

LENIN

OPERE COMPLETE

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LENIN

OPERE
COMPLETE

23

TRADUCEREA ÎN LIMBA ROMÂNĂ
APARE ÎN URMA HOTĂRIRII C.C.
AL P.M.R. EA A FOST ÎNTOCMITĂ
DUPĂ ORIGINALUL ÎN LIMBA RUSĂ,
ED. A V-A

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LINGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

OPERE
COMPLETE

EDIȚIA A DOUA

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1964

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

VOL.

23

Martie — septembrie 1913

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1964

P R E F A Ț Ă

Volumul al douăzecișitreilea al Operelor complete ale lui V. I. Lenin cuprinde lucrările scrise de el în perioada martie-septembrie 1913, în condițiile apropierei unei noi crize revoluționare. Cea mai mare parte din aceste lucrări a fost publicată în ziarul „Pravda” și în revista „Prosvetșenie”.

Volumul de față începe cu articolul „Destinele istorice ale învățaturii lui Karl Marx”; de asemenea cuprinde lucrarea „Trei izvoare și trei părți constitutive ale marxismului”. În aceste lucrări închinată celei de-a treizecea comemorări a morții lui Marx, Lenin scoate la iveală conținutul revoluționar, marea forță și viabilitatea învățaturii lui Marx, duce o luptă neîmpăcată împotriva dușmanilor marxismului. El dezvoltă unele teze importante ale teoriei marxiste pe baza noii experiențe a luptei desfășurate de clasa muncitoare din Rusia și a mișcării muncitorești internaționale.

În articolul „Destinele istorice ale învățaturii lui Karl Marx”, Lenin relevă că lucrul cel mai important în marxism este lămurirea rolului istoric mondial al proletariatului, de constructor al societății socialiste. El arată că, de la apariția documentului cu caracter de program al marxismului — „Manifestul Comunist”, istoria universală a cunoscut trei perioade: prima — de la revoluția din 1848 pînă la Comuna din Paris (1871); a doua de la Comuna din Paris pînă la prima revoluție rusă (1905); a treia — după revoluția rusă. „După apariția marxismului — scrie Lenin —, fiecare din aceste trei mari perioade din istoria

universală i-a adus noi confirmări și noi triumfuri. Dar un triumf și mai mare îi va aduce marxismului, ca doctrină a proletariatului, perioada istorică ce se apropie" (pag. 4).

Aceste cuvinte profetice, bazate pe previziune științifică, s-au adevărat cu o precizie și o forță uimitoare. Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a inaugurat o nouă epocă în istoria omenirii — epoca prăbușirii imperialismului, a lichidării sistemului colonial, a trecerii de la capitalism la socialism. Clasa muncitoare din Rusia, sub conducerea partidului bolșevic, în frunte cu Lenin, a creat primul stat socialist din lume, traducând pentru prima oară în viață ideile programatice ale marxismului. În prezent, această învățătură își găsește întruchiparea în sistemul mondial socialist, în cadrul căruia sînt unite țări avînd o populație de peste un miliard de oameni. Ideile marxism-leninismului își largesc neîncetat sfera de influență, marxism-leninismul cucerind gîndirea omenirii înaintate.

„Învățătura lui Marx — scrie Lenin în articolul „Trei izvoare și trei părți constitutive ale marxismului“ — este atotputernică fiindcă este justă. Ea este completă și armonioasă, dînd oamenilor o concepție unitară despre lume, o concepție care nu se împacă cu nici o superstiție, cu nici o reacțiune, cu nici o apărare a asupririi burgheze“ (pag. 41—42). Lenin caracterizează marxismul ca fiind o culme a civilizației mondiale, succesorul legitim a tot ce a creat mai bun omenirea în secolul al XIX-lea, respectiv filozofia germană, economia politică engleză, socialismul francez.

Lenin arată că Marx și Engels au susținut și dezvoltat materialismul filozofic; ei au săvîrșit o revoluție în filozofie prin crearea materialismului dialectic și istoric. Materialismul filozofic marxist a înzestrat omenirea cu arme puternice pentru cunoașterea și transformarea lumii. Lenin relevă că descoperirile ulterioare ale științelor naturii — radiul, electronii, transformarea elementelor — constituie o deplină confirmare a materialismului dialectic, în pofida teoriilor filozofilor burghezi, care nu fac decît să repete dogmele de mult infirmate ale idealismului. Una dintre cele mai mari cuceriri ale gîndirii științifice a fost

materialismul istoric al lui Marx, o teorie științifică unitară și armonioasă, care dezvăluie legile dezvoltării societății, inevitabilitatea trecerii de la o formațiune social-economică la alta, mai înaltă.

Caracterizînd doctrina economică a lui Marx, Lenin arată că Marx, bazîndu-se pe realizările economiei politice clasice, a creat o nouă doctrină economică, care a determinat o transformare radicală, o adevărată revoluție în economia politică. Piatra unghiulară a doctrinei economice a lui Marx o constituie teoria plusvalorii. Economia politică marxistă dă o profundă fundamentare științifică pieirii inevitabile a capitalismului și victoriei socialismului, „victoriei muncii asupra capitalului“.

Marxismul este socialismul științific, care arată calea justă a transformării revoluționare a lumii, a trecerii la socialism. Dînd o înaltă prețuire importanței socialismului utopic, care a condamnat și a criticat societatea capitalistă, Lenin explică de ce utopiștii n-au putut să indice o soluție reală, care să ducă la eliberare. Marele merit al lui Marx și Engels constă în faptul că ei au făcut o analiză științifică a capitalismului, au descoperit legile lui de dezvoltare și au arătat că forța socială capabilă să devină creatorul noii societăți este clasa muncitoare, condusă de un partid marxist. Principala forță motrice a dezvoltării societății împărțite în clase antagoniste este lupta dintre clase. Acest lucru este confirmat de întreaga desfășurare a istoriei universale.

Marxismul, scrie Lenin, stîrnește o mare animozitate și ură în rîndurile reprezentanților întregii științe burgheze, deoarece această știință apără capitalismul, căruia marxismul i-a declarat un război necruțător. Burghezia și lacheii ei se străduiesc din răsputeri să respingă și să nimicească marxismul. Dar toate aceste încercări au suferit și suferă eșecuri. Mereu alte milioane de oameni ai muncii se strîng în jurul măreței învățăături a marxism-leninismului.

Dialectica istoriei este de așa natură, relevă Lenin, încît izbînda teoretică a marxismului silește pe dușmanii lui să se deghizeze în marxiști. La acest procedeu au recurs adversarii marxismului revoluționar în trecut, la el recurg și în prezent. Lenin a dus o luptă intransigentă împotriva

dușmanilor fățiși ai marxismului, care, asemenea socialiștilor de dreapta din zilele noastre, au rupt-o definitiv cu socialismul științific, reneagă pe față revoluția proletară, lupta de clasă, propagă renunțarea la răsturnarea capitalismului, „pacea socială” cu burghezia etc.

Problema luptei de clasă este una din principalele probleme ale marxismului, se subliniază în articolul „Concepția liberală și concepția marxistă a luptei de clasă”. Lenin demască încercările oportuniștilor de a înlocui concepția marxistă a luptei de clasă printr-o concepție liberală. Ideologii burghezi, mînați de interesul lor egoist de a apăra capitalismul, tind la ciuntirea luptei de clasă, la denaturarea și îngustarea acestei noțiuni, la tocirea ascuțitului ei, limitînd lupta de clasă numai la anumite domenii și neincluzînd în ea principalul — cucerirea puterii de stat. Pe aceeași poziție se situează și oportuniștii. Și aceasta constituia baza ideologică a tuturor divergențelor dintre marxști și lichidatori, care refuzau să privească fenomenele sociale dintr-un punct de vedere revoluționar. Concepția revoluționară marxistă asupra luptei de clasă, scrie Lenin, cuprinde în mod necesar și domeniul politicii, incluzînd și organizarea puterii de stat, adică necesitatea înlocuirii dictaturii burgheziei printr-un nou stat — dictatura proletariatului. Lenin a subliniat în repetate rînduri că marxismul extinde recunoașterea luptei de clasă pînă la recunoașterea dictaturii proletariatului. Partidul bolșevic s-a călăuzit întotdeauna după definiția dată de Lenin caracterului și țelurilor luptei de clasă; această definiție prezintă o importanță actuală pentru partidele comuniste și muncitorești din țările capitaliste.

În lucrările cuprinse în volumul de față, Lenin arată ascuțirea contradicțiilor din cadrul societății capitaliste, accentuarea conflictului dintre forțele de producție care se dezvoltă și învelișul lor burghez, relațiile de producție capitaliste, creșterea antagonismului dintre muncă și capital, a contradicțiilor dintre statele imperialiste și coloniile care se trezesc. Capitalismul — sistemul exploatării oamenilor muncii de dragul îmbogățirii trîntorilor — se perimează, devine o piedică în calea progresului societății omenești,

această teză este fundamentată într-o serie de lucrări ale lui Lenin.

În condițiile societății capitaliste, știința și tehnica, descoperirile și invențiile servesc drept mijloc pentru sporirea profiturilor burgheziei, pe cînd pentru oamenii muncii ele înseamnă intensificarea exploatării, creșterea șomajului, înrăutățirea situației materiale. Acest lucru îl demonstrează în mod pregnant Lenin în articolul „Un sistem «științific» de exploatare sîngeroasă“, consacrat analizei taylorismului. Orice îmbunătățire în organizarea producției este folosită de capitaliști pentru a spori intensificarea muncii, pentru a stoarce muncitorului o cantitate tot mai mare de muncă în decursul unei zile de muncă. „La început muncitorul cîștigă ceva mai mult. În același timp însă sute de muncitori sînt concediați. Cei rămași lucrează de patru ori mai intens, se spetesc muncind. După ce i se stoarce toată vloga, muncitorul este azvîrlit în stradă“ (pag. 19). Această stare de lucruri este determinată de însăși natura orînduirii capitaliste.

Tehnica care progresează, se subliniază în articolul „O mare victorie a tehnicii“, depășește tot mai mult condițiile sociale ale capitalismului, care condamnă pe oamenii muncii la robie salariată. În socialism, dezvoltarea tehnicii, electrificarea economiei naționale vor transforma în mod radical condițiile de muncă, vor face posibilă reducerea zilei de muncă de la 8 la 7 ore și chiar la mai puțin. Acest lucru se realizează în fapt după victoria socialismului în U.R.S.S.

Ca urmare a ascuțirii contradicțiilor capitalismului, pericolul unui război mondial imperialist devenea iminent. Lenin, într-o serie de articole, în special în lucrarea „Capitalismul și înarmările“, demască politica cursei înarmărilor, pe care politicienii burghezi din toate țările o camuflau și o justificau printr-o vorbărie mincinoasă despre apărarea patriei. Dînd în vileag vicleanul „mecanism“ capitalist al înarmărilor, Lenin arată că fabricile și uzinele de tunuri, de dinamită și de armament sînt *întreprinderi internaționale*, că capitaliștii diferitelor țări uniți între ei înșală și jefuiesc popoarele.

Și astăzi răsună cu o mare forță demascatoare cuvintele pline de mînie ale lui Lenin îndreptate împotriva ațîțătorilor la război, care pălăvrăgesc despre „apărarea culturii” cu armele de distrugere a culturii, care justifică cursa înarmărilor invocînd în mod perfid interesele păcii, ocrotirea culturii și civilizației. Nu vă încredeți în vorbe, învață Lenin masele de oameni ai muncii, vedeți mai bine în folosul cui este acest lucru. Dacă nu se vede de la început care forțe și grupuri politice sau sociale susțin anumite propuneri și măsuri, întotdeauna trebuie, ne sfătuiește Lenin, să ne punem întrebarea : *cui îi folosesc* aceste concepții, propuneri și măsuri. Lenin a înfierat pe politicienii burghezi, ce formează „o bandă internațională strîns unită, care ațîță popoarele la întrecere în domeniul înarmărilor” de dragul îmbogățirii magnaților capitalului.

„Singura cheazășie a păcii — ne învață Lenin — o constituie mișcarea conștientă și organizată a clasei muncitoare” (pag. 152).

Lenin înfierează politica imperialistă a cotropirilor și a amestecului grosolan în treburile interne ale țărilor mici, îndeosebi politica reacționară a burgheziei europene, care căuta să înăbușe mișcarea democratică a maselor populare din Balcani. El demască încercările burgheziei internaționale de a strivi mișcarea de eliberare națională a popoarelor Asiei, trezite de revoluția rusă din anii 1905—1907. În timp ce proletariatul luptă pentru un viitor mai bun al omenirii, împotriva înapoierii și sălbătăciei, a înrobirii și înjosirii omului de către om, — burghezia imperialistă sprijină tot ce este înapoiat, perimat, medieval. Din cauza fricii ce i-o inspiră proletariatul, care crește și devine tot mai puternic, burghezia, pe cale de a se perima, se unește cu toate forțele reacționare, recurge la atrocități și crime pentru a apăra orînduirea capitalistă.

Lenin consideră lupta popoarelor coloniale pentru libertate și independență ca o parte componentă a luptei proletariatului împotriva capitalismului. El arată că popoarele înrobite își găsesc un aliat credincios și de nădejde în proletariatul din toate țările civilizate, că nici o forță din lume nu va putea împiedica victoria acestuia, victorie care va elibera și popoarele Asiei. Lenin a explicat că prole-

tariatul revoluționar și popoarele coloniale din Orient au un dușman comun — imperialismul, și a promovat cu consecvență mărețele idei ale unității și solidarității în luptă a proletariatului internațional și al popoarelor coloniale și dependente. Articolele lui Lenin sînt pătrunse de o caldă simpatie față de mișcarea de eliberare națională a popoarelor înrobite și de ură împotriva sistemului colonial.

Poporul chinez a luptat în primele rînduri ale mișcării democratice din Asia. Lenin urmărește cu deosebită atenție evoluția evenimentelor din China, demască încercările burgheziei internaționale de a sugruma revoluția chineză, de a împărți și a jefui China. Făcînd o apreciere asupra perspectivelor luptei de eliberare națională a poporului chinez și a celorlalte popoare ale Asiei, Lenin și-a exprimat încrederea nestrămutată în victoria cauzei lor drepte. Viața a confirmat întru totul previziunea lui Lenin, că „nici o putere din lume nu va putea restabili vechiul feudalism în Asia și nu va putea șterge de pe fața pămîntului democrațismul eroic al maselor populare din țările asiatice și semiasiatice“ (pag. 3).

Ca urmare a creșterii mișcării revoluționare și a iminenței războiului imperialist, burghezia intensifică pretutindeni propaganda naționalistă, căutînd să scindeze clasa muncitoare, să submineze și să slăbească unitatea și solidaritatea internațională a proletariatului. În articolele și referatele cu privire la problema națională, Lenin pune în gardă clasa muncitoare împotriva pericolului naționalismului burghez, condamnînd cu asprime practica și teoria greșită ale partidelor Internaționalei a II-a, care sprijineau tot mai fățiș politica colonială a puterilor imperialiste.

În lucrările cuprinse în volumul de față, mai ales în „Teze în legătură cu problema națională“ și în articolul „Clasa muncitoare și problema națională“, Lenin fundamentează politica partidului bolșevic în problema națională, considerînd-o ca parte componentă a problemei generale a revoluției. El duce o luptă neîmpăcată împotriva tuturor încercărilor de revizuire a programului partidului cu privire la problema națională, susține cu consecvență revendicarea programatică a marxismului cu privire la dreptul

națiunilor la autodeterminare și la o existență statală independentă.

Lenin explică că în interesul luptei victorioase împotriva capitalismului este nevoie de cea mai strânsă unitate a muncitorilor aparținând tuturor naționalităților, de unitatea armatei proletare. Când revoluția este pe cale de a izbucni, burghezia recurge la toate mijloacele pentru a frâna dezvoltarea ei; unul din aceste mijloace este naționalismul, care, prin slăbirea unității muncitorilor, urmărește să dea o lovitură cauzei luptei de clasă a proletariatului, cauzei libertății, democrației și socialismului. Naționalismul burghez și internaționalismul proletar sînt politici ireconciliabil ostile, corespunzînd unor tabere de clasă diferite.

Luptînd cu hotărîre împotriva oricăror încercări de a despărți și a izola pe muncitorii de diferite naționalități, Lenin arată că lozinca „autonomiei cultural-naționale“, pe care o propovăduiau cu mult zel oportuniștii din diferite țări, este incompatibilă cu marxismul și cu interesele revoluției. Lenin a caracterizat lozinca „autonomiei național-culturale“, care dezbină proletariatul aparținînd unor naționalități diferite, ca fiind o manifestare a naționalismului burghez. Această lozincă vine în contradicție cu internaționalismul luptei de clasă a proletariatului, înlesnește atragerea proletariatului și a maselor muncitoare în sfera de influență a ideilor naționalismului burghez, care poate să le abată de la sarcinile transformărilor consecvent democratice ale statului în întregul lui. Lenin arată că lozinca proletariatului este cultura internațională a democratismului și mișcării muncitorești mondiale, care ia elementele consecvent democratice și socialiste din fiecare cultură națională.

Numai victoria revoluției socialiste poate asigura rezolvarea definitivă a problemei naționale. „Vechii lumi, lumii asupririi naționale, a disensiunilor naționale și a izolării naționale, muncitorii îi opun lumea nouă a unității oamenilor muncii aparținînd tuturor națiunilor, în care nu-și vor avea locul nici privilegiile și nici cea mai mică asuprire a omului de către om“ (pag. 158—159). Aceasta a devenit o realitate vie în condițiile societății socialiste

din Uniunea Sovietică și din celelalte țări din Europa și Asia în care s-a instaurat puterea muncitorilor și țăranilor.

În ajunul primului război mondial, în rîndurile mișcării muncitorești internaționale, lupta dintre marxistii revoluționari și oportuniști s-a ascuțit. Aceste probleme și-au găsit reflectarea într-o serie de articole ale lui Lenin scrise în 1913 și incluse în volumul de față. Pe baza exemplului Angliei, Lenin dezvăluie rădăcinile istorice ale oportunismului în mișcarea muncitorească, arată pericolul politicii colaborării de clasă cu burghezia, politică pe care au dus-o liderii reformiști ai organizațiilor muncitorești. Caracterizînd Partidul muncitoresc independent, Lenin arată că el într-adevăr nu este dependent de socialism, dar este pe deplin dependent de liberalism, iar prin ideologia și tactica sa este într-un totu oportunist.

Un exemplu grăitor de trădare a socialismului, de trădare a cauzei muncitorești, la care duce oportunismul, l-a constituit votul pe care unii dintre deputații muncitorilor în parlamentul englez l-au dat în favoarea bugetului Ministerului Marinei. Lenin i-a înfierat pe „socialiștii” englezi care și-au luat rolul de apărători ai flotei militare, care a contribuit în modul cel mai nerușinat la înrobirea și jefuirea populației de sute de milioane de oameni din India și din alte colonii. Pe baza acestui fapt, Lenin explică ce pericol prezintă oportunismul și politica muncitorească liberală și ce caracter funest au ele.

Această teză este subliniată cu o nouă vigoare cu prilejul analizei învățămintelor trase din greva generală care a avut loc în Belgia în aprilie 1913. Dezvăluind cauzele „succesului *redus*” al acestei greve, Lenin a indicat în primul rînd dominația oportunismului și reformismului în rîndurile unei părți a socialiștilor belgieni și îndeosebi a parlamentarilor. „Să privim mai puțin spre liberali, să ne încredem mai puțin în ei și să avem mai multă încredere în lupta independentă și plină de abnegație a proletariatului — iată primul învățămînt pe care ni-l oferă greva din Belgia”. A doua cauză a „insuccesului parțial” a constituit-o slăbiciunea organizațiilor muncitorești, slăbiciunea partidului proletariatului din Belgia. Lenin scrie despre necesitatea

acordării unei mai mari atenții propagandei socialiste, de a se lucra mai mult la „închegarea unei organizații puternice, principial consecventă și credincioasă socialismului, a unei organizații strict partinice“ (pag. 156).

Arătînd că ceea ce caracterizează oportunismul este uitarea țărilor fundamentale ale socialismului, Lenin învătă pe muncitorii revoluționari să lege lupta pentru revendicările imediate de țările fundamentale ale socialismului. Socialismul nu este un sistem dinainte pregătit cu care va fi fericită omenirea, el se cucerește prin lupta de clasă a proletariatului, care de la scopul urmărit astăzi pășește spre cel de mîine, în numele scopului său final — răsturnarea capitalismului și victoria socialismului.

Lenin îndemna pe marxiștii revoluționari să ducă o luptă neîncetată împotriva ideologiei burgheze, împotriva oricăror încercări ale acesteia de a pătrunde în mișcarea muncitorească. Muncitorii sînt înconjurați din toate părțile de o asemenea mare de minciuni care apar în ziarurile burgheze, încît ei trebuie să lupte cu orice preț pentru adevăr, să învețe să descopere minciuna și s-o respingă. Lenin dă exemple de demascare și dezmințire a propagandei minciinoase a presei burgheze.

În această privință, un deosebit interes prezintă articolul „Creșterea bogăției capitaliste“, în care sînt demascate afirmațiile slugilor savante ale burgheziei cu privire la „democratizarea“ capitalului o dată cu dezvoltarea societăților pe acțiuni. Lenin demonstrează în mod convingător că puterea marelui capital, prin asocierea treptată a fondurilor neînsemnate ale micilor acționari, se întărește. Datorită existenței societăților pe acțiuni, milionarii dispun nu numai de milioanele lor, ci și de un capital suplimentar, strîns de la multe mii de mici proprietari. „O sumedenie de profesori, apărători ai capitalismului, pornind de la constatarea că numărul micilor acționari e în creștere, se întrec în a debita tot soiul de palavre pe tema creșterii numărului de proprietari. În realitate însă crește puterea (și venitul) magnaților milionari *asupra* capitalului «celor mici»“ (pag. 198). Aceste indicații ajută partidele comuniste și muncitorești să demaște și să combată teoriile burghezo-apologetice contemporane ale „capitalismului popu-

lar", care prezintă capitalismul monopolist ca pe o nouă orînduire socială, în care muncitorii ar fi devenit proprietari (coproprietari) ai întreprinderilor și în care domnește pacea între muncă și capital.

Lenin se ridică cu hotărîre și împotriva încercărilor de a impune clasei muncitoare doctrina reacționară și lașă a neomalthusianismului. Această doctrină, subliniază Lenin, este incompatibilă cu clasa înaintată și revoluționară, care este chemată și este gata să înfăptuiască importante transformări ale societății. De o încredere neclintită în forțele revoluționare ale proletariatului, de o profundă admirație pentru eroismul clasei muncitoare în lupta împotriva capitalismului, pentru socialism sînt pătrunse cuvintele lui Lenin din articolul „Clasa muncitoare și neomalthusianismul“ : „Noi luptăm mai bine decît părinții noștri. Copiii noștri vor lupta și mai bine, și vor învinge.

Clasa muncitoare nu piere, ci crește, se întărește, se maturizează, își strînge rîndurile, se luminează și se călește în luptă... Noi punem de pe acum temelial noului edificiu, pe care copiii noștri îl vor termina“ (pag. 274).

O mare parte din lucrările cuprinse în volumul de față este consacrată analizei condițiilor social-economice din Rusia în perioada avîntului revoluționar în creștere. În acestea, Lenin înfățișează cele mai importante aspecte ale vieții politice din țară, lupta claselor și partidelor. Într-un mare număr de articole, mici ca proporții, dar avînd un conținut profund, Lenin ne prezintă tabloul viu al lipsei de drepturi, al asupririi, al pauperizării muncitorilor și îmbogățirii burgheziei, al ruinării crescînde a țăranilor muncitori, al ascuțirii luptei de clasă. Aceste lucrări dovedesc ce muncă uriașă a depus Lenin și partidul bolșevic în vederea unirii și educării maselor muncitoare și a pregătirii lor pentru revoluție.

Pe baza unei profunde analize a situației economice și politice, a raportului de forțe dintre clase în țară, Lenin relevă, în iunie 1913, existența unei situații revoluționare, apropierea în Rusia a unei crize politice de proporții naționale. Acesta era rezultatul ascuțirii luptei de clasă, al revoltei tot mai mari de care erau cuprinse clasa munci-

toare și țăranimea față de asuprirea burghezo-moșierească, față de sărăcia, lipsa de drepturi și batjocura la care era supus poporul.

În articolul „1 Mai al proletariatului revoluționar”, Lenin formulează o teză importantă cu privire la situația revoluționară, teză care a îmbogățit teoria marxistă și tactica luptei revoluționare: „Numai asuprirea, oricât de cruntă ar fi ea, nu creează întotdeauna o situație revoluționară în țară. De cele mai multe ori, pentru revoluție nu este suficient ca *păturile de jos să nu vrea să mai trăiască cum au trăit înainte*. Se mai cere ca *păturile de sus să nu poată stăpîni și governa ca înainte*. Tocmai o asemenea situație se observă acum în Rusia” (pag. 318). În fundamentarea acestei teze, Lenin arată că apropierea crizei revoluționare în țară este un fenomen legic, pregătit de întreg cursul vieții economice și politice din Rusia.

Bazîndu-se pe un vast material faptic, Lenin dezvăluie rădăcinile social-economice și politice, cauzele noii revoluții. El demonstrează în mod științific că orînduirea socială existentă, atotputernicia iobăgiștilor și a Dumei ultrareacționare se află într-o flagrantă neconcordanță atît cu starea forțelor de producție din Rusia cît și cu gradul de conștiință și revendicările maselor, trezite de prima revoluție rusă.

Orînduirea social-politică reacționară frîna dezvoltarea forțelor de producție ale țării. Deși în perioada de după reformă producția industrială a Rusiei a crescut de cîteva ori, totuși, în comparație cu principalele țări capitaliste, Rusia a rămas cu mult în urmă în ceea ce privește volumul general al producției industriale și mai ales în ceea ce privește creșterea producției pe locuitor. „Rusia — scria Lenin în august 1913 — rămîne o țară extrem de înapoiată, neînchipuit de înapoiată, o țară săracă și pe jumătate sălbatică, avînd de patru ori mai puține unelte de producție moderne decît Anglia, de cinci ori mai puține decît Germania, de zece ori mai puține decît America” (pag. 383). Rusia rămînea mult în urmă îndeosebi în ceea ce privește fierul, una din temeliiile civilizației.

Explicînd care sînt cauzele stării de înapoiere economică a țării — de ce capitalismul în Rusia se dezvoltă „cu o încetineală de melc”, de ce această rămînere în urmă se agravează —, Lenin subliniază în permanență rolul reacționar al rămășițelor iobăgismului, care frînau dezvoltarea economică a țării. Totodată, Lenin dezvăluie caracterul specific al imperialismului rusesc, care consta din împletirea capitalului monopolist cu rămășițele feudalismului, în puternica dependență a monopolurilor de subvențiile statului și de furniturile către stat. În marea industrie a Rusiei domina o mînă de monopolști, care se bazau pe ajutorul statului și pe tranzacții cu moșierii ultrareacționari, care prin proprietatea lor funciară medievală și prin asuprirea exercitată de ei condamnau majoritatea populației la mizerie, iar întreaga țară — la stagnare și marasm (pag. 384).

Comparînd nivelul de trai al muncitorilor din Rusia cu cel al muncitorilor din S.U.A., Lenin relevă că cîștigul mediu al muncitorului rus era de patru ori mai mic decît al celui american. Țarismul și jugul medieval al iobăgismului nu numai că frînau dezvoltarea forțelor de producție și condamnau poporul la o existență de mizerie, dar ele au adus țara într-o stare de nemaipomenită înapoiere culturală. În ceea ce privește nivelul științei de carte a populației, Rusia ocupa ultimul loc în Europa. Dominația forțelor reacționare în țară condamnă poporul la sărăcie materială și sărăcie spirituală.

Pe baza unei studieri aprofundate a condițiilor sociale, economice și politice, a raportului forțelor de clasă în țară, Lenin ajunge la concluzia că *în afara căii revoluționare nu există salvare pentru Rusia*. Condițiile obiective excludeau orice posibilitate de rezolvare pașnică, pe calea unor reforme venite de sus, a crizei politice generale. Sistemul contrarevoluționar, spunea Lenin în aprilie 1913, s-a epuizat, și-a epuizat forțele sociale; situația este de așa natură, încît în Rusia de astăzi nici o reformă nu este posibilă.

Lenin ne învață că nici starea de oprimare a păturilor de jos, nici criza păturilor de sus nu creează încă revoluția; în țară mai trebuie să existe „o clasă revoluționară capabilă să transforme starea de suportare pasivă a oprimirii

„Într-o stare de indignare și revoltă activă“ (pag. 319). Lenin vedea cheazășia succesului revoluției iminente din Rusia în clasa muncitoare înaintată, singura care era capabilă să ducă masele populare la revoluție. Condușă de partidul bolșevic, clasa muncitoare din Rusia antrena la lupta revoluționară masele de oameni ai muncii, le educa prin exemplul acțiunilor ei revoluționare de masă care în revendicările politice se îmbinau cu cele economice.

Într-o serie de articole, publicate în „Pravda“, Lenin analizează amănunțit datele statistice cu privire la greve, relevînd marea amploare luată de acestea și caracterul lor ofensiv. O importanță deosebit de mare a avut greva din mai 1913, organizată de partidul bolșevic. Ea a constituit pentru clasa muncitoare din Petersburg și din provincie un puternic imbold la acțiune. La manifestația de 1 Mai 1913 au participat 420 000 de muncitori. Amploarea mișcării greviste din Rusia a arătat ce armă măreață și de neînlocuit și-a făurit proletariatul în epoca revoluționară în vederea agitației de masă, în vederea trezirii și antrenării maselor la luptă. Lenin subliniază că în nici o țară din lume nu exista pe atunci un număr atît de mare de greviști politici ca în Rusia, o asemenea îndîrjire, diversitate și energie în desfășurarea grevelor. Clasa muncitoare conducea de fapt tabăra revoluției, care unea masele asuprite și exploatate.

Proletariatul și țărănimea — „iată cine constituie forța socială a mișcării“ (pag. 428). În articolele consacrate problemei agrare, Lenin dezvoltă și fundamentează teza programatică cu privire la rolul hotărîtor al alianței clasei muncitoare cu țărănimea pentru victoria revoluției burghezo-democratice. Lenin îi îndeamnă pe țărani să lupte împreună cu clasa muncitoare și sub conducerea acesteia împotriva dușmanului comun — autocrația țaristă —, pentru pămînt și libertate politică.

Dezmințind născocirile publiciștilor oficiali, care pretind că țărănimea „se întremează și progresează“, Lenin demonstrează că în realitate țărănimea sărăcea și se ruina. Politica agrară a lui Stolîpin a intensificat deposedarea de pămînt și pauperizarea principalelor mase ale țăranilor, pre-

cum și îmbogățirea chiaburilor. Eforturile guvernului țarist de a atenua contradicțiile agrare din centrul Rusiei prin strămutări masive de țărani în Siberia au eșuat complet. Aceasta n-a făcut decât să amâne pentru scurt timp criza, dar cu prețul unei și mai mari intensificări și extinderi a ei atât în centrul țării cât și în Siberia. Lenin, bolșevicii arătau țăranilor că unica cale justă este calea revoluționară de rezolvare a problemei agrare.

Taberei revoluției care unea pe muncitori și țărani i se opunea „tabăra călailor și iobăgiștilor, a monarhiei și ohranei“. Dar, cu toate atrocitățile și batjocura la care era supus poporul, această tabără n-a izbutit să înăbușe mișcarea revoluționară a muncitorilor și țăranilor. Burghezia, începînd cu cadeții și sfîrșind cu octombriștii, sprijinea prin toate mijloacele contrarevoluția; ea dădea bani călailor și iobăgiștilor, calomnia și împrășca cu noroi revoluția, trăda interesele democrației. Lenin arată unitatea de clasă care există între cadeți și octombriști, divergențele dintre ei nefiind decât certuri între concurenți, care se tem mai mult decât orice de democrație, de mișcarea revoluționară a muncitorilor; burghezia depunea toate eforturile pentru a-i face pe moșieri să împartă privilegiile cu ea. Dar eforturile unite ale iobăgiștilor și ale burgheziei n-au putut stăvili avîntul revoluției. Țarismul și burghezia nu erau în stare să rezolve sarcinile devenite actuale ale dezvoltării economice și politice a Rusiei „pe această cale și prin mijloacele existente“ (aflate la dispoziția guvernului și a claselor exploataoare) (pag. 319).

Partidul bolșevic a desfășurat o uriașă activitate — ideologică și organizatorică — de pregătire a maselor pentru revoluție. Lenin îi îndeamnă pe bolșevici să intensifice activitatea în organizațiile muncitorești legale — sindicate, case de asigurări, cooperative — și relevă fiecare succes al partidului în această acțiune. O deosebită atenție acordă el activității unor organe legale atât de importante cum erau ziarul „Pravda“, ca și fracțiunii bolșevice din Duma a IV-a de stat.

Articolele lui Lenin, care apăreau aproape zilnic în „Pravda“, însufleteau și uneau masele, le insuflau încre-

dere în victoria luptei revoluționare. Un rol deosebit de important a avut „Pravda“ în organizarea luptei greviste a clasei muncitoare ; ea formula revendicările muncitorilor, organiza sprijinirea greviștilor de către muncitorii din alte întreprinderi și orașe, atrăgea în luptă mereu alte pături noi de muncitori. Lenin releva că „Pravda“ a contribuit la atragerea unui mare număr de oameni și de fonduri, ceea ce a dus la avântul întregii activități ilegale a partidului bolșevic.

Guvernul țarist, dându-și seama ce rol revoluționar are „Pravda“, a încercat în repetate rînduri s-o interzică. În cursul anului 1913, „Pravda“ și-a schimbat de cîteva ori denumirea. Clasa muncitoare sprijinea cu fermitate ziarul său și, în pofida tuturor persecuțiilor la care era supus, ziarul continua să apară și să-și sporească tirajul.

Într-o serie de lucrări cuprinse în volumul de față, Lenin tratează problemele organizării activității fracțiunii bolșevice din Duma de stat. Lenin îndrumază zi de zi pe deputații bolșevici, dă indicații în problemele de tactică în cadrul Dumei, îi învață pe deputații muncitorilor să folosească tribuna Dumei pentru a demasca politica antipopulară a autocrației și falsa democrație a cadeților, pentru a propaga lozinci revoluționare. Deputații bolșevici spuneau adevărul cu privire la situația grea și la lipsurile îndurate de masele muncitorești și țărănești, la asuprirea națională, demascau pregătirile de război ale guvernului țarist. Cuvîntările mai importante rostite de bolșevici în Dumă erau pregătite de Lenin sau cu participarea lui. În aprilie 1913, Lenin trimite deputatului G. I. Petrovski un proiect de cuvîntare în problema națională ; în mai, cu ocazia discutării bugetului de stat pe anul 1913, un deputat bolșevic rostește o cuvîntare în Dumă după proiectul întocmit de Lenin ; pentru A. E. Badaev, el a pregătit proiectul de cuvîntare „Politica Ministerului Instrucțiunii Publice“, iar pentru N. R. Șagov — „În legătură cu politica agrară (generală) a actualului guvern“.

Sub conducerea lui Lenin, partidul bolșevic a dus o luptă necruțătoare împotriva oportunismului ; el arăta clasei muncitoare răul pe care-l pricinuiesc revoluției oportuniștii.

Un mare număr de articole ale lui Lenin apărute în „Pravda“, îndeosebi lucrarea lui „Probleme litigioase“, reflectă lupta încordată dusă de bolșevici împotriva lichidatorilor, troțkiștilor și celorlalți oportuniști, care încercau să distrugă partidul, să submineze unitatea organizațiilor muncitorești. Lenin arată că lichidatorista „lozincă «partid legal» este lozincă «reformismului» și ea înseamnă — în condițiile actualului raport de clase și de forțe politice din Rusia — *renunțarea* la revoluție. Lozincă mișcare ilegală este lozincă revoluției“ (pag. 327). Lenin demască politica trădătoare a lichidatorilor, care sprijineau burghezia liberală în lupta ei împotriva noii revoluții care se apropia. Pierzându-și orice influență în rîndurile muncitorilor, lichidatorii s-au unit tot mai mult cu burghezia, cu cadeții.

Lenin prezintă date statistice cu privire la numărul grupurilor de muncitori care sprijină prin subscripții „Pravda“ bolșevică și al celor care sprijină ziarul lichidatorist „Luci“. Din aceste date obiective reieșea limpede că majoritatea covârșitoare a muncitorilor din Rusia era alături de „Pravda“ și o sprijinea ; ele arătau rolul mereu crescînd al partidului bolșevic ca avangardă a clasei muncitoare revoluționare, ca conducător al tuturor oamenilor muncii.

În perioada apropierei revoluției, Lenin, bolșevicii continuau lupta împotriva lichidatorilor camuflați și a apărătorilor lor. Acest rol și-l asumau grupurile din străinătate care nu aveau legături cu masele muncitorești și nu se bucurau de sprijinul nici unei organizații ilegale din Rusia. Din aceste grupuri făceau parte troțkiștii, „vperediiști“ și alții. O mare atenție acordă Lenin în anul 1913 demascării Blocului troțkist antipartinic din august. El luptă pentru a determina organizația social-democrată letonă să iasă din acest bloc, menținînd legături cu bolșevicii letoni. O dovadă în acest sens este „Proiectul de platformă pentru Congresul al IV-lea al Social-democrației din Ținutul leton“, care se publică în volumul de față.

★

★ ★

Volumul 23 cuprinde următoarele 8 lucrări care nu au fost publicate pînă acum în Operele lui Lenin : „Scrisoare către Conducerea Partidului social-democrat din Germania“, „Partidul muncitoresc și falsificatorii liberali (Despre Potresov)“, „La aniversarea «Pravdei» (Muncitorii sprijină ziarul muncitoresc)“, „Lupta dintre partide în China“, „În legătură cu editorialul din ziarul «Luci» nr. 189“, „Moșierii despre muncitorii agricoli sezonieri“, „Capitaliștii și înarmările“ și „Carne ieftină pentru «popor»“.

„Scrisoare către Conducerea Partidului social-democrat din Germania“ a fost scrisă de Lenin din însărcinarea Consfătuirii de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu activității de partid în perioada luptei acerbe duse de partid împotriva lichidatorilor. Scrisoarea constituie un răspuns la propunerea liderilor social-democrați germani de a convoca o consfătuire comună a lichidatorilor și bolșevicilor în scopul unirii lor. Lenin a respins categoric mediația oportuniștilor germani, care voiau să-i ajute pe lichidatori.

Articolul „Carne ieftină pentru «popor»“ arată că Lenin nu pierdea nici un prilej pentru a demasca politica antipopulară a țarismului și burgheziei pe baza unor exemple foarte simple, accesibile și pe înțelesul maselor muncitoare, pe care le folosea pentru a aborda probleme politice importante.

În capitolul „Materiale pregătitoare“ sînt incluse următoarele trei lucrări : „Planul articolului «Trei izvoare și trei părți constitutive ale marxismului»“ și două planuri ale referatului cu privire la problema națională, ținut în iunie 1913 la Zürich, Geneva, Lausanne și Berna.

*Institutul de marxism-leninism
de pe lângă C. C. al P. C. U. S.*

DESTINELE ISTORICE ALE ÎNVĂȚĂTURII LUI KARL MARX¹

Esențialul în învățătura lui Karl Marx este lămurirea rolului istoric mondial al proletariatului, acela de făuritor al societății socialiste. Mersul evenimentelor în întreaga lume a confirmat oare această învățătură după ce a fost expusă de Marx?

Marx a formulat-o pentru prima oară în 1844. „Manifestul Comunist” al lui Marx și Engels, care a apărut în 1848, cuprinde o expunere armonioasă și sistematică, pînă în prezent cea mai bună a acestei învățături. Istoria universală de după 1848 se împarte în trei perioade principale distincte: 1) de la revoluția din 1848 pînă la Comuna din Paris (1871); 2) de la Comuna din Paris pînă la revoluția rusă (1905); 3) perioada de după revoluția rusă.

Să aruncăm o privire asupra destinului pe care l-a avut învățătura lui Marx în fiecare din aceste perioade.

I

La începutul primei perioade, învățătura lui Marx nu este nicidecum dominantă. Ea nu reprezintă decît una din extrem de numeroasele fracțiuni sau curente ale socialismului. Dominante sînt acele forme ale socialismului care, în linii mari, sînt înrudite cu narodnicismul de la noi: neînțelegerea bazei materialiste a dezvoltării istorice, nepriceperea de a defini rolul și însemnătatea fiecărei clase a societății capitaliste, tendința de a masca esența bur-

gheză a transformărilor democratice prin diferite fraze pretins socialiste despre „popor“, „dreptate“, „drept“ etc.

Revoluția din 1848 dă o lovitură de moarte tuturor acestor forme gălăgioase, pestrițe, țipătoare ale socialismului premarxist. În toate țările, revoluția ne arată *în acțiune* diferitele clase ale societății. Masacrarea muncitorilor de către burghezia republicană în zilele din iunie 1848, la Paris, precizează definitiv natura socialistă a proletariatului și *numai* a proletariatului. Burghezia liberală se teme de o sută de ori mai mult de independența acestei clase decât de oricare reacțiune. Lașul liberalism se ploconește în fața reacțiunii. Țărănimea se mulțumește cu lichidarea rămășițelor feudalismului și trece de partea ordinii, numai rareori mai oscilează între *democrația muncitorească și liberalismul burghez*. Toate teoriile despre un socialism situat *în afara* claselor și despre o politică *în afara* claselor nu sînt altceva decât vorbe goale.

Comuna din Paris (1871) desăvîrșește această dezvoltare a transformărilor burgheze; republica datorește consolidarea ei, adică a acelei forme de organizare a statului în care relațiile de clasă apar în forma cea mai fățișă, numai eroismului proletariatului.

În toate celelalte țări europene, o dezvoltare mai confuză și mai puțin desăvîrșită duce la formarea aceleiași societăți burgheze. La sfîrșitul primei perioade (1848—1871), perioadă de furtuni și revoluții, socialismul premarxist *dispare*. Iau naștere partide *proletare* de sine stătătoare: Internaționala I (1864—1872) și social-democrația germană.

II

A doua perioadă (1872—1904) se deosebește de cea dintîi prin caracterul ei „pașnic“, prin lipsa de revoluții. Apusul a terminat cu revoluțiile burgheze. Răsăritul s-a ajuns încă la ele.

Apusul intră în faza pregătirii „pașnice“ în vederea perioadei viitoarelor transformări. Pretutindeni se formează partide socialiste avînd o bază proletară, care învață să folosească parlamentarismul burghez, să-și creeze o presă

cotidiană proprie, instituții culturale proprii, syndicate proprii, cooperative proprii. Învățătura lui Marx repurtează o victorie deplină și *pătrunde în mase tot mai largi*. Procesul selecționării și acumulării forțelor proletariatului, al pregătirii lui în vederea viitoarelor bătălii înaintează încet, dar sigur.

Dialectica istoriei este de așa natură, încît izbînda teoretică a marxismului silește pe dușmanii lui să se *deghizeze* în marxiști. Liberalismul, putred pe dinăuntru, încearcă să reînvie sub forma *oportunismului* socialist. Perioada de pregătire a forțelor în vederea marilor bătălii este interpretată de dușmanii marxismului ca o renunțare la aceste bătălii. Îmbunătățirea situației robilor în vederea luptei împotriva robiei salariate este interpretată de ei în sensul vînzării de către robi a drepturilor lor la libertate pentru un gologan. Ei propovăduiesc cu lașitate „pacea socială“ (adică pacea cu sclavagismul), renunțarea la lupta de clasă etc. Ei au foarte mulți partizani printre parlamentarii socialiști, printre funcționarii de tot felul ai mișcării muncitorești și în rîndurile intelectualilor „simpatizanți“.

III

Nici nu apucară bine oportuniștii să se laude cu „pacea socială“ și cu faptul că sub „democrație“ furtunile nu sînt o necesitate, și în Asia apăru un nou izvor de uriașe furtuni mondiale. Revoluției ruse îi urmară revoluțiile turcă, persană, chineză. Epoca în care trăim acum este tocmai o epocă de furtuni de acest fel și de „ricoșări“ a acestora asupra Europei. Oricare ar fi soarta marii republici chineze, pe care se pregătesc s-o sfîșie diferite hiene „civilizate“, nici o putere din lume nu va putea restabili vechiul feudalism în Asia și nu va putea șterge de pe fața pămîntului democratismul eroic al maselor populare din țările asiatice și semiasiatice.

Unii oameni ce nu dau destulă atenție condițiilor în care are loc pregătirea și dezvoltarea luptei de masă au fost aduși la desperare și la anarhism de lungile amînări ale luptei hotărîtoare împotriva capitalismului în Europa..

Acum vedem ce dovadă de miopie și de lașitate constituie desperarea anarhistă.

Faptul că 800 000 000 de oameni din Asia au fost atrași în lupta pentru aceleași idealuri care-i animă și pe cei din Europa trebuie să ne insufle optimism, și nu desperare.

Revoluțiile din Asia au scos la iveală aceeași lipsă de caracter și aceeași ticăloșie a liberalismului, aceeași însemnătate excepțională a poziției de sine stătătoare a maselor democratice, aceeași delimitare precisă a proletariatului de burghezia de orice fel. Cel care, după experiența din Europa și din Asia, mai vorbește despre o politică *în afara* claselor și despre un socialism *în afara* claselor, acela trebuie pur și simplu pus într-o cușcă și expus alături de vreun cangur australian.

După Asia a început să se miște și Europa, dar nu în maniera asiatică. Perioada „pașnică” dintre 1872 și 1904 s-a încheiat pentru totdeauna. Scumpetea și jugul trusturilor provoacă o nemaipomenită ascuțire a luptei economice, ascuțire care i-a urnit din loc pînă și pe muncitorii englezi, cei mai pervertiți de către liberalism. Sub ochii noștri chiar și în Germania, țara burghezo-iuncherească cea mai „de neclintit”, se coace o criză politică. Înarmările febrile și politica imperialismului fac ca în Europa de azi să domnească o „pace socială” care seamănă foarte mult cu un butoi de pulbere. În același timp, descompunerea *tuturor* partidelor burgheze și maturizarea proletariatului progresează neîncetat.

După apariția marxismului, fiecare din aceste trei mari perioade din istoria universală i-a adus noi confirmări și noi triumfuri. Dar un triumf și mai mare îi va aduce marxismului, ca doctrină a proletariatului, perioada istorică ce se apropie.

SCRISOARE CĂTRE CONDUCEREA PARTIDULUI SOCIAL-DEMOCRAT DIN GERMANIA ²

Mult stimați tovarăși !

La propunerea Comitetului Central, consfătuirea reprezentanților C.C. și a activiștilor din organizațiile din Rusia, care lucrează în diferite domenii ale muncii social-democrate, a discutat scrisoarea dv. din 28 decembrie 1912, în care vă manifestați dorința „de a convoca o consfătuire și de a conduce dezbaterile“.

Exprimîndu-și sentimentele de recunoștință pentru atenția ce acordați problemelor noastre de partid, consfătuirea a hotărît, totodată, în unanimitate să *nu accepte* propunerea dv.

Noi, social-democrații revoluționari ruși, purtăm un deosebit respect partidului proletariatului revoluționar german. Noi dorim ca între Partidul social-democrat rus și cel german să existe relațiile cele mai frățești. Și, voind să înlăturăm orice neînțelegere în această privință, ne vom strădui, stimați tovarăși, să vă expunem deschis motivele care ne-au determinat să nu acceptăm propunerea dv.

Să începem cu *scopul* consfătuirii proiectate de dv.

Dv. considerați că scopul consfătuirii trebuie să fie acela „de a elabora un program unic al partidului și un statut de organizare“ și ne propuneți să facem cunoscute proiectele noastre.

Or, partidul nostru are de multă vreme un program. Încă în 1903, adică acum zece ani, programul nostru a fost aprobat de Congresul al II-lea al partidului nostru. Și de atunci sute de mii, iar în anii revoluționari milioane

de proletari din Rusia și-au demonstrat fidelitatea față de acest program, luptând sub steagul partidului nostru. Noi continuăm să rămânem credincioși acestui program și considerăm *cu totul* inutilă o revizuire a lui.

Ținem să vă informăm că pînă în momentul de față *nici măcar* lichidatorii nu au cerut revizuirea programului partidului — în tot cazul nu au cerut-o deschis.

O înțelegere între diferite grupuri și grupulețe cu privire la un nou program presupune *inexistența partidului*. Or, P.M.S.D.R. *există*, sub steagul lui luptă astăzi, ca și în trecut, clasa muncitoare din Rusia. Partidul nostru a trecut și într-un fel continuă să treacă și acum prin vremuri deosebit de grele. Dar, contrar afirmațiilor lichidatorilor, el nu și-a încetat nici un moment existența. Numai cei din urmă (adică oamenii care se situează în afara partidului) pot accepta tratative cu privire la elaborarea unui nou program al partidului — evident, pentru un nou partid. (Cele arătate mai sus se referă, cu oarecare schimbări, și la elaborarea unui nou statut al partidului.)

Mai departe. Ceea ce ne desparte pe noi de lichidatorii sînt divergențe principiale profunde — cu deosebire în problema unei noi revoluții în Rusia. Partidul nostru (inclusiv menșevicii-*partiiți*, în frunte cu G. V. Plehanov) susține punctul de vedere că clasa muncitoare din Rusia și partidul ei trebuie să lupte pentru o nouă revoluție rusă, deoarece numai aceasta poate aduce adevărata libertate politică în țara noastră. Tocmai acest lucru îl neagă lichidatorii. În tactica lor, ei pornesc de la premisa că Rusia se va dezvolta pe o cale mai mult sau mai puțin pașnică, constituțională.

E lesne de înțeles, stimați tovarăși, că din *aceste* divergențe cardinale decurg inevitabil o serie întregă de dezacorduri în toate problemele muncii de partid. Lichidatorii neagă actualul nostru P.M.S.D.R., care în momentul de față nu poate avea decît o existență ilegală (deși poate desfășura și *desfășoară* o activitate social-democrată legală în numeroase domenii). Lichidatorii distrug organizația noastră actuală în speranța că vor reuși să înființeze în

Rusia de astăzi un partid muncitoresc legal. (Este cazul să menționăm aici că pînă și cadeții liberali nu pot obține legalizarea partidului lor.) De aici — sciziunea provocată exclusiv și în întregime de către lichidatori.

Și se înțelege că aceste controverse, aceste divergențe cardinale pot fi rezolvate *numai* de către muncitorii ruși conștienți, numai de organizațiile noastre social-democrate-ruse și *de nimeni altcineva*.

Muncitorii ruși au și realizat un pas important în această direcție.

Alegerile pentru Duma a IV-a³, care au luat sfîrșit decurînd, au arătat că proletariatul rus în covîrșitoarea sa majoritate se situează pe punctul de vedere al vechiului nostru partid cu programul și tactica sa revoluționară.

Toți cei 6 deputați care au fost aleși potrivit legii din partea curiei muncitorești sînt bolșevici.

Acești 6 deputați, care reprezintă ⁹/₁₀ din Rusia muncitorească s-au declarat fățiș adversari ai lichidatorilor.

Primul cotidian muncitoresc social-democrat din Rusia („Pravda“ din Petersburg) a fost fondat și este întreținut de muncitorii înșiși, din bănuții muncitorilor, și anume de muncitori avînd aceeași orientare (bolșevică). Astfel, unitatea uriașei *majorității* a muncitorilor se făurește în practică, de jos, pornind din adîncurile masei muncitorești. Numai *o astfel* de unitate este viabilă, numai ea va duce la, deplina coeziune a forțelor muncitorilor.

Nu vă vom ascunde, tovarăși, că, în aceste condiții, noi considerăm mediația Parteivorstand-ului * german în general inacceptabilă. Din lipsă de informație sau din alte cauze, Vorstand-ul nu a manifestat imparțialitate față de noi și de lichidatori. Vă vom aminti doar două fapte.

1) Organul central al partidului frățesc german („Vorwärts“) ⁴ rezervă coloane întregi atacurilor grosolane ale lichidatorilor la adresa Conferinței partidului nostru din ianuarie 1912 ⁵, iar nouă ni se refuză publicarea pînă și a unor dezmințiri cu caracter pur faptic, încalcîndu-se astfel cele mai elementare obligații față de noi.

* — conducerea partidului. — Nota trad.

2) În pofida protestelor noastre, Vorstand-ul acordă în timpul campaniei electorale ajutor financiar lichidatorilor, refuzînd acest ajutor Comitetului Central. „Vorstand“-ul a acordat subvenții Bundului, Comitetului regional Caucaz și letonilor, *adică* C.O. ⁶ lichidatorist, întrucît oricine știe că tocmai aceste trei organizații constituie în principal C.O. lichidatorist. Cu banii muncitorilor germani lichidatorii au pornit la editarea unui Konkurrenzorgan *, „Luci“ ⁷, la Petersburg, care a început să apară *chiar în zina alegerilor*, adîncind sciziunea.

A acorda în cursul unei sciziuni ajutor financiar unei părți împotriva alteia este un act fără precedent în întreaga istorie a Internaționalei. Făcînd acest pas, Vorstand-ul a sfidat pe partizanii Conferinței din ianuarie și a arătat că nu a fost în stare să respecte principiul imparțialității.

Cu profund regret trebuie să vă spunem deschis, tovarăși, că informarea tovarășilor germani cu privire la problemele din Rusia este organizată, cît se poate de *anormal*. De aici și faptul că dv. ba proiectați o consfătuire a 12 „curente“ (a grupurilor semistudențești din străinătate), ignorînd organizațiile din Rusia, ba prezentați un plan de convocare a 5 organizații ș.a.m.d. De aici și încercările insolente ale lichidatorilor de a vă înșela pur și simplu: de pildă, încercarea lor de a vă storce bani, arătînd că în vara anului 1912, la Harkov și Moscova, bolșevicii s-ar fi unit cu lichidatorii. În realitate însă, tocmai la Harkov și Moscova au fost aleși ca deputați bolșevici, adversari intransigenți ai lichidatorismului, aleși *în luptă* cu cei din urmă (deputații Muranov și Malinovski). De aici și faptul că ați acordat ajutor financiar în timpul alegerilor tocmai grupurilor (Bundul, P.P.S., S.D.P. ⁸) care au intrat într-un conflict extrem de ascuțit la alegeri și din rîndul cărora a ieșit Jagiello — *singurul* deputat care a fost primit în fracțiunea social-democrată numai ca membru fără drepturi depline, și asta cu șapte voturi contra șase, *adică* cu o majoritate de numai un vot.

* — organ de concurență. — Nota trad.

E de mult timpul, tovarăși, să se pună capăt acestei stări de lucruri. În loc să dați ascultare unor informatori incompetenți, trebuie să oferiți coloanele publicațiilor voastre pentru articole semnate de reprezentanții responsabili ai diferitelor grupuri din cadrul partidului, în scopul unei prezentări obiective a situației din Partidul muncitoresc socia. democrat din Rusia și al elucidării ei principale.

Dacă dv. doriți să cunoașteți problemele noastre, trebuie să folosiți ca sursă de informare documentele și publicistica, așa cum procedați, de pildă, urmărind lupta curenților din Italia, Anglia ș.a.m.d. Ne procedînd astfel, întreprindeți, fără voie, pași care deseori pot fi luați de către muncitorii ruși drept o ofensă cu totul nemeritată.

Scris la 2 (15) martie 1913

*Publicat pentru prima oară
în 1960, în revista
„Kommunist” nr. 6*

*Se tipărește după textul
copiei dactilografiate*

Tradus din limba germană

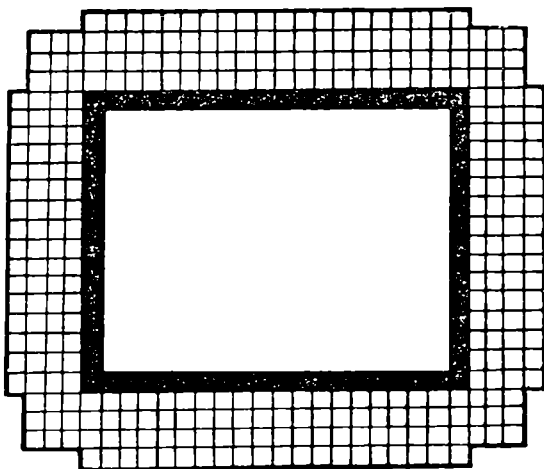

MAREA PROPRIETATE MOȘIEREASCĂ ȘI MICA PROPRIETATE ȚĂRĂNEASCĂ ÎN RUSIA

În legătură cu recenta aniversare a zilei de 19 februarie 1861 nu strică să amintim care este actuala repartizare a pământului în Rusia europeană.

Ultima statistică oficială cu privire la repartizarea pământului în Rusia europeană a fost publicată de ministerul afacerilor interne și se referă la anul 1905.

Potrivit datelor acestei statistici, numărul marilor moșieri cu peste 500 de deseatine de pământ este (în cifre rotunde) de circa 30 000 ; ei dețin circa 70 000 000 de deseatine.

Circa 10 000 000 de gospodării de țărani săraci, luate laolaltă, posedă *aceeași* suprafață de pământ.

În medie revin, deci, la un mare moșier circa 330 de familii de țărani săraci, fiecare familie țărănească avînd circa 7 (*șapte*) deseatine de pământ, iar fiecare mare moșier posedînd circa 2 300 (*două mii trei sute*) de deseatine.

Pentru ilustrarea concretă a acestei situații am întocmit desenul de mai sus.

Marele dreptunghi alb din mijloc reprezintă domeniul unui mare moșier. Micile pătrățele din jur înfățișează micile parcele țărănești.

În total sînt 324 de pătrățele, iar suprafața dreptunghiului alb este egală cu suprafața a 320 de pătrățele.

„Pravda” nr. 51 din 2 martie 1913

Se tipărește după textul
apărut în ziar

NOTE FALSE

Cuvîntarea rostită de d-l Miliukov în Duma de stat în problema votului universal prezintă un deosebit interes, deoarece oratorul a trebuit să atingă o serie întreagă de teme care au o importanță primordială pentru democrație.

În presa noastră în general — inclusiv în presa liberală — se statornicește tot mai mult un obicei neprincipial și detestabil : acela de a se limita la publicarea unor note elogioase (d-l Litovțev în „Reci“⁹) sau injurioase pe marginea cuvîntărilor rostite în Dumă și de a nu analiza *niciodată* conținutul *de idei* al acestor cuvîntări !

Muncitorii nu au încredere în politicianismul burghez. Muncitorii vor să *învețe* politică. Răspunzînd acestei dorințe, vom face o încercare de a analiza cuvîntarea d-lui Miliukov.

„...Dv. — spune d-l Miliukov, adresîndu-se *tot timpul* octombriștilor —, dv. nu numai că nu *sînteți* legați de cîrmuire prin anumite obligații, dar nu *sînteți* legați de ea nici măcar prin recunoștință“ —

deoarece alegerile, pretinde el, au fost măsluite împotriva voastră.

D-l Miliukov, unul dintre cadeții¹⁰ cei mai erudiți, profesor, redactor etc., a dezvoltat cu toată seriozitatea acest argument și chiar a adăugat :

„...este evident că în Rusia nu există o *pătură* socială care să sprijine actuala politică a guvernului...“ („Rossiia“ nr. 2 236).

Caracterul fals al acestor raționamente este flagrant. Același domn Miliukov l-a citat apoi pe francezul Chasles, care afirmă, pe bună dreptate, că „*nodul problemei*“ „*îl constituie problema agrară*“.

„Spre a asigura Dumei a III-a un caracter conservator — spune Chasles —, era necesar ca majoritatea s-o aibă nu țărani, ci moșierii... Proprietatea funciară și aristocrația banului pot forma un bloc care să reprezinte $\frac{5}{8}$ din voturi (în condițiile alegerii membrilor Dumei de stat conform legii noastre electorale), iar minoritatea este literalmente strivită : țărani, clasa mijlocie și democrația orășenească sînt invitate de legiuitor să nu facă alegeri, ci să stea să privească la alegerile care au loc, să nu participe, ci să asiste la desfășurarea lor“.

Reacționarul Chasles raționează just și inteligent. Îi mulțumim d-lui Miliukov pentru aceste interesante citate..., care *spulberă* frazeologia d-lui Miliukov ! Este evident că în Rusia există o „*pătură*“ socială (clasa moșierilor feudali sau iobăgiști) care sprijină politica guvernului și este legată „*de cîrmuire*“ prin interesele ei de clasă. Cît privește legătura prin „*obligații*“ și prin „*recunoștință*“, aceasta în general este o prostie, — vă rog să nu uitați acest lucru, învățate domn cadet !

În articolul următor * vom arăta cum, acest cadet învățat s-a învățit — întocmai ca un cotoi în jurul unei străchini cu lapte fierbinte — în jurul „*nodului problemei*“ (adică al problemei agrare), pe care reacționarul Chasles l-a indicat just.

„Pravda“ nr. 55 din 7 martie 1913
Semnot : V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

---

* Vezi volumul de față, pag. 14—15. — Nota red.

„NODUL PROBLEMEI“

Am văzut că reacționarul francez Chasles, citat de d-l Miliukov, consideră pe bună dreptate că „nodul problemei“ care se ridică în fața Rusiei îl constituie problema agrară *.

D-l Miliukov a citat cuvintele inteligente ale acestui reacționar inteligent, dar sensul lor nu l-a înțeles absolut de loc !

„...Țăranul pe care dv. (adică, octombriștii și guvernul; *cu ei* discută d-l Miliukov !) l-ați adus aici cu mâna voastră poate fi oare făcut dependent ? El vorbește de la această tribună despre pământ și vorbește la fel cum vorbea țăranul independent din Duma I și a II-a de stat. Nu, domnilor, în viața rusă nu există un element mai independent și mai ferm decât țăranul rus“. (Aplauze pe băncile stîngii și strigăte: „Așa e !“)

Este evident că numai fățarnicii cadeți au bătut din palme, deoarece toată lumea știe că, în primul rînd, în Duma a III-a și a IV-a de stat țărani *nu* vorbesc *tocmai* „la fel“, ci vorbesc mai moderat ca în Duma I și a II-a de stat, iar în al doilea rînd că în viața rusă *există* un element mai independent și mai ferm. Chiar d-l Miliukov *a trebuit* să recunoască în cuvîntarea sa că cei care au făcut „cel mai mult“ pentru cauza libertății politice în Rusia sînt *muncitorii*. Ori poate că „independența“ se măsoară după alte criterii ?

Dar nu aceasta este problema esențială. Problema este dacă *în momentul de față* interesele celor 130 000 de moșieri pot fi împăcate cu interesele masei țărănești. D-l Mi-

* Vezi volumul de față, pag. 12—13. — Nota red.

liukov „s-a învîrtit în jurul“ acestei chestiuni *pentru a se eschiva de la un răspuns.*

Iar d-l S. Litovțev, tocmit de „Reci“ pentru a-l elogia pe P. Miliukov, a scris despre cuvîntarea acestuia că

„a risipit ceața care învăluia această problemă acută și litigioasă. Votul universal este și astăzi pentru mulți un fel de sperietoare, o culme a revoluționarismului“.

Iată încă o mostră de frazeologie !

Învățați de la reacționarul Chasles, domnilor flecari liberali ! Nodul problemei îl constituie problema agrară. În această problemă pot fi împăcate, *în momentul de față*, interesele celor 130 000 de familii de moșieri cu interesele celor 10 000 000 de familii țărănești ? Da sau nu ?

Iată care este „nodul“ problemei votului universal, d-le Miliukov, iar voi *pervertiți* conștiința politică a poporului, *disimulînd* prin vorbe goale această esență a problemei, evidentă pentru orice om cu scaun la cap.

Dacă la întrebarea de mai sus veți răspunde *da* —, vă voi combate cu propria dv. recunoaștere că în Dumele a III-a și a IV-a de stat țărani vorbesc (deși mai moderat) „*la fel*“ ca în Dumele I și a II-a.

Dacă veți răspunde *nu* —, atunci *întreaga* dv. vorbărie despre caracterul împăciuitoare, ne-„*unilateral*“ pe care l-ar avea votul universal în Rusia de azi cade.

Cît despre savantele referiri la Bismarck, acestea sînt puerile, căci Bismarck „a acordat“ dreptul de vot universal într-un moment cînd dezvoltarea burgheză a Germaniei *ajunsesese să împace* interesele moșierilor cu cele ale tuturor țărănilor înstăriți și chiar ale unei părți a țărănilor mijlocii.

S-ar putea ca cititorul perspicace să-și pună întrebarea : nu rezultă oare de aici că introducerea votului universal în Rusia este imposibilă ? — Nu, îi vom răspunde noi cititorului perspicace, de aici rezultă numai că imposibil în Rusia este punctul de vedere reformist.

SULIMENIREA IOBĂGIEI DE CĂTRE LIBERALI

Istoricul liberal Miliukov, șeful partidului cadet, scria de curînd într-un editorial din „Reci“ :

„În Rusia, inegalitatea socială (iobăgia) a fost mai șubredă și a avut un caracter mai accidental decît în oricare parte a lumii civilizate. Ea a cedat fără împotrivire (!!!) de la prima trăsătură de condei. Miliutin și Soloviev au înfăptuit fără trudă o reformă a cărei posibilitate contele Stroganov o prezisese încă în timpul lui Alexandru I“.

Ne-am obișnuit ca toți istoricii liberali și o parte din istoricii narodnici să sulimenească iobăgia și puterea de stat iobăgistă din Rusia. Dar nu toți au mers pînă acolo încît să enunțe asemenea „perle“ rușinoase ca cea reprodușă mai sus.

În Rusia, iobăgia și casta moșierilor iobăgiști n-au fost nici șubrede și nici n-au avut un caracter accidental, ci mult mai „solide“, mai tari și mai puternice „decît în oricare parte a lumii civilizate“. Nu „fără împotrivire“, ci după o foarte înverșunată împotrivire a cedat iobăgia o mică părțică din privilegiile ei. Sau poate că d-l liberal ne va cita un exemplu din „lumea civilizată“ care să semene cu soarta lui Cernîșevski ?

Miliutin și Soloviev au apărat *ei înșiși* privilegiile iobăgiștilor și au prevăzut pentru ele „o despăgubire“ neobișnuit de împovărătoare. Prin faptul că trece sub tăcere acest lucru, d-l Miliukov denaturează istoria, care atestă „viabilitatea“ privilegiilor și a atotputerniciei iobă-

giste încă o jumătate de secol după Miliutin & Co., după reforma „lor” iobăgistă.

De ce sulimenesc istoricii liberali iobăgia și reformele iobăgiste? Pentru că la cei care au înfăptuit aceste reforme ei văd o slugărnice în fața iobăgiștilor care le place, o teamă de democrație care-i bucură, o tendință de a merge în bloc cu reacțiunea care le este proprie, o sulimenire a luptei de clasă care le este familiară.

Este vorba de un trecut îndepărtat. Și totuși atitudinea de atunci și cea de astăzi a liberalilor („după strai, și slujbași din fire”¹¹) față de lupta de clasă este un fenomen de același ordin.

Prin sulimenirea iobăgiei, d-l Miliukov a prezentat cum nu se poate mai bine propriul său chip, chipul partidului său și al întregului liberalism burghez rus, care, pentru a-i păcăli pe cei naivi, pretinde că face parte din democrație.

„Pravda” nr. 57 din 9 martie 1913
Semnat : I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar .

UN SISTEM „ȘTIINȚIFIC“ DE EXPLOATARE SÎNGEROASĂ

Capitalismul american se află în fruntea tuturor. Dezvoltarea la maximum a tehnicii, cel mai rapid ritm al progresului, — toate acestea determină bătrîna Europă să-i imite pe yankei. Dar ceea ce preia burghezia europeană de la americani nu sînt nici instituțiile lor democratice, nici libertatea politică sau forma de stat republicană, ci cele mai noi metode de exploatare a muncitorului.

Cel mai mult se vorbește acum în Europa, și în parte și în Rusia, de „sistemul“ inginerului american Frederic Taylor. Nu de mult, d-l Semenov a ținut la Petersburg, în aula Institutului de căi ferate, un referat despre acest sistem. Taylor însuși a descris acest sistem numindu-l un sistem „științific“, iar cartea lui este tradusă și propagată cu multă rîvnă în Europa.

În ce constă acest „sistem științific“? În a stoarce de la muncitor o cantitate de trei ori mai mare de muncă în decursul aceleiași zile de lucru. Este pus să muncească cel mai puternic și mai îndemînat muncitor; se cronometrează în secunde și în fracțiuni de secundă timpul cheltuit pentru fiecare operație, pentru fiecare mișcare; se elaborează cele mai economicoase și mai productive metode de muncă; mișcărilor pe care cel mai bun muncitor le execută în timpul lucrului sînt înregistrate pe o peliculă specială etc.

Rezultatul : în aceleași 9—10 ore de lucru se stoarce de la muncitor de trei ori mai multă muncă, forțele îi sînt măcinate fără milă, fiecare picătură de energie muscu-

lară și nervoasă îi este suptă robului salariat cu o viteză întreită. Va muri înainte de vreme? — Cîți alții nu așteaptă la poartă !...

— În societatea capitalistă, progresul științei și al tehnicii înseamnă un progres în arta de a exploata la sînge.

Iată un exemplu din cartea lui Taylor.

Este vorba de munca de încărcare în vagonete a fontei care urmează să fie prelucrată ; se face o comparație între vechiul sistem și sistemul nou, „științific” :

	Sistemul	
	vechi	nou
Numărul muncitorilor ocupați cu lucrările de încărcare	500	140
Un muncitor încarcă, în medie, tone (1 tonă = 6l de puduri)	16	59
Cîștigul mediu al muncitorului	2,30 rub.	3,75 rub.
Cheltuielile fabricantului pentru încărcarea unei tone	14,4 cop.	6,4 cop.

Capitalul își reduce cheltuielile de peste două ori. Profitul crește. Burghezia este încîntată și nu mai știe cum să-i laude pe alde Taylor !

La început muncitorul cîștigă ceva mai mult. În același timp însă alte sute de muncitori sînt concediați. Cei rămași lucrează de patru ori mai intens, se spetesc muncind. După ce i se stoarce toată vлага, muncitorul este azvîrlit în stradă. Numai oamenii tineri și puternici sînt angajați la lucru.

Exploatarea la sînge are loc după toate regulile științei...

„SUCCESELE“ NOASTRE

Atît ministrul de finanțe în expunerea sa de motive la buget, cît și toate partidele guvernamentale caută să se convingă pe sine și să convingă și pe alții că bugetul nostru este bine echilibrat. În acest sens se invocă, printre altele, „succesele“ industriei, care în ultimii ani, fără îndoială, a înregistrat un avînt.

Industria noastră, ca și întreaga economie națională a Rusiei, s-a dezvoltat și se dezvoltă în mod capitalist. Acest fapt, incontestabil, nu mai trebuie demonstrat. Dar a te limita la datele cu privire la „dezvoltare“ și la afirmațiile pline de mulțumire de sine lăudăroasă : „crește cu atîta la sută“ înseamnă a *închide ochii* asupra mizeriei și *nemaipomenitei* înapoieri a Rusiei, pe care le vădesc aceste date.

Valoarea producției globale a fabricilor și uzinelor noastre era de 4 307 000 000 de ruble în 1908, iar în 1911 de aproximativ 4 895 000 000 de ruble, declară încîntat ministrul de finanțe.

Priviți însă *care este semnificația* acestor cifre. În America, la fiecare zece ani se face un recensămînt. Pentru a găsi o cifră *asemănătoare* cu cea de la noi, trebuie să ne întoarcem la anul 1860, cînd în America mai exista *sclavajul* negrilor.

În 1860 valoarea producției industriei prelucrătoare se evalua în America la 3 771 000 000 de ruble, iar în 1870 la 8 464 000 000 de ruble. În 1910 valoarea producției era în această țară de 41 344 000 000 de ruble, adică aproape

de zece ori mai mare decît cea din Rusia. Populația Rusiei este de 160 000 000 de suflete, în timp ce populația Americii în 1910 era de 92 000 000 și în 1860 de 31 000 000 de suflete!

Salariul mediu anual al muncitorului industrial rus era în 1911 de 251 de ruble, adică cu 8,2% mai mare (raportat la suma tuturor salariilor) decît în 1910, declară încîntat ministrul de finanțe.

În America, salariul mediu al unui muncitor industrial în 1910 era de 1036 de ruble, adică de patru ori mai mare decît al muncitorului rus. În 1860 el era de 576 de ruble, adică de două ori mai mare decît salariul actual al muncitorului rus.

Rusia secolului al XX-lea, Rusia „constituției” de la 3 iunie¹² se află la un nivel mai scăzut decît cel al Americii sclavagiste.

Producția anuală a unui muncitor industrial din Rusia era în 1908 în valoare de 1 810 ruble, în timp ce în America în 1860 era în valoare de 2 860 de ruble, iar în 1910 — 6 264 de ruble.

Chiar și aceste cîteva cifre sînt suficiente pentru a lămuri pe scurt ce este capitalismul modern și ce înseamnă lanțurile medievale ale iobăgiei, care-l încătușează și care determină situația grea a maselor largi ale țărănimii.

Or, ca urmare a situației în care se află țărani, piața internă este redusă în mod inevitabil la proporții jalnice, trăgîndu-l în jos pe muncitor, care cîștigă în 1911 de două ori mai puțin decît cîștiga muncitorul american în epoca sclavajului. Iar, pe lîngă toate celelalte, condițiile pieței mondiale pun în fața Rusiei următoarea alternativă: ori să fie strivită de concurenți la care capitalismul se dezvoltă în alt ritm și pe o bază într-adevăr largă, ori să se descotorosească de toate rămășițele iobăgiei.

ACORD SAU SCIZIUNE ?

(PE MARGINEA DIVERGENȚELOR DIN CADRUL FRAȚIUNII
SOCIAL-DEMOCRATE DIN DUMĂ)

Opinia publică social-democrată este alarmată de amenințarea cu o scindare a fracțiunii, amenințare care s-a făcut auzită în scrisoarea celor 7 deputați. Problema a trezit pe bună dreptate un interes arzător în rîndurile muncitorilor. Este necesar să înțelegem limpede și precis situația.

De o parte se află toți cei 6 deputați ai curiei muncitorești, adică, după cum oricine înțelege, reprezentanții majorității covârșitoare a clasei muncitoare din Rusia. De cealaltă parte, ceilalți 7 deputați, care dispun de o majoritate întâmplătoare de 1 vot în cadrul fracțiunii.

În aparență, conflictul se datorește faptului că cei 7 deputați vor să-i constrîngă pe ceilalți 6 să devină colaboratori ai ziarului „Luci” și că se pronunță pentru fuzionarea ziarelor „Pravda” și „Luci”. După părerea noastră, aceste pretenții ale celor 7 deputați sînt, ca s-o spunem deschis, pur și simplu neserioase. Poate oare cineva să fie constrîns cu o „majoritate de voturi” să colaboreze la un ziar cu a cărui orientare nu este de acord ? (Fără să mai vorbim că o redacție care se respectă ar renunța ea însăși la asemenea „colaboratori” forțați, aduși cu de-a sila.) Se poate oare vorbi în mod serios de o fuziune a ziarelor „Pravda” și „Luci” ?

Firește că *nu!* Și noi declarăm deschis că am considera o *trădare* a cauzei proletariatului renunțarea „Pravdei” la lupta împotriva lichidatorismului, deci și fuzionarea „Pravdei” cu „Luci”, *atîta timp cît „Luci” nu renunță la*

propaganda lichidatoristă — împotriva „mișcării ilegale”, împotriva grevelor politice etc. Cu greu ar putea militanții social-democrați serioși să creadă că „Pravda” și cei 6 deputați au hotărât să se sinucidă numai pentru că așa vor cei de la „Luci”. Despre așa ceva nici nu poate fi vorba, iar cei 7 deputați ar face bine să nu mai insiste asupra „planului” lor, care este cu desăvârșire inacceptabil și irealizabil.

Dar problema divergențelor din cadrul fracțiunii nu se limitează numai la aceasta. Fiecare simte că sub aparența conflictului în jurul colaborării forțate la „Luci” se mai ascunde și alt conflict, mai important și mai grav. Conflictul acesta se reduce *la atitudinea pe care fiecare dintre părțile fracțiunii o adoptă față de lichidatorism.*

Și noi credem că, în cazul de față, muncitorii sînt înainte de toate îndreptățiți să ceară celor 7 deputați *să spună fără ocol, clar și răspicat, care este atitudinea lor față de lichidatorism!* Cei 7 deputați sînt obligați să facă acest lucru cu aceeași sinceritate cu care l-au făcut cei 6 deputați ai muncitorilor. În fracțiunea din Duma a III-a de stat, majoritatea covârșitoare o formau deputații *menșevici*. Dar față de lichidatorism ei aveau o atitudine net negativă. Ce atitudine au însă acum față de lichidatorism cei 7 deputați? Ei înșiși au ridicat chestiunea ziarului „Luci”, adică a lichidatorismului. De aceea ei sînt de două ori obligați să declare clar și răspicat care este atitudinea lor față de propaganda ziarului „Luci” împotriva mișcării ilegale (vezi „Luci” nr. 101 și altele), împotriva grevelor politice, împotriva hegemoniei clasei muncitoare în mișcarea de eliberare etc. Fără asta nu se poate face nici măcar un pas în direcția unei ieșiri din situația creată.

Noi spunem deschis: dacă s-ar găsi în fracțiunea social-democrată fie și un singur deputat care să facă de la tribuna Dumei afirmații de felul celor cuprinse în articolul din nr. 101 al ziarului „Luci” (creșterea simpatiei pentru „mișcarea ilegală” este un fapt „regretabil” etc.), *ruptura cu un asemenea deputat ar fi inevitabilă.* Iar deputatul social-democrat care nu s-ar ridica să spună că acest orator nu exprimă părerea social-democrației și-ar încălca datoria față de clasa muncitoare.

Este justă această părere a noastră sau nu? Cu tot calmul lăsăm ca această problemă s-o judece muncitorii...

Atunci când există divergențe serioase între cele două jumătăți ale unei fracțiuni, unitatea poate fi menținută numai *dacă ambele părți tind în aceeași măsură la realizarea unui acord*. „A rezolva“ probleme de ordin programatic printr-o majoritate întâmplătoare de un vot înseamnă *a provoca o sciziune*. E un lucru pe care îl înțelege oricine. Oamenii care vor cu adevărat unitate nu vor proceda niciodată la o atare „rezolvare“ a problemelor.

Este oare posibil un asemenea acord în cadrul fracțiunii în actuala ei componență? Pînă acum *el a fost* posibil. De pildă: declarația fracțiunii, citită la deschiderea lucrărilor Dumei a IV-a. Fracțiunea a respins pretențiile lichidatoriste, și acest lucru a făcut posibil un acord între cele două părți. Dacă există bunăvoință, dacă cei 7 deputați nu pregătesc o sciziune, acest lucru *va fi* posibil și de aici înainte în toate problemele politice importante.

Exemplul declarației¹³ ne arată *ce trebuie să facem* pentru a evita sciziunea, pe cînd exemplul cu „autonomia cultural-națională“ ne arată *ce nu trebuie să facem* pentru a o evita. A formula o asemenea revendicare, cum a făcut tov. Cihenkeli, înseamnă *a suprima* programul social-democrației. Dacă pînă acum lichidatorii căutau să ne asigure că această revendicare „nu contravine“ programului, acum ei sînt demascați chiar de bundiști, care („Zeit“¹⁴ nr. 9) îl felicită pe Cihenkeli tocmai pentru că „a renunțat la punctul de vedere anchilozat pe care se situează teoria oficială în problema națională“. A suprima programul cu 7 voturi contra 6 *înseamnă a pregăti o sciziune*. Orice muncitor conștient înțelege acest lucru.

Așadar, *acord sau sciziune!* Iată cum se pune problema.

Ce propunem noi? — *Un acord!*

Este el posibil? — Da!

Este el de dorit? — Da!

Ce se cere pentru realizarea acestui acord? — Să nu suprimăm programul, să nu defăimăm „mișcarea ilegală“, să rămînem credincioși vechiului nostru steag ! După cum vede cititorul, cerințele noastre sînt modeste.

Pentru un acord între cei 7 și cei 6, împotriva sciziunii ! Iată ce trebuie să ceară toți muncitorii conștienți.

„Pravda“ nr. 62 din 15 martie 1913
Semnat : B. B.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

„NUMERAR DISPONIBIL“

Ziarele guvernamentale, în frunte cu slugarnicul „Novoe Vreimea“¹⁵, ridică în slăvi guvernul nostru pentru excelentele rezultate obținute în gospodărirea finanțelor statului. Gîndiți-vă numai : 450 000 000 de ruble „numerar disponibil“ ! Nu numai că nu dăm din buzunar, dar mai și punem la chimir — iată cum ne gospodărim „noi“.

Și „Novoe Vreimea“, ziarul moșierilor ultrareacționari și al negustorilor octombriști, ajunge la concluzia că, posedînd această rezervă frumoșică de 450 000 000 de ruble, n-avem a ne teme nici chiar de eventualitatea unui război.

Să examinăm însă mai îndeaproape expunerea de motive a ministrului de finanțe la bugetul pe 1913 ; — n-am putea găsi oare în această expunere, în afară de autoelogieri (cu care e presărată din belșug !), *date precise* cu privire la proveniența faimosului „numerar disponibil“ ?

Deschizînd expunerea de motive a d-lui ministru, citim (partea I, pag. 15) că în cursul ultimilor 5 ani, 1908—1912, *împrumuturile de stat* au adus vistieriei statului 339 500 000 de ruble. Amortizarea împrumuturilor însuimează în aceeași perioadă 252 100 000 de ruble.

Prin urmare, datoria publică *a crescut* în ansamblu cu 87 400 000 de ruble. Iată prima „sursă“ a „numerarului disponibil“. Precum vedeți, o sursă cît se poate de simplă.

Dar să mergem mai departe. Se știe că, *începînd de la 1 octombrie 1908*, prețul rachiului de monopol a fost majorat la limită, și anume de la 8 ruble la 8 ruble și 40 de

copeici vadra (la rachiul ordinar ; la rachiul de masă, prețul a fost majorat de la 11 la 12 ruble).

Datorită acestei „măsurii financiare“, în perioada 1908—1912 prețul mediu al rachiului de monopol a fost de 8 ruble și 48 de copeici vadra, adică *exact cu 42 de copeici* mai ridicat decît în cei 4 ani premergători (1904—1907, cînd a fost de 8 ruble și 6 copeici vadra).

În acești 5 ani (1908—1912), statul a vîndut în total 440 500 000 de vedre de rachiu de 40°. Creșterea profitului cu 42 de copeici la vadră a adus *185 000 000 de ruble*.

Iată o a doua sursă a „numerarului disponibil“ !

Cea de-a treia sursă, căile ferate ale statului, au adus în decurs de 4 ani (1908—1911) un „beneficiu net“ de *53 000 000 de ruble, fără a mai pune la socoteală* dobînzile și amortizările cuvenite la capitalurile investite de stat, în sumă totală de 2 250 000 000 de ruble !! Să admitem pentru anul 1912 un „beneficiu“ egal cu cel din 1911, adică de 105 000 000 de ruble. Rezultă pentru ultimii 5 ani un „beneficiu“ de *158 000 000 de ruble*. Se înțelege că un asemenea mod de „gospodărire“ a finanțelor publice, cînd „nu se mai pun la socoteală“ dobînzile și amortizările aferente unor investiții de miliarde, aduce mai degrabă a scamatorie financiară. Subliniem că nu vreun „ziarist de stînga“ (ferit-a sfîntul !), ci *însuși Controlul de stat* a fost acela care a evaluat *la 397 600 000 de ruble* dobînzile și amortizările cuvenite pe timp de 4 ani (1908—1911) la capitalurile investite de stat la căile ferate. Pe întreaga perioadă de 5 ani, 1908—1912, asta face *500 000 000 de ruble* !¹⁶. O adevărată mostră de *gospodărire prădalnică* !

Să adunăm laolaltă cele trei surse ale „numerarului disponibil“ :

1) din împrumuturi	87 400 000 de ruble
2) „ majorarea prețului la basamacul îndut de stat	185 000 000 „ „
3) de la căile ferate ale statului (<i>fără a mai pune la socoteală cele 500 000 000 de ruble reprezentînd dobînzile și amorti- zările cuvenite la capitalurile inves- tite</i>)	158 000 000 „ „
<i>Total</i>	<i>430 400 000 de ruble</i>

Credem că atît ajunge, nu-i așa ? Nu mai e necesar să arătăm „sursele“ mai mărunte.

Nu este limpede că moșierii noștri iobăgiști sînt niște genii în domeniul finanțelor ? Să iei bani cu împrumut, să majorezi prețul la basamac, „să nu pui la socoteală“ dobînzile și amortizările cuvenite la miliardele investite (pentru „gospodărie“) — nu-s toate acestea dovezi de genialitate ?

Nu sînt ele oare o dovadă de „soliditate“ a bugetului nostru ?

„Pravda“ nr. 62 din 15 martie 1913
Semnat : V.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

UN MARE SUCCES AL REPUBLICII CHINEZE

Se știe că, în ultima vreme, marea Republică chineză, creată cu atâtea sacrificii de democrația înaintată a maselor populare din Asia, a avut de făcut față unor imense dificultăți financiare. Cele 6 „mari“ puteri, care se consideră civilizate, dar care în realitate promovează o politică dintre cele mai reacționare, au alcătuit un consorțiu (asociație) care a sistat tratativele în vederea contractării unui împrumut de către China!

Fără îndoială că revoluția din China n-a provocat în rîndurile burgheziei din Europa entuziasm pentru cauza libertății și democrației — de asemenea sentimente este capabil proletariatul, dar nu și cavalerii profitului —, ci dorința de a *jefui* China, de a începe împărțirea ei, de a-i smulge teritorii. „Consortiul“ celor 6 puteri (Anglia, Franța, Rusia, Germania, Japonia, Statele Unite ale Americii) s-a străduit să împingă lucrurile pînă la un faliment al Chinei, pentru a slăbi republica și a o submina.

Un mare succes al tinerei republici, care se bucură de simpatia maselor muncitoare din întreaga lume, îl constituie *năruirea* acestui consorțiu ultrareacționar. Președintele Statelor Unite ale Americii a declarat că guvernul său nu va mai sprijini acest consorțiu și într-un viitor apropiat *va recunoaște* în mod oficial Republica chineză. În momentul de față, băncile americane *au și ieșit* din consorțiu. America va acorda acum Chinei sprijinul financiar, care-i este atît de necesar, deschizînd piața

chineză pentru capitalul american și înlesnind înfăptuirea de reforme în această țară.

Sub influența Americii, Japonia și-a schimbat și ea politica față de China. La început, ea a refuzat pînă și să-i acorde lui Sun Iat-sen viza de intrare în Japonia ! Acum vizita acestuia a avut loc, și toți democrații din Japonia salută cu entuziasm alianța cu China republicană ; încheierea unei *alianțe* cu China este la ordinea zilei. Burghezia japoneză, ca și cea americană, a înțeles că pentru ea e mai avantajoasă o politică de pace cu China decît o politică de jefuire și de împărțire a Republicii chineze.

Năruirea consorțiului tîlhăresc înseamnă, firește, o înfrîngere destul de serioasă a politicii externe reacționare pe care o duce Rusia.

„Pravda” nr. 68 din 22 martie 1913
Semnat : W.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

VECHILE SARCINI ȘI DECREPITUDINEA SENILĂ A LIBERALISMULUI

Deputatul Șingarev, unul dintre cadeții cei mai de vază, a ținut recent la Petersburg o conferință pe tema : „Noua Dumă și vechile sarcini“.

O temă interesantă și de vie actualitate.

Ca de obicei, cadetul nostru a tunat și a fulgerat împotriva octombriștilor ¹⁷. „Octombriștii — a perorat el — se jenează să adere la aripa de dreapta și nu au curajul să adere la cea de stînga“ („Reci“ nr. 70). Printre „cei de stînga“, neînfricatul nostru cadet (neînfricat în fața unui auditoriu democrat) i-a enumerat, evident, pe progresiști ¹⁸. Faptul că acești prieteni apropiați și acoliți politici ai cadeților sînt ei înșiși, în proporție de $\frac{3}{4}$, octombriști, d-l Șingarev l-a trecut sub tăcere.

El vrea ca democrația să-i considere „de stînga“ pe cadeți, în *poſida* faptului că aceștia se află, în permanență și efectiv în cel mai strîns bloc cu progresiștii, care se situează *la mijloc* între cadeți și octombriști ! Cu alte cuvinte, cadeții vor să atragă de partea lor democrația, pe cînd în realitate ei se află în captivitatea progresiștilor vădit *antidemocrați*.

„Plictiseala aceasta — spunea d-l Șingarev referindu-se la Duma a IV-a — îți evocă starea de spirit a pasagerilor dintr-un tren rămas într-o gară pustie. Pentru a scăpa de plictiseală și a urni trenul din loc, pasagerii sînt nevoiți să se apuce ei înșiși de curățirea liniei ferate. Cu toate acestea însă, pentru a urni această greoaie mașină legislativă nu sînt suficiente numai forțele pasagerilor. Reformele noastre sînt ferecate cu trei lacăte : legea din 3 iunie, Camera superioară și iresponsabilitatea puterii executive.

Cum vor fi deschise aceste lacăte — în liniște și pace sau pe o altă cale —, asta ne-o va arăta istoria. Contemporanii nu pot rămîne cu totul indiferenți; ei trebuie să apese cu toții vîrtos pe vîsle“ („Reci“ nr. 70).

E comod, nimic de zis, să te referi la istorie! D-l Șingarev și cadeții se referă la istorie *așa* cum făceau oamenii despre care Marx spunea că apără cnutul numai pentru că e un cnut istoric¹⁹.

Firește că „istoria ne va arăta *cum* vor fi deschise lacătele“, acesta este un adevăr indiscutabil și steril. Este un subterfugiu al decrepitudinii senile. Unui om politic i se cere să spună *care* clasă ține lacătele ferecate și *care* clase și *prin ce* mijloace trebuie să le deschidă.

„Istoria ne va arăta“ ceea ce a mai arătat și în urmă cu 7 ani și jumătate, și anume: sterilitatea reformismului liberal, a reveriilor liberale pe tema unei păci cu clasa care ține „lacătele ferecate“.

„Pravda“ nr. 71 din 26 martie 1913
Semnat: M.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

DESPRE „LIPSA DE PETROL“

Problema „lipsei de petrol“, a scumpirii excesive a petrolului, a grevei criminale declarate de magnații petrolului cu scopul de a jefui pe consumatori a trezit un interes cu totul legitim și a provocat o indignare lesne de înțeles atît în Dumă cît și, mai ales, în afara ei.

Duelul (din ședința din 22 martie a Dumei de stat) dintre d-l ministru al industriei și comerțului, care într-o formă oarecum camuflată a luat apărarea sindicatului regilor petrolului²⁰, și d-l Markov II, care, cu mult patos și cu o deosebită vehemență, a dat expresie sentimentelor ofensate ale nobililor moșieri-iobăgiști, merită o atenție cu totul deosebită din partea clasei muncitoare și a întregii democrații. Acest duel aruncă o lumină vie asupra tuturor relațiilor dintre cele două clase „cîrmuitoare“ din Rusia, dintre cele două clase așa-zise „superioare“ (în realitate cît se poate de josnice, de ticăloase și de hrăpărețe) : clasa moșierilor iobăgiști și clasa magnaților finanței.

Problema sindicatului industriașilor petroliști pare, la prima vedere, o chestiune pur particulară. Dar nu-i chiar așa. În realitate, ea nu e decît unul dintre aspectele problemei generale și fundamentale a cîrmuirii Rusiei (sau, mai exact, a jefuirii Rusiei) de către cele două clase dominante. Din punctul de vedere al *reacționarului inveterat*, care s-a simțit păgubit la împărțirea prăzii, cuvîntarea lui Markov II a dat un răspuns minunat apărătorului „regilor“ petrolului. Nu e de mirare că, în cazul de față,

d-l Markov II „n-a fost în stare să se privească pe sine“ *, să se vadă în oglindă pe sine (și pe prietenii săi moșieri). Voi încerca să-i fac un serviciu d-lui Markov II punându-i oglinda în față. Îi voi face portretul. Voi arăta că „gîlceava“ dintre Markov II și Hvostov, pe de o parte, și regii petrolului, magnații sindicatului petrolului, milionarii din Baku, pe de altă parte, nu este decît o ceartă în familie, o ceartă între doi jefuitori ai bunului poporului. „Cei ce se îndrăgesc se și cicălesc“. „Cei ce se îndrăgesc“ sînt aici d-l ministru și d-l Nobel & Co., pe de o parte, și d-nii Hvostov și Markov cu prietenii lor din Senat, din Consiliul de Stat ²¹ etc., pe de altă parte. Numai că prea multe au de îndurat zecile de milioane de muncitori și de țărani ruinați din Rusia de pe urma acestei drăguțe cîrdășii !

Care este miezul problemei petrolului ?

În primul rînd, umflarea nerușinată a prețurilor la petrol de către domnii petroliști paralel cu scăderea artificială a productivității sondelor și a fabricilor provocată de acești „cavaleri“ ai profiturilor capitaliste.

Principalele date privitoare la aceste puncte au și fost prezentate în Dumă ; totuși va trebui să repet pe scurt aceste date pentru a face absolut limpede expunerea ce urmează. În 1902 prețul unui pud de petrol era de 6 copeici. În 1904 el se urcă la 14 copeici. Apoi „cursa“ prețurilor devine și mai „veselă“, astfel că, după revoluția din 1905, prețul unui pud ajunge în 1908—1909 la 21 de copeici, iar în 1912 la 38 de copeici.

Așadar, în decurs de 10 ani prețul a crescut *de peste șase ori* ! Producția de petrol a scăzut însă, în acest răs-timp, de la 600 000 000—700 000 000 de puduri, cît era în 1900—1902, la 500 000 000—585 000 000 în 1908—1912.

Sînt cifre care merită să fie reținute, asupra cărora trebuie să reflectăm. Într-un deceniu de uriașe salturi în sus ale producției în întreaga lume au loc o micșorare a producției și o ridicare *de peste șase ori* a prețurilor.

Apărînd pe negustorii și industriașii coalizați, d-l mi-

* — Expresie dintr-o fabulă a lui Krilov. — Nota trad.

nistru al industriei și comerțului a adus o serie de argumente neînchipuit de jalnice.

Crește cererea de combustibil, spunea el, crește cererea de petrol pentru industria de automobile și cea de avioane, și acesta este un fenomen „mondial“, ne consola pe noi și poporul rus d-l ministru.

Bine, dar în America? — vom întreba noi. Întrebarea se pune de la sine, căci toată lumea știe că America este singurul concurent serios al Rusiei în ceea ce privește producția de petrol. În 1900 Rusia și America au dat laolaltă peste $\frac{9}{10}$ din producția mondială de petrol, iar în 1910 peste $\frac{8}{10}$.

Dacă este vorba de un fenomen „mondial“, atunci înseamnă, domnule ministru, că *aceeași situație* trebuie să fie și în America? Și iată că, pentru a produce *impresie* în rîndurile auditoriului neatent, d-l ministru, apărînd pe tîlharii de petroliști care operează în deplină înțelegere, a prezentat o seamă de cifre în legătură cu America..., *însă numai pe 2 ani!!* În ultimii doi ani, prețul petrolului în America s-a dublat, la fel și în România.

Foarte bine, domnule ministru! Dar de ce, în acest caz, comparația să nu fie dusă pînă la capăt? Dacă e vorba de comparație, comparație să fie. Să nu ne jucăm cu cifrele. Datele privitoare la America trebuie să cuprindă *aceeași perioadă de timp* pentru care au fost prezentate și cele cu privire la Rusia. Nu e oare clar că aceasta este condiția cea mai importantă, cea mai elementară pentru o utilizare onestă a statisticii?!

În Rusia, prețurile s-au ridicat, în decurs de 10 ani, de peste *șase* ori în comparație cu prețul cel mai scăzut, cel din 1902, prezentat de însuși d-l ministru. Dar în America? Acolo nu s-a produs nici pe departe o *asemenea* creștere a prețurilor. Din 1900 și pînă în 1910, în America prețul *a scăzut*. În ultimii ani el a rămas neschimbat.

Ce concluzie se poate trage de aici? În America, prețul s-a dublat, în timp ce în Rusia el a crescut *de șase ori*. În 1900 s-a extras în America *mai puțin* petrol decît în Rusia, pe cînd în 1910 s-a extras *de trei ori mai mult!!*

Asta n-a binevoit s-o spună d-l ministru, care a luat cu atîta stîngăcie apărarea grevei milionarilor petroliști. Faptul este însă evident. Orice cifre ați lua, rămîne neîndoielnic că în America scumpirea petrolului în ultimii 10 ani este *incomparabil mai mică* decît în Rusia, iar producția a crescut *enorm*, în timp ce în Rusia ea a stagnat în mod rușinos, ba chiar a dat înapoi.

Acum vedem limpede cît de puțin adevăr și cît de mult neadevăr conține afirmația ministrului nostru referitoare la fenomenul „mondial” al scumpirii. Da, o scumpire se observă pretutindeni. Da, există cauze proprii capitalismului în general care provoacă această scumpire.

În Rusia însă, situația este *de nesuportat* datorită faptului că la noi scumpirea este incomparabil mai mare tocmai la petrol, iar în locul unei creșteri a productivității se constată o stagnare. În Rusia, situația este *absolut insuportabilă* datorită faptului că, în locul unei dezvoltări largi, libere și rapide a capitalismului, se observă o stagnare și o putrezire. De aceea la noi aceeași scumpire aduce daune de o sută de ori mai mari.

Rusia are o populație de 170 000 000 de suflete, iar America de 90 000 000, adică ceva mai mult de jumătate. În America însă se extrage *de trei ori* mai mult petrol și *de optsprezece ori* mai mult cărbune decît la noi. Judecînd după cîștigul muncitorilor, în America nivelul de trai este *de patru ori* mai ridicat decît în Rusia.

Nu este oare limpede ce minciună flagrantă conțin cuvintele d-lui ministru că răul acesta este un fenomen mondial? Acest rău apasă de patru ori, dacă nu de zece ori *mai greu* asupra Rusiei.

Scris în jurul datei de
26 martie (8 aprilie) 1913

Publicat pentru prima oară
la 21 Ianuarie 1940
în ziarul „Pravda” nr. 21

Se tipărește după manuscris

PROIECTUL DE LEGE CADET CU PRIVIRE LA ÎNTRUNIRI

Printre proiectele de legi cadete cu privire la libertăți care au fost prezentate în Duma de stat se află și unul referitor la întruniri.

Cadeții se consideră un partid democrat. E cu neputință deci ca ei să nu înțeleagă că proiectul de lege cu privire la întruniri prezentat în Duma a IV-a de stat are un caracter exclusiv propagandistic, cu alte cuvinte scopul în care a fost el prezentat este de a propaga, de a răspîndi și de a explica principiile libertății de întrunire.

Tocmai sub acest unghi de vedere trebuie apreciat proiectul de lege cadet: ne ajută el să *explicăm* populației din Rusia ce semnificație are libertatea de întrunire, ce importanță prezintă această libertate și în ce condiții poate fi ea obținută?

Cîtuși de puțin. Proiectul a fost întocmit de niște birocrați liberali, și *nu* de niște democrați. El conține o sumedenie de reguli birocratice stupide și îi lipsește în schimb ceea ce este necesar din punctul de vedere al democrației.

Sînt interzise întrunirile pe calea ferată (§ 3), întrunirile pe distanță de o verstă de sediul unde își ține ședințele Duma de stat etc. (§ 4). La orașe e nevoie de o cerere prealabilă, în timp ce la sate nu e nevoie (§§ 6 și 7) etc. Ce înseamnă asta? Ce rost au toate aceste jalnice, ridicole și anoste vechituri birocratice?

Toate aceste reguli sînt copiate din legislația *contrarevoluționară* europeană și sînt cu totul îmbîcsite de duhul perioadelor de neîncredere în democrație și de reprimare

a democrației, sînt reguli învechite peste măsură. Tocmai la orașe, bunăoară, întrunirile publice sînt anunțate în ziare; ce rost mai are atunci această idioată tărăgănare birocratică cu „cererile”? Numai și numai pentru a demonstra celor de la putere că noi aștia, cadeții, ne situăm pe punctul de vedere „al intereselor de stat”, că noi sîntem „oameni ai ordinii” (adică dușmani ai democrației), că „știm și noi să prețuim” șicanele birocratice.

Proiectul nu conține însă nimic important și serios pentru democrația de astăzi. Important pentru mase este ca ele să dispună de localuri pentru întruniri. Este nevoie de o lege care să prevadă că, la cererea, să zicem, a unui anumit număr, nu prea mare, de cetățeni, *toate* clădirile publice, școlile etc. *trebuie* să fie puse fără plată și în mod nestingherit, seara și în general în orele libere, la dispoziția poporului, astfel ca el să-și poată ține întrunirile. În Franța așa se procedează, și în afară de sălbăticia Purișkevicilor nu există alte piedici în calea adoptării acestui obicei democratic.

Esențial este însă tocmai faptul că întregul spirit, întregul conținut al proiectului de lege cadet cu privire la libertăți *nu este* democratic, ci liberal-birocratic.

„Pravda” nr. 72 din 27 martie 1913

Se tipărește după textul
apărut în ziar

RĂZBOIUL BALCANIC ȘI ȘOVINISMUL BURGHEZ

Războiul balcanic²² se apropie de sfârșit. Ocuparea orașului Adrianopol înseamnă o victorie categorică a bulgarilor, și centrul de greutate al problemei se strămută definitiv de pe teatrul de acțiuni militare pe acela al fricțiunilor și al intrigilor între așa-zisele mari puteri.

Războiul balcanic este o verigă din lanțul evenimentelor pe arena mondială care marchează falimentul rînduieților feudale din Asia și din Europa de răsărit. Sarcina istorică ce se punea în fața popoarelor balcanice era de a-și crea state naționale unificate, de a scutura jugul feudalilor locali, de a elibera definitiv de sub jugul moșieresc pe țăranii de diferite naționalități din Balcani.

Popoarele balcanice ar fi putut rezolva această sarcină de zece ori mai ușor decît acum și cu jertfe de o sută de ori mai mici dacă și-ar fi făurit o republică federativă balcanică. În condițiile unui democratism deplin și consecvent nu ar fi fost posibile nici asuprairea națională, nici vrajba dintre naționalități, nici ațîțarea pe tema deosebirilor religioase. Popoarele balcanice și-ar fi asigurat o dezvoltare cu adevărat rapidă, largă și liberă.

Care este cauza istorică ce a făcut ca problemele vitale ale Balcanilor să fie soluționate printr-un război al cărui substrat au fost interese burgheze și dinastice? Principala cauză o constituie slăbiciunea proletariatului din Balcani și, în afară de aceasta, influența reacționară și presiunile exercitate de puternica burghezie europeană. Această burghezie se teme de o libertate reală atît la ea acasă cît și

în Balcani ; ea nu urmărește altceva decît să se îmbogățească pe seama altora, ea ațîță șovinismul și vrajba națională pentru a-și ușura politica de jaf, pentru a îngreui dezvoltarea liberă a claselor asuprite din Balcani.

Prin poziția adoptată față de evenimentele din Balcani, șovinismul rus nu este mai puțin respingător decît cel european. Iar șovinismul cadeților, camuflat, suliment, înfrumusețat cu frazeologie liberală, este și mai respingător, și mai dăunător decît șovinismul brutal al ziarelor ultrareacționare. Aceste ziare instigă deschis împotriva Austriei, or (în paranteză fie spus), în această țară, cea mai înapoiată din Europa, popoarele se bucură de incomparabil mai multă libertate decît în Rusia. Iar ziarul cadet „Reci“ scria următoarele în legătură cu ocuparea Adrianopolului : „noile împrejurări oferă diplomației ruse toate posibilitățile de a fi mai tenace...”

Buni „democrați“ mai sînt și ăștia care se prefac a nu pricepe că aici nu poate fi vorba decît de tenacitate în urmărirea unor scopuri șovine ! Nu e de mirare că la dineul oferit de Rodzeanko, la 14 martie, Miliukov și Efremov, Gucikov, Bennigsen, Krupenski și Balașov s-au întîlnit ca niște buni prieteni. Naționaliștii, octombriștii, cadeții nu reprezintă decît nuanțe diferite ale celui mai respingător naționalism și șovinism burghez, irevocabil ostil oricărei libertăți !

TREI IZVOARE ȘI TREI PĂRȚI CONSTITUTIVE ALE MARXISMULUI ²³

Învățătura lui Marx stârnește în toată lumea civilizată cea mai mare ostilitate și cea mai mare ură din partea întregii științe burgheze (atît oficiale cît și liberale), care vede în marxism un soi de „sectă dăunătoare”. La o altă atitudine nici nu ne putem aștepta, căci într-o societate bazată pe lupta de clasă nu poate exista știință socială „imparțială”. *Întreaga* știință oficială și liberală *apără*, într-un fel sau altul, robia salariată, pe cînd marxismul a declarat acestei robii un război necrușător. A te aștepta la o știință imparțială în societatea robiei salariate ar fi aceeași stupidă naivitate ca și cînd te-ai aștepta la imparțialitate din partea fabricanților în chestiunea dacă n-ar fi cazul să se mărească salariul muncitorului prin micșorarea profitului capitalului.

Mai mult decît atît. Istoria filozofiei și istoria științelor sociale ne arată foarte clar că în marxism nu există nimic asemănător cu „sectarismul”, în înțelesul unei doctrine închistate, osificate, care să se fi ivit *alături* de drumul larg al dezvoltării civilizației mondiale. Dimpotrivă, întreaga genialitate a lui Marx constă tocmai în faptul că el a dat răspuns la problemele pe care gîndirea înaintată a omenirii le pusese de mai înainte. Învățătura lui a luat ființă ca o *continuare* directă a doctrinelor celor mai de seamă reprezentanți ai filozofiei, ai economiei politice și ai socialismului.

Învățătura lui Marx este atotputernică fiindcă este justă. Ea este completă și armonioasă, dînd oamenilor o con-

ceptie unitară despre lume, o concepție care nu se împacă cu nici o superstiție, cu nici o reacțiune, cu nici o apărare a asupririi burgheze. Ea este succesoarea legitimă a tot ce a creat omenirea mai bun în secolul al XIX-lea : filozofia germană, economia politică engleză și socialismul francez.

Asupra acestor trei izvoare, care sînt în același timp părți constitutive ale marxismului, intenționăm să ne oprim acum pe scurt.

I

Filozofia marxismului este *materialismul*. De-a lungul întregii istorii moderne a Europei, și îndeosebi la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, în Franța, unde se desfășura bătălia hotărîtoare împotriva tuturor rămășițelor medievale, împotriva spiritului feudal în instituții și în idei, materialismul s-a dovedit singura filozofie consecventă. Fidelă învățaturii științelor naturii, dușmană a superstițiilor, bigotismului etc. De aceea dușmanii democrației s-au străduit din răspuțeri „să combată”, să submineze, să defăimeze materialismul și au apărut diferitele forme ale idealismului filozofic, care întotdeauna se reduce, într-un fel sau altul, la apărarea sau susținerea religiei.

Marx și Engels au susținut în chipul cel mai hotărît materialismul filozofic și au lămurit în repetate rînduri cît de profund greșite sînt abaterile de orice fel de la această bază. Concepțiile lor sînt expuse în modul cel mai limpede și mai amănunțit în operele lui Engels „Ludwig Feuerbach” și „Anti-Dühring”, care, întocmai ca și „Manifestul Comunist”²⁴, sînt cărțile de căpătîi ale oricărui muncitor conștient.

Marx nu s-a oprit însă la materialismul secolului al XVIII-lea, ci a dezvoltat filozofia mai departe. El a îmbogățit-o cu cuceririle filozofiei clasice germane, în special ale sistemului lui Hegel, care, la rîndul său, duse la materialismul lui Feuerbach. Cea mai însemnată dintre aceste cuceriri este *dialectica*, adică teoria dezvoltării în forma ei cea mai completă, mai profundă și mai eliberată

ПРОСВѢЩЕНИЕ

Ежемѣсячный журналъ.

№ 3.

Мартъ.

СПБ. 1913 годъ.

Coperta revistei „Prosvetşenie” nr. 3, martie 1913,
în care a apărut articolul lui V. I. Lenin „Trei izvoare şî
trei părţi constitutive ale marxismului”

Micşorat

de unilateralitate, teoria relativității cunoștințelor omenești, care ne dă o reflectare a materiei în veșnică dezvoltare. Cele mai noi descoperiri în științele naturii — radiul, electronii, transformarea elementelor — au confirmat în mod strălucit materialismul dialectic al lui Marx, în ciuda teoriilor filozofilor burghezi cu „noile“ lor reînțoarceri la vechiul și putredul idealism.

Dezvoltînd și aprofundînd materialismul filozofic, Marx l-a dus pînă la capăt și l-a extins de la cunoașterea naturii la cunoașterea *societății omenești*. *Materialismul istoric* al lui Marx s-a dovedit a fi cea mai grandioasă cucerire a gândirii științifice. Haosului și arbitrarului care domniseră pînă atunci în concepțiile despre istorie și politică le-a luat locul o teorie științifică uimitor de unitară și de armonioasă, care arată cum o orînduire socială dezvoltîndu-se, ca urmare a creșterii forțelor de producție, se transformă într-o altă orînduire, superioară, — cum feudalismul, de pildă, dezvoltîndu-se, se transformă în capitalism.

Întocmai cum cunoașterea omului oglindește natura, care există independent de el, adică materia în dezvoltare, tot astfel și *cunoașterea socială* a omului (adică diversele concepții și doctrine filozofice, religioase, politice etc.) oglindește *orînduirea economică* a societății. Instituțiile politice alcătuiesc suprastructura bazei economice. Vedem, de pildă, cum diferitele forme politice ale statelor contemporane din Europa slujesc la consolidarea dominației burgheziei asupra proletariatului.

Filozofia lui Marx este materialismul filozofic desăvîrșit, care a dat omenirii, și îndeosebi clasei muncitoare, un puternic instrument de cunoaștere.

II

Ajungînd la concluzia că orînduirea economică este baza pe care se înalță suprastructura politică, Marx a acordat o deosebită atenție studierii acestei orînduiri economice. Opera principală a lui Marx, „Capitalul“, este

consacrată studierii orînduirii economice moderne, cu alte cuvinte studierii societății capitaliste.

Economia politică clasică dinainte de Marx a apărut în Anglia, cea mai dezvoltată țară capitalistă. Adam Smith și David Ricardo, cercetînd orînduirea economică, au pus temelia *teoriei valorii bazate pe muncă*. Marx le-a continuat opera. El a fundamentat-o cu precizie și a dezvoltat-o în mod consecvent. El a arătat că valoarea oricărei mărfi este determinată de timpul de muncă socialmente necesar pentru producerea ei.

Acolo unde economiștii burghezi vedeau o relație între lucruri (schimb de marfă contra marfă), Marx a descoperit *relații între oameni*. Schimbul de mărfuri exprimă legătura între diferiți producători, prin mijlocirea pieței. *Banii* înseamnă că această legătură devine din ce în ce mai strînsă, unind întreaga viață economică a diferitor producători într-un tot întreg. *Capitalul* înseamnă dezvoltarea mai departe a acestei legături: forța de muncă a omului devine marfă. Muncitorul salariat își vinde forța de muncă proprietarului pămîntului, al fabricilor, al uneltelor de muncă. Cu o parte a zilei de muncă muncitorul acoperă cheltuielile necesare întreținerii sale și a familiei sale (salariul), iar cealaltă parte a zilei muncitorul muncește degeaba, creînd *plusvaloare* pentru capitalist, izvorul profitului, izvorul bogăției clasei capitaliste.

Teoria plusvalorii este piatra unghiulară a teoriei economice a lui Marx.

Capitalul, creat prin munca muncitorului, asuprește pe muncitor, ruinează pe micii patroni și creează o armată de șomeri. În industrie, victoria mării producții se vede dintr-o dată, dar și în agricultură observăm același fenomen: superioritatea mării agriculturi capitaliste crește, folosirea mașinilor crește și ea, gospodăria țărănească e prinsă în lațul capitalului bănesc, decade și se ruinează strivită sub povara tehnicii sale înapoiate. În agricultură, decăderea micii producții îmbracă alte forme, dar existența ei este un fapt incontestabil.

Zdrobind mica producție, capitalul duce la sporirea productivității muncii și la crearea unei situații de monopol pentru uniunile celor mai mari capitaliști. Producția însăși devine într-o măsură din ce în ce mai mare socială — sute de mii și milioane de muncitori sînt legați laolaltă într-un organism economic coordonat —, pe cînd produsul muncii în comun este însușit de un mănunchi de capitaliști. Anarhia în producție crește, crizele devin din ce în ce mai frecvente, goana, turbată după piețe se întetește, pentru masele populației existența devine din ce în ce mai nesigură.

Mărind dependența muncitorilor de capital, orînduirea capitalistă creează forța grandioasă a muncii unite.

Pornind de la primii germeni ai economiei bazate pe marfă, de la schimbul simplu, Marx a urmărit dezvoltarea capitalismului pînă la formele lui superioare, la marea producție.

Și experiența tuturor țărilor capitaliste, atît a celor vechi cît și a celor noi, arată concret an de an unui număr tot mai mare de muncitori justetea teoriei lui Marx.

Capitalismul a învins în toată lumea, însă această biruință este numai preludiul biruinței muncii asupra capitalului.

III

Cînd iobăgia a fost răsturnată și „libera“ societate capitalistă a apărut la lumina zilei, s-a văzut îndată că această libertate însemna un nou sistem de asupraire și exploatare a poporului muncitor. Au început să se ivească imediat diferite doctrine socialiste ca o reflectare a acestei asuprairi, ca un protest împotriva ei. Dar la începuturile lui socialismul a fost un socialism *utopic*. El critica societatea capitalistă, o condamna și o blestema, visa nimicirea ei, visa o orînduire mai bună, încerca să convingă pe bogați de imoralitatea exploatării.

Socialismul utopic n-a putut însă să arate care este adevărata ieșire. El n-a fost în stare nici să explice esența

robiei salariate în capitalism, nici să descopere legile dezvoltării acestuia, nici să găsească *forța socială* în stare să devină creatoarea unei societăți noi.

Revoluțiile vijelioase care au însoțit în toată Europa și mai ales în Franța căderea feudalismului, a iobăgiei, au dezvăluit din ce în ce mai limpede că baza întregii dezvoltări și forța ei motrice este *lupta de clasă*.

Nici una dintre victoriile libertății politice împotriva clasei feudalilor n-a fost câștigată fără împotrivirea cea mai disperată. Nici o țară capitalistă nu s-a orînduit pe o bază mai mult sau mai puțin liberă și democratică, fără o luptă pe viață și pe moarte între diferitele clase ale societății capitaliste.

Genialitatea lui Marx constă în faptul că el a fost în stare, înaintea tuturor, să tragă de aici și să aplice consecvent concluzia pe care o indică întreaga istorie mondială. Această concluzie este teoria *luptei de clasă*.

Oamenii au fost și vor fi întotdeauna victime stupide ale înșelării și ale autoînșelării în politică atîta timp cît nu vor învăța să caute îndărătul fiecărei fraze, declarații și făgăduieli cu caracter moral, religios, politic sau social *interesele* unor clase sau ale altora. Adepții reformelor și ai îmbunătățirilor vor fi întotdeauna prostiți de apărătorii vechiului atîta timp cît nu vor înțelege că orice instituție veche, oricît de barbară și de putredă ar părea, se menține grație forțelor de care dispun unele sau altele din clasele stăpînitoare. Iar pentru a sfărîma împotrivirea acestor clase există *un singur* mijloc: a găsi în însăși societatea care ne înconjură, a lumina și a organiza pentru luptă forțele care pot — și, datorită situației lor sociale, *trebuie* — să constituie forța capabilă să înlătore vechiul și să creeze noul.

Numai materialismul filozofic al lui Marx arată proletariatului ieșirea din robia spirituală în care au vegetat pînă acum toate clasele asuprite. Numai teoria economică a lui Marx lămurește adevărata situație a proletariatului în orînduirea generală a capitalismului.

În lumea întreagă, din America pînă în Japonia și din Suedia pînă în Africa de sud, se înmulțesc organizațiile de sine stătătoare ale proletariatului. El se luminează și-și face educația ducînd lupta sa de clasă, el se eliberează de prejudecățile societății burgheze, își strînge tot mai mult rîndurile și învață să cunoască măsura succeselor sale, își oțelește forțele și crește irezistibil.

„Prosvetzenie” nr. 3 din martie 1913
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul
apărut în revistă

Рагворе

Первои подозрении. Я кабылогда, как шог
Веншарелво, борбу сред работик у др „ка-
търка и севърка“: Анараоел елде др олт-
ним газетим. Сонодралво, ко шубт вошог-
кодр, онелво бурвуаркоу и червоу пелару.
... И гларе-ли, ншо? Шат казешя, др борбуа ирнн-
шял гурелвоа гурво, др оха бурвуаркоу в склоу,
в дрим, ншо рекурвалом буде-во велкам елрат-
гумеднал заморалсаня.

Второи подозрении. Никако не пошмало.
Едр не видана ка елент борбуа у др рес-
во сервелкоу, еомар др не ирнншял
гурелвоа гурво? Никако пошм, др борбуа

CONVERSAȚIE

Primul observator. Urmăresc cu toată atenția lupta care se duce în rîndurile muncitorilor în legătură cu „grupul celor șase și grupul celor șapte“. Mă străduiesc să citesc ce se scrie în ambele ziare²⁵. Compar, pe cît e cu putință, părerile presei burgheze cu cele ale presei ultrareacționare... Și, știți ? Îmi face impresia că lupta ia forme penibile, că ea degenerază într-o ciorovăială meschină, în intrigi, că rezultatul va fi — în orice caz — o mare demoralizare.

Al doilea observator. Nu înțeleg. Unde s-a mai văzut pe lume o luptă pentru ceva serios care să nu fi luat forme dintre cele mai penibile ? Lucrurile nu se vor limita în acest caz la o „ceartă“ „ușoară“ tocmai pentru că prin această luptă se tranșează o problemă cît se poate de serioasă. Cei care s-au obișnuit să nege și continuă să nege principiile construcției de partid nu se vor da bătuți fără a opune rezistența cea mai înverșunată. O rezistență înverșunată generează pretutindeni și întotdeauna „forme penibile“ de luptă, duce la încercarea de a strămuta discuția din domeniul principiilor în acela al intrigii. Ei și ? Nu vei fi vrînd cumva ca din acest motiv să se renunțe la lupta pentru principiile de bază ale construcției de partid ?

Primul observator. Dumneata te cam abați de la întrebarea pe care ți-am pus-o și te cam grăbești „să treci la ofensivă“. Fiecare cerc de muncitori, atît dintr-o parte cît și din cealaltă, se grăbește „să fabrice“ o rezoluție, luîndu-se parcă la întrecere cu ceilalți în folosirea de cuvinte

tari. Câte injurii care îndepărtează de presa muncitorească masele muncitorești care caută lumina socialismului și care, poate, aruncă din mână ziarul cu un sentiment de nedumerire sau de oarecare rușine pentru socialism... Poate că ele rămân chiar pentru multă vreme dezamăgite de socialism. Această întrecere în injurii creează condițiile pentru un fel de „selecție nenaturală“, care scoate pe primul plan pe „specialiștii în pugilistică“... Atît de o parte cît și de cealaltă se încurajează temeritatea în a-l ofensa pe adversar. *Aceasta* este oare educația pe care partidul socialist trebuie s-o dea proletariatului? Nu este oare asta o aprobare sau, cel puțin, o tolerare a oportunismului, dat fiind că oportunismul înseamnă sacrificarea intereselor *fundamentale* ale mișcării muncitorești de dragul unui succes de moment? Interesele fundamentale ale mișcării muncitorești sînt sacrificate de ambele părți pentru un succes de moment... Reiese că, în loc să se bucure de pe urma activității socialiste, să fie pătrunși de necesitatea ei, să aibă o atitudine serioasă față de ea, socialiștii îndepărtează masele de socialism. Fără să vreau, îmi vin în minte aceste cuvinte amare: proletariatul va ajunge la socialism *în poșida* socialiștilor.

Al doilea observator. Amîndoi sîntem observatori, adică oameni care nu participă direct la luptă. Dar niște observatori, orientîndu-se asupra celor ce se petrec în fața ochilor lor, pot privi în două feluri această luptă. Stînd de o parte și privind, poți vedea, ca să spun așa, doar aspectul exterior al luptei: poți vedea, ca să mă exprim în mod figurat, doar pumni strînși, fețe crispate, scene monstruoase; poți să condamni toate acestea, să te lamentezi și să te văicărești din pricina lor. Dar poți tot atît de bine ca, stînd de o parte și privind, să pricepi *sensul* luptei care se desfășoară, sens care, să ne fie cu iertare, este ceva mai interesant și mai important din punct de vedere istoric decît micile scene și micile tablouri ale așa-ziselor „excese“ sau „extremisme“ ale luptei. Nu există luptă fără pasiune. Nu există pasiune fără extremism; și, în ceea ce mă privește, detest cel mai mult pe aceia care în lupta dintre clase, dintre partide și dintre fracțiuni

văd în primul rînd „extremismele“. Mie îmi vine întotdeauna — fie-mi cu iertare — să le strig în față acestor oameni: „n-ai decît să bei, numai să nu-ți scape tîlcul celor ce se petrec“.

Or, aici se înfăptuiește o măreață operă istorică. Se formează un partid muncitoresc. Spiritul de independență al muncitorilor, influența pe care o exercită ei asupra *propriei lor* fracțiuni, rezolvarea de către muncitorii înșiși a problemelor privind partidul lor — iată semnificația istorică majoră a celor ce se petrec, iată ceea ce, din simple dorințe pioase, devine *fapt* în fața ochilor noștri. Pe dumneata te sperie și te întristează „extremismele“, în timp ce pe mine mă umple de entuziasm spectacolul acestei lupte în care clasa muncitoare din Rusia se maturizează, și nu mă înfurie decît faptul că sînt un simplu observator, că nu mă pot arunca în focul luptei...

Primul observator. Și în focul „extremismelor“, nu? Dar dacă se va ajunge cu „extremismele“ pînă la fabricarea de rezoluții, vei ajunge să-ți exprimi și d-ta „ura“ față de aceia care atrag atenția asupra acestei practici, se indignează împotriva ei și cer să i se pună capăt cu orice preț?

Al doilea observator. Nu încerca să mă sperii! N-ai să reușești! Pe legea mea, dumneata începi să semeni cu acei oameni care sînt gata să condamne publicitatea pentru că s-a întîmplat uneori să fie publicate știri false. Îmi amintesc că o dată a apărut în „Pravda“ o știre în legătură cu lipsa de onestitate politică a unui social-democrat, știre care a fost dezmințită după mult timp. Îmi închipui prin ce a trecut acest social-democrat din momentul publicării știrii și pînă ce ea a fost dezmințită! Dar publicitatea este o sabie care vindecă singură rănilor pe care le pricinuieste. Se vor fabrica rezoluții? Ei bine, falsificatorii vor fi demascați și dați afară. Asta-i tot. Nu există bătălii serioase fără ambulanțe sanitare în preajma cîmpului de luptă. Dar să te lași intimidat sau să te pierzi cu firea la vederea scenelor „de spital“ este un lucru absolut de neiertat. Dacă ți-e frică de lup, nu te du în pădure.

În ceea ce privește oportunismul, adică uitarea scopurilor fundamentale ale socialismului, d-ta arunci propria-ți vină asupra altuia. Din cele ce-mi spui reiese că aceste scopuri fundamentale sînt un fel de „ideal angelic“, care nu este legat de lupta „păcătoasă“ pentru o cauză imediată, pentru o cauză de moment. A privi astfel lucrurile înseamnă a transforma socialismul într-o frazeologie dulceagă, într-un sentimentalism insipid. Fiecare luptă pentru fiecare problemă imediată trebuie să se afle *într-o legătură indisolubilă* cu scopurile fundamentale. Numai această înțelegere a sensului istoric al luptei ne dă posibilitatea ca, adîncind și întinzînd această luptă, să înlăturăm răul, „temeritatea“ „pugilistică“ de care ne lovim în mod inevitabil pretutindeni unde există mulțime, larmă, strigăte, înghesuială, dar care dispare de la sine.

D-ta vorbești de un partid socialist a cărui menire este să educe proletariatul. În lupta care se dă acum este vorba *tocmai* de apărarea principiilor *de bază* ale partinității. În fața fiecărui cerc muncitoresc se pune, într-o formă acută, ireconciliabilă, care cere un răspuns imediat și direct, problema : *ce fel* de politică vrea *el* să ducă în Dumă, care este atitudinea *lui* față de partidul legal și de mișcarea ilegală, dacă consideră că fracțiunea din Dumă trebuie să se situeze *deasupra* partidului, sau invers. Doar e vorba aici de lucruri elementare care privesc existența partidului, e vorba de o chestiune de viață și de moarte pentru partid.

Socialismul nu este un sistem gata preparat, merit să copleșească omenirea cu binefacerile lui. Socialismul înseamnă lupta de clasă a proletariatului din zilele noastre, care de la un țel atins astăzi pășește mîine spre un altul, în *vederea* atingerii țelului său fundamental, de care *se apropie* zi de zi. Socialismul parcurge azi, în țara numită Rusia, etapa de desăvîrșire a construirii partidului muncitoresc de către muncitorii cei mai conștienți, în ciuda încercărilor întreprinse de intelectualii liberali și de „intelectualii social-democrați din Dumă“ de *a zădărnici* această construcție.

Lichidatorii caută să zădărnicească construirea de către muncitori a partidului lor muncitoresc — iată sensul și semnificația luptei dintre „grupul celor șase și grupul celor șapte”. Dar ei nu vor reuși s-o zădărnicească. Lupta este grea, dar muncitorii au succesul asigurat. Cei slabi sau timorați n-au decît să șovăie în fața „extremismelor” luptei; mâine însă își vor da și ei seama că, fără a trece prin această etapă, nu s-ar fi putut face nici un pas mai departe.

Scris în martie—aprilie 1933

*Publicat pentru prima oară la
3 mai 1932 în ziarul „Pravda” nr. 123
Semnat : K — v*

Se tipărește după manuscris

RUSIA CONTEMPORANĂ ȘI MIȘCAREA MUNCITOREASCĂ ²⁸

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tovarășul Lenin, unul dintre cei mai de seamă conducători ai social-democrației ruse, a ținut acum câteva zile un referat la Cracovia. Publicăm mai jos o scurtă expunere a conținutului acestui referat, menționînd cu acest prilej, pentru a-i informa pe cititorii noștri din Galiția, că Lenin este conducătorul curentului așa-zis „bolșevic”, curentul cel mai radical și mai intransigent din social-democrația rusă.

Caracterizînd mișcarea muncitorească din Rusia, vorbitorul relevă marea importanță pe care o prezintă ea și pentru țările din Occident, căci este neîndoielnic că, în perioada revoluțiilor socialiste, se vor petrece și acolo fenomene asemănătoare celor ce au avut loc în Rusia. Vorbitorul dă ca exemplu în acest sens trecerea bruscă de la acalmia relativă la apariția mișcărilor de masă. În 1895 au fost în Rusia numai 40 000 de greviști, pe cîtă vreme în 1905, numai în luna ianuarie, au făcut grevă 400 000 de oameni, iar în tot cursul anului această cifră s-a ridicat la 3 000 000.

Actuala situație politică din Rusia s-a creat ca urmare a experienței revoluției, a bătăliilor de clasă care au avut loc în acest timp. Un japonez a denumit revoluția rusă „o revoluție neputincioasă sub un guvern incapabil”. Cu toate acestea, guvernul a folosit din plin experiența revoluției. E suficient să amintim în această privință de atitudinea guvernului față de țărani. Inițial, atunci cînd a întocmit legea cu privire la alegerile pentru Duma I,

el își punea speranța în țărani, socotindu-i un element liniștit, patriarhal. Dar cînd s-a văzut că țăranul rus, care luptă pentru pămînt, este, prin însăși natura lui, dacă nu socialist, cum credeau unii narodnici utopiști, în orice caz democrat, atunci guvernul a dat o lovitură de stat, modificînd legea electorală.

Duma actuală nu este o jucărie, ci un organ real al puterii păturilor reacționare, al birocrației țariste, coalizate cu moșierii iobăgiști și cu vîrfurile burgheziei.

Care a fost rolul liberalilor ruși? În Dumele I și a II-a, ei s-au străduit să-l liniștească pe țăran, să-l abată de pe calea revoluționară și să-l îndrepte pe așa-zisa cale constituțională. Este evident însă că răscumpărarea — propusă de cadeți — a unei părți din pămînturile moșierești nu a fost decît o nouă încercare de a-l înșela și de a-l jecmăni pe țăranul rus. Această încercare a eșuat datorită în special tacticii social-democraților din Dumă, care îi împingeau mereu pe țărani spre stînga.

Greva din octombrie²⁷ a marcat un moment de cotitură pentru liberalismul rus. Înainte de revoluție, liberalii spuneau că „revoluția trebuie să devină putere în stat” (Struve); ulterior însă, ei au schimbat tonul, temîndu-se, pasămite, de excesele revoluției, deși știau prea bine că „excesele” pornesc numai de la guvern. Octombriștii s-au separat de liberalism și s-au situat de-a dreptul de partea guvernului, devenind lachei slugarnici ai acestuia. Chiar atunci Gucikov, liderul octombriștilor, a scris prințului Trubețkoi că viitoarele explozii revoluționare amenință însăși prosperitatea burgheziei.

Aceasta este baza de clasă a actualei contrarevoluții. Fărădelegile se săvîrșesc în mod deschis, guvernul și-a dat în vileag adevărata fizionomie de clasă. El răsplătește cu laude și cu decorații orice acțiuni ilegale săvîrșite față de elementele revoluționare. Astfel, de curînd, cu prilejul unei percheziții efectuate la domiciliul tov. Petrovski, deputat, el a fost încuiat în mod ilegal în cameră, iar apoi, la interpelarea făcută în Dumă în legătură cu această chestiune, ministrul a declarat că trebuie să fim recunoscători poliției pentru un asemenea zel.

Folosind experiența bățăliilor de clasă din timpul revoluției, Stolîpin a început să promoveze faimoasa sa politică agrară de diferențiere a țăranilor în mică burghezie înstărită și elemente semiproletare. Această nouă politică a fost o batjocură la adresa vechilor „lozinci patriarhale” ale lui Katkov și Pobedonoștev *. Guvernul nu putea însă să procedeze altfel.

Așadar, introducând actualul sistem contrarevoluționar, guvernul s-a bizuit pe moșieri și pe burghezia înspăimântată. Ce-i drept, „nobilimea unită”²⁸ stăruia, încă din 1906, să fie dizolvată Duma, dar guvernul târăgăna pe atunci aplicarea acestei măsuri radicale, așteptând rezultatele politicii sale agrare față de țărani și anumite schimbări în psihologia burgheziei speriate de revoluție.

Acum acest sistem contrarevoluționar *s-a epuizat*, și-a epuizat forțele sociale. S-a creat o conjunctură în care nici o reformă nu e posibilă în Rusia contemporană. Duma se ocupă de chestiuni mărunte; chiar dacă ea adoptă vreo hotărâre, Consiliul de Stat și curtea o anulează sau o modifică, astfel încât n-o mai poți recunoaște. *În Rusia de azi nu există nici o posibilitate de a efectua reforme.* De aici reiese clar întreaga demagogie a tacticii cadeților, care depun în Dumă diferite proiecte „principiale” cu privire la tot felul de libertăți, și le depun știind bine că Duma nu le poate adopta în nici un caz. „Noi avem, slavă domnului, o constituție!” — a exclamat Miliukov. Dar, în condițiile actualei orînduiri, nu pot fi înfăptuite nici un fel de reforme, deși situația internă a Rusiei este atât de lamentabilă, încât starea ei de înapoiere este evidentă chiar și în comparație cu Asia. Pînă și presa octombriștilor spune că „așa nu mai e de trăit”.

De aici reies limpede sarcinile ce revin proletariatului, care se află în fața unei noi revoluții. Moralul devine din ce în ce mai ridicat. Dacă în 1910, potrivit statisticii oficiale, numărul greviștilor a fost de numai 40 000, în 1912 el s-a ridicat la 680 000; dintre aceștia, 500 000 au participat la grevele politice.

* Vezi volumul de față, pag. 277. — Nota red.

De aici reiese cât se poate de clar care trebuie să fie tactica social-democrației ruse. Ea trebuie să-și întărească organizațiile, presa etc. ; acesta este abc-ul tacticii socialiștilor, și în primul rînd al social-democrației germane, tactică elaborată de multă vreme în Occident. Sarcina primordială a P.M.S.D.R. este însă aceea de a educa masele în vederea revoluției democratice. Această sarcină nu se mai pune în Occident ; acolo, la ordinea zilei se află cu totul altă sarcină — aceea de a mobiliza, de a uni, a educa și a organiza masele largi în vederea lichidării orînduirii capitaliste.

Dacă ne vom concentra atenția asupra problemei revoluției care se apropie în Rusia și asupra sarcinilor social-democrației în această revoluție, vom înțelege esența discuțiilor purtate cu așa-ziii „lichidatori“ din rîndurile social-democraților ruși. Lichidatorismul nu este cîtuși de puțin o invenție a unei părți din social-democrații ruși ; primii lichidatori au fost „narodnicii“, care încă în 1906 au lansat, în revista „Russkoe Bogatstvo“²⁹, lozinca : jos mișcarea ilegală, jos republica ! Lichidatorii ar vrea să desființeze partidul ilegal și să întemeieze un partid legal. Asta e ridicol, mai ales dacă luăm în considerație faptul că pînă și „progresiștii“ (care sînt un amestec de octombriști și de cadeți) nu au cutezat să ceară legalizarea partidului lor. În aceste condiții, lozincile lichidatoriste sînt o trădare fățișă ! Desigur, partidul ilegal trebuie să folosească toate posibilitățile legale : presa, Duma și chiar legea asigurărilor sociale³⁰, dar numai pentru a extinde agitația și organizarea ; esența agitației trebuie să rămîină însă revoluționară. *Trebuie combătută iluzia că în Rusia există o constituție, iar lozincilor reformiste trebuie să le opunem lozinca revoluției, lozinca republicii !*

Acesta a fost conținutul referatului prezentat de tov. Lenin. La o întrebare pusă din asistență în legătură cu atitudinea lui față de problema națională, vorbitorul a răspuns că social-democrația din Rusia recunoaște întru totul dreptul fiecărei națiuni la „autodeterminare“, dreptul de a-și hotărî singură soarta și chiar de a se despărți de Rusia. Căci revoluția rusă și cauza democrației nu sînt

cîtuși de puțin legate (așa cum s-a întîmplat în Germania) de problema unirii, a centralizării. Democratizarea Rusiei depinde nu de problema națională, ci de problema agrară.

Totodată, tov. Lenin subliniază necesitatea unității depline a armatei revoluționare a proletariatului de diferite naționalități în lupta pentru democratizarea totală a țării. Numai pe această bază poate fi soluționată problema națională, așa cum este ea soluționată în America, Belgia și Elveția. Vorbitorul polemizează cu tezele lui Renner în problema națională și se pronunță categoric împotriva lozincii autonomiei cultural-naționale. Sînt unii în Rusia care afirmă că dezvoltarea viitoare a țării va urma calea austriacă, cale lentă și putredă. Noi însă trebuie să evităm orice luptă națională în rîndurile social-democrației, căci ea ar anihila total marea sarcină a luptei revoluționare; în această privință, lupta națională din Austria trebuie să constituie pentru noi un avertisment³¹. Trebuie să luăm drept model social-democrația din Caucaz, care și-a desfășurat propaganda concomitent în limbile gruzină, armeană, tătară și rusă.

Publicat la 22 aprilie 1913
în ziarul „Naprzód” nr 92

Se tipărește după textul
apărut în ziar
Tradus din limba polonă

DEPUTAȚII NOȘTRI CEI CULTI

În ședința din seara zilei de 2 aprilie, octombriștul L. G. Liuț, obiectînd împotriva cererii deputaților muncitorilor de a se discuta interpelarea privitoare la evenimentele de la Lena³², a spus :

„Peste două zile se împlinește un an de la evenimentele de la Lena. Este evident că social-democrații se vor strădui să ațîțe sentimentele muncitorilor pentru a-i îndemna la excese...”

Cuvîntul francez „bouder”, redat în rusește prin „budirovat”, înseamnă a se supăra, a fi îmbufnat. Iar d-l Liuț derivă acest cuvînt, probabil, de la „budorajit” *, sau, poate, de la „vozbudit” **. Ce haz au mai făcut domnișii deputați burghezi și împreună cu ei presa burgheză atunci cînd un țăran a folosit în Duma I cuvîntul „prerogativî” *** în sens de „rogatki” **** ! Or, greșeala aceasta era cu atît mai scuzabilă cu cît diferitele „prerogative” (adică drepturi exclusive) ale cercurilor dominante constituie într-adevăr bariere în viața din Rusia. Cultura d-lui Liuț nu „a ațîțat” însă rîsul culturilor săi prieteni și al presei lor.

„Pravda” nr. 83 din 10 aprilie 1913
Semnat : V.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

* — a tulbura. *Nota trad.*

** — a excita. — *Nota trad.*

*** — prerogative. — *Nota trad.*

**** — bariere. — *Nota trad.*

„CUI FOLOSEȘTE ?“

Există o vorbă latinească : „cui prodest“, adică „cui folosește ?“ Când nu este prea limpede ce grupuri, forțe, personalități politice sau sociale apără anumite propuneri, măsuri etc., trebuie să ne punem întotdeauna întrebarea : „Cui folosește ?“

Nu importă *cine* apără în mod direct o anumită politică, deoarece, în condițiile nobilei sistem capitalist din zilele noastre, pentru a apăra o concepție sau alta, orice bogătaș va putea întotdeauna „să angajeze“, să cumpere sau să atragă de partea sa orice număr de avocați, publiciști și chiar de deputați, profesori, popi etc. Trăim într-o epocă mercantilă, când burghezia nu se jenează să facă comerț și cu onoarea, și cu conștiința. Sînt și oameni naivi care, din prostie sau dintr-o deprindere oarbă, apără concepții dominante într-un anumit mediu burghez.

Nu, în politică nu importă atît *cine* apără în mod direct anumite concepții. Important este să se știe *cui folosec* aceste concepții, propuneri, măsuri.

Iată, de pildă, „Europa“ : statele care se intitulează „civilizate“ sînt angajate acum într-o cursă febrilă a înarmărilor. În mii de chipuri, prin mii de ziare, de la mii de catedre se face o propagandă deșănțată pe tema patriotismului, culturii, patriei, păcii, progresului, și toate acestea numai pentru a justifica noi cheltuieli de zeci și sute de milioane de ruble pentru tot felul de mijloace de distrugere : tunuri, „dreadnought“-uri (cuiasate de cel mai nou tip) etc.

Cetățeni ! — Îți vine să strigi auzind toate aceste fraze „patriotarde”. — Nu dați crezare frazelor, luați seama mai bine *cui folosește !*

Recent, vestita firmă engleză „Armstrong, Whithworth & Co.” a publicat darea sa de seamă anuală. Această firmă produce în special armament de diverse tipuri. Bilanțul ei anual a fost încheiat cu un beneficiu de 877 000 de lire sterline, adică *aproape 8 000 000 de ruble*, iar dividendul este *de 12¹/₂% !!* Circa 900 000 de ruble au fost trecute la capitalul de rezervă etc. etc.

Iată unde se duc milioanele și miliardele stoarse din sudoarea muncitorilor și a țăranilor în scopuri de înarmare. Un dividend de 12¹/₂% înseamnă că în decurs de 8 ani capitalul *se va dubla*. Unde mai pui că în această cifră nu intră tantiemele acordate directorilor etc. Armstrong în Anglia, Krupp în Germania, Creuzot în Franța, Cockerill în Belgia și câte alte firme mai există în toate țările „civilizate” ? Dar droaia de furnizori ?

Iată *cui folosesc* ațîțarea șovinismului, flecăreala despre „patriotism” (patriotismul tunurilor), despre apărarea culturii (cu mijloace de distrugere a culturii) etc. !

„Pravda” nr. 84 din 11 aprilie 1913
Semnat : V.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ÎN ANGLIA

(TRISTELE REZULTATE ALE OPORTUNISMULUI)

Partidul laburist englez ³³, pe care trebuie să-l deosebim de *ambele* partide socialiste din Anglia, — Partidul socialist britanic ³⁴ și Partidul laburist independent ³⁵ —, este organizația muncitorească cea mai oportunistă și mai pătrunsă de spiritul politicii muncitorești liberale.

În Anglia domnește deplină libertate politică, iar partidele socialiste au o existență absolut legală. Dar „Partidul laburist“, această reprezentanță parlamentară a organizațiilor muncitorești, în parte apolitice, în parte liberale, este un amestec de genul celui dorit de lichidatorii noștri, care insultă „mișcarea ilegală“.

Oportunismul Partidului laburist englez se explică prin condițiile istorice specifice existente în Anglia în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, când „aristocrația muncitorească“ a participat într-o anumită măsură la împărțirea profiturilor deosebit de ridicate ale capitalului englez. Acum, aceste condiții încep să rămână de domeniul trecutului. Până și „Partidul laburist independent“, adică oportuniștii *socialiști* din Anglia, vede că „Partidul laburist“ a alunecat în mlaștină.

În ultimul număr al ziarului „Labour Leader“ ³⁶ — organul „Partidului laburist independent“ — găsim următoarea informație deosebit de instructivă. În parlamentul englez se discută bugetul Ministerului Marinei. Socialiștii propun *reducerea* lui. Burghezia respinge, firește, această propunere, votând *pentru* guvern.

Dar deputații „Partidului laburist“ ?

15 dintre ei votează pentru reducere, adică împotriva guvernului; 21 *lipse*sc; 4 votează *pentru guvern*, adică împotriva reducerii !!

Doi din cei patru încearcă să-și justifice atitudinea invocînd faptul că în circumscripțiile lor electorale muncitorii lucrează chiar în industria producătoare de armament.

Iată un exemplu concret de *trădare* a socialismului, de *trădare* a cauzei muncitorești la care duce oportunismul. Așa cum am mai arătat, socialiștii din Anglia condamnă într-o măsură din ce în ce mai mare această trădare. Muncitorii ruși trebuie să învețe din greșelile altora, să înțeleagă și ei caracterul nefast al oportunismului și al politicii muncitorești liberale.

„Pravda” nr. 85 din 12 aprilie 1913
Semnat : W.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

PROBLEME LITIGIOASE

PARTIDUL LEGAL ȘI MARXIȘTII

„Pravda” nr. 85, 95, 110, 122,
124 și 126 din 12, 26 aprilie,
15, 29, 31 mai și 2 iunie 1913
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar, confruntat
cu textul apărut în culegerea
„Marxism și lichidatorism”,
partea a II-a, Petersburg, 1914

I. HOTĂRÎREA DIN 1908

Lupta care se desfășoară între „Pravda“ și „Luci“ nu prea le este pe înțeles multor muncitori și li se pare inutilă. Articolele polemice din diferite numere ale ziarului cu privire la anumite probleme care au, uneori, un caracter destul de particular nu dau, firește, o idee cuprinzătoare în ceea ce privește obiectul luptei și conținutul ei, fapt care provoacă nemulțumirea legitimă a muncitorilor.

Or, problema lichidatorismului, în jurul căreia se desfășoară lupta, este în momentul de față una dintre problemele cele mai importante și mai vitale ale mișcării muncitorești. Nu poți fi muncitor conștient fără să cunoști în mod temeinic această problemă, fără să-ți fi format o anumită opinie în această privință. Muncitorul care vrea să hotărască el însuși soarta partidului său nu se va eschiva de la polemică chiar dacă ea nu i se pare de înțeles la prima vedere, ci va căuta în mod serios adevărul și-l va găsi.

Dar cum să găsești adevărul? Cum să te descurci în atâtea păreri și afirmații contradictorii?

Orice om cu bun-simț înțelege că atunci când în jurul unei probleme oarecare se desfășoară o luptă aprigă pentru a stabili adevărul, trebuie să nu te limitezi la declarațiile părților aflate în controversă, ci să controlezi singur *faptele* și *documentele*, să cauți tu însuși dacă există depoziții ale unor *martori* și să vezi în ce măsură sînt ele demne de crezare.

E drept că acest lucru nu-i întotdeauna ușor de făcut. Este mult „mai ușor“ să crezi pe cuvânt tot ce ți se spune, tot ce *ai prilejul* să auzi, tot ce se proclamă mai „fățiș“ și așa mai departe. Numai că aceia care se mulțumesc cu atîta sînt considerați niște „ușuratici“, niște oameni fără greutate, pe care nimeni nu-i ia în serios. Fără oarecare eforturi *personale* nu poți afla adevărul în nici o problemă serioasă, iar cine se teme de asemenea eforturi se lipsește el însuși de posibilitatea de a-l afla.

De aceea ne adresăm numai muncitorilor care nu se tem de aceste eforturi, care s-au decis să se lămurească ei *singuri* și să se străduiască să găsească *fapte, documente, depoziții ale unor martori*.

Din capul locului se pune întrebarea : ce este lichidatorismul ? De unde a apărut acest cuvînt și ce înseamnă el ?

„Luci“ afirmă că lichidarea partidului, adică dizolvarea, distrugerea partidului, renunțarea la partid, este pur și simplu o perfidă născocire. Asta, spune acest ziar, au născocit-o bolșevicii, „fracționiștii“, împotriva menșevicilor !

„Pravda“ afirmă că întregul partid condamnă lichidatorismul și luptă împotriva lui de mai bine de patru ani.

Cine are dreptate ? Cum se poate afla adevărul ?

Singurul mijloc este, de bună seamă, să cauți fapte și documente din *istoria* partidului referitoare la ultimii 4 ani, din 1908 și pînă în 1912, cînd lichidatorii *s-au rupt definitiv* de partid.

Tocmai acești patru ani, în cursul cărora lichidatorii de astăzi *se aflau încă* în partid, constituie perioada cea mai importantă pentru a putea *controla* de unde și cum a apărut noțiunea de lichidatorism.

De aici prima și principala concluzie : cine vorbește de lichidatorism *ocolind* faptele și documentele *partidului* din perioada 1908—1911 ascunde adevărul față de muncitori.

Care sînt, așadar, aceste fapte și documente ale partidului ?

În primul rînd *hotărîrea adoptată de partid* în decembrie 1908³⁷. Muncitorii, care nu vor să fie tratați ca niște

copii cărora li se împuiază capul cu tot soiul de basme și istorii, trebuie să-i întrebe pe sfătuitoarii, conducătorii sau reprezentanții lor: există o hotărîre a partidului din decembrie 1908 în problema lichidatorismului și ce cuprinde ea?

Această hotărîre *condamnă* lichidatorismul și *explică* în ce constă el.

Lichidatorismul înseamnă „încercările unei anumite părți a intelectualilor din partid de a *lichida*“ (adică de a dizolva, a distruge, a desființa, a face să-și înceteze existența) „organizația existentă a partidului și de a o înlocui cu orice preț printr-o uniune amorfă în cadrul legalității“ (adică al existenței legale, „fățișe“), „chiar dacă această legalitate s-ar obține cu prețul unei *vădite renunțări la programul, tactica și tradițiile*“ (adică la experiența anterioară) „partidului“.

Iată care a fost *hotărîrea* adoptată acum patru ani și mai bine de partid în privința lichidatorismului.

Din această hotărîre se poate vedea limpede care este esența lichidatorismului, pentru ce anume este el condamnat. Esența lui constă în *renunțarea* la „mișcarea ilegală“, în lichidarea ei, în *înlocuirea* ei cu orice preț printr-o uniune amorfă în cadrul legalității. Prin urmare, partidul *nu* condamnă cîtuși de puțin activitatea legală (în limitele permise de lege), nu condamnă cîtuși de puțin afirmarea necesității ei. Partidul condamnă — și condamnă categoric — *înlocuirea* vechiului partid cu ceva amorf, „fățiș“, care nu poate fi numit partid.

Partidul nu poate exista dacă nu-și apără existența, dacă nu luptă cu hotărîre împotriva acelor care îl lichidează, îl nimicesc, care nu-l recunosc, îl reneagă. Acest lucru se înțelege de la sine.

Celui care, de dragul unui oarecare partid nou, reneagă partidul existent trebuie să-i spunem: n-ai decît să încerci să creezi un nou partid, dar nu poți rămîne membru al vechiului partid, partidul actual, partidul existent. Iată sensul hotărîrii din decembrie 1908 a partidului, și este evident că, în problema existenței partidului, altă hotărîre nu s-ar fi putut lua.

Lichidatorismul *este legat*, firește, printr-o legătură ideologică de *renegarea, de renunțarea la program și la tactică, de oportunism*. Acest lucru este arătat, de altfel, și la sfârșitul hotărîrii citate mai sus. Lichidatorismul nu este însă *numai* oportunism. Oportuniștii îndreaptă partidul pe un drum greșit, burghez, pe drumul politicii muncitorești liberale, dar ei *nu reneagă* partidul ca atare, nu-l lichidează. Lichidatorismul este un *gen* de oportunism care merge pînă la *renegarea* partidului. Se înțelege de la sine că partidul nu poate exista dacă *cuprinde* pe cei care nu-i recunosc existența. Tot atît de clar este și faptul că, în condițiile existente, a renunța la activitatea ilegală înseamnă a renunța la vechiul partid.

Se pune întrebarea: care este atitudinea lichidatorilor față de această hotărîre din 1908 a partidului?

Aici este miezul problemei, aici se face verificarea sincerității și onestității politice a lichidatorilor.

Nici unul dintre ei, afară doar dacă și-o fi pierdut mințile, nu se va apuca să nege faptul că a existat o asemenea hotărîre a partidului care n-a fost anulată.

Și lichidatorii încearcă să iasă din încurcătură fie ocolind problema și *ascunzînd* muncitorilor hotărîrea din 1908 a partidului, fie făcînd afirmația (însoțită adeseori de cuvinte injurioase) că bolșevicii sînt aceia care au făcut presiuni pentru adoptarea acestei hotărîri.

Dar cuvintele injurioase nu fac decît să trădeze slăbiciunea lichidatorilor. Există *hotărîri ale partidului* care au fost adoptate la propunerea menșevicilor, ca, de pildă, hotărîrea adoptată la Stockholm în 1906³⁸ cu privire la municipalizare. Lucrul acesta este îndeobște cunoscut. Mulți bolșevici nu sînt de acord cu această hotărîre. Dar nici unul dintre ei nu neagă că ea este o *hotărîre a partidului*. Tot o *hotărîre a partidului* este și aceea din 1908 cu privire la lichidatorism. Orice subterfugii în această problemă nu vădesc decît dorința de a induce în eroare pe muncitori.

Cine vrea să recunoască partidul nu numai în vorbe nu va admite, în acest caz, nici un fel de subterfugii și

va ajunge să cunoască adevărul cu privire la *hotărîrea partidului* în problema lichidatorismului. Acestei hotărîri i s-au alăturat, începînd din 1909, *toți menșevicii-partiiți*, în frunte cu Plehanov, care atît în publicația sa „Dnevnik“³⁹ cît și într-o serie de alte publicații marxiste a explicat în repetate rînduri și în mod cu totul categoric că cei ce lichidează partidul nu au ce căuta în partid.

Plehanov a fost și rămîne menșevic. Prin urmare, referirile curente ale lichidatorilor la caracterul „bolșevic“ al hotărîrii adoptate de partid în 1908 constituie un dublu fals.

Cu cît ne lovim de mai multe injurii la adresa lui Plehanov, în publicațiile lichidatorilor, „Luci“ sau „Nașa Zarea“⁴⁰, cu atît devine mai limpede pentru noi că lichidatorii n-au dreptate, că ei vociferează, fac scandal și gălăgie ca să estompeze adevărul. Dacă uneori poți reuși să năucești dintr-o dată cu asemenea procedee pe un novice, muncitorii se vor lămuri ei înșiși și vor respinge pe dată aceste injurii.

Este necesară unitatea muncitorilor? Da, ea este necesară.

Este posibilă unitatea muncitorilor fără unitatea organizației muncitorești? Evident că nu.

Ce împiedică unitatea partidului muncitoresc? Controversele în problema lichidatorismului.

Prin urmare, muncitorii trebuie să se lămurească asupra acestor controverse pentru a hotărî *ei înșiși* soarta partidului lor și *a-l salvarda*.

Primul pas în această direcție este ca ei să cunoască *prima* hotărîre a *partidului* cu privire la lichidatorism. Muncitorii trebuie să cunoască temeinic această hotărîre și s-o aprofundeze, respingînd orice încercare de eschivare de la problemă sau de ocolire a ei. Meditînd bine asupra acestei hotărîri, orice muncitor va începe să înțeleagă care este miezul problemei lichidatorismului, de ce această problemă este atît de importantă și de „nevralgică“, de ce se pune ea în fața partidului de mai bine de patru ani, de cînd durează perioada de reacțiune.

În articolul următor vom examina o altă hotărâre importantă a partidului cu privire la lichidatorism, hotărâre adoptată în urmă cu trei ani și jumătate, iar apoi vom trece la fapte și documente care definesc stadiul actual al problemei.

II. HOTĂRÎREA DIN 1910

În primul articol („Pravda“ nr. 289) am citat primul și principalul document pe care trebuie să-l cunoască muncitorii care doresc să descopere adevărul în controversele actuale, și anume: hotărârea din decembrie 1908 a partidului cu privire la lichidatorism.

Acum vom cita și vom examina o altă hotărâre, nu mai puțin importantă, care a fost adoptată de partid în aceeași problemă cu trei ani și jumătate în urmă, în ianuarie 1910⁴¹. Această hotărâre are o importanță deosebită pentru că a fost adoptată *în unanimitate*: toți bolșevicii, fără excepție, apoi toți așa-ziii vperediiși și, în sfârșit (cea ce este mai important), toți menșevicii și lichidatorii de azi, fără excepție, precum și toți marxiștii „naționali“ (adică evrei, polonezi și letoni) au adoptat această hotărâre.

Reproducem în întregime pasajul cel mai important din această hotărâre :

„Condițiile istorice ale mișcării social-democrate în perioada contrarevoluției burgheze generează în mod inevitabil, ca o manifestare a influenței burgheze asupra proletariatului, pe de o parte, negarea partidului social-democrat ilegal, diminuarea rolului și importanței lui, încercări de a restrânge sarcinile programatice și tactice și lozincile social-democrației consecvente etc.; pe de altă parte, negarea activității social-democrației în Dumă și a necesității de a folosi posibilitățile legale, neînțelegerea importanței atât a uneia cât și a celeilalte, nepricerea de a adapta tactica social-democrată consecventă la condițiile istorice specifice ale momentului de față etc.

Un element integrant al tacticii social-democrate în aceste condiții este lichidarea celor două abateri prin extinderea și adâncirea activității social-democrate în toate domeniile luptei de clasă a proletariatului și prin explicarea primejdiei pe care o prezintă aceste abateri“⁴².

Din această hotărîre se vede limpede că, încă în urmă cu trei ani și jumătate, toți marxiștii, de toate nuanțele, fără excepție, au fost nevoiți să constate în *mod unanim* două *abateri* de la tactica marxistă. Ambele abateri au fost considerate ca *periculoase*. Amîndouă au fost explicate nu printr-o întîmplare, nu prin reaua-voință a unor persoane, ci prin „*condițiile istorice*“ ale mișcării muncitorești în perioada prin care trecem.

Mai mult decît atît. În hotărîrea unanimă a partidului se arată originea *de clasă* și semnificația acestor abateri. Căci marxiștii nu se mulțumesc să indice pur și simplu, fără nici un rost, existența unei stări de destrămare. Toată lumea vede că în capetele multor adepți ai democrației și socialismului domnesc dezagregarea, scepticismul, descurajarea, nedumerirea. Nu e de ajuns să constăți acest lucru. Trebuie să înțelegi care e originea de *clasă* a disensiunilor și a destrămării, ce interese de *clasă* ale mediului neproletar alimentează „discordia“ în rîndurile prietenilor proletariatului.

Iar hotărîrea partidului adoptată acum trei ani și jumătate a dat la această importantă chestiune următorul răspuns: *abaterile* de la marxism sînt generate de „*contrarevoluția burgheză*“, ele sînt generate de „*influența burgheză asupra proletariatului*“.

Care sînt, așadar, aceste abateri ce amenință să împingă proletariatul sub influența burgheziei? Una dintre ele, legată de „*vperedism*“⁴³ și constînd în negarea activității social-democrației în Dumă și a folosirii posibilităților legale, *a dispărut aproape cu desăvîrșire*. În Rusia nici un social-democrat nu mai propagă aceste vederi greșite, nemarxiste. „*Vperedistii*“ (inclusiv Aleksinski și ceilalți) au început să colaboreze la „*Pravda*“ alături de menșevicii-partiiți.

Cealaltă *abatere* însă, menționată în hotărîrea partidului, este tocmai *lichidatorismul*. Acest lucru rezultă clar din faptul că se vorbește despre „*negarea*“ mișcării ilegale și despre „*diminuarea*“ rolului și însemnătății ei. Avem, în sfîrșit, cel mai precis document, publicat cu *trei ani* în urmă și care n-a fost dezmințit de nimeni, un docu-

ment emanînd de la *toți* marxiștii „naționali“ și de la Troțki (martori mai buni nici că și-ar putea imagina lichidatorii); documentul acesta declară fără ocol că „ar fi, în fond, de dorit să dăm denumirea de *lichidatorism* curentului menționat în rezoluție, curent care *trebuie combătut...*“

Așadar, iată faptul esențial de extremă importanță pe care trebuie să-l cunoască oricine vrea să se orienteze în actualele controverse: cu trei ani și jumătate în urmă, partidul a definit *în mod unanim lichidatorismul* drept o abatere „periculoasă“ de la marxism, o abatere care trebuie să fie combătută și care este expresia „*influenței burgheze asupra proletariatului*“.

Interesele burgheziei, care este ostilă democrației și în genere este contrarevoluționară, cer *lichidarea*, dizolvarea vechiului partid al proletariatului. Burghezia răspîndește și susține în fel și chip toate ideile îndreptate spre *lichidarea* partidului clasei muncitoare. Burghezia se străduiește să răspîndească ideea renunțării la vechile sarcini ale partidului, „să le reducă“, să le ciuntească, să le mutileze, să le golească de conținut, pentru a impune împăcarea sau pactizarea cu alde Purișkevici & Co. în locul înlăturării cu hotărîre a bazelor puterii acestora.

Lichidatorism înseamnă tocmai introducerea acestor *idei* burgheze de renunțare și renegare în rîndurile proletariatului.

Iată care este semnificația *de clasă* a lichidatorismului, scoasă în evidență de hotărîrea *adoptată în unanimitate* de partid acum trei ani și jumătate. Iată unde anume vede întregul partid marea primejdie a lichidatorismului și imensul prejudiciu pe care-l aduce el, influența lui nefastă asupra mișcării muncitorești, asupra închegării unui partid independent (nu în vorbe, ci în fapte) al clasei muncitoare.

Lichidatorismul nu înseamnă numai lichidarea (adică dizolvarea, distrugerea) vechiului partid al clasei muncitoare; el înseamnă totodată și *nimicirea independenței de clasă* a proletariatului, pervertirea conștiinței lui cu *idei burgheze*.

Această caracterizare a lichidatorismului o vom lămuri în mod concret în articolul următor, unde vom reproduce în extenso cele mai importante raționamente ale ziarului lichidatorist „Luci“. Acum să rezumăm însă pe scurt cele spuse. Încercările „luciștilor“ în general și ale domnilor F. Dan și Potresov în special de a prezenta lucrurile în sensul că tot „lichidatorismul“ n-ar fi decît o născocire nu sînt decît niște subterfugii nemaipomenit de mincinoase, care mizează pe o totală lipsă de informare a cititorilor ziarului „Luci“. În realitate, pe lîngă hotărîrea din 1908 a partidului, mai există și hotărîrea din 1910 a partidului, adoptată *în unanimitate*, care caracterizează în mod amplu lichidatorismul ca fiind o abatere burgheză de la calea proletară, abatere periculoasă și funestă pentru clasa muncitoare. Numai dușmanii clasei muncitoare pot ascunde sau ocoli această apreciere făcută de partid.

III. ATITUDINEA LICHIDATORILOR FAȚĂ DE HOTĂRÎRILE DIN 1908 ȘI DIN 1910

În articolul precedent („Pravda“ nr. 95 (299)) am reprodus textual hotărîrea partidului cu privire la lichidatorism, adoptată în unanimitate, în care acesta este caracterizat drept o manifestare a influenței burgheze asupra proletariatului.

Această hotărîre a fost adoptată, așa cum am mai arătat, în *ianuarie 1910*. Să vedem acum care este comportarea acelor lichidatori care cutează acum să afirme că n-a existat și nu există nici un fel de lichidatorism.

În februarie 1910, în nr. 2 al revistei „Nașa Zarea“, care începuse să apară atunci, d-l Potresov scria fără ocol că „*partidul*, ca ierarhie unitară și organizată (cu alte cuvinte ca scară sau sistem „de instituții“), *nu există*“ și că nu se poate lichida „*ceea ce nu mai există în realitate* ca un tot organizat“ (vezi „Nașa Zarea“ nr. 2, 1910, pag. 61).

Și astea au fost spuse la o lună, dacă nu și mai puțin, *după* hotărîrea adoptată în unanimitate de partid!!

Iar în martie 1910, o altă revistă a lichidatorilor, avînd aceiași colaboratori : Potresov, Dan, Martînov, Ejov, Mar-

tov, Levițki & Co., și anume revista „Vozrojdenie“⁴⁴, sublinia și explica pe înțelesul tuturor cuvintele d-lui Potresov :

„N-ai ce să lichidezi, și — vom adăuga noi (adică redacția revistei „Vozrojdenie“) din parte-ne — visul de a restabili această ierarhie în vechea ei formă, ilegală, este de-a dreptul o utopie dăunătoare, reacționară, care dovedește că reprezentanții unui partid care era odinioară cel mai realist și-au pierdut orice simț politic“ („Vozrojdenie“, 1910, nr. 5, pag. 51).

Partidul nu există, și restabilirea lui este o utopie dăunătoare — iată cuvinte clare, precise. Iată o renegare limpede și fățișă a partidului. Au renegat partidul (și au chemat și pe muncitori să-l renege) oamenii care au părăsit mișcarea ilegală, „visînd“ un partid legal.

Această părăsire a mișcării ilegale a fost susținută apoi cît se poate de categoric și de fățiș de P. B. Akselrod în 1912, în „Nevskii Golos“⁴⁵ (1912, nr. 6) și în „Nașa Zarea“ (nr. 6, 1912).

„Într-o atare situație a vorbi de nefracționism — scrie P. B. Akselrod — înseamnă a face ca struțul, înseamnă a te înșela pe tine însuși și a înșela și pe alții“. „Constituirea și gruparea într-o fracțiune este o îndatorire directă și imediată a adepților unei reforme sau, mai exact, ai unei revoluții în partid“.

Așadar, P. B. Akselrod se pronunță de-a dreptul pentru *o revoluție în partid*, adică pentru distrugerea vechiului partid și întemeierea unui partid nou.

În 1913, în editorialul nesemnat din nr. 101 al ziarului „Luci“ se spunea fără ocol că „în mediul muncitoresc, pe alocuri, reînvie și chiar sporesc simpatiile pentru mișcarea ilegală“, ceea ce este „*un fapt regretabil*“. Acest articol, după cum a recunoscut însuși autorul său, L. Sedov, „a provocat nemulțumiri“ pînă și printre adepții tacticii ziarului „Luci“ (vezi „Nașa Zarea“, 1913, nr. 3, pag. 49). Menționăm că explicațiile date chiar de L. Sedov au fost de așa natură, încît au nemulțumit și de data aceasta pe un adept al ziarului „Luci“, anume An, care în nr. 181 al ziarului ia atitudine împotriva lui Sedov. An protestează împotriva afirmației lui Sedov, care pretinde

că „ilegalitatea este o piedică în calea cristalizării politice a mișcării noastre, în calea construirii unui partid muncitoresc social-democrat“. An ridiculizează pe L. Sedov, la care se observă o „imprecizie“ în problema dacă activitatea ilegală este sau nu d. dorit.

Redacția ziarului „Luci“ a însoțit articolul lui An de o amplă postfață, în care *ia apărarea lui Sedov*, gășind că An „n-are dreptate în critica pe care o face lui L. Sedov“.

Vom examina la locul convenit atât raționamentele redacției ziarului „Luci“, cât și greșelile lichidatoriste ale lui An. Acum nu, despre asta este vorba. Acum trebuie să examinăm cu toată atenția concluzia fundamentală, principală care decurge din documentele citate de noi*.

În 1908, ca și în 1910, întregul partid condamnă și respinge lichidatorismul, explicînd în mod amănunțit și limpede sursa de clasă a acestui curent și pericolul pe care-l prezintă el. *Toate* ziarele și revistele lichidatoriste: „Vozrojdenie“ (1909—1910), „Nașa Zarea“ (1910—1913), „Nevskii Golos“ (1912), „Luci“ (1912—1913)** — *după ce* partidul a adoptat cele mai precise și unanime hotărîri, repetă, cu *toatele*, idei și raționamente cu conținut *vădit* lichidatorist.

* În culegerea „Marxism și lichidatorism“, Lenin a înlocuit acest alineat pînă la cuvîntul „fundamentală“ cu următorul text (care se tipărește după manuscris) :

„În nr. 8 al publicației «Jivaia Jizn»“ (19 iulie 1913), V. Zsulici, repetînd raționamente lichidatoriste cu zecile, scria : «e greu de spus dacă noua organizație (partidul social-democrat) a înlesnit munca sau a stînjinit-o...». Este clar că aceste cuvinte echivalează cu o renegare a partidului. V. Zsulici justifică fuga din partid afirmînd că organizațiile erau părăsîte «pentru că în acel moment n-aveai ce face acolo». V. Z. crează o teorie pur anarhistă «a păturit largi» în locul partidului. Vezi analiza amănunțită a acestei teorii în revista «Prosvetzenie» nr. 9 din 1913 (vezi Opere, vol. 19, E.S.P.L.P. 1957, pag. 387—409. — *Nota red.*).

În ce constă deci concluzia...? — *Nota red.*

** În culegerea „Marxism și lichidatorism“ sînt adăugate aici cuvintele : „și «Novaia Raboceaia Gazeta» (1913—1914)“, însoțite de următoarea notă de subsol :

„Vezi, de pildă, «Novaia Raboceaia Gazeta»“ nr. 1 din 1914, editorialul de Anul nou : «Calea spre un partid politic de acțiune legal este în același timp calea spre unitatea partidului» (spre unitatea constructorilor partidului legal ?). Sau nr. 5 din 1914 : «lupta pentru biruirea (tuturor piedicilor care se pun în calea organizării unor congrese muncitorești) nu este decît cea mai autentică luptă pentru libertatea de coaliție, adică pentru caracterul legal al mișcării muncitorești, strîns legată de lupta pentru existența legală a partidului muncitoresc social-democrat». — *Nota red.*

Pînă și unii adepți ai ziarului „Luci” se văd siliți să declare că nu sînt de acord cu aceste raționamente, cu aceste predici. Faptul este cert. Prin urmare, a te jeli că lichidatorii sînt „hărțuiți”, așa cum procedează Troțki, Senkovski și mulți alți protectori ai lichidatorismului, înseamnă pur și simplu a da dovadă de rea-credință, întrucît o asemenea afirmație constituie o denaturare flagrantă a adevărului.

Adevărul, pe care l-am dovedit prin documente care îmbrățișează o perioadă de peste cinci ani (1908—1913), constă în faptul că lichidatorii, nesocotind toate hotărîrile partidului, continuă să ponegrească și să hărțuiască partidul, adică „mișcarea legală”.

Orice muncitor care vrea să se lămurească *el însuși*, cu toată seriozitatea, asupra problemelor controversate și nevralgice ale partidului, care vrea să rezolve *el însuși* aceste probleme, trebuie, înainte de toate, să-și însușească acest adevăr studiind și verificînd singur hotărîrile sus-menționate ale partidului și raționamentele lichidatorilor. Numai cel care studiază cu atenție, care aprofundează și rezolvă în mod de sine stătător problemele și hotărăște *soarta* partidului său, numai acela merită denumirea de membru de partid și de făuritor al partidului muncitoresc. Nu se poate să-ți fie indiferent dacă partidul se face „vinovat” de „hărțuirea” lichidatorilor (adică de atacuri prea vehemente și nejuste împotriva lor), sau dacă lichidatorii se fac vinovați de o *încălcare fățișă* a hotărîrilor partidului, de o *propagandă înverșunată în favoarea lichidării*, adică a distrugerii partidului.

Este limpede că partidul nu poate exista fără a lupta din răputeri împotriva acelor care vor să-l distrugă.

Acum, după ce am citat documentele în legătură cu această problemă fundamentală, vom trece, în articolul următor, la aprecierea conținutului *ideologic* al propagandei în favoarea unui „partid legal”.

IV. SEMNIFICAȚIA DE CLASĂ A LICHIDATORISMULUI

Am arătat în articolele precedente („Pravda” nr. 289, 299 și 314) că atît în 1908 cît și în 1910 toți marxiștii

au condamnat irevocabil lichidatorismul ca pe o renegare a trecutului. Marxiștii au explicat clasei muncitoare că lichidatorismul înseamnă introducerea influenței burgheze în rîndurile proletariatului. Iar *toate* publicațiile lichidatoriste din 1909 și pînă în 1913 au încălcat și încălcă în mod flagrant hotărîrile marxiștilor.

Să examinăm lozinca : „partid muncitoresc legal“ sau „lupta pentru un partid legal“, pe care lichidatorii continuă s-o susțină pînă astăzi în „Luci“ și în „Nașa Zarea“.

Este ea o lozincă marxistă, proletară, sau o lozincă liberală, burgheză ?

Răspunsul la această întrebare ne poate da nu starea de spirit sau planurile lichidatorilor ori ale altor grupuri, ci analiza raportului dintre forțele sociale ale Rusiei în perioada prin care trecem. Ceea ce determină semnificația lozincilor nu sînt intențiile autorilor lor, ci raportul de forțe dintre *toate* clasele din țară.

Moșierii iobăgiști și „birocrația“ lor sînt ostili oricăror schimbări făcute în spiritul libertății politice. Și e lesne de înțeles. Burghezia, în virtutea situației ei economice într-o țară înapoiată și semifeudală, *nu* poate să nu aspire la libertate. Dar ea se teme de activitatea poporului *mai mult* decît de reacțiune. Acest adevăr l-au dovedit cît se poate de concret evenimentele din 1905 ; și clasa muncitoare l-a înțeles foarte bine ; nu l-au înțeles numai intelectualii oportuniști și semiliberali.

Burghezia este liberală și contrarevoluționară. De aici *reformismul* ei lamentabil și neputincios pînă la ridicol. Visuri de reforme — și teama de o răfuială serioasă cu iobăgiștii, care nu numai că nu acordă reforme, dar le retrag chiar și pe cele acordate. Propovăduire de reforme — și teama de mișcarea populară. Tendință de a împinge pe iobăgiști pe planul al doilea — și teama de a nu pierde sprijinul lor, teama de a nu pierde *propriile* privilegii. Pe acest raport dintre clase se întemeiază sistemul de la 3 iunie, care acordă depline puteri iobăgiștilor și privilegii burgheziei.

Situația de clasă a proletariatului exclude orice posibilitate ca el să devină „părtaş“ la privilegiu sau să se teamă ca cineva să nu le piardă. Iată de ce reformismul îngust, egoist, meschin și obtuz îi este lui cu desăvârșire străin. Iar masa țărănească, pe de o parte crunt asuprită, cunoscând, în loc de privilegiu, numai foamete, iar pe de altă parte categoric mic-burgheză, oscilează inevitabil între liberali și muncitori.

Iată care este situația obiectivă.

Din această situație reiese în mod evident că lozinca unui partid muncitoresc legal este, prin proveniența ei de clasă, o lozincă a liberalilor contrarevoluționari. Ea nu conține nimic altceva decât reformism; — nu găsești acolo nici măcar o aluzie la faptul că proletariatul, singura clasă pe deplin democrată, este conștient de sarcina sa de luptă împotriva liberalilor, pentru influența asupra întregii democrații; — nici pomeneală de distrugerea din rădăcini a oricăror privilegii ale iobăgiștilor, ale „birocrăției“ etc.; — nu întâlnești nici cea mai vagă idee despre bazele generale ale libertăților politice și constituției democratice; — găsești, în schimb, renegarea tacită a trecutului și, prin urmare, renegarea și dizolvarea (lichidarea) partidului muncitoresc.

Pe scurt: această lozincă *propagă* în mediul muncitoresc, într-o epocă de contrarevoluție, tocmai ceea ce face în mediul ei burghezia liberală. De aceea, dacă n-ar fi existat lichidatorii, burghezii progresiști inteligenți *ar fi trebuit* să caute sau să angajeze intelectuali care să facă asemenea propagandă în rîndurile muncitorilor!

Numai niște oameni fără cap pot compara *vorbele* lichidatorilor cu *motivele lor*. *Vorbele* lor trebuie să fie comparate cu *faptele* burgheziei liberale și cu situația ei obiectivă.

Examinați aceste *fapte*. În 1902, burghezia este pentru mișcarea ilegală. Struve este trimis de ea să editeze revista ilegală „Osvobojdienie“⁴⁸. Când mișcarea muncitorească împinge lucrurile pînă la evenimintele de la 17 octombrie⁴⁹, liberalii și cadeții abandonează mișcarea ilegală, iar

apoi încep s-o renege, s-o declare o treabă inutilă, o ne-bunie, un păcat și o fărădelege („Vehi“⁵⁰)*. În locul mișcării ilegale apare la burghezia liberală *lupta pentru un partid legal*. Acesta este un fapt istoric, confirmat de neconținutele încercări de legalizare întreprinse de cadeți (1905—1907) și de progresiști (1913).

Observăm la cadeți o „activitate legală și o organizare secretă a ei“; bunul, adică inconștientul, lichidator A. Vlasov n-a făcut decît să redea cu „cuvintele sale“ faptele cadeților.

De ce au renunțat, așadar, liberalii la mișcarea ilegală, adoptînd lozinca „luptei pentru un partid legal“? Nu cumva pentru că Struve este un trădător? Nu. Dimpotrivă. Struve și-a schimbat poziția pentru că întreaga burghezie și-a schimbat poziția, pentru că întreaga burghezie și-a schimbat orientarea. Iar ea și-a schimbat orientarea: 1) pentru că a căpătat privilegii la 11 decembrie 1905⁵¹ și chiar la 3 iunie 1907 a obținut situația de opoziție *tolerată*; 2) pentru că ea însăși s-a speriat îngrozitor de mișcarea populară. Lozinca „luptei pentru un partid legal“, tradusă din limbajul „politicii înalte“ într-un limbaj simplu și pe-nțeleșul tuturor, înseamnă:

— Domnilor moșieri! Să nu vă închipuiți că vrem să vă distrugem. Nu, vrem să ne faceți puțin loc, pentru ca noi, burghezii, să ne putem așeza și noi (partid legal), — și atunci vă vom apăra de cinci ori „mai inteligent“, cu mai multă șiretenie, „mai științific“ decît o fac alde Timoškin și popii lui Sabler⁵².

Imitînd pe cadeți, micii burghezi, narodnicii au adoptat și ei lozinca „luptei pentru un partid legal“. În august 1906, d-l Peșehonov & Co. de la „Russkoe Bogatstvo“ renunță la activitatea ilegală, proclamînd „lupta pentru un partid legal“ și eliminînd din programul lor lozincile consecvent democratice, „ilegale“.

Ca urmare a palavragelii lor reformiste pe tema unui „partid larg și legal“, acești mic-burghezi au rămas —

* În culegerea „Marxism și lichidatorism“, cuvîntul „Vehi“ este omis și este adăugată următoarea notă de subsol:

„Există o carte remarcabilă, «Vehi», care a apărut în mai multe ediții și care conține un minunat bilanț al acestor idei ale liberalismului contrarevoluționar“. — Nota red.

lucru evident pentru toată lumea — *fără nici un partid, fără nici o legătură* cu masele, iar cadeții au încetat pînă să și viseze la o asemenea legătură.

Așa și numai așa, printr-o analiză a situației claselor, prin cunoașterea istoriei generale a contrarevoluției, putem ajunge să *înțelegem* lichidatorismul. Lichidatorii sînt niște intelectuali mic-burghezi trimiși de burghezie să introducă pervertirea liberală în rîndurile muncitorimii. Lichidatorii sînt trădători ai marxismului și democrației. Lozinca „luptei pentru un partid legal“ le servește lor (liberalilor ca și narodnicilor) pentru a ascunde faptul că au renegat trecutul și că *au rupt cu clasa muncitoare*. Este un fapt dovedit atît de alegerile din cadrul curiei muncitorești pentru Duma a IV-a, cît și de istoricul apariției ziarului muncitoresc „Pravda“. Este clar pentru toată lumea că legătura cu masele o au numai cei ce nu au renegat trecutul, știind să folosească exclusiv în spiritul *lui*, pentru dezvoltarea și consolidarea lui „activitatea legală“ și tot felul de „posibilități“.

Și nici n-ar fi putut fi altfel în perioada sistemului de la 3 iunie.

Despre „ciuntirea“ programului și tacticii de către lichidatori (adică de către liberali) vom vorbi în articolul următor.

V. LOZINCA „LUPTEI PENTRU UN PARTID LEGAL“

În articolul precedent („Pravda“ nr. 122) am analizat semnificația obiectivă, adică determinată de relațiile dintre clase, a lozincii „partid legal“ sau „luptă pentru un partid legal“. Această lozincă nu este altceva decît o repetare servilă a tacticii burgheziei, pentru care ea constituie expresia justă a renunțării la revoluție sau a contrarevoluționarismului ei.

Să examinăm unele din încercările cele mai curențe ale lichidatorilor de a apăra lozinca „luptei pentru un partid legal“. Și Maevski, și Sedov, și Dan, și toți „luciștii“ se străduiesc să confunde *partidul* legal cu munca sau *activitatea* legală. O asemenea confuzie este pură sofistică, un simplu joc, o înșelare a cititorului.

În primul rînd, activitatea legală a social-democrației în perioada 1904—1913 este *un fapt*. Partidul legal este o frază a intelectualilor menită să disimuleze renegarea partidului. În al doilea rînd, partidul a condamnat în repetate rînduri lichidatorismul, adică lozinca unui partid legal. Dar partidul nu numai că n-a condamnat activitatea legală, ci, dimpotrivă, a condamnat pe aceia care o neglijează sau renunță la ea. În al treilea rînd, în 1904—1907 *toți* social-democrații au desfășurat o activitate legală *deosebit* de intensă. Dar *nici un* curent, *nici o fracțiune* social-democrată n-a formulat atunci lozinca „luptei pentru un partid legal“ !

Acesta este un fapt istoric. Și asupra lui trebuie să mediteze serios oricine vrea să *înțeleagă* lichidatorismul.

A avut oare de suferit în 1904—1907 activitatea legală din cauza inexistenței lozincii „luptei pentru un partid legal“ ? Cîtuși de puțin.

De ce n-a apărut *atunci* la social-democrați o asemenea lozincă ? Tocmai pentru că pe atunci nu exista încă dez-mățul contrarevoluției, care a antrenat o parte din social-democrați într-un oportunism extrem. Pe atunci era *prea limpede* că lozinca „luptei pentru un partid legal“ este o frază oportunistă, este renegarea mișcării „ilegale“.

Binevoiți a pătrunde, domnilor, sensul acestei cotituri istorice : în perioada 1905, cînd activitatea legală a luat o dezvoltare impetuoasă, *nu* exista lozinca „luptei pentru un partid legal“ ; în perioada contrarevoluției, cînd activitatea legală este mai puțin dezvoltată, în rîndurile unei părți a social-democrației (care pășește pe urmele burgheziei) apare lozinca renunțării la „ilegalitate“ și a „luptei pentru un partid legal“.

Mai poate fi oare neclară semnificația de clasă a acestei cotituri ?

În sfîrșit, a patra și cea mai importantă împrejurare. Este posibilă (și se constată) o activitate legală *de două feluri*, în două direcții diametral opuse : una care se duce întru apărarea trecutului și în întregime *în spiritul* lui, *pentru* lozincile și tactica lui, și alta care se duce *împotriva*

trecutului, pentru renegarea trecutului, pentru diminuarea rolului lui, a lozincilor lui etc.

Existența acestor două forme de activitate legală, principial opuse și ireconciliabile, constituie faptul istoric, cel mai incontestabil al perioadei cuprinse între 1906 (cadeții și d-l Peșehonov & Co.) și 1913 („Luci“, „Nașa Zarea“). Putem noi, în acest caz, să-l ascultăm fără să zîmbim pe naivul (sau pe cel care face la un moment dat pe naivul) care spune : ce să mai discutăm, din moment ce atît unii cît și ceilalți duc o activitate legală ? Tocmai asta discutăm, stimabile, cum să fie dusă această activitate — în apărarea „mișcării ilegale“ și în spiritul ei, sau pentru diminuarea rolului ei, împotriva ei, nu în spiritul ei ! Discuția se poartă numai — „numai“ ! — în jurul chestiunii : în ce spirit se duce respectiva activitate legală — în spirit liberal sau în spirit consecvent democratic ? Discuția se poartă „numai“ în jurul chestiunii : ne putem *mărgini* la activitatea legală ? Amintiți-vă de d-l liberal Struve, care în 1902 nu s-a mărginit numai la această activitate legală, dar care „s-a mărginit“ într-un tot la ea în 1906—1913 !

Lichidatorii noștri de la „Luci“ nu reușesc să înțeleagă nici în ruptul capului că a propaga lozinca „luptei pentru un partid legal“ înseamnă a infiltra în rîndurile muncitorimii ideile liberale (ale lui Struve) împoțonate cu zdrențele unor cuvînte cvasi marxiste.

Iată, bunăoară, raționamentul enunțat de însăși redacția ziarului „Luci“ în răspunsul dat de ea lui An (nr. 181) :

„...Partidul social-democrat nu se reduce la acei tovarăși — puțini la număr — pe care realitatea îi silește să activeze în ilegalitate. Căci, dacă *partidul* s-ar reduce la mișcarea ilegală, cîți membri ar număra el ? Două-trei sute ? Și ce s-ar face atunci miile, dacă nu zecile de mii de muncitori, pe umerii cărora apasă de fapt toată greutatea activității social-democrate ?“

Pentru un om care gîndește, chiar și acest raționament este suficient spre a considera pe autorii lui drept liberali. În primul rînd, ei afirmă un neadevăr patent despre „mișcarea“ ilegală : nici pe departe nu se poate spune că în „ilegalitate“ sînt numai „sute“. În al doilea rînd, pretu-

tindeni în lume numărul membrilor de partid este „*restrîns*“ față de numărul muncitorilor care desfășoară o activitate social-democrată. În Germania, de pildă, partidul social-democrat nu are decît 1 000 000 de membri, în timp ce pentru social-democrați votează circa 5 000 000 de cetățeni, iar numărul proletarilor este de 15 000 000. Proporția dintre numărul membrilor de partid și numărul social-democraților este determinată, în diferite țări, de condiții istorice diferite. În al treilea rînd, *nu* există la noi nimic care să înlocuiască „mișcarea ilegală“. Va să zică „Luci“ invocă *împotriva* partidului pe muncitorii *fără partid* sau pe cei *din afara partidului*. Este procedeul obișnuit al liberalului care se străduiește să rupă masele de detașamentul lor *conștient* de avangardă. „Luci“ nu înțelege raportul dintre *partid* și *clasă*, după cum nu-l înțelegeau nici „*economistii*“ din 1895—1901. În al patrulea rînd, la noi „activitatea social-democrată“ este, deocamdată, o activitate cu adevărat *social-democrată* numai atunci cînd este dusă *în spiritul* trecutului, în numele lozincilor lui.

Raționamentele ziarului „Luci“ sînt raționamentele unor intelectuali liberali care, nevrînd să intre într-o organizație de partid existentă în realitate, încearcă să *distrugă* această organizație, instigînd *împotriva* ei mulțimea fără partid, fărăîmițată și puțin conștientă. Așa procedează și liberalii germani, care pretind că social-democrații nu sînt reprezentanții proletariatului, dat fiind că „numai“ a cincisprezecea parte din numărul proletarilor se află în „partid“ !

Iată un raționament și mai curent al ziarului „Luci“ : „noi“ sîntem pentru un partid legal „ca în Europa“. Liberalii și lichidatorii vor o constituție și un partid legal „ca în Europa“ *astăzi* ; ei nu vor însă să urmeze drumul pe care a ajuns Europa la acest *astăzi*.

Lichidatorul și bundistul Kosovski ne povățuiește, în „Luci“, să urmăm exemplul austriecilor. El uită numai că austriecii au o constituție *încă din 1867* și că aceasta n-ar fi putut exista : 1) fără mișcarea de la 1848, 2) fără profunda criză politică din 1859—1866, cînd *slăbiciunea* cla-

sei muncitoare a permis lui Bismarck & Co. să iasă din încurcătură cu ajutorul cunoscutei „revoluții de sus“. Ce rezultă atunci din povețele lui Kosovski, Dan, Larin și ale tuturor celorlalți „luciști“ ?

Rezultă doar că ei ajută la soluționarea crizei noastre neapărat în spiritul unei „revoluții de sus“ ! Dar această activitate a lor este tocmai „activitatea“ unui partid muncitoresc stolîpinist.

Oricum am suci-o, constatăm peste tot că lichidatorii reneagă și marxismul, și democrația.

În articolul următor vom examina în mod amănunțit raționamentele lor asupra necesității de a ciunti lozincile noastre social-democrate.

VI

Ne propunem să examinăm în articolul de față cum ciuntesc lichidatorii lozincile marxiste. Cel mai nimerit ar fi să luăm, în acest scop, hotărârile conferinței lor din august ; dar, din motive lesne de înțeles, analiza acestor hotărâri este posibilă numai în presa din străinătate. Aici ne vedem deci nevoiți să luăm ziarul „Luci“, care în articolul lui L.S. (nr. 108 (194)) face o expunere cât se poate de exactă a întregii esențe a întregului spirit al lichidatorismului.

D-l L. S. scrie :

„...Deputatul Muranov nu admite deocamdată decît trei revendicări parțiale — cele trei revendicări pe care se întemeia, după cum se știe, platforma electorală a leniniștilor : deplina democratizare a regimului de stat, ziua de lucru de opt ore și trecerea pămîntului în mâinile țăranilor. Pe acest punct de vedere continuă să se situeze și «Pravda». Or, noi, ca și întreaga social-democrație europeană” (citește : „noi, ca și Miliukov, care ține să ne încredințeze că avem, slavă domnului, o constituție“), „vedem în formularea revendicărilor parțiale un mijloc de agitație, care poate avea succes numai atunci cînd ține seama de lupta de zi cu zi a maselor muncitoare. Socotim că numai ceea ce, pe de o parte, are o însemnătate principială pentru dezvoltarea continuă a mișcării muncitorești, iar pe de altă parte poate deveni o revendicare actuală pentru masă poate să fie formulat ca o revendicare parțială care trebuie să concentreze, în momentul de față,

atenția social-democrației. Dintre cele trei revendicări formulate de «Pravda», numai una singură — ziua de lucru de opt ore — joacă și poate juca un rol în lupta de fiecare zi a muncitorilor. Celelalte două revendicări pot servi, în momentul de față, ca obiect de propagandă, iar nu ca obiect de agitație. Cu privire la deosebirea dintre propagandă și agitație, vezi minunatele pagini din broșura lui G. V. Plehanov «Lupta împotriva foametei» (a nimerit-o rău L. S. : îi este „neplăcut” să-și amintească de polemica din 1899—1902 a lui Plehanov cu „economiiștii”, pe care el îi copiază !).

„În afară de ziua de lucru de opt ore, o asemenea revendicare parțială, impusă de nevoile mișcării muncitorești, ca și de întreg cursul vieții din Rusia, este aceea a libertății de asociere, a deplinei libertăți de organizare, care implică libertatea de întrunire și libertatea cuvântului, vorbit și scris”.

Iată care este tactica lichidatorilor. Nici ceea ce L.S. denumește „deplina democratizare etc.” și nici ceea ce el denumește „trecerea pământului în mâinile țăranilor” *nu* sînt — vedeți dv. — revendicări „actuale pentru mase”, *nu* sînt impuse „de nevoile mișcării muncitorești” și „de întreg cursul vieții din Rusia” !! Cît de vechi sînt aceste raționamente și cît de bine le sînt cunoscute ele celor ce n-au uitat *istoria* practicii marxiste ruse, lupta ei îndelungată împotriva „economiiștilor”, care renegau sarcinile democrației ! Cu cît talent copiază „Luci” concepțiile lui Prokopovici și Kuskova, care au încercat *atunci* să antreneze pe muncitori pe calea liberală !

Să analizăm însă ceva mai atent raționamentul ziarului „Luci”. Judecat din punctul de vedere al bunului-simț, acest raționament este pur și simplu o nebunie. Într-adevăr, este oare posibil ca, fără să-ți fi pierdut mințile, să afirmi că sus-menționata revendicare „țăărănească” (adică îndreptată spre folosul țăranilor) *nu* este „actuală pentru masă” ? *nu* „este impusă de nevoile mișcării muncitorești și de întreg cursul vieții din Rusia” ? Acesta nu este numai un neadevăr, ci o absurditate evidentă. Întreaga istorie a Rusiei secolului al XIX-lea, întreg „cursul vieții din Rusia” *au impus* această problemă, *au făcut* ca ea să devină actuală, extrem de actuală, fapt care s-a răsfrînt și asupra *întregii* legislații a Rusiei. Cum de a putut „Luci” să ajungă la acest monstruos neadevăr ?

Acest lucru s-a întîmplat pentru că „Luci“ este sclavul politicii *liberale*, iar liberalii își rămîn credincioși lor înșiși atunci cînd resping (sau amîină, așa cum face „Luci“) revendicarea țăranilor. Burghezia liberală face acest lucru pentru că situația ei *de clasă* o silește să se adapteze moșicrilor și să fie împotriva mișcării populare.

„Luci“ propagă în rîndurile muncitorilor ideile moșierilor liberali, săvîrșind astfel o trădare față de țărănimea democratică.

Mai departe. Este oare „actuală“ numai revendicarea libertății de asociere? dar inviolabilitatea persoanei? dar abolirea bunului plac și a samavolniciilor? dar sufragiul universal etc.? dar sistemul unicameral? etc. Orice muncitor instruit, oricine n-a uitat trecutul apropiat știe perfect de bine că toate aceste revendicări sînt actuale. În mii de articole și discursuri, liberalii sînt unanimi în a recunoaște că ele sînt actuale. De ce, în acest caz, a declarat „Luci“ drept actuală numai una *din libertăți*, fie ea cea mai importantă, eliminînd, trecînd pe planul al doilea, clasînd la arhiva „propagandei“, scoțînd din domeniul agitației condițiile fundamentale ale libertății politice, ale democrației și regimului constituțional?

Numai și numai pentru că „Luci“ nu acceptă *ceea ce este inacceptabil pentru liberali*.

Din punctul de vedere al actualității pentru mase, al nevoilor mișcării muncitorești și al cursului vieții rusești, *nu există* deosebire între cele trei revendicări formulate de Muranov și de „Pravda“ (pe care le vom denumi pe scurt: revendicările marxștilor consecvenți). Și revendicările muncitorești, și cele țărănești, și cele politice generale sînt *deopotrivă* de actuale pentru mase, sînt impuse *în aceeași măsură* atît de nevoile mișcării muncitorești, cît și de „întreg cursul vieții din Rusia“. Din punctul de vedere al „caracterului parțial“, atît de îndrăgit de amatorul nostru de moderație și ordine, toate aceste trei revendicări sînt și ele deopotrivă de importante: ele sînt „parțiale“ în raport cu scopul final, dar sînt foarte mari în raport, de pildă, cu „Europa“ în general.

De ce acceptă, în acest caz, ziarul „Luci“ ziua de lucru de opt ore și respinge restul? De ce a hotărît el, în *numele* muncitorilor, că ziua de lucru de opt ore „joacă un rol“ în lupta lor de fiecare zi, pe cînd revendicările politice generale și cele țărănești *nu* joacă un asemenea rol? Faptele ne arată, pe de o parte, că în lupta lor de fiecare zi muncitorii formulează atît revendicări politice generale, cît și revendicări țărănești, iar pe de altă parte că ei *luptă* adesea și pentru o mai modestă reducere a zilei de lucru.

Care este atunci motivul?

Motivul este reformismul lui „Luci“, care, ca de obicei, *atribuie* „maselor“, „mersului istoriei“ etc. propria lui *mărginire* liberală.

În general, reformismul constă în faptul că oamenii se *mărginesc* să facă agitație pentru schimbări care nu presupun înlăturarea principalelor baze ale clasei vechi, dominante, schimbări *compatibile* cu *menținerea* acestor temelii. Ziua de lucru de opt ore este compatibilă cu menținerea puterii capitalului. Pentru a atrage pe muncitori, liberalii ruși sînt dispuși să subscrie și ei („în măsura posibilităților“) la această revendicare. Iar revendicările pentru care „Luci“ nu vrea „să facă agitație“ sînt cele *incompatibile* cu menținerea temeliiilor epocii precapitaliste, iobăgiste.

„Luci“ elimină din agitație tocmai ceea ce este inacceptabil pentru liberali, care nu vor înlăturarea puterii moșierești, ci vor numai să devină părtași la putere și privilegii. „Luci“ elimină tocmai ceea ce este incompatibil cu punctul de vedere reformist.

Aici e buba.

Nici Muranov, nici „Pravda“ și nici toți ceilalți *marxiști* nu resping revendicările parțiale. Asemenea afirmații sînt simple baliverne. Un exemplu: asigurările sociale. Noi respingem *înșelarea* poporului prin palavre pe tema revendicărilor parțiale, care pot fi satisfăcute pe calca *reformelor*. În Rusia de astăzi, noi respingem *reformismul liberal* ca fiind utopic, egoist și mincinos, bazat pe iluzii constituționaliste, îmbîcsit de servilism față de moșieri. Iată miezul problemei, pe care „Luci“ îl învătăuțește și-l încurcă în

fraze pe tema „revendicărilor parțiale“ în general, deși el însuși recunoaște că atît Muranov cît și „Pravda“ nu resping anumite „revendicări parțiale“.

„Luci“ ciuntește lozincile marxiste, adaptîndu-le la calapodul liberal, reformist, îngust, introducînd astfel idei burgheze în rîndurile muncitorilor.

Lupta marxiștilor împotriva lichidatorilor nu este altceva decît expresia luptei pe care muncitorii înaintați o duc împotriva burghezilor liberali, pentru cucerirea influenței asupra maselor populare, pentru luminarea și educarea lor politică.

CIVILIZAȚII EUROPENI ȘI SĂLBATICII ASIATICI

Presă muncitorească din Germania a publicat relatările cunoscutului social-democrat englez Rotstein în legătură cu o întâmplare instructivă și tipică din Indiile engleze. Este vorba de o întâmplare care ne arată mai bine decât orice raționamente de ce înaintează atât de repede spre revoluție această țară, numărând peste 300 000 000 de locuitori.

Ziaristul englez Arnold, care editează un ziar la Rangoon, un oraș mare (cu peste 200 000 de locuitori), situat într-una din provinciile Indiei, a publicat un articol intitulat: „O batjocorire a justiției britanice“, în care demasca pe un judecător englez din acel oraș, pe nume Andrew. Pentru acest articol, Arnold a fost condamnat la un an închisoare; dar el nu s-a lăsat și, având relații la Londra, „a ajuns“ pînă la instanța supremă din metropolă. Guvernul Indiei s-a grăbit el singur „să reducă“ condamnarea la patru luni, astfel că Arnold s-a trezit că e pus în libertate.

De ce s-a iscat toată această zarvă?

MacCormick, colonel în armata engleză, avea o amantă, care ținea o slujnică de 11 ani, o indiană pe nume Anna. Ilustrul reprezentant al unei națiuni civilizate a ademenit-o pe Anna, a siluit-o și a încuiat-o în locuința sa.

S-a întâmplat ca tatăl Annei, care se afla pe patul de moarte, să trimită după fată. Atunci tot satul a aflat întreaga istorie. Populația era în culmea indignării. Poliția a fost nevoită să emită mandat de arestare împotriva lui MacCormick.

Dar judecătorul Andrew l-a eliberat pe cauțiune și apoi, acționând fără rușine în disprețul legii, l-a achitat. Bravul colonel a afirmat, așa cum procedează în asemenea cazuri toți domnii de origine nobilă, că Anna este o prostituată și, pentru a dovedi acest lucru, a adus cinci martori. Pe cei opt martori aduși de mama Annei, judecătorul Andrew a refuzat pur și simplu să-i interogheze.

Cînd ziaristul Arnold a fost judecat pentru calomnie, președintele tribunalului, „sir“ („nobleța sa“) Fox, nu i-a permis verificarea cazului prin depozitiile martorilor.

Pentru oricine e clar că asemenea întîmplări se petrec cu miile și milioanele în India. Numai niște condiții cu totul excepționale i-au permis „calomniatorului“ Arnold (fiu al unui influent ziarist de la Londra) să scape din închisoare și să dea publicității această întîmplare.

Nu trebuie uitat că liberalii englezi pun la cîrma Indiei pe „cei mai buni“ oameni ai lor. Pînă nu de mult, vicerege al Indiei, mai marele peste toți acești MacCormick, Andrew și Fox, a fost John Morley, cunoscut scriitor radical, „astru al științei europene“, „persoana cea mai respectabilă“ în ochii oricărui liberal din Europa și din Rusia.

În Asia, spiritul „*européen*“ s-a trezit : popoarele ei au devenit conștient democate.

„Pravda“ nr. 87 din 14 aprilie 1913
Semnat : W.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

SOCOTELI NEGUSTOREȘTI

Arhimilionarii, magnații marii noastre industrii, sînt uniți în „consiliul congreselor reprezentanților industriei și comerțului“. Acest consiliu al congreselor editează un periodic : „Industrie și Comerț“⁵³. Această revistă apără în articole greoaie, emfaticе și, în cea mai mare parte, agramate interesele Kit Kitîcilor * noștri.

Ei sînt mai cu seamă nemulțumiți de caracterul nejust al reprezentării în zemstve și al impunerii stabilite de zemstve. Rău îl asuprește moșierul-iobăgist pe bietul Kit Kitîci ! Iată un tabel cît se poate de instructiv cu privire la compoziția membrilor în adunările județene de zemstvă („Industrie și Comerț“, 1913, nr. 3) :

	Numărul membrilor	%
Din partea primei adunări electivе (nobili-moșieri)	5 508	53,4
Din partea celei de-a doua adunări electivе (întreprinderile industriale-comerciale etc.)	1 294	12,6
Din partea primei și a celei de-a doua adunări electivе luate laolaltă	290	2,8
Din partea obștilor sătești	3 216	31,2
<i>Total în 34 de gubernii cu zemstve ....</i>	10 308	100,0

Într-adevăr, nedreptatea modului de reprezentare în zemstve este pur și simplu strigătoare la cer. De aici rezultă clar și indiscutabil următoarea concluzie : în Rusia,

* Personaj din comedia lui N. A. Ostrovski : „Unul face, altul trage“. Tipul tiranului ignorant, sălbatic și obtuz. — *Nota trad.*

zemstvele au încăput în întregime pe mâna moșierilor-iobăgiști.

Pe orice om cu știință de carte aceste date interesante îl duc cu mintea la condițiile care provoacă această reprezentare inechitabilă.

Ar fi însă ridicol să ne așteptăm ca cei de teapa lui Kit Kitîci și scribii plățiți de ei să fie în stare să reflecteze asupra problemelor politice generale și să manifeste interes pentru cunoștințele politice. Pe Kit Kitîci nu-l interesează decît faptul că el plătește „mult“, iar nobilul „puțin“. Scribul angajat de Kit Kitîci prezintă suma impozitelor (suplimentare) stabilite de zemstvă și plătite de membrii primei adunări electivă: 24 500 000 de ruble în 34 de gubernii cu zemstve; — de membrii celei de-a doua adunări electivă: 49 000 000 de ruble; — de obștile satești: 45 500 000 de ruble. Aceste impozite el le împarte la numărul de membri și stabilește astfel „costul unui cens“!! Rezultă că censul nobiliar „costă“ 4 500 de ruble, cel negustoresc — 38 000 de ruble, iar cel țărănesc — 14 000 de ruble.

Iată cum raționează apărătorii aflați în solda negustorilor: ei privesc cu seninătate dreptul de vot ca pe un obiect de vânzare-cumpărare. Ca și cum cei ce plătesc impozitele suplimentare stabilite de zemstve *ar cumpăra* în felul acesta dreptul de a trimite delegați la zemstvă!

Într-adevăr, inegalitatea impozitelor stabilite de zemstvă este de-a dreptul flagrantă. Dar toată greutatea acestei inegalități apasă nu asupra industriașilor, ci asupra *țăranilor* și a muncitorilor. Dacă țăranii, cu pământurile lor proaste, secătuite, plătesc 45 500 000 de ruble, iar moșierii 24 500 000 de ruble, aceasta înseamnă pur și simplu că „prostimii“ i se iau zeci de milioane de ruble *tribut* sub forma impozitelor de zemstvă, în afară de celelalte angarale!

Kit Kitîci nu vede toate astea. El vrea pur și simplu ca nu numai nobilii să se bucure de privilegiu, ci — „în mod egal“ — și negustorii.

O MARE VICTORIE A TEHNICII ⁵⁴

William Ramsay, chimist englez de renume mondial, a descoperit un procedeu de extracție a gazului direct din straturile de cărbune. El a început să ducă tratative cu un proprietar de mine în legătură cu punerea în practică a acestui procedeu.

În felul acesta, una dintre marile probleme ale tehnicii moderne este pe cale de a fi rezolvată. Revoluția pe care o va produce rezolvarea ei va fi uriașă.

În momentul de față, pentru folosirea energiei pe care o conține, cărbunele este transportat pe cuprinsul țării și ars într-un număr imens de întreprinderi și locuințe.

Descoperirea lui Ramsay va marca o revoluție tehnică de proporții gigantice în această ramură de producție — cea mai importantă, poate, în țările capitaliste.

Ramsay a descoperit un procedeu prin care cărbunele este transformat direct în gaz, pe locul unde se află, fără să mai fie scos la suprafață. Un procedeu asemănător, dar mult mai simplu, e folosit uneori la extracția sării: sarea nu mai este scoasă la suprafață, ci dizolvată în apă, iar apoi apa sărată este pompată prin conducte.

Procedeu lui Ramsay transformă minele de cărbuni în imense aparate de distilare pentru fabricarea gazului. Gazul pune în mișcare motoarele cu gaz, care permit să se obțină din cărbune o energie *de două ori mai mare* decât la mașinile cu aburi. La rîndul lor, motoarele cu gaz servesc la transformarea energiei în electricitate, pe care tehnica știe de pe acum s-o transmită la mari distanțe.

Costul energiei electrice ar scădea, în condițiile unei asemenea revoluții în tehnică, la o cincime sau poate chiar o zecime față de cel actual. Ar fi astfel economisită o enormă cantitate de muncă omenească, folosită acum la extracția și transportul cărbunelui. Ar putea fi folosite chiar și zăcămintele de cărbune cele mai sărace, care astăzi nu sînt exploatate. Cheltuielile necesare pentru iluminatul și încălzitul locuințelor ar scădea extraordinar de mult.

Revoluția produsă în industrie de această descoperire va fi formidabilă.

Dar urmările acestei revoluții pentru întreaga viață socială în orînduirea capitalistă de astăzi vor fi cu totul altele decît cele pe care le-ar avea această descoperire în condițiile socialismului.

În regimul capitalist, „eliberarea“ muncii a milioane de mineri ocupați în extracția cărbunelui va genera, inevitabil, șomajul de masă, va duce la o nemaipomenită adîncire a mizeriei, la înrăutățirea situației muncitorilor. Iar profiturile de pe urma mării descoperiri le vor pune în buzunar cei de teapa lui Morgan, Rockefeller, Reabușinski, Morozov — cu suita lor de avocați, directori, profesori și ceilalți lachei ai capitalului.

În orînduirea socialistă, aplicarea metodei lui Ramsay, „eliberînd“ munca a milioane de mineri etc., va permite să se reducă dintr-o dată ziua de lucru *pentru toți* muncitorii de la 8 ore, să zicem, la 7 ore, dacă nu la mai puțin. „Electrificarea“ tuturor fabricilor și căilor ferate va crea condiții de muncă mai igienice, va face ca milioane de muncitori să scape de fum, praf și murdărie, va grăbi transformarea atelierelor murdare și respingătoare în laboratoare curate, luminoase, demne de om. Luminatul electric și încălzitul electric al fiecărei case vor scuti milioane de „slave casnice“ de necesitatea de a-și prăpădi trei sferturi din viață într-o bucătărie infectă.

Tehnica capitalistă *depășește*, pe zi ce trece, tot mai mult condițiile sociale care condamnă pe oamenii muncii la robie salariată.

LA ANIVERSAREA „PRAVDEI“

(MUNCITORII SPRIJINĂ ZIARUL MUNCITORESC)

S-a scurs un an din ziua în care a ieșit de sub tipar primul număr al ziarului „Pravda“. El a început să apară ca un ziar *muncitoresc*, creat de uriașul avînt al mișcării muncitorești din Rusia din aprilie-mai 1912.

Luptînd împotriva unor dificultăți și persecuții de nedescris, „Pravda“ a rezistat și s-a consolidat (în măsura în care un ziar poate fi „trainic“ în Rusia de astăzi) datorită sprijinului clasei muncitoare. „Pravda“ nu numai că *s-a numit* ziar *muncitoresc*; orice ziar își poate lua denumirea pe care o dorește. „Pravda“ a fost *în realitate* un ziar muncitoresc prin orientarea sa, prin cercul său de cititori din masa muncitorească, în general prin conținutul său, și în special prin numărul mare al corespondențelor primite de la muncitori (1 783 de corespondențe în primele 99 numere; în total *aproximativ cinci mii*), și, în sfîrșit, *prin sprijinul* ce i-a fost acordat de către muncitori în general și de către grupurile muncitorești în special.

Am mai arătat în „Pravda“ (vezi nr. 80 și 103 din 1912) * ce însemnătate excepțională au datele cu privire la sprijinul acordat „Pravdei“ de către grupurile muncitorești prin subscripțiile lor. Această însemnătate depășește cu mult limitele unui ajutor financiar, deși ajutorul financiar din partea muncitorilor este întotdeauna deosebit de important și necesar pentru îmbunătățirea ziarului.

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 442—458; vol. 22, pag. 76—78. — Nota red.

Dar importanța morală, educativă și organizatorică a subscripțiilor grupurilor muncitorești pentru toți muncitorii conștienți, pentru întreaga clasă muncitoare din Rusia nu este mai mică, ci poate chiar mai mare.

Obișnuindu-se să susțină *în mod regulat* ziarul lor nu numai prin abonamente, prin răspîndirea lui, dar și prin subscripții regulate, muncitorii se unesc și mai strîns în jurul ziarului lor cu o orientare *muncitorească, se organizează* într-un tot unitar din punct de vedere ideologic; citind dările de seamă cu privire la subscripțiile din fabricile învecinate sau din cele cunoscute de ei, muncitorii își verifică progresele înregistrate în ceea ce privește trezirea conștiinței lor de clasă. De aceea nu putem insista îndeajuns asupra necesității de a extinde și dezvolta prin toate forțele practica colectelor și subscripțiilor de grup *permanente* (mai bine mai mici, dar *permanente*) ale muncitorilor pentru ziarul lor.

Din dările de seamă publicate se știe că pînă în momentul apariției „Pravdei” au fost adunate peste patru mii de ruble, primite din partea a 500 de grupuri muncitorești prin intermediul ziarului „Zvezda”⁵⁵. Din ziua apariției ziarului nostru pînă la 10 aprilie, numai din dările de seamă publicate în „Pravda” rezultă că în această perioadă s-au primit donații în sumă de 3 932 de ruble și 42 de copeici. Din aceste donații, 79,90% vin de la proletarii de diferite categorii, 20% de la diferite grupuri de intelectuali și 1/10% de la țărani. Întreaga sumă se repartizează pe regiuni după cum urmează: regiunea Petersburg — 66,30% (2 605 ruble și 81 de copeici), dintre care numai 10% provin de la intelectuali; regiunile Moscova, Vladimir și Kostroma — 4,60%, dintre care donații de la intelectuali avem numai în regiunea Moscova. (Trebuie să arătăm că procentul scăzut de donații pentru „Pravda” în aceste trei regiuni se explică, în afara altor cauze, și prin faptul că aici s-au efectuat subscripții pentru ziarul din Moscova⁵⁶. Numai sumele de bani trimise prin ziarul nostru reprezintă peste două mii de ruble, din care 70% provin din aceste trei regiuni, iar 25% din regiunea Petersburg. Maturitatea politică a muncitorilor din Petersburg s-a vădit și în această împrejurare; ei au participat activ la

fondarea ziarului din Moscova) ; Uralul, Siberia, Ținutul baltic și Polonia — 10,3% ; regiunile Harkov și Ekaterinoslav — 4,4% ; din celelalte regiuni (Finlanda, regiunea apuseană din Europa și altele) — 14,5%.

Aceste cifre arată suficient de convingător cine este stăpînul ziarului, din ale cui fonduri a existat „Pravda“ și cît de legat este ziarul de masele muncitoare.

Succesele repurtate de „Pravda“ în această direcție în primul an al existenței sale sînt *deosebit* de mari. Pentru a nu obosi pe cititor cu cifre, vom prezenta datele referitoare la subscripțiile muncitorești de grup pentru „Pravda“ nu pe luni, ci pe trimestre (adică pe intervale de trei luni).

Anii	Subscripțiile muncitorești de grup	
	Pentru ziarul „Pravda“	Pentru ziarul muncitoresc din Moscova
1912 primul trimestru	108	—
„ al doilea „	396	—
„ al treilea „	81	—
„ al patrulea „	35	5
1913 primul „	309	129
1913 primele 10 zile ale lunii aprilie	93	43
<i>Total</i>	1 022	177

Vedem, așadar, că în primul an al existenței sale, „Pravda“ s-a bucurat de sprijinul a *peste o mie de grupuri muncitorești* și a pus bazele ziarului *muncitoresc* din *principală* regiune industrială a Rusiei : regiunea centrală Moscova.

E de la sine înțeles că sprijinul *bănesc* acordat „Pravdei“ de o mie de grupuri muncitorești înseamnă un sprijin *multilateral* din partea unui număr mult mai mare de grupuri muncitorești, — înseamnă coeziunea și unirea în jurul „Pravdei“ a unei mase de oameni care numără *zeci de mii de muncitori*. Fără îndoială că numărul grupurilor care organizează subscripții este cu mult mai mic decît al grupurilor de cititori și prieteni ai „Pravdei“ care o ajută prin scrisorile și corespondențele lor, care sprijină răspîndirea ziarului, care o fac cunoscută unor noi cercuri de muncitori, unor noi pături de oameni ai muncii ș.a.m.d.

Clasa muncitoare a promovat o întreagă avangardă de „frunțași“, care au întemeiat în capitală un ziar muncitoresc *propriu*, ziar marxist, dușman al oscilărilor liberale, și au fondat *al doilea* ziar muncitoresc în centrul industriei al Rusiei. Ceea ce muncitorii înaintați, conștienți au făcut pentru „Pravda“ și pentru ziarul muncitoresc din Moscova ne permite să apreciem exact volumul mare de muncă depusă de muncitori pentru luminarea și organizarea clasei lor. Pentru că „Pravda“ și ziarul din Moscova, deși sînt o parte importantă, constituie totuși numai o parte din această operă măreață.

Prin eforturi comune unite, printr-o muncă neobosită și perseverentă, îmbărbătați de succesele dobîndite de ziarul lor în primul său an de existență, muncitorii înaintați vor continua opera măreață de luminare și de unire a unor mase tot mai largi ale proletariatului în jurul ideilor marxismului!

„Pravda“ nr. 92 din 23 aprilie 1913

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CEVA DESPRE REZULTATE ȘI FAPTE.

Aniversarea ziarului „Pravda“ face ca, în mod involuntar, fiecare muncitor conștient (și, adăugăm, fiecare democrat conștient) să se gândească la *rezultatele* activității acestui ziar al marxiștilor și al democraților consecvenți.

Această problemă a rezultatelor este, firește, legată de problema dacă în Rusia muncitorii înaintați se situează în majoritate de partea ziarului „Pravda“. Căci, dacă pentru abonații burghezi ziarul prezintă importanță numai în măsura în care se vinde — indiferent unde este vândut, indiferent dacă el unește o anumită clasă și care anume —, pentru un marxist și pentru un democrat consecvent, el prezintă importanță ca organ de *educare* și de *strînsă unire* a claselor cu adevărat înaintate.

Pentru noi nu este indiferent unde și cum este difuzat ziarul nostru. Pentru noi cel mai important lucru este *să știm* dacă el servește în mod efectiv la educarea și la întărirea unității clasei înaintate din Rusia, adică a clasei muncitoare.

Ca *să știm* acest lucru, trebuie să căutăm *fapte* care să poată da un răspuns la această întrebare.

Prin fapte, oameni diferiți înțeleg lucruri diferite. Ziariștii burghezi mint cu nerușinare, ei nu prezintă nici un fapt *precis*, clar, controlabil.

Ziariștii burghezi sînt imitați de lichidatori, exponenții politicii muncitorești liberale. Unul dintre ei, și nu „un oarecare“, ci însuși F.D., a scris în nr. 57 (143) al ziarului „Luci“ :

„...Nu se poate contesta faptul, care ne trezește un simțămînt de mîndrie (ce oameni sensibili !) în munca de fiecare zi, că ziarul nostru („Luci“) este într-adevăr organul de presă a peste nouă zecimi din muncitorii înaintași, conștienți din Rusia“.

Acest Hlestakov, sau Nozdrev, merită să fie înfățișat în întreaga lui postură ridicolă, ceea ce „Pravda“ a și făcut. Dar nu e de ajuns să iei în derîdere asemenea specimene. Muncitorii trebuie să învețe să analizeze *ei înșiși* faptele și să le verifice, pentru ca nici ei, nici tovarășii lor cu un nivel mai scăzut să nu se lase înșelați de toți acești Nozdrevi.

Dar cum trebuie cercetate și verificate faptele ? Cel mai bine ar fi să aflăm în ce măsură sînt răspîndite „Pravda“ și „Luci“ în rîndurile *muncitorilor* (și nu în rîndurile intelectualilor liberali, aproape fără excepție lichidatori). Dar asemenea fapte nu există.

Să căutăm alte fapte.

Să luăm datele referitoare la *grupurile muncitorești* care sprijină benevol prin subscripții ziarele „Pravda“ și „Luci“. Aceste date *sînt publicate* în ambele ziare. Ele sînt *fapte*. Le poate controla oricine, oricine poate, studiindu-le, să demaște pe toți acești Nozdrevi, de care te lovești atît de frecvent în paginile publicațiilor de la noi.

Ziarul „Pravda“ a prezentat cîndva (vezi nr. 80 din 1912 *) aceste date pentru un semestru, și anume pentru primul semestru al anului 1912, și nimeni n-a putut să le dezmință. Le vom prezenta de data aceasta *pentru întreg* anul 1912 și pentru începutul anului 1913.

Numărul subscripțiilor muncitorești
de grup pentru ziarele

Anii	„Pravda“	„Luci“	Ziarul muncitoresc din Moscova
1912 primul trimestru	108	7	—
„ al doilea „	396	8	—
„ al treilea „	81	9	—
„ al patrulea „	35	65	5
1913 primul „	309	139	129
„ 10 zile din aprilie	93	28	43
<i>Total</i>	1 022	256	177

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 442—458. — Nota red.

Orice cititor poate să verifice aceste date cercetînd colecția ziarelor „Pravda” și „Luci” și să îndrepte calculul dacă va găsi greșeli.

Acestea sînt cu adevărat *fapte*, care nu strică să fie deosebite de lăudăroșenia și minciuna domnilor F.D. și ale altor „luciști”.

Nu-i așa că aceste fapte confirmă de minune referirea nozdreviană a ziarului „Luci” la cele $9/10$?

Cele „nouă zecimi” de adepți ai ziarului „Luci”, printre care se numără vădit bundiștii și „vîrfurile” letonilor, nu au reunit, în decurs de mai bine de o *jumătate de an* de existență a ziarului „Luci” (ultimul trimestru al anului 1912 și primul trimestru al anului 1913 plus zece zile din aprilie), nici măcar *jumătate* din ceea ce a reunit în jurul ei „Pravda” și viitorul ziar din Moscova. Și acum vă întreb: nu este oare un procedeu nozdrevian să prezinți drept „nouă zecimi” o *minoritate* așa de evidentă ?

Muncitorii sînt asaltați din toate părțile de un val atît de mare de minciuni care se revarsă din ziarele burgeze, încît trebuie să lupte cu orice preț pentru adevăr, să învețe să distingă minciuna și s-o respingă. Concepțiile eronate ale lichidatorilor partidului muncitoresc trebuie *combătute* cu tot calmul. Minciuna sfruntată însă, minciuna nozdreviană, care pervertește cu nerușinare pe muncitori, trebuie înfierată, iar mincinoșii izgoniți din mediul muncitoresc.

Muncitorii vor o unitate a acțiunilor lor. Și au perfectă dreptate. Fără unitate de acțiune nu există salvare pentru ei.

Dar gîndiți-vă *cum* e cu putință unitatea fără supunerea minorității față de majoritate ? Oricine va înțelege că ea e imposibilă fără asta.

Prin urmare, chiar dacă lichidatorii n-ar fi lichidatori ai partidului, pentru muncitori e absolut necesar să știe care *concepții* se bucură de adeziunea majorității. Neștiind acest lucru, ei nu pot ajunge la o *unitate de acțiune* (deoarece adeseori trebuie să acționeze în comun atît muncitori membri de partid, cît și nemembri de partid).

Muncitorii nu pot să-și organizeze un partid *al lor* fără să ducă o luptă necruțătoare împotriva oricărei minciuni la adresa acestuia. Dar pentru a demasca minciuna, trebuie să cauți fapte *precise*, să le verifici și să reflectezi asupra importanței lor.

Muncitorii conștienți, adversari ai lichidatorismului, au ocupat, indiscutabil, primul loc în crearea presei muncitorești. Ei și-au cucerit o majoritate incontestabilă, zdrobitoare. Ei vor respinge cu indignare și dispreț orice minciună în legătură cu această problemă atît de serioasă și de importantă.

„Pravda” nr. 92 din 23 aprilie 1913
Semnat : K. P.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

SEMNIIFICAȚIA PROBLEMEI COLONIZĂRILOR

Se știe că, după 1905, guvernul, punînd în aplicare „noua” sa politică agrară în Rusia europeană, a depus eforturi deosebite în direcția extinderii colonizării țărănilor în Siberia. Moșierii vedeau în aceste colonizări, ca să spunem așa, o întredeschidere a supapei și o „tocire” a contradicțiilor agrare din centrul Rusiei.

Și care a fost rezultatul? O tocire a contradicțiilor sau o ascuțire a lor concomitent cu extinderea lor pe o arenă mai largă?

Vom cita mai întîi datele generale privitoare la colonizarea țăranilor în Siberia.

Din 1861 pînă în 1885 au fost strămutate circa 300 000 de persoane, adică 12 000 pe an; din 1886 pînă în 1905 — 1 520 000, adică cam 76 000 pe an; din 1906 pînă în 1910 — 2 516 075, adică vreo 500 000 pe an.

Creșterea numărului de colonizări în perioada de contrarevoluție este considerabilă. Fără îndoială că, datorită acestui fapt, trebuia să se producă *pentru un timp* o „destindere” a atmosferei din centrul Rusiei.

Dar pentru *cît timp și cu ce preț*?

Răspunsul la această întrebare îl găsim în datele privitoare la *scăderea*, începînd din 1909, a valului de colonizări și la *creșterea* uluitoare a numărului de coloniști reîntorși. Iată aceste date:

Anii	Numărul celor colonizați (în mii)	% de coloniști reîntorși
1905	39	10
1906	141	4
1907	427	6
1908	665	6
1909	619	13
1910	316	36
1911*	183	60

Așadar, domnii care au încurajat oficial colonizările au reușit să obțină o destindere a atmosferei numai pentru patru ani (1906—1909). După aceea începe o nouă criză, fiindcă uriașa scădere a numărului de coloniști în condițiile unei nemaipomenite creșteri a numărului de persoane „reîntoarce” — respectiv 36% și 60% — înseamnă, fără îndoială, criză, și încă o criză foarte serioasă, care se extinde pe o arenă incomparabil mai largă.

36% și 60% din coloniști reîntorși înseamnă o agravare a crizei atât în Rusia cât și în Siberia. În Rusia se întoarce sărăcimea, pătura cea mai nenorocită, care a pierdut totul și care este de aceea extrem de întăritată. În Siberia, problema agrară trebuie să se fi agravat extrem de mult, dacă — cu toate eforturile desperate ale guvernului — nu a fost cu puțință să se aranjeze câteva sute de mii de coloniști.

Datele citate de noi arată, așadar, în mod indiscutabil că lupta împotriva crizei agrare din 1905 din Rusia cu ajutorul colonizărilor a dus la o amânare a ei numai pentru un timp foarte scurt, și aceasta cu prețul unei agravări a crizei și al lărgirii incomparabile a arenei acestei crize în perioada prin care trecem.

O interesantă confirmare a acestei concluzii trase din rigidele date statistice oficiale o constituie cartea „Adevărul în problema colonizărilor” (Petersburg, 1913. 60 de copeici), scrisă de d-l A. I. Komarov, care timp de 27 de ani, cât a fost funcționar la departamentul silviculturii, a studiat în mod special problema colonizărilor în Siberia.

Cartea este alcătuită mai ales din foiletoane publicate de autor (sub pseudonim) în ziarul „Novaia Rusi”⁵⁷ în

* Datele sînt luate pe 11 luni.

decursul anilor 1908—1910, în care ne este redată, pe un ton „sfătos și hazliu“, istoria „unei jefuiri sau, mai bine zis, a unei devastări a pământurilor și pădurilor din Siberia de către stat față de care jefuirea de pe vremuri a pământurilor bașkirilor este o nimica toată“.

Autorul exprimă punctul de vedere al funcționarului onest adus la desperare de „vălmășagul colonizărilor“ (astfel sînt intitulate foiletoanele sale), de jefuirea, ruina și sărăcirea băștinașilor și a coloniștilor, de „completa distrugere a ceea ce se cheamă silvicultură rațională“, de fuga coloniștilor înapoi în Rusia și crearea unei armate „de sute de mii a Rusiei vagabonde“, în sfîrșit de obtuzitatea crasă, de birocratismul și sistemul denunțurilor, de delapidările și harababura care domnesc în conducerea întregii acestei acțiuni.

Deși foiletoanele sînt scrise pe un ton „sfătos și hazliu“, sau, mai bine zis, *tocmai de aceea*, lectura lor îți lasă impresia, extrem de puternică, a unei atmosfere sufocante, înăbușitoare de birocratism vechi, iobăgist. Conduasă cu asemenea mijloace și prin asemenea metode, îndrumată de asemenea elemente sociale și aplicată în asemenea condiții, noua politică agrară — politica agrară burgheză — nu se poate solda decît printr-un eșec.

Iată o imagine a călătoriei întreprinse în august 1910 în Siberia de prim-ministrul Stolîpin și de d-l Krivoșein, însărcinat cu conducerea generală a agriculturii și a efectuării reformei agrare. În stația „Taiga“ a fost rostită o cuvîntare de pe platforma vagonului ministerial „...totul merge de minune și, prin urmare, totul e în regulă“.

„Această călătorie-bufonadă — scrie bătrînul slujbaș —, acest voiaj care aduce foarte mult cu călătoria întreprinsă de Ecaterina cea Mare prin Novorossia, rolul lui Potemkin fiind jucat, potrivit ordinului primit de la Petersburg, de d-l Șuman, care are în seama lui conducerea treburilor în legătură cu colonizările și cu efectuarea reformei agrare în gubernia Tomsk,„... mi-a dat ultimul imbold să renunț la slujbă și să public broșura de față“.

Bietul conșopist, om cumsecade, n-a mai putut suporta toate acestea !

Și acum iată un tablou al vălmășagului colonizărilor în momentul celei mai mari creșteri a valului de strămutări ale populației.

„Terenurile n-au fost încă stabilite, n-au fost croite drumuri de acces spre ele, punctele de repartizare a coloniștilor sînt încă în curs de construcție... Coloniștii au început să se stabilească, cu de la sine putere, pe locurile pe care au pus ochii în parcelele împădurite, a început acapararea terenurilor lucrate în dijmă, a terenurilor de rezervă care fuseseră cîndva destinate organizării proprietății funciare a nobilimii în Siberia etc., iar după aceea a urmat, bineînțeles, evacuarea celor care ocupaseră aceste locuri în mod samavolnic, însoțită de o serie de scene jalnice și adeseori pline de cruzime, pe care e de prisos să le mai descriem aici“. Funcționarii însărcinați cu operațiile de colonizare sînt nevoiți „să rupă bucată cu bucată din parcelele împădurite ale statului, care au fost organizate abia mai ieri“. „Luau bucată cu bucată, luau ce le cădea sub ochi, numai să-i plaseze o dată pe acești oameni, numai să scape de zecile de oameni extenuați, istoviți, care se îmbulzesc într-una la centrul de repartizare a coloniștilor, fac anticameră cu orele la direcția colonizărilor, dau năvală cu grămada, nu se știe de ce, în birourile administrației guberniale și, în general, nu lasă în pace pe slujbașii nici unei instituții publice“.

„Sute și sute de milioane de ruble“ sînt delapidate și aruncate în vînt. „O concluzie — scrie autorul —, și anume necesitatea de a trece problema colonizărilor în atribuția viitoarei zemstve din Siberia, se impune, fără să vrei, de la sine“. Naivul funcționar „onest“ din Rusia își închipuie că un asemenea „anterior al lui Arvinte“ poate fi cîrpit... cu zemstve.

Iată acum o mostră de gospodărire a pădurilor : unor coloniști, peste care „a dat norocul pe neașteptate“, li s-a permis să vîndă pădurea ; ei au vîndut 300 de deseatine de pădure seculară cu lemn de construcție cu 17 ruble deseatina. O deseatină de pădure de felul acesta costă, chiar și la prețurile din Siberia, în cel mai rău caz, 200 de ruble. Încă un exemplu : coloniștii au vîndut antreprenorului Jogolev 25 000 de traverse cu 4 copeici bucata. El plătește pentru tăiere 5 copeici, pentru transportarea din pădure 25 de copeici, pentru transportul cu vaporul 10 copeici și primește de la stat *cîte 80 de copeici de traversă...* Iată capitalismul octombrist din perioada

acumulării primitive, care persistă în a se împăca cu Pu-rișkevicii și cu purișkevicismul vieții din Rusia !

Iată un lung șir de imagini înfățișând organizarea agrară. Județul Minusinsk este „o Italie siberiană“. Băștinășul din județul Minusinsk a primit 4 deseatine și „s-a împărțit din sacrul drept de proprietate“. În schimb, el este frustrat de dreptul de folosire a zeci de mii de deseatine de pământ din cel mai bun.

„În ultima vreme, această Italie, datorită felului cum este în general organizată gospodărirea statului, e bîntuită cu o mare regularitate — pentru a ne exprima în limbajul oficial — de «recolte proaste»...

...În județul Enisei se află faimosul canal Obi-Enisei, care a înghițit cu succes, ani de-a rîndul, destule milioane de ruble din vistieria statului, fără să ajungă într-un stadiu în care să fie bun pentru transport, fiindcă a fost săpat tocmai acolo unde nu trebuia...

Sectorul de colonizare Kurinsk... cuprinde pămînturile alogenilor de pe lîngă întreprinderea de extracție a sării din Altai. Și dacă alogenilor le-a venit foarte greu după ce li s-au luat pămînturile, noilor locuitori le-a venit și mai greu, căci apa nu era de loc bună de băut. Nici săpatul puțurilor n-a dat rezultate. Atunci direcția colonizărilor a început să sfredelească pămîntul și a dat de apă și mai sărată. Acum noii locuitori se duc după apă la fluviul Enisei, la o depărtare de 7—8 verste de sat, așa că «totul merge bine»...

...Gîndacii de mătase au distrus complet o pădure cu pini de mare valoare. Cînd a început stricăciunea, șeful ocolului silvic a trebuit să scrie o adresă cerînd alocarea de credite. În timpul cît s-a purtat corespondența și s-a luat legătura cu Petersburgul, pădurea a fost distrusă... „Toată această așa-zisă organizare a pădurilor — scrie bătrînul șef de ocol silvic — s-a redus la zero“.

Iar în lumea birocrației, cu ajutorul denunțurilor, sînt distruse elementele cît de cît cinstite (pag. 118), și dacă șefi de ocol silvic cu vechime de 35 de ani se încumetă să spună adevărul, „autoritățile superioare“ se reped la ei urlînd: „gura!“ (pag. 121). „O perioadă a vulgarității și a mitocăniei“ — se revoltă bunul domn Komarov, care socotește această „perioadă“ ca datînd de la înlocuirea șefului „cel bun“ cu unul rău.

Autorul face apoi, în următoarele cuvinte, un bilanț al celor arătate de el :

„...Chiar dacă cele relatate de mine par de domeniul anecdoticului, ele sînt anecdote ale realității cu care ne-a obișnuit viața — cu iertăciune zis — constituțională a Rusiei; și nu este oare realitatea actuală din Rusia o anecdotă, și încă una destul de proastă?”

Referindu-se la cei ce se întorc din Siberia, d-l Komarov ia în derîdere afirmația unui „brav” medic care pretinde că aceștia nu ar reprezenta decît 6% din numărul total al coloniștilor. Noi am prezentat mai sus cifrele exacte în această problemă.

„Nu știu cum o fi cu alții — scrie d-l Komarov —, dar moșierii din Rusia se interesează foarte mult de acest lucru (de numărul coloniștilor care se întorc). Și este de înțeles: se întoarce un element de asemenea factură care e chemat să joace pe viitor un rol teribil. Nu se întoarce cel care toată viața lui a fost argat și s-a dezobișnuit de ceea ce îi dădea, asemenea miticului Anteu, o forță neobișnuită, titanică. Se întoarce proprietarul de pînă mai ieri, căruia nicidecum nu i-a trecut prin minte că el și pămîntul ar putea exista separat. Și acest om, simțindu-se, pe bună dreptate, profund ofensat de faptul că cei mari nu au fost în stare să-i aranjeze situația, ci s-au priceput numai să-l ruineze și din fost agricultor și proprietar să-l transforme nu numai pe el, ci și pe toți ai săi, în niște oameni de nimic, acest om este de temut pentru orice orînduire de stat. Și mințile cele mai pătrunzătoare, care din 1905 au început să vadă limpede lucrurile, țin seama de această situație”.

În primăvara anului 1910, autorul a vizitat în Rusia europeană pe un mareșal al nobilimii, un om cu convingeri foarte conservatoare, care-i inspiră respect și încredere.

„Ehei, ținem seama și încă cum! — mi-a spus el: — nu degeaba am fost măturați din sate și azvîrliți la oraș. Mujicul te privește ca o fiară. Aproape toți tinerii sînt niște huligani, și acum se mai întorc și ăștia de la voi, din Siberia, care nu au nimic de pierdut.

Pe scumpul meu Piotr Fedorovici — continuă bunul domn Komarov — l-am înțeles mai ales atunci cînd, printre alții care veneau la mine să se informeze «în legătură cu pămîntul din Siberia», și-a făcut apariția și un fost prieten din copilărie de care uitasem și cu care jucasem cîndva capra și țurca, iar mai tîrziu ne bătușem amîndoi și cu pumnii. Dar, vai, nu mai aveam în față pe tovarășul meu de hîrjoană de altădată, ci un țăran bine legat, cu barbă mare, stufoasă, presărată cu fire argintii și cu o respectabilă cheilie în creștetul capului. Am intrat în discuție cu el, ne-am amintit de trecut și am adus vorba de anul 1905. Trebuie să spun că județul nostru a fost, în această perioadă, printre cele mai puternic

luminate de flăcările purpurii ale conacelor incendiate ale moșierilor și printre cele mai atinse de prăpădul bunurilor nobiliare. Așa încît a fost absolut firesc reproșul pe care l-am făcut prietenului meu, căruia i-am vorbit, pe cît îmi amintesc, cam în termenii următori :

— Naiba știe ce ispravă ați mai făcut voi pe aici în 1905 ! S-ar fi putut aranja lucrurile mai bine...

Spunînd asta, se înțelege că nu am avut cîtuși de puțin în vedere teoria pe care o propagă domniile social-democrați și domniile eseri în problema pămîntului și care, pentru un om familiarizat cît de cît cu problemele de economie politică, este cu totul inacceptabilă. Am primit următorul răspuns :

— Ai spus un mare adevăr.. Aici ai dreptate.. Nu trebuia să procedăm așa.

— Ei, vezi, tocmai asta e — i-am răspuns eu pe un ton liniștitor, bucurîndu-mă că ne-am înțeles unul pe altul.

— Așa-i, așa-i... Mare greșeală am făcut... Nu trebuia să lăsăm pe nici unul...

— Adică cum ?

— Uite așa, nu trebuia să scape viu nici unul...

Avea o figură plină de bunătațe, zîmbitoare, și niște zbîrcituri atrăgătoare în jurul ochilor blînzi, luminoși și surîzători, naivi ca de copil...

Dar recunosc sincer că m-au trecut fiorii și mi s-a făcut, probabil, părul măciucă : dacă așa arată într-adevăr acești oameni blînzi, la ce trebuie să te aștepți de la cei care s-au întors și care și-au vîndut loturile și au rămas pe toată viața niște dezmoșteniți ai soartei ? !

Of, această «mizare pe cei tari» cu care a fost blagoslovită Rusia de răposatul prim-ministru și de domniile octombriști : cu timpul ea poate aduce, din cauza neorînduiei în legătură cu colonizările astea, adevărate grozăvii" (pag. 75).

Ne oprim la această conversație dintre bunul și pașnicul nostru intelectual și blîndul, duiosul, naivul țăran trupeș și chel.

„Pravda” nr. 96 și 99 din
27 aprilie și 1 mai 1913
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

VEHIȘTII ȘI NAȚIONALISMUL

(NOTĂ BIBLIOGRAFICĂ)

„Russkaia Mîsl“⁵⁸ e o revistă cît se poate de plicticoasă. Un singur lucru găsești în ea interesant: articolele scrise de liberalii „vehiști“, colaboratorii și adepții faimoasei „Vehi“, acea enciclopedie a renegării în care partizanii de ieri ai libertății defăimează și împrășcă cu noroi *lupta maselor pentru libertate* și în care masele democratice de muncitori și țărani sînt înfățișate ca o turmă condusă de „intelectualitate“, vechi procedeu de care fac uz toți ultrareacționarii.

Orientarea „societății culte“ liberale din Rusia împotriva revoluției, împotriva democrației nu este întîmplătoare, ci e un fenomen absolut inevitabil după 1905. Spiritul de independență al muncitorilor și trezirea țăranilor au băgat spaima în burghezie. Burghezia, în special partea ei cea mai bogată, apărîndu-și situația de exploatator, a hotărît: mai bine reacțiune decît revoluție.

Tocmai aceste interese egoiste de clasă ale sacului cu bani au dat naștere unui curent *contrarevoluționar* larg și cu rădăcini adînci în rîndurile liberalismului, curent care s-a ridicat împotriva democrației, în apărarea oricărui imperialism, naționalism și șovinism și a oricărui obscurantism.

Pe muncitorii conștienți, această dezicere, această renegare a liberalilor nu-i surprinde, deoarece muncitorii nu au avut niciodată o părere prea bună despre liberali. Nu este însă lipsit de utilitate să urmărim ce predică renegații libe-

rali, *cu ce idei* vor ei să combată democrația în general și social-democrația în special.

„Societatea cultă rusă — scrie d-l Izgoev în „Russkaia Mîsl“ — a fost și continuă să fie în majoritatea ei, convinsă că problema fundamentală a vieții europene este lupta proletariatului împotriva burgheziei, pentru socialism...”

D-l Izgoev califică această idee drept „preconcepută și eronată”, arătînd că în rîndurile polonezilor din Germania, în lupta lor cu germanii pentru păstrarea existenței naționale, se creează și se dezvoltă o nouă pătură socială mijlocie, „o clasă de mijloc democratică”.

Vorbînd de „intelectuali”, Izgoev are de fapt în vedere pe socialiști și pe democrați. *Nu-i este pe plac* acestui liberal faptul că lupta proletariatului împotriva burgheziei e considerată drept problema fundamentală. Liberalii caută pe toate căile să ațîțe lupta națională și să-i dea o cît mai mare amploare, pentru a *abate astfel atenția* de la problemele *importante* ale democrației și socialismului.

În realitate, socialismul ocupă primul loc între „problemele vieții europene”, iar lupta națională locul al nouălea, și această luptă este cu atît mai slabă și mai inofensivă, cu cît democratismul este înfăptuit în mod mai consecvent. De altfel e și ridicol să compari lupta proletariatului pentru socialism, care este un fenomen de amploare mondială, cu lupta uneia dintre națiunile asuprite din Europa răsăriteană împotriva burgheziei reacționare care o asuprește (de altfel, burghezia *poloneză*, ori de cîte ori are prilejul, se unește bucuros cu cea *germană* împotriva proletariatului).

LIBERALII ȘI LIBERTATEA DE ASOCIERE

Congresul minier⁵⁹ s-a pronunțat pentru libertatea de asociere. Unul dintre cele mai mari ziare ale burgheziei liberale, „Kievskaja Mîsl“⁶⁰, scrie cu acest prilej :

„Totmai această proclamaie a dreptului de organizare al muncitorilor, această sprijinire a revendicării libertății de asociere pentru muncitori constituie cel mai mare merit al congresului.

De cînd — după întreruperea înregistrată în anii 1908—1909 — mișcarea muncitorească din Rusia și-a luat din nou avînt și asupra ei au început să se abată represiuni din ce în ce mai puternice și mai frecvente, libertatea de asociere devine într-o măsură din ce în ce mai mare o revendicare a *maselor* clasei muncitoare. Pînă acum revendicarea acestei libertăți a fost recunoscută numai în mediul muncitoresc ca o lozincă a zilei. Societatea liberală a manifestat o totală indiferență față de ea. Acum, congresul, la care participă numeroși industriași, se vede nevoit să acorde sprijin moral revendicărilor clasei muncitoare“.

Din cele de mai sus rezultă limpede că liberalii folosesc presa lor venală de mare tiraj pentru a *ciunti* revendicările și lozincile clasei muncitoare. Liberalii știu prea bine că muncitorii au alte „*lozinci ale zilei*“, neciuntite. Ei caută să *impună* muncitorilor îngustimea lor liberală, dînd-o drept părere a „*maselor*“ muncitorești : e un procedeu vechi, perimat, care constă în a arunca pe spinarea maselor, chipurile nedezvoltate, răspunderea pentru nedorința burgheziei liberale de a ține seama de principalele surse ale privilegiilor politice și ale lipsei de drepturi politice ! Este procedeu de acum o jumătate de veac al iobăgiștilor „liberali“, care susțineau că desființarea totală a privilegiilor

moșierilor *nu* este „o lozincă actuală“ pentru „mase“. Caracteristic e că liberalii se dau singuri de gol. Revendicarea congresului e incompletă, afirmă ei. Și de ce e incompletă? Ascultați ce ne spun ei :

„Pronunțându-se pentru dreptul de asociere, congresul nu putea să-și ascundă sieși faptul că exercitarea acestui drept presupune neapărat existența unei serii întregi de condiții juridice. Nu se poate acorda libertate organizațiilor sindicale acolo unde nu există libertatea generală de a te organiza în uniuni și în asociații. Libertatea presei muncitorești poate exista numai acolo unde presa liberală și democratică este liberă. Libertatea de asociere nu poate fi înfăptuită acolo unde domină bunul plac al administrației și unde masele populației nu au dreptul de a participa la alegerile pentru organele legislative. Congresul, dacă voia să fie consecvent, trebuia să insiste asupra necesității înfăptuirii acestor condiții“.

Așadar, congresul nu e consecvent. Și în ce constă lipsa lui de consecvență? În faptul că nu a enumerat *cîteva* reforme, răspunde liberalul.

Dar dv., domnilor, ați enumerat *totul*?

Firește că nu! Ați abordat îndeaproape chestiunea „condițiilor“ care „sînt presupuse“ ca necesare pentru „exercitarea“ anumitor libertăți fără să arătați însă care sînt aceste condiții. V-ați oprit în fața lor. Acum vă temeți de lozincă „maselor clasei muncitoare“ : nu *reforme*, ci „reformă“. În fond, vă situați pe punctul de vedere al lui Struve. Struve a adoptat această lozincă în primăvara *dinaintea* lui 17 octombrie, iar acum nu o mai acceptă, deoarece întreaga burghezie, pînă și cea mai liberală, a cotit spre dreapta.

O situație asemănătoare a existat și la desființarea iobăgiei. Dobroliubov și Cernișevski, democrați consecvenți, ironizau pe drept cuvînt *reformismul* liberalilor, care a avut întotdeauna ca substrat tendința de a restrînge activitatea maselor și de a salva o părticică din privilegiile moșierilor, cum ar fi răscumpărarea etc.

Zadarnic se silesc liberalii să atribuie reformismul lor mizer „maselor clasei muncitoare“ !

ÎN ATENȚIA CITITORILOR ZIARELOR „LUCI“ ȘI „PRAVDA“

În ziarele „Luci“ și „Pravda“ au apărut în dese rînduri scrisori primite din partea muncitorilor care cereau respectivelor redacții să explice, cu calmul și limpezimea necesară, în ce constă esența divergențelor. Întrucît revendicarea era cît se poate de legitimă și de firească, merită să ne ocupăm îndeaproape de felul în care au răspuns cele două redacții.

Articolele explicative cerute au apărut în ziarul „Pravda“ sub titlul „Probleme litigioase“ *. Ce conțin aceste articole? În ele sînt expuse și explicate *hotărîrile partidului* în problemele litigioase. Prin gura autorului acestor articole, „Pravda“ declară: pentru a stabili cine are dreptate în această controversă, de partea cui se află adevărul, trebuie cercetate faptele și documentele din istoria partidului, trebuie înlăturat tot ce este personal, tot ce este împrumutat, și înțelese rădăcinile sociale ale controversii. Aici, arată „Pravda“ referindu-se la controversa cu lichidatorii, „nu este vorba de reaua-voință a unor persoane, ci de condițiile istorice ale mișcării muncitorești“ ** . Cine dorește să se lămurească pe deplin asupra problemelor controversate trebuie să se străduiască să înțeleagă aceste condiții istorice.

„Trebuie — scrie „Pravda“ — să înțelegi care e originea *de clasă* a disensiunilor și a destrămării, ce interese *de*

* Vezi volumul de față, pag. 71—79. — *Nota red.*

** Vezi volumul de față, pag. 77. — *Nota red.*

clasă ale mediului neproletar alimentează discordia în rîndurile prietenilor proletariatului” *.

Acesta este singurul mod de a pune serios problema. Numai astfel se poate da un răspuns direct muncitorilor care cer să fie ajutați să se orienteze în serioasa controversă dintre „Pravda” și „Luci”. Mergînd pe această cale, muncitorii vor reuși să cunoască o serie de *fapte* din viața de partid, se vor deprinde să deosebească, în această controversă, ceea ce este just și principial de ceea ce este mărunț și accidental, vor cerceta rădăcinile *de clasă* ale disensiunii.

S-ar putea ca muncitorul, după ce va cunoaște faptele, după ce va citi documentele etc., în cele din urmă să nu se declare de acord cu „Pravda”: asta-i o chestiune de concepții și de experiență personală. Dar, în orice caz, urmînd calea arătată de „Pravda”, va învăța multe lucruri și va înțelege sensul întregii controversă.

Așa răspunde „Pravda” la cererea muncitorilor de a le face cunoscute divergențele existente. Cum procedează însă „Luci” ?

Concomitent cu articolele despre „problemele litigioase” apărute în „Pravda”, „Luci” publică un vast foileton pe aceeași temă. Acest foileton însă nu conține nici un *fapt* concret, autorul nu se gîndește cîtuși de puțin la conținutul social al controversăi, nu prezintă cititorului nici un document.

Vastul foileton, care se întinde pe două numere de ziar, este înțesat de bîrfeli și de aluzii personale. Citindu-l, muncitorii află cîte ceva despre „irascibilitatea” și „fermecătoarele spirite” ale cutărui marxist, de atitudinile de „supraom” ale altuia, de „cinismul” unui al treilea. Toate controversăsele își au explicația în „răfuieli personale”, în „zîzaniile stîrnite din cauza rivalității”, în „lupta pentru acapararea puterii” în partid. Și, între altele, se lansează zvonul, demn de presa oficială, că întreaga vină o poartă „maestrii în ale revoluției”, care se tem că-și vor pierde influența dacă masele largi de muncitori vor intra în acțiune.

* Ibid.

Scopul urmărit de autor și de ziarul care i-a publicat scrierea este să împuieze capetele cu bîrfele, intrigi și probleme de ordin personal și să se eschiveze astfel de la o explicare a propriului său punct de vedere. Dacă nu ar fi decît o simplă bîrfeală, nu ar fi nimic. Dar aici avem de-a face cu bîrfeala unui renegat înrăit. Citiți ce scrie el, la începutul celui de-al doilea foileton, despre „acțiuni provocate și acțiuni provocatoare“, despre „dictatura în partid a unor supraoameni care au o atitudine cinică față de mase“, despre felul cum îi gratifică pe militanții devotați din 1905 cu epitetul de „maestri în ale revoluției“, care au săvîrșit fapte „inadmisibile într-un mediu cît de cît civilizată“. Toate astea-s de la „Zemșcina“⁶¹ și de la „Vehi“ citire !...

Și toate astea se scriu nu în „Novoe Vreamea“, ci într-un ziar care se consideră muncitoresc, toate acestea sînt servite ca răspuns la cerința muncitorilor de a li se face o expunere serioasă a propriului punct de vedere ! Și „Luci“ mai are cutezanța să protesteze împotriva formelor dure de polemică și încearcă să facă de rușine ziarul „Pravda“, dîndu-se pe sine drept model de corectitudine.

Dacă mai există muncitori care cred că, spre deosebire de „Pravda“, „Luci“ este un ziar adept al unificării și al încetării oricăror certuri intestinale, îi sfătuim insistent să citească foiletonul menționat mai sus și să-l compare cu felul în care sînt analizate aceleași probleme în „Pravda“.

„Pravda“ nr. 102 din 5 mai 1913
Semnat : Un cilitor
al ziarului „Pravda“
și „Luci“

Se tipărește după textul
apărut în ziar

LA 25 DE ANI DE LA MOARTEA LUI JOSEPH DIETZGEN

Acum un sfert de veac, în 1888, s-a stins din viață muncitorul pielar Joseph Dietzgen, unul dintre cei mai remarcabili scriitori-filozofi social-democrați ai Germaniei.

Joseph Dietzgen este autorul următoarelor lucrări (în majoritate traduse și în limba rusă): „Esența muncii cerebrale a omului“ (apărută în 1869), „Incursiunile unui socialist în domeniul teoriei cunoașterii“, „Achizitul filozofiei“ etc. Cea mai justă apreciere a lui Dietzgen și a locului pe care îl ocupă el în istoria filozofiei și a mișcării muncitorești a fost făcută de Marx încă în scrisoarea către Kugelmann din 5 decembrie 1868:

„Acum câțva timp — scrie Marx —, Dietzgen mi-a trimis un fragment dintr-un manuscris despre «Facultatea gândirii», care, deși vedește oarecare confuzii și repetă prea des anumite chestiuni, conține totuși multe lucruri remarcabile și, privite ca produs al gândirii proprii a unui muncitor, chiar admirabile“⁰².

Iată în ce constă importanța lui Dietzgen: un muncitor care a ajuns el însuși la materialismul dialectic, adică la filozofia lui Marx. Extrem de prețios pentru caracterizarea muncitorului Dietzgen este faptul că el nu s-a considerat fondator de școală.

Joseph Dietzgen vorbea despre Marx ca despre *capul curentului* încă în 1873, când puțini erau aceia care îl înțelegeau pe Marx. El *sublinia* că Marx și Engels „aveau școala filozofică necesară“. Iar în 1886, multă vreme după apariția lucrării „Anti-Dühring“ a lui Engels, una

dintre principalele lucrări filozofice ale marxismului, Dietzgen a scris despre Marx și Engels ca despre „întemeietorii recunoscuți“ ai curentului.

De toate acestea trebuie să ținem seama atunci când e vorba să facem o apreciere asupra diferiților continuatori ai filozofiei burgheze, adică ai idealismului și ai agnosticismului (printre care și ai „machismului“), care încearcă să se agațe tocmai de această „oarecare confuzie“ ce se observă la J. Dietzgen. Înșiși J. Dietzgen și-ar fi bătut joc de asemenea admiratori și s-ar fi lepădat de ei.

Pentru a deveni conștienți, muncitorii trebuie să-l citească pe J. Dietzgen, dar să nu uite nici un moment că el nu face *întotdeauna* o expunere *exactă* a teoriei lui Marx și Engels, singurii de la care se poate *învăța* filozofic.

J. Dietzgen a scris într-o epocă în care avea o foarte largă răspândire un *materialism* simplificat, vulgarizat. De aceea a stăruit el în mod deosebit asupra dezvoltării istorice a materialismului, asupra caracterului lui *dialectic*, adică asupra necesității de a te situa pe punctul de vedere al dezvoltării, de a înțelege relativitatea oricărei cunoașteri omenești, de a înțelege legătura multilaterală și interdependența tuturor fenomenelor din lume, de a duce materialismul istoric-naturalist pînă la concepția materialistă a istoriei.

Stăruind asupra relativității cunoașterii omenești, J. Dietzgen cade adeseori în confuzie, făcînd concesii nejuste idealismului și agnosticismului. Idealismul în filozofie este o apărare mai mult sau mai puțin subtilă a clericalismului, teorie care pune credința deasupra științei sau pe același plan cu știința, sau care, în general, face loc credinței. Agnosticismul (de la cuvintele grecești „a“ = *nu* și „gnosis“ = *cunoaștere*) este o oscilare între materialism și idealism, adică de fapt o oscilare între știința materialistă și clericalism. Dintre agnostici fac parte adepții lui Kant (kantienii), ai lui Hume (pozitiviștii, realiștii etc.) și „machiștii“ moderni. De aceea, unii dintre filozofii cei mai reacționari ai burgheziei, obscuranțiști inveterați și apărători fățiși ai clericalismului, au încercat „să exploateze“ greșelile lui J. Dietzgen.

În linii generale însă, J. Dietzgen este un materialist. El este un inamic al clericalismului și al agnosticismului. „Cu vechii materialişti — scrie el — avem comun numai faptul că recunoaştem materia drept premisa sau principiul primordial al ideii“. Acest „numai“ constituie *esența* materialismului filozofic.

„Teoria materialistă a cunoaşterii — scria J. Dietzgen — se rezumă la recunoaşterea faptului că organul de cunoaştere al omului nu degajează nici un fel de lumină metafizică, ci este un fragment din natură care reflectă alte fragmente din natură“. Este tocmai teoria materialistă a *reflectării* în conştiința omului a materiei în continuă mişcare și schimbare, teorie care stârnește ură și spaimă, calomnii și denaturări din partea întregii filozofii oficiale, profesionale. Cu câtă pasiune înflăcărată de adevărat revoluționar a biciuit și a înfierat J. Dietzgen pe „lacheii cu diplomă ai clericalismului“ — profesorii idealişti, realiști etc. ! „Dintre toate partidele“ — scrie pe bună dreptate J. Dietzgen despre „partidele“ filozofice, adică despre materialism și idealism —, „cel mai odios este partidul de mijloc“.

Din acest „odios partid“ face parte și redacția ziarului „Luci“ împreună cu d-l S. Semkovski („Luci“ nr. 92). Redacția acestui ziar a venit cu o mică „rezervă“ : „nu împărtășim punctul de vedere general filozofic“, dar expunerea lui Dietzgen este „justă și clară“.

Se afirmă aici un neadevăr flagrant. D-l Semkovski a alterat și a denaturat cu nerușinare ideile lui J. Dietzgen, scoțînd în relief tocmai „*confuzia*“ și trecînd sub tăcere *aprecierea făcută lui Dietzgen de către Marx*. Or, atît Plehanov, socialistul cel mai erudit în filozofia marxismului, cît și cei mai buni marxiști din Europa *au recunoscut întru totul această apreciere*.

D-l Semkovski denaturează atît materialismul filozofic, cît și pe Dietzgen, debitînd o serie de absurdități atît în problema „una sau două lumi“ (care ar fi, după el, „problema fundamentală“ ! Mai ai de învățat încă, stimabile ; ia și citește măcar „Ludwig Feuerbach“ de Engels), cît și în problema lumii și a fenomenelor (că Dietzgen ar fi

redus lumea reală numai la fenomene — asta-i o calomnie a clericalilor și a profesorilor la adresa lui J. Dietzgen).

Cu greu pot fi enumerate toate denaturările comise de d-l Semkovski. Muncitorii pe care-i interesează problemele marxismului trebuie să știe că redacția lui „Luci“ este o *asociație de lichidatori* ai marxismului. Unii dintre ei vor să lichideze mișcarea ilegală, adică partidul proletariatului (Maevski, Sedov, F. D. etc.), alții ideea hegemoniei proletariatului (Potresov, Kolțov etc.), alții materialismul filozofic al lui Marx (d-l Semkovski & Co.), alții internaționalismul socialismului proletar (bundiștii Kosovski, Medem și alții — adepți ai „autonomiei cultural-naționale“), alții teoria economică a lui Marx (d-l Maslov cu a sa teorie a rentei și cu „noua“ sa sociologie) etc. etc.

Această denaturare flagrantă a marxismului de către d-l Semkovski și de redacția care-l acoperă constituie numai unul dintre exemplele atît de grăitoare de „activitate“ în publicistică a acestei „asociații a lichidatorilor“.

„Pravda“ nr. 102 din 5 mai 1913
Semnat : V. I l i n

Se tipărește după textul
apărut în ziar

POLITICA INTERNAȚIONALĂ A BURGHEZIEI

Ziarele guvernamentale și cele liberale abundă în tot soiul de știri, zvonuri, presupuneri și planuri cu privire la politica „balcanică”. Ce nu găsești în ele! O știre „senațională” după alta, una mai „picantă” decât alta. Ieri ni se spunea că e iminentă izbucnirea unui război între Austria și Muntenegru, între Bulgaria și Serbia. Astăzi știrile de ieri sînt dezmințite în grabă, și aceleași ziare încearcă să ne încredințeze că „pacea este asigurată”.

Ieri — istorisiri picante despre Essad-pașa, despre acordul secret încheiat de el cu regele Muntenegrului, despre planurile lui perfide de acaparare a puterii în Albania. Astăzi, aceste istorii sînt dezmințite și apar în locul lor noi știri „picante” despre o înțelegere intervenită între Austria și Essad.

Publicul filistin stă numai ochi și urechi, ascultînd toate aceste povești, luîndu-le drept bune și urmînd orbește pe escrocii care caută să-i capteze atenția numai cu ceea ce le convine lor. Lui nici nu-i trece prin cap că este dus de nas și că frazele sforăitoare despre „patriotism”, despre „onoarea și prestigiul patriei”, despre „coaliția marilor puteri” sînt menite să camufleze în mod intenționat manevrele escrocilor financiari și ale diferiților aventurieri capitaliști. Noutățile picante fabricate zilnic de marile ziare burgheze, care nu au altă preocupare decât aceea de a vinde cu câștig știrile „cele mai proaspete” și „cele mai picante”, nu urmăresc altceva decât să *abată* atenția mul-

țimii de la problemele cu adevărat importante, de la substratul real al politicii „înalte“.

Ziarele conservatoare din Europa, precum și cele ultrareacționare și octombriște, ca și cele fără partid de la noi, practică acest joc într-o manieră grosolană și primitivă. În Rusia, bunăoară, ele ațîță zilnic spiritele împotriva Austriei și prezintă Rusia drept „apărătoare“ a slavilor. Ziarele liberale de felul lui „Revi“ și altele asemenea lui se dedau și ele la *acest joc*, însă într-un mod mai rafinat, camuflîndu-l mai abil, „înțepînd“ mai prudent Austria și dîndu-și aere de oameni de stat care dezbat problemele concertului european.

În realitate însă, toată această mîncătorie între Austria și Rusia, între Tripla Alianță și Tripla Înțelegere⁶³, toate aceste manevre subtile nu sînt decît niște dispute între capitaliști și guvernele capitaliste pentru împărțirea prăzii. Se face încercarea de a-l cointeresa pe filistin în problema : cum să facem să smulgem „noi“ mai mult, cum să le dăm „lor“ mai puțin, încercarea de a-i trezi interesul pentru această mîncătorie.

Nu se scrie și nu se spune cîte piei se vor lua acum de pe țaranul și de pe muncitorul din Serbia, din Bulgaria și din Grecia pentru acoperirea cheltuielilor de război, sau din Austria pentru acoperirea cheltuielilor de mobilizare, sau din Rusia pentru același lucru și pentru politica expansionistă ; de asemenea nu se scrie și nu se spune dacă — și cum anume — vor fi asigurate instituțiile democratice în „noile“ state din Balcani, în Armenia sau în Mongolia. Astea-s lucruri care nu prezintă nici un interes. Profiturile rechinilor internaționali nu depind de ele. Dimpotrivă, instituțiile democratice îi stingheresc, căci nu-și mai pot încasa „în liniște“ profiturile. În loc să *demaște* politica marilor puteri, ziarele, atît cele guvernamentale cît și cele liberale, nu mai au altă grijă decît să discute cum pot fi săturați *mai bine* rechinii cu ajutorul acestei politici.

Scris la 26 aprilie (9 mai) 1913

Publicat la 4 mai 1913 în ziarul
„Pravda“ nr. 101

Se tipărește după textul
apărut în ziar

SEPARATIȘTII DIN RUSIA ȘI SEPARATIȘTII DIN AUSTRIA

Printre diferiții reprezentanți ai marxismului în Rusia, reprezentanții evrei, sau, mai exact, o parte din ei, așa-ziii bundiști, duc o politică de *separatism*, adică de separare sau izolare (de întreg). Din istoria mișcării muncitorești se știe că în 1903 bundiștii *au ieșit din partid*, după ce majoritatea partidului clasei muncitoare a respins cererea lor de a fi recunoscuți drept „unicii” reprezentanți ai proletariatului evreiesc.

Această ieșire din partid a fost o manifestare de separatism profund dăunătoare pentru mișcarea muncitorească. În realitate, muncitorii evrei au intrat și intră pretutindeni în partid peste capul Bundului. Paralel cu organizațiile *aparte* (izolate, separatiste) ale bundiștilor au existat *întotdeauna* și organizații *comune* ale muncitorilor evrei, ruși, polonezi, lituanieni, letoni etc.

Din istoria marxismului în Rusia se știe apoi că în 1906, când Bundul a revenit în partid, partidul a pus drept condiție curmarea oricărui separatism, adică unirea, în organizațiile locale, a muncitorilor marxiști de *toate* naționalitățile. Această condiție *nu a fost* respectată de bundiști, cu toate că ea a fost confirmată *în mod special*, printr-o hotărîre special adoptată de partid, în decembrie 1908 ⁶⁴.

Aceasta este, pe scurt, istoria separatismului Bundului în Rusia. Din păcate, această istorie este prea puțin cunoscută de muncitori și prea puțini sînt cei care reflectă serios asupra ei. În mod practic au făcut cunoștință cu

această istorie marxistii polonezi, lituanienii (în special la Vilno în 1907), letonii (în același an la Riga), cei din sudul și din apusul Rusiei. Se știe, de altfel, că marxistii din Caucaz — inclusiv *toți* menșevicii din Caucaz — au aplicat în organizațiile lor locale pînă în ultima vreme *unificarea* și chiar contopirea muncitorilor de toate naționalitățile, că ei dezaprobă separatismul bundiștilor.

Trebuie să mai arătăm că, în cunoscuta sa carte „Formele mișcării naționale” (Petersburg, 1910), Medem, unul dintre bundiștii cei mai de vază, a recunoscut că bundiștii nu au înfăptuit niciodată unitatea în organizațiile locale, cu alte cuvinte au fost întotdeauna niște separatiști.

În mișcarea muncitorească internațională, problema separatismului a devenit deosebit de acută în 1910, la Congresul de la Copenhaga⁶⁵. Atunci s-au manifestat ca separatiști *cehii* din Austria, spărgînd vechea unitate dintre muncitorii cehi și cei germani. Congresul internațional de la Copenhaga a condamnat *în unanimitate* separatismul, dar cehii, din păcate, au rămas separatiști pînă în ziua de astăzi.

Simțindu-se izolați în Internaționala proletară, separatiștii cehi și-au căutat mult timp, zadarnic, tovarăși de idei. Abia acum și-au găsit ei asemenea tovarăși în *bundiști și în lichidatori*. „Social-democratul ceho-slav”, o mică revistă editată în limba germană de separatiști, a publicat în nr. 3 (Praga, 15 aprilie 1913) un articol intitulat „O cotitură spre mai bine”. Separatiștii cehi au constatat această „cotitură”, chipurile, spre „mai bine” (de fapt însă spre separatism)... unde crezi, cititorule?... în „*Nașa Zarea*” a lichidatorilor, în articolul *bundistului* V. Kosovski!

În sfîrșit, separatiștii cehi nu mai sînt niște solitari în Internaționala proletară! Se înțelege că ei se agață bucuroși pînă și de lichidatori, pînă și de bundiști. Dar toți muncitorii conștienți din Rusia trebuie să reflecteze cu toată seriozitatea asupra următorului fapt concret: separatiștii cehi, condamnați în unanimitate de Internațională, se agață de pulpana lichidatorilor și a bundiștilor.

Acea unitate deplină (în organizațiile locale, de jos și pînă sus) a muncitorilor de toate națiunile înfăptuită de atîta vreme și cu atîta succes în Caucaz este singura care corespunde intereselor și sarcinilor mișcării muncitorești.

Scris la 26 aprilie (9 mai) 1913

*Publicat la 8 mai 1913 în ziarul
„Pravda” nr. 104*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

POLITICA MINISTERULUI INSTRUCȚIUNII PUBLICE ⁶⁶

(COMPLETĂRI LA PROBLEMA ÎNVĂȚĂMINTULUI PUBLIC)

Ministerul nostru — cu iertăciune fie zis — al „instrucțiunii“ publice se laudă grozav cu creșterea deosebit de însemnată a cheltuielilor lui. În expunerea de motive la buget pe anul 1913, făcută de prim-ministrul și de ministrul de finanțe, găsim o serie de date privitoare la bugetul ministerului așa-zis al instrucțiunii publice în anii de după revoluție. De la 46 000 000 de ruble în 1907, acest buget s-a urcat la 137 000 000 în 1913. O creștere colosală: aproape de trei ori în numai șase ani!

Degeaba uită însă apologeții noștri oficiali ai „rînduielilor“ sau *neorînduielilor* polițienești din Rusia că cifrele ridicol de mici, atunci cînd calculăm creșterea lor în procente, cresc întotdeauna cu o rapiditate „colosală“. Dacă unui cerșetor care are trei copeici îi mai dai încă cinci, „averea“ lui va înregistra dintr-o dată o creștere „colosală“, și anume de 167%.

N-ar fi fost mai nimerit oare ca acest minister, dacă n-ar fi urmărit scopul de a *întuneca* conștiința poporului și de a-i *ascunde* situația mizeră a învățămîntului public din Rusia, să prezinte *alte date*? Și anume n-ar fi trebuit să prezinte date care să nu compare cele cinci copeici ale noastre de astăzi cu cele trei de ieri, ci ceea ce avem cu ceea ce *este necesar* unui stat civilizată? Cine nu vrea să se înșele pe sine și nici să înșele poporul trebuie să recunoască că ministerul era *obligat* să prezinte asemenea date, că, neprezentîndu-le, el nu și-a făcut datoria. În loc să *arate* poporului și reprezentanților lui care sînt

nevoile statului nostru, ministerul *ascunde* aceste nevoi, practicînd un stupid joc birocratic de-a cifrele, rumeșînd în mod birocratic cifre vechi, care nu spun nimic.

Firește că personal nu dispun nici de a suta parte din mijloacele și sursele de informare asupra situației învățămîntului public de care dispune ministerul. Totuși m-am străduit să-mi procur cel puțin *unele* dintre ele. Și afirm, fără nici o rezervă, că voi putea să vă prezint o serie de date *incontestabile*, oficiale, care *lămuresc* efectiv situația „întunecării” publice de către oficialitatea noastră.

Voi folosi în acest scop publicația oficială, guvernamentală, „Ejegodnik Rossii” pe 1910, editată de Ministerul Afacerilor Interne (Petersburg, 1911).

La pagina 211 citesc că în Imperiul rus numărul *total* al elevilor și studenților — adică al tuturor acelor care frecventează școlile primare, medii și superioare și instituțiile de învățămînt de toate categoriile — a fost în 1904 de 6 200 172, iar în 1908 de 7 095 351. Creșterea este evidentă. 1905, anul mării treziri a maselor populare din Rusia, anul măreței lupte populare pentru libertate sub conducerea proletariatului, *a silit* pînă și oficialitatea noastră birocratică să se urnească din punctul mort.

Priviți însă la ce *stare mizeră* sîntem condamnați, datorită menținerii birocrăției, datorită atotputerniciei moșierilor iobăgiști, *chiar* și în condițiile celui mai rapid progres „oficial”.

În același „Ejegodnik Rossii” se arată în același loc că în 1908, în Rusia, la fiecare 1 000 de locuitori revin 46,7 elevi și studenți (în 1904 reveneau 44,3 elevi și studenți).

Ce ne dovedește această cifră, pe care Ministerului Instrucțiunii i-a fost lene s-o ia din publicațiile Ministerului Afacerilor Interne și s-o comunice Dumei? Ce ne dovedește această proporție: că sînt *mai puțin de 50 de elevi și studenți* la 1 000 de locuitori?

Ea ne dovedește, domnilor apărători ai întunecării publice, că Rusia este *extrem* de înapoiată și de necivilizată datorită atotputerniciei moșierilor-iobăgiști în statul nostru. În Rusia, numărul copiilor și adolescenților de vîrstă șco-

lară reprezintă peste 20%, adică ceva mai mult de o cincime din numărul total al locuitorilor. Această cifră ar fi putut s-o afle, fără nici o greutate, *pînă și* domnii Kasso și Kokovțov prin funcționarii lor departamentali.

Așadar, numărul copiilor de vîrstă școlară reprezintă 22% din totalul populației, în timp ce al elevilor și studenților — 4,7%, adică *aproape de cinci ori mai puțin!* Asta înseamnă că în Rusia aproximativ *patru cincimi* din copii și adolescenți sînt *lipsiți* de posibilitatea de a merge la școală !!

În Europa n-a mai rămas țară atît de înapoiată, în care masele poporului să fie atît de *spoli ate* sub aspectul învățămîntului, luminii și cunoștințelor, afară de Rusia. Și această abrutizare a maselor populare, îndeosebi a țărănilor, nu este întîmplătoare, ci *inevitabilă* în condițiile existenței jugului moșierilor, care au pus mîna pe zeci și zeci de milioane de deseatine de pămînt, acaparînd și puterea de stat atît în Dumă cît și în Consiliul de Stat, și nu numai în aceste instituții, care sînt relativ *inferioare...*

În Rusia, patru cincimi din tînăra generație sînt condamnate la neștiință de carte de către orînduirea de stat iobăgistă. Acestei abrutizări a poporului de către puterea moșierească îi corespunde analfabetismul care domnește în țară. Aceeași publicație guvernamentală „Ejegovnik Rossii“ evaluează (la pag. 88) numărul știutorilor de carte, în Rusia, la numai 21% din totalul populației, iar dacă se scade (din totalul populației) numărul copiilor de vîrstă *preșcolară*, adică al copiilor sub 9 ani, se obține numai 27%.

În țările civilizate, bunăoară în Suedia și Danemarca, nu există neștiutori de carte, sau ei reprezintă doar 1—2% din populație, ca în Elveția și Germania. Pînă și înapoiata Austro-Ungarie a creat pentru populația ei de origine slavă condiții de trai *incomparabil* mai civilizate decît Rusia iobăgistă : în Austria există 39% neștiutori de carte, iar în Ungaria 50%. Asupra acestor cifre ar trebui să *reflecteze* șoviniștii, cei de dreapta, naționaliștii și octombriștii de la noi, dacă nu și-ar pune drept obiectiv „statal“ să se dezvețe pe ei înșiși și să dezvețe și poporul să gîndească. Dar dacă ei înșiși s-au dezvățat să gîndească, în

schimb poporul din Rusia *învață* tot mai mult să gîndească, să cugete care clasă, prin dominația ei în stat, condamnă pe țărani ruși la mizerie materială și spirituală.

America *nu* se numără printre țările înaintate în ceea ce privește numărul știutorilor de carte. În această țară, numărul neștiutorilor de carte este de aproape 11%, în rîndurile negrilor el fiind de 44%. Și totuși, în ceea ce privește „învățămîntul public“, negrii americani stau *de peste două ori* mai bine decît țărani ruși. Negrii americani, oricît de asupriți ar fi — spre rușinea republicii americane —, sînt totuși mai fericiți decît țărani ruși, și sînt mai fericiți pentru că, exact cu o jumătate de secol în urmă, poporul i-a zdrobit definitiv pe sclavagiștii americani, a strivit acest monstru, a șters de pe fața pămîntului sclavagismul și orînduirea de stat sclavagistă, privilegiile politice ale sclavagiștilor din America.

Domnii de alde Kasso, Kokovțov și Maklakov vor *învăța* și poporul rus să imite exemplul american.

În America erau, în 1908, 17 000 000 de elevi și studenți, adică *192 de elevi și studenți la 1 000 de locuitori* — *de peste patru ori* mai mulți decît în Rusia. Acum 43 de ani, în 1870, cînd, după *curățirea* ei de inveterații reacționari sclavagiști, America abia *începuse* să-și clădească o viață liberă, ea avea 6 871 522 de elevi și studenți, adică mai mulți decît Rusia în 1904 și *aproape* tot atîția cît erau în această țară în 1908. Dar și atunci, în 1870, la 1 000 de locuitori reveneau, în America, 178 (*o sută șaptezeci și opt*) de elevi și studenți, adică aproape de patru ori mai mulți decît în Rusia *de astăzi*.

Iată, domnilor, o nouă dovadă că Rusia *abia* de acum înainte trebuie să-și cucerească, printr-o luptă dîrză, revoluționară a poporului, *libertatea*, pe care americanii au dobîndit-o încă cu o jumătate de secol în urmă.

În Rusia, bugetul ministerului întunecării publice pe anul 1913 a fost fixat la 136 700 000 de ruble, ceea ce reprezintă doar 80 de copeici pe cap de locuitor (calculat la o populație de 170 000 000 în 1913). Chiar dacă luăm ca bază „suma totală a cheltuielilor bugetare pentru *învățămînt*“ pe care ne-o dă d-l ministru de finanțe la

pag. 109 din expunerea sa de motive la buget, și anume cifra de 204 900 000 de ruble, vom obține numai 1 rublă și 20 de copeici pe locuitor. În Belgia, Anglia, Germania, suma cheltuielilor pentru învățământul public reprezintă 2—3 ruble și chiar 3 ruble și 50 de copeici de locuitor. În America s-au cheltuit în 1910 pentru învățământul public 426 000 000 de dolari, adică 852 000 000 de ruble, deci 9 ruble și 24 de copeici de locuitor. Acum 43 de ani, în 1870, republica americană a cheltuit pentru învățământul public 126 000 000 de ruble, adică *3 ruble și 30 de copeici* de locuitor.

Ni se va obiecta, desigur, de către scribii și lacheii oficiali că Rusia este săracă, că ea n-are bani. O, da, Rusia nu este săracă, ci chiar calică atunci când este vor de învățământul public. În schimb, ea este foarte „bogată” atunci când e vorba de cheltuieli pentru statul iobăgist, condus de moșieri, când e vorba de cheltuieli pentru poliție, pentru armată, pentru arenzi și lefuri de zeci de mii de ruble pentru moșierii cocoțați în ranguri „înalte”, pentru politica de aventuri și de jaf — ieri în Coreea sau pe fluviul Ialu, azi în Mongolia și în Armenia turcească. *Atîta timp* cît poporul nu va fi îndeajuns de luminat pentru a scutura de pe grumazul său jugul moșierilor iobăgiști, Rusia *va continua* să rămînă o țară săracă, calică sub raportul cheltuielilor pentru învățământul poporului.

Rusia este săracă atunci când este vorba de lefuri pentru învățători. Aceștia primesc lefuri de mizerie, rabdă de foame și tremură de frig în izbe neîncălzite și aproape improprii de locuit. Învățătorii trăiesc laolaltă cu vitele, pe care iarna țăranii le aduc în izbă. Pe învățător îl hărțuiește orice jandarm, orice ultrareacționar din sat, orice copoi și agent voluntar, fără să mai vorbim de șicanele și persecuțiile pe care le are de îndurat din partea superiorilor. Rusia este săracă atunci când e vorba să plătească slujbași cinstiți din învățământul public, dar ea este foarte bogată atunci când e vorba să azvîrle milioane și zeci de milioane pentru trîntorii de viță nobilă, pentru aventuri militare, pentru cadouri acordate fabricanților de zahăr și regilor petrolului și pentru alte asemenea lucruri.

Încă o cifră, o ultimă cifră din viața americană, domnilor, pentru a arăta popoarelor asuprite de moșierii ruși și de guvernul *acestora cum* trăiește un popor care a știut să-și cucerească libertatea printr-un război revoluționar. În 1870 se numărau în America 200 515 învățători, ale căror salarii însumau 37 800 000 de dolari, adică în medie 189 de dolari sau 377 de *ruble* anual de fiecare învățător. Asta a fost cu 40 de ani în urmă! Acum însă există în America 523 210 învățători, care primesc salarii în sumă de 253 900 000 de dolari, adică 483 de dolari sau 966 de *ruble* anual de fiecare învățător. Și în Rusia, chiar în condițiile actualului nivel al forțelor ei de producție, ar fi pe deplin posibil să se asigure, chiar în momentul de față salarii nu mai puțin satisfăcătoare pentru armata de învățători, care ajută poporul să se ridice din întuneric, ignoranță și abrutizare, — dacă... dacă întreaga orînduire de stat a Rusiei, de jos și pînă sus, ar fi transformată într-o orînduire tot atît de democratică pe cît e cea americană.

Ori mizerie și abrutizare sub stăpînirea atotputernică a moșierilor iobăgiști, sub rînduilele sau samavolniciile regimului de la 3 iunie, ori libertate și civilizație, dacă vor exista priceperea și *hotărîrea* de a cuceri libertatea, — iată *învățămintele* concrete care se desprind pentru cetățenii ruși din examinarea bugetului Ministerului Instrucțiunii Publice.

Dar pînă acum m-am ocupat aproape numai de latura materială sau chiar financiară a problemei. Infinit mai tristă sau, ca să mă exprim mai exact, infinit mai respingătoare este priveliștea abrutizării morale, a umilirii, apăsării și lipsei de drepturi a celor ce învață și a celor ce predau în școlile din Rusia. Întreaga activitate a Ministerului Instrucțiunii Publice nu este, în această privință, altceva decît o batjocorire a drepturilor cetățenilor, o batjocură la adresa poporului. Supravegherea polițienească, samavolnicia polițienească, *opreliștile* polițienești în calea luminării poporului în general și a muncitorilor în special, *distrușterea* polițienească a tot ceea ce poporul însuși realizează pentru luminarea sa — iată la ce se reduce *întreaga* activitate a ministerului, al cărui buget îl vor

aproba domnii moșieri, de la cei de dreapta pînă la octombriști inclusiv.

Și pentru *a vă dovedi*, domnilor membri ai Dumei a IV-a, temeinicia spuselor mele, vă voi cita un martor pe care *nici dv.*, domnilor moșieri, nu-l veți putea recuza. Acest martor este octombriștul *Kliujev*, membru în Dumele a III-a și a IV-a deș stat, membru al consiliului tutelar al liceelor de fete nr. 2 și nr. 3 din Samara, membru al comisiei școlilor de pe lîngă Duma orășenească Samara, membru al comisiei de revizie a zemstvei guberniale Samara, fost revizor școlar. Am enumerat (servindu-mă de anuarul oficial al Dumei a III-a) toate rangurile și funcțiile acestui octombrișt spre *a vă dovedi* că *însuși* guvernul, *înșiși* moșierii din zemstva noastră moșierească l-au așezat pe d-l Kliujev în posturile cele mai de vază din domeniul de „activitate” („activitate” de polițist și de călău) al ministerului nostru al îndobitocirii publice.

Dacă este într-adevăr cineva care a străbătut întreaga carieră de slujbaș zelos, supus legii și cu frică de Dumnezeu, acela este, fără îndoială, d-l Kliujev. Dacă este într-adevăr cineva care și-a cîștigat prin serviciu credincios încrederea domnilor nobili și moșieri în localitatea respectivă din provincie, acela este, fără îndoială, d-l Kliujev.

Și iată acum cîteva citate din cuvîntarea rostită de acest martor demn de încredere (din punctul de vedere iobăgist), în Duma a III-a, în legătură cu bugetul Ministerului Instrucțiunii Publice.

Zemstva din Samara — a arătat în Duma a III-a d-l Kliujev — a adoptat *în unanimitate* propunerea sa de a interveni pentru transformarea unor școli sătești de două clase în școli de patru clase. Epitropul districtului, relatează d-l Kliujev, om supus legii și cu frica lui Dumnezeu, *respinge cererea*. Pentru ce? Explicația oficială: „*dat fiind numărul neînsemnat al copiilor de vîrstă școlară*”.

Și d-l Kliujev face următoarea comparație: la *noi* (spune el despre Rusia strivită de moșieri), la noi în Samara, la 6 000 de locuitori de la sate nu există *nici o* școală de patru clase. În orașul Serdobol (Finlanda), la 2 800 de

locuitori există *patru* școli medii (și de tip superior celor medii).

Aceasta este comparația făcută de octombristul și merituosul domn Peredonov *... am vrut să spun.. merituosul domn Kliujev în Duma a III-a. Reflectați puțin asupra acestei comparații, domnilor reprezentanți, dacă nu ai poporului, cel puțin ai moșierimii ! Cine a cerut deschiderea școlilor ? Cei de stînga ? Țăranii ? Muncitorii ? Ferit-a sfîntul !! A cerut-o, în *unanimitate*, zemstva din Samara, adică *moșierii* din Samara, inclusiv moșierii cei mai reacționari. Iar guvernul, reprezentat de epitrop, respinge cererea sub pretext că numărul copiilor de vîrstă școlară este „*neînsemnat*” !! Ei, n-am avut perfectă dreptate atunci cînd am spus că în Rusia guvernul *pune opreliști* învățămîntului public ? — că în Rusia guvernul este cel mai înverșunat dușman al învățămîntului public ?

Dacă în Finlanda vedem cultură, civilizație, libertate, știință de carte, femei instruite și așa mai departe, asta se datorește *exclusiv* faptului că acolo *nu există* o „calamitate publică” cum este guvernul Rusiei. Acum ei vor să impună și Finlandei această calamitate, vor să facă și din Finlanda o țară de robi. Nu veți reuși, domnilor !! Prin încercările voastre de a introduce cu forța robia politică în Finlanda nu veți face altceva decît să grăbiți trezirea din această robie a popoarelor din Rusia !

Voi cita încă o declarație a martorului octombrist d-l Kliujev. „Cum sînt recrutați pedagogii ?” — a întrebat, în cuvîntarea sa, d-l Kliujev, dînd tot el următorul răspuns :

„Defunctul Popov, fruntaș al orașului Samara, a lăsat prin testament o sumă de bani pentru înființarea unui seminar pedagogic de fete”. Și pe cine credeți că au numit în postul de directoare a acestui seminar ? Iată ce scrie executorul testamentar al defunctului Popov : „În postul de directoare a fost numită *văduva unui general al unei unități de gardă*, care, după propria ei mărturisire, auzea atunci pentru prima oară în viață de existența unei instituții de învățămînt care poartă denumirea de seminar pedagogic de fete” !!

* Peredonov — tipul învățătorului spion și nerod din romanul lui Sologub „Spiridușul”. — *Nota red.*

Să nu credeți, domnilor, că am luat acest fapt din culegerea de fabule a lui Demian Bednîi, din vreo fabulă ca aceea pentru care revista „Prosveșcenie“ a fost amendată, iar redactorul ei aruncat la închisoare⁶⁷. Nu. L-am luat din discursul octombristului Kliujev, care (ca om cu frica de dumnezeu și de poliție ce este) *se teme* să reflecteze asupra semnificației lui. Căci faptul acesta dovedește încă o dată, fără putință de tăgadă, că în Rusia nu există dușman mai înrăit, mai neîmpăcat al învățămîntului public decît însuși guvernul rus. Iar domnii care donează sume de bani pentru învățămîntul public trebuie să înțeleagă o dată că aruncă banii pe gîrlă, și chiar mai rău. Dorind să doneze bani pentru învățămîntul public, ei îi dau *de fapt* pentru *generalii de gardă* și pentru *văduvele* lor. Acești donatori, dacă nu vor să arunce banii pe gîrlă, trebuie să înțeleagă să-i doneze social-democraților, *singurii* care vor și să ofere poporului, cu acești bani, un *adevărat* învățămînt, cu adevărat independent de „generalii de gardă“... și de domnii sfioși și temători de lege de felul lui Kliujev.

Încă un citat din cuvîntarea aceluiași domn Kliujev :

„Neîmplinit a rămas dezideratul nostru, al Dumei (a III-a) de stat, ca absolvenții de seminarii să aibă liber acces în instituțiile de învățămînt superior. Ministerul n-a găsit de cuviință să satisfacă dezideratele noastre“. „De altfel, guvernul barează drumul spre învățămîntul superior nu numai absolvenților de seminarii, dar și, în general, copiilor de țărani și de tîrgoveți. Și asta nu-i o vorbă goală — exclamă acest funcționar octombrist al Ministerului Instrucțiunii —, ci e purul adevăr. Din cei 119 000 de elevi ai liceelor noastre, numai 18 000 sînt fii de țărani, iar în toate instituțiile de învățămînt ale Ministerului Instrucțiunii Publice fiii de țărani reprezintă doar 150/0. În seminariile teologice, din cei 20 500 de elevi, numai 1 300 sînt fii de țărani. În corpurile de cadeți și în alte instituții asemănătoare, copiii de țărani nu sînt admiși“ (aceste citate din cuvîntarea lui Kliujev au fost reproduse, printre altele, în articolul lui K. Dobroserdov publicat în numărul 6 al revistei „Nevskaia Zvezda“ din 22 mai 1912).

Așa a vorbit, în Duma a III-a, d-l Kliujev. Declarațiile acestui martor nu vor putea fi infirmate nici de domnii stăpîni ai Dumei a IV-a. Iar martorul, *împotriva* voinței sale, confirmă pe de-a-ntregul aprecierea *revoluționară* a situației actuale din Rusia în general și a învă-

țămîntului public în special. Căci, într-adevăr, ce merită un guvern care, după cuvintele unuia dintre slujbașii săi de vază și dintre fruntașii partidului de guvernămînt al octombriștilor, *bareză drumul* spre învățatură țăranilor și tîrgovețimii ?

Și acum, gîndiți-vă, domnilor, ce ar merita un asemenea guvern dacă ar fi să-l judecăm din punctul de vedere al acestor țărani și tîrgoveți !

Și nu uitați că în Rusia țăranii și tîrgoveții formează 88% din populație, adică aproape *nouă zecimi*, în timp ce nobilii reprezintă numai *un procent și jumătate*. Și iată că guvernul ia bani de la nouă zecimi din popor pentru școlile și instituțiile de învățămînt de toate gradele și cu acești bani instruieste odraslele de nobili, *barînd drumul* fiilor de țărani și tîrgoveți !! Nu este oare limpede ce merită acest guvern al nobililor, acest guvern care asuprește nouă zecimi din populație pentru a apăra privilegiile *unei sutimi* ??

În sfîrșit, iată un ultim citat din cuvîntarea martorului meu, d-l Kliujev, slujbaș octombrist al Ministerului Instrucțiunii și membru al Dumei a III-a (și a IV-a) :

„În cinci ani, 1906—1910 — relatează d-l Kliujev —, au fost destituiți în districtul Kazan 21 de directori de școli medii și elementare, 32 de revizori școlari, 1 054 de învățători din mediul urban, iar 870 din toate aceste categorii au fost transferați. Gîndiți-vă — exclamă d-l Kliujev — cum poate să doarmă liniștit învățătorul nostru ? El se culcă la Astrahan fără să fie sigur că nu se va trezi miine la Veatka. Ar trebui să înțelegeți această stare de spirit a pedagogului, hărțuit ca un iepure !“

Exclamația nu e a unui oarecare învățător „de stînga“, ci a unui octombrist. Datele au fost prezentate de un slujbaș din cei mai zeloși, care este martorul *vostru*, domnilor de dreapta, naționaliști și octombriști !! Și acest martor „al vostru“ este nevoit să constate cea mai deșănțată, cea mai nerușinată și mai respingătoare samavolnicie în comportarea guvernului față de învățători !! Acest martor *al vostru*, domnilor stăpîni din Duma a IV-a și din Consiliul de Stat, este nevoit să constate că în Rusia

Învățătorii sînt „hărțuiți” ca iepurii de către guvernul rus !!

Și, bazîndu-ne pe acest fapt, unul din miile și miile de fapte similare din viața rusă, vom întreba poporul rus și toate popoarele de pe întinsul Rusiei : pentru asta avem noi nevoie de guvern, ca să apere privilegiile nobililor și „să hărțuiască” pe învățători ? Nu merită acest guvern să fie alungat de popor ?

Da, învățătorii ruși sînt hărțuiți ca iepurii ! Da, guvernul barează drumul spre învățătură pentru nouă zecimi din populația Rusiei. Da, în țara noastră Ministerul Instrucțiunii Publice este un minister al supravegherii polițienești, al batjocoririi tineretului, al nesocotirii năzuinței poporului spre știință. Dar țărani ruși și mai ales muncitorii ruși, domnilor membri ai Dumei a IV-a, sînt departe, foarte departe de a fi cu toții niște iepuri. Clasa muncitoare a știut să dovedească acest lucru în 1905 și va ști să mai dovedească o dată, și într-un mod mult mai convingător, mult mai sugestiv și mai serios, capacitatea ei de luptă revoluționară pentru o adevărată libertate și pentru un învățămînt care să nu fie kassoist și nobiliar, ci un învățămînt *adevărat, al poporului!*

Scris la 27 aprilie (10 mai) 1913

Publicat pentru prima oară în 1930,
în edițiile 2—3 ale Opereilor lui
V. I. Lenin, vol. XVI

Se tipărește după manuscris

CAPITALISMUL ȘI MUNCA FEMEII

Societatea capitalistă de astăzi ascunde în sînul ei numeroase cazuri de mizerie și asuprire care nu te izbesc la prima vedere. Familii fărîmițate de tîrgoveți, meșteșugari, muncitori, funcționari particulari și mici slujbași de stat trăiesc într-o sărăcie de nedescris, scoțînd-o cu greu la capăt chiar și în vremurile *cele mai bune*. Milioane și milioane de femei din asemenea familii trăiesc o viață de „sclave casnice” (sau, mai bine zis, se canonesc), străduindu-se să-și hrănească și să-și îmbrace familia din bani puțini, cu prețul unor eforturi desperate de zi cu zi, făcînd „economie” la orice, în afară de propria lor muncă.

Din rîndurile acestor femei își recrutează de predilecție capitalul lucrătoare la domiciliu, gata „să cîștige suplimentar”, pentru ele și pentru familia lor, o bucată de pîine în schimbul unei retribuții monstruos de scăzute. Tot din rîndurile lor își aleg capitaliștii din toate țările (asemenea proprietarilor de sclavi din antichitate și moșierilor feudali din evul mediu) cîte amante doresc, la prețul cel mai „convenabil”. Și nici o „virtuoasă indignare” (în 99% din cazuri fățarnică) pe tema prostituției nu va putea face nimic împotriva acestui comerț cu trupul femeii: atîta timp cît există robie salariată va exista în mod inevitabil și prostituție. Toate clasele asuprite și exploatare din istoria societăților omenești au fost întotdeauna nevoite (și tocmai prin asta se exprimă exploatarea lor) să cedeze asupritorilor, în primul rînd, munca lor

neplătită și, în al doilea rând, femeile lor ca amante „stăpînitorilor“.

Sub acest aspect, sclavagismul, feudalismul și capitalismul sînt identice. Se schimbă numai *forma* exploatării, dar exploatarea rămîne.

La Paris, „capitala lumii“ și centrul civilizației, s-a deschis acum o *expoziție* a produselor executate de „muncitoarele exploatare la domiciliu“.

Fiecare obiect expus poartă un bilețel care arată cît *primește* pentru confecționarea lui muncitoarea care lucrează la domiciliu, cît poate cîștiga ea pe zi și pe oră.

Ce constatăm? Muncitoarea care lucrează la domiciliu *nu poate* cîștiga *la nici o* marfă mai mult de 1,25 franci, adică 50 de copeici. Iar majoritatea covârșitoare a lucrărilor îi aduc ei un cîștig infinit mai mic. Iată, de pildă, abajururile. Ele se plătesc cu 4 copeici duzina. Sau sacii de hîrtie — cu 15 copeici mia, cîștigul fiind de 6 copeici pe oră. Iată niște jucării minuscule cu panglicuțe etc. — 2,5 copeici pe oră. Sau florile artificiale — 2—3 copeici pe oră. Sau lenjeria de damă și bărbătească — de la 2 pînă la 6 copeici pe oră. Și așa mai departe, exemple se pot da la infinit.

Asociațiile noastre muncitorești și sindicatele ar trebui să organizeze și ele o asemenea „expoziție“. Ea nu va da beneficiile colosale pe care le aduc expozițiile burgheziei. Expoziția sărăciei și a mizeriei femeii proletare va aduce un alt folos: ea va ajuta pe robii și pe roabele salariate să-și dea seama de situația lor, să-și analizeze „viața“, să se gîndească la mijloacele de a se izbăvi de această veșnică povară a sărăciei, a mizeriei, a prostituției și a celorlalte înjosiri la care sînt condamnați cei neavuți.

Scris la 27 aprilie (10 mai) 1913

Publicat la 5 mai 1913 în ziarul
„Pravda“ nr. 102

Se tipărește după textul
apărut în ziar

LUPTA DINTRE PARTIDE ÎN CHINA

Poporul chinez a reușit să răstoarne vechea orînduire medievală și cîrmuirea care o susținea. În China a fost instaurată republica, și *primul parlament* al mării țări asiatice care atîta vreme umplea de bucurie inimile ultra-reacționarilor de toate naționalitățile prin imobilitatea și stagnarea în care se afla, — primul parlament chinez a fost ales, s-a constituit și și-a început ședințele de cîteva zile.

În Camera inferioară din cele două Camere ale parlamentului chinez, adepții lui Sun Iat-sen, partidul Go (sau Kuo) Min-Tan, „naționaliștii“, dețin o majoritate neînsemnată. Pentru a exprima esența acestui partid, ținînd seama de condițiile din Rusia, el trebuie să fie numit un partid radical-narodnicist republican, un partid al democrației. În Camera superioară, el deține o majoritate mai însemnată.

Pe poziții opuse acestui partid se află partide moderate sau conservatoare mai mărunte, cu fel de fel de denumiri, ca, de pildă, „radicali“ etc. În realitate, *toate* aceste partide sînt partide *reacționare*, și anume : ale birocraților, ale moșierilor și ale burgheziei reacționare. Toate grăvitează în jurul cadetului chinez Iuan Și-kai, președintele provizoriu al republicii, care începe să-și ia din ce în ce mai mult alură de dictator. Așa-i stă bine cadetului : ieri a fost monarhist, — astăzi, cînd a învins democrația revoluționară, este republican, — mîine intenționează să

devină șeful statului din nou monarhic, adică să trădeze republica.

Partidul lui Sun Iat-sen se sprijină pe *sudul* Chinei, care este mai dezvoltat în ceea ce privește industria și comerțul, care a suferit mai mult influența Europei și este mai înaintat.

Partidul lui Iuan Și-kai se sprijină pe *nordul* înapoiat al Chinei.

Primele ciocniri s-au soldat, deocamdată, cu victoria lui Iuan Și-kai; el a unit toate partidele „moderate“ (adică reacționare), a reușit să desprindă o parte din „naționaliști“, a impus pe candidatul *său* în postul de președinte al Camerei inferioare a parlamentului și a contractat, *împotriva* voinței parlamentului, *un împrumut* la „Europa“, adică la miliardarii-escroci europeni. Împrumutul a fost contractat în condiții împovărătoare, de-a dreptul cămătărești, fiind garantat cu veniturile provenite din monopolul sării. El va înrobi China burgheziei europene hrăpărețe și reacționare, gata să sugrume libertatea oricărui popor, atunci când este vorba de profit. Iar împrumutul de aproape 250 000 000 de ruble aduce profituri colosale capitaliștilor europeni.

De aici alianța burgheziei reacționare europene, care se teme de proletariat, cu clasele și păturile reacționare din China.

Lupta împotriva acestei alianțe nu este de loc ușoară pentru partidul lui Sun Iat-sen.

Care e slăbiciunea acestui partid? Aceea că el nu a reușit încă *în suficientă măsură* să atragă *masele largi* ale poporului chinez la revoluție. Proletariatul în China fiind încă foarte slab, aici nu există o clasă înaintată, capabilă să lupte hotărât și conștient pentru desăvârșirea revoluției democratice. Țărănimea, neavînd în proletariat un conducător, este abrutizată, pasivă, înapoiată și indiferentă față de politică. În China, deși a avut loc răsturnarea revoluționară a monarhiei vechi și în totală putrefacție, deși republica a ieșit victorioasă, *nu există* dreptul de vot universal! Alegerile pentru parlament au fost cenzi-tare, au votat numai cei ce posedă o avere în jurul a 500 de ruble! De aici se vede și *cît de puțin* sînt încă

atrasede masele largi populare la sprijinirea activă a Republicii chineze. Iar fără un asemenea sprijin *al maselor*, fără o clasă înaintată, fermă și organizată, republica *nu poate fi* trainică.

Și totuși democrația revoluționară din China, cu toate lipsurile mari ale conducătorului ei Sun Iat-sen (reverie, nehotărâre, care decurg din lipsa sprijinului proletar), a făcut mult pentru trezirea conștiinței poporului, pentru cucerirea libertății și a unor instituții consecvent democratice. Atrăgând în mișcare și în politică mase tot mai largi ale țărănimii chineze, partidul lui Sun Iat-sen devine (în măsura în care are loc această atragere) un factor uriaș al progresului Asiei și al omenirii. Activitatea acestui partid nu va fi niciodată zadarnică, în pofida tuturor înfrângerilor posibile, provocate de tot soiul de escroci politici, aventurieri și dictatori, care se sprijină pe forțele reacționare din țară.

Scris la 28 aprilie (11 mai) 1913

*Publicat la 3 mai 1913 în ziarul
„Pravda” nr. 100*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

CE NE SPUNE UN MOȘIER DESPRE „LINIȘTIREA“ SATULUI

Dacă ziarul „Novoe Vreamea“ se bucură pe bună dreptate de „gloria“ de a fi una dintre publicațiile cele mai venale care știe să profite de pe urma escrocheriilor rentabile și să lingusească atît guvernul cît și clasa dominantă a moșierilor, Menșikov, unul dintre redactorii acestui ziar, se bucură îndoit de această glorie bine meritată.

Urmărind articolele lui, poți stabili, de cele mai multe ori fără greș, de care anume „cercuri“ din Petersburgul funcționăresc, capitalist sau moșieresc i-a fost comandat fiecare articol. Recent, acestui Menșikov i s-a comandat un articol în care să apere „aristocraticul“ Consiliu de Stat împotriva unor planuri de reorganizare „democratică“ a acestuia. Este clar că acest articol i-a fost comandat de cercurile de demnitari moșieri. De aceea este cu atît mai instructiv să ascultăm ce ne spune un moșier despre faimoasa „liniștire“ a satului.

„Pe la mine vin destul de des provinciali, moșieri și oameni politici sosiți la Petersburg...“ — își informează Menșikov cititorii. Dacă moșierii vin la el sau dacă el face anticameră pe la moșierii de vază, asta-i altă chestiune. În orice caz, el cîntă în strună moșierilor, și articolul lui este prețios numai pentru că ne dă posibilitatea să cunoaștem părerile sincere ale acestora.

„Dacă ar fi să dăm crezare spuselor lor — și nu văd de ce n-am da — continuă glasul moșieresc —, pugaciovismul din anii 1905—1906 n-a încetat cîtuși de puțin. El s-a mai potolit oleacă, a căpătat alte forme, mai puțin zgomotoase, dar își continuă acțiunea distructivă. E drept că țăranii nu mai vin, ca înainte, în gloate și cu convoaie de căruțe, să jefuiască conacele moșierilor și să le dea foc. Cu toate acestea, incendiile se țin lanț: ba ia foc o casă, ba o arie, ba arde un pătul, un hambar sau clăi ori stoguri de grîne. Continuă să se producă stricăciuni dintre cele mai revoltătoare și mai stupide... În cei șapte ani ai erei noastre parlamentare, lupta împotriva anarhiei la sate n-a făcut nici măcar un pas înainte”.

Așa scrie Menșikov în „Novoe Vreamea”. Probabil că i s-a comandat să pregătească „opinia publică” în vederea unor noi măsuri de prigonire și pedepsire a „huliganilor”, cum se obișnuiește să se spună în tabăra sutelor negre și a octombriștilor. Dar, executînd această comandă, lacheul moșieresc, fără să vrea, dă în vileag adevărata stare de spirit al moșierilor și adevăratele cauze ale neliniștii lor.

Să notăm și să reținem că, prin noile legi și decizii represive, domnii moșieri se pregătesc să lupte împotriva „pugaciovismului” din anii 1905—1906, care n-a încetat cîtuși de puțin, ci a îmbrăcat doar alte forme.

Un lucru este însă cam ciudat. În anii 1905 și 1906 guvernul și consiliul nobilimii unite căutau să se convingă pe ei și să convingă și pe alții că „pugaciovismul” este rezultatul proprietății de pămînt în obște și al faptului că printre țăranii instituția proprietății private asupra pămîntului nu este dezvoltată. Acum, toți agenții guvernului, toate partidele și toate ziarele guvernamentale ne împuie urechile cu prăbușirea și destrămarea obștii, cu „colosalele” succese ale noii organizări funciare și ale dezvoltării în rîndurile țăranimii a proprietății private asupra pămîntului. Dacă ar fi așa, atunci „pugaciovismul”, provocat, chipurile, de obște, ar fi trebuit să dispară! Iar dacă totuși

el „n-a încetat cîtuși de puțin“, așa cum ne asigură moșierii prin gura lui Menșikov, înseamnă că obștea nu are nici un amestec aici. Faimoasele succese ale „noii organizări funciare“ nu sînt, prin urmare, decît un mit.

În orice caz, eșecul politicii cu care se laudă domnii moșieri este cît se poate de evident.

Scris la 28 aprilie (11 mai) 1913

*Publicat la 4 mai 1913
în ziarul „Pravda“ nr. 101
Semnat : M. P.*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

BURGHEZIA ȘI PACEA

Conferința parlamentarilor francezi și germani care a avut loc duminica trecută, 11 mai (28 aprilie st. v.), la Berna, pune din nou pe tapet atitudinea burgheziei europene în problema războiului și a păcii.

Conferința a fost convocată din inițiativa reprezentanților Alsaciei și Lorenei și ai Elveției. Deputații socialiști din Franța și din Germania au fost prezenți cu toții. Dintre deputații burghezi au venit destul de mulți radicali și „radicali-socialiști“ francezi (democrați mic-burghezi, de fapt absolut străini, iar în cele mai multe cazuri chiar ostili socialismului). Din Germania au venit doar câțiva deputați burghezi. Național-liberalii (ceva intermediar între cadeți și octombriști, cam în genul „progresiștilor“ de la noi) s-au mulțumit să trimită un mesaj de salut. Din partidul „centrului“ (partid catolic mic-burghez din Germania căruia îi place să se dea drept democrat) au promis că vor participa *doi*,... care însă... au preferat să nu vină !

Dintre socialiștii de vază participanți la conferință au rostit cuvântări Greulich, veteran al social-democrației elvețiene, și August Bebel.

A fost adoptată în unanimitate o rezoluție care condamnă șovinismul și care declară că în rîndul celor două popoare, francez și german, majoritatea covârșitoare vrea pace și cere rezolvarea conflictelor internaționale pe cale de arbitraj.

Această conferință a constituit, fără îndoială, o impunătoare demonstrație pentru pacă. Dar ar fi din partea

noastră o mare greșeală dacă ne-am încrede în pateticele cuvântări ale puținilor deputați burghezi care au participat la conferință și au votat în favoarea rezoluției. Dacă ar fi vrut în mod serios pace, acești deputați burghezi ar fi trebuit să condamne fățiș creșterea înarmărilor în Germania (efectivul armatei germane va fi sporit cu 140 000 de oameni; această nouă propunere a guvernului va fi, desigur, adoptată de partidele burgheze din această țară, în ciuda protestului hotărât al socialiștilor) și să condamne totodată propunerea guvernului francez cu privire la prelungirea duratei serviciului militar la 3 ani.

Domnii deputați burghezi nu au avut curajul să facă una ca asta. Și mai puțin au fost ei în stare să ceară în mod ferm introducerea miliției, adică înlocuirea armatei permanente prin înarmarea întregului popor. Această măsură, care nu depășește cadrul societății burgheze, este singura capabilă să democratizeze armata și să facă să înainteze cât de cât *serios*, măcar cu un pas problema păcii.

Cert este că burghezia europeană, cuprinsă de teamă în fața mișcării muncitorești, se cramponează în mod spasmodic de militarism și de reacțiune. Numărul infim de democrați mic-burghezi e prea neputincios ca să dorească cu hotărâre pacea, și e și mai neputincios s-o asigure. Puterea se află în mâinile băncilor, cartelurilor și ale marelui capital în general. Singura cheazășie a păcii o constituie mișcarea conștientă și organizată a clasei muncitoare.

Scris la 2 (15) mai 1913

Publicat la 7 mai 1913 în
ziarul „Pravda” nr. 103

Se tipărește după textul
apărut în ziar

DEȘTEPTAREA ASIEI

China era dată pînă nu de mult drept exemplu de țară în completă stagnare seculară. Și iată că astăzi în această țară clocotește viața politică, pulsează din plin mișcarea socială și avîntul democratic. În urma mișcării din 1905 din Rusia, revoluția democratică a cuprins întreaga Asie : Turcia, Persia, China. India este într-o continuă fierbere.

Interesant e faptul că mișcarea democrat-revoluționară a cuprins astăzi și Indiile Olandeze, insula Java și alte colonii olandeze, a căror populație se ridică la 40 000 000 de locuitori.

Promotorii acestei mișcări democratice sînt, în primul rînd, masele populare din Java, din ale căror rînduri a pornit o mișcare naționalistă sub steagul islamismului. În al doilea rînd, capitalismul a creat o intelectualitate locală din rîndurile europenilor aclimatizați, care se pronunță pentru independența Indiilor Olandeze. În al treilea rînd, populația chineză — destul de numeroasă — din Java și din alte insule a adus cu sine din patrie mișcarea revoluționară.

Descriind această deșteptare a Indiilor Olandeze, marxistul Van Ravesteyn arată că străvechiul despotism și samavolnicia guvernului olandez întîmpină astăzi o ripostă hotărîită și proteste vehemente în rîndurile maselor populației indigene.

Se observă de pe acum fenomenele obișnuite ale perioadei prerevoluționare : asociații și partide apar cu o rapi-

ditate uimitoare. Guvernul procedează la interzicerea lor, provocând astfel o și mai mare îndârjire și o nouă creștere a mișcării. Astfel, guvernul olandez a dizolvat recent „partidul indian“ pentru faptul că statutul și programul lui exprimau năzuința spre *independență*. „Zbirii“ olandezi (care, în treacăt fie zis, se bucură de aprobarea clericalilor și a liberalilor : rău a mai putrezit liberalismul european !) au văzut aici tendința criminală de a se separa de Olanda ! Partidul dizolvat a reînviat, bineînțeles, sub o altă denumire.

În Java a luat ființă o uniune națională a indigenilor, care numără de pe acum 80 000 de membri și organizează mitinguri de masă. Mișcarea democratică crește nestăvilit.

Capitalismul mondial și mișcarea din Rusia din 1905 au deșteptat de-a binelea Asia. Sute de milioane de oameni, aparținând unei populații oprimate, sălbăticate în stagnarea ei medievală, s-au trezit la o viață nouă și la luptă pentru drepturile elementare ale omului, pentru democrație.

Muncitorii din țările înaintate ale lumii urmăresc cu interes și cu însuflețire această creștere viguroasă a mișcării mondiale de eliberare, care se desfășoară azi pe toate continentele și sub toate formele. Înfricoșată de forța mișcării muncitorești, burghezia din Europa s-a aruncat în brațele reacțiunii, militarismului, clericalismului și obscurantismului. Dar locul acestei burghezii, care putrezește de vie, vin să-l ia proletariatul din țările europene și tînăra democrație din țările asiatice, încrezătoare în forțele sale și plină de încredere în mase.

Deșteptarea Asiei și începerea luptei pentru cucerirea puterii de către proletariatul înaintat din Europa marchează — la începutul secolului al XX-lea — inaugurarea unei noi epoci în istoria universală.

INVĂȚĂMINTELE GREVEI DIN BELGIA

Greva generală a muncitorilor belgieni s-a încheiat, precum se știe, printr-o victorie pe jumătate⁶⁸. Muncitorii n-au obținut *deocamdată* decît *promisiunea* guvernului clerical de a desemna o comisie care urmează să examineze nu numai problema dreptului de vot în alegerile comunale, ci și pe aceea a dreptului de vot în alegerile generale. Acum cîteva zile prim-ministrul belgian a făgăduit, în Camera deputaților, că această comisie va fi numită în cursul lunii mai.

Nu încapе îndoială că promisiunea guvernului (ca și, în general, orice promisiune venită „de sus”) este un lucru cît se poate de nesperios. Nu s-ar putea vorbi nici măcar de o victorie parțială dacă situația politică generală n-ar dovedi că greva generală a produs o anumită breșă în vechea „rînduială” clericală (ultrareacționară-clericală), îndărătnică, intratabilă și rigidă.

O cucerire a grevei o constituie nu atît această pârțică de victorie asupra guvernului, cît succesul organizării, disciplinei, avîntului în luptă și entuziasmului de care au dat dovadă masele clasei muncitoare din Belgia. Clasa muncitoare din această țară a demonstrat că este capabilă să ducă o luptă dîrză sub lozinca partidului său socialist : „Vom face din nou grevă dacă va fi nevoie !” Aceste cuvinte, rostite în timpul grevei de unul dintre conducătorii muncitorilor, arată că masele își dau seama că țin cu tărie mîna pe armă și sînt gata s-o folosească din nou. Iar domnilor capitaliști belgieni greva le-a demonstrat ce pierderi uriașe pricinuieste ea capitalului, cît de necesare

sînt concesiile dacă capitalul belgian nu vrea să r m n  definitiv în urma celui german etc.

 n Belgia sînt instaurate de multă vreme rânduiele constituționale trainice, iar libertatea politică a devenit de mult un bun al poporului.  n condițiile libertăţii politice, muncitorii au în fa a lor o cale larg deschisă.

Dar care sînt atunci cauzele succesului *redus* ob tinut de această grevă ? Principalele cauze sînt două.

Prima cauză o constituie dominația oportunismului  i a reformismului în r ndurile unei părți a socialiștilor belgieni,  i în special printre parlamentari. Aceștia, obi nui i să încheie acorduri cu liberalii, se simt dependen i de aceștia în întreaga lor conduită. De aici șovăielile care s-au manifestat cu prilejul stabilirii datei grevei  i care nu puteau să nu prejudicieze succesul, forța și amploarea întregii lupte proletare.

Trebuie să privim mai pu in spre liberali, să ne încredem mai puțin în ei  i să avem mai multă încredere în lupta independentă  i plină de abnega ie a proletariatului — iată primul  nv  am nt pe care ni-l oferă greva din Belgia.

A doua cauză a insuccesului parțial o constituie slăbiciunea organizațiilor muncitorești  i a *partidului* din Belgia. Partidul muncitoresc din această  ar  reprezintă o uniune a muncitorilor organiza i politice te cu muncitorii neorganizați politice te, cu cooperatorii „puri“, cu sindicali tii etc. Aceasta este o mare slăbiciune a mișcării muncitorești din Belgia, pe care n-ar trebui s-o treacă cu vederea d-l Egorov de la „Kievskaja M sl“  i lichidatorii de la „Luci“.

Trebuie să acordăm mai multă atenție propagandei socialiste, să muncim mai cu r vn  pentru închegarea unei organizații puternice, principial consecventă  i credincioasă socialismului, a unei organizații strict partinice — iată cel de-al doilea  nv  am nt pe care ni-l oferă greva din Belgia.

Scris la 2 (15) mai 1913

Publicat la 8 mai 1913
 n ziarul „Pravda“ nr. 104
Semnat : K. O.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CLASA MUNCITOARE ȘI PROBLEMA NAȚIONALĂ

Rusia este o țară pestriță din punct de vedere național. Politica guvernului, politica moșierilor, sprijiniți de burghezie, este pătrunsă în întregime de un naționalism ultra-reacționar.

Tăișul acestei politici este îndreptat împotriva *majorității* popoarelor din Rusia, care constituie *majoritatea* populației ei. În același timp însă își ridică capul și naționalismul burghez al celorlalte națiuni (poloneză, evreiască, ucraineană, gruzină etc.), care prin lupta națională sau prin lupta pentru cultura națională caută să *abată* clasa muncitoare de la mărețele ei sarcini de importanță mondială.

Problema națională se cere pusă cu toată claritatea și rezolvată de către toți muncitorii conștienți.

Pe vremea când burghezia lupta pentru libertate alături de popor, alături de oamenii muncii, ea milita pentru deplina libertate și deplina egalitate în drepturi a națiunilor. Țările înaintate — Elveția, Belgia, Norvegia etc. — ne oferă un exemplu de felul cum conviețuiesc în pace sau cum se despart prin bună înțelegere națiuni libere în condițiile unui regim cu adevărat democratic.

Acum burghezia se teme de muncitori ; ea caută alianță cu Purișkevicii, cu reacțiunea, trădează democratismul, este pentru asuprirea sau inegalitatea în drepturi a națiunilor, pervertește pe muncitori prin lozinci *naționaliste*.

În zilele noastre, numai proletariatul apără adevărata libertate a națiunilor și unitatea muncitorilor aparținând tuturor națiunilor.

Pentru ca diferite națiuni să conviețuiască liber și pașnic sau să se despartă liber și pașnic (atunci cînd acest lucru este în avantajul lor), formînd state diferite, trebuie să existe democratismul absolut, pentru care militează clasa muncitoare. Nici un privilegiu pentru nici o națiune, pentru nici o limbă ! Nici o stingherire, nici o nedreptate cît de mică față de vreo minoritate națională ! — iată principiile democrației muncitorești.

Capitaliștii și moșierii țin să dezbine cu orice preț pe muncitorii de diferite națiuni, în timp ce ei, puternicii acestei lumi, se înțeleg de minune între ei ca acționari ai unor „afaceri rentabile“, aducătoare de milioane (cum sînt minele de la Lena) ; creștini și evrei, ruși și germani, polonezi și ucraineni, toți aceia care dispun de *capital* exploatează în deplină armonie pe muncitorii aparținînd tuturor națiunilor.

Muncitorii conștienți sînt pentru *unitatea deplină* a muncitorilor de toate națiunile în toate organizațiile muncitorești de orice fel : culturale, profesionale, politice etc. N-au decît domnii cadeți să se compromită prin contestarea sau diminuarea egalității în drepturi în ceea ce-i privește pe ucraineni. N-are decît burghezia tuturor națiunilor să se desfete cu fraze mincinoase despre cultura națională, despre sarcini naționale etc. etc.

Muncitorii nu se vor lăsa dezbinați prin nici un fel de vorbărie dulceagă despre cultura națională sau despre „autonomia cultural-națională“. Muncitorii tuturor națiunilor revendică cu toții laolaltă, înfrățiți în organizații comune, deplina libertate și deplina egalitate în drepturi — cheazășia unei adevărate culturi.

În întreaga lume, muncitorii își făuresc o cultură proprie, internațională, la a cărei pregătire lucrează de multă vreme propovăduitorii libertății și dușmanii asupririi. Vechii lumi, lumii asupririi naționale, a disensiunilor națio-

nale și a izolării naționale, muncitorii îi opun lumea nouă a unității oamenilor muncii aparținând tuturor națiunilor, în care nu-și vor avea locul nici privilegiile și nici cea mai mică asuprire a omului de către om.

Scris la 3 (16) mai 1913

*Publicat la 10 mai 1913
în ziarul „Pravda” nr. 106*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR ȘI MUNCITORII DIN CONSTRUCȚII

Avântul pe care l-a luat industria din Rusia în ultimii ani a fost însoțit, așa cum se întâmplă întotdeauna, de o dezvoltare rapidă a industriei construcțiilor. Nu de mult „Buletinul finanțelor”⁶⁹ a întreprins o anchetă în această problemă la primăriile a 158 de orașe din Rusia. În „Russkoe Slovo”⁷⁰, d-l Veselovski citează următoarele date obținute de această anchetă : s-au construit și reconstruit anual :

în 1907.....	11 961	de imobile
„ 1908.....	13 709	„ „
„ 1909.....	15 093	„ „
„ 1910.....	16 674	„ „

În decurs de trei ani industria construcțiilor a crescut de aproape 1,5 ori ! Din prețul cărămizilor se vede că domnii capitaliști obțin profituri imense din acest avânt al industriei. Prețurile se ridică pînă la 33 de ruble mia de cărămizi la Petersburg și la 36 de ruble la Moscova, oraș mai industrial.

Fabrici de cărămizi aparținînd municipiilor există numai în 50—60 de orașe, astfel că posibilitatea de a lupta împotriva poftelor nesățioase ale capitaliștilor constructori este infimă. De altfel, și orașele noastre, datorită votului cenșitar, totalei lipse de libertate a alegerilor etc., se află în întregime în mîinile unui mănunchi de magnați, care prin interesele orașului înțeleg interesele propriului lor buzunar.

O serie întregă de cazuri cînd case în construcție s-au prăbușit, cazuri cunoscute tuturor, au arătat ce nemaipomenite ticăloșii se comit în domeniul construcțiilor, ce nepăsare, ce atitudine de dispreț față de viața omului domnește aici. Intensificarea activității în domeniul construcțiilor înseamnă mii și mii de ruble, care ajung în buzunarele antreprenorilor, inginerilor, capitaliștilor, și o mulțime de jertfe aduse de muncitori pe altarul capitalului. Iată ce înseamnă „avîntul“ industriei.

Dar care este situația sutelor de mii de muncitori din construcții ?

Din anchetă aflăm următoarele date asupra salariilor lor. Salariul pe o zi al muncitorului din construcții variază astfel, în funcție de mărimea orașelor :

Orașe cu o populație		Salariul pe o zi al muncitorilor din construcții	
pînă la	5 000 locuitori	.....	1 rublă 33 de copeici
5 000 —	10 000	.....	1 " 36 " "
10 000 —	25 000	.....	1 " 41 " "
25 000 —	50 000	.....	1 " 53 " "
50 000 —	75 000	.....	1 " 56 " "
75 000 —	100 000	.....	1 " 87 " "
100 000 și mai mulți		.....	1 " 80 " "

Chiar în orașele cele mai mari, un muncitor primește sub două ruble pe zi ! Ne putem închipui ce viață de mizerie duc acești muncitori în condițiile scumpetei de astăzi, mai ales că sînt nevoiți să-și întrețină familiile, care de cele mai multe ori locuiesc în alte orașe sau la țară. Pe lîngă aceasta, lucrările de construcții sînt sezoniere, nu durează tot anul. În cîteva luni de lucru, muncitorul trebuie să cîștige atîta cît să-și poată întreține familia și pe el însuși un an întreg.

Cifrele citate mai sus ne arată mizeria muncitorilor, totala nesiguranță a zilei de mîine.

Muncitorilor din construcții le este mai greu să se unească și să se organizeze decît celor din fabrici și uzine.

Cu atît mai mult trebuie să aibă grijă muncitorii înaintați să instruiască și să unească pe muncitorii din construcții, care n-au unde cere ajutor în afară de ziarul lor muncitoresc, de sindicatul lor muncitoresc și de tovarășii lor proletari mai înaintați.

Scris la 4 (17) mai 1913

*Publicat la 9 mai 1913
în ziarul „Pravda” nr. 105
Semnat : F.*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

INCĂ CEVA DESPRE PROBLEMA COLONIZĂRILOR

În nr. 96 (300) al ziarului „Pravda” prezentăm principalele date cu privire la colonizările din Rusia *. Datele se terminau cu anul 1911, incomplet și acesta (11 luni). Acum, în ziarul „Reci”, d-l Kaufman folosește, din cifrele oficiale de curînd publicate, datele pe întregul an 1911 și pe 1912.

Din aceste date reiese că numărul coloniștilor a crescut, dar cu foarte puțin : de la 190 000 (1911) la 196 500 în 1912. În schimb a crescut mult numărul acelor care se reîntorc : de la 36 000 (1911) la 58 000 (1912).

Explicația acestui fenomen ne dezvăluie și mai bine falimentul noii politici agrare. Pînă acum, $\frac{3}{4}$ pînă la $\frac{4}{5}$ din numărul total al coloniștilor proveneau din Malorusia și din guberniile centrale cu cernoziom, cu alte cuvinte din acea parte a Rusiei în care rămășițele feudalismului sînt cele mai puternice, salariile sînt cele mai scăzute, iar masele țărănești o duc cum nu se poate mai greu.

Masele sărăcite, ruinate, înfometate din acest centru — care este „inima” Rusiei — au dat năvală spre colonizare (în 1907—1909), pentru ca în cele din urmă să dea 60% de coloniști reîntorși, adică să se ruineze și să se întărite și mai mult.

Acum a început un val de colonizări din altă regiune, și anume din regiunea Volgăi, care pînă acum dăduse un număr foarte mic de coloniști.

Care este cauza acestui fenomen ?

---

* Vezi volumul de față, pag. 109—110. — Nota red.

„Recolta proastă“, foamea din 1911!!... Ea a cuprins o nouă regiune a Rusiei. Un nou val de exod al înfomețaților spre Siberia. Noi știm însă de pe acum că Siberia va ruina și va întări și mai mult pe țărani din regiunea Volgăi, așa cum s-a întâmplat și cu cei din centrul Rusiei.

Cu alte cuvinte, colonizările din Siberia au demonstrat în mod practic imposibilitatea unei asemenea salvări, la început țăranilor din centru, iar acum și celor din regiunea Volgăi.

„Noua“ politică agrară, ruinând o zonă după alta a Rusiei, ruinând țăranimea dintr-o regiune după cea din altă regiune, face ca toți țărani să înțeleagă treptat că nu în această politică se află adevărata lor salvare.

Scris la 4 (17) mai 1913

*Publicat la 9 mai 1913
în ziarul „Pravda“ nr. 105
Semnat : V. I.*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

CONGRESUL „PARTIDULUI SOCIALIST BRITANIC“

„Partidul socialist britanic“ a luat ființă în 1911, la Manchester. Au intrat în acest partid fostul „Partid socialist“, care mai înainte a purtat denumirea de „Federația social-democrată“⁷¹, precum și câteva grupuri și persoane izolate, printre care și Victor Grayson, un socialist înflăcărat, dar prea puțin principial și cu o pronunțată tendință spre frazeologie.

La Blackpool, un orașel de coastă, a avut loc între 10 și 12 mai st. n. Congresul al II-lea al Partidului socialist britanic. Au fost prezenți numai 100 de delegați, adică mai puțin de o treime din numărul lor total, fapt care, dată fiind lupta îndârjită a majorității delegaților împotriva vechii conduceri a partidului, a produs o impresie penibilă asupra observatorilor. Or, presa burgheză din Anglia (întocmai ca și presa burgheză din Rusia) caută să pescuiască și să difuzeze cu multe înflorituri episoade ale luptei deosebit de acute pe care o duce partidul împotriva conducerii sale.

Presa burgheză nu manifestă nici un interes pentru conținutul *ideologic* al luptei din cadrul socialismului. Ea e ahtiata doar după senzational, după scandaluri cât mai picante...

Or, conținutul ideologic al luptei din P.S.B. (Partidul socialist britanic) a fost cât se poate de profund. În fruntea vechii conduceri se afla Hyndman, unul dintre întemeietorii partidului. Timp de câțiva ani el a acționat, fără să țină seama de partid și chiar împotriva partidului, în

probleme de mare importanță ca problema înarmărilor și a războiului. Lui Hyndman i-a intrat în cap că Anglia este amenințată să fie distrusă și înrobită de Germania și că, de aceea, socialiștii trebuie să susțină revendicarea de a se asigura o flotă „corespunzătoare” (adică puternică) pentru apărarea ei!

Socialiștii în rolul de apărători ai unei flote „puternice” — și asta într-o țară a cărei flotă contribuie la înrobirea și jefuirea cea mai nerușinată, feudală, a unei populații de *trei sute de milioane* în India și de zeci de milioane în Egipt și în celelalte colonii!

Se înțelege că această atitudine ciudată a lui Hyndman a fost pe placul burgheziei engleze (conservatorilor și liberalilor). Se înțelege, de asemenea, că social-democrații englezi — spre cinstea lor, trebuie s-o spunem — nu s-au împăcat cu această infamie și nerușinare și au luptat cu ardoare împotriva ei.

Lupta a fost dîrză și îndelungată; s-au întreprins unele încercări de compromis, dar Hyndman s-a dovedit incorrigibil. Și trebuie să considerăm drept un mare merit al socialismului englez faptul că la congresul de care ne ocupăm Hyndman a trebuit să iasă din conducere. Componența acesteia a fost în general schimbată în proporție de $\frac{3}{4}$ (din cei 8 membri au fost realeși numai 2: Quelch și Irving).

Congresul a adoptat o rezoluție împotriva vechii conduceri. În această rezoluție se declară:

„Congresul salută pe tovarășii francezi și germani pentru lupta energetică pe care o duc împotriva intensificării înarmărilor în țările lor și obligă Partidul socialist britanic — ca parte integrantă a partidului socialist internațional, care trebuie să se supună rezoluțiilor cu privire la război adoptate la Stuttgart și apoi la Basel în 1912, — să aplice întocmai această politică și în Marea Britanie, luptînd din răsuferință împotriva sporirii înarmărilor și depunînd eforturi pentru micșorarea cheltuielilor de înarmare, scandalos de ridicate astăzi”.

Rezoluția este categorică. Dar adevărul trebuie să-l spui chiar dacă este amar. Social-democrații englezi și-ar fi pierdut dreptul de a lupta împotriva oportuniștilor din așa-zisul „Partid laburist independent” (independent de socialism, dar dependent de liberali) dacă nu s-ar fi ridicat

cu hotărîre împotriva păcatelor naționaliste ale propriei sale conduceri.

Presa burgheză n-are decît să spumege de furie și să se dea în spectacol atunci cînd se ocupă de lupta internă din rîndurile social-democraților. Social-democrații nu se consideră sfinți ; ei știu că nu rareori proletariatul se molipsește de la burghezia care-l înconjură de tot soiul de boii oribile — lucru inevitabil în societatea capitalistă, atît de murdară și de respingătoare. Dar social-democrații știu să-și lecuiască partidul lor printr-o critică deschisă și curajoasă. Și nu începe îndoială că ei îl vor vindeca și în Anglia.

Scris la 5 (18) mai 1913

*Publicat la 14 mai 1913
în ziarul „Pravda” nr. 109
Semnat : V.*

*Se lipărește după textu?
apărut în ziar*

O APRECIERE ASUPRA DUMEI A IV-A

Se știe cum este apreciată Duma a IV-a de către social-democrați, reprezentanții clasei muncitoare. La această apreciere s-a ajuns ținându-se seama de caracterul de clasă al Dumei moșierești și burghezo-moșierești, precum și de caracterul guvernului, care în unele privințe se înțelege, în această Dumă, cu clasele dominante.

E instructiv însă să vedem și cum apreciază această Dumă *chiar cei de dreapta*, și anume *domnii moșieri*.

Interesant, în această privință, este un interviu apărut în ziarele din sud, interviu acordat de d-l Sinadino, primarul Chișinăului, latifundiar, care în Duma a III-a era naționalist, iar în Duma a IV-a se consideră ca făcând parte din partidul de „centru”, adică se situează *mai la dreapta* decât octombriștii. Se pare că și el este un stîlp de nădejde al regimului ca nimeni altul ! Și iată care sînt aprecierile lui :

„Duma a IV-a nu este decît o ficțiune : din Consiliul de Stat fac parte oameni care nu țin de loc seama de reprezentanții poporului și acționează, dacă ne putem exprima astfel, împotriva voinței lor. Repet, Duma nu este decît o ficțiune și, în asemenea condiții, ea nu poate da nimic țării. Nu găsesc în limba rusă un termen pentru a defini activitatea Consiliului de Stat. Este ceea ce francezii numesc «sabotage»...”

Acest moșier mîniat spune despre Dumă și despre guvernul nostru un adevăr căruia muncitorii merită să-i dea toată atenția. În general, democrația are prilejul să audă de la domnii reacționari o părere sinceră despre sistemul

și „ordinea“ reacțiunii dominante numai atunci cînd aceștia se iau la ceartă.

Se supără un moșier (sau cîțiva), și, drept urmare, ni se oferă o descriere a „ordinii“ moșierești în cîrmuirea și organizarea statului, care pare luată dintr-o proclamație social-democrată !

Duma a IV-a și Duma a III-a nu sînt de loc niște ficțiuni — cum afirmă mîniosul domn moșier cu idei de dreapta —, căci ele oferă guvernului, între altele, aprobarea bugetului prezentat de el. Dar esențial este aici faptul că, deși întreaga clasă moșierească și toate vîrfurile burgheziei ajută guvernul, totuși „căruța nu se urnește din loc“ !

A fost creată posibilitatea unei alianțe a guvernului cu moșierii și cu burghezia. Duma face *tot* ce poate pentru o asemenea alianță. Și totuși n-a ieșit nimic care să aducă măcar pe departe a constituție. Vechea orînduire de stat a rămas în picioare. Miniștrii sînt și ei niște oameni care (după expresia lui Sinadino) „tremură pentru pielea lor“, neștiind, probabil, ce va fi mîine cu ei, ce porunci li se vor mai da.

Întreaga „activitate“ a Dumei și a Consiliului, toate văicărelile liberale pe tema lipsei de perspectivă a reformelor, chiar și a celor mai modeste, mai octombriste și mai mărunte, și, în sfîrșit, mărturisirile sincere ale moșierului „legiuitor“ mîniat, — toate arată cît de absurde sînt iluziile constituționaliste și visările reformiste în Rusia de astăzi.

Scris la 5 (18) mai 1913

Publicat la 15 mai 1913
în ziarul „Pravda“ nr. 110

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ÎN LEGĂTURĂ CU EDITORIALUL DIN ZIARUL „LUCI“ Nr. 189

... * Fraza despre lupta „prin toate mijloacele accesibile“ nu obliga pe nimeni la nimic. Acest lucru e cît se poate de limpede. Dimpotrivă, această frază este aleasă intenționat pentru a justifica atitudinea evazivă a liberalilor. Ce vrea să însemne „mijloace accesibile“ ? Să fie oare autorul editorialului din „Luci“ atît de naiv și atît de nepriceput în ale politicii încît să nu cunoască „accesibilitatea“ mijloacelor *mîrșave* pentru liberalismul rus ? O cunoaște el, dar tace, căci vrea să sulimenească liberalismul.

Fabricantul Konovalov, milionar liberal, care a intrat în Dumă printr-o înșelare grosolană a democrației (ca mijloc *mîrșav* e bun și ăsta !), a primit permisiunea de a înființa societatea „Russkaia molva“ cu un capital de *jumătate de milion* de ruble și cu scopul unirii cadeților cu octombriștii în cadrul ziarului „progresist“ „Russkaia Molva“⁷².

Faptul este cunoscut de „Luci“. Și, cu toate acestea, el semnează la rezezeală, alături de acești Konovalovi și de scribii lor năimiți, rezoluția cu privire la „lupta prin toate mijloacele accesibile“. Întreb pe oricare muncitor și pe oricare țăran știutor de carte : oare nu este clar că această rezoluție *înșală poporul* folosind cuvinte intenționat confuze despre „accesibilitate“, cînd Konovalovii *cu bună știință* socotesc „accesibile“ numai mijloacele care nu pot să alarmeze în mod serios pe domnii Purișkevici & Co. ?

Este limpede. Toată activitatea domnilor Konovalovi —

---

* Începutul articolului nu a fost găsit. — Nota red.

și, desigur, nu numai a Konovalovilor, ci a tuturor liberalilor — a demonstrat îndeajuns că ei consideră *accesibile* numai mijloacele care *nu subminează* temeliile bunăstării și privilegiilor domnilor Purișkevici & Co.

Trebuia să mergem la consfătuire spre a demasca pentru a mia oară înșelăciunea (ceea ce noi nu ne vom osteni să facem) și a explica democraților naivi, ignoranți sau lipșiți de agerime în ce constă „esența” (sau, dacă vreți adevărul, în ce constă *mîrșăvia* și *minciuna*) cuvîntului „accesibilitate”.

E cel mai josnic, cel mai respingător și ordinar cuvînt din vocabularul politic rus. Din punct de vedere gramatical este ridicol să declari : „Nu recunosc decît mijloacele accesibile”, deoarece oricine știe că *inaccesibilul* nu este accesibil. Dar totul e că asta nu-i o problemă de gramatică, ci una politică. Muncitorii considerau accesibil *nu* ceea ce este accesibil Konovalovilor, Miliukovilor & Co.

Să luăm un exemplu negativ. Muncitorii consideră *inaccesibil* un „mijloc” ca acela de a declara astăzi că discursul lui Rodzeanko este „constituțional”, pentru ca mîine să-i acuzi de infamie pe octombriști (care de la 17 octombrie, ba încă de mai înainte nu s-au trădat și n-au trădat pe Purișkevici).

Muncitorii, și eu știu bine acest lucru, consideră un asemenea mijloc și un asemenea procedeu drept o mîrșăvie „inaccesibilă”. Konovalovii și Miliukovii o consideră drept o „tactică constituțională” „accesibilă”.

Voi lua acum un exemplu pozitiv... De altfel... articolul 129... Dar mai bine, domnilor, îngăduiți-mi să *nu* citez exemplul pozitiv în acest articol, în acest ziar sau revistă ! Dacă aș fi participat la consfătuire și dacă acolo Konovalovii și Miliukovii ar fi făgăduit să nu mă denunțe, aș fi venit cu un exemplu concret, admirabil și convingător, cu un exemplu pozitiv, istoric și statistic ! ...Este tentant, zău așa, să vorbesc despre ceea ce consideră accesibil în domeniul acțiunilor în general și al *pungii* în particular, pe de o parte, muncitorii, iar pe de altă parte Konovalovii și Miliukovii... Dar mă voi abține...

Ar fi trebuit să participăm la consfătuire. Acolo *ar fi putut* fi mai multă libertate a cuvîntului decît „aiurea”.

Acolo trebuia să se propună democrației să-și spună părerea despre caracterul dăunător al reformismului, ceea ce ar fi fost cât se poate de potrivit cu problema ridicată. În acest caz ar fi rezultat *două* rezoluții : una democratică și alta liberală, una „inaccesibilă“ liberalilor (dar accesibilă muncitorilor și micilor burghezi conștienți, sau cel puțin a unei părți dintre aceștia) și o alta „accesibilă“ Konovalovilor. Publicul ar fi auzit astfel despre ambele rezoluții sau le-ar fi citit și ar fi *reflectat* asupra lor. Oamenilor li s-ar fi deschis capetele și ar fi avut prilejul să le confrunte și să le compare.

Și după cîtva timp, în mod sigur, din acea parte a democrației care se lasă captivată de frazeologia goală a liberalilor s-ar *fi desprins* o democrație care socotește „inaccesibilă“ mîrșăvia liberală și accesibil cu totul altceva. Ar fi fost *tot* o „acțiune comună“, dar nu în spiritul discuțiilor comune cu liberalii despre limitele „accesibilului“ pentru liberalism.

Da, ziarul „Luci“ este condus de liberalii odioși, dar e de ajuns să apară încă cîteva asemenea editoriale folositoare ca cel din nr. 189, și muncitorii vor ajunge să cunoască de-a binelea pe acești „răi păstori“. Continuați așa, domnilor luciști, drum bun !

Scris în jurul datei
de 10 (23) mai 1913
Semnat : *P o s t o r o n n i i*

Se tipărește pentru prima oară,
după manuscris

SE ÎMBUNĂTĂȚEȘTE STAREA ȚĂRĂNIMII SAU SE ÎNRĂUTĂȚEȘTE ?

Sub acest titlu, un oarecare domn I. P—v, scrib oficial, a publicat în „Industrie și comerț”⁷³ (nr. 100), organ oficial, un articolăș în care încearcă să demonstreze, după cum era și de așteptat, că starea țărănimii se îmbunătățește și că ea marchează „fără îndoială... progrese necontenite de la un an la altul”.

Este cât se poate de instructiv faptul că datele prezentate de autor demonstrează *tocmai contrarul!* O dovadă caracteristică de minciună nerușinată a scribilor oficiali și a ziarelor oficiale !

Ce date citează însă autorul ? Trebuie să arătăm, în primul rînd, că el nu ne indică precis sursa lor. De aceea nu trebuie să credem nici un moment că scribul oficial folosește o sursă necunoscută din prima mîină și că citează corect.

Să admitem totuși pentru moment că el citează corect.

„Unele zemstve — scrie el —, de pildă zemstva din Moscova, pentru a stabili dacă starea țărănimii se îmbunătățește sau se înrăutățește, recurg la anchetă (consultare). Corespondenții locali ai zemstvei dau răspunsuri generale, care apoi sînt totalizate.

Rezultatul acestor cercetări întreprinse un șir întreg de ani (6 ani) — scrie d-l I. P—v — s-a concretizat, pentru zona centrală, într-o situație cifrică destul de interesantă : la 100 de răspunsuri de toate felurile reveneau“

Răspunsuri care arată că bunăstare economică a țăranilor:

Anul	Se îmbunătățește	Se înrăutățește	Rămâne neschimbată	Total răspunsuri
1907	15	44	41	100
1908	8	53	39	100
1909	8	64	28	100
1910	21	34	45	100
1911	32	16	52	100
1912	38	15	47	100

Și de aici scribul oficial trage concluzia : „ultimii trei ani... au marcat o continuă ridicare a nivelului economic al țăranimii și o scădere corespunzătoare a procentului la rubricile «se înrăutățește» și «rămâne neschimbat»”.

Observați cu atenție aceste cifre. În primii trei ani, ele arată o scădere evidentă și considerabilă. În ultimii trei ani — o creștere, însă mult mai puțin sensibilă decât scăderea din primii trei ani !!

Însuși d-l I.P.—v recunoaște că aceste oscilații „coincid cu oscilațiile recoltei”.

Atunci de ce, pentru concluzia *generală*, el se limitează la cei trei ani cu recoltă bună și *dă uitării* anii cu recoltă slabă ? Ce am spune despre un negustor care, făcând bilanțul afacerilor sale, ar arăta profiturile, *dar ar ascunde pierderile* ? Am spune că-i un șarlatan, nu-i așa, d-le scrib oficial de la ziarul oficial ?

Să facem această operație simplă — valabilă pentru toată lumea, afară de șarlatani — de calcul nu numai al profiturilor, ci și al pierderilor, nu numai al plusurilor, ci și al minusurilor, nu numai al recoltelor bune, ci și al „recoltelor slabe”. Pentru aceasta trebuie să adunăm datele pe timp de 6 ani, iar suma s-o împărțim la 6 (foarte greu, d-le publicist oficial, nu-i așa ?). Vom obține date *medii* pentru toți cei 6 ani ai contrarevoluției.

Aceste date ne arată că din 100 de răspunsuri au fost :

Favorabile (starea țăranilor „se îmbunătățește”) — 20, nefavorabile („se înrăutățește”) — 38, mijlocii („rămâne neschimbată”) — 42.

Iată bilanțul. Ce ne arată el ?

El ne arată că *țăranimea sărăcește și se ruinează*. În decursul celor 6 ani de contrarevoluție, numărul răspunsu-

rilor nefavorabile este, în medie, *aproape de două ori mai mare* decât al celor favorabile !!

Această concluzie poate fi exprimată concret, aplicînd-o la întreaga Rusie și luînd în considerație 20 000 000 de familii țărănești, în felul următor :

În cei 6 ani s-a îmbunătățit situația a 4 000 000 de familii țărănești, au sărăcit 7 600 000 de familii, au rămas la același nivel (adică în mizerie) 8 400 000 de familii !

Și asta într-o perioadă de urcare a prețurilor, cînd moșierii și burghezia adună aurul cu lopata.

Țăranii, după toate probabilitățile, vor aduce mulțumiri și Dumei moșierești, și guvernului moșieresc, și le vor binecuvînta.

Scriș la 10 (23) mai 1913

*Publicat la 16 mai 1913
în ziarul „Pravda” nr. 111
Semnal : F.*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

ÎNAPOIATA EUROPĂ ȘI ÎNAINTATA ASIE

Această alăturare de cuvinte pare paradoxală. Cine nu știe că Europa e înaintată și Asia înapoiată? Și totuși cuvintele din titlul articolului de față conțin un adevăr amar.

Civilizata și înaintata Europă, cu tehnica ei foarte dezvoltată, cu cultura ei vastă și multilaterală și cu constituția ei, a ajuns la un moment istoric când burghezia, care ține frânele puterii, susține, de frica proletariatului, care crește și se întărește, tot ce este înapoiat, tot ce este perimat, tot ce e medieval. Burghezia, care și-a trăit traiul, se unește cu toate forțele perimate, pe cale de dispariție, spre a menține robia salariată, care se clatină.

În înaintata Europă comandă burghezia, care susține tot ce e înapoiat. În zilele noastre, Europa este înaintată nu datorită burgheziei, ci în *pofida* ei, căci numai proletariatul mărește neconținut oastea de milioane a luptătorilor pentru un viitor mai bun, numai el continuă să nutrească și să propage o ură neîmpăcată față de tot ce înseamnă înapoiere, sălbăticie, privilegii, robie și înjosire a omului de către om.

În „înaintata“ Europă, *numai* proletariatul este o clasă *înaintată*, în timp ce burghezia, încă în viață, este gata să comită orice sălbăticie, oricâte cruzimi și fărâdelegi numai ca să mențină robia capitalistă, pe cale de a pieri.

Nu s-ar putea aduce un exemplu mai izbitor al acestei descompuneri a *întregii* burghezii europene decât sprijinul

pe care-l dă ea *reacțiunii* din Asia pentru satisfacerea scopurilor egoiste ale samsarilor finanței și ale escrocilor capitaliști.

Pretutindeni în Asia crește, se extinde și se întărește o puternică mișcare democratică. Acolo burghezia merge încă împreună cu poporul împotriva reacțiunii. Sute de milioane de oameni se deșteaptă la viață, la lumină și libertate. Și ce entuziasm stârnește această mișcare mondială în inimile tuturor muncitorilor conștienți, care știu că drumul spre colectivism trece prin democrație! Cât de mare e simpatia pe care toți democrații cinstiți o nutresc pentru tînăra Asie!

Dar „înaintata“ Europă? Ea jefuiește China și dă ajutor dușmanilor democrației, dușmanilor libertății în China!

Iată o mică socoteală, simplă, dar instructivă. Noul împrumut chinez a fost încheiat *împotriva* democrației chineze: „Europa“ este *de partea* lui Iuan Și-kai, care pregătește instaurarea unei dictaturi militare. De ce este ea de partea lui Iuan Și-kai? Pentru că face o afacere bună. Împrumutul de circa 250 000 000 de ruble a fost încheiat la cursul de 84 pentru 100. Înseamnă că burghezii din „Europa“ plătesc chinezilor 210 000 000, dar iau de la populație 225 000 000 de ruble. Iată dintr-o lovitură, în câteva săptămîni, un câștig curat de 15 000 000 de ruble! „Curat“ câștig, nu-i așa?

Dar dacă poporul chinez nu va recunoaște împrumutul? China este doar o republică, și majoritatea parlamentului este *împotriva* împrumutului.

O, atunci „înaintata“ Europă va începe să facă gălăgie, invocînd „civilizația“, „ordinea“, „cultura“ și „patria“! Ea va pune atunci în funcție *tunurile* și va sugruma această republică din „înapoiata“ Asie, în alianță cu aventurierul și trădătorul Iuan Și-kai, amicul reacțiunii!

Întreaga Europă care comandă, întreaga burghezie europeană *se aliază* cu toate forțele reacționare și medievale din China.

În schimb, întreaga Asie tînără — adică sutele de milioane de oameni ai muncii din Asia — are un aliat sigur

În proletariatul din toate țările civilizate. Și nu e forță pe lume să poată împiedica victoria acestuia, victorie care va aduce eliberarea atît a popoarelor din Europa cît și a popoarelor din Asia.

Scris la 10 (23) mai 1913

*Publicat la 18 mai 1913
În ziarul „Pravda” nr. 113*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

MOȘIERII DESPRE EXODUL MUNCITORILOR AGRICOLI

„Novoe Vreimea“, ziarul moșierilor ultrareacționari, reproduce în paginile sale interesantele dispute care au loc între moșierii din Polonia și, în general, din regiunile de frontieră ale Rusiei în legătură cu plecarea muncitorilor agricoli în căutare de câștig în Germania și în alte țări europene.

Acest exod crește vertiginos. În 1901 se calcula că pleacă 218 000 de oameni anual. În 1911 s-a apreciat că cifra lor se ridică la 740 000 de oameni, ceea ce înseamnă o triplare a numărului lor față de 1901. În 1912 au plecat, după câte se pare, aproximativ 800 000.

Trebuie să arătăm că, în afară de țărani și muncitori polonezi, au început să plece în Germania și muncitori ruși din centrul Rusiei. „Astăzi nu constituie de loc o raritate să întâlnești la graniță și peste graniță oameni din Tula, Orel și Reazan“. Eliberarea pașapoartelor *gratuite* pe zece luni pentru muncitorii care pleacă la muncile agricole intensifică această mișcare.

De ce este ea determinată? De faptul că țăranii ruși se ruinează într-o măsură din ce în ce mai mare, câștigurile sînt tot mai puține ca urmare a stagnării generale a vieții economice, aflată sub apăsarea moșierilor iobăgiști și a lipsei de drepturi. Salariul în Rusia se menține la un nivel scăzut specific unei țări înapoiate.

Salariul mediu anual al muncitorilor agricoli în Rusia este de 62 de ruble; adăugînd 46 de ruble, care reprezintă costul alimentelor, obținem suma de 108 ruble sala-

riu anual. În Germania însă, salariul mediu anual este de 180 de *ruble*, adică aproape *de două ori mai ridicat!* (Menționăm în paranteză că în Anglia salariul muncitorului agricol este de 300 de *ruble*, iar în America de 500 de *ruble* pe an.)

E firesc ca *sute de mii* de muncitori să fugă din Rusia lipsită de drepturi, săracă și flămîndă în Germania și de aici mai departe — în Danemarca, Elveția și Franța pentru a-și câștiga existența. Muncitorii văd că acolo există un grad mai înalt de civilizație, o cultivare incomparabil mai bună a pămîntului, recolte mult mai ridicate, și, ceea ce este principal, libertate politică, libertate a presei muncitorești și a organizațiilor muncitorești.

Și iată, domnii moșieri se pun pe discuții: unii susțin că pentru proprietar este folositoare această însușire în masă a celor mai bune metode de cultivare a pămîntului de către muncitorii noștri. Alții se revoltă pentru faptul că plecarea muncitorilor ridică salariul în locurile în care ei au lucrat pînă atunci.

În Rusia în general — și în legislația rusă în special — domină părerea moșierilor din *cea de-a doua* categorie, care ar vrea să vadă pe țărani „stabili” (adică legați de pămînt), supuși (ca să nu aibă unde pleca), abrutizați, sălbăticiți (ca să nu vadă că se poate trăi mai bine și că muncitorii o duc mai bine în alte țări).

Din fericire, acești moșieri iobăgiști, oricît s-ar zbate ei, oricît ar schilodi viața din Rusia, nu mai sînt în stare să stăvilească capitalismul mondial, care smulge și pe țăranul rus din bîrlogul său.

Scris la 10 (23) mai 1913

Publicat la 18 mai 1913
în ziarul „Pravda” nr. 113
Semnat: D.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

NU E BINE !

(ÎNCĂ O DATĂ ÎN ATENȚIA CITITORILOR ZIARELOR „LUCI”
ȘI „PRAVDA”)

În nr. 102 al „Pravdei” * atrăgeam atenția cititorilor noștri asupra foiletonului apărut în nr. 93 și 94 ale ziarului „Luci”.

Am făcut o comparație între acest foileton și articolele „Probleme litigioase” **, apărute *concomitent cu el* în „Pravda”. Am afirmat că, în aceste articole, „Pravda” prezintă cititorului fapte și documente care contribuie la rezolvarea unor probleme organizatorice și tactice litigioase, în timp ce „Luci”, în foiletonul menționat, se dedă la bârfeli și atacuri personale, care nu sînt menite să ajute pe muncitori să se orienteze în controversă, ci numai să le împuieze capetele.

Am spus atunci că acest foileton, vorbind despre militanții din 1905, folosește un limbaj care nu diferă de acela al publicațiilor moșierilor înfricoșați și al liberalilor mîniați pe muncitori.

„Luci” a lansat împotriva mea pe muncitorul Gherman, un om hotărît și bun de gură, care mă ocărăște în lege. Eu, mă învinuiește dînsul, „vreau să induc în eroare pe tovarășii cititori” și afirm un „neadevăr vădit”, și în realitate nimic din ceea ce spun eu nu a existat. Acuzîndu-mă în felul acesta de o serie întregă de blestemății, muncitorul Gherman enumără titlurile a o serie întregă de articole din „Luci” și cu asta își încheie articolul.

* Vezi volumul de față, pag. 120—122. — *Nota red.*

** Vezi volumul de față, pag. 71—79. — *Nota red.*

Bine ! Dar cum rămîne cu foiletonul din „Luci“ despre care într-adevăr am vorbit și din care am citat o seamă de pasaje ! În întregul său articol, muncitorul Gherman *nu suflă un cuvînt* despre foileton, nu încearcă măcar să conteste exactitatea pasajelor și nu opune nimic caracterizării făcute de mine acestui foileton, a cărui publicare în presa muncitorească am calificat-o drept inadmisibilă. Cum vine asta, nenicule ? Mă faci cu ou și cu oțet, și nu numai că nu ești în stare, dar nici nu încerci să infirmi măcar o vorbă din cele spuse de mine despre foiletonul din „Luci“.

A fost sau n-a fost publicat în nr. 93 și 94 foiletonul de care m-am ocupat ? — A fost. Atunci cu ce drept afirmi d-ta că „în realitate nici n-a existat așa ceva“ ?

Nu abundă oare acest foileton de tot felul de aluzii și bîrfeli, în loc să prezinte cititorului o analiză obiectivă a divergențelor ? Nu cutezi să spui măcar un cuvînt împotriva acestui lucru ! Atunci cu ce drept mă suspectezi d-ta că am vrut „să induc în eroare pe tovarăși“ ?

Te-ai gândit la ce scrii ? Te-ai gândit că, acuzînd pe un colaborator al unui ziar muncitoresc că afirmă un „neadevăr vădit“ și că e mînat de dorința de „a induce în eroare pe cititori“, trebuie să fii gata să răspunzi — nu în fața mea, ci în fața tuturor aceluia care sînt de partea „Pravdei“, adică în fața cititorilor ei muncitori ?

D-ta te-ai apucat să aperi ziarul „Luci“ împotriva acuzației aduse de mine că foiletonul publicat de el în numerele 93 și 94 nu lămurește problemele controversate și nu face decît să împuieze capul cititorului cu bîrfeli și cu „chestiuni personale“. Și aduci în acest sens, în coloanele aceluiași „Luci“, o serie de acuzații neîntemeiate și de calomnii vădite („Cititorul“ (adică eu) vrea să inducă în eroare pe tovarășii cititori), adică săvîrșești tocmai faptele pentru care am învinuit eu ziarul „Luci“ referindu-mă la foiletonul lui din nr. 94. *Articolul d-tale confirmă acuzația adusă de mine ziarului „Luci“,* în loc s-o infirme.

Poate că ai să spui acum : toate acestea s-au întîmplat din pricina lipsei mele de experiență. Fie și așa ! Dar articolul d-tale a fost revăzut și de redacție. De ce nu te-a prevenit ea ? De ce nu ți-a arătat că, dacă vrei să-mi

aduci o acuzație, trebuie în primul rând să infirmi cele spuse de mine în legătură cu faptele de care m-am ocupat, și să nu treci și d-ta sub tăcere aceste fapte ? De ce ? Pentru că, se vede treaba, redacția știa că tot ce am spus eu referitor la foiletonul din nr. 93 și 94 este adevărat, și dădea bine seama că spusele mele nu pot fi infirmate. De aceea te-a și îndemnat ea să mă ocărăști pur și simplu, repetând încă o dată manevra de care o acuzam în primul meu articol.

Te întreb, ai jucat un rol demn devenind o unealtă în mâinile redacției ziarului „Luci” — d-ta, care semnezi „un muncitor” ?

„Pravda” nr. 114 din 19 mai 1913
Semnat : Un c i t i t o r

Se tipărește după textul
apărut în ziar

O ORGANIZARE AGRARĂ MOȘIEREASCĂ

În dezbaterile pe marginea bugetului, din Duma a IV-a de stat s-au spus, ca întotdeauna, și o mulțime de lucruri inutile. Atît tentativele nereușite ale lui Markov II de a-i pune bețe-n roate lui Kokovțov, cît și acelea ale lui Kokovțov de „a îneca“ într-un potop de fraze caracterul iobăgist al politicii „noastre“ și al bugetului nostru, ca și eforturile zadarnice ale cadeților de a încredința pe oamenii creduli că Kokovțov „a considerat necesar să țină seama“ în Duma a IV-a *tocmai de cadeți*, — toate astea-s simple vechituri plicticoase, răsuflete, pline de ipocrizie.

Dar în această grămadă de vechituri găsești și cîte un sîmbure de adevăr, pe care Markovii, Kokovțovii și Șingarevii au încercat să-l ascundă cît mai adînc. E bine ca acești sîmburi de adevăr să fie scoși la lumină.

„M-am oprit atît de mult asupra problemei organizării agrare — a ținut să declare Kokovțov la 13 mai — pentru că într-adevăr ea cuprinde în sine întreaga dezlegare a viitorului Rusiei...”

Nu de „întreaga“ dezlegare și nici de „viitor“ în general trebuie să se vorbească, ci de viitorul sistemului de atotputernicie a „birocrăției“ și a moșierilor iobăgiști instaurat la 3 iunie. În condițiile *vechilor* rînduieli la sate, *noi* nu vom putea păstra puterea — iată concluzia la care au ajuns acești moșieri în urma unei experiențe amare. Pentru a o păstra trebuie să organizăm transformarea vechiului sat într-un sat burghez într-un fel care să ne

convină nouă. Iată baza și esența „problemei organizării agrare“.

„...Dacă va reuși sau nu guvernul să facă acest lucru, dacă ea (organizarea agrară) va aduce tot folosul pe care-l urmărește atât guvernul cât și instituțiile legislative — continuă ministrul —, asta ne-o poate arăta doar viitorul...“

Viitorul va dezvălui *totul* și va arăta *totul* — asupra acestui lucru nu încape discuție. El va arăta *rezultatul* eforturilor feudalilor și al eforturilor proletariatului, care merge în fruntea democrației. Dar cifrele citate de „seriosul“ (după criteriul cadeților) domn Kokovțov nu ne dovedesc absolut nimic. Numărul persoanelor care fac cereri în care solicită să beneficieze de organizarea agrară crește repede — declară în Dumă plini de încântare atât Kokovțov cât și deputații de dreapta. În 1907, numărul acestor cereri a fost de 221 000, în 1908 — 385 000, în 1909 — 711 000, în 1910 — 651 000, în 1911 — 683 000, în 1912 — 1 183 000, în total — 3 834 000.

„Au beneficiat“ pînă în prezent de organizarea agrară 1 592 000 de gospodării.

Acestea sînt „dovezile“ guvernului și materialele care ni se oferă pentru o apreciere a viitorului.

Și iată că, *tot* la 13 mai, „Novoe Vreamea“, ziarul *guvernului*, prezintă o serie de date din recensămîntul gospodăriilor din județul Samara efectuat de zemstvă în 1911. Numărul țăranilor din acest județ care și-au „întărit“ loturile în proprietatea individuală s-a ridicat la aproape 40%, depășind media pe întreaga țară. Acest județ este, prin urmare, cel mai „favorabil“ pentru guvern.

Și ce s-a constatat? Din numărul total al țăranilor care și-au „întărit“ loturile în proprietate individuală, adevărații hutoreni sînt *mai puțini de trei la sută* (2,9%); și-au creat otruburi numai $\frac{1}{16}$ (6,5%), iar *peste nouă zecimi* (90,6%) au pămînt în fîșii intercalate!!

Nouă zecimi din țăranii care și-au „întărit“ loturile în proprietate individuală continuă să aibă pămînt în fîșii intercalate. Condițiile de gospodărire *s-au înrăutățit* chiar, deoarece *înainte* neajunsul sistemului fîșiiilor intercalate

putea fi măcar în parte „remediat“ de către obște prin reîmpărțiri frecvente.

Numai în decurs de 4 ani, o *treime* din loturile întărite în proprietate individuală au și trecut în alte mâini. Crește numărul celor ce-și pierd pământul, crește și mai repede încă pauperizarea țăranilor, devine și mai mare încurcătura fișiiilor intercalate. Se adâncește și mai mult nemai-pomenita mizerie de la sate. Se înmulțesc cazurile de foamete. Crește numărul țăranilor rămași fără pământ, proletari în toată puterea cuvântului. Crește numărul țăranilor neavuți, „gospodari și ei“, *încurcați* în vechea înrobire și gospodărire pe fișii intercalate, datorită faimoasei organizații agrare moșierești.

Pe cât se vede, organizarea agrară *moșierească* în ceea ce privește pământurile *țărănești* nu duce la lichidarea acestei înrobiri. Ea ar putea fi înlăturată numai printr-o organizare agrară pe baze democratice largi.

Scris la 16 (29) mai 1913

Publicat la 21 mai 1913
în ziarul „Pravda“ nr. 115

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ÎNARMĂRILE ȘI CAPITALISMUL

Anglia este una dintre cele mai bogate, mai libere și mai înaintate țări din lume. La fel ca în Franța, Germania etc., febra înarmărilor a cuprins de mult „societatea” engleză și guvernul englez.

În momentul de față, presa engleză, în special presa muncitorească, publică date foarte interesante, care arată ingeniosul „mecanism” capitalist al înarmărilor. Înarmările navale ale Angliei sînt deosebit de mari. Șantierul naval ale Angliei („Vickers”, „Armstrong”, „Brown” etc.) se bucură de o faimă mondială. Anglia și alte țări cheltuiesc sute și mii de milioane de ruble pentru pregătiri de război —, și, bineînțeles, toate acestea se fac exclusiv în interesul păcii, în interesul apărării culturii, în interesul patriei, al civilizației etc.

Printre acționarii și directorii șantierelor navale, ai pirotehniciilor, ai fabricilor de dinamită, tunuri etc. figurează amirali și vestiți oameni de stat englezi din ambele partide : adică și din partidul conservator, și din partidul liberal. Ploaia de aur curge direct în buzunarele oamenilor politici burghezi, constituiți într-o bandă internațională strîns unită, care instigă popoarele la întrecere în domeniul înarmărilor și care *mulge*, ca pe niște oi, aceste popoare credule, proaste, mărginite și docile !

Înarmările sînt considerate drept o întreprindere națională, patriotică ; se presupune că toată lumea păstrează cu strictețe secretul. Dar șantierul naval, fabricile și uzinele de tunuri, de dinamită și de puști sînt *întreprinderi*

naționale, în care capitaliștii din diferite țări se înțeleg de minune între ei pentru a trage pe sfoară și pentru a jupui „publicul” din diferite țări, construind nave sau fabricînd tunuri atît pentru Anglia împotriva Italiei, cît și pentru Italia împotriva Angliei.

Ingenios mecanism capitalist ! Civilizație, ordine, cultură, pace — și jefuirea a sute de milioane de ruble de către afaceriștii și șarlatanii capitalului din șantierele navale, din fabricile de dinamită etc. !

Anglia face parte din Tripla Înțelegere, dușmana Triplei Alianțe. Italia face parte din Tripla Alianță. Cunoscuta firmă „Vickers” (Anglia) are *filiiale* în Italia. Acționarii și directorii acestei firme ațîță (prin ziarele venale și prin venali „frunțași” parlamentari, indiferent că sînt conservatori sau liberali) Anglia împotriva Italiei, și invers. Profituri storc însă și de la muncitorii din Anglia și de la cei din Italia. Ei jupoaie poporul și dintr-o țară și din cealaltă.

Miniștrii și parlamentarii conservatori și liberali sînt aproape cu toții acționari ai acestor firme. O mîna spală pe alta. Fiul „eminentului” ministru liberal Gladstone este director la „Armstrong”. Contraamiralul Bacon, mare specialist în probleme de marină și deținătorul unui post înalt în „departamentul” respectiv din Anglia, trece în serviciul Uzinei de tunuri de la Coventry cu un salariu de 7 000 de lire sterline (peste 60 000 de ruble), în timp ce premierul britanic primește 5 000 de lire (aproximativ 45 000 de ruble).

Firește că în toate țările capitaliste se petrece același lucru. Guvernele sînt vătăfii clasei capitaliștilor. Vătăfii sînt bine plătiți. Vătăfii sînt ei înșiși acționari. Și sub paravanul discursurilor „patriotice” ei mulg împreună oile...

Scris la 16 (29) mai 1913

Publicat la 21 mai 1913
 în ziarul „Pravda” nr. 115
 Semnal : F r.

Se tipărește după textul
 apărut în ziar

NEPUTINȚĂ ȘI DEZORIENTARE

(NOTĂ)

Cauzele destrămării care se observă azi în rîndurile social-democraților și în cele ale „aproape social-democraților” sînt nu numai exterioare (prigoana etc.), ci și de natură internă. Un mare număr de vechi „militanți de vază” sînt complet dezorientați, ei nu au înțeles absolut nimic din specificul noii situații (contrarevoluția sistemului de la 3 iunie) și, prin „zvîrcolirea” lor neputincioasă cînd la stînga, cînd la dreapta, provoacă o deplorabilă confuzie în tot ce întreprind.

Un exemplu de asemenea dezorientare, neputință și confuzie ni-l prezintă articolul lui A. Vlasov din nr. 109 (195) al ziarului „Luci”.

Nu veți găsi în acest articol al lui A. Vlasov nici o idee, nici un cuvînt viabil. De la un capăt la altul găsim în el confuzie și șchiopătare neputincioasă în coada lichidatorilor și, în același timp, neputincioase încercări de a se delimita de ei. Este inexact că, „înainte”, la noi, partidul era creat uneori „fără participarea muncitorilor înșiși”, sau că „activitatea ilegală se rezuma, de cele mai multe ori (! ! ?), la propaganda abstractă (! ?) a ideilor socialismului”. Istoria vechii „Iskre” (1900—1903), care a făurit programul și a pus bazele tacticii partidului, dezmente total această afirmație. Este inexact că în prezent sarcina partidului constă în „activitatea legală (! ! ?), organizarea ei fiind însă secretă”. A. Vlasov nu a înțeles de loc conținutul lichidatorist al lozincii „lupta pentru un

partid legal“, deși în nr. 108 (312) al ziarului „Pravda“ acest lucru a fost explicat pentru a zecea oară și în modul cel mai popular cu putință.

Este inexact că „Pravda“ îndeamnă „să se ia ca exemplu activitatea vechii organizații de partid“. „Este necesar să se schițeze, fie și pe scurt, caracterul activității acestei (noi) ilegalități, adică tactica“ — afirmă, dându-și niște ifose de-a dreptul comice („noi, practicienii“ !), A. Vlasov. *Încă* în decembrie 1908 și-a „schițat“ partidul tactica sa (iar în 1912 și în 1913⁷⁴ a confirmat și a explicat) și sistemul său de organizare, indicînd clar „*exemplul*“ vechilor sarcini și ale *noilor* forme de pregătire. Dacă A. Vlasov n-a priceput pînă acum acest lucru, asta-i numai din vina lui : soarta lui e să repete frînturi de lichidatorism, deși, în treacăt fie spus, controversa cu acesta nu privește cîtuși de puțin „problemele organizatorice“.

Scris la 16 (29) mai 1913

Publicat la 21 mai 1913
În ziarul „Pravda“ nr. 115
Semnat : V. I. L. N.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

SCUMPETEA ȘI VIAȚA „GREA” A CAPITALIȘTILOR

Scumpetea crește, crește într-una. Uniunile capitaliștilor ridică neconținut prețurile, adunând milioane și zeci de milioane, în timp ce masele de țărani se ruinează din ce în ce mai mult, iar familiile muncitorilor o scot tot mai greu la capăt, fiind nevoite să flămânzească și să renunțe pînă și la strictul necesar.

„Industrie și comerț”, organul industriașilor noștri milionari, citează următoarele date cu privire la creșterea scumpetei. Așa-numitul *indice al prețurilor*, care se stabilește prin adunarea prețurilor la o serie de produse dintre cele mai importante, înregistrează în ultimii ani o creștere continuă. Iată datele pe luna *aprilie* :

	Indicele prețurilor
În 1908.....	2 195
„ 1909.....	2 197
„ 1910.....	2 416
„ 1911.....	2 554
„ 1912.....	2 693
„ 1913.....	2 729

În ultimii 6 ani, prețurile au crescut de la 2 195 la 2 729, adică cu nici mai mult, nici mai puțin decît cu 24% !! Jefuirea masei populației muncitoare, și în special a muncitorilor, de către capitaliștii uniți înregistrează un „progres” remarcabil.

Iar domnii capitaliști — atît în revista sus-menționată, cît și în nenumăratele lor asociații și uniuni, care sînt aprobate cu mărinimie de către guvern — continuă să se plîngă de „*caracterul nedrept*“ al impunerii fiscale asupra comerțului și industriei !

Îți vine să rîzi... numai că muncitorilor nu le arde de rîs.

Sărmanii nenorociți industriași milionari comunică următoarele date, extrase de ei dintr-un document ministerial cu privire la impunerea *averilor imobile de la orașe*.

În 1910 veniturile aduse de aceste proprietăți se cifrau la 239 000 000 de ruble (cifră stabilită, desigur, în mod birocratic de funcționarii de stat, așa că ne putem închipui cîte zeci de milioane au fost ascunse de obijduita tagmă negustorească). În 1912, adică peste numai 2 ani, veniturile realizate de pe urma proprietăților imobile de la orașe se ridicaseră deja la 500 000 000 de ruble (luînd în considerație numai Rusia, fără regatul Poloniei).

Așadar, în 2 ani venitul net obținut de pe urma proprietăților imobile de la orașe a crescut cu peste 250 000 000 de ruble !! De aici ne putem da seama de uriașul torent de aur ce se varsă în buzunarele capitaliștilor, și care se formează din milioanele de șuvoaie ale sărăciei, mizeriei și foametei de nedescris pe care o îndură țărani și muncitorii.

„Scumpetea actuală“ nu este altceva decît forma actuală (capitalistă) a pauperizării, a ruinării și jefuirii oamenilor muncii, concomitent cu îmbogățirea nemaiauzită a unui pumn de capitaliști.

Bieții capitaliști se vaită : impozitul pe care trebuie să-l plătească ei este vădit „nedrept“. Gîndiți-vă : li se iau 6% din venitul *net*. În 1910 li s-au luat (în Rusia, fără Polonia) 14 000 000 de ruble, iar în 1912 — 29 800 000 de ruble.

Prin urmare, impozitul perceput de la milionarii jecmăniți a sporit, în decurs de 2 ani, cu aproape 16 000 000 de ruble.

Ce părere aveți, tovarăși muncitori : la o creștere a venitului *net* de la 240 000 000 la 500 000 000 de ruble, adică

cu 260 000 000 de ruble în 2 ani, n-ar trebui perceput un impozit de 100 000 000 sau 200 000 000 de ruble? Nu s-ar cuveni ca din profitul *suplimentar* de 260 000 000 de ruble, obținute de la muncitorii și țăranii săraci, să se ia, după un calcul modest, 200 000 000 pentru școli, spitale, pentru ajutorarea celor înfometăți, pentru asigurarea muncitorilor ?

Scris la 17 (30) mai 1913

Publicat la 22 mai 1913
în ziarul „Pravda” nr. 116

Se tipărește după textul
apărut în zi r

SOCIAL-DEMOCRAȚIA GERMANĂ ȘI ÎNARMĂRILE

Comisia bugetară a Reichstagului german a adoptat, în primă citire, proiectul de lege militară. Nu începe îndoială că votarea lui este asigurată. Guvernul iuncherilor — frați cu Purișkevicii și Markovii noștri — „lucrează” mână-n mână cu burghezia germană, pregătind o nouă oprinare a poporului și, totodată, o sporire a profiturilor domnilor fabricanți de arme de exterminare. Fabricanții de muniții și de echipament militar fac afaceri mănoase. Odraslele nobililor prusaci savurează cu anticipație satisfacția de a primi posturi „suplimentare” de ofițeri. Toate clasele stăpînitoare sînt mulțumite, — și ce sînt actualele parlamente, dacă nu un instrument de executare a voinței claselor stăpînitoare ?

Pentru a justifica noile înarmări, se depun, ca de obicei, toate eforturile spre a zugrăvi tot felul de primejdii care ar amenința „patria”. Cancelarul german îl sperie pe filistinul german, printre altele, cu *pericolul slav*. Vedeți dumneavoastră, victoriile națiunilor balcanice ar fi întărit „slavismul”, care este ostil întregii „lumi germane” !! Panslavismul, ideea unirii tuturor slavilor împotriva germanilor, iată primejdia — caută să-i convingă cancelarul pe iuncheri.

Social-democrații germani au demascat și continuă să demaște fără șovăire în presa lor, ca și în cuvîntările rostite în parlament și la diferite adunări, aceste manifestări fățarnice, aceste ieșiri șovine. Există — spuneau social-democrații — un stat în care majoritatea populației

este slavă și care se bucură de multă vreme de libertate politică și de un regim constituțional. Acest stat este Austria. Or, a ne teme că ea ar nutri intenții războinice ar fi pur și simplu absurd.

Strâns cu ușa de social-democrați, cancelarul german s-a agățat de manifestările zgomotoase ale panslaviștilor din Petersburg. Strașnic argument! Fabricanții de arme, de blindaje, de tunuri, de praf de pușcă și de alte articole de uz „cultural” vor să se îmbogățească atît în Germania cît și în Rusia, și, ca să prostească opinia publică, dau vina unii pe alții. Pe germani îi sperie cu șoviniștii ruși, iar pe ruși cu cei germani! Și unii și ceilalți joacă un rol jalnic în mîna capitaliștilor, care știu prea bine că e ridicol fie și gîndul la un război al Rusiei împotriva Germaniei.

Repetăm, șoviniștii germani au asigurată majoritatea în Reichstag. Dar printre muncitorii germani crește indignarea, și ei cer ca în lupta împotriva jefuirii nerușinate a banilor poporului de către șoviniști să se folosească nu numai mijloacele parlamentare. Este interesant să menționăm că la adunarea generală a social-democraților din circumscripția electorală nr. 1 din Württemberg (Stuttgart) a fost adoptată următoarea rezoluție :

„Adunarea generală își exprimă regretul că în parlament lupta împotriva proiectului de lege militară nu este dusă cu suficientă energie. Adunarea consideră că ofensivei sălbatice dezlănțuite de fabricanții de armament împotriva buzunarului poporului trebuie să i se opună rezistență prin toate mijloacele posibile. De aceea, ea așteaptă de la fracțiunea social-democrată din Reichstag să pornească la luptă în modul cel mai energic, nedîndu-se în lături nici de la obstrucție, atunci cînd proiectul de lege va pleca de la comisie și va fi supus discuției întregului Reichstag. Adunarea consideră nesatisfăcătoare lupta extraparlamentară dusă pînă în prezent de către partid și cere conducerii partidului să treacă la organizarea unor acțiuni, inclusiv greve de masă, care să cuprindă întreaga populație muncitoare”.

Social-democrația germană începe să sesizeze încet, dar sigur, necesitatea unei lupte hotărîte, ofensive, de masă a muncitorilor. Dacă oportuniștii, al căror număr în cadrul

fracțiunii parlamentare și printre funcționarii din mișcarea muncitorească este destul de ridicat, se împotrivesc acestei lupte, în schimb, în masele muncitorești ea se bucură de tot mai multă simpatie.

Scris la 17 (30) mai 1913

*Publicat la 22 mai 1913
în ziarul „Pravda” nr. 116*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

CREȘTEREA BOGĂȚIEI CAPITALISTE

Capitaliștilor nu le place să vorbească deschis despre veniturile lor. „Secretul comercial“ este respectat cu toată strictețea, și pentru un neinițiat este foarte greu să pătrundă în „secretele“ creării de bogății. Proprietatea privată este sacră: nimeni nu se poate amesteca în treburile proprietarului. Iată principiul capitalismului.

Dar capitalul a depășit de multă vreme cadrul proprietății private și a dus la crearea de întreprinderi pe acțiuni. Sute și mii de acționari care nu se cunosc între ei formează o întreprindere comună, și domniii proprietari particulari s-au fript nu o dată când, sub paravanul „secretului comercial“, afaceriști abili au golit buzunarele asociaților lor.

Sacra proprietate privată a fost nevoită să sacrifice ceva din sanctitatea ei: a fost nevoie să oblige prin lege întreprinderile pe acțiuni să țină o gestiune corectă și să publice principalele cifre totalizatoare ale gestiunii lor. Desigur, înșelarea publicului nu a încetat în urma acestui fapt, ci a luat doar alte forme, devenind mai rafinată. Asociindu-și, puțin câte puțin, capitalurile mici ale acționarilor de prin toate colțurile lumii, marele capital a devenit și mai puternic. Prin intermediul societăților pe acțiuni, milionarul dispune acum nu numai de milionul său, ci și de un capital suplimentar, să zicem de 800 000 de ruble, strâns, poate, de la 8 000 de mici întreprinzători.

Dar și absurditatea capitalismului devine tot mai clară și mai evidentă pentru masa populației.

Iată, de pildă, cifrele totalizatoare ale dărilor de seamă ale societăților de asigurări din Rusia pe 10 ani — din 1902 pînă în 1911 —, cifre date publicității.

În 1902 capitalul pe acțiuni era de 31 333 000 de ruble (grupat în 21 de întreprinderi pe acțiuni), în timp ce în 1911 (tot în 21 de întreprinderi) el se ridica la 34 800 000. În mod obișnuit, partea mai mare de capital aparține unui număr restrîns de milionari. Se poate întîmpla ca 10 sau 20 de magnați să posede acțiuni în valoare de 18 000 000 de ruble și, deținînd în felul acesta cea mai mare parte din acțiuni, să dispună, fără nici un control, de restul de 13 000 000 sau 16 000 000 ale „micilor” acționari.

O sumedenie de profesori, apărători ai capitalismului, pornind de la constatarea că numărul micilor acționari e în creștere, se întrec în a debita tot soiul de palavre pe tema creșterii numărului de proprietari. În realitate însă crește puterea (și venitul) magnaților milionari *asupra* capitalului „celor mici”.

Priviți în ce măsură au crescut în timp de 10 ani profiturile regilor asigurărilor de la noi. În decurs de 10 ani dividendele la capitalul pe acțiuni au fost, *în medie*, de peste 10% !! Nu-i rău cîștigul! În cel mai defavorabil din acești 10 ani ei „au cîștigat” cîte 6 copeici de fiecare rublă, iar în anii cei buni cîte 12 copeici!

Capitalurile de rezervă s-au dublat: în 1902 ele reprezentau suma de 152 000 000 de ruble, iar în 1911 — 327 000 000. Averele lor aproape s-a dublat: în 1902 ea era de 44 000 000, iar în 1911 — de 76 000 000 de ruble.

În total, 32 000 000 de ruble avere *nou acumulată* în 10 ani într-un număr de 21 de întreprinderi!

De către cine „a fost cîștigată” această avere?

De cei care nu au muncit, adică de acționari, și în primul rînd de magnații milionari, care dețin majoritatea acțiunilor.

Au muncit sute de funcționari, colindînd țara, organizînd pe asigurați, cercetînd avutul lor, bătuindu-și capul cu tot felul de calcule. Acești funcționari tot funcționari au rămas. Ei nu primesc nimic în afară de salariu (după

cum se știe, pentru cei mai mulți dintre ei, salariul este neîndestulător chiar pentru o întreținere modestă a familiei). Ei nu pot să strângă nici un fel de avere.

Dacă vreunul din magnați a depus o „muncă“ de *director*, el a fost răsplătit pentru asta *în mod special*, cu un salariu de ministru și cu diverse premii.

Domnii acționari însă s-au îmbogățit *pentru că nu* au muncit. Ei au încasat în medie, pe an, în decurs de un deceniu, câte 3 000 000 de ruble profit net, „trudind“ la tăiatul cupoanelor, și au mai acumulat și un mic capital suplimentar de 32 000 000 de ruble.

Scris la 19 mai (1 iunie) 1913

*Publicat la 9 iunie 1913
în ziarul „Pravda“ nr. 131
Semnat: V. I.*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

CUM ORGANIZEAZĂ MASELE CATOLICII GERMANI

În statele înapoiate, unde majoritatea populației este lipsită de drepturi, unde nu există libertate politică, unde domnește bunul plac al stăpînirii, nu există nici un fel de organizații politice largi. Numai mici grupuri de moșieri sau de industriași milionari se bucură de „libertatea de asociere“, dar aceste grupuri își îndreaptă întreaga lor atenție spre vîrfuri, spre „sferele înalte“, spre puterea de stat, și nu numai că nu tind să organizeze masele populare, dar se tem de organizarea acestora ca de foc.

În statele unde principiile constituționale și participarea poporului la treburile statului sînt asigurate, nu numai socialiștii sînt aceia care caută să organizeze masele (deoarece singura lor forță o constituie educarea și organizarea maselor), dar și *partidele reacționare*. Dacă orînduirea de stat este democratizată, capitaliștii sînt nevoiți să-și caute un sprijin în mase, iar pentru aceasta ei trebuie să le organizeze sub lozincile clericalismului (ale ultra-reacționarismului și ale religiei), ale naționalismului și șovinismului etc.

Libertatea politică nu înlătură lupta de clasă, ci, dimpotrivă, o face să devină mai conștientă, mai largă, antrenînd în această luptă cele mai înapoiate pături ale poporului, învățîndu-le să se descurce în problemele politice și să-și apere vederile și interesele.

Este instructiv să vedem, de pildă, cum sînt organizate masele populare de către partidul reacționar german de „centru“ — partidul catolic. Acest partid caută să de-

termine masele să apere capitalismul în numele religiei și „patriotismului“. Și catolicii din Germania au reușit să organizeze prejudecățile și ignoranța maselor populare în parte datorită faptului că în această țară ei formează o minoritate a populației, și că într-o anumită epocă această minoritate a fost prigonită de stat. Or, masele celor ce muncesc și sînt exploatați nutresc întotdeauna, în mod instinctiv, simpatie pentru cei prigionți. Iar reacționarii catolici au știut să profite de această stare de spirit.

Catolicii au creat o organizație de masă, așa-zisa „Uniune națională a Germaniei catolice“, care numără 100 000 de membri. Organizația este strict centralizată. Scopul ei este apărarea orînduirii „creștine“ (de fapt *capitaliste*) și lupta împotriva tendințelor „distructive“ (adică socialiste).

Uniunea are în fruntea ei un comitet format din 24 de membri. Dintre aceștia, 9 se ocupă cu treburile conducerii administrative, iar ceilalți sînt reprezentanți ai diferitelor districte, ai orașelor mari etc. La fiecare 20—40 de familii catolice este desemnat cîte un „împuternicit“. Toți împuterniciții acționează conform directivelor conducerii.

Domnii catolici, războindu-se împotriva social-democraților, ridică, de regulă, obiecția că agitatorii social-democrați trăiesc din bănuții muncitorilor. Dar catolicii înșiși procedează absolut la fel în organizațiile lor; în toate centrele mai importante, ei au *agitatori plătiți*.

Activitatea conducerii partidului este organizată întocmai ca într-o fabrică. 20 de funcționari speciali se ocupă de „literatură“: unul urmărește problemele de teologie, altul problema agrară, al treilea mișcarea social-democrată, al patrulea meșteșugurile ș.a.m.d. Ei fac tăieturi și extrase din ziare și reviste și au și o registratură. Au și stenografii. Biblioteca lor specială însumează 40 000 de volume. Se întocmesc scrisori pentru ziare, „corespondențe“, care sînt publicate în zeci de ziare catolice. Se duce o corespondență specială „social-politică“, o corespondență specială „apologetică“ (care apără religia și creștinismul). Se editează serii de broșuri în toate problemele. În fiecare an se difuzează pînă la 5 000 de rezumate după diferite re-

ferate. O secție specială se ocupă cu propaganda cu ajutorul filmului. Biroul de informații dă, gratuit, tot felul de informații: în decursul anului 1912 au fost date peste 18 000 de informații.

Studentii catolici sînt folosiți în mod sistematic pentru propagandă și agitație, în special în timpul vacanței. Împuterniciții (în număr de cîteva zeci de mii) urmează „cursuri sociale” speciale. Pentru „instruirea” specială în vederea luptei împotriva social-democraților există cursuri speciale de două luni pe lîngă conducerea partidului. S-au organizat cursuri speciale de două săptămîni pentru țărani, învățători, funcționari comerciali etc.

Nu lucrează prost catolicii ultrareacționari din Germania. Dar toată activitatea lor nu este decît o palidă imitație după activitatea social-democraților germani.

Scris la 20 mai (2 iunie) 1913

*Publicat la 26 mai 1913
în ziarul „Pravda” nr. 120*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

CONCEDIILE PENTRU MUNCITORI

Muncitorii metalurgiști din Germania se află, ca și cei din alte țări, în primele rînduri ale proletarilor conștienți și organizați. Ei au ridicat, între altele, problema stabilirii unor *concedii de odihnă* echitabile pentru muncitori.

După cum se știe, patronii se împotrivesc din răspuțeri unei asemenea măsuri, susținînd că ea le-ar impune cheltuieli „împovărătoare“. Muncitorii metalurgiști însă, într-o broșură specială editată de uniunea lor, au dovedit cu cifre precise netemeinicia acestor pretexte egoiste și ipocrite. Ei au demonstrat că în 93 de societăți pe acțiuni din industria metalurgică a Germaniei profitul net a fost, în perioada 1905—1910, în medie, de 13,4% !!

Ar fi suficient ca acest profit să fie micșorat numai cu 2% pentru a se asigura tuturor muncitorilor posibilitatea de a obține concedii echitabile.

În momentul de față însă, sistemul concediilor este încă foarte puțin extins, fiind folosit, în majoritatea cazurilor, de capitaliști pentru înrobirea muncitorilor. Metalurgiștii germani au întreprins două anchete în problema concediilor, una în 1908 și alta în 1912.

În 1908 existau 138 de întreprinderi în care muncitorii beneficiau de concedii. Din cei 75 591 de muncitori care lucrau în aceste întreprinderi, au căpătat concedii 13 579, adică 17,9%.

În 1912 se numărau 389 de întreprinderi în care muncitorii beneficiau de concedii. Din cei 233 927 de muncitori

care lucrau în aceste întreprinderi, au avut concedii 34 257, adică 14%.

În medie, de fiecare 1 000 de întreprinderi din industria metalurgică, numai 3 acordau concedii ! Din numărul total al muncitorilor metalurgiști, numai 1,8%, adică mai puțin de *a 50-a* parte, au beneficiat de concediu.

Majoritatea întreprinderilor care acordă concedii — și anume peste nouă zecimi din numărul lor — dau concedii numai muncitorilor care au lucrat în fabrică un timp îndelungat. Din 389 de fabrici (cu 233 927 de muncitori), în 84 (cu 140 209 muncitori) se cere ca muncitorul să aibă o vechime *de la 5 pînă la 10 ani (!)* pentru a avea dreptul la concediu.

Este limpede că un asemenea concediu reprezintă o îmbunătățire ridicol de infimă pentru muncitori, el fiind *mai curînd* o momeală menită să lege pe muncitor de fabrică și un mijloc de luptă împotriva grevelor !

În majoritatea cazurilor (pentru 72% din muncitorii de la întreprinderile sus-menționate), durata concediului nu trece de *o săptămîină*. Pentru 10% din muncitori, durata concediului este *sub o săptămîină*, și numai pentru 16% ea este *mai mare de o săptămîină* (pînă la două săptămîni).

În majoritatea întreprinderilor care acordă concedii (97%), muncitorii capătă pentru durata concediului același salariu ca și înainte de concediu, sau salariul săptămînal mediu.

În concluzie, vedem că concediile pentru muncitori sînt practicate pe o scară monstruos de redusă, chiar și în industria înaintată a unei țări înaintate. Dar muncitorii își dau tot mai bine seama de necesitatea unei odihne raționale și suficiente, și, perseverînd, muncitorii organizați vor reuși să obțină succese și în acest domeniu.

Scris la 20 mai (2 iunie) 1913

Publicat la 31 mai 1913
 în ziarul „Pravda” nr. 124
 Semnat : N. N.

Se tipărește după textul
 apărut în ziar

CUVINTELE SINCERE ALE UNUI LIBERAL

V. M. Sobolevski, redactorul ziarului „Russkie Vedomosti“⁷⁵, a încetat din viață acum câteva zile. Liberalii au evocat figura lui de „vajnic militant progresist“. Ei au vorbit și au scris despre calitățile defunctului, ocolind însă cu grijă problema orientării politice a ziarului „Russkie Vedomosti“.

Nimic nu-i mai comod pentru liberalii noștri decât acest vechi vâl de ceață, atît de incolor și de întins, care poartă denumirea de „opozitionism“ sau de „progresism“. Dar ce se ascunde în dosul acestor cuvinte, *ce fel* de opozitionism a manifestat cutare sau cutare militant, *cărei* clase i-a slujit — liberalilor noștri nu le place de loc să cerceteze toate aceste lucruri.

Democrația însă trebuie să lupte pentru adevăr. N-aveți decât să cinstiți în V. M. Sobolevski pe publicistul progresist — sînteți în drept să faceți acest lucru. Dar, dacă vreți cu tot dinadinsul să inițiați poporul în politică, nu uitați de *orientarea* ziarului „Russkie Vedomosti“, care îmbină într-un mod sui-generis cadetismul *de dreapta* cu o oarecare doză de narodnicism.

Într-un articol consacrat memoriei lui V. M. Sobolevski publicat în ziarul „Reci“, d-l L. Pantelev scrie că acesta era „un mare sceptic în ceea ce privește existența reală a forțelor de care dispune societatea noastră progresistă“.

Totul e neclar aici: ce fel de scepticism era acesta? Despre ce societate este vorba? Doar aceste cuvinte ale lui V. M. Sobolevski citate de către d-l Pantelev dau puțin

vălul la o parte : „ce ne poate da o societate pătrunsă încă pînă în măduva oaselor, în cea mai mare parte, de tradițiile și moravurile iobăgiei? Ce sprijin poate aștepta noua orînduire din partea milioaneilor de semirobi, pauperi, flămînzi, bețivi și ignoranți?“

D-l Panteleev, care a găsit de cuviință să publice asemenea cuvinte sincere, nu și-a dat seama în ce lumină prezintă ele atitudinea liberalilor ruși față de democrație.

În vara anului 1905, ziarul „Russkie Vedomosti“ a publicat un articol al d-lui Vinogradov, un astru al științei liberale, care încearcă să demonstreze că acești semirobi nu trebuie să se avînte prea departe, că ei trebuie să fie mai modești și mai la locul lor. „Russkie Vedomosti“ a fost, poate, acela care, înaintea celorlalte ziare liberale, și-a manifestat cît se poate de net atitudinea contrarevoluționară față de evenimente.

Există scepticism și scepticism. Cînd e vorba de un frunțaș al vieții publice, trebuie să ne punem întrebarea : în privința *cărei* clase a fost el sceptic? Sobolevski (ca și ziarul său „Russkie Vedomosti“) a fost un sceptic, ba chiar un pesimist în privința țărănimii. El era optimist în privința moșierilor, pe care îi prezenta ca pe niște oameni capabili de „reformă“, ca pe niște „simpatizanți sinceri ai noii orînduiri“, „oameni instruiți“ etc. Acest amestec de liberalism moșieresc (nu de semirob, ci de rob sadea) și de narodnicism a fost un simptom de putrefacție a societății liberale „luminate“, avute și sătule, care *predica* „milioanelor de semirobi“, ce se trezeau, o morală de rob și o politică de rob. Ea, această societate liberală, a fost slugarnică „pînă în măduva oaselor“ față de moșieri, iar narodnicismul ziarului „Russkie Vedomosti“ reflectă cel mai bine Rusia patriarhală cu țăranul ei supus și cu boierul ei care face pe liberalul.

Scris la 21 mai (3 iunie) 1913

Publicat la 1 iunie 1913
în ziarul „Pravda“ nr. 125

Se tipărește după textul
apărut în ziar

FABRICANȚII DESPRE GREVELE MUNCITORILOR

I

În tipografia „P. P. Reabușinski“ din Moscova a apărut o interesantă lucrare intitulată „Asociația proprietarilor de fabrici și uzine din regiunea industrială Moscova în 1912“ (Moscova, 1913). Prețul nu este indicat pe carte. Domnii fabricanți nu vor să-și pună în vânzare publicațiile.

Deschizînd la 30 martie anul curent adunarea anuală a asociației, președintele ei, Iuli Petrovici Gujon, a felicitat pe industriași cu prilejul „intrării în al șaptelea an de activitate“ a organizației lor, declarînd pe un ton patetic că domnii industriași, prin „unitatea lor, și-au dat seama că corporația industriașilor reprezintă o forță de care nu se poate să nu se țină seama“. „În prezent — a spus d-l Gujon —, creșterea prestigiului acestei forțe trebuie să constituie principala sarcină a noilor membri ai asociației“.

Discursul, precum vedeți, nu trădează o prea mare cultură, ci aduce mai degrabă cu discursul unui majur ; în schimb, el este plin de ambiție.

Să examinăm acele capitole ale cărții care conțin date concrete. Un capitol consacrat *grevelor* reprezintă peste o treime din această carte (pag. 19—69). Domnii industriași stabilesc numărul total al muncitorilor care au făcut grevă în 1912 astfel :

Categoriya grevelor	Numărul muncitorilor greviști	
	1912	1911
Economice	207 720	96 730
Dintre care:		
industria metalurgică	64 200	17 920
industria textilă	90 930	51 670
celelalte ramuri.....	52 590	27 140
Politice	855 000	8 380
Dintre care:		
în legătură cu evenimentele de la Lena	215 000	
sărbătorirea zilei de 1 Mai	300 000	
grevele politice din toamnă	340 000	
<i>Total</i>	1 062 720	105 110

E ușor să-ți dai seama că datele indicate de domniii industriași sînt *micșorate*. Dar, deocamdată, nu ne vom opri la acest aspect al problemei (greva celor 6 000 de muncitori de la Lena nu figurează aici, deoarece minele din această regiune nu sînt supuse controlului inspecției de fabrică), ci vom examina cu atenție statistica fabricanților.

Numărul muncitorilor greviști în cursul anului 1912 reprezintă *peste jumătate* din numărul total al muncitorilor din Rusia, și anume 51,7%. Grevele economice au cuprins *o zecime* din numărul muncitorilor (10,1%), iar cele politice *patru zecimi* (41,6%).

„Caracteristic pentru anul care s-a scurs — scriu domniii fabricanți — a fost creșterea neobișnuită a numărului de greve politice, care au întrerupt în permanență procesul normal de muncă și au ținut într-o stare de încordare întreaga industrie“. Urmează enumerarea celor mai importante greve din a doua jumătate a anului: în august — la Riga, împotriva privării muncitorilor de drepturi electorale; în septembrie — la Varșovia, în legătură cu cele întîmplute la închisoarea din Kutomarî; în octombrie — la Petersburg, în legătură cu anularea alegerilor de împu-terniciți; la Reval, cu ocazia comemorării evenimentelor din 1905; la Petersburg, în legătură cu cunoscuta sentință în procesul marinarilor; în noiembrie — la Petersburg, în legătură cu sentința de la Sevastopol și în ziua deschiderii Dumei, apoi o grevă în legătură cu aniversarea a doi

ani de la moartea lui L. Tolstoi ; în decembrie — la Petersburg, în legătură cu numirea muncitorilor în instituțiile de asigurări sociale. De aici domnii fabricanți trag concluzia :

„Frecvența grevelor demonstrative, care s-au succedat într-un ritm atât de rapid, varietatea neobișnuită și greutatea specifică diferită a motivelor pentru care muncitorii socoteau necesară încetarea lucrului dovedesc nu numai că atmosfera politică este foarte încărcată, dar și că disciplina în fabrici și uzine a slăbit“. Urmează cunoscutele amenințări cu „măsuri severe“ : amenzi, tăierea gratificațiilor, lock-outuri. „Interesele industriei naționale — declară fabricanții — cer în mod imperios ridicarea disciplinei în fabricile noastre la înălțimea celei din țările Europei occidentale“.

Domnii fabricanți doresc să ridice „disciplina“ la înălțimea celei „occidentale“, dar nu vor să se gândească și la o ridicare corespunzătoare a „atmosferei politice“...

Lăsăm pentru articolele următoare publicarea datelor cu privire la repartizarea greviștilor pe regiuni, pe ramuri industriale și după rezultatele grevelor.

II

Datele asociației fabricanților din Moscova cu privire la repartizarea pe regiuni și pe ramuri de producție a muncitorilor care au făcut grevă în 1912 sînt cît se poate de prost prelucrate. În general nu le-ar strica milionarilor noștri, atunci cînd lucrează la o carte și verifică un tabel, să-și angajeze drept ajutor măcar un licean. Greșelile de calcul și absurditățile sînt izbitoare cînd compari, de exemplu, datele de la pag. 23, 26 și 48. Ne place să vorbim despre cultură și despre „prestigiul forței“ negustorilor, dar nu sîntem în stare să facem'ca lumea nici cea mai simplă operație de calcul.

Redăm, pe regiuni, statistica fabricanților cu privire la grevele — *numai economice* — pe întregul an 1912, precum și pe ultimele 7 luni ale acestui an :

Regiunile	Pe întregul an 1912		Pe ultimele 7 luni ale anului 1912	
	Numărul muncitorilor greviști	Numărul zilelor pierdute (în mii)	Numărul muncitorilor greviști	Numărul zilelor pierdute (în mii)
Moscova	60 070	799,2	48 140	730,6
Petersburg	56 890	704,8	35 390	545,7
Tinutul baltic	18 950	193,5	13 210	153,6
Sudul	23 350	430,3	22 195	427,6
Regatul Poloniei	21 120	295,7	12 690	249,9
<i>Total</i>	180 380	2 423,5	131 625	2 107,4

Estă suficient să aruncăm o privire asupra cifrelor referitoare la Sud pentru a ne da seama că statistica fabricanților este inutilizabilă, adică total incompletă. Mai multă siguranță prezintă, pe cât se vede, cifrele privitoare la ultimele 7 luni ale anului 1912, deoarece aici (și numai aici) este arătată repartizarea amănunțită a greviștilor atît pe regiuni și pe principalele ramuri ale industriei, cît și după rezultatele grevelor.

Datele pe regiuni ne arată că și în lupta economică (ca să nu mai vorbim de cea politică) muncitorii din Petersburg se situează în fruntea tuturor muncitorilor din Rusia. Numărul greviștilor în regiunea Petersburg (35 000 în ultimele 7 luni ale anului 1912) reprezintă aproape $\frac{3}{4}$ din numărul greviștilor din regiunea Moscova (48 000), unde numărul muncitorilor industriali este *de aproape 4 ori* mai mare decît în regiunea Petersburg. În regatul Poloniei, numărul muncitorilor este ceva mai mare decît în regiunea Petersburg, iar acela al greviștilor — de aproape 3 ori mai mic.

Desigur, în ceea ce privește Moscova, trebuie să luăm în considerație conjunctura mai puțin favorabilă (adică condițiile pieței) din industria textilă, pe cînd în Polonia $\frac{2}{3}$ din participanții la grevele economice sînt textiliști, și, după cum vom vedea mai jos, în Polonia grevele textiliștilor au avut un succes deosebit.

Astfel, în 1912 muncitorii din Petersburg au atras în mișcarea economică, într-o anumită măsură, pe cei din restul Rusiei.

Pe de altă parte, în ceea ce privește *tenacitatea* grevelor, în frunte se situează Sudul și Polonia: aici revin câte 19 zile pierdute de fiecare grevist, în timp ce la Petersburg și la Moscova — câte 15 zile (iar în Ținutul baltic câte 12 zile). În medie, pe întreaga Rusie revin 16 zile de grevă la un grevist. Domnii care au întocmit statistica fabricanților dau pentru întregul an 1912 cifra de 13,4 zile. Prin urmare, perseverența muncitorilor și dârzenia luptei lor au crescut și mai mult în a doua jumătate a anului.

Mai departe, statistica ne arată o creștere a *perseverenței* muncitorilor în lupta grevistă. În anii 1895—1904, durata medie a grevelor de fiecare muncitor era de 4,8 zile, în 1909 — de 6,5 zile, în 1911 — de 7,5 zile, (8,2 zile, cu excepția grevelor politice), iar în 1912 — de 13,4 zile.

Așadar, anul 1912 a arătat că *perseverența* muncitorilor în lupta economică crește și că — în comparație cu numărul muncitorilor — Petersburgul ocupă primul loc în ceea ce privește numărul de greviști.

În articolul următor vom examina datele referitoare la succesul grevelor.

III

Statistica fabricanților face următoarea repartizare a muncitorilor participanți la greve în 1912 (grevele economice) pe ramuri de producție :

Ramuri de producție	Pe întregul an 1912		Pe ultimele 7 luni ale anului 1912	
	Numărul muncitorilor greviști	Numărul zilelor pierdute (în mii)	Numărul muncitorilor greviști	Numărul zilelor pierdute (în mii)
Metalurgiști	57 000	807,2	40 475	763,3
Textiliști	85 550	1 025,8	66 590	930,6
Ceialți	37 830	590,5	24 560	413,5
<i>Total</i>	180 380	2 423,5	131 625	2 107,4

Aici apare și mai evident caracterul incomplet al statisticii fabricanților și totala neglijență cu care a fost

întocmită ea : totalul greviștilor din primele 5 luni (79 970) și din ultimele 7 luni este de 211 595, și nu de 180 000 sau de 207 000 !

Domnii fabricanți au dovedit ei înșiși că *subvaluează* numărul greviștilor.

Metalurgiștii ocupă primul loc atît în ceea ce privește raportul dintre numărul greviștilor și numărul total al muncitorilor, cît și în ceea ce privește durata grevelor : la un metalurgist grevist revin 18 zile de grevă, la un textilst — 14, iar la greviștii din celelalte ramuri — cîte 16 zile. După cum vedem, condițiile mai bune ale pieței în industria metalurgică nu absolvă cîtuși de puțin pe muncitori de necesitatea luptei pentru o sporire oricît de mică a salariului !

În ceea ce privește rezultatele grevelor, în statistica fabricanților se spune că anul 1912 a fost *mai puțin favorabil* muncitorilor decît 1911. În 1911, spun ei, 49% din muncitorii greviști au suferit înfrîngeri, iar în 1912 — 52%. Aceste date nu sînt însă convingătoare, deoarece sînt comparate mărimi diferite : *întregul* an 1911 și 7 luni ale anului 1912.

Grevele din 1912 au un caracter ofensiv, și nu defensiv. Muncitorii luptă *pentru îmbunătățirea* condițiilor de muncă, și nu *împotriva înrăutățirii* lor. Prin urmare, 52% din greviști n-au obținut nici un fel de îmbunătățiri, 36% *au obținut* un succes total sau parțial, au obținut îmbunătățiri, iar pentru 12% rezultatele nu sînt clarificate. Este mai probabil că fabricanții își ascund înfrîngerea în aceste 12% din cazuri, deoarece fiecare succes al capitalului *împotriva* muncii se bucură din partea lor de o atenție deosebită și-i face să jubileze.

Comparînd succesul grevelor din ultimele 7 luni ale anului 1912 pe regiuni și pe ramuri de producție, obținem următorul tablou :

Cele mai puține succese au înregistrat grevele din regiunea Moscova : 75% din greviști au suferit o înfrîngere (adică n-au obținut îmbunătățiri) ; urmează apoi regiunea Petersburg cu 63%, Sudul — cu 33%, Ținutul baltic cu 20% și Polonia cu 11% înfrînți. Prin urmare, în ulti-

mele *trei* regiuni, muncitorii au obținut *mari* victorii. Din cei 48 000 de greviști din aceste trei regiuni, 27 000 au obținut îmbunătățiri, *au biruit*; 11 000 au suferit o înfrângere; pentru 10 000 rezultatele nu sînt clarificate.

Dimpotrivă, în primele două regiuni (Moscova și Petersburg), din 83 000 de greviști au învins numai 20 000; au suferit o înfrângere (adică n-au obținut nici un fel de îmbunătățiri) 59 000 și nu sînt încă clarificate rezultatele pentru 4 000.

Pe ramuri de producție, procentul greviștilor care au suferit o înfrângere este la textiliști de 66%, la metalurgiști de 47%, iar la ceilalți de 30%.

Cele mai proaste condiții ale pieței sînt la textiliști. În regiunea Moscova, din 38 000 de textiliști greviști, numai 6 000 au biruit, 32 000 au suferit o înfrângere; la Petersburg, 4 000 au învins și 9 000 au fost înfrinți. În schimb, în Polonia sînt 400 de textiliști înfrinți și 8 000 de textiliști învingători.

Rezultatele financiare ale grevelor (economice) din cursul ultimilor doi ani sînt evaluate de statistica fabricanților astfel:

	Pierderile directe ale industriișilor	Pierderile la salariu	Pierderile tării în producție
	(în mii de ruble)		
Industria metalurgică	558	1 145	5 959
„ textilă	479	807	6 010
Celelalte ramuri	328	529	3 818
<i>Total în 1912</i>	1 365	2 481	14 787
„ „ 1911	402	716	4 563

În total, pierderile fabricanților în decurs de doi ani sînt de 1 800 000 de ruble; pierderile muncitorilor — de 3 000 000 de ruble; pierderile în producție — de 19 000 000 de ruble.

Aici domnii fabricanți pun punct. O, ce înțelepți! Dar: *cîștigul* muncitorilor?

În decurs de doi ani au ieșit victorioși 125 000 de muncitori. Salariul lor anual este de 30 000 000 de ruble.

După cum recunosc înșiși fabricanții, muncitorii au cerut sporiri de salariu de 10⁰/₀ pînă la 25⁰/₀, iar uneori pînă la 40⁰/₀. Din cele 30 000 000 de ruble, 10⁰/₀ reprezintă 3 000 000 de ruble. Dar reducerea zilei de lucru ?

Dar revendicările „noi” (după expresia fabricanților), ca, de pildă, aceea de „a nu concedia pe muncitori fără asentimentul tovarășilor lor” ?

Nu, domnilor fabricanți ! Chiar și sub raport economic (ca să nu mai vorbim de grevele politice), cuceririle muncitorilor sînt *înspăimîntătoare*. Burghezia nu înțelege nici solidaritatea muncitorească, nici condițiile luptei proletare.

În decurs de doi ani, aproape 300 000 de muncitori au jertfit 3 000 000 de ruble pentru lupta economică. 125 000 de muncitori au obținut *dintr-o dată* un câștig direct. Iar întreaga clasă muncitoare a făcut un pas înainte.

Scris la 23—25 mai (5—7 iunie) 1913

Publicat la 30 mai, 2, 5 și 9 iunie
1913 în ziarul „Pravda” nr. 123, 126,
127 și 131

Semnat : V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

PROIECT DE PLATFORMĂ PENTRU CONGRESUL
AL IV-LEA AL SOCIAL-DEMOCRAȚIEI
DIN ȚINUTUL LETON ⁷⁶

Avîntul revoluționar al mișcării muncitorești din Rusia, agravarea crizei politice, criza economică a cărei dezlănțuire este așteptată într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat, însoțite de șovăieli și disensiuni în rîndurile diferitelor grupuri și cercuri social-democrate, — toate acestea determină pe muncitorii letoni conștienți să adreseze tovarășilor lor chemarea de a se pregăti intens pentru cel de-al IV-lea Congres al social-democrației din Ținutul leton, care e pe cale de a fi convocat, și să discute în amănunțime sarcinile care se pun astăzi în fața social-democrației revoluționare.

Un grup de membri ai diferitelor organizații ale social-democrației letone recomandă tuturor organizațiilor social-democrate ca material de discuție următoarea *platformă* în cele mai importante probleme principiale, care privesc înseși existența și întreaga orientare a activității partidului nostru muncitoresc social-democrat, și în special în problemele pe care actualul C.C. al social-democrației letone perseverează în a le ignora sau în a le soluționa, după convingerea noastră, în mod greșit.

APRECIEREA SITUAȚIEI POLITICE ȘI A SARCINILOR
TACTICE GENERALE ALE SOCIAL-DEMOCRAȚIEI

Nu este pentru nimeni un secret că dominația contra-revoluției a provocat în rîndurile social-democrațiilor inconsecvențe în idei și o profundă destrămare ideologică.

Pretutindeni întâlnim social-democrați care, după cum pe bună dreptate spune tov. An (în nr. 95 al ziarului „Luci“), „o iau care încotro“. În presa social-democrată găsim adeseori exprimată părerea că muncitorii nu trebuie să se pregătească pentru revoluție sau s-o aștepte, că revoluția democratică s-a terminat etc. Pe asemenea păreri, pe care nici un grup sau organizație responsabilă a P.M.S.D.R. nu le-a expus în mod categoric, precis și oficial, își întemeiază în mod invariabil toate raționamentele lor în probleme de tactică așa-numiții lichidatori („Nașa Zarea“ și „Luci“), sprijiniți de actualul C.C. al social-democrației din Ținutul leton.

În presa care are această orientare întâlnim la tot pasul când o indicație în sensul că există o deosebire principială între actuala orînduire de stat din Rusia și cea de dinainte de octombrie (așadar, nu am mai avea nevoie de revoluție pentru a cuceri bazele libertății politice), când o comparație între actuala tactică a social-democraților din Rusia și tactica social-democraților din Europa în condițiile existenței unei constituții, de pildă a austriecilor și germanilor în deceniul al 8-lea al secolului al XIX-lea (ca și când Rusia ar avea o constituție, cum declară Miliukov), când lozinca cu privire la un partid muncitoresc legal și la libertatea de asociere (o lozincă care nu poate fi concepută decît în condițiile existenței în țară a bazelor și principiilor generale ale libertății politice și ale constituției burgheze) etc. etc.

A nu da, într-un asemenea caz, o definiție precisă a sarcinilor tactice ale social-democrației și o apreciere a situației politice sau a amîna această definiție și această apreciere înseamnă nu numai a nu duce lupta împotriva lipsei de principii ideologice, a destrămării, a descurajării și a scepticismului, ci pur și simplu a contribui la destrămarea, înseamnă a sprijini indirect concepții care lichidează vechile hotărîri partinice, revoluționare ale social-democrației.

Or, P.M.S.D.R. are un răspuns partinic precis la aceste probleme esențiale, de importanță vitală. Acest răspuns

a fost dat în rezoluția din decembrie 1908, care este o rezoluție obligatorie pentru partid atîta timp cît nimeni nu a anulat-o.

Anii care s-au scurs de la adoptarea acestei rezoluții au confirmat întru totul justetea ei — indicațiile ei că natura absolutismului s-a schimbat, că liberalismul are un caracter contrarevoluționar etc. și concluzia ei că absolutismul, deși s-a mai reînnoit, continuă să existe, că condițiile care au dus la revoluția din 1905 continuă să acționeze, că în fața partidului social-democrat continuă să stea *vechile sarcini*, care cer o rezolvare revoluționară. Folosirea tribunei Dumei și a *tuturor* posibilităților legale, cerută în mod categoric de hotărîrile aceleiași conferințe (din decembrie 1908) a P.M.S.D.R., trebuie să fie înfăptuită în *întregime* în spiritul acestei tactici revoluționare și *în numele* vechilor sarcini revoluționare ale P.M.S.D.R.

De aceea recomandăm tuturor organizațiilor social-democrate să discute încă o dată, cu toată atenția, această rezoluție, confirmată, printre altele, de Conferința din ianuarie 1912 a P.M.S.D.R., și să recomande *Congresului social-democrației din Ținutul leton să confirme cu toată hotărîrea această rezoluție.*

Ținem să atragem în mod serios atenția tuturor tovarășilor asupra procedului nepartinic al Conferinței (lichidatoriste) din august 1912⁷⁷ a „organizațiilor social-democrate”, care a scos de pe ordinea de zi problema aprecierii momentului și a definirii sarcinilor tactice generale, deschizînd astfel larg porțile pentru tot felul de *renunțări la sarcinile revoluționare* (sub pretextul că „prognosticul” cu privire la revoluție etc. nu s-a adevărit).

Protestăm în special împotriva Bundului, care a jucat un rol atît de important la conferința din august și care la cea de-a IX-a Conferință a sa a mers atît de departe pe calea renunțării la sarcinile revoluționare, încît a renunțat la lozinca republicii democratice și a confiscării pămînturilor moșierești.

PROBLEMA UNITĂȚII P.M.S.D.R.

Cu cât lupta economică și politică a muncitorilor ia amploare, cu atât simt ei mai puternic necesitatea unității. Fără unitatea clasei muncitoare, lupta ei nu va fi încununată de succes.

Ce înseamnă această unitate? Evident, *unitatea partidului social-democrat*. Toți muncitorii social-democrați letoni fac parte din partidul social-democrat și știu foarte bine că acest partid este ilegal, că un altfel de partid nu există și nu poate exista.

De aceea nici nu se poate imagina o *altă* realizare a unității *în fapt* (și nu în vorbe) decât de jos, de către muncitorii înșiși, în organizațiile lor de partid ilegale.

Congresul social-democrației din Ținutul leton trebuie să recunoască în mod expres tocmai această cerință a unității, formulată, între altele, și de Consfătuirea din februarie 1913 de pe lângă C.C. al P.M.S.D.R.

Faptul că ziarul „Luci” a răspuns la *această* chemare la unitate luînd în zeflema „partidul leninist”, faptul că ea a fost respinsă și de către Bund (reprezentat prin „militanții evrei ai mișcării muncitorești”) *d o v e d e ș t e* apartenența atât a „luciștilor” cât și a bundiștilor la lichidatorism.

Muncitorii social-democrați letoni, care recunosc în fapt, și nu în vorbe, partidul ilegal, nu se vor lăsa înșelați de declamările legale în favoarea unității. Cine vrea unitate să intre în partidul ilegal!

ATITUDINEA FAȚĂ DE LICHIDATORISM

Problema lichidatorismului, ridicată mai întîi în hotărîrile partidului și în presa din străinătate, este supusă acum judecății tuturor muncitorilor conștienți din Rusia. Muncitorii social-democrați letoni trebuie să facă și ei totul pentru ca în această problemă să nu existe nici un fel de subterfugii și rezerve, ca ea să fie pusă clar, să fie examinată sub toate aspectele și să-și găsească o rezolvare precisă.

Să se spulbere o dată pentru totdeauna mitul că lichidatorii sînt militanți ai mișcării legale. Acest mit a fost

infirmat de *fapte* care au arătat că partiiții, antilichidatorii, partizani fără rezerve ai mișcării ilegale, sînt *incomparabil mai puternici* decît lichidatorii în *toate* domeniile mișcării legale.

Lichidatorismul este o negare sau o diminuare a rolului mișcării ilegale, adică al partidului ilegal (singurul existent în momentul de față). Numai mișcarea ilegală elaborează o tactică *revoluționară* și o face cunoscută maselor atît prin intermediul presei ilegale, *cît și al celei legale*.

Rezoluțiile din decembrie 1908 și din ianuarie 1910 ale P.M.S.D.R., care n-au fost anulate de nimeni și sînt obligatorii pentru fiecare membru de partid, au recunoscut cît se poate de clar și de precis acest conținut al lichidatorismului, condamnîndu-l în mod categoric.

Cu toate acestea, „Nașa Zarea” și „Luci” continuă să facă propagandă în favoarea lichidatorismului. Într-un articol din nr. 15 (101) al ziarului „Luci”, creșterea simpatiei muncitorilor față de mișcarea ilegală este apreciată ca un fapt *regretabil*. Autorul acestui articol (L. Sedov) și-a dat și mai tare în vileag lichidatorismul în nr. 3 al revistei „Nașa Zarea” (martie 1913), lucru pe care l-a recunoscut *pînă și An* în „Luci” (nr. 95) !! Redacția ziarului „Luci” însă, răspunde lui An, *luînd a părărea lichidatorului Sedov*.

Muncitorii social-democrați letoni trebuie să facă totul pentru ca congresul social-democrației din Ținutul leton să condamne cu hotărîre *lichidatorismul revistei „Nașa Zarea” și al ziarului „Luci”*. Comportarea acestor publicații a confirmat pe deplin și continuă să confirme zi de zi rezoluția cu privire la lichidatorism, adoptată de Consfătuirea din februarie 1913 de pe lîngă C.C. al P.M.S.D.R.

IN LEGĂTURĂ CU FAPTUL CĂ COMITETUL CENTRAL AL SOCIAL-DEMOCRAȚIEI DIN ȚINUTUL LETON SPRIJINĂ CONFERINȚA LICHIDATORILOR ȘI A C. O. LICHIDATORIST

Actualul C.C. al social-democrației din Ținutul leton afirmă că el sprijină Conferința din august și C.O. *nu* pentru că sînt lichidatoriste, ci *de dragul păstrării unității* P.M.S.D.R.

Un asemenea răspuns nu poate mulțumi decît pe niște copii, iar muncitorii social-democrați letoni nu sînt copii.

Organizatorii Conferinței din august au invitat *ei înșiși* la conferință atît pe Plehanov cît și grupul „Vpered”. Nici Plehanov, nici grupul „Vpered” n-au participat la Conferința din ianuarie, *demonstrîndu-și* astfel prin fapte, și nu în vorbe, *neutralitatea* în lupta dintre curente.

Ce au declarat acești social-democrați neutri? Plehanov și Aleksinski au caracterizat fără echivoc Conferința din august drept lichidatoristă. Rezoluțiile acestei conferințe dovedesc pe deplin caracterul ei lichidatorist. „Luci”, care a declarat că aderă la hotărîrile Conferinței din august, face propagandă lichidatoristă.

Pe cine urmează muncitorii social-democrați din Rusia?

Acest lucru l-au dovedit alegerile pentru Dumă din curia muncitorească și datele referitoare la presa muncitorească.

În Duma a II-a, bolșevicii au deținut 47% din locurile de deputați aleși în curia muncitorească (11 din 23), în Duma a III-a — 50% (4 din 8), iar în Duma a IV-a — 67% (6 din 9). Presa muncitorească a antilichidatorilor („Pravda” și ziarul din Moscova) este sprijinită de 1 199 de grupuri muncitorești, față de cele 256 de grupuri muncitorești care au sprijinit ziarul „Luci”.

Așadar, actualul C.C. al social-democraților din Ținutul leton — în numele muncitorilor social-democrați revoluționari letoni — sprijină pe lichidatori *împotriva* majorității vădite a muncitorilor social-democrați din Rusia!

Trebuie să punem capăt acestei situații! Noi recunoaștem cu toții mișcarea ilegală și tactica revoluționară. Trebuie să sprijinim C.C. al P.M.S.D.R., care aplică această tactică și care este susținut de majoritatea covârșitoare a muncitorilor social-democrați din Rusia *atît* în mișcarea ilegală *cît și* în cea legală.

PROBLEMA NAȚIONALĂ

Această problemă se cere în mod imperios discutată atît sub aspectul ei general, principial din punctul de vedere al socialismului, cît și sub aspectul practic-organizatoric

(construirea propriului nostru partid), și rezolvată de către toate organizațiile social-democrate.

Conferința din august 1912 a lichidatorilor — după cum recunoaște pînă și menșevicul neutru Plehanov — a constituit o *încălcare* a programului P.M.S.D.R. în spiritul „*adaptării socialismului la naționalism*”.

Într-adevăr, contrar hotărîrii Congresului al II-lea al partidului, această conferință, la propunerea bundiștilor, a recunoscut ca fiind admisibilă lozinca „autonomiei cultural-naționale”.

Această lozincă (susținută în Rusia *de toate* partidele *burgheze* ale naționalismului evreiesc) contravine *internaționalismului* social-democrației. Ca democrați, noi ne pronunțăm categoric împotriva oricărei asupriți, oricît de mici, a oricărei naționalități, împotriva oricărui privilegiu pentru cutare sau cutare naționalitate. Ca democrați, noi cerem libertatea națiunilor de a se autodetermina *în sensul politic* al cuvîntului (vezi programul P.M.S.D.R.), adică libertatea de despărțire. Cerem *egalitatea absolută în drepturi* pentru toate națiunile care fac parte dintr-un stat și garantarea absolută a drepturilor fiecăreia din minoritățile naționale. Cerem o largă auto-administrare și autonomie pentru regiunile care se delimitează, între altele, și după criteriul național.

Toate aceste revendicări sînt obligatorii pentru orice democrat consecvent, și cu atît mai mult pentru un socialist.

Socialiștii nu se limitează însă la revendicări general-democratice. Ei *luptă* împotriva oricăror manifestări, brutale sau subtile, ale *naționalismului burghez*. Una din aceste manifestări este și lozinca „autonomiei cultural-naționale”, care *unește* proletariatul și burghezia *unei* națiuni și *dezbină* proletariatul de *diferite* națiuni.

Social-democrații s-au situat și se vor situa întotdeauna pe punctul de vedere al *internaționalismului*. Apărînd, împotriva feudalilor și a statului polițienesc, egalitatea în drepturi a tuturor naționalităților, noi nu sîntem pentru „*cultura națională*”, ci pentru o cultură *internațio-*

nală, în care se înglobează numai o parte din fiecare cultură națională, și anume: conținutul consecvent democratic și socialist al fiecărei culturi naționale.

Lozinca „autonomiei cultural-naționale” îmbată pe muncitori cu iluzia unității culturale a națiunilor, pe când, de fapt, în sînul fiecărei națiuni predomină astăzi „cultura” moșierească, burgheză sau mic-burgheză.

Sîntem împotriva culturii naționale — aceasta fiind una din lozincile naționalismului burghez. *Sîntem pentru cultura internațională a proletariatului consecvent democratic și socialist.*

Unitatea muncitorilor de *toate* naționalitățile, în condițiile deplinei egalități în drepturi a naționalităților și ale celui mai consecvent democratism în stat, — iată care este lozinca noastră, ca și lozinca întregii social-democrații revoluționare internaționale. Această lozincă, cu adevărat proletară, nu creează o falsă și fantomatică iluzie a „unității naționale” a proletariatului și a burgheziei, pe cîtă vreme lozinca „autonomiei cultural-naționale” creează, fără doar și poate, o asemenea iluzie pe care o sădește printre oamenii muncii.

Nouă, social-democraților letoni, care trăim într-un ținut cu o populație deosebit de eterogenă din punct de vedere național, care sîntem înconjurați de reprezentanții naționalismului burghez al letonilor, al rușilor, al estonienilor, al germanilor etc., ne este deosebit de limpede falsitatea burgheză a lozincii „autonomiei cultural-naționale”. Nouă ne este cu deosebire scumpă lozinca *unității* tuturor organizațiilor muncitorești de *toate* naționalitățile, pe care am și experimentat-o în practică în cadrul organizației noastre social-democrate.

Se încearcă adeseori să se dea o justificare lozincii „autonomiei cultural-naționale” prin referiri la cazul Austriei. În legătură cu această referire trebuie să luăm în considerație, în primul rînd, că punctul de vedere al principalului teoretician austriac în problema națională, Otto Bauer (expus în cartea sa: „Problema națională și social-democrația”), a fost calificat, pînă și de un autor atît de ponderat cum este K. Kautsky, drept o *exagerare*

a factorului național și o *teribilă subapreciere* a factorului internațional (vezi K. Kautsky : „Naționalitate u. Internaționalitate“ *). Cartea este tradusă și în limba rusă); — în al doilea rând, trebuie să luăm în considerare că la noi *numai* bundiștii, împreună cu toate partidele evreiești burgheze, au susținut pînă acum „autonomia cultural-națională“, pe cîtă vreme *nici* Bauer, *nici* Kautsky *nu recunosc* autonomia națională pentru evrei, iar Kautsky (ibid.) declară de-a dreptul că evreii din Europa răsăriteană (Galiția și Rusia) reprezintă o *castă*, și nu o națiune; — în al treilea rând, că nici în programul național de la Brno (1899) al social-democraților austrieci *nu* este recunoscută întru totul autonomia națională exteritorială (personală), aici vorbindu-se doar de revendicarea unei uniuni — pe planul întregului stat — a tuturor regiunilor naționale de aceeași naționalitate (§ 3 al programului de la Brno); — în al patrulea rând, că și acest program, evident de compromis (și nesatisfăcător din punctul de vedere al internaționalismului), a suferit un *eșec total* chiar în Austria, deoarece compromisul nu a adus pacea, ci s-a soldat cu desprinderea separatiștilor cehi; — în al cincilea rând, că acești separatiști cehi, condamnați în unanimitate la Congresul de la Copenhaga de către întreaga Internațională, susțin că separatismul bundiștilor se apropie de-al lor (vezi „Der čechoslawische Sozialdemokrat“ nr. 3, organul separatiștilor, care se poate obține în mod gratuit de la Praga, Prag, Hybernska 7); — în al șaselea rând, că însuși Bauer cere unitatea organizațiilor politice social-democrate *locale* ale diferitelor naționalități. Insuși Bauer consideră contradictorie și instabilă „construcția națională“ a partidului austriac, care a dus astăzi la o sciziune *totală*.

Într-un cuvînt, referirea la Austria pledează *împotriva* bundiștilor, și nicidecum *în favoarea* lor.

Unitate de jos, deplină unitate și contopire pe teren a muncitorilor social-democrați de toate naționalitățile în toate organizațiile muncitorești locale — iată lozinca noastră. Jos lozinca „autonomiei cultural-naționale“, lozinca burgheză amăgitoare și de compromis!

* K. Kautsky : „Naționalitate și internaționalitate“. — Nota trad.

Și în ceea ce privește construcția partidului nostru, noi sîntem *împotriva* federalizării, sîntem pentru *unitatea* organizațiilor social-democrate locale (și nu numai centrale) ale tuturor naționalităților.

Congresul trebuie să respingă atît lozinca autonomiei cultural-naționale, cît și principiul federației în construcția de partid. Social-democrații letoni trebuie să rămîină credincioși internaționalismului social-democrat, așa cum i-au rămas credincioși și social-democrații polonezi, și social-democrații din Caucaz de-a lungul anilor 1898—1912 (în toți cei 14 ani de istorie a partidului).

*Scris în jurul datei de 25 mai
(7 iunie) 1913*

*Publicat în august 1913 în limba letonă
în ziarul „Cīnas Biedrs” nr. 4*

*În limba rusă a fost publicat
pentru prima oară în 1929,
în edițiile a 2-a și a 3-a ale
Operele lui V. I. Lenin, vol. XVII*

Se tipărește după manuscris

GREVELE ECONOMICE DIN 1905 ȘI CELE DIN 1912

Statistica grevelor economice, întocmită de asociația proprietarilor de fabrici și uzine din regiunea Moscova, ne permite să facem unele paralele între anul 1905 și anul 1912. Vom fi nevoiți totuși să ne limităm la trei grupuri industriale: metalurgiștii, textiliștii și „ceialți“, întrucât statistica acestei asociații nu cuprinde alte subdiviziuni mai detaliate.

Iată datele paralele :

	Numărul muncitorilor greviști (greve economice)		
	1905	1911	1912
Metalurgiștii	230 216	17 920	78 195
Textiliștii	559 699	59 950	89 540
Ceialți	230 527	18 880	43 860
<i>Total</i>	1 020 442	96 750	211 595

Datele pe 1905 se referă numai la grevele *pur* economice; lipsesc grevele mixte, politice și economice. După cum se vede, datele pe 1911 și 1912 sînt cu totul incomplete.

Examinînd comparativ aceste date, rezultă că în 1911 textiliștii au dat dovadă de *mai multă* energie grevistă decît metalurgiștii și „ceialți“, — dacă luăm ca punct de plecare mișcarea din 1905. În 1911, textiliștii au dat cu

mult peste jumătate din numărul total al greviștilor și mai mult decît de trei ori în comparație cu metalurgiștii. În 1905 numărul textiliștilor greviști a depășit numai de două ori și jumătate pe acela al metalurgiștilor greviști.

Cît despre „cei alți“, la ei numărul greviștilor este aproape același ca și la metalurgiști atît în 1905 cît și în 1911.

În 1912, dimpotrivă, metalurgiștii au înaintat uimitor de rapid, lăsînd cu mult în urmă pe „cei alți“ și ajungînd aproape pe textiliști.

Numărul metalurgiștilor greviști în 1912 depășește de peste *patru* ori pe acela din 1911. În acest interval de timp, numărul greviștilor textiliști a crescut doar o dată și jumătate (de la 60 000 la 89 000), în timp ce al celorlalți a crescut de două ori și jumătate.

Prin urmare, în 1912 metalurgiștii au folosit de minune condițiile pieței, care erau deosebit de favorabile pentru ei. Încurajați de victoriile obținute în 1911, ei au trecut la o ofensivă și mai largă, și mai hotărîtă.

Muncitorii din „celelalte“ ramuri ale industriei au avut și ei în 1912 o situație destul de favorabilă. Lupta lor economică s-a soldat cu succese și mai mari decît aceea a metalurgiștilor. Ei n-au știut însă să folosească situația lor favorabilă tot atît de bine ca metalurgiștii.

În 1912, situația textiliștilor a fost mai proastă decît a muncitorilor din celelalte ramuri de producție; lupta lor economică s-a soldat cu cele mai puține succese. Datorită acestui fapt, numărul greviștilor a înregistrat și el o creștere mult mai lentă.

Fabricanții din regiunea Moscova trag speranțe că în 1913 valul de greve va slăbi. În darea lor de seamă pe 1912 citim: „în industria textilă situația s-a precizat îndeajuns încă de pe acum; pînă ce se va clarifica situația noii recolte, activitatea fabricilor va avea un ritm încetinit, or, în asemenea condiții, grevele muncitorilor ar fi cu totul absurde“.

Vom vedea cât de întemeiată e această presupunere. În orice caz, atît anul 1912 cât și începutul anului 1913 au arătat că grevele *economice* reprezintă doar o parte neînsemnată din *întregul* „val de greve“.

Scris la 25 mai (7 iunie) 1913

*Publicat la 8 iunie 1913 în
ziarul „Pravda” nr. 130
Semnat : V. I.*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

SUCCESUL GREVELOR DIN 1912 ÎN COMPARAȚIE CU ANII PRECEDENȚI

Asociația proprietarilor de fabrici și uzine din regiunea Moscova a publicat o statistică a grevelor din ultimele 7 luni ale anului 1912 sub raportul reușitei lor. Această statistică a cuprins 131 625 din cei 211 595 de muncitori care (potrivit datelor asociației, evident micșorate) au participat la grevele economice în decursul întregului an 1912.

Pentru anii precedenți, o statistică a rezultatelor grevelor în decursul a zece ani anteriori revoluției (1895—1904) și în cei trei ani de revoluție (1905—1907) ne este oferită de publicațiile oficiale ale Ministerului Industriei și Comerțului.

Din păcate, datele nu sînt omogene, iar cele care au fost adunate de asociația fabricanților sînt și mai prost prelucrate. Pentru a obține o evidență a rezultatelor grevelor, statistica oficială le împarte în trei categorii : 1) cele terminate în favoarea muncitorilor, 2) — în favoarea patronilor și 3) — printr-un compromis. Statistica fabricanților le împarte însă în : 1) greve care s-au soldat cu înfrîngerea muncitorilor, 2) — cu satisfacerea deplină sau parțială a revendicărilor muncitorilor și 3) greve cu rezultate neclarificate.

O comparație (fie și convențională) a datelor provenite din cele două surse a fost posibilă numai prin următoarea metodă. Numărul participanților la grevele care s-au terminat printr-un compromis sau ale căror rezultate nu au fost clarificate a fost împărțit pe din două între grevele

care s-au soldat cu *un rezultat favorabil* și cele care s-au soldat cu un *rezultat nefavorabil*, obținându-se astfel numai două rubrici (desigur, aproximative). Iată rezultatele comparației :

		Numărul greviștilor	Dintre care au câștigat greva	Procentul celor care au câștigat greva
		(in mii)		
În decurs de 10 ani înainte de revoluție	1895—1904	424	159	37,5
În cei trei ani de revoluție	1905	1 439	705	48,9
	1906	458	233	50,9
	1907	200	59	29,5
În decursul întregului an...	1911	96	49	51,0
În ultimele 7 luni ale anului	1912	132	55	41,6

Toate aceste date se referă numai la grevele economice, iar datele pe 1911 și 1912 sînt incomplete. Numărul celor care au participat la grevele economice în decursul întregului an 1912 (212 000) a fost *mai mare* decît al aceloră din 1907.

Rezultă că în cursul anului 1911 grevele economice au înregistrat un succes record, depășind pînă și pe cel din anul revoluționar 1906, cînd s-au înregistrat cele mai mari succese. Atunci au obținut câștig de cauză 50,9% dintre muncitorii greviști, iar acum (în 1911)— 51,0%.

Grevele din 1912 se situează, în ceea ce privește câștigul de cauză, mai prejos de cele din 1905 (în 1905 — 48,9% învingători, iar în 1912 — 41,6%) depășind însă cu mult media din decursul *deceniului* 1895—1904 (37,5%), fără să mai vorbim de anul 1907 (29,5% învingători).

Este interesant să comparăm aceste date cu cele din Europa occidentală. Germania a avut în primul deceniu al secolului al XX-lea (1900—1909) 1 897 000 de greviști (atîția cîți au însumat în Rusia, *doar în doi ani* de revoluție, numai participanții la grevele economice). Dintre aceștia au câștigat greva 698 000, sau 36,8%, adică ceva mai puțini decît în Rusia în cursul deceniului de dinainte de revoluție. În Anglia, în decurs de 10 ani, 1900—1909, numărul greviștilor a fost de 1 884 000. Din 1 234 000 au câștigat 588 000, sau 47,5%, adică cu mult mai mulți decît

la noi în decursul deceniului de dinaintea revoluției, dar mai puțini decât în anii 1905, 1906 și 1911. (Numărul muncitorilor din Anglia și Germania care au câștigat greva a fost calculat după o metodă identică cu aceea utilizată pentru Rusia.)

Numărul muncitorilor care au învins *într-un singur an* — 1905 — în Rusia este *mai mare* decât al acelor care au învins *în decurs de 10 ani* în Germania sau Anglia. Din toate acestea ne putem da seama ce imense forțe neutilizate mai ascunde în rîndurile sale proletariatul de astăzi.

Scris la 25 mai (7 iunie) 1913

Publicat la 12 iunie 1913
în ziarul „Pravda” nr. 133
Semnat : N.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

SEMNIIFICAȚIA UNEI MOȚIUNI „ISTORICE“

Așa-numita moțiune de neîncredere în guvern (în problema bugetului Ministerului Afacerilor Interne) adoptată de către Duma a IV-a prin voturile octombriștilor și cadeților continuă să țină trează atenția presei. Într-adevăr, această moțiune, ca și comentariile care se fac pe marginea ei în presa liberală, merită să fie examinată cu toată seriozitatea. Problemele ridicate aici sînt într-adevăr principale ; de aceea este necesar să revenim mereu asupra lor.

Într-un editorial al ziarului „Revi“ (nr. 137) se declară solemn că ziua adoptării acestei moțiuni, adică ziua de 21 mai, „rămîne o dată istorică“. Liberalii noștri sînt mari meșteri în asemenea fraze răsunătoare și grandilocvente, dar chiar prima încercare de analiză serioasă a *importanței* acestei hotărîri a Dumei scoate la iveală uluitoarea lor sărăcie de idei și întreaga lor neputință.

Liberalii nu vor să vadă *faptele* cele mai importante și indiscutabile care determină importanța moțiunii adoptate de Dumă.

În primul rînd, dintre partidele care au adoptat această moțiune, nici octombriștii, *nici progresiștii* (de care cadeții sînt legați *de fapt* în mod indisolubil) nu au propus respingerea bugetului. Cît despre cadeți, respingerea bugetului n-a fost, din partea lor, decît un gest teatral pentru ademenirea democraților, căci toată lumea știe bine că *în realitate* cadeții îi vor susține pe octombriști.

Sus-numita moțiune „istorică“ nu este decît o simplă frază, deoarece *majoritatea* partidelor burgheze n-au avut

curajul să-și exercite nici măcar dreptul lor „parlamentar“ indiscutabil de a respinge bugetul, iar cadeții — atunci cînd octombriștii și progresiștii sînt în dezacord cu ei — nu reprezintă decît un zero atît în Dumă cît și în țară.

În al doilea rînd, la ce se rezumă *conținutul* politic-ideologic al moțiunii? „Insistăm asupra înfăptuirii cît mai grabnice a unor *largi reforme*“, așa glăsuiește moțiunea propusă de octombriști și adoptată de Dumă. La fel au scris și progresiștii. Același lucru, ba chiar și mai tare: „*reforme radicale*“! — îl spune și „centrul“ (adică semi-octombriștii, seminaționaliștii). Moțiunea cadeților se situează și ea în întregime pe aceeași poziție reformistă: la ei doar expresiile sînt mai tari, ideile fiind exclusiv reformiste.

În al treilea rînd, în toate moțiunile, începînd cu a cadeților și terminînd cu a octombriștilor, este clar exprimat punctul de vedere *reacționar*.

În această privință, moțiunea octombriștilor, în ciuda afirmațiilor mincinoase ale ziarului „*Reci*“, nu este mai de dreapta, ci mai de stînga decît cea a progresiștilor și chiar decît cea a cadeților. Citiți și judecați și dv.:

1) la progresiști: (ministerul) „împrăștie în țară sămînța dezordinii, care amenință securitatea statului“;

2) la cadeți: „o asemenea situație reprezintă un pericol serios pentru securitatea statului și a *societății*“;

3) la octombriști: „ministerul face să dispară respectul poporului față de lege și față de autorități, intensificînd astfel starea de spirit opoziționistă“.

Traduse din limbajul „politicii înalte“ în limbajul simplu, pe înțelesul oamenilor, toate astea înseamnă un singur lucru: atît cadeții cît și octombriștii și progresiștii *făgăduiesc* să apere mai bine decît în cadrul sistemului actual securitatea *moșierilor*, luați, firește, ca clasă, și nu ca persoane.

În al patrulea rînd, toate cele trei partide menționate se situează pe punctul de vedere al naționalismului și al șovinismului: ministerul „slăbește puterea Rusiei“ (afirmă octombriștii și progresiștii) sau „puterea externă“ (și mai clar!) „a statului“ (susțin cadeții).

Astea-s faptele pe care liberalii le trec sub tăcere sau le denaturează. Moțiunea „istorică” a Dumei a IV-a reprezintă *un acord* între cadeți și octombriști încheiat prin mijlocirea progresiștilor, acord prin care ei condamnă guvernul și își exprimă dorința de a căpăta unele „reforme radicale” *cu condiția* de a vota bugetul și de a exprima în mod clar punctul de vedere al naționalismului și șovinismului reacționar.

Scris la 27 mai (9 iunie) 1913

Publicat la 2 iunie 1913
„In ziarul „Pravda” nr. 126

Se tipărește după textul
apărut în ziar

UNDE ESTE ADEVĂRATUL SPRIJIN ?

Faimoasa moțiune a Dumei a IV-a în chestiunea bugetului Ministerului Afacerilor Interne este interpretată de presa noastră liberală în sensul că „guvernul acționează oarecum în vid”. „În afara ziarelor subvenționate de el și a unor clici de politicieni, de asemenea subvenționate de el și care-i rămân credincioase numai atîta timp cît li se acordă subvenții, guvernul nu are alți prieteni în această țară”.

Asta-i părerea „seriosului” și profesoralului ziar „Russkie Vedomosti”, care nu glumește !

„Guvernul este complet izolat și nu se bucură de sprijin nici chiar din partea grupărilor politice create de el”. Aceasta este părerea ziarului „Reci”.

Ar fi greu de găsit exemple mai bune de infantilism decît acelea de care dau dovadă în aceste comentarii profesorii, avocații, publiciștii și deputații din tabăra liberală. Iată un cretinism parlamentar cu adevărat incurabil într-o țară în care, „slavă domnului, nu există un parlament” !

În vid, spuneți dv. ?

Să nu fi auzit oare, domnilor profesori și deputați, despre consiliul nobilimii unite ? să nu fi auzit despre sprijinul pe care-l acordă *el* politicii guvernului ? despre suta de milioane de deseatine — din pămînturile cele mai bune și situate în cele mai bune regiuni ale Rusiei — care aparțin clasei moșierilor ? despre toate funcțiile cele mai importante, civile și militare, pe care le deține aceeași

clasă ? despre regii zahărului și ceilalți regi ai finanței proveniți din rîndurile aceleiași clase ?

N-ați auzit ? O, înțelepți bărbați de stat ai liberalismului !

Spuneți că guvernul este complet izolat, că nu are prieteni în această țară ?

Dar dv., domnilor, ce sînteți ? Doar ați votat, împreună cu progresiștii și octombriștii, bugetul Ministerului Afacerilor Interne !

Închipuiți-vă că am avea de-a face cu niște cunoscuți milionari care ne oferă cu ușurință sume oricît de mari, exprimîndu-și, cu acest prilej, „dorințe“ care nu sînt obligatorii pentru nimeni. Nu credeți, domnilor, că ne-am simți îndreptățiți să-i considerăm pe acești milionari prietenii noștri și că nu ne-am simți de loc „izolați“ (printre milionari) ?

Dv. însă ați acordat guvernului, prin moțiunea dv., nu numai un sprijin material, ci și un însemnat sprijin *ideologic*. Acest lucru este foarte important, și să nu credeți că vă vom îngădui să eludați în fața opiniei publice această chestiune atît de delicată pentru dv.

În ce a constat controversa din Dumă ? Naționaliștii au fost de părere să se dea bani, dar și-au exprimat dorința să se efectueze o... reformă a poliției și să se procedeze la o revizuire a „limitelor normale ale ordinii de drept“. Octombriștii au fost de părere să se dea bani, dar să se exprime dezideratul înfăptuirii unor reforme radicale sau largi, făcînd, totodată, *mențiunea* că ei se situează în mod indiscutabil pe poziția naționalismului și șovinismului *contrarevoluționar*.

Și iată că toți liberalii recurg la următoarea scamatorie : trecînd sub tăcere moțiunea lor suplimentară, se lasă cuprinși de extaz în fața revendicării unor „reforme radicale“ ! Nu le mai lipsea decît să adauge la lista lor, după indicațiile vreunui lichidatorist isteț, „libertatea de asociere și revizuirea legislației agrare“...

Moșierii iobăgiști sînt pentru reacțiune. Burghezia este pentru reforme. Prin „moțiunea“ sa, ea a dat o lovitură morală guvernului. Dar această burghezie a acordat *totodată un sprijin* moral guvernului, subliniindu-și poziția

contrarevoluționară ! Or, un *asemenea* sprijin are o importanță de o sută de ori mai reală și mai efectivă decât zeci de lovituri „morale“.

Moțiunea „istorică“ adoptată de Dumă a confirmat, pentru a suta oară, că sistemul instaurat la 3 iunie a intrat într-un impas. Iar burghezia, menținându-se pe pozițiile arătate, nu este în stare să iasă din impas. Experiiența istoriei ne arată că burghezia este în stare să viseze reforme decenii de-a rândul, să vegeteze în impas și să rabde jugul Purișkevicilor, dacă nu intervine tocmai acea soluționare a crizei de la care se eschivează și de care se tem liberalii.

Scris la 27 mai (9 iunie) 1913

*Publicat la 5 iunie 1913
în ziarul „Pravda“ nr. 127*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

PARTIDUL MUNCITORESC ȘI FALSIFICATORII LIBERALI

(DESPRE POTRESOV)

...* D-l Potresov citează (mai bine zis : denaturează) un articol al lui G. V. Plehanov apărut în august 1905. Atunci s-a produs sciziunea totală și formală dintre bolșevici, care s-au unit strâns la cel de-al III-lea Congres al partidului social-democrat (Londra, mai 1905), și menșevici („Conferința“ de la Geneva care a avut loc concomitent). Și în 1905, și în primăvara anului 1906 bolșevicii și menșevicii aveau organe de presă separate.

D-l falsificator Potresov speculează împrejurarea că toate aceste fapte istorice îndeobște cunoscute au fost date uitării.

El este nevoit să le *treacă sub tăcere*, pentru că aceste fapte dezvăluie nerușinarea falsificatorului !

La nici unul din cele două partide social-democrate de atunci (iar Plehanov nu s-a situat atunci nici de partea unuia, nici de partea celuilalt) nu vom găsi *nici o* hotărâre *de partid* în care să se arate că articolul lui G. V. Plehanov ar avea un caracter nepartinic, lichidatorist, că ar chema la distrugerea sau la negarea partidului !

Cu asta am spus totul, domnule mistificator liberal, care te eschivezi și te ascunzi pe după deget.

Lichidatorismul este un *curent* condamnat de hotărârile formale ale *partidului*, adoptate atît în decembrie 1908 cît și în ianuarie 1910 (în mod *unanim* de toate curentele).

Nici o conferință (sau vreun alt for al partidului) nu „a descoperit“ *niciodată* lichidatorism în articolul lui

* Prima pagină din manuscris nu a fost găsită. — *Nota red.*

Plehanov. *Cu asta am spus totul!* D-l A. N. Potresov se agață de un articol vechi și vine cu o grămadă de citate ca să mușamalizeze faptul că întregul partid l-a condamnat pe el, Potresov, și orientarea sa lichidatoristă.

Falsificatorii din rîndurile intelectualității liberale, de-alde d-l Potresov, sînt plini de dispreț boieresc față de hotărîrile *partidului muncitoresc*. Puțin le pasă lor, mistificatorilor, de hotărîrile *partidului!*

Dar și partidului muncitoresc puțin îi pasă de liberalul „Luci” și de d-l liberal Potresov, care „a descoperit” lichidatorism în articolele vechi ale lui Plehanov, tot așa după cum d-l V. Cernov „a descoperit” narodnicism la Liebknecht.

D-l Potresov este neputincios și ridicol în încercările sale de a acoperi cu vorbărie condamnarea lichidatorismului de către partid!

D-l Potresov și „Luci” nu fac decît să trîncănească despre *condamnarea* lui Plehanov ca să ducă de nas pe cititor. Ei știu că toată lumea îi *va condamna* și va ridiculiza străduința lor de a-l acuza pe Plehanov.

Seris la 27 mai (9 iunie) 1913

Se tipărește în întregime
pentru prima oară,
după manuscris

A DOVEDIT SAU NU „PRAVDA“ SEPARATISMUL BUNDIȘTILOR ?

În nr. 104 (308) al ziarului „Pravda“ a apărut articolul : „Separatiștii din Rusia și separatiștii din Austria“ *. Acum d-l Vl. Kosovski publică, în nr. 119 (205) al ziarului „Luci“, o dezmințire sau, mai bine zis, o avalanșă de invective la adresa ziarului „Pravda“ în legătură cu acest articol. Noi nu facem decît să semnalăm muncitorilor preocupați de soarta organizației lor aceste atacuri injurioase ale domnilor luciști, care *ocolesc* problemele litigioase.

Prin ce anume a dovedit „Pravda“ separatismul bundiștilor ?

1) Prin faptul că ei *au ieșit din partid* în 1903. Cuvintele injurioase ale d-lui Kosovski nu infirmă cu nimic acest fapt. D-l Kosovski și cei de o seamă cu el proferează invective tocmai pentru că *nu sînt în stare* să infirme faptele.

2) Prin faptul că *pretutindeni* muncitorii evrei au intrat și intră în partid *trecînd peste capul Bundului*.

Nici împotriva acestui lucru prostul apărător al Bundului nu poate obiecta nimic !

3) Prin faptul că hotărîrea partidului cu privire la unirea muncitorilor *de toate naționalitățile* în cadrul organizațiilor locale, hotărîre adoptată în 1906 și confirmată în mod special în 1908 ⁷⁸, *a fost încălcată* în mod fățiș de către Bund.

* Vezi volumul de față, pag. 129—131. — Nota red.

Împotriva acestui fapt d-l Kosovski *n-a putut* spune nici un cuvânt!

4) Prin declarația bundistului Medem, care a recunoscut că bundiștii n-au înfăptuit niciodată unitatea în organizațiile locale, adică au fost întotdeauna niște separatiști.

Nici o obiecție din partea d-lui Kosovski!

Gîndește-te și d-ta, cititorule, cum să nu se înfurie și să nu înjure acest domn, care *nu poate* obiecta *absolut nimic* împotriva celor *patru* puncte principale ale „Pravdei”?

Mai departe, „Pravda” a reproduș textual un pasaj dintr-un articol apărut în organul separatiștilor cehi din Austria, care au fost condamnați în unanimitate, pentru separatismul lor, de către *întreaga* Internațională. Acest organ *laudă* pe d-l Kosovski (articolul publicat de el în revista lichidatoristă „Nașa Zarea”) pentru „cotitura spre mai bine” în ceea ce privește atitudinea față de separatiști.

Ce zici, d-le Kosovski? Nu cumva citatul nostru e inexact? D-l Kosovski știe că el este exact, de aceea exclamă, cuprins de o furie neputincioasă: „o părere oarecare exprimată într-o oarecare fițuică cehă”.

Nu minți, d-le separatist și liberal evreu! Minciuna nu-ți ajută la nimic, căci vei fi demascat.

Nu e vorba de „o părere oarecare” și nici de „o oarecare fițuică cehă”, ci de un articol *special*, apărut în *organul* editat de separatiștii cehi în limba germană. Acesta e un fapt real, pe care d-ta nu l-ai infirmat.

Eu nu-i apăr pe separatiști, se dezvinovățește d-l Kosovski în articolul său din „Nașa Zarea”.

Așa? Va să zică *separatiștii cehi* te-au *înțeles greșit*?? Sărmanii lideri liberali ai Bundului! Nu numai adversarii, dar nici măcar *prieteni* „nu-i înțeleg”!

Orice muncitor va înțelege însă cît se poate de bine că un mincinos ordinar prins asupra faptului își caută salvarea în tertipuri și invective. Pe muncitori nu-i veți intimida cu asemenea procedee, domnilor.

„Pravda” a dovedit că bundiștii sînt niște separatiști. D-l Kosovski n-a putut respinge această acuzație.

D-nii Vl. Kosovski, Medem & Co. sînt un grup de intelectuali liberali care pervertesc pe muncitorii evrei prin naționalismul lor burghez și prin separatismul lor. De aceea, „Pravda” s-a războit și se va război și de aici înainte cu bundiștii.

Muncitorii social-democrați evrei vor intra în partidul muncitoresc trecînd peste capul Bundului și chiar împotriva lui.

Scris la 28 mai (10 iunie) 1913

*Publicat la 5 iunie 1913
In ziarul „Pravda” nr. 127
Semnat : V. I.*

*Se lipărește după textul
apărut în ziar*

LIBERALII ÎN ROLUL DE APĂRĂTORI AI DUMEI A IV-A

Încă de la începutul existenței Dumei a III-a, marxiștii au arătat — și nu în articole izolate, ci într-o hotărâre formală — că sistemul instaurat la 3 iunie a creat în mod conștient în cadrul Dumei *două* majorități: una octombristă-de dreapta și alta octombristă-cadetă*. Ambele majorități se situează pe poziții reacționare, guvernul *are nevoie* de amândouă, așa cum moșierul are nevoie de sprijinul burgheziei.

Și iată că am ajuns să vedem că liberalii încep să ia sistematic apărarea Dumei a IV-a și să ceară pentru ea „*sprijin din partea societății și a poporului*”.

E de necrezut, dar e adevărat. Aceste cuvinte le găsim în editorialul din nr. 139 al ziarului „*Reci*”. Acest editorial merită într-o măsură mult mai mare denumirea de „istoric” decât votarea de către Duma a IV-a a bugetului Ministerului Afacerilor Interne. El este, pe drept cuvânt, un articol programatic. Problema atitudinii Dumei față de țară și a țării față de Dumă este pusă în toată amploarea ei și foarte bine explicată spre a fi de învățătură democrației.

„Să-i lăsăm pe social-democrați — scrie principalul organ de presă al liberalilor — să spună cât or vrea că Duma nu este decât un decor, că activitatea ei nu constituie decât mistificare și ipocrizie, iar ideologiile ei nu fac decât să inducă în eroare poporul și să-l hrănească cu iluzii constituționaliste”.

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 16, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 178. — *Nota red.*

Felicităm pe noii *ideologi* ai Dumei, ai Dumei a IV-a! Păcat numai că sînt atît de ignoraanți. Niciodată partidul social-democrat nu a declarat că Dumele a III-a și a IV-a sînt doar un decor; el a explicat întotdeauna greșeala narodnicilor de stînga, care gîndesc și spun acest lucru, arătînd de fiecare dată că aceste două Dume reprezintă o instituție a alianței serioase și concrete a forțelor contra-revoluționare.

„În așteptarea (?) forțelor sociale care — scrie „Revi” — deocamdată nu se fac remarcate decît prin absență de pe arena luptei sociale, Duma *constituie* o forță socială”.

Indiscutabil, domnilor liberali, că Duma e o forță. Dar ce fel de forță? O forță contrarevoluționară a moșierilor și burghezilor. Și dacă cadeții „remarcă” numai „absența” din arenă a forțelor democratice, nouă nu ne rămîne decît să le amintim o zicală înțeleaptă: nimeni nu-i mai orb decît cel ce *nu vrea* să vadă.

Să facem o mică paralelă istorică: cu optsprezece ani în urmă, în 1895—1896, mișcarea a zeci de mii de muncitori⁷⁹ a fost remarcată, și încă *foarte bine*, de societatea liberală. În prezent însă, această „societate” remarcă numai „absența” unor mărimi de zece ori mai mari. Nimeni nu-i mai orb decît cel ce *nu vrea* să vadă.

Această îndărătnicie în a nu vedea se explică prin interesele de clasă ale burgheziei cadete și octombriște, care a întors spatele democrației.

„Ne adresăm opiniei publice — scrie „Revi” — îndemnînd-o să vadă în Dumă *propria ei* forță..., manifestarea nemijlocită a voinței sociale de a trezi în societate interes față de Dumă” etc. etc.

La ce rușinoasă decădere, la ce grad de ticăloșie și infamie trebuie să fi ajuns liberalii și cadeții ca să ridice astfel în slăvi pe octombriști și Duma octombriștă! Aveți în față, pentru a suta și a mia oară, dovada faptului că cadeții sînt aceiași octombriști, însă boiți nițel în roz, ca să ducă de nas pe prostănaci.

În încheiere, încă o paralelă istorică. Acum o jumătate de veac, octombriștii și cadeții prusieni⁸⁰ „au luptat”

împotriva lui Bismarck nu numai formulînd revendicări de reforme, ci și refuzînd să voteze credite. Și care a fost rezultatul? În Prusia domnește pînă astăzi o lege electorală gen „Duma a III-a”. Pînă în zilele noastre, Prusia este un exemplu de țară în care uimitoarea forță economică a burgheziei se îmbină cu uluitoarea ei slugărnicie în fața moșierilor.

Nu sprijinirea blocului cadeto-octombrist din Dumă, ci explicarea putreziciunii interne a acestui bloc, precum și a sarcinilor proprii ale democrației, — asta cer interesele clasei muncitoare și ale întregii democrații.

Scris la 28 mai (10 iunie) 1913

*Publicat la 6 iunie 1913
în ziarul „Pravda” nr. 123*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

DIN FRANȚA

(DE LA CORESPONDENTUL NOSTRU)

În ziarul nostru s-a mai vorbit despre remarcabilul exemplu de lipsă de caracter pe care l-a oferit Gustave Hervé. Acest ziarist și agitator isteț, om fără școală socialistă și fără pregătire socialistă, a trecut la partidul muncitoresc (venind din rîndurile profesorimii) cu toate deprinderile și năravurile intelectualului burghez. A început ca oportunist. Apoi a trecut la „extrema stîngă“ și a propovăduit, vreme îndelungată, teorii semianarhiste, „speriind“ burghezia cu zarva lui teribilă în spirit antimilitarist.

Nu de mult a început să se lepede de anarhiști și să se întoarcă la partid, la recunoașterea luptei parlamentare și a muncii organizatorice și educative. Dar nici aici bătaiosul nostru intelectual n-a prins rădăcini, trecînd din nou la oportuniști. Fire impresionabilă, extrem de sensibilă la impresiile de ultimă oră, care se lasă lesne cuprins de șovăielile caracteristice unui om lipsit de caracter, Hervé „s-a speriat“ atît de mult de actualul val reacționar de șovinism, naționalism și imperialism din Franța, încît s-a apucat să predice reîntoarcerea la politica de „bloc“, adică de alianță cu radicalii burghezi. Pentru a salva republica în Franța e nevoie, vedeți dv., de un bloc cu radicalii, — altminteri reacționarii vor restaura din nou, în această țară, monarhia sau imperiul !

E de la sine înțeles că socialiștii francezi, cu excepția oportuniștilor notorii, își bat joc de șovăielnicul Hervé și protestează cu hotărîre împotriva blocului. Unul dintre

organele de presă ale partidului muncitoresc care apare în sudul Franței a publicat recent o serie de declarații ale unor socialiști de vază îndreptate *împotriva blocului*.

Socialiștii au inițiat și desfășoară o campanie împotriva reacțiunii — spun, pe bună dreptate, acești militanți —, socialiștii au dus în mase protestul împotriva legii de reintroducere a serviciului militar de trei ani (adică de revenire la o armată reacționară, cazonă, total nedemocratică). Socialiștii înfăptuiesc *un bloc proletar*, adică o alianță între muncitorii socialiști și muncitorii sindicaliști. Dintre radicali și „radical-socialiști“ (partid mic-burghez, cam în genul narodnicilor de la noi), numai o parte cu totul neînsemnată sprijină această campanie cu adevărat democratică a socialiștilor, și încă cu multe șovăieli.

Ce rost mai are atunci blocul? Alianța cu cei șovăielnici nu ar face decât să slăbească presiunea maselor și să sporească șovăielile! Cît despre radicali, socialiștii nu au refuzat niciodată să-i sprijine, *în măsura în care ei se ridică, într-o împrejurare sau alta, împotriva reacțiunii*.

Iată-i pe domnii Charles Dumont și Alfred Massé — scrie un socialist —, acești „radical-socialiști“ în toată puterea cuvîntului, care *susțin* legea cu privire la serviciul militar de trei ani în speranța că vor căpăta un locșor de ministru. Iată-l pe liderul radicalilor, pe „însuși“ Clemenceau, desfășurînd o campanie în *favoarea* acestei legi. Iată-l pe un alt conducător de seamă al radicalilor, Léon Bourgeois, care se pronunță și el în favoarea acestei legi. În fine, în cadrul comisiei militare de pe lîngă Camera deputaților, această lege a fost adoptată cu 17 voturi contra 4, aparținînd *exclusiv* socialiștilor.

De ce bloc mai poate fi atunci vorba cu acest nerușinat partid burghez al radicalilor și „radical-socialiștilor“? Numai făcînd agitație în rîndurile maselor *împotriva* acestui partid pot socialiștii francezi să rupă de el toate elementele democratice, *silind* astfel o anumită parte din acest partid să se îndrepte spre stînga, spre democrație. Numeroși radicali, datorită faptului că în alegeri depind întru totul de mase (întrucît în Franța există, firește, sufragiu universal și guvernare parlamentară), vor chibzui bine de tot înainte de a vota definitiv *pentru* o lege

reacționară, care este în mod vădit nepopulară în rîndurile maselor.

Singurul sprijin serios al democrației și al republicii în Franța (ca și pretutindeni) îl constituie masele, masele de muncitori, iar după ele și acelea de mici țărani, și nicidecum afaceriștii parlamentari, măscăricii, carieriștii și aventurierii partidelor burgheze, care astăzi se declară „radical-socialiști”, pentru ca mîine (în schimbul unui fotoliu ministerial sau în schimbul unei afaceri rentabile — o concesiune sau un post în sindicatul milionarilor) să vîndă și democrația, și patria (așa cum burghezii francezi au vîndut Franța lui Bismarck în 1871, cuprinși de frică în fața insurecției muncitorilor parizieni, care se ridicaseră împotriva robiei salariate).

Nu putem decît să salutăm călduros pe socialiștii francezi, care luptă împotriva ideii unui bloc și dau extindere activității și agitației socialiste în rîndurile maselor.

Scris la 30 mai (12 iunie) 1913

*Publicat la 5 iunie 1913
în ziarul „Pravda” nr. 127
Semnat : F.*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

ȚĂRĂNIMEA ȘI CLASA MUNCITOARE

În ziarele și revistele narodniciste întâlnim adeseori afirmația că muncitorii și țărănimea „muncitoare” formează o singură clasă.

Falsitatea totală a acestei idei este evidentă pentru oricine înțelege că în statele contemporane domină producția capitalistă, mai mult sau mai puțin dezvoltată, adică stăpânirea capitalului pe piață și transformarea, de către acesta, a masei celor ce muncesc în muncitori salariați. Așa-zisul țăran „muncitor” este în realitate un *mic proprietar* sau un mic burghez, care, aproape în toate cazurile, ori se angajează el să muncească la alții, ori angajează el însuși muncitori. Țăranul „muncitor”, fiind un mic proprietar, oscilează și în politică între patroni și muncitori, între burghezie și proletariat.

Una dintre cele mai elocvente confirmări ale acestui caracter de proprietar sau de burghez al țăranului „muncitor” o constituie datele referitoare la *munca salariată* în agricultură. Economiiștii burghezi (inclusiv narodnicii) proslăvesc de obicei „vitalitatea” micii gospodării agricole, înțelegând prin mică gospodărie o gospodărie care nu are nevoie de muncă salariată. Ei nu manifestă însă prea multă simpatie pentru datele exacte asupra muncii salariate în rîndurile țăranilor!

Să examinăm deci datele cu privire la această problemă adunate în cursul ultimelor recensăminte agricole: cel din Austria din 1902 și cel din Germania din 1907.

Cu cît o țară este mai dezvoltată, cu atît munca salariată în agricultură este mai răspîndită. S-a constatat că

În Germania, din numărul total de 15 000 000 de muncitori, 4 500 000 de muncitori salariați, adică 30% sînt ocupați în agricultură ; în Austria, din 9 000 000—1 250 000, adică circa 14%. Dar și în Austria, dacă luăm gospodăriile considerate de obicei gospodării țărănești (sau „bazate pe munca proprie“), și anume cele care au între 2 și 20 ha (un hectar = $\frac{9}{10}$ desetine) de pămînt, constatăm o răspîndire considerabilă a muncii salariate. Numărul gospodăriilor cu 5—10 ha este de 383 000 ; 126 000 dintre ele folosesc muncitori salariați. Numărul gospodăriilor cu 10—20 ha este de 242 000, dintre care 142 000 (adică circa $\frac{3}{5}$) folosesc muncitori salariați.

Așadar, micile gospodării țărănești („bazate pe munca proprie“) exploatează *sute de mii* de muncitori salariați. Cu cît o gospodărie țărăneasă este mai mare, cu atît ea folosește un număr mai mare de muncitori salariați, avînd în același timp un număr mai mare de lucrători membri de familie. Iată datele privitoare la numărul de muncitori care revine în Germania, de pildă, la 10 gospodării țărănești :

Gospodării	Lucrători membri de familie	Muncitori salariați	Total
cu 2— 5 ha	25	4	29
„ 5—10	31	7	38
„ 10—20 „	34	17	51

Țăranii mai înstăriți, avînd mai mult pămînt și un număr mai mare de lucrători membri de familie „proprii“, folosesc, în *afară de aceasta*, și un număr mai mare de *muncitori salariați*.

În societatea capitalistă, care depinde în întregime de piață, mica producție (țărăneasă) de masă în agricultură *nu este posibilă* fără folosirea în masă a muncii salariate. Cuvîntul dulceag : țaran „muncitor“ nu face decît să înșele pe muncitor, *camuflînd* această exploatare a muncii salariate.

În Austria, circa 1 500 000 de gospodării țărănești (avînd între 2 și 20 ha) angajează *o jumătate de milion*

de muncitori salariați. În Germania, 2 000 000 de gospodării țărănești angajează peste 1 500 000 de muncitori salariați.

Dar cei cu gospodării mai mici? Aceștia se angajează ei înșiși ca muncitori! Ei sînt muncitori salariați cu un petec de pămînt. De pildă, în Germania, numărul gospodăriilor care au mai puțin de 2 ha de pămînt este de circa $3\frac{1}{3}$ milioane (3 378 509). Mai puțin de o jumătate de milion (474 915) din țărani care au asemenea gospodării sînt agricultori *independenți*, iar ceva mai puțin de 2 000 000 (1 822 792) sînt *muncitori salariați*!!

Așadar, însăși situația micilor agricultori în societatea modernă îi transformă inevitabil în mic-burghezi. Ei oscilează tot timpul între muncitorii salariați și capitaliști. Majoritatea țăranilor trăiesc în mizerie și se ruinează, transformîndu-se în proletari, iar o minoritate trage spre capitaliști și sprijină dependența masei populației sătești față de aceștia. De aceea, în toate țările capitaliste, țărănimea, în marea ei majoritate, se ține și astăzi la o parte de mișcarea socialistă a muncitorilor, alăturîndu-se diferitelor partide reacționare și burgheze. Numai o organizație de sine stătătoare a muncitorilor salariați care să ducă o luptă de clasă consecventă poate smulge țărănimea de sub influența burgheziei și-i poate explica situația absolut fără ieșire în care se află micii producători în societatea capitalistă.

În Rusia, situația țăranilor în raport cu capitalismul este absolut identică cu aceea pe care o constatăm în Austria, Germania etc. „Particularitatea” noastră o constituie înapoierea noastră: în fața țaranului nu se află încă marele proprietar funciar capitalist, ci marele proprietar feudal, care constituie principalul reazem atît al înapoierii economice, cît și al înapoierii politice a Rusiei.

Scrie la 30 mai (12 iunie) 1913

Publicat la 11 iunie 1913
în ziarul „Pravda” nr. 132
Semnat: V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CONCEPȚIA LIBERALĂ ȘI CONCEPȚIA MARXISTĂ A LUPTEI DE CLASĂ

NOTĂ

În paginile revistei „Nașa Zarea“, lichidatorul A. Ermanski se dedă la atacuri furibunde împotriva criticii făcute de mine punctului de vedere susținut de el (și de Gușka) în problema rolului politic al mării burghezii industriale și comerciale („Prosveșcenie“ nr. 5—7) *.

Prin atacurile lui injurioase și prin evocarea unor „ofense“ mai vechi (printre care și aceea adusă d-lui Dan & Co., care a încercat — fără succes — în 1907 să scindeze organizația social-democrată din Petersburg), d-l Ermanski încearcă să *disimuleze* adevăratul fond al problemei.

Noi nu vom permite însă d-lui Ermanski să se eschiveze de la fondul actualei controversă, amintind de niște ofense nemeritate și niște înfrângeri ale lichidatorilor. Căci această controversă vizează o problemă principială extrem de importantă, care se ridică mereu în ocaziile cele mai diferite.

E vorba tocmai de problema falsificării liberale a marxismului, de problema substituirii concepției marxiste, revoluționare a luptei de clasă printr-o concepție liberală. Noi vom explica neîncetat această bază ideologică a tuturor controverselor ivite între marxiști și lichidatori.

D-l A. Ermanski scrie :

„«Marxistul» Ilin nu vrea să vadă nici în ruptul capului în activitatea organizațiilor industriale lupta de clasă «pe scară națională» (și în parte chiar și pe scară internațională), așa cum am caracte-

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 301—318. — Nota red.

rizat-o eu (Ermanski) în articolul meu. Și de ce nu vrea ? Pentru că aici «lipsește principala trăsătură *general* națională și statală : organizarea puterii de stat»...» („Nașa Zarea“, pag. 55).

Iată o expunere a *fondului* problemei făcută de același A. Ermanski, care se străduiește din răspuțeri să-l ocolească ! Oricît m-ar acuza de denaturarea concepțiilor sale și de alte crime grave, oricît s-ar suci el, refugiindu-se pînă și „în umbra“ amintirilor despre sciziunea din 1907, adevărul iese la suprafață.

Așadar, teza mea este clară : principala trăsătură *general* națională și statală este organizarea puterii de stat.

Nu împărtășești această concepție, mîniosul meu adversar ? Nu consideri că ea este singura concepție marxistă ?

Atunci de ce nu ne declari deschis acest lucru ? De ce nu opui concepției greșite una justă ? Dacă, după părerea dumitale, afirmația că principala trăsătură *general* națională și statală este organizarea puterii de stat nu e decît marxism între ghilimele, atunci de ce nu combați greșeala mea și nu expui clar, precis, fără tertipuri felul în care concepi d-ta marxismul ?

Răspunsul la aceste întrebări va deveni limpede cititorului nostru după ce-i vom înfățișa aici raționamentele d-lui A. Ermanski *imediat* următoare celor citate de noi mai sus :

„Ilin vrea ca marea burghezie rusă să-și desfășoare altfel lupta ei de clasă, ca ea să lupte neapărat pentru schimbarea întregii orînduiri de stat. Ilin vrea, dar burghezia nu vrea, și de asta nu-i vinovat, desigur, decît «lichidatorul» Ermanski, care «substituie concepției luptei de clasă în spiritul lui Marx concepția *liberală* a luptei de clasă»“.

Iată redată întocmai întreaga tiradă a d-lui Ermanski, care ne permite să prindem *în flagrant delict* pe acest lichidator, care încearcă să se eschiveze.

Tertipul e cît se poate de vizibil.

Am arătat eu just care e „principala trăsătură“ *general* națională și statală, sau nu ?

Însuși d-l A. Ermanski a fost nevoit să recunoască că am arătat tocmai acest fond al problemei.

Și acum dînsul se eschivează de la răspuns, simțind că s-a dat de gol !

Ocolind problema dacă principala trăsătură arătată de mine este justă sau nu, d-l Ermanski, care „s-a dat de gol“, sare peste ea, trecînd la o altă problemă : ce „vrea“ Ilin și ce „vrea“ burghezia. Dar, oricît de îndrăznețe, oricît de desperate ar fi salturile d-lui Ermanski, el nu va putea ascunde faptul că s-a dat de gol.

Dar ce rost are aici „vrerea“, stimabilul meu oponent, dacă obiectul discuției îl constituie *concepția* luptei de clasă ? ! Chiar d-ta ai fost nevoit să recunoști că te acuz de substituirea *concepției* marxiste printr-o concepție liberală și că am arătat în ce constă „trăsătura principală“ a concepției *marxiste*, care include în lupta de clasă pe scară națională organizarea puterii de stat.

D-l A. Ermanski este un polemist înfocat, dar atît de neîndemînic, încît arată în mod concret *prin propriul său exemplu* legătura dintre lichidatorism în general și greșelile lui, ale lui Ermanski, în special, pe de o parte, și concepția liberală a luptei de clasă, de altă parte !

Lupta de clasă este una din problemele cele mai esențiale ale marxismului. De aceea, tocmai asupra acestei *noțiuni* a luptei de clasă trebuie să ne oprim mai amănunțit.

Orice luptă de clasă este o luptă politică⁸¹. După cum se știe, aceste cuvinte profunde ale lui Marx au fost înțelese pe dos de către oportuniștii înrobiți ideilor liberalismului, care au încercat să le dea o interpretare cu totul denaturată. Printre oportuniști s-au numărat, de pildă, „economistii“, frații mai mari ai lichidatorilor. „Economistii“ considerau că orice ciocnire între clase este implicit o luptă politică. De aceea ei calificau drept „luptă de clasă“ lupta pentru un spor de cinci copeici la rublă, nevrînd să vadă lupta *de clasă* mai înaltă, mai dezvoltată, pe scară națională, pentru cuceriri *politice*. „Economistii“ recunoșteau, prin urmare, lupta de clasă în forma ei embrionară, dar nu o recunoșteau în forma ei dezvoltată. Cu alte cuvinte, ei recunoșteau în lupta de clasă numai ceea ce era mai tolerabil din punctul de vedere al burgheziei liberale, refuzînd să meargă mai departe decît libe-

ralii, să recunoască o luptă de clasă mai înaltă, inacceptabilă pentru aceștia. Astfel „economistii” au devenit exponenți ai politicii muncitorești liberale, renunțând la concepția marxistă, revoluționară, a luptei de clasă.

Nu este însă de ajuns ca lupta de clasă să devină reală, consecventă, dezvoltată numai atunci când cuprinde domeniul politic. Și în politică te poți limita la particularități mărunte sau poți merge mai profund, ajungând la esențial. Marxismul recunoaște lupta de clasă ca fiind pe deplin dezvoltată „pe scară națională” *numai* atunci când ea nu numai că cuprinde politica, dar și în politică se ocupă de lucrul cel mai esențial: organizarea puterii de stat.

Dimpotrivă, atunci când mișcarea muncitorească s-a întărit într-o oarecare măsură, liberalismul nu mai are curajul să nege lupta de clasă, dar caută să îngusteze, să ciuntească, să castreze noțiunea de luptă de clasă. Liberalismul este gata să recunoască lupta de clasă și în domeniul politic, dar cu o singură condiție: în acest domeniu să nu între organizarea puterii de stat. Nu este greu de înțeles care interese de clasă ale burgheziei determină această denaturare liberală a noțiunii de luptă de clasă.

Atunci când, reproducând conținutul lucrării funcționarului moderat și meticulos care este Gușka, d-l Ermanski s-a solidarizat cu el *fără să observe* (sau fără să vrea să vadă?) cum castrează liberalii noțiunea de luptă de clasă, eu i-am arătat această greșală a lui, fundamentală din punct de vedere teoretic și din punctul de vedere al principiilor generale. Nefiind în stare să infirme cele arătate de mine, d-l A. Ermanski s-a supărat și a început să caute gâlceavă, să se eschiveze și s-o sucească în fel și chip.

El s-a dovedit totodată a fi un polemist atât de neîndemânatic, încât s-a demascat cum nu se poate mai bine l „Ilin vrea, dar burghezia nu vrea”, scrie el. Acum știm care sînt particularitățile punctului de vedere proletar (al marxismului) și al celui burghez (al liberalismului) care determină aceste deosebiri în ceea ce privește „vrerea”.

Burghezia „vrea” să golească de orice conținut lupta de clasă, să denatureze și să îngusteze această noțiune, să *tocească* ascuțișul luptei de clasă. Proletariatul „vrea”

demascarea acestei minciuni. Marxistul vrea ca cel ce se apucă să vorbească în numele marxismului despre lupta de clasă a burgheziei să *demaște* îngustimea — care este totodată o îngustime *interesată* — a *concepției* burgheze a luptei de clasă, și nu numai să citeze cifre, lăsându-se încântat de cifrele „mari“. Liberalul „vrea“ să aprecieze burghezia și lupta ei de clasă în așa fel încât să *treacă sub tăcere* îngustimea ei, să *treacă sub tăcere* neincluderea în această luptă a ceea ce este „principal“ și esențial.

D-l A. Ermanski s-a dat de gol venind cu o interpretare *liberală* a cifrelor interesante, dar totalizate fără nici un criteriu ideologic sau în chip slugarnic de către d-l Gușka. Firește că atunci când acest lucru a fost dat în vileag, d-lui A. Ermanski nu i-a mai rămas altceva de făcut decît să recurgă la injurii și subterfugii.

Cităm în continuare încă un fragment din articolul d-lui A. Ermanski :

„Este clar că, în realitate, aici numai Ilin substituie studierii adevăratei stări de lucruri propriile sale calificative, și încă (!!) luînd drept criteriu șabloane bazate pe modele școlărești din istoria marii revoluții franceze“.

D-l A. Ermanski s-a încurcat atît de rău, încît „își dă singur la cap“, și încă din ce în ce mai vîrtos ! El nici nu-și dă seama în ce măsură este demascat și dat în vileag liberalismul său prin asemenea atacuri furibunde împotriva „șabloanelor“ marii revoluții franceze !

Trebuie să înțelegi o dată, dragă d-le Ermanski (oricît de greu ar fi acest lucru pentru un lichidator), că nu poți „studia adevărata stare de lucruri“ *fără a o califica*, fără a face o apreciere marxistă, sau liberală, sau reacționară etc. !

D-ta, d-le Ermanski, ai calificat și califici „studiul“ bunului funcționar Gușka ca un liberal, iar eu îl calific ca un marxist. Aici e totul. Oprindu-te cu analiza d-tale critică *în pragul* problemei *organizării* puterii de stat, ai *dovedit* prin însuși acest fapt mărginirea liberală a concepției *d-tale* despre lupta de clasă.

Ceea ce era de demonstrat.

Pornirea d-tale împotriva „șablonului“ mării revoluții franceze te dă de gol. Căci oricine va înțelege că aici nu este vorba de șablon și nici de modelul francez, întrucât *pe atunci*, în condițiile „șablonului și ale modelului“, nu au existat și nu puteau exista, bunăoară, greve, și în special greve politice.

Fapt e că, devenind lichidator, ți-ai pierdut obișnuința de a aplica punctul de vedere *revoluționar* la aprecierea evenimentelor sociale. Aici e buba! Marx nu și-a limitat cîtuși de puțin gîndirea cu „șabloanele și modelele“ de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, ci a aplicat întotdeauna un punct de vedere revoluționar, *apreciînd* („calificînd“, dacă preferi acest termen mai „savant“, bunule domn Ermanski!) întotdeauna lupta de clasă în modul cel mai *profund*, căutînd întotdeauna să descopere dacă ea atinge „esențialul“, biciuind întotdeauna fără cruțare orice timiditate în gîndire, orice camuflare a luptei de clasă incomplet dezvoltate, castrate, în mod interesat denaturate.

Sfîrșitul secolului al XVIII-lea ne-a arătat cum devine lupta de clasă o luptă politică, cum ea ajunge să îmbrace forme într-adevăr „naționale“. De atunci s-au produs schimbări uriașe atît în ceea ce privește nivelul de dezvoltare al capitalismului, cît și cel al proletariatului. „Șabloanele“ vechiului nu vor împiedica pe nimeni să studieze, bunăoară, noile *forme* de luptă, pe care le-am și arătat parțial mai sus.

Dar punctul de vedere al marxistului va impune *întotdeauna* o „apreciere“ profundă, și nu superficială, va scoate întotdeauna la iveală, în toată nimicnicia lor, denaturările, reticențele și lașele camuflări *ale liberalilor*.

Salutăm pe d-l A. Ermanski pentru generoasa și excelenta explicație a felului în care lichidatorii, pierzîndu-și obișnuința de a privi fenomenele sociale din punct de vedere revoluționar, substituie concepției marxiste a luptei de clasă o concepție liberală.

CAPITALISMUL ȘI IMPOZITELE

În „Novîi Ekonomist”⁸² (nr. 21, 1913), revistă editată de d-l P. Migulin cu participarea — în strînsă cîrdășie — a octombriștilor și cadeților, găsim o interesantă notă cu privire la impozitul pe venit în Statele Unite.

Proiectul prevede scutirea de acest impozit a tuturor veniturilor sub 4 000 de dolari (8 000 de ruble). Pentru veniturile globale care depășesc această sumă se prevede un impozit de 1%, pentru cele care depășesc suma de 20 000 de dolari — 2% ș.a.m.d., cu o ușoară urcare a procentului pe măsura creșterii venitului. Este vorba, prin urmare, de un proiect care prevede instituirea unui impozit progresiv pe venit, însă progresivitatea este foarte mică, astfel că o persoană care are, de pildă, un venit de 1 000 000 de dolari plătește, în general, sub 3%.

Proiectul prevede că, întrucît există 425 000 de persoane care dețin venituri peste 4 000 de dolari, acest impozit va da 70 000 000 de dolari (circa 140 000 000 de ruble); iar redacția octombristo-cadetă a revistei „Novîi Ekonomist” face următoarea remarcă în legătură cu acest fapt :

„În comparație cu cele 700 000 000 de ruble venituri provenite din taxe vamale și cele 500 000 000 de ruble provenite din accize, suma de 140 000 000 de ruble ce urmează a fi încasată din impozitul pe venit este cu totul neînsemnată, astfel că nu va micșora importanța impozitului indirect”.

Păcat că economiștii noștri burghezo-liberali, care în vorbe sînt gata să recunoască și chiar să înscrie în pro-

gramul lor impozitul progresiv pe venit, nu au binevoit să declare precis și lămurit *care* e cuantumul impozitului pe venit considerat de *ei* ca obligatoriu ?

Oare un asemenea quantum încît importanța impozitului indirect să fie numai micșorată — și în ce măsură anume micșorată —, sau un asemenea quantum încît întregul sistem de impozite indirecte să fie desființat ?

Statistica americană la care s-a referit „Novîi Ekonomist“ ne oferă o foarte elocventă ilustrare a acestei probleme.

Din datele proiectului reiese că suma veniturilor celor 425 000 de capitaliști (supuși la un impozit total de 70 000 000 de dolari) este evaluată la 5 413 000 000 de dolari. Subevaluarea, în acest caz, este evidentă : sînt indicate *100 de persoane* ca avînd un venit de peste 1 000 000, iar venitul lor total este evaluat la 150 000 000 de dolari. Se știe că *vreo zece* miliardari americani au un venit incomparabil mai mare. Ministrul de finanțe al Americii ține însă să fie „amabil“ cu miliardarii...

Dar pînă și aceste date, extrem de „amabile“ față de capitaliști, ne prezintă un tablou cît se poate de interesant. În America, potrivit datelor statistice, sînt în total 16 000 000 de familii. Prin urmare, *mai puțin de o jumătate de milion* din ele sînt familii de capitaliști. Restul îl formează masa sclavilor salariați sau a micilor proprietari de pămînt etc., oprimați de capital.

Veniturile maselor muncitoare din America sînt indicate destul de precis în statistică pentru o serie întreagă de persoane. De pildă, 6 615 046 de muncitori industriali au primit (în 1910) 3 427 000 000 de dolari, adică cîte 518 dolari (1 035 de ruble) de fiecare muncitor. Apoi 1 699 420 de muncitori feroviari au primit în total 1 144 000 000 de dolari (cîte 673 de dolari fiecare). Apoi 523 210 de membri ai corpului didactic au primit 254 000 000 de dolari (cîte 483 de dolari de fiecare).

Adunînd toată această masă de oameni ai muncii și rotunjind cifrele, obținem : muncitori — 8 800 000, care primesc în total 4 800 000 000 de dolari, adică cîte 550 de

dolari venit fiecare ; capitaliști — 500 000, cu un venit total de 5 500 000 000, câte 11 000 de dolari fiecare.

Cele 500 000 de familii ale capitaliștilor au un venit *mai mare* decât cele aproape 9 000 000 de familii ale muncitorilor. Atunci se pune întrebarea : care este rolul impozitului indirect și cel al impozitului pe venit prevăzut în proiect ?

Impozitele indirecte dau 1 200 000 000 de ruble, adică 600 000 000 de dolari. În America revin de fiecare familie câte 75 de ruble (37,5 dolari) impozite indirecte. Să comparăm aceste impozite cu venitul capitaliștilor și al muncitorilor.

	Familii (în milioane)	Totalul veniturilor (în milioane de dolari)	Totalul impozitelor indirecte	% impozite pe venit
Muncitori	8,8	4 800	330	7
Capitaliști	0,5	5 500	19	0,36

Rezultă că muncitorii plătesc la fiecare rublă 7 copeici impozite indirecte, iar capitaliștii *o treime* de copeică. Muncitorii plătesc, proporțional, de *20 de ori* mai mult decât capitaliștii. Sistemul impozitelor indirecte creează, inevitabil, o asemenea „ordine“ (o ordine cu totul dezordonată) în *toate* țările capitaliste.

Dacă capitaliștilor li s-ar fixa aceeași cotă de impozit pe venit ca și muncitorilor, ei ar trebui să plătească nu 19 000 000, ci *385 000 000 de dolari*.

Schimbă oare cu mult situația *un astfel* de impozit progresiv pe venit ca acela care se proiectează în America ? Foarte puțin. Capitaliștii ar plăti atunci 19 000 000 de dolari impozite indirecte + 70 000 000 de dolari impozit pe venit, adică în total 89 000 000 de dolari, *sau numai 1,5% din venit ! !*

Să împărțim pe capitaliști în capitaliști mijlocii (cu un venit de 4 000—10 000 de dolari, adică 8 000—20 000 de ruble) și bogați (cu un venit de peste 20 000 de ruble). Vom obține : capitaliști mijlocii — 304 000 de familii cu

un venit de 1 813 000 000 de dolari ; capitaliști bogați — 121 000 de familii cu un venit de 3 600 000 000 de dolari.

Dacă capitaliștii mijlocii ar plăti tot atîta cît plătesc acum muncitorii, adică 7% din venit, ar rezulta cam 130 000 000 de dolari. Iar 15% din venitul capitaliștilor bogați ar da o sumă de 540 000 000 de dolari. Suma totală *ar acoperi cu prisosință toate impozitele indirecte*. În felul acesta, capitaliștii ar avea, după scăderea impozitului pe venit, — cei mijlocii cîte 11 000 de ruble venit, iar cei bogați cîte 50 000 de ruble.

Rezultă, așadar, că revendicarea social-democraților : să fie desființate *complet* toate impozitele indirecte și să fie înlocuite cu un impozit progresiv pe venit, care să fie un impozit adevărat, și nu o caricatură, este *pe deplin* realizabilă. O asemenea măsură, fără să clinească bazele capitalismului, ar aduce imediat o mare ușurare pentru nouă zecimi din populație ; în al doilea rînd, ea ar constitui un uriaș impuls pentru dezvoltarea forțelor de producție ale societății ca rezultat al lărgirii pieței interne și al înlăturării absurdelor bariere pe care le introduce statul în viața economică în vederea perceperii impozitelor indirecte.

Apărătorii capitaliștilor invocă, de obicei, dificultatea de a ține o evidență a veniturilor mari. În realitate însă, în condițiile dezvoltării actuale a băncilor, a caselor de economii etc., această dificultate este o simplă născocire. *Singura* dificultate o constituie interesele egoiste de clasă ale capitaliștilor și existența instituțiilor nedemocratice în orînduirea politică a statelor burgheze.

Scris la 1 (14) iunie 1913

Publicat la 7 iunie 1913
în ziarul „Pravda” nr. 129
Semnat : V. I I I n

Se tipărește după textul
apărut în ziar

DESPRE D-L BOGDANOV ȘI GRUPUL „VPERED”⁸³

(PENTRU COLEGIUL REDACȚIONAL AL ZIARULUI „PRAVDA”)

Atitudinea redacției în legătură cu denaturarea istoriei partidului de către Bogdanov este atît de revoltătoare, încît nu știu dacă după toate astea mai pot continua să colaborez la acest ziar.

Cum s-au petrecut lucrurile ?

În articolul meu nu veți găsi *nici un cuvînt* împotriva d-lui Bogdanov (care nu este membru al grupului „Vpered”) ; nici un cuvînt de *condamnare* în general.

În mod cît se poate de precaut, eu constatam următorul *fapt* : orientarea condamnată *în unanimitate de întregul partid „este legată de vperedism”* *.

Nici un cuvînt mai mult. Nici chiar d-l Bogdanov *n-a putut* cita nimic altceva.

Se pune întrebarea : poate fi ocolit acest fapt ? Nu poate fi, pentru că partidul a condamnat *în același timp* și lichidatorismul, și otzovismul. Acela care, tratînd despre istoria partidului și vorbind despre lichidatorism, ar vrea să ocolească acest fapt ar fi un *escroc*. Vreau să cred că redacția nu mi-a pretins să mă pretez la o escrocherie. Sînt cu atît mai mult în drept s-o cred cu cît redacția s-a declarat de acord cu nr. 95 !

Este adevărat acest fapt ? Redacția este de acord că da. Și e greu să *nu fie de acord*, din moment ce înșiși vperediștii au declarat că otzovismul reprezintă o „nuanță legitimă” !!

* Vezi volumul de față, pag. 77. — Nota red.

Dar, dacă faptul este adevărat, cum se permite („pentru imparțialitate“) d-lui Bogdanov să *mintă*?? Altă explicație decât aceea că redacția nu cunoaște istoria grupului „Vpered“ (în afară de cazul în care cineva se lasă orbit cu totul de pasiunea pentru trivialitățile reacționare pe care filozoful Bogdanov le propagă printre muncitori) nu pot găsi.

Redacția nu știe, probabil, că grupul „Vpered“ se află într-o stare de totală destrămare. D-l Bogdanov a părăsit de mult acest grup — „filozofia“ lui a fost *condamnată* în presă de *vperedistul* Aleksinski. Același Aleksinski a condamnat în presă „cultura proletară“ (propagată de platforma vperediştilor). Oare redacția nu cunoaște toate aceste lucruri?

Din grupul „Vpered“ *au ieșit* deci Bogdanov, Domov, Leadov, Volski și Stepinski (Lunacearski e și el pe punctul de a ieși — vezi *ultimele foi volante apărute la Paris*). Să nu fi știut redacția acest lucru?

Redacția sprijină pe cei mai răi (iremediabili) mincinoși burghezi din grupul „Vpered“ *împotriva* celor mai bune elemente, care (asemenea lui Aleksinski) *au rupt* cu d-l Bogdanov!

Dar asta-i nemaipomenit! E o batjocură la adresa adevărului, *a partidului*.

Cer insistent ca nota alăturată să fie publicată *în întregime*. Am acordat întotdeauna redacției dreptul să facă modificări în spirit tovarășesc, însă în acest articol, în urma scrisorii d-lui Bogdanov, *nu permit* să se facă modificări etc. Dacă nu-l publicați, trimiteți-l la „*Prosveșcenie*“, iar eu îmi rezerv *libertatea deplină* de a mă război cu cei ce practică denaturarea istoriei partidului. Luptăm *împotriva* lichidatorismului și *cocoloșim* otzovismul — această atitudine este atât de josnică, încât sînt sigur că gafa comisă se explică numai prin *necunoașterea problemei*.

Redacția trebuie să declare: ne-am convins că d-l Bogdanov a expus *inexact* platforma grupului „Vpered“ și a redat *inexact faptele*.

Insist să se dea un răspuns imediat. Îmi va fi peste putință să mai scriu pe viitor articole lovindu-mă de minciuna nerușinată a d-lui Bogdanov.

Al dv., V. Ilin

Scrie la 3 (16) Iunie 1913

*Publicat pentru prima oară
în 1930, în edițiile a 2-a și a 3-a
ale Operelelor lui V. I. Lenin, vol. XVI*

Se tipărește după manuscris

O APRECIERE ERONATĂ

(„LUCI” DESPRE MAKLAKOV) *

...* programelor și rezoluțiilor liberalilor.

În articolul de fond din „Luci” (nr. 122) întâlnim o apreciere profund eronată a acestui important discurs. „Spirit doctrinar cadet” — iată ce vede în el „Luci”. Deputatul Maklakov este asemuit cu un animal care-și mătură urmele cu coada. „Printr-o serie de adaosuri la discursul său, el i-a anihilat cu totul conținutul opoziționist” — și „Luci” reproduce cuvintele d-lui V. Maklakov că „reacțiunea este o lege istorică”, că (așa cum ne-a arătat Bismarck) trebuie să știi să deosebești momentele în care trebuie să guvernezi în mod liberal de cele în care trebuie să guvernezi despotic.

„Asemenea discursuri le poate ține un profesor”, conchide „Luci”, „iar nu un om politic care susține dreptul democrației la autodeterminare” (?).

Nu, d-l V. Maklakov nu este câtuși de puțin un doctrinar, iar discursul său nu are nicidecum un ton profesoral. E de-a dreptul ridicol să te aștepți ca V. Maklakov să susțină drepturile democrației. El este un afacerist burghezo-liberal, care a dezvăluit fără teamă „natura intimă” a politicii duse de clasa sa. D-l V. Maklakov acuză guvernul de faptul că „nu a înțeles *cum să dea lovitura de grație revoluției* (atunci când ea s-a potolit)”, deși putea s-o înțeleagă.

„Guvernul are dreptate când luptă împotriva revoluției, asta îi e datoria” — exclamă d-l V. Maklakov, adăugînd :

* Prima pagină din manuscris nu a fost găsită. — Nota red.

„Așa se va întâmpla și cu revoluția când va învinge; ea va lupta împotriva contrarevoluției“ (aici pe „experimentatul“ orator l-a luat gura pe dinainte în mod ridicol, întrebându-l, nu știu de ce, viitorul). D-l V. Maklakov repetă de câteva ori că el acuză guvernul „nu pentru lupta împotriva răzmeriței, a revoluției, ci pentru cea dusă împotriva ordinii“.

D-l V. Maklakov a comparat pe Stolîpin cu un pompier care sparge geamurile unei clădiri în flăcări.

De aici reiese clar că tonul și conținutul principal al acestui discurs răsunător nu sînt nici profesionale și nici doctrinare, ci vădesc un contrarevoluționarism pătimaș și tenace. Este cu atît mai necesar să ne oprim asupra acestui lucru, cu cît vîlva pe care ziarul o stîrnește în jurul micilor amănunte ale „conflictului“ nu face altceva decît să estompeze esența problemei. Nu poți înțelege politica liberalismului și rădăcinile ei de clasă dacă n-ai sesizat această trăsătură caracteristică a ei.

„Luci“ dovedește o uimitoare și amuzantă necunoaștere a problemei atunci când exclamă: „Oare ploconirea în fața înțelepciunii de stat a lui Bismarck, care, orice s-ar spune, a rămas întotdeauna un adept al politicii prin fier și sînge, nu este doctrinarism de ultimă speță?“

Ce găsiți aici doctrinar, domnilor? Este ceva cu totul deplasat. V. Maklakov afirmă cît se poate de clar că aprobă „lupta împotriva răzmeriței și revoluției“, aprobă pe „pompieri“, și, se înțelege, el știe prea bine că toate astea înseamnă fier și sînge. El declară răspicat că este tocmai pentru o asemenea politică cu condiția ca ea să aibă succes! Trebuie să spargem geamuri — învață el —, nu vă temeți să le spargeți, nici noi și nici voi nu sîntem sentimentali, profesori sau doctrinari, dar trebuie să spargem așa cum spărgea Bismarck, adică cu succes, întărind alianța burgheziei cu moșierii.

Iar voi — se adresează V. Maklakov guvernului — spargeți geamuri fără rost, ca huliganii, și nu ca pompierii.

Bismarck a fost reprezentantul moșierilor contrarevoluționari din Germania. El a înțeles că nu este posibil să-i salvezi pe aceștia (pentru câteva decenii) decît printr-o alianță trainică cu burghezia liberală contrarevoluționară.

Lui această alianță i-a reușit pentru că opoziția proletariatului era slabă, iar războaiele câștigate l-au ajutat să rezolve sarcina *la ordinea zilei*: unificarea națională a Germaniei.

La noi există moșieri contrarevoluționari. Există și burgezi liberali contrarevoluționari. V. Maklakov este primul dintre aceștia. Prin discursul său, el și-a demonstrat slugărnicia fără margini față de Purișkevici & Co. Dar pentru reușita unei „căsnicii“ asta este prea puțin. Trebuie rezolvată sarcina istorică imediată, care la noi nu este nicidecum unificarea națională (asta există la noi cît poftești...), ci *problema agrară*,... în condițiile unei mai puternice opoziții din partea proletariatului.

Despre asta neputinciosul liberal V. Maklakov, care suspină după un Bismarck rus, nu a putut spune nici un cuvânt limpede.

Scris la 4 (17) iunie 1913

*Publicat pentru prima oară în 1937
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXX
Semnat : W.*

Se tipărește după manuscris

DEPUTATUL FRANK SE PRONUNȚĂ ÎN FAVOAREA GREVEI DE MASĂ

Cuvîntarea lui Frank, cunoscut social-democrat din Baden, unul dintre reprezentanții cei mai de văză ai aripii oportuniste, care s-a pronunțat în favoarea grevei de masă ca mijloc de luptă pentru reforma electorală în Prusia, a constituit un eveniment deosebit în Partidul socialist german.

Organizația social-democrată din Wilmersdorf, o suburbie a Berlinului, l-a invitat pe Frank să țină o conferință pe această temă. Ziarele burgheze, care se așteptau ca „din Baden“ să răsune cuvinte pașnice și moderate, au făcut o largă publicitate acestei adunări. Reclama lor gratuită s-a dovedit minunată. A fost o adunare uriașă și deosebit de impunătoare.

Dar Frank — fie pentru că se afla în fața muncitorilor berlinezi, oameni cu concepții radicale, fie pentru că, fiind originar din sudul Germaniei și obișnuit cu regimul mai liber de acolo, era revoltat de dominația nerușinată a „iuncherilor“ (nobili ultrareacționari din Germania), pe care a avut prilejul să-i observe mai de aproape la Berlin, — a ținut o înflăcărată cuvîntare în favoarea grevei de masă.

Oratorul a început prin a analiza politica internă din Prusia. El a biciuit fără cruțare dominația iuncherilor, legea electorală reacționară promulgată de Landtagul prusian (în genul legii adoptate de Duma a III-a la noi),

lipsa celor mai elementare garanții democratice. Când oratorul a remarcat că, potrivit legii electorale prusiene, patronul unei case de toleranță se bucură de drept de vot de categoria I, în timp ce prim-ministrul are drept de vot de categoria a III-a și că acest lucru este caracteristic pentru „rînduielele“ din Prusia, întreaga adunare a subliniat această apreciere prin hohote de rîs.

Muncitorii din Berlin — a spus Frank în glumă — au demonstrat, prin lupta cu Jagow (primarul care a încercat zadarnic să interzică demonstrațiile din 1910), că au talent la manevre de stradă.

Oratorul a amintit unele exemple de greve de masă din istorie : grevele cartiștilor⁸⁵ din Anglia ; grevele din Belgia din 1893, 1902 și 1912 ; ale suedezilor din 1903 ; ale italienilor din 1904 ; ale rușilor din 1905 ; el a insistat asupra acestui ultim exemplu, subliniind ajutorul pe care l-au dat atunci muncitorii ruși vecinilor și fraților lor — muncitorii austrieci. Simpla amenințare cu greva politică s-a dovedit *atunci* suficientă pentru ca austrieii să cucească dreptul de vot universal.

În Prusia și în Germania — a declarat Frank — există cea mai bună mișcare muncitorească din lume, cea mai larg răspîndită presă muncitorească. Să învățăm, dar, de la proletariatul din lumea întreagă cum să ducem lupta de masă ! (Adunarea a răspuns prin strigăte de aprobare și aplauze furtunoase.)

Se înțelege că noua formă de luptă e legată de sacrificii și primejdii — a continuat Frank —, dar unde s-au mai văzut lupte politice fără sacrificii și fără primejdii ? Odată ce am devenit conștienți de necesitatea luptei, trebuie s-o ducem pînă la capăt, să conducem înaintea nava noastră, chiar de vom întîlni în cale stînci submarine. Cine se teme de ele și rămîne în port va rămîne teafăr, dar nu va ajunge niciodată la celălalt țărm, la țelul năzuințelor noastre.

Cuvântarea lui Frank, primită cu entuziasm de adunare, a arătat o dată mai mult la ce grad de indignare i-a adus pe muncitorii germani reacțiunea. Din mijlocul proletariatului german se ridică încet, dar sigur un puternic val de protest.

Scris la 5 (18) Iunie 1913

*Publicat la 11 Iunie 1913
In ziarul „Pravda” nr. 132
Semnat : K.*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

CAPITALIȘTII ȘI ÎNARMĂRILE

Presa muncitorească engleză își continuă interesanta și instructiva campanie de demascare a modului în care sindicatele capitaliștilor, uniți pe plan internațional, împing popoarele la război.

Îată, de pildă, *trustul* (sau sindicatul) *dinamitei* Nobel. Modestul lui capital însumează 30 000 000 de ruble. Profitul net pe ultimul an a fost de 3 300 000 ruble. Unsprezece la sută profit net nu este de loc rău, nu-i așa ?

Distinșii negustori de materiale pentru exterminarea oamenilor explică cu modestie succesele lor în raportul anual printr-o frază scurtă : „în acest an a fost o cerere crescîndă de materiale de război“.

Și încă cum ! Presa capitalistă și politicienii aserviți capitaliștilor țipă despre război, cer noi înarmări — lucru cît se poate de avantajos pentru industriașii care fabrică materiale de război !

Dar cine sînt acești industriași ?

Ei sînt capitaliștii uniți aparținînd *tuturor* națiunilor, frați ai miniștrilor, membri ai parlamentului ș.a.m.d. !

Printre acționarii *trustului* „*dinamitei*“ (care este asociațul, dacă nu chiar stăpînul celor *patru* fabrici de dinamită din Germania) găsim următoarele nume :

Armata germană : generalul von Mühlburg, maiorul baron von Fritsch și alții ;

Armata britanică : generalul J. Donald, colonelul Nail Feandly ș.a.m.d. ;

Armata franceză : colonelul François Laffargue ;

Lordul Glenconner, fratele lui lady Asquith, soția *premierului britanic*, sir North, ministru, Harold Tennant, membru al parlamentului, „Banca germană“, „Banca din Hanovra“ ș.a.m.d.

Liderii partidelor *naționale* în diferite parlamente, care vociferează despre „tăria statului“ și despre „patriotism“ (vezi formulele de trecere ale cadeților, progresiștilor, octombriștilor în Duma a IV-a !⁸⁶), realizează acest patriotism înarmînd Franța împotriva Germaniei, Germania împotriva Angliei ș.a.m.d. Ei sînt cu toții patrioți înfocați. Cît de mult se îngrijesc cu toții de „tăria statului“ lor, se înțelege, împotriva inamicului !

Ei participă alături de acești „inamici“ la ședințele consiliilor de administrație și la adunările acționarilor trustului dinamitei și ai altor trusturi (sindicate), adunînd profituri nete de milioane de ruble și împingînd fiecare poporul „său“ la război împotriva altor popoare.

„Pravda“ nr. 133 din 12 iunie 1913

Se tipărește după textul
apărut în ziare

CLASA MUNCITOARE ȘI NEOMALTHUSIANISMUL

O problemă care a suscitât un deosebit interes și a prilejuit ample dezbateri la Congresul Societății de medicină „Pirogov”⁸⁷ a fost problema avortului, adică a întreruperii artificiale a sarcinii. În raportul prezentat de Licikus au fost citate o serie de date din care reiese că în așa-zisele state civilizate moderne cazurile de avort provocat sînt foarte numeroase.

La New York, în decurs de un an au fost provocate 80 000 de avorturi; în Franța, numărul lor se ridică la 36 000 lunar. În ultimii 5 ani, la Petersburg, procentul avorturilor provocate a crescut de peste două ori.

Congresul Societății de medicină „Pirogov” a adoptat o hotărîre potrivit căreia mama nu trebuie să fie niciodată urmărită penal pentru avort provocat, iar medicii urmează să fie deferiți justiției numai în cazurile în care s-au lăsat conduși de „scopuri pecuniare”.

Firește că în cursul dezbaterilor, majoritatea, pronunțîndu-se pentru impunitatea avortului, a atins și problema așa-zisului neomalthusianism⁸⁸ (a măsurilor anticoncepționale), ocupîndu-se totodată și de latura socială a problemei. De pildă, d-l Vigdorcik, așa cum reiese din darea de seamă publicată în „Russkoe Slovo”, a declarat că „măsurile anticoncepționale trebuie salutate, iar d-l Astrahan, în aplauzele furtunoase ale celor de față, a exclamat :

„Noi le convingem pe mame să nască copii ca să li se schilodească sufletele în școli, să fie luați în armată, să fie împinși la sinucidere !”

Dacă știrea că o asemenea exclamație a d-lui Astrahan a stîrnit aplauze furtunoase este adevărată, faptul nu mă miră. Auditoriul era alcătuit din burghezi, mici și mijlocii, cu o mentalitate mic-burgheză. La ce altceva ne-am putea aștepta de la ei decît la cel mai banal liberalism ?

Dar din punctul de vedere al clasei muncitoare mă îndoiesc că s-ar putea găsi o expresie mai concludentă a întregului caracter reacționar și searbăd al „neomalthusianismului social“ decît fraza lui Astrahan citată de noi mai sus.

„...Să nască copii ca să li se schilodească sufletele...“ Nu mai pentru asta ? Și de ce nu pentru ca ei să lupte mai bine, mai uniți, mai conștient, mai hotărît decît noi împotriva condițiilor actuale de viață, care nenorocesc și distrug generația noastră ??

Tocmai aici rezidă deosebirea radicală dintre psihologia țăranului, a meseriașului, a intelectualului, a mic-burghezului în general și psihologia proletarului. Mic-burghezul vede și simte că piere, că viața devine tot mai grea, lupta pentru existență tot mai necruțătoare, situația lui și a familiei lui tot mai disperată. Faptul acesta e incontestabil, și mic-burghezul protestează împotriva lui.

Dar *cum* protestează ?

Protestează ca reprezentant al unei clase care merge spre pieire definitivă, care și-a pierdut orice speranțe de viitor, care este oprimată și timorată. Dacă nu-i nimic de făcut, măcar să fie mai puțini copii care să îndure chinurile și calvarul nostru, mizeria și umilințele prin care trecem, — acesta este strigătul mic-burghezului.

Muncitorului conștient acest punct de vedere îi este cu totul străin. El nu va lăsa să-i fie întunecată conștiința prin asemenea lamentări, oricît de sincere și de simțite ar fi ele. Da, și noi, muncitorii, ca și masa micilor proprietari, ducem un trai urgisit și plin de suferințe de neîndurat. Generația noastră o duce mai greu decît părinții noștri. Dar într-o privință sîntem mult mai fericiți decît ei. *Noi am învățat și învățăm repede să luptăm* — și să luptăm nu de unul singur, cum au luptat cei mai buni dintre părinții noștri, și nu în numele unor lozinci străine

nouă, lansate de niște demagogi burghezi, ci în numele lozincilor noastre proprii, lozincile propriei noastre clase. Noi luptăm mai bine decât părinții noștri. Copiii noștri vor lupta și mai bine și *vor învinge*.

Clasa muncitoare nu piere, ci crește, se întărește, se maturizează, își strânge rîndurile, se luminează și se călește în luptă. Dacă sîntem pesimiști în ceea ce privește feudalismul, capitalismul și mica producție, sîntem optimiști înflăcărați în ceea ce privește mișcarea muncitorească și țelurile ei. Noi punem de pe acum temelia noului edificiu, pe care copiii noștri îl vor termina.

Din acest motiv, și numai din acest motiv, sîntem adversari declarați ai neomalthusianismului, ai acestui curent bun pentru o pereche mic-burgheză înapoiată și egoistă, care bolborosește înspăimîntată : deie domnul s-o scoatem noi la capăt, cît despre copii mai bine lipsă.

Ceea ce, firește, nu ne împiedică cîtuși de puțin să cerem abrogarea fără rezerve a tuturor legilor care interzic avortul sau răsîndirea lucrărilor de medicină tratînd despre măsurile anticoncepționale etc. Legile de acest fel nu sînt decît o simplă fățarnicie a claselor dominante. Ele nu vindecă racilele capitalismului, ci le transformă în racile deosebit de vătămătoare, deosebit de grele pentru masele asuprite. Una este libertatea propagandei medicale și ocrotirea drepturilor democratice elementare ale cetățeanului și ale cetățenei, și alta este teoria socială a neomalthusianismului. Muncitorii conștienți vor duce întotdeauna lupta cea mai necruțătoare împotriva încercărilor de a impune această teorie lașă și reacționară clasei celei mai înaintate, celei mai puternice și celei mai hotărîte în ceea ce privește marile transformări ale societății contemporane.

Scris la 6 (19) iunie 1913

*Publicat la 16 iunie 1913
în ziarul „Pravda” nr. 137
Semnat : V. I.*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

FINANCIARII-AFACERIȘTI ȘI POLITICIENII BURGHEZI

Presă muncitorească engleză își continuă campania de demascare a legăturilor dintre „operațiile” financiare și politica dusă în sferele înalte. Demascările acestea merită atenția muncitorilor din toate țările, deoarece ele ne arată însăși baza conducerii statului în societatea capitalistă. Cuvintele lui K. Marx că guvernul nu este decît un comitet care administrează treburile capitaliștilor⁸⁹ își găsesc astfel cea mai deplină confirmare.

Nr. 24 (din 12 iunie st.n.) al ziarului „Labour Leader” consacră o întreagă pagină enumerării numelor de miniștri englezi (7 nume), de foști miniștri (3 nume), de episcopi și arhidiaconi (12 nume), de pairi (47 de nume), de membri ai parlamentului (18 nume), de proprietari de mari ziare, de financieri și bancheri care sînt acționari — sau directori — la diferite societăți pe acțiuni care fac comerț, în special cu efecte militare.

Autorul articolului, Walton Newbold, a cules aceste date din anuarele oficiale bancare, industriale-comerciale, financiare etc., din dările de seamă ale asociațiilor patriotice (cum ar fi *liga aviației*) etc.

A rezultat de aici un tablou aidoma celui înfățișat cîndva, pe baza datelor din Rusia, de Rubakin, care a arătat cîți dintre cei mai mari moșieri din Rusia sînt membri ai Consiliului de Stat, mari demnitari — acum putem adăuga: membri ai Dumei de stat, acționari și directori ai societăților pe acțiuni etc. Ar fi cît se poate de oportun să completăm aceste date ale lui Rubakin pe baza

celor mai recente anuare, în special în legătură cu participarea la întreprinderile financiare și industriale-comerciale.

Liberalii noștri (cadeții în special), cărora nu prea le este pe plac „teoria” luptei de clasă, își propagă cu deosebită insistență concepția lor că, în statele moderne, guvernul *se poate situa în afara claselor sau deasupra* lor. Dar ce-i de făcut, domnilor, dacă „teoria” care vă displace corespunde întru totul realității? dacă toate *bazele* legislației și ale politicii contemporane ne arată, cum nu se poate mai limpede, caracterul de clasă al organizării și al sistemului de conducere în toate statele moderne? dacă chiar și datele cu privire la componența rândurilor personalităților politice de seamă — membri ai Camerelor, funcționari superiori etc. dezvăluie legătura indisolubilă care există între dominația economică și cea politică?

Negarea sau estomparea luptei de clasă este cea mai rea formă de ipocrizie în politică; ea înseamnă specularea ignoranței și prejudecăților păturilor celor mai înapoiate ale poporului, ale micilor proprietari (țărani, meseriași etc.), care se află departe de lupta cea mai acută și mai directă dintre clase, rămânând, ca și în trecut, în virtutea obișnuinței, la concepțiile patriarhale. Dar ceea ce la țăran este ignoranță și înapoiere este la intelectualii liberali o metodă rafinată de pervertire a poporului și de menținere a lui în robie.

Scris la 6 (19) Iunie 1913

Publicat la 23 Iunie 1913
în ziarul „Pravda” nr. 142
Semnat: M.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ÎN LEGĂTURĂ CU POLITICA AGRARĂ (GENERALĂ) A ACTUALULUI GUVERN⁰⁰

După revoluția din 1905 politica agrară a guvernului și-a schimbat brusc vechiul ei caracter. În perioada anterioară, absolutismul a urmat linia lui Katkov și Pobedonostev, străduindu-se să apară în ochii maselor populare drept o forță situată „deasupra claselor“, care veghează asupra intereselor maselor largi de țărani, ferindu-i de pierderea pământurilor și de ruină. Se înțelege că această fățarnică „grijă“ pentru soarta țaranului camufla de fapt o politică pur iobăgistă, pe care sus-numitele „personalități“ ale Rusiei vechi, prerevoluționare, o aplicau cu o stupiditate rectilinie în toate domeniile vieții sociale și de stat. Pe atunci absolutismul se bizuia integral pe totala înapoiere, ignoranță și lipsă de conștiință a maselor țărănești. Dându-se drept apărător al „inalienabilității“ loturilor, drept adept al „obștii“, absolutismul a încercat, în perioada prerevoluționară, să se sprijine pe imobilitatea economică a Rusiei, pe adâncă hibernare politică a maselor populației țărănești. Pe atunci întreaga politică agrară era dusă în spiritul nobiliar-iobăgist.

Astăzi, revoluția din 1905 a determinat o cotitură în întreaga politică agrară a absolutismului. Executând întocmai poruncile consiliului nobilimii unite, Stolîpin a hotărât, după cum s-a exprimat chiar el, „să mizeze pe cei puternici“. Asta înseamnă că, după puternica trezire a proletariatului și a păturilor largi ale țărănimii democratice pe care a adus-o Rusiei revoluția din 1905, guvernul nostru nu se mai putea *da* drept apărător *al celor slabi*.

Poporul, care a știut să facă prima breșă (deși încă mică) în vechea orînduire de stat — orînduirea iobăgistă — a Rusiei, a dovedit că s-a deșteptat de pe acum în așa măsură din somnul său politic, încît basmul cu privire la apărarea de către guvern a „obștii“, a „inalienabilității loturilor“, cu privire la un guvern situat deasupra claseilor, care ia apărarea celor slabi și-a pierdut pentru totdeauna orice credit în rîndurile țărănimii.

Pînă în 1905 guvernul putea spera că sprijinul său îl constituie starea de abrutizare și de imobilizare a întregii mase de țărani, incapabilă să se descotorosească de prejudecățile politice ale robiei, ale răbdării și resemnării de veacuri. Atîta timp cît țărani continuau să rămînă supuși și abrutizați, guvernul putea să se prefacă a „miza pe cei slabi“, adică a purta de grijă celor slabi, deși în realitate el purta de grijă numai și numai moșierilor iobăgiști, fiind preocupat exclusiv de menținerea dominației sale absolute.

După 1905 breșa produsă în vechile prejudecăți politice s-a dovedit atît de adîncă și de largă, încît guvernul și consiliul nobililor-iobăgiști uniți, care-l conducea, și-au dat seama că nu se mai poate specula, ca înainte, pe înapoierea țaranului și pe resemnarea lui de vită. Guvernul și-a dat seama că *nu poate trăi în pace cu masa populației de țărani*, pe care a ruinat-o și a dus-o la foamete și la sapă de lemn. Tocmai această înțelegere a imposibilității unei „păci“ cu țărănimea a dus la schimbarea politicii „consiliului iobăgiștilor uniți“. Consiliul a hotărît să încerce să scindeze țărănimea cu orice preț și să creeze, din unele elemente ale ei, o pătură de „noi moșieri“, de țărani-proprietari înstăriți, care să apere „*din tot sufletul*“, *împotriva maselor*, liniștea și inviolabilitatea întinselor domenii ale moșierilor, care au avut totuși cîte ceva de suferit în 1905 de pe urma asaltului maselor revoluționare.

Prin urmare, cotitura care s-a produs după revoluție în întreaga politică agrară a guvernului nu este întâmplătoare. Dimpotrivă, ea a fost pentru guvern și pentru „consiliul iobăgiștilor uniți“ *o necesitate de clasă*. Guvernul nu putea proceda altfel. El a văzut că nu poate exista „pace“ între el și masa țărănimii, care s-a trezit din somnul de veacuri

1

Къ вопросу объ аграрной
политикѣ (общей) современна-
го русскаго правительства.

Земельная политика правительства им-
етъ революционнй 1905 года. прежде черты свои
предельно характернй. Разнѣе самодержавіа
Велика имперія Камхоба и Подороженова, сдѣла-
вше представляеть собой вѣдѣя народнаго мнѣ-
нія, сдѣлать "надъ классами", охраняющаго ихъ
Зрѣло широкимъ мнѣніемъ предъ, обратн-
ства ихъ ъ обуржуазенія и разоренія. Раз-
притворенъ, сдѣла императорская, дѣла "о мурра-
кт на дѣлѣ и приговорахъ муррѣ зрѣло предъ-
сказано колѣднику, кому муррѣ каждаго дѣла

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin
„În legătură cu politica agrară (generală) a actualului guvern”. — 1913

al iobăgiei. Nu-i rămânea altceva de făcut decît să încerce, prin eforturi convulsive, prin ruinarea cu orice chip a satului, să scindeze țărăimea, să dea satul pe mîna chia-
burilor și a țăranilor înstăriți, care să-l jefuiască ca în codru, pentru a se sprijini pe alianța nobililor iobăgiști cu „noii moșieri”, adică cu bogătanii — țărani-proprietari —, cu burghezia țărănească.

Stolîpin, care a slujit cu credință și devotament „consiliul iobăgiștilor uniți” și a promovat politica acestuia, a spus el însuși: „dați-mi 20 de ani de liniște, și voi reforma Rusia”. Prin „liniște” el înțelegea o liniște de cimitir, liniștea satului care suportă docil și în tăcere nemaipomenita ruină și sărăcie care l-au lovit. Prin „liniște” el înțelegea liniștea moșierilor, care voiau să vadă pe țărani căzuți într-o inerție și o îndobitocire totală, să nu audă de la ei nici un protest, să vadă că sînt gata să rabde pașnici și binevoitori moartea prin înfometare, să-și cedeze pămînturile, să plece în bejenie, să se ruineze, numai pentru ca domnilor moșieri să le fie bine, să nu fie incomodați cu nimic. Prin reformarea Rusiei, Stolîpin înțelegea o astfel de schimbare, încît la sate să rămînă mulțumiți numai moșierii, chiaburii și lipitorile satului, iar muncitorii agricoli să fie fărîmițați, îndobitociți, neajutorați și neputincioși.

Că Stolîpin dorea din tot sufletul pentru Rusia o asemenea liniște de cimitir este cît se poate de firesc pentru un moșier. Acum însă noi știm, vedem și simțim cu toții că nu s-a ajuns nici la „reformare” și nici la „liniște”, ci la înfometarea a 30 000 000 de țărani, la o nemaipomenită adîncire a mizeriei și a ruinei (nemaipomenită pînă și în Rusia, care a avut atît de multe de îndurat) și la o întăritare și frămîntări extrem de puternice în rîndurile țărănimii.

Pentru a înțelege cauzele acestui faliment al așa-zisei politici agrare „stolîpiniste” a guvernului, politică pe care Duma de stat este îndemnată s-o aprobe încă o dată prin votarea bugetului (și pe care partidele moșierești din Dumă firește că o vor aproba), mă voi opri ceva mai insistent

asupra celor două, ca să spun așa, *atuu ri* importante ale „noii“ noastre politici agrare :

În primul rînd, asupra colonizărilor

și, în al doilea rînd, asupra faimoaselor *butore* *.

În ceea ce privește colonizările, revoluția din 1905, care a arătat moșierilor că țărănimea s-a trezit la viață politică, i-a făcut „să întredeschidă“ puțin supapa de siguranță și, în locul vechilor bariere pe care le puneau în calea colonizărilor, să caute „să destindă“ atmosfera din Rusia, să caute să se *descotorosească* de cît mai mulți țărani *turbulenți*, colonizîndu-i în Siberia.

A obținut guvernul succesul scontat? A obținut el o *potolire* cît de mică a țărănimii și o îmbunătățire a situației acesteia în Rusia și în Siberia? Dimpotrivă, el n-a obținut decît o nouă agravare și o nouă înrăutățire a situației țăranilor atît în Rusia cît și în Siberia.

Și vă voi dovedi de îndată această afirmație.

În expunerea de motive a ministrului de finanțe la proiectul de buget pe 1913 dăm de obișnuitul optimism oficial și de proslăvirea „succeselor“ politicii guvernamentale.

Ni se spune că coloniștii transformă regiunile nepopulate în „localități civilizate“, că ei agonisesc averi, că își îmbunătățesc gospodăria etc. etc. Obișnuitele laude oficiale! Străvechiul refren : „*toate-s bune*“, „*liniște pe tot frontul*“.

Păcat numai că în această expunere de motive sînt *complet trecute* sub tăcere datele cu privire la coloniștii reîntorși !! Ciudată și semnificativă tăcere !

Da, domnilor, numărul coloniștilor a crescut după 1905, în medie, cu aproape 500 000 anual. Da, în 1908 valul colonizărilor a atins punctul său culminant : 665 000 de coloniști în decurs de un an. După aceea însă valul *a scăzut rapid* ajungînd la 189 000 în 1911. Nu este oare clar că mult lăudata „organizare“ a colonizărilor de către guvern s-a dovedit a fi *un bluf*? Nu este clar că, la numai șase ani de la revoluție, guvernul revine la aceeași *situație dezastruoasă* ?

* — gospodărie țărănească individuală pe un teren aflat în folosința proprietarului ei și situat în afara obștii satești. — Nota trad.

Iar datele cu privire la numărul celor reîntorși — date care au fost ocolite cu atîta precauție de d-l ministru de finanțe în expunerea lui „de motive“ (mai bine-zis: de inducere în eroare) — ne arată o creștere *masivă* a numărului celor reîntorși, care e de 30—40% în 1910 și de 60% în 1911. Acest uriaș val de reîntorși ne arată groaznicele nenorociri, ruina și mizeria țăranilor care, după ce și-au vîndut tot avutul ca să poată pleca în Siberia, acum se văd siliți să se întoarcă ruinați și sărăciți pentru toată viața.

Acest uriaș șuvoi de oameni care se reîntorc complet ruinați ne arată cu o claritate incontestabilă că politica de colonizare practică de guvern a dat *un faliment total*. A prezenta (așa cum s-a făcut în expunerea de motive la bugetul direcției colonizărilor) tabele menite să arate îmbunătățirea gospodăriei coloniștilor care se statornicesc în Siberia și *a trece sub tăcere* ruinarea completă și definitivă a *zecilor de mii* de coloniști care se reîntorc înseamnă pur și simplu a denatura faptele! Înseamnă a-i amăgi pe deputații Dumei cu castele de cărți de joc și cu basme copilărești pe tema prosperității generale, în timp ce în realitate dăm numai de ruină și de sărăcie.

Omiterea voită din expunerea de motive a ministrului de finanțe a datelor cu privire la numărul celor reîntorși, cu privire la situația de mizerie și desperare în care se află ei, cu privire la completa lor ruinare nu este, domnilor, decît o încercare *desperată* din partea guvernului de a *ascunde adevărul*. Zadarnice încercări. Adevărul nu poate fi ascuns! Adevărul iese la iveală. Mizeria țăranilor ruinați care *se reîntorc* în Rusia, mizeria localnicilor ruinați din Siberia *va face* să se vorbească de ea.

Pentru a ilustra în mod concret această concluzie a mea cu privire la falimentul politicii de colonizare practică de guvern, voi cita și părerea unui slujbaș care timp de 27 de ani — *douăzeci și șapte de ani*, domnilor! — a făcut serviciu în Siberia, la departamentul silviculturii, un slujbaș care cunoaște toate amănunțele în legătură cu colonizările și care *nu a putut suporta* toate fărădelegile ce se comit la noi, la departamentul colonizărilor.

Acest slujbaş, d-l *A. I. Komarov*, consilier de stat, care, după 27 de ani de serviciu, nu putea să nu-și dea seama că faimoasa vizită făcută în 1910 în Siberia de prim-ministrul Stolîpin și de Krivoșein, însărcinat cu conducerea generală a agriculturii și cu organizarea agrară, a fost după cum se exprimă el, „o *bufonadă* !! El și-a dat demisia pentru că nu a mai putut răbda să vadă cum este mistificată întreaga Rusie prin asemenea „bufonade“ și a publicat o broșură în care expune în mod veridic toate fraudele, toate delapidările, toată absurditatea, barbaria, caracterul ruinător al politicii de colonizare practicate la noi.

Această broșură, intitulată „Adevărul despre colonizări“, a apărut la Petersburg în acest an, 1913, și costă 60 de copeici, ceea ce nu este scump dacă avem în vedere vastul material demascator pe care-l conține. Așa cum se obișnuiește la noi, în problema colonizărilor, ca și în toate celelalte „probleme“ și „domenii de administrare“, guvernul face tot posibilul ca să ascundă adevărul și ca „rufele murdare să fie spălate în familie“. Komarov, atîta timp cît a fost slujbaş al statului, a fost nevoit să se ascundă, să semneze sub *pseudonim* scrisorile sale demascatoare apărute în ziare, iar autoritățile au căutat „să pună mîna“ pe corespondent. Firește că nu oricărui slujbaş îi dă mîna să demisioneze și să publice broșuri demascatoare care să spună adevărul! Dar după o singură broșură ca asta ne putem da seama ce putreziciune și oribilă paragină domnește în toată această „împărăție a întunericului“.

Slujbaşul *A. I. Komarov* nu este de loc un revoluționar. Nici pomeneală de una ca asta! El însuși vorbește despre resentimentul pe care-l nutrește ca un cetățean loial ce este față de teoriile social-democraților și ale socialiștilor-revoluționari. El este un simplu slujbaş rus, un cetățean onest, care s-ar fi declarat mulțumit cu o cinste și o corectitudine cu totul elementare. E un om cu atitudine ostilă față de revoluția din 1905 și gata să slujească un guvern contrarevoluționar.

Cu atît mai semnificativ este faptul că pînă și un astfel de om și-a dat demisia, și-a luat papucii și a plecat. El nu a mai putut suporta faptul că la noi politica înseamnă

o „totală distrugere a ceea ce poartă denumirea de silvicultură rațională” (pag. 138). El nu a mai putut suporta „exproprierea (adică luarea) pământurilor bune de la localnici”, ceea ce duce la „sărăcirea treptată a acestora” (pag. 137 și 138). El nu a mai putut suporta o „astfel de jefuire de către stat, sau, mai bine-zis, o astfel de devastare a pământurilor și pădurilor din Siberia față de care vechea jefuire a pământurilor bașchirilor este o nimica toată” (pag. 3).

Iată concluziile acestui slujbaş :

„O totală nepregătire a direcției generale a colonizărilor pentru organizarea lucrărilor pe scară largă”, — „lipsa totală de sistem în lucrări și calitatea proastă a acestora”, „repartizarea de terenuri improprie pentru agricultură, care sînt lipsite de apă sau pe care *apa nu este potabilă*” (pag. 137).

Cînd s-a pornit valul de colonizări, funcționarii au fost luați prin surprindere. Ei „rupeau bucată cu bucată din parcelele împădurite ale statului, care mai ieri au fost organizate”, — „luau ceea ce le cădea mai întîi sub ochi, numai să-i plaseze o dată pe oameni, numai să scape *de zecile de oameni extenuați, istoviți*, care se îmbulzesc într-una la centrul de repartizare a coloniștilor și fac cu orele anticameră la direcția colonizărilor” (pag. 11).

Iată cîteva exemple. Coloniștilor li se repartizează sectorul de colonizare *Kurinsk*. Acest sector este format din pămînturi luate de la alogenii de pe lîngă întreprinderea de extracție a sării din Altai. Alogenii au fost jefuiți. Iar noii locuitori au constatat că apa nu e bună de băut fiindcă e sărată. Statul aruncă fără rost bani pentru săparea de puțuri. Fără nici un rezultat. Noii locuitori își cară apă de la o depărtare de 7—8 verste (șapte-opt !!) (pag. 101).

Sectorul „Vîezdnoi” de pe cursul superior al râului Mana. Aici au fost așezate 30 de familii. După șapte ani de mari dificultăți, noii locuitori s-au convins definitiv că acolo nu se poate face agricultură. *S-au împrăștiat aproape cu toții*. Cei cîteva care au mai rămas se îndeletnicesc cu vînațoarea și cu pescuitul (pag. 27).

Terenurile din ținutul Ciuna-Angara : au fost demarcate *sute* de parcele, 900, 460 de parcele etc. Coloniști nu există. Aici nu se poate trăi. Crește de munți, mlaștini, apă nepotabilă.

Și iată că în legătură cu coloniștii reîntorși, pe care d-l ministru de finanțe i-a trecut sub tăcere, slujbașul A. I. Komarov spune un *adevăr neplăcut* pentru guvern.

„*Nu e vorba numai de cele o sută de mii de suflete* — spune el despre acești coloniști care se reîntorc ruinați și sărăciți. — Se întoarce — scrie funcționarul Komarov — un element de asemenea factură încît într-o viitoare revoluție — dacă ea va avea loc — va juca un rol teribil. Nu se întoarce unul care a fost toată viața lui argat... se întoarce proprietarul de pînă mai ieri, căruia nu i-a trecut prin minte vreodată că ar putea exista fără pămînt. Și acest om, simțindu-se, pe bună dreptate, profund ofensat de faptul că cei mari n-au fost în stare să-i aranjeze situația, ci s-au priceput doar să-l ruineze, este de temut pentru orice orînduire de stat“ (pag. 74).

Așa scrie d-l slujbaș Komarov, care se îngrozește de revoluție. Degeaba își închipuie dînsul că nu sînt posibile decît „orînduiri de stat“ *moșierești*. În statele cele mai bune și mai civilizate, lucrurile merg *și fără* moșieri. Și Rusia s-ar descurca fără ei, spre binele poporului.

Komarov scoate la iveală *ruinarea* băștinașilor. Ca urmare a acestei jefuiri a băștinașilor, „seceta“ — și la drept vorbind : *foametea* — dă tîrcoale pînă și „Italiei siberiene“, adică județului Minusinsk. D-l Komarov dă în vileag jefuirea vistieriei de către antreprenori, faptul că rapoartele și planurile întocmite de funcționari sînt cu totul fictive, adică născocite, că lucrările întreprinse de ei, de pildă canalul Obi-Enisei, care a înghițit milioane, nu sînt bune de nimic, că *sute de milioane de ruble* sînt aruncate pe gîrlă.

Toate colonizările noastre, spune acest funcționar modest și cu frica lui dumnezeu, „*nu sînt decît o glumă de prost gust*“ (pag. 134).

Iată care e *adevărul* despre coloniștii care se reîntorc, adevăr pe care l-a trecut sub tăcere d-l ministru de finanțe ! Iată ce înseamnă *de fapt falimentul* total al politicii noastre de colonizare ! Ruinare și sărăcire *atît* în Rusia *cît și* în Siberia. Jefuirea pămînturilor, *ruinarea*

gospodăriei silvice — rapoarte false, minciună și fățarnicie oficială.

Trec acum la problema hutorelor.

Și în această problemă, expunerea de motive a d-lui ministru de finanțe ne furnizează date tot atît de generale, care nu ne spun nimic, și tot atît de pline de ipocrizie oficială (mai just *pseudodate*) ca și în problema colonizărilor.

Ni s-a comunicat că în 1912 au ieșit definitiv din obște peste 1 500 000 de gospodării ; că peste 1 000 000 de gospodării au format hutore.

Dar *nicăieri* în rapoartele prezentate de guvern nu se spune *nici un* cuvînt adevărat despre felul cum arată în realitate gospodăriile hutorenilor !!

Or, noi știm de pe acum, din descrierile modului cum s-a efectuat noua organizare agrară făcute de observatori cinstiți (cum a fost defunctul Ivan Andreevici Konovlov), știm și din propriile noastre observații asupra satului și a vieții țărănești că există două categorii, bine distincte, de *hutoreni*. Punînd laolaltă aceste categorii, dînd doar date generale, guvernul nu face decît să înșele poporul.

O categorie de hutoreni, o minoritate infimă, sînt țărani înstăriți, chiaburii, care și pînă la noua organizare agrară o duceau cît se poate de bine. Astfel de țărani, ieșind din obște și cumpărînd loturile sărăcimii, se îmbogățesc, fără îndoială, pe socoteala altora, ruinînd și înrobînd și mai mult masa populației. Dar aceștia, repet, *sînt în număr foarte mic*.

Predomină — și predomină într-o foarte mare măsură — o altă categorie de hutoreni : țărani săraci, ruinați, care s-au stabilit în hutore de nevoie, pentru că nu au avut altă ieșire. „Mergem și în hutore, fiindcă n-avem încotro“ — iată ce spun acești țărani. Ca unii care îndurau foamea și se chinuiau cu o gospodărie de mizerie, ei s-au agățat și de un fir de pai, ispitiți de ajutorul de colonizare, de împrumutul acordat pentru înjghebură unei noi gospodării. Ei se zbat în hutore ca peștele pe uscat ;

Își vînd toată recolta de cereale pentru a-și plăti datoriile la bancă ; veșnic înglodați în datorii, ei îndură cea mai neagră mizerie, trăiesc ca niște cerșetori ; *sînt alungați* de pe hutore pentru *neachitarea datoriilor* și devin pentru totdeauna niște vagabonzi fără căpătîi.

Dacă statistica oficială, în loc să ne servească tablouri de prosperitate fictivă, care nu ne spun nimic, ne-ar comunica numărul adevărat al acestor *hutoreni săraci*, care trăiesc în bordeie și își țin vitele acolo unde se chinuie și oamenii, al acestor hutoresi care îndură foametea și ai căror copii sînt zdrențăroși și bolnavi, atunci am ști „*adevărul despre hutore*“.

Dar tocmai aici e buba, că guvernul face totul pentru a ascunde acest adevăr cu privire la hutore. Observatorii imparțiali și independenți ai vieții țărănești sînt persecutați și alungați din sate. Țăranii care scriu la ziare se lovesc la tot pasul de arbitrarul poliției și autorităților, de șicane și persecuții cum nu s-a mai pomenit vreodată în Rusia.

Un mănunchi de hutoresi bogățani sînt prezentați drept masa țăranilor care se îmbogățesc ! Minciuna oficială despre chiaburi ne este prezentată drept adevăr despre situația satelor ! Dar guvernul nu va reuși să ascundă adevărul. Încercările lui de a ascunde adevărul despre satul care se ruinează și se zbate în ghearele foametei nu fac decît să provoace o *întăritare* și o *indignare* legitimă în rîndurile țăranimii. Faptul că zeci de milioane de țărani îndură foamea — așa cum s-a întîmplat anul trecut și acum doi ani —, însuși acest fapt dovedește mai concludent decît orice raționamente, fie ele cît de ample, falsitatea și fățărnicia basmelor despre influența binefăcătoare a hutorelor. El ne arată cum nu se poate mai clar că *și după* schimbarea politicii agrare a guvernului, *și după* îmfăptuirea faimoaselor reforme stolîpiniste, satul rus rămîne tot atît de apăsător de asupra și exploatare, de mizerie și lipsă de drepturi ca și în timpul iobăgiei. „*Noua*“ politică agrară a consiliului nobilimii unite nu s-a atins de *vechii* iobăgiști, lăsînd să dănuie apăsarea exercitată de imensele

lor moșii, de mii și zeci de mii de deseatine. „Noua“ politică agrară a îmbogățit pe *vechii* moșieri și un mănunchi de burghezie țărănească, ruinând și mai mult marea majoritate a țăranilor.

„Noi mizăm pe cei puternici“ — spunea defunctul Stolîpin, încercînd să explice și să justifice politica sa agrară. Aceste cuvinte merită să fie subliniate și reținute ca niște cuvinte din cele mai veridice — excepțional de veridice — rostite vreodată de un ministru. Țăranii au înțeles foarte bine și s-au convins pe propria lor piele de adevărul acestor cuvinte, care înseamnă că și *noile* legi sînt legi scrise *de bogați* și *în favoarea bogaților*, iar *noua* politică agrară e politica aplicată de *bogați* și *în favoarea bogaților*. Țăranii au înțeles această mecanică „*nu* prea complicată“, și anume că Duma stăpînilor dă legi de ale stăpînilor, că guvernul este organul voinței și dominației moșierilor iobăgiști asupra Rusiei.

Dacă *acest lucru* a vrut Stolîpin să-i învețe pe țărani prin „celebra“ (de o celebritate rușinoasă) deviză a sa : „noi mizăm pe cei puternici“, sîntem convinși că el și-a găsit și-și va găsi discipoli de nădejde în masele celor ruinați și întăritați, care, dîndu-și seama *pe cine* mizează guvernul, vor înțelege cu atît mai bine *pe cine* trebuie să mizeze *ei* : pe clasa muncitoare și pe lupta ei pentru libertate.

Pentru a nu mă limita la afirmații generale, voi da cîteva exemple culese din viața concretă de un observator atît de priceput și devotat pînă la sacrificiu muncii sale, ca Ivan Andreevici Konovalov (Ivan Konovalov : „Studii asupra satului de astăzi“, Petersburg, 1913. Prețul 1 rublă și 50 de copeici. La fiecare citat este indicată și pagina respectivă).

În județul Livnî din gubernia Orel au fost împărțite în hutore patru moșii : a marelui duce Andrei Vladimirovici, de 5 000 de deseatine, a lui Poleakov, de 900 de deseatine, a lui Nabokov, de 400 de deseatine, a lui Korf, de 600 de deseatine. În total, circa 7 000 de deseatine. Mărimea unui

hutor a fost fixată la 9 deseatine, și numai în mod excepțional la 12 deseatine, ceea ce a dat în total peste 600 de hutore.

Pentru a demonstra mai concret importanța acestor cifre, voi cita o serie de date din statistica oficială pe 1905 cu privire la gubernia Orel. *Cinci* nobili din această gubernie dețineau 143 446 de deseatine de pământ, adică în medie câte 28 000 de deseatine. Este clar că aceste moșii imense nu sînt lucrate în întregime de proprietari, ci servesc doar ca mijloc de asigurare și înrobire a țăranilor. În gubernia Orel, în 1905 erau 44 500 de gospodării ale țăranilor care au aparținut moșierilor, fiecare avînd un lot pînă la 5 deseatine, deci în total 173 000 de deseatine. La un moșier reveneau 28 000 de deseatine, în timp ce la un țăran sărac — dintre care țăranii care au aparținut „moșierilor” — reveneau doar vreo 4 deseatine.

În gubernia Orel, în 1905 erau 378 de nobili cu câte 500 și mai multe deseatine, care dețineau în total 592 000 de deseatine de pământ, revenind astfel, în medie, mai bine de 1 500 de deseatine de fiecare. Iar țăranii care „au aparținut moșierilor”, cu loturi pînă la 7 deseatine de gospodărie, numărau, în gubernia Orel, 124 000 de gospodării, posedînd în total 647 000 de deseatine, adică în medie 5 deseatine de gospodărie.

După aceste date putem judeca cît sînt de striviți de moșiile iobăgiste țăranii din gubernia Orel și cît de mică este picătura pe care o reprezentau, în oceanul de mizerie și nevoi, cele patru moșii din județul Livnî, împărțite în hutore. Dar cum trăiesc hutorenii pe loturile lor de 9 deseatine?

Pământul a fost evaluat la 220 de ruble deseatina. Anual se plătesc câte 118 ruble și 80 de copeici (adică cam 20 de ruble pentru fiecare deseatină de semănătură). Un țăran sărac nu poate plăti această sumă. El dă în arendă, la un preț foarte mic, o parte din pământ ca să poată face rost de bani. Vinde toată recolta de cereale ca să poată plăti rata la bancă. Lui nu-i mai rămîne nici de sămînță, nici de mîncare. Atunci ia cu împrumut, în-

robindu-se din nou. N-are decît un cal, căci vaca și-a vîndut-o. Uneltele de muncă i s-au învechit. Nici nu se poate gîndi să-și îmbunătățească gospodăria. „Copilașii lui i-au uitat laptelui nu numai gustul, ci și culoarea“ (pag. 198). Dacă nu achită rata la termen, un astfel de proprietar este alungat de pe lotul său și condamnat la ruină totală.

Imperturbabil, d-l ministru de finanțe, în expunerea sa de motive, s-a străduit să prezinte într-o formă atenuată această ruinare a țăranilor prin noua organizare — sau, mai bine-zis, dezorganizare — agrară.

La pag. 57 din partea a doua a expunerii sale de motive, d-l ministru citează date oficiale cu privire la numărul țăranilor care și-au vîndut pămîntul pînă la sfîrșitul anului 1911. Acest număr se ridică la 385 407 familii.

Și d-l ministru încearcă „să ne consoleze“ : numărul cumpărătorilor (362 840) „se apropie mult de acela al vînzătorilor“ (385 407). De fiecare vînzător revin 3,9 deseatine, iar de fiecare cumpărător 4,2 deseatine (pag. 58 din expunerea de motive).

Ce consolare aduc însă aceste date? În primul rînd, chiar aceste date oficiale arată că numărul cumpărătorilor este *mai mic* decît cel al vînzătorilor. Prin urmare, ruina și sărăcirea satului cresc. În al doilea rînd, cine nu știe că cumpărătorii de loturi eludează legea care interzice cumpărarea peste un anumit număr de deseatine contractînd pe numele soției, al rudelor sau al unor persoane interpuse?? Cine nu știe că la țărani, de nevoie, a căpătat o largă răspîndire sistemul de vînzare a pămîntului sub diferite alte forme, ca, de pildă, arenda etc.? Citiți chiar și articolele prințului Obolenski — semicadet, semioctombrist — apărute în „Russkaia Mîsl“ și veți vedea că pînă și acest moșier, cu o mentalitate pur moșierească, recunoaște că se practică *pe o scară foarte largă* cumpărarea de loturi de către bogătași și că aceste cumpărări sînt *camuflate* prin eludarea legii în mii de chipuri!!

Nici o consolare, domnilor! „Noua“ politică agrară a guvernului și a nobilimii reprezintă *tot* ce au putut face domnii nobili păstrându-și intacte proprietatea și veniturile (și adeseori *sporindu-le* chiar prin *umflarea* prețurilor de vânzare a pământului și printr-o mie și unul de favoruri acordate nobililor de către „banca țărănească“).

Și acest „*tot*“ al nobililor s-a dovedit a fi *nimic*. Satul este astăzi și mai ruinat, și mai *întăritat* decât era înainte. Întărirea la sate este teribilă. Ceea ce se numește, de obicei, huliganism este o consecință mai ales a teribilei stări de întărire a țăranilor și a formelor *primitive* pe care le ia *protestul lor*. Nici o prigoană și nici o înăsprire a pedepselor nu vor înlătura această întărire și acest protest al milioanelor de țărani înfometați, pe care „organizatorii de teritorii“ îi ruinează acum cu o rapiditate, cu o brutalitate și o cruzime fără precedent.

Nu, politica agrară a nobililor sau a lui Stolîpin nu constituie o soluție, ci doar o *abordare* și mai chinuitoare a unei noi *soluționări* a problemei agrare în Rusia. Cum trebuie să fie ea soluționată, acest lucru ni-l arată, indirect, soarta Irlandei, unde, după o mie de amînări, tergiversări și piedici din partea proprietarilor funciari, pământul a trecut totuși în mâinile fermierilor.

În ce constă esența problemei agrare în Rusia, acest lucru ni-l arată cum nu se poate mai concret datele cu privire la marea proprietate funciară moșierească. Aceste date se găsesc în statistica oficială a guvernului pe 1905, și asupra lor trebuie neapărat să se oprească cu atenție oricine este serios preocupat de soarta țăranimii ruse și de întreaga situație politică a țării noastre.

Să aruncăm o privire asupra mării proprietăți funciare moșierești din Rusia europeană. 27 833 de moșieri posedă fiecare peste 500 de deseatine, deținînd în total 62 000 000 *de deseatine de pământ*!! Adăugînd la această cifră pământurile domeniiale și marile moșii ale industriașilor din Ural, obținem un total de 70 000 000 *de deseatine* la mai puțin de 30 000 de moșieri. Aceasta înseamnă, în medie, peste 2 000 de deseatine de fiecare mare moșier. La ce

proporții se ridică latifundiile, adică cele mai mari moșii din Rusia, se vede din faptul că 699 de moșieri posedă peste 10 000 de *deseatine* fiecare, iar toți laolaltă 20 798 504 *deseatine*. De fiecare dintre acești magnați sau potențați revin aproape 30 000 de *deseatine* (29 754) !!

Cu greu mai poate fi găsită în Europa, ba chiar în lumea întreagă, o țară în care marea proprietate funciară feudală să se fi păstrat în proporții atât de uriașe.

Și lucrul cel mai important îl constituie faptul că pe aceste pământuri se practică numai parțial o gospodărie capitalistă, adică cultivarea pământului cu muncitori salariați și cu inventarul proprietarului. În cea mai mare parte însă se practică o gospodărie *feudală*, adică moșierii îi înrobesc pe țărani ca și acum o sută, trei sute și cinci sute de ani, punându-i să lucreze pământul moșierului cu calul și cu *uneltele țăranului*.

Acesta nu mai este capitalism. Acesta nu mai este un mod de gospodărire european, domnilor de dreapta și oc-tombriști; și acest lucru trebuie să-l aveți în vedere dv., care vă laudați atât că vreți „să europenizați” (adică să reorganizați în stil european) agricultura în Rusia! Nu, acesta nu este cîtuși de puțin un stil european. Este stilul *vechii Chine*. Este un *stil turcesc*. Este un *stil feudal*.

Aceasta nu este gospodărie perfecționată, ci cămătărie agrară. E vechea, străvechea robie. Țăranul calic, rămînînd calic și răbdînd de foame chiar și într-un an bun, avînd un cal slab și flămînd, unelte vechi, primitive și sărăcicioase, se înrobește la moșier, la „*boier*”, pentru că nu are altă ieșire.

Țăranul nu primește de la „*boier*” nici pămînt în arendă, nici drept de trecere, nici adăpătoare, nici fîneată, nici material lemnos fără să se înrobească. Ce se întîmplă cu țăranul care este prins tăind „ilegal” lemne în pădure? El este snopit în bătaie de pădurari, de cerchezi etc., iar apoi „*boierul*”, care rostește în Dumă cuvîntări înflăcărate despre progresul agriculturii noastre și despre imitarea Europei, după ce l-a snopit pe țăran în bătaie, îl pune să aleagă: ori lucrezi, ari, semeni și seceri două sau trei dese-

tine, ori te mănîncă puşcăria ! Acelaşi lucru i se întîmplă dacă-i scapă vitele în semănături. Acelaşi lucru pentru cerealele luate cu împrumut iarna. Acelaşi lucru pentru fîneaţă sau izlaz, şi tot aşa la nesfîrşit.

Aici nu avem de-a face cu marea gospodărie moşierească. Aici e vorba de *înrobirea* ţăranului, de exploatarea *feudală* a milioaneilor de ţărani sărăciţi cu ajutorul moşiiilor de mii de deseatine, al latifundiilor moşierilor, care l-au strîns din toate părţile pe ţăran, sugrumîndu-l !!

Hutorele scapă de nevoi un mic număr de bogătani, în timp ce masele de ţărani continuă să flămînzească. De ce, domnilor moşieri, în Europa nu mai este de multă vreme foamete ? De ce acolo numai în timpul iobăgiei au existat perioade de foamete atît de cumplită cum a fost cea de la noi din anii 1910—1911 ?

Pentru că în Europa nu mai există înrobire feudală. Acolo există ţărani bogaţi şi mijlocaşi, există muncitori agricoli, dar nu există milioane de ţărani complet ruinaţi, sărăciţi şi scoşi din minţi de veşnicele chinuri şi de viaţa de ocnă, lipsiţi de drepturi, abrutizaţi, dependenţi faţă de „boier“ !

Ce-i de făcut în acest caz ? Care-i soluţia ?

Soluţia e una singură : izbăvirea satului de apăsarea acestor latifundii feudale, trecerea — fără plată — a acestor *şaptezeci de milioane* de deseatine de pămînt din mîinile moşierilor în mîinile ţăranilor.

Numai o asemenea soluţie ar face ca Rusia să aducă şi ea în sfîrşit a ţară europeană. Numai această soluţie ar face ca milioane de ţărani ruşi să răsufle oleacă şi să-şi vină în fire. Numai ea ar crea posibilitatea de a transforma Rusia, dintr-o ţară de ţărani săraci, striviţi de robia moşierească şi veşnic înfometăţi, într-o ţară a „progresului european“, — dintr-o ţară de analfabeţi într-o ţară de ştiutori de carte, — dintr-o ţară a înapoierii şi a stagnării lipsite de orice perspectivă într-o ţară capabilă să se dezvolte şi să meargă înainte, — dintr-o ţară de robi lipsiţi de drepturi într-o ţară liberă.

Iar partidul clasei muncitoare, conştient că în afara instituţiilor libere, democratice nu există şi nu poate exista altă

cale spre socialism, arată că ieșirea din impasul în care a fost adusă din nou Rusia de către guvern cu politica lui agrară este trecerea fără răscumpărare a întregului pământ moșieresc în mâinile țăranilor, cucerirea deplinei libertăți politice printr-o nouă revoluție.

*Scrie în jurul datei
de 7 (20) iunie 1913*

*Publicat pentru prima oară în 1930,
în edițiile a 2-a și a 3-a
ale Operele lui V. I. Lenin, vol. XVI*

Se tipărește după manuscris

UN NEADEVĂR

(SCRISOARE CĂTRE REDACȚIE)

Apariția, în ziarul „Luci“, a articolelor lui L. Martov în care ni se promitea o analiză în problema „esenței tactice a actualei controversă“ ar trebui salutată din toate punctele de vedere, dacă nu ne-am lovi chiar în primul articol de un neadevăr flagrant. L. Martov declară că afirmația mea potrivit căreia obiectul controversii noastre cu lichidatorii nu-l constituie în nici un caz problema organizatorică * e cu totul „neașteptată“, și exclamă : „asta-i bună“ !, „iată, în sfârșit, cu ajutorul lui Dumnezeu, o cotitură“ etc.

Și asta deși L. Martov știe perfect de bine că aici nu-i vorba de nici o cotitură, că nu este absolut nimic neașteptat. Acum trei ani și mai bine, în mai 1910, scriam într-o publicație pariziană, foarte bine cunoscută lui Martov, „despre grupul legaliştilor-independenți“ (ideile publicațiilor „Nașa Zarea“ și „Vozrojdenie“), și anume că acest grup „s-a constituit definitiv și s-a separat definitiv de partid“ **.

Este clar că și aici controversa nu se rezumă în nici un caz la problema organizatorică (cum trebuie construit partidul?), ci privește problema existenței partidului, a desprinderii de partid a lichidatorilor, a separării lor definitive de partid. Martov nu poate să nu înțeleagă că această controversă nu privește problema organizatorică.

* Vezi volumul de față, pag. 190. — Nota red.

** Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 307. — Nota red.

În octombrie 1911, într-o publicație tot atît de bine cunoscută lui Martov și tot într-un articol semnat de mine, se spunea : „În realitate, pe primul plan acum nu stă problema organizatorică“, ci problema „existenței“ partidului*.

Prost trebuie să le mai meargă lichidatorilor dacă Martov, eschivîndu-se de la analiza unor hotărîri precise ale partidului, îndrugă verzi și uscate și se pretează la publicarea unui neadevăr flagrant.

Scris la 7 (20) iunie 1913

*Publicat la 15 iunie 1913
în ziarul „Pravda“ nr. 136
Semnat : V. I I I n*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

---

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol 20, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag 349—350. — Nota red.

MICA PRODUCȚIE ÎN AGRICULTURĂ

Problema țărănească în statele capitaliste contemporane provoacă de cele mai multe ori nedumeriri și oscilări în rîndurile marxiștilor și cele mai multe atacuri din partea economiei politice burgheze (de catedră) la adresa marxismului.

Marxiștii afirmă că în capitalism mica producție în agricultură este sortită pieirii și unei nemaipomenite opresiuni și înrobiri. Dependentă față de marea capital și înapoiată în comparație cu marea producție în agricultură, mica producție se menține numai printr-o scădere dezastuoasă a cerințelor și printr-o muncă încordată, de ocnaș. Fărîmițarea și risipa muncii umane, cele mai îngrozitoare forme de dependență a producătorului, vlăguirea forțelor familiei țărănești, a vitelor, a pămîntului țăranilor — iată ce aduce capitalismul țăranului întotdeauna și pretutîndeni.

Țăranul *nu are* altă ieșire decît alăturarea la acțiunile proletariatului — ale muncitorilor salariați — în primul rînd.

Economia politică burgheză și adepții ei, nu întotdeauna conștienți, narodnicii și oportuniștii, se străduiesc, dimpotrivă, să demonstreze că mica producție este viabilă și mai rentabilă decît marea producție. Țăranul, care are o situație sigură și trainică în societatea capitalistă, nu trebuie să tindă spre proletariat, ci spre burghezie, nu spre lupta de clasă a muncitorilor salariați, ci să tindă la

consolidarea situației sale de proprietar și gospodar — iată esența teoriei economiștilor burghezi.

Vom încerca să verificăm pe bază de date precise valabilitatea teoriei proletare și a celei burgheze. Să luăm datele referitoare la munca *femeilor* în agricultura din Austria și Germania. Pentru Rusia nu avem pînă în prezent date complete, datorită nedorinței guvernului de a efectua pe baze științifice recensămîntul tuturor întreprinderilor agricole.

În Austria, recensămîntul din 1902 a constatat că, din 9 070 682 de persoane ocupate în agricultură, 4 422 981, adică 48,7%, sînt femei. În Germania, unde capitalismul este mult mai dezvoltat, femeile constituie *majoritatea*, anume 54,8% din totalul muncitorilor ocupați în agricultură. Cu cît capitalismul se dezvoltă mai mult în agricultură, cu atît munca femeilor este folosită mai mult, adică *se înrăutățesc* condițiile de viață ale maselor muncitoare. În industria germană, femeile reprezintă 25%, iar în agricultură mai mult decît dublu. Ceea ce înseamnă că industria atrage *cele mai bune* forțe de muncă, lăsînd agriculturii forțe mai slabe.

În țările capitaliste dezvoltate, agricultura a devenit prin excelență o ocupație feminină.

Examinînd datele referitoare la gospodăriile agricole de diferite proporții, vom vedea că tocmai în *mica* producție exploatarea muncii femeilor atinge proporțiile cele mai mari. Dimpotrivă, marea producție capitalistă folosește cu precădere și în agricultură munca bărbaților, deși în această privință rămîne în urma industriei.

Iată datele comparative cu privire la Austria și Germania : [vezi tabelul de la pag. 300. — *Nota red.*]

Constatăm în ambele țări aceeași lege a agriculturii capitaliste. Cu cît producția este mai mică, cu atît *mai proastă* este componența forțelor de muncă, cu atît mai mult predomină femeile în cadrul numărului total de persoane ocupate în agricultură.

Gospodării	Grupuri de gospodării	Procentul de femei în numărul total al muncitorilor	
		Austria	Germania
Proletare	Până la $\frac{1}{2}$ hectar *	52,0	74,1
	De la $\frac{1}{2}$ până la 2 ha	50,9	65,7
Țărănești	" " 2 " " 5 "	49,6	54,4
	" " 5 " " 10 "	48,5	50,2
	" " 10 " " 20 "	48,6	48,4
Capitaliste	" " 20 " " 00 "	46,6	44,8
	" " 100 și mai mult "	27,4	41,0
Total		48,7	54,8

Starea generală de lucruri în capitalism este următoarea. În gospodăriile proletare, adică ale „proprietarilor” care trăiesc în special din muncă salariată (muncitorii agricoli, zilerii și, în general, muncitorii salariați cu o bucată minusculă de pământ), *munca femeilor precumpănește*, uneori într-o măsură foarte mare, *asupra muncii bărbaților*.

Nu trebuie să scăpăm din vedere faptul că numărul acestor gospodării de proletari sau de muncitori agricoli este uriaș: în Austria el este de 1,3 milioane din totalul de 2,8 milioane, iar în Germania este chiar de 3,4 milioane din totalul de 5,7 milioane.

În gospodăriile țărănești, munca bărbaților și a femeilor este repartizată aproape uniform.

În sfârșit, în gospodăriile capitaliste, munca bărbaților *predomină asupra muncii femeilor*.

Ce înseamnă asta ?

Înseamnă că în mica producție componenta forțelor de muncă este mai proastă decât în marea producție capitalistă.

Înseamnă că în agricultură muncitoarea — proletara și țărancă — trebuie să-și încordeze mult mai mult forțele, să tragă din greu, să se spetească muncind în dauna sănătății ei și a copiilor ei, pentru ca să poată ține pasul cu muncitorul bărbat din marea producție capitalistă.

* Un hectar = $\frac{1}{10}$ deseatină.

Înseamnă că mica producție se menține în capitalism numai prin *stoarcerea* unei cantități *mai mari* de muncă de la muncitor decât stoarce marea producție.

Țăranul este mai legat, mai încurcat în mrejele dependenței capitaliste decât muncitorul salariat. Lui i se pare că este mai independent, că poate ajunge „să se pricopsească”, dar, în realitate, pentru a se menține, el trebuie să muncească (în folosul capitalului) mai din greu decât muncitorul salariat.

Datele referitoare la munca *copiilor* în agricultură demonstrează și mai clar acest lucru*.

Scris la 7 (20) Iunie 1913

Publicat la 18 Iulie 1913

în ziarul „*Rabocelna Pravda*” nr. 5

Semnat: V. I.

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

---

* Vezi volumul de față, pag. 302—305. — Nota red.

MUNCA COPIILOR ÎN GOSPODĂRIA ȚĂRĂNEASCĂ

Pentru o justă apreciere a condițiilor în care este pusă mica producție agricolă în capitalism interesează mai mult ca orice problema situației lucrătorului, a câștigului său, a cuantumului muncii, a condițiilor de trai, apoi problema întreținerii vitelor și a îngrijirii ce li se dă și, în sfârșit, aceea a metodelor de cultivare a pământului, a îngrășării pământului, a secătuirii lui etc.

Nu este greu de înțeles că, ocolind aceste probleme (așa cum procedează întotdeauna economia politică burgheză), vom căpăta o idee cu totul denaturată despre gospodăria țărănească, deoarece *adevărata* ei „viabilitate” depinde tocmai de situația lucrătorului, de condițiile de întreținere a vitelor și de metodele de cultivare a pământului. A presupune, fără nici un temei, că în aceste privințe mica producție este pusă în aceleași condiții ca și marea producție înseamnă a considera drept dovedit un fapt ce abia urmează să fie dovedit, înseamnă a adopta de la bun început punctul de vedere burghez.

Burghezia ar vrea să dovedească că țăranul este un „proprietar” veritabil și viabil, și nu un rob al capitalului la fel de oprimat ca și muncitorul salariat, dar mai legat de mâini și de picioare, mai încurcat decât el. Dacă e să căutăm în mod serios și conștiincios *date* pentru rezolvarea acestei probleme atât de controversate, trebuie să începem prin a descoperi indici sistematici și obiectivi ai *condițiilor de trai și de muncă* în mica și marea producție.

Printre acești indici — și încă indici deosebit de importanți — figurează gradul de folosire a muncii *copiilor*. Cu cât munca copiilor este mai exploatată, cu atât mai

grea este, fără îndoială, situația lucrătorului, cu atât mai grea este viața lui.

Recensămîntul agricol din Austria și din Germania ne oferă o serie de date cu privire la locul pe care-l dețin copiii și adolescenții în numărul total al persoanelor ocupate în agricultură. Cu acest prilej, în Austria au fost trecuți într-o rubrică specială toți lucrătorii și toate lucrătoarele *sub vîrsta* de 16 ani. Numărul lor este de 1 200 000 din 9 000 000, adică de 13%. În Germania însă au fost trecuți într-o rubrică specială numai minorii *pînă la 14 ani*; numărul lor este de 600 000 (601 637) din 15 000 000 (15 169 549), adică de 3,9%.

Este limpede că datele privitoare la Austria și cele privitoare la Germania nu pot fi comparate între ele. Dar sînt pe deplin comparabile *raporturile* — care ies la iveală cu acest prilej — dintre gospodăriile de proletari, gospodăriile țărănești și gospodăriile capitaliste.

Considerăm drept gospodărie de proletari parcelele infime (pînă la două hectare, adică pînă la aproape două desetine de gospodărie), care aduc un cîștig suplimentar muncitorilor salariați. Socotim gospodării țărănești gospodăriile care au între 2 și 20 ha; aici munca membrilor de familie precumpănește asupra muncii salariate. În sfîrșit, gospodării capitaliste sînt gospodăriile mai mari, în care munca salariată precumpănește asupra muncii membrilor de familie.

Iată datele cu privire la munca copiilor în aceste trei tipuri de gospodării:

Gospodării:	Grupuri de gospodării	La o sută de persoane ocupate în agricultură revin copii:	
		sub 16 ani Austria	sub 14 ani Germania
De proletari	pînă la $\frac{1}{2}$ ha	8,8	2,2
	între $\frac{1}{2}$ și 2 ha	12,2	3,9
Țărănești	" 2 " 5 "	15,3	4,6
	" 5 " 10 "	15,6	4,8
	" 10 " 20 "	12,8	4,5
Capitaliste	" 20 " 100 "	11,1	3,4
	" 100 și mai mult	4,2	3,6
<i>Total</i>		13,0	3,9

De aici se vede că în ambele țări se recurge în cea mai mare măsură la exploatarea muncii copiilor tocmai în gospodăriile țărănești în general, și mai ales în gospodăriile țărănești mijlocii (cu 5—10 ha, adică cu $4\frac{1}{2}$ —9 de-seatine).

Așadar, nu numai că mica producție este pusă în condiții mai proaste decât marea producție, dar se vede în același timp că în special gospodăriile țărănești sînt puse în condiții mai proaste în comparație nu numai cu gospodăriile capitaliste, dar și cu cele de proletari.

Cum se explică acest fenomen ?

În gospodăria proletarului se cultivă un petic de pămînt atît de infim, încît nu poate fi vorba în mod serios de o „gospodărie” propriu-zisă. Cultivarea pămîntului este, în acest caz, o ocupație *auxiliară*, ocupația principală fiind munca salariată în agricultură și în industrie. Influența industriei, în general, ridică nivelul de trai al lucrătorului și, printre altele, reduce proporțiile exploatării muncii copiilor. De pildă, în Germania recensămîntul a înregistrat în industrie numai 0,3% muncitori sub 14 ani (adică de 10 ori mai puțin decât în agricultură) și numai 8% sub 16 ani.

În gospodăriile țărănești însă influența industriei este cît se poate de slabă, iar concurența cu agricultura capitalistă deosebit de puternică. Țăranul nu poate să se mențină decât dacă se spetește muncind el însuși și pune pe copiii săi să muncească de două ori mai greu încă. Nevoia îl silește pe țăran să compenseze cu sudoarea frunții insuficiența de capital și de perfecționări tehnice. Și dacă în gospodăria țăranului cel mai din greu muncesc copiii, aceasta înseamnă că muncesc din greu și sînt hrănite mai prost și vitele țăranului: necesitatea de a încorda toate forțele, de „a face economie” la toate se răsfrînge în mod inevitabil asupra tuturor laturilor gospodăriei.

Statistica germană ne arată că, printre muncitorii salariați, cel mai mare număr de copii (aproape 4%—3,7%) se află în marile gospodării capitaliste (cu o suprafață de 100 de de-seatine și mai mult). Iar printre muncitorii membri de familie, cel mai mare număr de copii se află

În gospodăriile țărănești, și anume : circa 5% (4,9%—5,2%). Printre muncitorii salariați *temporari*, procentul copiilor atinge 9,0% în marile gospodării capitaliste, iar printre muncitorii temporari *membri de familie*, acest procent în gospodăriile țărănești se ridică la 16,5%—24,4% !!

În toiu muncilor agricole, țăranul duce lipsă de brațe de muncă ; el nu poate angaja decît un număr mic de muncitori, fiind deci nevoit să folosească la maximum munca propriilor săi copii. Urmarea este că în agricultura germană, în general, procentul copiilor printre muncitorii membri de familie este *de aproape o dată și jumătate* mai mare decît procentul copiilor printre muncitorii salariați. Printre muncitorii membri de familie, copiii reprezintă 4,4%, iar printre muncitorii salariați — 3,0%.

Țăranul este silit să-și încordeze forțele, muncind *mai mult* decît muncitorul salariat. Acest fapt, confirmat de mii de observații izolate, este dovedit pe deplin acum de statistica unor țări întregi. Capitalismul condamnă pe țărani la cea mai crîncenă oprimare și la pieire. Altă salvare decît alăturarea la lupta de clasă a muncitorilor salariați nu există. Dar pentru a ajunge la această concluzie, țăranul trebuie să treacă prin ani îndelungați de dezamăgiri pricinuite de înșelătoarele lozinci burgheze.

Scris la 8 (21) Iunie 1913

Publicat la 12 Iunie 1913
În ziarul „Pravda” nr. 133
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

UN CONGRES INTERESANT

Ieri, 12 iunie, s-a deschis la Harkov un interesant congres. Interesant din două puncte de vedere. În primul rînd, pentru că este primul congres general al zemstvelor consacrat statisticii învățămîntului public. În al doilea rînd, el se bucură de o atenție specială din partea autorităților. Președintele congresului a fost *numit* de autorități, care „au filtrat“, după cum se exprimă B. Veselovski în „Russkoe Slovo“, și persoanele competente. Reprezentanții presei n-au fost admiși la congres.

E greu să ne explicăm aceste măsuri — care chiar din punct de vedere „rusesc“ par exagerat de... prevăzătoare — prin simplul fapt că congresul se întrunește într-unul din centrele Ucrainei. La congresul general al zemstvelor vor participa nu numai statisticieni și funcționari ai zemstvelor din Ucraina, ci și alți funcționari din acest domeniu aparținînd tuturor națiunilor din Rusia.

Se pare că obiectul preocupărilor congresului nu prea este pe placul autorităților, deși nu va fi vorba decît de organizarea statisticii, de ceea ce s-a făcut pînă acum, de cauzele pentru care s-a făcut atît de puțin și de faptul că trebuie să se facă mai mult și mai bine.

În Rusia, învățămîntul public este la un nivel mai scăzut decît în oricare altă țară din lume. Badaev, deputat în Dumă, a arătat într-un discurs al său că pînă și printre negrii din America nu sînt decît 44% analfabeți, că în Europa există numai 1—2%, în timp ce în Rusia procentul lor este de 79% !

Totuși, în ultima vreme, în ciuda miilor de piedici, învățămîntul public crește și se dezvoltă mai repede decît înainte. Interesul direct și cel mai arzător al maselor populare în general, și al muncitorilor în special, impune cunoașterea adevăratei situații a învățămîntului public.

Ar fi cît se poate de simplu ca statistica învățămîntului public să fie organizată după modelul european. Fiecare învățător și învățătoare ar putea să comunice cu ușurință, în fiecare an, o serie de date atît asupra fiecărui elev (vîrsta, naționalitatea, condițiile de viață în familie, situația economică a părinților etc.), cît și asupra fiecărui profesor (studii, salariu, durata zilei de lucru, naționalitatea etc. etc.). Un mic număr de statisticieni, care ar prelucra anual aceste date, ar putea furniza statului un material deosebit de bogat și de prețios în legătură cu condițiile de educație și instrucție ale tinerei generații, cît și în legătură cu o serie întregă de aspecte ale vieții popoului... dacă... dacă... Reprezentanții presei n-au fost admiși la Congresul de la Harkov, președintele congresului a fost numit, iar persoanele competente au fost filtrate de autorități, după cum se exprimă B. Veselovski în „Russkoe Slovo“.

Ne-am apucat să îndrugăm verzi și uscate despre statistica europeană a învățămîntului public. Ce să caute Europa aici? Mai bine am face să ne ținem gura.

Scris la 8 (21) iunie 1913

Publicat la 13 iunie 1913
în ziarul „Pravda“ nr. 134
Semnal : N.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

ÎN AUSTRALIA

În Australia s-au încheiat de curînd ultimele alegeri parlamentare. Partidul muncitoresc, care deținea supremația în Camera inferioară, dispunînd de 44 de mandate din 75, a suferit o înfrîngere. Acum el nu mai are decît 36 de deputați din 75. Majoritatea au obținut-o de data asta liberalii, însă ea este o majoritate foarte puțin stabilă, deoarece în Camera superioară 30 de deputați din 36 sînt muncitori.

Ce țară capitalistă originală mai e și asta, în care muncitorii predomină în Camera *superioară*, iar nu de mult predominau și în cea inferioară, fără ca totuși orînduirea capitalistă să fie cîtuși de puțin periclitată ?

Unul dintre corespondenții presei muncitorești germane în Anglia a dat nu de mult o explicație a acestei situații, care foarte adeseori se pretează la interpretări tendențioase din partea publiciștilor burghezi.

Partidul muncitoresc din Australia nu este un partid socialist nici măcar în vorbe. El este de fapt un partid liberal-burghez, iar așa-zii liberali din Australia nu sînt decît niște conservatori.

O asemenea utilizare ciudată și greșită a cuvintelor în titulatura partidelor nu este un fenomen izolat. Doar în America proprietarii de sclavi de ieri își zic democrați, sau, în Franța, micii burghezi, dușmani ai socialismului, își spun „radical-socialiști“ ! Pentru a înțelege semnificația reală a partidelor nu trebuie să ne luăm după firmă, ci

să cercetăm caracterul lor de clasă și condițiile istorice din fiecare țară în parte.

Australia este o tînără colonie a Angliei.

În Australia, capitalismul este încă foarte tînăr. Această țară abia se constituie ca stat de sine stătător. Muncitorii ei, în cea mai mare parte, sînt coloniști veniți din Anglia. Ei au plecat din țara lor într-o perioadă de dominație aproape absolută a politicii muncitorești liberale, cînd cea mai mare parte din muncitorii englezi erau *liberali*. În Anglia, pînă în ziua de azi, majoritatea muncitorilor industriali calificați, bine pregătiți sînt liberali și semiliberali. Acesta este rezultatul situației de monopol, excepțional de avantajoasă, a Angliei din a doua jumătate a secolului trecut. Abia acum masa muncitorilor din Anglia se orientează (cu încetul înșă) spre socialism.

Și dacă în Anglia așa-zisul „Partid laburist“ este o *uniune* între sindicatele nesocialiste și arhioportunistul „Partid laburist independent“, în Australia partidul muncitoresc este o *adevărată* reprezentanță a sindicatelor muncitorești nesocialiste.

Conducătorii Partidului laburist din Australia sînt funcționari ai sindicatelor; aceste elemente, care pretutindeni sînt cele mai moderate și mai „supuse capitalului“, în Australia sînt cu totul pașnice, pur liberale.

Legătura dintre diferitele state din Australia menită să ducă la o Australie unită este încă foarte slabă. Partidul laburist a trebuit să se ocupe de dezvoltarea și întărirea ei, de crearea unui guvern central.

Partidul laburist din Australia a aplicat măsuri pe care în alte țări le-au aplicat liberalii: un tarif vamal comun pentru întregul stat, o lege a învățămîntului comună, un impozit agricol și o legislație industrială comună.

Se înțelege că, o dată cu dezvoltarea și consolidarea definitivă a Australiei ca stat capitalist de sine stătător, se va schimba și situația muncitorilor, se va schimba și „partidul muncitoresc“ *liberal*, cedînd locul unui partid muncitoresc *socialist*. Exemplul Australiei constituie unul dintre cazurile care ilustrează în ce condiții sînt posibile *excepțiile* de la regulă. Regula o constituie existența unui

partid muncitoresc socialist într-o țară capitalistă. Excepția — un partid muncitoresc liberal care apare numai pentru un timp oarecare, datorită unor condiții deosebite, care sînt anormale pentru capitalism în general.

Liberalii din Europa și din Rusia, care, invocînd exemplul Australiei, încearcă „să învețe“ poporul că lupta de clasă nu este necesară, nu fac decît să se înșele ei înșiși și să înșele și pe alții. Este ridicol să credem că condițiile din Australia (o colonie tînă, nedezvoltată, populată cu muncitori englezi liberali) ar putea fi transplantate în țările cu un stat de multă vreme încheșat și cu un capitalism dezvoltat.

Scris la 8 (21) iunie 1913

*Publicat la 13 iunie 1913
în ziarul „Pravda“ nr. 134
Semnat : W.*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

CARNE IEFTINĂ PENTRU „POPOR“

Ultima noutate! O necesitate arzătoare a muncitorilor este satisfăcută! Carne ieftină pentru popor — unde? ce? cum?

În Moscova, pe lângă abatoarele orășenești s-a deschis un „freibank“, adică un magazin care desface carne ieftină, nevătămătoare și relativ bună. Așa comunică „Russkoe Slovo“.

Carne ieftină, acesta e un lucru bun. Dar cum vine asta: „nevătămătoare“, „relativ bună“ (prin urmare, se poate spune, tot așa de bine, și *relativ proastă*)? Iată cum vine:

Vitele aduse la vânzare trec printr-un control veterinar. Cele bolnave sînt refuzate. Sacrificarea lor este interzisă, deoarece consumarea cărnii lor ar contamina populația de diferite boli. Sînt refuzate, de regulă, vitele bolnave de tuberculoză și cisticercoză.

Din cele aproape 450 000 de vite care trec prin abatoarele din Moscova sînt refuzate ca *suspecte* aproximativ 30 000.

Dar iată că această vită suspectă, bolnavă de tuberculoză și cisticercoză, este făcută nevătămătoare prin fierbere timp de aproximativ trei ore într-o cameră specială sub controlul veterinarului. Cisticercii și bacili tuberculozei se distrug prin fierbere.

Ei sînt distruși cu totul sau aproape cu totul! Se obține o carne nevătămătoare, fiartă și ieftină.

„De murit nu mori dacă o consumi — zic oamenii citind cele scrise în „Russkoe Slovo“ —, dar poți foarte bine să capeți tuberculoză sau să te îmbolnăvești de stomac, fiindcă un lucru e sigur — vita e bolnavă“.

De cumpărători nu se duce lipsă. Vin muncitori chiar din Moscova. Se stă multă vreme la rînd. Dimineța fac cozi femeile — gospodinele, după-amiaza — muncitorii, în special cei din construcții.

Carnea fiartă, nevătămătoare, din cauza căreia nu mor dar te îmbolnăvești numai de stomac, e pentru popor. Carnea bună nu-i pentru buzunarul poporului.

Se spune că, cu cît controlul veterinar este mai minuțios, cu atît cantitatea de carne refuzată e mai mare. „Astfel — conchide „Russkoe Slovo“ —, populația este cointeresată în minuțiozitatea controlului sub două aspecte: clasele de mijloc pentru ca la abatoare să se pună în vînzare carne sănătoasă; iar sărăcimea — pentru ca să fie refuzate cît mai multe vite și freibank-ul să fie aprovizionat din belșug cu carne“.

Cît de civilizată și de umană este epoca în care trăim! Am ajuns „să cointeresăm“ populația „sub două aspecte“. Și ce „libertate“ pentru carnea ieftină: doar în limba germană „freibank“ înseamnă „prăvălie liberă“!

Cultură, libertate, produse ieftine, înviorarea comerțului — totul pentru popor! Dacă dați peste un anunț: „societatea locuințelor populare“ — să știți că pivnița și mansarda vor fi mai ieftine și sub control medical: de murit nu mori, desigur, dar de tuberculoză tot te îmbolnăvești.

Dacă vedeți: „cantină populară“, duceți-vă fără grijă. Vi se va da carne fiartă ieftină, carne care a trecut sub control la abator și carne necontrolată, care n-a trecut prin abator.

Dacă vedeți o firmă: „bibliotecă populară“ — fiți bucuroși. Găsiți acolo broșuri ieftine, sau chiar gratuite, editate de uniunea poporului rus⁹¹ sau de clubul rus al naționaliștilor sub controlul medical al cenzurii spirituale.

Se spune că în curînd se va deschide un „freibank“ — pentru desfacerea pîinii „populare“... din iarbă fiartă, ne-

vătămatoare, fabricată sub control veterinar, scuzați, am vrut să spun : sub control medical.

Cultură, libertate, produse ieftine, înviorarea comerțului — totul pentru popor ! Și populația va fi tot mai mult cointereseată sub două aspecte : bogații — ca să consume o carne sănătoasă, iar săracii ca „freibank“-ul să fie aprovizionat cu o carne relativ bună.

Scris la 8 (21) Iunie 1913

*Publicat la 16 Iunie 1913
în ziarul „Pravda” nr. 137
Semnat : V.*

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

1 MAI AL PROLETARIATULUI REVOLUȚIONAR

A trecut un an de la evenimentele de la Lena și de la primul avînt temerar al mișcării muncitorești revoluționare după lovitura de stat de la 3 iunie. Sutele negre ale țarului și moșierii, haita de cinovnici și burghezia au sărbătorit 300 de ani de jafuri, de incursiuni sălbatice și de necinstire a Rusiei de către Romanovi. Duma a IV-a s-a întrunit și și-a început „activitatea” plină de neîncredere în sine însăși și lipsită de energia contrarevoluționară de altădată. Societatea liberală, dezorientată și cuprinsă de plictiseală, rumega apatică apeluri la *reforme*, recunoscînd însă imposibilitatea chiar și a unui simulacru de reforme.

Și iată că a venit 1 Mai al clasei muncitoare din Rusia. care, după ce a făcut o repetiție la Riga, a trecut la ofensivă hotărîită la Petersburg în ziua de 1 Mai stil vechi. Acest 1 Mai a brăzdat ca un fulger atmosfera întunecată, posomorîtă și tristă. În fața a sute de vechi revoluționari, pe care persecuțiile călăilor și renegarea de către prieteni nu reușiseră să-i înfrîngă și să-i răpună, în fața milioanei de democrați și socialiști din noua generație s-au ridicat din nou, în toată măreția lor, sarcinile revoluției viitoare și s-au conturat forțele clasei de avangardă care o va conduce.

Cu cîteva săptămîni înainte de 1 Mai, guvernul parcă își pierduse capul, iar domniile fabricanți se purtau chiar ca niște oameni fără cap. Arestările și perchezițiile răscoliseră toate cartierele muncitorești ale capitalei. Provincia nu s-a lăsat nici ea mai prejos. Fabricanții dădeau din

colț în colț : convocau consfătuiri, lansau lozinci care se băteau cap în cap, ba amenințând cu măceluri și lock-outuri, ba cedînd dinainte și consimțind să închidă fabricile, ba îndemnînd guvernul la atrocități, ba dojenindu-l și pretinzîndu-i să declare ziua de 1 Mai sărbătoare „legală“.

Dar, oricîte strădanii a depus jandarmeria, oricît „a curățat“ ea cartierele industriale, oricît de masive arestări a operat ea, în dreapta și în stînga, după ultimele ei „liste de suspecti“, — n-a ajuns la nici un rezultat. Muncitorii făceau haz de furia neputincioasă a haitei țariste și a clasei capitaliste, ironizau „declarațiile“ teribile și lamentabile ale primarului, scriau poezioare satirice, care treceau din mîină în mîină sau se transmiteau prin viu grai, și scoteau mereu, parcă din pămînt, teancuri de „manifeste“, prost tipărite, scurte și simple, dar pe înțelesul tuturor, care chemau la grevă și la demonstrații, amintind de vechile lozinci revoluționare, neciuntite, ale social-democrației care a condus în 1905 primul asalt al maselor împotriva absolutismului și a monarhiei.

O sută de mii de oameni s-au pus în grevă în ziua de 1 Mai — anunța a doua zi presa guvernamentală ; 125 000 — anunțau ziarele burgheze pe baza primelor știri telegrafice („Kievskaja Mîsl“) ; 150 000 — telegrafia din Petersburg corespondentul organului central al social-democrației germane⁹². Iar a doua zi întreaga presă burgheză indica cifra de 200 000—220 000. În realitate, numărul greviștilor a fost de 250 000 !

Dar, pe lîngă numărul greviștilor de la 1 Mai, cu mult mai impunătoare — și mai semnificative — au fost manifestațiile revoluționare ale muncitorilor. Intonînd cîntece revoluționare, lansînd îndemnuri la revoluție în toate suburbiile capitalei și în toate colțurile orașului, purtînd steaguri roșii, masele muncitorești au luptat, timp de cîteva ore, împotriva forțelor poliției și ale ohranei, mobilizate cu înzecită furie de către guvern. Muncitorii au făcut pe cei mai zeloși opricinici ai țarului să simtă că lupta nu se duce în glumă, că în fața poliției nu se află un mănunchi de fanteze ale puerilei cauze slavofile⁹³, că s-au ridicat într-adevăr *masele* clasei muncitoare a capitalei.

Manifestarea deschisă a năzuințelor revoluționare ale proletariatului — a forțelor sale revoluționare călite și întărite de noile generații —, a apelurilor revoluționare către popor și către popoarele Rusiei s-a desfășurat în mod strălucit. Dacă anul trecut guvernul și fabricanții s-au putut consola cu gândul că explozia de la Lena nu putea fi prevăzută, că ei nu se puteau pregăti în grabă pentru combaterea urmărilor ei, de astă dată monarhia a prevăzut cât se poate de precis cele ce vor urma, timp pentru pregătiri a avut berechet, „măsurile“ luate au fost cât se poate de „energice“, iar drept rezultat a ieșit la iveală completa *neputință* a monarhiei țariste în fața trezirii maselor proletare la luptă revoluționară.

Da, anul de lupte greviste care a urmat evenimentelor de la Lena a arătat — în ciuda lamentărilor liberalilor și ale acoliților lor împotriva „patimii greviste“, împotriva grevelor „sindicaliste“, împotriva îmbinării grevei economice cu greva politică, și invers —, acest an a arătat ce armă măreață, de neînlocuit, și-a făurit proletariatul social-democrat în epoca revoluționară pentru agitația în rîndurile maselor, pentru trezirea lor, pentru atragerea lor în luptă. Greva revoluționară de masă n-a lăsat dușmanului nici o clipă de răgaz. Ea l-a lovit în pungă și în același timp a călcat în picioare, în fața întregii lumi, prestigiul politic al „puternicului“ guvern țarist. Ea a dat posibilitate mereu altor pături muncitorești să recucerească cel puțin o părticică din cuceririle anului 1905 și a atras în luptă mereu noi pături de muncitori, cuprinzînd și pe cei mai înapoiți dintre ei. Avînd pretutindeni caracterul unei acțiuni demonstrative de scurtă durată, greva nu a epuizat forțele muncitorilor și a pregătit în același timp noi acțiuni deschise ale maselor, și mai impunătoare, și mai revoluționare, manifestațiile de stradă.

În nici o țară din lume nu s-a constatat, în ultimul an, un număr atît de mare de participanți la greva politică ca în Rusia, o asemenea dîrzenie, o asemenea varietate și un caracter atît de energic al grevelor. Numai acest fapt arată toată nimicnicia, toată stupiditatea demnă de dispreț a preaînțelepților liberali și lichidatori care voiau „să

corijeze“ tactica muncitorilor ruși, în anii 1912—1913, după calapodul perioadelor constituționale „europene“, perioade mai ales de muncă pregătitoare în vederea luminării și educării socialiste a maselor.

Marea superioritate a grevelor din Rusia asupra grevelor din cele mai înaintate țări europene nu dovedește câtuși de puțin existența unor calități sau a unei capacități deosebite a muncitorilor din Rusia, ci doar prezența unor condiții *speciale* în Rusia contemporană, în sensul că există o situație revoluționară, în sensul că o criză revoluționară directă este iminentă. Când în Europa se va apropia un moment analog de creștere a revoluției (acolo va fi revoluție socialistă, și nu, ca la noi, burghezo-democratică), proletariatul din țările cele mai capitaliste va depune o energie incomparabil mai mare în grevele revoluționare, în demonstrații și în lupta armată împotriva apărătorilor robiei salariate.

Greva de 1 Mai din acest an, ca și o serie de alte greve care s-au desfășurat în ultimele 18 luni în Rusia, are un caracter revoluționar, spre deosebire nu numai de obișnuitele greve economice, ci și de grevele demonstrative și de cele politice în care se revendică reforme constituționale, cum a fost, de exemplu, ultima grevă din Belgia. Acest caracter specific al grevelor din Rusia, determinat întru totul de situația revoluționară din țară, nu-l pot pricepe nici în ruptul capului niște oameni care au fost prinși în mrejele concepțiilor liberale și care s-au dezobisnuit să privească lucrurile din punct de vedere revoluționar. Epoca contrarevoluției și a dezmățului spiritului de renegare ne-a lăsat prea mulți oameni de felul acesta pînă și printre cei ce vor să-și zică social-democrați.

Rusia trece printr-o situație revoluționară pentru că asupra imensei majorități a populației — nu numai a proletariatului, ci și a nouă zecimi din micii producători, în special a țăranilor — s-a înăsprit la maximum, iar această înăsprire a asuprașii, această foamete, mizerie, lipsă de drepturi și batjocorire a poporului se află într-o flagrantă discordanță cu starea forțelor de producție ale Rusiei, cu nivelul conștiinței și al cerințelor maselor trezite

de anul 1905 și cu starea de lucruri din toate țările vecine, nu numai din Europa, ci și din Asia.

Dar mai mult decât atât. Numai asuprirea, oricât de cruntă ar fi ea, nu creează întotdeauna o situație revoluționară în țară. De cele mai multe ori, pentru revoluție nu este suficient ca *păturile de jos să nu vrea să mai trăiască cum au trăit mai înainte*. Se mai cere ca *păturile de sus să nu poată stăpîni și governa ca înainte*. Tocmai o asemenea situație se observă acum în Rusia. Criza politică se maturizează în văzul tuturor. Burghezia a făcut tot ce depindea de ea pentru a sprijini contrarevoluția și a crea, pe acest teren contrarevoluționar, o „dezvoltare pașnică”. Burghezia a îndopat cu bani pe călăi și iobăgiști, a ponegrit revoluția și s-a lepădat de ea, a lins cizma lui Purișkevici și cnutul lui Markov II, devenind sluga lor; burghezia a creat teorii fundamentate „europenește”, care împrășiau cu noroi revoluția, chipurile, a „intelectualilor” din 1905, calificînd-o drept nemernică, prădalnică, contrară intereselor statului etc. etc.

Și în ciuda tuturor acestor sacrificii făcute în detrimentul pungi, onoarei și conștiinței ei, *însăși* burghezia, începînd de la cadeți și pînă la octombriști, recunoaște că absolutismul și moșierii *n-au fost în stare să asigure o „dezvoltare pașnică”*, *n-au fost în stare să asigure condițiile elementare ale „ordinii” și „legalității”*, fără de care nici o țară capitalistă nu poate trăi, în secolul al XX-lea, alături de Germania și de noua Chină.

Criza politică care a cuprins întreaga Rusie este un fapt incontestabil; și ea este o criză care nu atinge numai unele componente ale orînduirii de stat, ci *îNSEȘI* temeliiile acesteia; ea nu atinge o clădire anexă sau alta, un etaj sau altul al clădirii, ci *îNSUȘI* fundamentul ei. Și oricât ar flecări liberalii și lichidatorii noștri pe tema că „noi avem, slavă domnului, o constituție” și că la ordinea zilei se află cutare sau cutare *reforme* politice (numai niște oameni cu totul mărginiți nu pot să înțeleagă strînsa legătură dintre prima și cea de-a doua teză), oricîtă vorbărie reformistă de acest gen s-ar face, — fapt este că nici un lichidator și nici un liberal nu poate să indice vreo ieșire pe calea reformistă din această situație.

Starea maselor populației din Rusia, agravarea situației lor, în urma noii politici agrare (de care au fost nevoiți să se agațe, ca de ultima lor salvare, moșierii-iobăgiști), situația internațională și caracterul crizei politice generale care s-a produs la noi, — iată ansamblul condițiilor obiective care fac ca în Rusia să existe o situație revoluționară, datorită imposibilității de a rezolva sarcinile revoluției burgheze pe această cale și prin mijloacele existente (aflate la dispoziția guvernului și a claselor exploatatoare).

Aceasta este baza socială, economică și politică, acestea sînt raporturile de clasă care au generat în Rusia greve cu caracter specific, greve ce nu sînt posibile acum în Europa, de la care renegații de tot felul vor să ia drept exemplu situația „constituțională” de azi, și nu revoluțiile burgheze de ieri (și licăririle revoluției proletare de mîine). Nici oprimarea păturilor de jos, nici criza din păturile de sus nu creează încă revoluția, ci duc doar țara într-o stare de putrefacție — dacă în această țară nu există o clasă revoluționară capabilă să transforme starea de suportare pasivă a oprimării într-o stare de indignare și revoltă activă.

Acest rol de clasă cu adevărat înaintată, care ridică într-adevăr masele la revoluție și este într-adevăr capabilă să salveze Rusia de putreziciune, îl joacă proletariatul industrial. Și el înfăptuiește această sarcină tocmai prin grevele sale revoluționare. Aceste greve, detestate de liberali și neînțelese de lichidatori, sînt (așa cum se arată în rezoluția din februarie a P.M.S.D.R.) „unul dintre cele mai eficace mijloace pentru înlăturarea apatiei, a deprimării și a fărîmăturii proletariatului agricol și a țărănimii, pentru atragerea lor la acțiuni revoluționare simultane cît mai unite și cît mai largi” *.

Clasa muncitoare atrage în acțiunea revoluționară masele celor ce muncesc și sînt exploatați, celor ce sînt lipsiți de drepturi elementare și aduși într-o stare de desperare. Ea le pregătește pentru lupta revoluționară, le educă pentru acțiunea revoluționară, le explică în ce constă soluția și salvarea și unde trebuie găsită ea. Clasa muncitoare le educă nu prin vorbe, ci prin fapte, prin exemplu, și anume

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 22, Editura politică, 1963 ediția a doua, pag 282. — Nota red.

nu prin exemplul aventurilor unor eroi izolați, ci prin acela al acțiunii revoluționare *de masă*, care îmbină revendicările politice cu cele economice.

Cît de simple, cît de clare și de apropiate sînt aceste idei pentru orice muncitor cinstit care și-a însușit noțiunile elementare ale învățaturii socialismului și democrației! Și cît de străine sînt ele pentru intelectualii trădători ai socialismului și democrației care ponegresc „mișcarea ilegală” sau își bat joc de ea în ziarele lichidatorilor, asigurînd pe prostănacii naivi că „sînt și ei social-democrați”.

1 Mai al proletariatului din Petersburg și — după el — al proletariatului din întreaga Rusie a demonstrat încă o dată, în mod concret, celor care au ochi de văzut și urechi de auzit marea însemnătate istorică a mișcării revoluționare ilegale din Rusia de azi. Ca și în preajma zilei de 9 ianuarie, ca și în preajma sărbătoririi a 300 de ani de domnie a Romanovilor, ca și în preajma zilei de 4 aprilie⁹⁴, înainte de 1 Mai Comitetul din Petersburg, singura organizație de partid din acest oraș a P.M.S.D.R., a silit pînă și presa burgheză să releve faptul că în fabrici și uzine au apărut din nou manifeste ale Comitetului din Petersburg.

Aceste manifeste sînt tipărite cu prețul unor sacrificii imense. Aspectul lor lasă cîteodată mult de dorit. Unele dintre ele, cum sînt, de exemplu, cele lansate înainte de demonstrația din 4 aprilie — care nu conțin decît șase rînduri, culese, probabil, pe ascuns și în mare grabă în diferite tipografii și cu diferite caractere —, nu fac decît să indice ora și locul demonstrației. Sînt unii („social-democrați și ei”) care, referindu-se la aceste condiții ale muncii „ilegale”, se întrebă chicotind răutăcios și strîmbînd disprețitor din nas: „Dacă partidul s-ar mărgini la activitatea ilegală, cîți membri ar număra el? Două-trei sute?” (Vezi nr. 95 (181) al ziarului „Luci”, organul renegaților, pe care d-l Sedov, care are tristul curaj de a fi lichidator pe față, îl apără în scrierile sale. Acest număr din „Luci” a apărut cu cinci zile înainte de 1 Mai, adică *tocmai în timpul* cînd manifestele erau tipărite clandestin.)

Domnii Dan, Potresov & Co., care aștern pe hîrtie asemenea infamii, nu pot să nu știe că încă în 1903 mii de proletari făceau parte din partid, că în 1907 numărul lor se ridica la 150 000, că și acum mii și zeci de mii de muncitori scot și răspîndesc manifeste *ilegale*, ca membri ai celulelor *ilegale* ale P.M.S.D.R. Însă domnii lichidatori știu că „legalitatea” lui Stolîpin îi ferește de dezmințirea în presa legală a minciunii lor mîrșave și a „strîmbăturilor” lor și mai mîrșave în legătură cu mișcarea ilegală.

Priviți în ce măsură s-au rupt de mișcarea muncitoarească de masă și în general de activitatea revoluționară acești oameni de nimic! Luați chiar și cifra dată de ei, falsificată cu bună știință spre a fi pe placul liberalilor. Admiteți pentru moment că „două-trei sute” de muncitori din Petersburg au participat la tipărirea și la răspîndirea manifestelor ilegale.

Ce rezultă de aici? Rezultă că „două-trei sute” de muncitori, floarea proletariatului din Petersburg, oameni care nu numai că-și zic social-democrați, dar și activează ca social-democrați, oameni stimați și prețuiți pentru această activitate de *întreaga* clasă muncitoare din Rusia, oameni care nu se îndeletnicesc cu pălăvrăgeala pe tema unui „partid larg”, ci alcătuiesc într-adevăr singurul partid social-democrat ilegal existent în Rusia, — acești oameni tipăresc și răspîndesc manifeste ilegale. Lichidatorii de la „Luci” (aflați sub protecția cenzorilor lui Stolîpin) au numai cuvinte de ironie și de dispreț față de cei „două-trei sute” de oameni, față de „mișcarea ilegală”, de „exagerarea” importanței acesteia etc.

Și iată deodată o minune! Dînd urmare hotărîrii redactate de cei *cinci* sau *șapte* membri ai comisiei executive a Comitetului din Petersburg, ascultînd de îndemnul unui manifest tipărit și răspîndit de „două-trei sute” de persoane, 250 000 de oameni din Petersburg se ridică toți ca unul.

În aceste manifeste, ca și în cuvîntările revoluționare rostite de muncitori la mitinguri și demonstrații, nu se vorbește despre „partidul muncitoresc legal”, despre „libertatea de asociere” și despre alte reforme de soiul acesta, cu al căror spectru prostesc poporul liberalii. Ele vorbesc

despre revoluție ca despre unica soluție. Ele arată că republica, în opoziție cu minciuna liberală cu privire la reforme, este singura lozincă ce indică forțele capabile de a lupta conștient pentru libertate.

Întreaga populație de 2 000 000 a Petersburgului vede și aude aceste îndemnuri la revoluție, care se întipăresc adânc în inima fiecărei pături muncitoare și asuprite. Întregul Petersburg vede, în lumina exemplului viu al maselor, care este soluția și în ce constă falsitatea flecărelii liberale despre reforme. Știrea despre dârza luptă grevistă a proletariatului din capitală este răspîndită în întreaga Rusie prin mii de oameni de legătură ai muncitorilor și prin sute de ziare burgheze, care sînt nevoite să publice fie și relatări fragmentare despre mitingul din Petersburg. Această știre despre greve, despre revendicările revoluționare ale muncitorilor, despre lupta lor pentru republică și pentru confiscarea pămînturilor moșierești în folosul țărănimii ajunge și în masa țăranilor, și în armata formată din țărani. Încet, dar sigur, greva revoluționară urnește din loc masele poporului, le trezește, le luminează și le organizează *pentru revoluție*.

Cei „două-trei sute“ de „ilegaliști“ exprimă interesele și nevoile a *milioane și zeci de milioane* de oameni, spunîndu-le adevărul despre situația lor fără de ieșire, deschizîndu-le ochii asupra necesității luptei revoluționare, insuflîndu-le credința în această luptă, dîndu-le lozinci juste, smulgînd aceste mase de sub influența lozincilor reformiste, emfatică și cu totul false ale burgheziei. Iar cei „douăzeci-treizeci“ de lichidatori intelectuali, prostînd pe muncitorii înapoiți, răspîndesc în mediul muncitoresc lozincile acestei burghezii cu bani adunați de prin străinătate și de la negustorii liberali.

Greva din mai, ca și toate grevele revoluționare din 1912—1913, ne arată în mod evident cele trei lagăre politice în care se împarte Rusia de azi. Primul lagăr, acela al călăilor și iobăgiștilor, al monarhiei și ohranei, a făcut tot ce a putut în materie de cruzime. Acum el este neputincios față de masele muncitorești. Al doilea lagăr, al întregii burghezii — de la cadeți și pînă la octombriști —, urlă și geme, cerînd introducerea de reforme și autoacu-

zîndu-se în același timp de „prostia“ de a fi admis idea posibilității unor reforme în Rusia. În sfîrșit, lagărul revoluției este singurul care exprimă interesele masei asuprite.

Întreaga activitate ideologică și politică în acest lagăr o desfășoară numai social-democrația ilegală, care știe să folosească în spiritul său orice posibilitate legală și este indisolubil legată de clasa înaintată, de proletariat. Nimeni nu poate spune dinainte dacă această clasă înaintată va reuși să conducă masele pînă la revoluția victorioasă. Însă ea își îndeplinește datoria de a conduce masele spre o astfel de ieșire în ciuda tuturor oscilărilor și trădărilor liberalilor și ale celor ce-și zic „și ei social-democrați“. Tot ce este viu și viabil în socialismul rus și în democrația rusă se formează numai prin exemplul luptei revoluționare a proletariatului și sub conducerea lui.

Întîiul Mai din anul acesta a arătat lumii întregi că proletariatul rus pășește ferm pe calea sa revoluționară, în afara căreia nu există salvare pentru Rusia, care se înăbușă și putrezește de vie.

„Sozial-Demokrat“ nr. 31
din 15 (28) Iunie 1913

Se tipărește după textul
apărut în ziar

INSEMNAȚIILE UNUI PUBLICIST

Lipsa de educație politică a rușilor se manifestă, printre altele, în nepriceperea de a căuta dovezi precise pentru problemele istorice importante controversate, în încrederea lor naivă în exclamațiile și vociferările, în asigurările și jurămintele persoanelor interesate.

Problema lichidatorismului este atât de încâlcită tocmai pentru că celor interesați (adică înșiși lichidatorilor) nu le e lene să jure pe toți sfinții, în timp ce „publicului“ îi e lene să caute dovezi precise.

În ce constă esența problemei? În atitudinea față de revoluție și față de mișcarea ilegală, în tendința spre o mișcare muncitorească de masă.

Și cum adică, nu există dovezi precise pentru a da un răspuns la ceea ce constituie latura faptică a acestor probleme?

Desigur că există! Trebuie numai să ne dezbărăm de obiceiul de a crede pe cuvânt pe guralivi și pe liberali.

„Problema“ mișcării ilegale. Nu este oare cazul ca cei pe care-i interesează această problemă să se întrebe: *cine* activează în mișcarea ilegală? *cine* face parte din organizațiile ilegale? Nu este oare clar că organizațiile ilegale care nu se manifestă în nici un fel nu reprezintă nimic, constituind numai o mistificare?

La Petersburg există două ziare: unul e antilichidatorist, iar celălalt, „social-democrat și el“, este ziarul lichidatorist „Luci“. În alte orașe nu există deocamdată ziare muncitorești.

Nu cumva trebuie să presupunem că la Petersburg lichidatorii sînt mai tari decît în alte localități? Atunci cine duce activitate *de partid* la Petersburg?

Să luăm mărturiile presei burgheze. Vom găsi în paginile ei știri în legătură *cu difuzarea de manifeste ale Comitetului din Petersburg* atît în ajunul lui 9 ianuarie cît și la cea de-a 300-a aniversare a urcării pe tron a Romanovilor, atît în ajunul lui 4 aprilie cît și în ajunul lui 1 Mai.

Aveți vreun motiv să nu dați crezare presei burgheze într-o problemă ca asta, care privește un fapt real?

Nici un om cu judecată nu se va apuca să-și exprime o atare neîncredere. Căci cine întreține legături oricît de sporadice cu social-democrația *a văzut* manifeste ale Comitetului din Petersburg.

Nici un ziar nu vorbește de manifeste ale „grupului de inițiativă” lichidatorist din Petersburg în legătură cu aceste date, de mare importanță, ale mărețelor acțiuni revoluționare ale maselor proletariatului din Petersburg.

Și, oricît „s-ar jura” luciiștii că „sînt și ei social-democrați”, că „sînt și ei pentru mișcarea ilegală”, că „leniniștii” și Plehanov etc. îi „persecută” fără motiv, — nu vom pregeta să arătăm *fapte* care spulberă născocirile și minciunile debitate de „Luci”.

Dați-ne nume de ziare ale burgheziei în care s-a scris că la Petersburg, în ajunul lui 9 ianuarie, în ajunul lui 4 aprilie și 1 Mai, au apărut manifeste ale lichidatorilor. Astfel de știri n-au apărut. *Nimeni n-a văzut asemenea manifeste.* Lichidatorii nu desfășoară nici o activitate ilegală. Ei *nu* alcătuiesc organizații ilegale ale partidului. Lichidatorii nu fac parte din Comitetul din Petersburg. Ei se situează *în afara partidului*, căci un alt partid în afară de cel ilegal nu există, iar la Petersburg o altă organizație în afară de cea condusă de Comitetul din Petersburg *nu există.*

Am omis în mod intenționat manifestele C.C. și ale C.O., deoarece este mai greu de dovedit că *ele* au fost difuzate în organizațiile locale, iar din partea C.O. n-am văzut timp de aproape un an de zile decît un singur manifest de 1 Mai apărut la *Viena* și care nu avea nici o legătură cu activitatea de la Petersburg și din Rusia.

Lichidatorii se eschivează de la orice răspuns direct în legătură cu „mișcarea ilegală” tocmai pentru că ei *nu fac parte din această mișcare*. Nici asigurările și jurămintele, nici invectivele și vociferările lor nu pot infirma acest fapt.

Troțki, slujind cu credință pe lichidatori, a căutat să se convingă pe el însuși și pe „europenii” naivi (dintre amatorii de bîrfeli asiatice) că lichidatorii sînt „mai tari” în mișcarea legală. Această minciună este și ea infirmată de *fapte*.

Alegerile pentru Dumă. În Duma a II-a 47% din curia muncitorească aparține bolșevicilor. În Duma a III-a — 50%. În Duma a IV-a — 67%. Să dăm crezare acestor fapte, sau lui Troțki și lichidatorilor ?

Presă muncitorească. În cursul anului 1912, ziarul anti-lichidatorist începe să apară cu mult mai înainte și se bucură de sprijinul unui număr mult mai mare de grupuri muncitorești (după datele referitoare la subscripții care au fost publicate). „Pravda” e sprijinită de 620 de grupuri muncitorești, iar „Luci” — de 89.

1913. Partiiții încep să facă subscripții pentru două ziare ; lichidatorii dispun de *un* singur ziar, care dă deficit și subzistă din ajutoarele primite din străinătate și din surse necunoscute (burgheze). „Pravda” e sprijinită de 402 grupuri muncitorești, ziarul muncitoresc de aceeași orientare din Moscova — de 172 de grupuri, „Luci” — de 167.

Să dăm crezare acestor fapte, sau jurămintelor rostite de „Luci”, Troțki, F.D. & Co. ?

Sindicatul metalurgiștilor din Petersburg. Primele alegeri *deschise* pe bază de platforme⁹⁵. 10 din cei 14 aleși sînt adepți ai „Pravdei”. Așa cum un hoț prins asupra faptului strigă „puneți mîna pe hoț”, tot așa și lichidatorii strigă : ferțiți-vă de sciziune !

În mai 1910 lichidatorilor li s-a spus limpede, în mod public („Diskussionnîi Listok” nr. 2⁹⁶), că ei sînt niște independenți-legaliști care s-au separat de partid*. De atunci au trecut *trei ani*. Și numai niște mincinoși fără

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 301—315. — Nota red.

pereche sau niște oameni de o ignoranță crasă pot tăgădui *fapte* care au confirmat întru totul aceste cuvinte.

Lichidatorii sînt niște paraziti pe organismul social-democrației. În fața „Europei“ (broșura C.O. apărută în Germania și d-l Semkovski în „Kampf“⁹⁷) ei se laudă cu grevele, iar în Rusia, în ziarul lor „Luci“, scriu articole mîrșave *impotriva* grevelor, despre „patima grevistă“, despre „sindicalismul“ grevelor revoluționare. În fața Europei (ca și în fața naivului An) ei se pronunță *pentru* mișcarea ilegală. *În realitate* însă, ei sînt inexistenți în această mișcare. Neputincioși în rîndurile clasei muncitoare, ei sînt puternici prin sprijinul moral (și, desigur, *nu numai* moral) al burgheziei. Trebuie să fii un naiv ca An, pe care redacția ziarului „Luci“ (vezi nr. 95) îl tratează pur și simplu în bătaie de joc ca pe un prostănac, pentru ca, susținînd mișcarea ilegală, să recunoști în același timp lozinca „partid legal“ ! Înseamnă să cedezi lichidatorilor *conținutul*, luptînd alături de ei pentru *formă*. Nu i-ar strica lui An să se gîndească dacă faptul că burghezia, ostilă mișcării ilegale, acceptă întru totul lozinca „partid legal“ este întîmplător.

Lozinca „partid legal“ este lozinca „reformismului“ și ea înseamnă — în condițiile actualului raport de clase și de forțe politice din Rusia — *renunțarea* la revoluție. Lozinca mișcare ilegală este lozinca revoluției.

În Rusia de astăzi, burghezia nu-i poate influența *în mod direct* pe muncitori. Anul 1905 a făcut ca ei să-și bată astăzi joc de burghezie și de liberalismul ei. Pentru ei cuvîntul „cadet“ a devenit o vorbă de ocară. Și iată că lichidatorii sînt cei care îndeplinesc rolul burgheziei în rîndurile muncitorilor. Semnificația lor obiectivă constă în aceea că ei sînt promotori ai influenței burgheze, ai reformismului burghez, ai oportunismului burghez.

Toate articolele lui F.D. din „Luci“, toate premisele tactice ale lichidatorilor se bazează pe reformism, pe negarea revoluției. Voi nu ați dovedit inevitabilitatea revoluției — iată replica pe care ne-o dau lichidatorii în mod curent. „Pronosticul“ vostru cu privire la revoluție este unilateral, flecărește d-l Semkovski, făcînd sluj în fața lichidatorilor.

Răspunsul este cât se poate de scurt la toate acestea. Venirea revoluției, domnilor liberali, poate fi dovedită prin *simplul fapt* că ea vine. Iar atunci când ea vine, și liberalii lași, și chiar oamenii care n-au nici un punct de vedere, și aventurierii sînt în stare să devină „revoluționari”. Octombrie și noiembrie 1905 au dovedit-o cu prisosință.

Revoluționar nu este cel care devine revoluționar atunci când vine revoluția, ci cel care, în condițiile celui mai mare dezmaț al reacțiunii, ale celor mai mari șovăieli din partea liberalilor și democraților, apără principiile și lozincile revoluției. Revoluționar este cel care *învață masele* să lupte în mod revoluționar, însă nici un om nu poate să prezică rezultatele (să facă „pronosticul”) acestei „învățături”.

În Rusia există o situație revoluționară. Proletariatul — cu care *numai* antilichidatorii activează în deplină înțelegere — educă masele în vederea revoluției, *pregătește revoluția*, folosind *în vederea ei* toate posibilitățile legale. Contribuția social-democrației revoluționare la pregătirea revoluției sau, ceea ce este unul și același lucru, la educarea consecvent democrată a maselor, la îndeplinirea datoriei noastre *socialiste* (deoarece în afara democrației nu există socialism) e *pozitivă*, iar a lichidatorilor e *negativă*.

O activitate cu adevărat social-democrată în Rusia este posibilă numai împotriva reformismului, numai împotriva lichidatorilor.

ÎN LEGĂTURĂ CU APELURILE LIBERALILOR ÎN FAVOAREA SPRIJINIRII DUMEI A IV-A

Problema atitudinii Dumei de stat față de guvern și față de țară este tot mai frecvent discutată în presă și trezește un viu interes. Legea electorală de la 3 iunie a creat două majorități: una octombristă de dreapta și alta — octombristă-cadetă. Această din urmă majoritate — „liberală“, dacă vreți, s-a format, în repetate rînduri, și în Duma a III-a.

Acum, în Duma a IV-a, o asemenea majoritate octombristă-cadetă se formează și mai frecvent. Nu trebuie totuși să uităm că acest lucru s-a produs nu numai datorită „radicalizării“ octombristilor, ci și datorită orientării mai spre dreapta a cadeților, ceea ce și-a găsit expresia, pe de o parte, în trecerea unei părți din cadeți la progresiști, iar pe de altă parte în neîncetatele tranzacții dintre octombriști și cadeți prin mijlocirea progresiștilor.

Faptul că în Duma a IV-a majoritatea octombristă-cadetă adoptă tot mai des hotărâri opoziționiste dovedește, fără îndoială, că în Rusia criza politică se maturizează, dovedește că sistemul de la 3 iunie a ajuns într-un impas fără să fi satisfăcut nici măcar burghezia, care e dispusă să jertfească, pentru binele acestui sistem, pentru întărirea contrarevoluției, și bani, și onoare, și conștiință.

E caracteristic faptul că pînă și un reacționar inveterat și ireconciliabil cum este istoricul german Schiemann, care cunoaște limba rusă și colaborează la organul Purișkeviciilor⁹⁸ germani, ajunge la concluzia că în Rusia se maturizează o criză, care va lua fie forma unui sistem în spirit

pur plevist⁹⁹ (și se pare că am și pășit în acest „sistem“ ?), fie forma unor zguduiri, cum se exprimă el.

Se pune întrebarea : ce concluzii rezultă pentru politica practică din faptul că hotărârile adoptate de Dumă în spirit liberal devin tot mai dese ?

Cadeții au și tras o concluzie proprie de pe urma condamnării de către octombriști a politicii ministrului de interne. Această concluzie constă în a cere un „sprijin popular și social“ pentru Duma a IV-a, în a lansa un apel către „opinia publică“, îndemnând-o „să vadă în Dumă *propria ei* forță, manifestarea directă a voinței sociale“ etc. (vezi „Pravda“ nr. 128).

Am arătat cu alt prilej că această concluzie nu este bună de nimic*. Votarea bugetului Ministerului Instrucțiunii Publice a confirmat cum nu se poate mai concret aprecierea făcută de noi.

Duma a adoptat trei formule : 1) formula naționalistă, arhireacționară, care a fost adoptată datorită voturilor celor de dreapta și ale octombriștilor ; 2) cea octombriștă — datorită voturilor cadeților (ea conține un deziderat de o fățarnicie revoltătoare și absolut inadmisibil pentru democrați și chiar pentru liberali cinstiți : ca Ministerul Instrucțiunii „să nu se lase influențat de considerente politice străine preocupărilor sale“) ; în sfârșit, 3) dezideratul grupului țărănesc, care a fost adoptat, probabil, cu ajutorul nu numai al cadeților, ci și al democraților, inclusiv social-democrații. Dezideratul țărănilor a întrunit 137 de voturi pentru, 134 — contra și 4 abțineri.

Nimeni nu se îndoiește, cred, că greșeala social-democraților, dacă au votat pentru formula țărănească, constă în faptul că nu au depus o declarație proprie. Ei trebuiau să voteze pentru, dar nu fără a face rezerve, bunăoară, în legătură cu punctul 5 al formulei țărănești. La acest punct se vorbește de limba maternă în școlile *primare*. Democrația nu s-ar putea limita la școlile primare. Și,

* Vezi volumul de față, pag. 242—244. — Nota red.

În general, doleanțele țăranilor nu pot fi considerate ca fiind *consequent* democratice.

Ei trebuiau să voteze pentru, dat fiind că în formula țăranilor nu există puncte în favoarea guvernului, nu există fățărnicie, dar era obligatoriu să menționeze că nu sînt de acord cu inconsecvența și timiditatea democratismului țăărănesc. De pildă, trecerea sub tăcere a atitudinii școlii față de biserică este absolut inadmisibilă pentru social-democrați etc.

Spuneam asta numai în treacăt.

Principalul este însă faptul că Duma a IV-a, după ce cadeții au lansat apeluri în favoarea sprijinirii ei, a adoptat formula naționaliștilor !

Numai un orb poate să nu vadă că sprijinirea Dumei a IV-a înseamnă sprijinirea *octombriștilor șovăielnici*.

Cadeții se laudă că, prin sprijinul lor, ei împing pe octombriști spre opoziție. Să admitem pentru moment că așa este. Dar care este baza pe care se situează această opoziție octombriștă ? În cel mai bun caz, atunci cînd este opoziționistă, ea se situează, fără doar și poate, pe pozițiile liberalismului contrarevoluționar. Că ea continuă să *depindă* de miniștri și să *le facă pe plac*, acest lucru l-a dovedit pînă și „progresistul“ N. Lvov, care, fără îndoială, a dus o politică de *complezență* atunci cînd l-a exclus pe Șcepkin de la două ședințe pentru o expresie de o sută de ori mai puțin tare decît cele folosite în mod obișnuit de cei de dreapta !

Chemînd poporul să sprijine pe octombriștii șovăielnici, cadeții au pretenția ca democrația să fie la remorca celor mai răi dintre liberali.

Democrația a văzut însă de sute de ori, din exemple mult mai serioase, cîte parale fac liberalii noștri. Ea ar fi lipsită de putere și decapitată dacă ar urma din nou pe liberali.

Ciocnirile dintre burghezie și guvern nu sînt întîmplătoare, ci ele constituie un indiciu că o criză profundă se apropie din toate părțile. De aceea se impune să urmărim cu atenție aceste ciocniri. Dar democrația va putea să

obțină ceva mai bun pentru Rusia numai în cazul când nu-și va uita nici un moment obligația ei de a se îngriji de dezvoltarea, în rîndurile populației, a conștiinței că democrația are sarcini de sine stătătoare, spre deosebire de liberalism, în opoziție cu el, în pofida șovăielilor lui.

„Pravda” nr. 139 din 20 iunie 1913
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

TEZE ÎN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA NAȚIONALĂ¹⁰⁰

1. Paragraful din programul nostru (cu privire la auto-determinarea națiunilor) nu poate fi interpretat decît în sensul unei autodeterminări *politice*, adică al dreptului la despărțire și la formarea de state independente.

2. Acest punct din programul social-democrat constituie pentru social-democrația din Rusia un punct *absolut* necesar

(a) atît în virtutea principiilor fundamentale ale democrației în general,

(b) cît și datorită faptului că pe teritoriul Rusiei, și *anume la periferia ei*, se află o serie de națiuni avînd condiții economice, de trai etc. net deosebite și care (ca și toate națiunile din Rusia, în afară de velicoruși) sînt crîncen asuprite de monarhia țaristă ;

(c) în sfîrșit, și datorită faptului că în toată Europa răsăriteană (Austria și Balcanii) și în Asia, adică în țările vecine cu Rusia, transformarea burghezo-democratică a statelor — care pretutindeni în lume a dus, într-o măsură mai mare sau mai mică, la crearea de state naționale independente sau de state formate din naționalități cît mai apropiate și înrudite între ele — nu a luat încă sfîrșit sau se află abia la început.

(d) Rusia este în prezent țara cu cea mai înapoiată și mai reacționară orînduire de stat în comparație cu *toate* țările care o înconjură, începînd — la apus — cu Austria, în care de la 1867 încoace s-au consolidat bazele libertății politice și ale regimului constituțional, iar acum s-a intro-

duș și votul universal, și terminînd — la răsărit — cu China republicană. De aceea, în întreaga lor propagandă, social-democrații din Rusia trebuie să insiste asupra dreptului tuturor naționalităților de a forma state independente sau de a alege liber statul din care vor să facă parte.

3. Recunoașterea de către social-democrație a dreptului tuturor naționalităților la autodeterminare obligă pe social-democrați

(a) să fie categoric ostili oricărei folosiri a violenței, sub orice formă, de către națiunea dominantă (sau majoritară) față de națiunea care dorește să se despartă sub raportul vieții de stat ;

(b) să ceară ca problema unei asemenea despărțiri să fie hotărîută exclusiv de populația de pe teritoriul respectiv pe baza votului universal, direct, egal și secret ;

(c) să ducă o luptă neobosită atît împotriva partidelor octombriste-ultrareacționare cît și împotriva celor liberale-burgheze („progresiștii“, cadeții etc.) ori de cîte ori acestea apără sau îngăduie asuprirea națională în general sau contestă dreptul națiunilor la autodeterminare în special.

4. Recunoașterea de către social-democrație a dreptului tuturor naționalităților la autodeterminare nu înseamnă cîtuși de puțin că social-democrația renunță să aprecieze în mod de sine stătător, în fiecare caz în parte, oportunitatea despărțirii de stat a unei națiuni sau a alteia. Dimpotrivă, social-democrații trebuie să aprecieze neapărat în chip de sine stătător oportunitatea unei asemenea despărțiri, luînd în considerare atît condițiile de dezvoltare a capitalismului și condițiile de asuprire a proletarilor de diferite națiuni de către burghezia unită aparținînd tuturor naționalităților, cît și sarcinile generale ale democrației, și în primul rînd și mai presus decît orice interesele luptei de clasă a proletariatului pentru socialism.

Din acest punct de vedere trebuie să se țină seama în special de următorul fapt. În Rusia există două națiuni care datorită unei serii întregi de condiții istorice și de trai au atins un grad mai mare de civilizație și se află într-o situație mai deosebită și ar putea să realizeze în modul cel mai simplu și „mai firesc“ dreptul la despărțire. Este vorba de Finlanda și Polonia. Experiența revoluției din

1905 a arătat că, chiar în sînul acestor două națiuni, clasele dominante, moșierimea și burghezia, mînate *de teama* pe care le-o inspiră proletariatul revoluționar finlandez și polonez, resping ideea luptei revoluționare pentru libertate și încearcă o apropiere de clasele dominante din Rusia și de monarhia țaristă.

De aceea social-democrația trebuie să prevină cu toată energia proletariatul și clasele de oameni ai muncii de toate naționalitățile că sînt pur și simplu înșelate cu ajutorul lozincilor naționaliste de către burghezia „proprie”, care, intrînd în alianță atît economică cît și politică cu burghezia altor națiuni și cu monarhia țaristă, se străduiește ca, prin discursuri mieroase sau înflăcărute despre „patrie”, să *dezbin*e proletariatul și să-i *abată atenția* de la manevrele ei.

Fără o alianță cît mai strînsă și mai deplină între muncitorii tuturor națiunilor în cadrul tuturor organizațiilor muncitorești fără excepție, proletariatul nu poate să ducă lupta pentru socialism și să-și apere interesele economice cotidiene.

Proletariatul nu poate cuceri libertatea altfel decît pe calea luptei revoluționare pentru răsturnarea monarhiei țariste și pentru înlocuirea ei cu o republică democratică. Monarhia țaristă *excl*ude libertatea și egalitatea în drepturi a naționalităților, fiind în același timp principalul reazem al barbariei, atrocității și reacțiunii atît în Europa cît și în Asia. Or, răsturnarea acestei monarhii o poate înfăptui numai proletariatul unit al tuturor naționalităților din Rusia, în fruntea elementelor consecvent democratice și capabile de luptă revoluționară din rîndurile maselor muncitoare ale tuturor naționalităților.

De aceea muncitorul care pune unitatea politică cu burghezia națiunii „proprii” mai presus de unitatea deplină cu proletarii tuturor națiunilor acționează împotriva intereselor sale, împotriva intereselor socialismului și ale democrației.

5. Militînd pentru o orînduire de stat consecvent democratică, social-democrația cere absoluta egalitate în drepturi între naționalități și luptă împotriva oricăror privilegii instituite în folosul unei naționalități sau al cîtorva.

Social-democrația respinge îndeosebi ideea unei limbi „de stat” unice. În Rusia, o astfel de limbă este cu totul de prisos, deoarece peste șapte zecimi din populația Rusiei e formată din popoare slave înrudite, care, dacă ar avea o școală liberă într-un stat liber, datorită cerințelor circulației economice, ar găsi cu ușurință posibilitatea de a se înțelege fără ca vreo limbă să aibă privilegii „de stat”.

Social-democrația cere înlocuirea vechii împărțiri administrative a Rusiei, împărțire stabilită de moșierii iobăgiști și de funcționarii statului feudal-absolutist, printr-o împărțire bazată pe cerințele vieții economice actuale și care să țină seama, în măsura posibilului, de structura națională a populației.

Toate regiunile statului care se deosebesc prin modul de viață al populației sau prin structura ei națională trebuie să se bucure de largi drepturi de autoadministrare și de autonomie în cadrul unor instituții create pe bază de vot universal, egal și secret.

6. Social-democrația cere promulgarea unei legi generale care să ocrotească drepturile oricărei minorități naționale în orice regiune a statului. Această lege trebuie să prevadă că orice măsură prin care majoritatea națională ar încerca să-și creeze vreun privilegiu național sau să restrângă drepturile unei minorități naționale (în domeniul învățămîntului, al folosirii limbii, în materie de buget etc.) este declarată nulă și neavenită, iar aplicarea ei interzisă sub sancțiune penală.

7. Social-democrația respinge lozinca „autonomiei culturale-naționale” (sau „naționale” pur și simplu) și proiectele de înfăptuire a acesteia, deoarece această lozincă (1) se află într-o evidentă contradicție cu internaționalismul luptei de clasă a proletariatului, (2) ușurează atragerea proletariatului și a maselor muncitoare în sfera de influență a ideilor naționalismului burghez, (3) poate abate atenția de la sarcina transformărilor consecvent democratice ale statului în ansamblu, singurele transformări în stare să asigure o pace națională (în măsura în care un asemenea lucru este în genere posibil în capitalism).

Dat fiind că problema autonomiei cultural-naționale capătă în rîndurile social-democrației o deosebită acuitate, vom da cîteva lămuriri în legătură cu această teză.

(a) Lansarea, directă sau indirectă, a lozincii culturii *naționale* este inadmisibilă din punctul de vedere al social-democrației. Această lozincă este greșită, deoarece chiar în capitalism întreaga viață economică, politică și spirituală a omenirii se internaționalizează într-o măsură din ce în ce mai mare. Socialismul o internaționalizează cu totul. Cultura internațională pe care o creează de pe acum în mod sistematic proletariatul din toate țările nu asimilează „cultura națională” (a unei colectivități naționale oarecare) în totalitatea ei, ci ia din *fiecare* cultură națională *exclusiv* elementele ei consecvent democratice și socialiste.

(b) Dintre toate programele social-democrației, numai § 3 din programul de la Brünn (Brno) al social-democrațiilor austriece ne oferă un exemplu — și probabil singurul exemplu — de apropiere, deși timidă, de lozinca culturii naționale. În acest § 3 se declară : „Toate regiunile autonome populate de una și aceeași națiune formează o uniune națională unitară, care-și rezolvă chestiunile naționale în cadrul unei autonomii depline”.

Este vorba aici de o lozincă de compromis, întrucît nici nu se pomenește de autonomie națională exteritorială (personală). Dar și această lozincă este greșită și dăunătoare, deoarece în general nu e sarcina social-democrațiilor ruse să unească într-o singură națiune pe germanii din Lodz, Riga, Petersburg și Saratov. Sarcina noastră este să luptăm pentru un democratism deplin și pentru desființarea *tuturor* privilegiilor naționale în vederea unirii muncitorilor germani din Rusia cu muncitorii tuturor celorlalte națiuni în opera de apărare și dezvoltare a culturii internaționale a socialismului.

Cu atît mai greșită este lozinca autonomiei naționale exteritoriale (personale) cu parlamente naționale (după cum preconizează planul promotorilor consecvenți ai acestei lozinci) și cu secretari de stat naționali (O. Bauer și K. Renner). Instituirea unor asemenea foruri, care sînt în contradicție cu toate condițiile economice din țările capitaliste și care n-au fost încercate în nici un stat democratic

din lume, este un vis oportunist al unor oameni care au încetat să creadă în crearea unor instituții consecvent democratice și care își închipuie că în izolarea artificială atât a proletariatului cât și a burgheziei fiecărei națiuni în unele probleme („culturale“) vor găsi o scăpare de vrajba națională întreținută de burghezie.

Împrejurările obligă uneori pe social-democrați să accepte temporar o soluție de compromis sau alta, dar noi nu trebuie să împrumutăm de la alte țări soluții de compromis, ci soluții consecvent social-democrate. A împrumuta nereușita încercare de compromis a austriecilor este cu atât mai puțin indicat acum, când și în Austria ea a suferit un eșec total, ducând la separatism și la desprinderea social-democrațiilor cehi.

(c) Istoria lozincii „autonomiei cultural-naționale“ în Rusia arată că ea a fost adoptată de *toate* partidele burgheze evreiești fără excepție, și *numai* de partidele evreiești, pe care Bundul le-a urmat în mod necritic, dând dovadă de inconsecvență atunci când respinge în același timp ideea unui parlament (seim) național evreiesc și a unor secretari de stat naționali evrei. Or, chiar și social-democrații din Europa care admit sau care susțin lozinca de compromis a autonomiei cultural-naționale recunosc că, în ceea ce-i privește pe evrei, această lozincă este complet irealizabilă (O. Bauer și K. Kautsky). „Evreii din Galiția și din Rusia sînt mai curînd o castă decît o națiune, și tentativele de a constitui evreimea ca o națiune nu sînt decît încercări de a menține o castă“ (K. Kautsky).

(d) În țările civilizate observăm că o apropiere destul de deplină (relativ) de ceea ce constituie o stare de pace națională în condițiile capitalismului are loc *numai* acolo unde democratismul, în toată structura și conducerea statului, se înfăptuiește la *maximum* (Elveția). Lozincile democratismului consecvent (republică, miliție, funcționari aleși de popor etc.) unesc în jurul lor proletariatul, masele muncitoare și, în general, tot ce este înaintat în rîndurile fiecărei națiuni, în numele luptei pentru condiții care să excludă posibilitatea oricărui privilegiu național cât de mic, în timp ce lozinca „autonomiei cultural-naționale“ propovăduiește separarea națiunilor în domeniul învăță-

mîntului (sau „în domeniul culturii“ în general), separare pe deplin compatibilă cu menținerea bazelor a tot felul de privilegii (inclusiv a celor naționale).

Lozincile democratismului consecvent *unesco* proletariatul și democrația progresistă aparținînd tuturor națiunilor (elemente care au nevoie nu de separarea elementelor democrate ale națiunilor în toate domeniile, inclusiv cel al învățămîntului, ci de unirea lor), în timp ce lozinca autonomiei cultural-naționale *separă* proletariatul diferitelor națiuni, legîndu-l de elementele reacționare și burgheze ale fiecărei națiuni în parte.

Lozincile democratismului consecvent sînt cu totul inacceptabile atît pentru reacționarii cît și pentru burghezii contrarevoluționari ai tuturor națiunilor, în timp ce lozinca autonomiei cultural-naționale este pe deplin acceptabilă pentru reacționarii și burghezii contrarevoluționari ai anumitor națiuni.

8. Întregul complex de condiții politice și economice din Rusia cere, așadar, în mod categoric social-democrației să realizeze *contopirea* muncitorilor de toate naționalitățile în *toate* organizațiile proletare fără excepție (organizații politice, sindicale, cooperatiste, culturale etc. etc.). Nu principiul federativ în construcția de partid și nici formarea unor grupuri social-democrate naționale, ci unitatea proletarilor de toate naționalitățile dintr-o anumită regiune concomitent cu desfășurarea propagandei și agitației în *toate* limbile proletariatului localnic, cu lupta comună a muncitorilor tuturor naționalităților împotriva oricăror privilegii naționale și cu autonomia organizațiilor locale și regionale ale partidului.

9. Cei peste zece ani de experiență din istoria P.M.S.D.R. confirmă tezele de mai sus. Partidul ia ființă în 1898 ca partid „pe întreaga Rusie“, adică ca partid al proletariatului tuturor naționalităților din Rusia. El rămîne un partid „pe întreaga Rusie“ și în 1903, atunci cînd Bundul iese din partid, după ce congresul partidului respinge cerința sa de a fi considerat drept *unicul* reprezentant al proletariatului evreiesc. În 1906—1907 viața dovedește cît se poate de limpede inconsistența acestei cerințe; numeroși proletari evrei continuă să participe activ la munca

social-democrată comună într-o serie de organizații locale, și Bundul se reîntoarce în partid. La Congresul de la Stockholm (1906) intră în partid și social-democrații polonezi și letoni, care se situează pe punctul de vedere al autonomiei *teritoriale*, dar congresul *nu* acceptă principiul federativ și cere unirea în cadrul organizațiilor locale a social-democraților de toate naționalitățile. Acest principiu este înfăptuit de mulți ani în Caucaz, este înfăptuit la Varșovia (muncitorii polonezi și soldații ruși), la Vilno (muncitorii polonezi, letoni, evrei și lituanieni), la Riga ; în toate aceste trei din urmă centre, el este înfăptuit *împotriva* Bundului, care păstrează o atitudine separatistă și se ține deoparte. În decembrie 1908, conferința P.M.S.D.R. adoptă o rezoluție specială, care reafirmă cerința *unității* muncitorilor de toate naționalitățile *nu pe baza principiului* federativ. Neîndeplinirea hotărârii partidului de către bundiștii-separatiști, care s-au comportat astfel ca niște scizioniști, duce la faliment întreagă această „fedeerație de cea mai rea speță”¹⁰¹, apropiere pe separatiștii bundiști de separatiștii cehi și invers (vezi articolul lui Kosovski în „Nașa Zarea” și organul separatiștilor cehi „Der čehoslavische Sozialdemokrat”, 1913, nr. 3, despre Kosovski) și, în sfârșit, la conferința din august (1912) a lichidatorilor, duce la tentativa separatiștilor bundiști și a lichidatorilor, precum și a unei părți dintre lichidatorii caucazieni, de a strecura *prin contrabandă* în programul partidului „autonomia cultural-națională” *fără a o fi susținut în fond!*

Atât în Polonia cât și în Ținutul leton și în Caucaz, muncitorii social-democrați revoluționari se situează, ca și pînă acum, pe punctul de vedere al autonomiei teritoriale și al *unității* muncitorilor social-democrați de toate naționalitățile. Disidența lichidatorist-bundistă și alianța Bundului cu *nesocial-democrații* la Varșovia fac ca *întreaga* problemă națională, atât pe plan teoretic cât și pe planul construcției de partid, să devină pentru toți social-democrații o problemă *la ordinea zilei*.

Soluțiile de compromis au fost anihilate tocmai de cei care le-au preconizat împotriva voinței partidului, iar glasurile celor care cer unitatea muncitorilor social-demo-

crați de toate naționalitățile răsună mai puternic ca oricând.

10. Naționalismul agresiv și ultrareacționar al monarhiei țariste și apoi înviorarea naționalismului *burghez* — atât a celui *velicorus* (d-l Struve, „*Ruskaia Molva*“, „*progresistii*“ etc.) cât și a celui ucrainean, polonez (antisemitismul „*democrației*“ *narodoviste*¹⁰²), gruzin, armean etc., — toate acestea reclamă în mod imperios ca organizațiile social-democrate din toate regiunile Rusiei să acorde o atenție mai mare decât pînă acum problemei naționale și să elaboreze în această problemă soluții strict marxiste în spiritul internaționalismului consecvent și al unității proletarilor de toate națiunile.

(α) Lozinca culturii naționale este greșită și nu exprimă decît mărginire burgheză în înțelegerea problemei naționale. Cultura internațională.

(β) Permanentizarea divizării naționale și promovarea unui naționalism rafinat; unirea, apropierea, amestecul națiunilor și promovarea principiilor unei *alte* culturi, a unei culturi internaționale.

(γ) Dezolarea micului burghez (lupta zadarnică împotriva vrajbei naționale) și teama de transformări radical democratice și de mișcarea socialistă; numai transformările radical democratice pot instaura pacea națională în statele capitaliste și numai socialismul este în stare să pună capăt vrajbei naționale.

(δ) Curii naționale în domeniul învățămîntului¹⁰³.

(ε) Evreimea.

Scris în jurul datei de 26 iunie
(9 iulie) 1913

Publicat pentru prima oară în 1925
în „*Culegeri din Lenin*“, vol. III

Se tipărește după manuscris

CUVINTE INSTRUCTIVE

D-l Izgoev, cunoscutul renegat care pînă în 1905 a fost social-democrat, pentru ca apoi „să se cumițească” repede..., devenind, după 17 octombrie, liberal de dreapta, acordă adeseori în „Russkaia Mîsl”, principalul organ al liberalismului „octombrist” sau contrarevoluționar, o binevoitoare atenție social-democrației.

Nu putem decît să recomandăm muncitorilor dornici să se orienteze cît mai temeinic în problemele serioase ale politicii muncitorești articolul d-lui Izgoev apărut în ultimul număr — din iunie a.c. — al revistei „Russkaia Mîsl”.

E bine să chibzuim îndelung asupra laudelor entuziaste aduse *ideologiei* și *tacticii* lichidatoriste, adică tocmai principiilor fundamentale ale lichidatorismului, laude pe care d-l Izgoev le împarte din belșug. Liberalii nu pot avea decît cuvinte de laudă pentru principiile și tactica reprezentanților politicii muncitorești liberale !

E bine să chibzuim îndelung asupra raționamentelor tactice proprii ale d-lui Izgoev, care simpatizează întru totul cu lichidatorii, dar care a trecut totuși prin „cursul primar marxist” și înțelege necesitatea de a căuta rădăcinile serioase ale serioasei lupte dintre partiiți și lichidatori.

Din păcate, trebuie să ne mulțumim cu foarte scurte citate din instructivul articol al d-lui Izgoev și cu extrem de sumare și incomplete comentarii la aceste citate.

Succesele bolșevismului, după părerea d-lui Izgoev, depind „de gradul de speranță în dezvoltarea pașnică a

Rusiei în direcția constituțională, fie ea și de tip german. Se știe doar că în Germania s-a dovedit posibilă o constituție monarhistă care acordă anumite libertăți, fără măsuri excepționale, și care permite o largă dezvoltare a partidului muncitoresc social-democrat. Este posibilă în Rusia o asemenea constituție? Șansele lichidatorilor și ale bolșevicilor cresc sau scad în măsura în care balanța înclină într-o parte sau alta...“

„...Dacă nu se va pune stavilă presiunii reacțiunii, dacă forțele constituționaliste din Rusia se vor dovedi insuficiente pentru o transformare pașnică a statului, atunci bolșevismul va învinge, fără îndoială, și-i va împinge pe lichidatori pe ultimul plan“. Cât despre d-l Izgoev, el taxează pe bolșevici drept anarhiști, în timp ce pe lichidatori îi consideră „social-democrați adevărați“, care în mod absolut judicios elimină primele două puncte din platforma bolșevică și le înlocuiesc cu o coaliție liberă !!

„Furtuna va trece — scrie d-l Izgoev —, va veni vremea unei activități pozitive, și atunci lichidatorii vor fi din nou (!!) în fruntea clasei muncitoare“. Asta visează d-l Izgoev. Tactica lichidatoristă va fi admirabilă, spune el, atunci când „va trece furtuna“... Și iată care sînt „ideile lui cu privire la tactică“ :

„Reflectînd mai profund asupra tacticii bolșevice, va trebui să recunoaștem că ea este construită pe convingerea că în Rusia lupta pentru constituția monarhistă... (punctele de suspensie aparțin lui Izgoev) a luat sfîrșit la 3 iunie. Mai departe se duce lupta, poate, pentru o democrație imediată sau consecventă, însă, avînd în vedere sistemul istoric cardinal al Rusiei, o altă constituție în afară de cea de la 3 iunie nu poate exista. Constituționaliștii ruși pot conta numai pe o constituție fără libertăți, dar care în schimb să îngăduie decretarea stării excepționale. Considerăm că punctul de vedere bolșevic, deși diametral opus, dar înrudit cu cel ultrareacționar este greșit și dăunător din punct de vedere politic. Totuși nu i se poate imputa lipsa de conținut. Îndelungata neputință a constituționaliștilor ruși de a da țării garanțiile unei ordini de drept ar putea să justifice în viitor și pesimismul bolșevic. Deocamdată însă, acest pesimism, după cum a remarcat, pe bună dreptate, ziarul «Luci»... (nici că se putea altfel !)..., nu duce decît la identificarea cu elementele semianarhice...“ (și d-l Izgoev, plin de nemărginită admirație față de „Luci“, dă o serie de citate din articolele lichidatoriste).

În general, ceea ce d-l Izgoev denumește pesimism este pesimism în ceea ce privește moșierii și burghezia. Dacă nu cumva un asemenea „pesimism“ este indisolubil legat de optimismul cu privire la proletariat în primul rând, iar apoi cu privire la oamenii muncii din masele mic-burgheze, iată un lucru la care d-l Izgoev se teme să se gândească. Și are de ce se teme!

Ceea ce este mai ciudat în aceste sărutări împărțite cu atîta dărnicie lichidatorilor de către acest renegat, ceea ce este mai instructiv în spusele acestui liberal e faptul că el, simpatizînd întru totul cu lichidatorii, *nu are curajul* să afirme că tactica bolșevică este *lipsită de conținut*. El, care este adept al dezvoltării „pașnice“ și al oportunistului lichidatorist, *nu poate* promite în nici un caz victoria tocmai a unei asemenea dezvoltări!! El, dușmanul furibund al bolșevismului, care ne împrășcă cu mii de invective (anarhiști, blanquiști, oameni care se îndeletnicesc numai cu lauda de sine etc. etc.), el, amicul duios al lichidatorilor, *este nevoit* să admită că bolșevismul va învinge dacă „se va dovedi că în Rusia nu sînt suficiente forțe constituționale“ (adică dacă acestea vor fi tot atîtea cîte sînt acum...)!!

Furiosul domn Izgoev, bun cunoscător al problemelor social-democrației, dar nu prea perspicace de felul lui, nu a observat că prin toate aceste raționamente *.

și a smuls frunza de viță cu care se acoperă d-nii F.D., L.S., Ejov, Larin, Martov, Potresov & Co.

Îți mulțumim, îți mulțumim din suflet, d-le Izgoev, care ești atît de furios pe bolșevici! Adevărul supără. Și i-ai supărat, *fără să vrei*, pe prietenii d-tale lichidatori. D-ta îi îmbrățișezi cu atîta „tandrețe“, încît ajungi să-i sugrumi.

Încă cîteva cuvinte în legătură cu o problemă pur istorică. De ce în Germania „s-a dovedit posibilă“ tocmai o astfel de constituție, mai pe placul liberalismului contra-revoluționar decît cea franceză? Numai pentru că — află acest lucru, furiosule, dar neîndemînaticule domn Iz-

* Pagina următoare din manuscris nu a fost găsită. — Nota red.

goev —, numai pentru că această constituție s-a dovedit a fi *rezultanta* tendințelor lui Bismarck și ale liberalilor, care se temeau să acorde libertăți muncitorilor, și a tendințelor muncitorilor, care au luptat, atât în deceniul al 5-lea cât și în al 6-lea și al 7-lea, pentru o democratizare *deplină* a Germaniei. *Atunci* muncitorii din Germania s-au dovedit slabi. De aceea Bismarck și liberalii din Prusia au ieșit *pe jumătate* învingători. Dacă muncitorii din Germania ar fi fost ceva mai tari, Bismarck ar fi învins numai pe sfert. Dacă ar fi fost și mai tari, Bismarck nu ar fi învins de loc. Germania a obținut libertăți, în pofida lui Bismarck, *în pofida* liberalilor din Prusia, *numai* datorită eforturilor perseverente și tenace ale clasei muncitoare (în parte și ale democrației mic-burgheze, însă asta într-o măsură foarte mică) în vederea unei depline democratizări.

Nu înțelegi nimic de aici, d-le Izgoev? Nu pricepi că și în ceea ce privește Germania istoria a justificat tactica „bolșevică”? Supără-te cât mai puțin pe bolșevici, „giu-giuiește-te” cât mai puțin cu lichidatorii, și poate că atunci vei înțelege ceva.

V. I.

(sau nesemnat)

P.S. Dacă articolul nu va putea fi publicat, vă rog foarte mult să-l trimiteți la „Prosveșcenie”. După părerea mea însă, e mai bine să apară ca foileton în „Pravda”.

Scrie la începutul lunii iulie 1913

*Publicat pentru prima oară în 1925
în revista „Krasnala Novi” nr. 1*

Se tipărește după manuscris

IMAGINI DIN VIAȚĂ

Ori de câte ori se vorbește despre iobăgism în viața din Rusia în general și în satul rusesc în special, apar proteste din partea liberalilor noștri, în special din partea aceloră căroră le place să se dea drept cvasimarxiști. Auzi, iobăgism în Rusia secolului al XX-lea! Asta nu-i nimic altceva decât „agitație“...

Și totuși în satul rusesc de astăzi întâlnești la tot pasul imagini cât se poate de vii ale iobăgismului, și numai blestemata inerție a filistinului din Rusia, „deprins cu de toate“, îl face să treacă nepăsător pe lângă ele.

Iată una din aceste imagini, luată de noi din culegerea oficială de hotărâri ale adunării zemstvei guberniale din Cernigov pe o perioadă de 10 ani, 1900—1909.

„O pată neagră pentru zemstva noastră — scrie cu această ocazie d-l Hijneakov („Russkoe Bogatstvo“) — este persistența, *pină în zilele noastre*, a modului arhaic de întreținere a drumurilor de țară cu ajutorul prestației în natură... Ca să nu mai vorbim de profunda nedreptate pe care o constituie faptul că aceste prestații sînt efectuate numai de țărani..., revoltător este însuși modul de efectuare a lor. După topirea zăpezilor sau după ploii torențiale, staroștii sâtești, de obicei în urma unui ordin drastic din partea ureadnicului de poliție, «scot poporul de prin case», cum se spune pe la noi, să repare drumul. Munca se face fără nici un rost, fără nivelări, fără nici un fel de indicații tehnice. Mi-a fost dat să asist la o asemenea muncă efectuată cu o deosebită energie, cu apostrofe amenințătoare din partea ureadnicilor, *cu lovituri de nagaică aplicate celor care nu-și dădeau destulă silință*. Era spre sfîrșitul verii și se aștepta să treacă pe acolo guvernatorul... Pe o întindere de aproape trei verste se aflau vreo 500 de bărbați și femei cu cazmale în mînă. La porunca ureadnicilor, ei au săpat șanțuri cu totul inutile, care după

aceea au trebuit să fie astupate... Iar zemstva noastră, în decursul celor aproape 50 de ani de existență, nu numai că nu s-a îngrijit să ridice de pe umerii țăranilor această povară, ci o sporește într-una..."

Această zemstvă, ca toate zemstvele din Rusia, este o zemstvă moșierească.

Așadar, moșierii sporesc într-una străvechile „prestații“ ale țăranilor. Din ordinul moșierilor, ureadnicii și staroștii „scot poporul de prin case“, silind sute de țărani să-și lase baltă treburile gospodărești și să „sape șanțuri cu totul inutile“, „fără nici un rost“, și aplicând „lovituri de nagaică celor care nu-și dau destulă silință“.

Iată unde sînt rădăcinile puterii Purișkevicilor, Markovilor & Co. Și ce respingător de fățarnice apar, în lumina acestor rădăcini, moderatele și spilcuitele noastre programe liberale conformiste și reformiste !

„Pravda“ nr. 149 din 2 Iulie 1913
Semnat : T — I n

Se lipărește după textul
apărut în ziar

SUSPENDAREA ACTIVITĂȚII DUMEI ȘI DEZORIENTAREA LIBERALILOR

Deși a trecut mai bine de o săptămână de când Duma a IV-a a luat vacanță¹⁰⁴, ziarele nu au încetat să vorbească despre ea și să facă aprecieri asupra activității ei. Nemulțumirea generală față de Duma a IV-a este recunoscută de toată lumea. Nemulțumiți sînt nu numai liberalii, nu numai opoziția „responsabilă” (în fața moșierilor); nemulțumiți sînt și octombriștii. Nemulțumiți sînt cei de dreapta.

Această nemulțumire a moșierilor reacționari și a burgheziei reacționare față de Duma ultrareacționară este, desigur, extrem de caracteristică și de semnificativă. Aceste clase au făcut *tot* ce le-a stat în putință pentru a asigura așa-zisa dezvoltare „constituțională” „pașnică”.

Au făcut *totul* — și au fost siliți să se convingă că n-a ieșit *nimic*! De aici starea de nemulțumire generală care a cuprins pînă și tabăra moșierilor și a burgheziei. Nu se mai observă nici la cei de dreapta și nici la octombriști acea încîntare și acel entuziasm față de sistemul de la 3 iunie, atît de caracteristice în perioada Dumei a III-a.

Așa-zisele clase „superioare” și „vîrfurile” social-politice de la noi *nu pot* conduce Rusia ca înainte, deși temelia organizării și conducerii Rusiei este pe de-a-ntregul stabilită *de ei* și pusă la punct în interesul *lor*. Iar „cei de jos” sînt stăpîniți de dorința de a schimba această conducere.

Coincidența între această imposibilitate pentru „vîrfuri” de a conduce ca și înainte treburile statului și această prunțată lipsă de dorință a „celor de jos” de a se împăca

cu o astfel de conducere constituie tocmai ceea ce poartă denumirea (ce-i drept, nu tocmai exactă) de criză politică pe plan național.

Agravarea acestei crize chiar sub ochii noștri este un fapt, și, credem, un fapt incontestabil.

S-ar părea că de aici decurge destul de clar pentru democrați, și chiar pentru oamenii raționali din rîndul liberalilor, că centrul de greutate al tendințelor spre mai bine nu este Duma, că ea nu este decît un indiciu imprecis în această direcție.

Dar liberalii noștri și-au pierdut de mult simțul măsurii. „Atît Duma a III-a cît și Duma a IV-a sînt o parodie de reprezentanță națională“, scria autorul unui editorial din „Reci“, „*dar tocmai ele există, și hic Rhodus, hic salta*“ (dicton latinesc, care înseamnă textual: „aici e Rhodos, aici să dansezi“, adică: aici e principalul, aici e esența; aici demonstrează, aici luptă).

Vă înșelați, domnilor! *Nu* aici este „Rhodos“ și *nu* aici va fi „dănțuiala“, după cum *nu* aici a început ea.

Numai niște lachei ai moșierilor și ai sacului cu bani pot considera Duma a IV-a drept un „Rhodos“ pentru democrație, numai ei pot uita că, în afară de Dumă, „*există*“, de pildă, mișcarea muncitorească, care prezintă o importanță națională, oricît ar trece sub tăcere această importanță liberalii, oricît ar trunchia și ar ciunti această importanță reprezentanții politicii muncitorești liberale — lichidatorii.

„Am făcut noi oare — se întreabă „Reci“ — tot ce ne sta în puțință pentru a influența Duma, pentru a o constrînge să urmeze și să satisfacă cerințele noastre?“

Cam agramat, dar destul de limpede. „Noi“, adică moșierii și burghezia. Numai *această* „societate“ o vede „Reci“, numai *această* opinie „publică“, numai ea îl interesează.

A constrînge pe moșierii cei mai reacționari „să satisfacă cerințele“ moșierimii liberale și ale burgheziei libe-

răle, care nu știu nici ele ce „să ceară“, ce să dorească : o schimbare spre mai bine sau slăbirea mișcării muncitorești de amploare națională, care înfăptuiește această schimbare.

Sărăcuții de liberali !

„Pravda“ nr. 151 din 5 iulie 1913

Se tipărește după textul
apărut în ziar

AL V-LEA CONGRES INTERNAȚIONAL PENTRU COMBATEREA PROSTITUȚIEI

La Londra și-a încheiat de curînd lucrările „cel de-al V-lea Congres internațional pentru combaterea traficului cu fete“.

Ducesele, contesele, episcopii, pastorii, rabinii, funcționarii de poliție și tot felul de filantropi burghezi s-au pus cu toții în mișcare cu acest prilej ! Cîte dineuri de gală nu s-au organizat și cîte recepții oficiale dintre cele mai fastuoase ! Și cîte discursuri solemne nu s-au rostit pe tema caracterului dăunător și abject al prostituției !

Dar ce mijloace de luptă au preconizat distinșii delegați burghezi la acest congres ? În special două mijloace : religia și poliția. Asta, zic ei, este leacul cel mai sigur și mai garantat împotriva prostituției. Un delegat englez, după cum relatează corespondentul din Londra al ziarului „Leipziger Volkszeitung“¹⁰⁵, s-a lăudat că a cerut în parlament *pedeapsa corporală* pentru verigășie. Iată cum arată, în vremea noastră, eroul „civilizat“ al luptei împotriva prostituției !

O doamnă din Canada și-a manifestat admirația față de poliție și față de serviciul feminin de supraveghere polițienească a femeilor „pierdute“, iar în ceea ce privește majorarea salariilor a remarcat că muncitoarele nu merită o retribuție mai bună.

Un pastor german tună și fulgeră împotriva materialismului, care, afirmă el, se răspîndește astăzi tot mai mult în rîndurile poporului și contribuie la răspîndirea amorului liber.

Atunci cînd delegatul austriac Gärtner a încercat să ridice problema cauzelor sociale ale prostituției, problema sărăciei și mizeriei familiilor de muncitori, a exploatării muncii copiilor, a condițiilor de locuit insuportabile etc., oratorul a fost redus la tăcere prin strigăte ostile !

În schimb, despre unele înalte personaje s-au povestit, printre grupurile de delegați, lucruri înălțătoare și instructive. Atunci cînd, de pildă, împărăteasa Germaniei se întîmplă să viziteze vreo maternitate din Berlin, mamelor cu copii „nelegitimi“ *li se pun verighete* pentru ca prezența unor mame necăsătorite să nu șocheze o persoană atît de sus-pusă ! !

După toate acestea, se poate aprecia ce respingătoare fățarnicie burgheză domnește la aceste congrese aristocrato-burgheze. Acrobații filantropiei și apărătorii polițienești ai batjocurii la adresa sărăciei și mizeriei se adună pentru „a combate prostituția“, pe care tocmai aristocrația și burghezia o întrețin...

„Raboceala Pravda“ nr. 1
din 13 iulie 1913
Semnal : W.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

VORBE ȘI FAPTE

La noi se face mereu greșeala de a aprecia lozincile, tactica unui anumit partid sau grupări, orientarea lui în general după intențiile sau motivele pe care le invocă el însuși. O asemenea apreciere nu e bună la nimic. Iadul, cum s-a spus de multă vreme, este pavat cu cele mai bune intenții.

Aici nu este vorba de intenții, de motive sau de vorbe, ci de condițiile obiective, independente de ele, care determină soarta și importanța lozincilor, a tacticii sau a orientării, în general, a unui anumit partid sau grup.

Să facem din acest punct de vedere o analiză a principalelor probleme ale mișcării muncitorești contemporane. Greva de la 1—3 iulie din Petersburg a cuprins peste 62 000 de muncitori, chiar după evaluările ziarelor burgheze „Reci” și „Russkoe Slovo”, care în asemenea cazuri au prezentat întotdeauna date micșorate.

Avem, prin urmare, în față acțiunea unei mase de peste 60 000 de oameni. După cum se știe, motivul direct a fost, de data aceasta, protestul împotriva persecutării presei muncitorești, a confiscării ei zilnice etc. etc. Știm, de asemenea, din informațiile publicate chiar de ziare ca „Novoe Vreemea”, „Reci”, „Sovremenka”¹⁰⁶, „Russkoe Slovo” că în cuvântările lor etc. muncitorii au subliniat importanța pe care o prezintă protestul lor pentru întregul popor.

Care a fost, așadar, atitudinea diferitelor clase ale societății ruse față de acest eveniment? Ce poziție au adoptat ele?

Știm că ziarele „Rossiia“¹⁰⁷, „Zemșcina“ și celelalte de o seamă cu ele au făcut obișnuitele declarații de condamnare severă, însoțindu-le adeseori de cele mai grosolane invective, amenințări etc. Toate acestea nu constituie ceva nou. Ele sînt un fapt inevitabil și de la sine înțeles.

Mai „nouă“ este uluitoarea indiferență a burgheziei, pe care o reflectă indiferența ziarelor liberale, iar această indiferență face foarte adeseori loc unei atitudini negative, în timp ce (cu 17—18 ani în urmă) mișcări mai puțin importante ale muncitorilor, mai puțin însemnate prin numărul participanților se bucurau de vădite simpatii în societatea burghezo-liberală. În cazul de față avem de-a face în mod cert cu o cotitură hotărîită a liberalismului spre dreapta, departe de democrație și împotriva ei.

În legătură cu evenimentele de la 1—3 iulie de la Petersburg, unul dintre cele mai răspîndite, dacă nu cel mai răspîndit ziar din Rusia („Russkoe Slovo“, organ liberal), scria :

„Este interesant să relevăm atitudinea adoptată față de această grevă de ziarele social-democrate care apar la Petersburg.

«Pravda» social-democrată consacră un loc important grevei de ieri (articolul a fost scris la 3 iulie), în timp ce ziarul «Luci», organul grupului așa-numiților lichidatori, se limitează la o scurtă notă despre grevă, consacrînd grevelor politice un editorial («Luci» din 2 iulie), în care protestează împotriva unor asemenea acțiuni ale muncitorilor» („Russkoe Slovo“ din 3 iulie 1913).

Iată faptele. Ostilitate din partea reacțiunii. Indiferență și dezaprobare din partea liberalilor și a lichidatorilor. În fapt, unitate între liberalism și lichidatorism. Unitatea de acțiune a maselor muncitorești e posibilă numai împotriva lichidatorilor.

Proletariatul nu poate să-și facă datoria democratică, să-și îndeplinească misiunea de detașament înaintat, să se pună în slujba maselor populare, să le lumineze și să le unească decît luptînd cu hotărîre împotriva lichidatorilor, care sînt, de fapt, cu totul dependenți de liberalism.

Adeseori, la tribuna Dumei liberalii fac și ei tot atât de bine pe radicalii ca și diferitele elemente apropiate de marxism sau șovăielnice, ceea ce nu-i împiedică să lupte (cu ajutorul lichidatorilor) împotriva democratismului maseselor manifestat în afara Dumei.

„Rabocena Pravda” nr. 3
din 16 iulie 1913

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CADEȚII ȘI PROBLEMA UCRAINEANĂ

S-a arătat de multă vreme, atît în presă cît și de la tribuna Dumei — bunăoară în cuvîntarea social-democratului Petrovski¹⁰⁸ —, că opiniile exprimate de unii cadeți influenți (în frunte cu d-l Struve) în problema ucraineană sînt cu totul indecente, reacționare și impertinente.

Zilele acestea, în ziarul „Revi“, organul oficial al partidului cadet, am dat de un articol al d-lui Mih. Moghileanski, colaborator permanent al ziarului, articol pe care *nu-l putem* trece sub tăcere.

Acest articol este o adevărată tiradă șovinistă împotriva ucrainenilor, care sînt acuzați de „separatism“. „Aventurism orb“, „delir politic“, „aventură politică“ — iată expresiile cu care își condimentează articolul d-l Mih. Moghileanski, acest *novovremenist* de cea mai pură speță care se ascunde sub mantia „democratismului“ !! Iar partidul constituțional „democrat“ pune, fără jenă, sub egida sa acest articol, consimte cu plăcere ca el să fie publicat și aprobă în mod tacit un asemenea șovinism nedisimulat.

D-l Mih. Moghileanski menționează el însuși faptul că, la Congresul general al studenților din Ucraina¹⁰⁹ care a avut loc la Lvov, împotriva lozincii independenței politice a Ucrainei s-au pronunțat și cîțiva social-democrați ucraineni dintre emigranții ucraineni din Rusia, luînd poziție împotriva social-democratului Donțov, care a propus congresului o rezoluție cu privire la o „Ucraină independentă“, adoptată de majoritatea delegaților (cu două voturi contra).

Prin urmare, nici pomeneală ca toți social-democrații să fi fost de acord cu Donțov. Social-democrații l-au contrazis însă, folosind argumente proprii, și au făcut-o de la aceeași tribună, adresându-se aceluiași auditoriu și căutând să-l convingă.

D-l Mih. Moghileanski și-a pierdut pînă-ntr-atîta simțul elementar al decenței politice, încît împrășcă pe Donțov și întregul congres al studenților ucraineni cu cele mai grosolane injurii luate din lexiconul ultrareacționarilor, știind perfect de bine că pentru adversarii săi este de-a dreptul imposibil să combată vederile exprimate în coloanele ziarului „Reci“, să ia cuvîntul de la aceeași tribună în fața auditoriului rus cu aceeași hotărîre și tot atît de deschis și de liber.

Ce mai democrați sînt și cadeții noștri ! Ce mai democrați sînt și aceia care tolerează, fără a protesta cu toată vehemența, asemenea ieșiri ale cadeților. Marxștii nu se vor lăsa niciodată amețiți de o lozincă națională, indiferent dacă ea ar fi lansată de velicoruși, polonezi, evrei, ucraineni sau de oricare altă națiune. Dar în același timp ei nu dau uitării obligația elementară a fiecărui democrat de a lupta împotriva oricărei prigoniri a oricărei națiuni din pricina „separatismului“ și de a lupta pentru recunoașterea unei egalități în drepturi depline și necondiționate a națiunilor și a dreptului lor la autodeterminare.

Pot exista divergențe de păreri în ceea ce privește forma pe care trebuie s-o ia, din punctul de vedere al proletariatului, această autodeterminare în fiecare caz în parte. Poți — și trebuie — să discuți în contradictoriu cu național-sociali de felul lui Donțov, dar josnica prigoană pentru motive de „separatism“, atacul dezlănțuit împotriva unor oameni care nu se pot apăra arată la ce culme a nerușinării au ajuns cadeții noștri.

CELE MAI RECENTE DATE CU PRIVIRE LA PARTIDELE DIN GERMANIA

Biroul de statistică din Germania a publicat o serie de date interesante cu privire la alegerile pentru parlament (Reichstag) din 1912. Deosebit de instructivă este compararea forțelor de care dispun diferitele partide *la sate și la orașe*.

Statistica germană consideră drept comune rurale toate localitățile care numără pînă la 2 000 de locuitori, la fel ca și statistica majorității statelor europene și spre deosebire de Rusia, unde se menține pînă astăzi categorisirea absurdă, oficial-polițienească, arbitrară a unor localități drept „orașe”, indiferent de numărul locuitorilor lor.

Statistica germană consideră drept orașe mici localitățile care numără între 2 000 și 10 000 de locuitori, iar orașe mari pe acelea care numără de la 10 000 de locuitori în sus.

Rezultă că există o concordanță uimitor de justă între *caracterul progresist* (în înțelesul economic și politic cel mai larg al noțiunii) al partidului respectiv și *creșterea* forței acestui partid *la orașe* și, în general, în localitățile cu populație masivă.

În același timp se conturează clar patru grupuri de partide politice în Germania :

1) social-democrații — singurul partid pe deplin progresist și partid „popular” de masă, în cel mai pozitiv sens al cuvîntului, partidul muncitorilor salariați ;

2) „partidul popular progresist” — partid democratic mic-burghez, în genul trudovicilor noștri (dar care fiin-

țază nu în condițiile societății feudale, ci în acelea ale unei societăți întru totul burgheze);

3) „național-liberalii“ — partidul marii burghezii, partidul cadeto-octombrist german;

4) toate partidele conservatoare, ale moșierilor ultra-reacționari, ale clericalilor, ale târgoveților și țăranilor reacționari (antisemiții, „centrul“, adică catolicii, conservatorii propriu-ziși, polonezii etc.).

Voturile (în procente) întrunite de partide:

	Social- democrații	Progresiști	Național- liberalii	Toate partidele conservatoare	Disparate și neprecise	Total
La sate	19,0	8,8	12,8	58,6	0,8	100,0
„ orașele mici	35,8	12,1	15,0	36,4	0,7	100,0
„ orașele mari	49,3	15,6	13,8	20,0	1,3	100,0
<i>Pe întreaga Germanie..</i>	34,8	12,3	13,6	38,3	1,0	100,0

În Germania există dreptul de vot universal. Tabelul de mai sus ne arată clar că satul german, țăranimea germană (ca și țăranimea din *toate* țările constituționale, civilizate din Europa) continuă să fie *aproape cu totul* înrobite, sub aspect politic și spiritual, de moșieri și de popi.

În satele Germaniei, aproape $\frac{3}{5}$ din voturi (58,6%) sînt acordate partidelor conservatoare, adică partidelor moșierilor și popilor. În Europa, țăranul a fost pretutindeni revoluționar atunci cînd a luptat împotriva feudalilor, iobăgiștilor și moșierilor. Căpătînd libertate și o bucată de pămînt, țăranul, de regulă, *s-a împăcat* cu moșierii și popii, devenind reacționar.

Dar dezvoltarea capitalismului începe să-l smulgă, la rîndul ei, pe țăran din brațele reacțiunii și-l face să urmeze pe social-democrați. În Germania, social-democrații au întrunit încă în 1912 la sate *aproape o cincime* (19,0%) din totalul voturilor.

Situația politică în satul german de astăzi este deci următoarea. O *cincime* urmează pe social-democrați, o *cincime* — burghezia mai mult sau mai puțin „liberală“,

trei cincimi — pe moșieri și pe popi. Mai este încă mult de făcut în domeniul educației politice a satului. Ruinând mica țărănime și oprimînd-o tot mai mult, capitalismul îi scoate din cap, am putea spune cu forța, prejudecățile reacționare.

În orașele mici, tabloul este cu totul altul: social-democrații au luat-o înaintea burgheziei liberale (35,8% din voturi față de 27%), dar nu i-au ajuns încă pe conservatori, care au întrunit 36,4% din numărul voturilor. Micile orașe constituie principalul reazem al micii burghezii, în special al celei industriale și comerciale. Mica burghezie orășenească șovăie cel mai mult și nu dă o majoritate stabilă nici conservatorilor, nici socialiștilor și nici burgheziei liberale.

În orașele mari, victoria este a social-democrației. Ea duce după sine *jumătate* din populație (49,3% din voturi), tot atît cît conservatorii și liberalii laolaltă (15,6 + 13,8 + 20 = 49,4%). Aici conservatorii duc după ei *numai o cincime* din populație, burghezii liberali — *trei zecimi*, social-democrații — *jumătate*. Dacă am lua orașele cele mai mari, am obține o preponderență incomparabil mai mare a social-democrației.

Se știe că în toate statele moderne și chiar în Rusia orașele se dezvoltă mult mai rapid decît satele, că ele reprezintă adevărate centre ale vieții economice, politice și spirituale a poporului și sînt principalele motoare ale progresului. Preponderența social-democrației la orașe scoate în relief în mod pregnant importanța acestui partid ca partid al maselor populare înaintate.

În Germania, în 1912, dintr-o populație de 65 000 000, numai 25 900 000 locuiau la țară, 12 300 000 locuiau în orașele mici și 26 800 000 în orașele mai mari. În ultimele decenii, cînd Germania a devenit un stat pe deplin capitalist, relativ liber, cu o constituție stabilă și sufragiu universal, populația orășenească a crescut deosebit de rapid în comparație cu cea rurală. În 1882, din 45 000 000 de locuitori locuiau la orașe 18 900 000, adică 41,8%; în 1895, din 52 000 000 26 000 000, adică 49,8%; în 1907, din 62 000 000 — 36 000 000, adică 58,1%. Iar populația orașelor mari, cu 100 000 locuitori și mai mulți, repre-

zenta în acești ani 3 000 000 — 7 000 000 — 12 000 000 adică 7,4% — 13,6% — 19,1% din totalul populației. În decurs de 25 de ani, întreaga populație a crescut cu 36,5%, populația orașelor cu 89,6%, iar aceea a orașelor mari cu 254,4%.

În sfârșit nu este lipsit de interes să arătăm că partidele pur burgheze din Germania burgheză de astăzi au de partea lor o *minoritate* a populației. În întreaga Germanie, în 1912 social-democrații au întrunit *peste o treime* din totalul voturilor exprimate (34,8%), conservatorii (adică, în special, moșierii și clerul) ceva mai puțin de *două cincimi* (38,3%), iar toate partidele burgheze-liberale *numai o pătrime* (25,9%).

Cum se explică acest lucru? De ce în Germania burgheză, țară în care capitalismul se dezvoltă deosebit de rapid, după mai bine de 60 de ani de la revoluție (de la revoluția burgheză din 1848) sînt dominante partidele politice moșierești și clericale, și nu partidele pur burgheze?

Lucrul cel mai important pentru explicarea acestui fenomen l-a arătat K. Marx încă în 1848: burghezia germană, înspăimîntată de acțiunile de sine stătătoare ale proletariatului, văzînd că muncitorii folosesc instituțiile democratice *pentru ei înșiși* și împotriva capitaliștilor, s-a depărtat de democrație, a trădat în mod rușinos libertatea pe care o apăraseră pînă atunci și a trecut la o atitudine de slugărnice față de moșieri și clericali¹¹⁰. Se știe că, începînd din 1905, burghezia rusă dezvoltă aceste tendințe politice slugarnice și aceste idei politice slugarnice cu și mai mult zel decît cea germană.

„Rabocœia Pravda” nr. 3
din 16 iulie 1913
Semnat: V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

DEMASCAREA OPORTUNIȘTILOR ENGLEZI

În orașul Leicester din Anglia au avut loc de curînd alegeri parlamentare parțiale.

Aceste alegeri au o deosebită semnificație principială, și orice socialist care manifestă interes pentru problema deosebit de importantă a atitudinii proletariatului față de burghezia liberală în general, și — în cazul de față — pentru problema mișcării socialiste engleze, trebuie să reflecteze atent asupra alegerilor de la Leicester.

Circumscripția electorală Leicester trimite în parlament *doi* membri, și fiecare alegător dispune de *două* voturi. În Anglia sînt puține circumscripții de felul acesta, dar ele sînt cele care favorizează în mod deosebit *blocul* tacit (alianța) dintre socialiști și liberali, fapt subliniat de corespondentul din Anglia al ziarului „Leipziger Volkszeitung”. Tocmai în asemenea circumscripții au fost aleși în parlament liderii cei mai marcanți ai așa-zisului partid laburist „independent” (independent de socialism, dar dependent de liberalism). Keir-Hardie, Philipp Snowden și Ramsay MacDonald — liderii „partidului laburist independent” — au fost aleși în circumscripții de acest fel.

Or, în aceste circumscripții, liberalii, care predomină, dau alegătorilor lor directiva (indicația): un vot pentru candidatul socialist, unul pentru cel liberal — bineînțeles în cazul cînd acest socialist este „rezonabil”, moderat, „independent”, și nu vreun social-democrat intransigent, pe care liberalii și lichidatorii englezi știu tot atît de bine

ca și cei ruși să-l apostrofeze cu invective de anarho-sindicalist etc. !

Prin urmare, se realizează de fapt un bloc al liberalilor și al socialiștilor moderați, oportuniști. De fapt, „independenții“ englezi (față de care lichidatorii noștri manifestă atîta tandrețe) *depind* de liberali. Comportarea „independenților“ în parlamentul englez confirmă în mod invariabil această dependență.

Și iată că deputatul „independenților“ din Leicester, care e însuși MacDonald, liderul partidului, a depus mandatul din motive de ordin personal.

Ce era de făcut ?

Se înțelege că liberalii au depus o listă cu un candidat propriu.

Leicester este un oraș industrial, cu o populație în cea mai mare parte proletară.

Organizația locală a „independenților“ convoacă o conferință și, cu 67 de voturi contra 8, hotărăște să *depună o listă proprie cu un candidat*. Zis și făcut. A fost propusă candidatura lui Banton, membru al consiliului municipal, militant de seamă al „Partidului laburist independent“.

Atunci Comitetul Central al acestui partid, de care depinde alocarea sumelor pentru alegeri (și în Anglia, alegerile costă foarte mult !), *refuză* să confirme candidatura lui Banton !!

Comitetul Central al oportuniștilor a acționat împotriva muncitorilor locali.

Organizația din Leicester a unui alt partid socialist englez, care nu e oportunist, ci e *într-adevăr* independent față de liberali, trimite un reprezentant al său la „independenții“ din acest oraș și le propune să sprijine candidatura unui membru al *lor*, Hartley, membru al „Partidului socialist britanic“, un militant cu mare popularitate al mișcării muncitorești, fost membru al „Partidului laburist independent“, pe care îl părăsise din cauza oportunismului manifestat acolo.

Organizația din Leicester a „Partidului laburist independent“ s-a trezit într-o situație dificilă : ea ar fi din toată inima pentru Hartley, dar... trebuie respectată dis-

ciplina de partid, hotărîrea C.C. ! Cei din Leicester au găsit o soluție : au suspendat adunarea și, *ca simple persoane particulare*, s-au pronunțat *cu toții* pentru Hartley. A doua zi o imensă adunare a muncitorilor a aprobat candidatura lui Hartley. Însuși Banton a trimis o telegramă prin care anunța că votează pentru el. Sindicatele din Leicester s-au pronunțat și ele în favoarea lui Hartley.

Intervine atunci fracțiunea parlamentară a „independenților” și publică în presa *liberală* (întocmai ca „Reci” și „Sovremenka” de la noi, care sprijină pe oportuniști) *protestul ei* împotriva candidaturii lui Hartley, împotriva „subminării” lui MacDonald ! !

Alegerile s-au soldat, bineînțeles, cu victoria liberalilor. Ei au întrunit 10 863 de voturi, conservatorii — 9 279, iar Hartley — 2 580.

Muncitorii conștienți din diferite țări au adeseori o atitudine „tolerantă” față de independenții englezi, ceea ce constituie o mare greșală. *Trădarea* de către independenți a cauzei muncitorilor la Leicester nu este o întâmplare, ci rezultatul *întregii* politici oportuniste a „Partidului laburist independent”. Simpatiile tuturor social-democraților *adevărați* trebuie să fie de partea acelor social-democrați englezi care luptă cu hotărîre împotriva pervertirii muncitorilor în spirit liberal de către Partidul laburist „independent” din Anglia.

„Rabocelna Pravda” nr. 3
din 16 iulie 1913
Semnat : K. T.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

IDEILE CAPITALULUI PROGRESIST

Un oarecare Eduard Albert *Filene*, unul dintre cei mai de văză și mai avuți comercianți din America, vicepreședinte al Congresului internațional al Camerelor de comerț, vizitează în momentul de față Parisul, Berlinul și alte mari centre ale Europei pentru a cunoaște personal pe reprezentanții cei mai influenți ai lumii comerciale.

La banchetele pe care le organizează, conform uzanțelor, cei mai bogați oameni din Europa în cinstea unuia dintre bogătașii Americii, acesta își expune „noile” sale idei cu privire la *puterea mondială* a negustorului. „Frankfurter Zeitung”¹¹¹, organul capitalului de bursă din Germania, face o expunere amănunțită a ideilor milionarului „progresist” american.

Sîntem, perorează acesta, martorii unei grandioase mișcări istorice, care se va termina prin trecerea întregii puteri asupra lumii contemporane în mîinile reprezentanților capitalului comercial. Sîntem oamenii cu cea mai mare răspundere din lume, de aceea trebuie să devenim cei mai influenți și sub raport politic.

Crește democrația, crește forța maselor, raționează mister *Filene* (înclinînd puțin, se vede, să considere aceste „mase” drept niște prostănaci). Crește scumpetea vieții. Parlamentarismul și presa zilnică, difuzată în milioane de exemplare, informează din ce în ce mai amănunțit masele poporului.

Masele luptă pentru a obține participarea lor la viața politică, extinderea dreptului de vot, introducerea impozitului pe venit etc. În mâinile maselor, adică *în mâinile funcționarilor noștri*, conchide onorabilul orator, trebuie să treacă puterea asupra lumii întregi.

Conducătorii firești ai maselor trebuie să fie *întreprinzătorii și comercianții*, care învață din ce în ce mai bine să înțeleagă că interesele lor nu pot fi separate de interesele maselor. (Menționăm, în paranteză, că abilul domn Filene, proprietarul unei imense case de comerț, cu 2 500 de salariați, „a organizat” pe salariații săi într-o organizație „democratică” cu participare la profit etc. Considerându-și salariații drept niște prostănaci iremediabili, mister Filene este convins că ei sînt pe deplin satisfăcuți și mai mult decît recunoscători „binefăcătorului lor”...)

Mărirea salariului, îmbunătățirea condițiilor de muncă — iată ce-i va lega pe salariați de noi, a spus d-l Filene, iată ce ne va asigura puterea asupra lumii întregi. Tot ce este mai talentat pe lume se va pune în slujba noastră.

Avem neapărată nevoie de o organizație, de o puternică organizație democratică, atît națională cît și internațională, a declarat americanul. Și el a chemat lumea comercială din Paris, Berlin etc. la reorganizarea *Camerelor de comerț internaționale*. Acestea trebuie să grupeze într-o puternică organizație unică pe comercianții și întreprinzătorii *din toate țările civilizate*. Această organizație trebuie să discute și să adopte hotărîri în toate problemele internaționale care prezintă o deosebită importanță.

Iată care sînt ideile d-lui Filene, capitalist „progresist”.

Cititorul constată că ele nu sînt decît o mică, îngustă, unilaterală, interesată și mizeră *apropiere* de niște idei ale marxismului exprimate în urmă cu peste 60 de ani. „Noi” sîntem maeștri în arta de a critica și a face praf pe Marx ; „noi”, negustorii civilizați și profesorii de economie politică, l-am făcut praf !... În același timp însă șterpelim cîte

ceva de la el și ne lăudăm, în auzul întregii lumi, cât sîntem noi de „progresiști“...

Nu cumva sînteți ferm convins, stimabile domn Filene, că muncitorii din lumea întreagă sînt prostănaci de-a binelea ?

„Rabocenia Pravda“ nr. 4
din 17 iulie 1913
Semnat : W.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CE SE POATE FACE PENTRU CULTURALIZAREA POPORULUI

În țările apusene sînt larg răspîndite numeroase prejudecăți obtuze, de care Sfînta măicuță Rusie este ferită. Acolo se crede, bunăoară, că imensele biblioteci publice, cu sute de mii și milioane de volume, nu trebuie să constituie apanajul exclusiv al unui mănunchi de savanți sau cvasisavanți care se folosesc de ele. Acolo oamenii își propun un scop bizar, de neînțeles, barbar : să facă totul pentru ca aceste vaste, imense biblioteci să fie accesibile nu unei bresle de savanți, profesori și tot felul de specialiști, ci masei, gloatei, străzii.

Ce profanare a bibliotecilor ! Ce lipsă de „ordine“, de „ordine“ cu care noi ne putem mîndri, pe drept cuvînt. În loc de *regulamente* discutate și elaborate de zeci de comisii de funcționari, care născocesc sute de formalități și îngrădiri în ceea ce privește utilizarea cărților, să urmăriți cu toată atenția ca pînă și *copiii* să se poată folosi de bogatele colecții de cărți ; să ai grijă ca cititorii să poată împrumuta pentru acasă cărți aparținînd statului ; să consideri ca un titlu de mîndrie și de glorie al unei biblioteci publice nu numărul cărților rare, al edițiilor din secolul al XVI-lea sau al manuscriselor din secolul al X-lea, ci *vasta circulație* a cărților *în popor*, numărul noilor cititori, promptitudinea cu care este satisfăcută orice cerere de carte, numărul cărților date spre citire acasă, numărul copiilor atrași spre lectură și spre folosirea bibliotecii... Bizare prejudecăți sînt răspîndite în țările astea occidentale ! De aceea nu face decît să ne bucure grija și

atenția cu care organele noastre tutelare ne apără de influența unor atare prejudecăți, grija și atenția cu care protejează bogatele noastre biblioteci publice împotriva străzii, împotriva gloatei !

Am în față darea de seamă pe 1911 a bibliotecii publice din New York.

Biblioteca publică din New York a fost mutată anul acesta din cele două clădiri vechi pe care le ocupa, într-o clădire nouă, construită de municipalitate. Numărul total al volumelor se ridică la aproximativ 2 000 000. Întâmplarea a făcut ca prima carte cerută de cei care frecventează sala de lectură să fie o lucrare în limba rusă, și anume „Idealurile morale ale timpurilor noastre“ de N. Grot. Buletinul de cerere a cărții a fost prezentat la orele 9 și 8 minute dimineața, iar cartea a fost primită de cititor la orele 9 și 15 minute.

În decurs de un an biblioteca a fost frecventată de 1 658 376 de persoane. Sala de lectură a înregistrat 246 950 de cititori, care au luat spre citire 911 891 de volume.

Dar toate acestea nu reprezintă decît o parte cu totul neînsemnată din *circulația cărților* acestei biblioteci. Puțini sînt aceia care pot frecventa biblioteca. Cît de rațional este organizată acțiunea de culturalizare a poporului se poate aprecia după numărul cărților împrumutate la domiciliu, după procedeele comode de servire a *majorității populației*.

Biblioteca publică din New York are, în trei circumscripții ale New Yorkului, Manhattan, Bronx, Richmond (cu o populație totală de circa *trei* milioane de oameni), 42 de filiale, iar în curînd va avea 43. Se urmărește totodată, în mod sistematic, ca fiecare locuitor să aibă, la o distanță nu mai mare de *trei sferturi de verstă* de locuința sa, adică la o distanță de cel mult zece minute de mers, o filială a bibliotecii publice, care să fie *centrul* instituțiilor și întreprinderilor de tot felul pentru culturalizarea poporului.

În cursul anului 1911 au fost împrumutate pentru acasă aproape 8 000 000 — mai precis 7 914 882 de volume —, cu 400 000 mai multe decît în 1910. La fiecare sută de

locuitori de toate vârstele și de ambele sexe revin 267 de cărți eliberate în cursul anului pentru a fi citite acasă.

Fiecare din cele 42 de filiale ale bibliotecii nu numai că oferă posibilitatea de a citi pe loc cărți de documentare și de a împrumuta cărți pentru acasă, dar este, în același timp, un local în care serile se țin conferințe, întruniri populare, au loc acțiuni distractive organizate în mod inteligent.

Biblioteca publică din New York posedă aproximativ 15 000 de volume în limbile orientale, 20 000 în limba evreiască, 16 000 în limbile slave. În sala principală de lectură se află, în rafturi *deschise*, aproximativ 20 000 de volume la fondul de sală.

Pentru copii, biblioteca publică din New York a organizat o sală specială de lectură — sala centrală —, urmînd ca, treptat, să se deschidă astfel de săli și pe lîngă filialele sale. Bibliotecarii se îngrijesc să creeze copiilor condiții bune și le dau informațiile cerute. În total, copiii au împrumutat pentru acasă 2 859 888 de volume, cu alte cuvinte aproape trei milioane (peste o treime din totalul cărților împrumutate). Numărul copiilor care au frecventat sala de lectură se ridică la 1 120 915.

În ceea ce privește pierderile de cărți, potrivit calculelor făcute de biblioteca publică din New York, se pierd cam 70—80—90 de cărți la fiecare 100 000 de exemplare împrumutate pentru acasă.

Așa stau lucrurile la New York. Dar la noi ?

„Raboccaia Pravda” nr. 5
din 18 Iulie 1913
Semnat : W.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

O RAMURĂ INDUSTRIALĂ „LA MODĂ“

Producția capitalistă cunoaște o dezvoltare discontinuă și în salturi. Ba survine o perioadă de „strălucită“ înflorire a industriei, ba faliment, criză și șomaj. Altfel nici nu poate fi într-un sistem economic în care întreprinzători izolați, fărămițați și independenți unul de altul „lucrează“ pentru o piață necunoscută, dispunând, în virtutea dreptului de proprietate privată, de munca a mii și mii de muncitori din marile întreprinderi.

Un exemplu de industrie „la modă“ care se dezvoltă deosebit de rapid în zilele noastre, îndreptându-se cu toată viteza spre faliment, este industria de automobile. În Germania, de pildă, numărul automobilelor de tot felul — inclusiv motocicletele — era de 27 000 în 1907, ajungând apoi la 70 000 în 1912.

În Franța și în Anglia, automobilele sînt mult mai răspîndite. Iată cîteva date comparative: Germania — 70 000, Franța — 88 000, Anglia — 175 000.

Așadar, în raport cu numărul locuitorilor, Germania este aproape de patru ori mai săracă în automobile decît Anglia, iar Rusia a rămas, se-nțelege, incomparabil mai în urmă.

În condițiile organizării capitaliste a economiei naționale, automobilele constituie un bun exclusiv al unui cerc foarte restrîns de oameni bogați. Industria ar putea livra sute de mii de automobile, dar sărăcia masei poporului frînează dezvoltarea ei și provoacă falimente după cîteva ani de creștere „strălucită“.

În trecut fie zis, producția de automobile prezintă o importanță uriașă, cu condiția însă ca ea să servească majoritatea populației, întrucât societatea muncitorilor asociați va înlocui cu automobile un foarte mare număr de vite de muncă în agricultură și în transporturi. O asemenea înlocuire va permite ca *milioane de deseatine* care produc astăzi furaje pentru cai să fie folosite pentru obținerea de cereale, carne, lapte, în vederea îmbunătățirii alimentației publice.

Degeaba caută deci economiștii burghezi să ne sperie, susținând că agricultura nu poate da cantități suficiente de cereale !

„Рабочая Правда” nr. 8
din 21 iulie 1913
Semnat : N.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

LICHIDATORISMUL CEL MORT ȘI ZIARUL „RECI“ CEL VIU

În primul număr al ziarului lichidatorist „Jivaia Jizn“ a apărut un articol intitulat „Pe o temă veche“, semnat L. M. Ne vom ocupa cu altă ocazie de procedeele nedemne ale acestui autor, care se lasă lesne antrenat și care în polemica lui cu R. Luxemburg se grăbește „să se agațe de pulpana“ lui Kautsky. L. M. repetă un învechit procedeu al liberalilor care constă în a amplifica și în a atribui o importanță principială unei asemenea polemici *trecînd complet sub tăcere* poziția oportuniștilor (reformiștilor) germani !

D-lui L. M. îi face plăcere să se țină agățat de pulpana lui Kautsky, dar, vorbind despre „literatura social-democrată germană“, el preferă să treacă sub tăcere — din modestie, probabil — acea vastă și într-adevăr esențială sub raport principial literatură a reformiștilor cu care L. M. și „Jivaia Jizn“ au atîtea afinități.

Dar, repetăm, lăsăm toate acestea pentru altă dată.

L. M. încearcă să atragă cu orice preț pe germani în chestiunile rusești. Și, în legătură cu aceste chestiuni, nr. 1 al ziarului „Jivaia Jizn“, prin pana lui L. M., se pronunță după cum urmează :

...fără luptă pentru libertatea de asociere „muncitorii ruși nu vor putea ieși din actuala situație insuportabilă, care îi condamnă să bată apa-n piuă, să irosească o cantitate uriașă de forțe în acțiuni de masă omogene, periodice, fără ca această irosire de forțe să fie compensată printr-o sporire a organizării și o consolidare a pozițiilor politice cucerite“. Eforturile proletarilor înaintați (scrie L. M., expunînd *ideile liberalilor înaintați*) trebuie să fie astfel îndrumate,

„Încît clasa muncitoare să devină capabilă să dea bătălii și să cucerească victorii nu numai pe tărîmul grevelor de o zi, ci pe diverse alte tărîmuri“.

Aceste cuvinte exprimă chintesența „doctrinei“ lichidatorilor partidului muncitoresc. „A bate apa-n piuă“ — iată cuvinte menite să devină celebre. Ele ar trebui să fie retipărite în fiecare număr al ziarului „Jivaia Jizn“, să devină deviza întregii lui orientări. Aceasta este „lozinca“ lichidatorilor !

Prin „alte tărîmuri“ și prin a nu „bate apa-n piuă“, preaînțeleptul L. M. subînțelege, pe cît se pare, petițiile ? Spuneți-o deschis, domnilor, nu vă sfiți !

Și iată acum un ziar într-adevăr *vin*, adică unul care apără nu doctrina moartă a lichidatorismului, ci interesele vii, de clasă (atîta doar că pe ale burgheziei, și nu pe ale proletariatului) : ziarul „Reci“. Comparați editorialul din 6 iulie al acestui ziar cu extrasele de mai sus din ziarul „Jivaia Jizn“ cu data de 11 iulie.

Declarînd că în 1905 mișcarea muncitorească „a fost o mișcare națională, iar în 1913 ea este o mișcare de clasă“, editorialul din „Reci“ repetă, beat de entuziasm, atacurile lichidatorilor împotriva „patimei grevelor“, repetă indicațiile lichidatorilor, potrivit căroră, „pentru libertatea cuvîntului, a întrunirilor și a asociațiilor, muncitorii pot și trebuie să lupte nu numai prin greve, ci și prin alte mijloace politice mai complexe“ (nu mai spune !).

Se înțelege că, aidoma lui L. M., liberalii trec cu modestie sub tăcere aceste mijloace „complexe“. În schimb însă, ei declară deschis că, o dată cu înscăunarea libertății de asociere etc., va fi posibilă, după convingerea lor, „o luptă serioasă împotriva grevelor accidentale, haotice, care dezorganizează industria“ (același editorial din „Reci“).

Ne permitem doar să remarcăm că, în momentul de față, toți au recunoscut realitatea noului val de greve chiar pur economice. Nimic nu e mai ridicol și mai jalnic în asemenea cazuri decît a pune totul pe seama „întîmplării“.

Poziția de clasă a liberalilor este însă cît se poate de clară. Orice muncitor o va înțelege, își va da imediat

seama ce interese ale burgheziei se ascund sub această nebuloasă frazeologie pe tema mijloacelor „complexe”. Ziarul „Reci”, ziar viu, exprimă interesele burgheziei. Lichidatorismul mort din „Jivaia Jizn” se târăște neputincios în coada liberalilor, nefiind în stare să spună clar și răspicat despre ce „alte tărîmuri” e vorba, dar mulțumindu-se să arunce mînios și plin de năduf apostrofa : „bate apa-n piuă...”

O lozincă celebră și în același timp rușinoasă la care au ajuns lichidatorii cu perorațiile lor !

„Raboceala Pravda” nr. 10
din 24 Iulie 1913
Semnat : P. O s i p o v

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CIRCULAȚIA PĂMÎNTURILOR LOTUALE

În oficiosul „Rossia“ au fost publicate mai zilele trecute rezultatele anchetei efectuate în vara anului 1912 de Ministerul Afacerilor Interne în legătură cu circulația pământurilor lotuale, adică a vânzării-cumpărării lor, a trecerii lor dintr-o mână într-alta.

Ministerul Afacerilor Interne a ales pentru această anchetă patru gubernii : Vitebsk, Perm, Stavropol și Samara (județul Nikolaev). Caracteristic este faptul că ancheta *nu a cuprins* guberniile din „centrul“ agricol velicorus al Rusiei europene, gubernii în care urmele iobăgiei se fac cel mai tare resimțite, în care situația țăranilor este cea mai grea, iar împilarea exercitată de moșierii-iobăgiști este cea mai puternică ! Este clar că ministerul a vrut nu atât *să ancheteze*, cât *să înșele*, nu atât *să studieze* problema, cât *s-o denatureze*.

Statistica întocmită de Ministerul Afacerilor Interne și expusă de ziarul „Rossia“ se remarcă printr-o nemai-pomenită neglijență, lipsă de omogenitate și primitivitate : avem în fața noastră o obișnuită „lucrare birocratică“ a unor funcționari ruși care nu pot să nu strice pînă și lucrul cel mai simplu. Ei au cercetat, în întreaga Rusie, vreo 100 000 de gospodării și nu au știut nici să dea un program cuprinzător, nici să se asigure cu statisticieni pricepuți și nici măcar să aplice pretutindeni în mod uniform un program unic, fie și incomplet !

Rezultatele generale ale anchetei sînt următoarele : pînă la 1 ianuarie 1912, în cele patru gubernii sus-menționate

au ieșit din obște, trecându-și loturile în proprietate individuală, un număr de 108 095 de gospodării. Din numărul total al acestor gospodării care „și-au trecut“ loturile în proprietate individuală și care astăzi în Rusia se ridică, probabil, la 2 000 000 de gospodării (din numărul total de 12 000 000—13 000 000 de gospodării), au fost cercetate, prin urmare, cam a douăzecea parte. Desigur că și o astfel de cercetare este valoroasă, dar numai cu condiția să fie făcută conștiincios, adică să nu fie efectuată de funcționarii ruși și în condițiile politice din Rusia.

Din cele peste 100 000 de gospodării care „și-au trecut“ loturile în proprietate individuală și-au vândut pământul 27 588 de gospodării, adică *mai mult de o pătrime* (25,5%). Acest număr imens de țărani care-și vînd pământul arată din capul locului că la noi, în Rusia, faimoasa „proprietate privată“ asupra pământului constituie, în primul rînd, un instrument *de eliberare* a țăranilor de pământ. Și într-adevăr, mai bine de 10 000 de gospodării (10 380) dintre cele care și-au trecut loturile în proprietate individuală și care și-au vîndut pământul *nu* se îndeletniceau cu agricultura. Aceștia erau țărani în mod artificial legați de pământ de către vechea obște semifeudală. Revendicarea social-democraților — dreptul de a ieși în mod liber din obște — era singura justă: singura care, fără intervenția poliției, a zemski-nacialnicilor și a celorlalte amabile „autorități“, putea asigura țăranilor ceea ce viața socială capitalistă cere în mod imperios. Nu poți ține și este și absurd să ții legat de pământ pe cineva care nu poate duce o gospodărie.

Dacă numărul gospodăriilor care și-au trecut loturile în proprietate individuală se ridică, în întreaga Rusie, la 2 000 000, datele de mai sus ne fac să presupunem că dintre acestea *circa 200 000 de gospodării* și-au vîndut imediat pământul, întrucît nu se ocupau cu agricultura. „Proprietatea privată“ a alungat numaidecît din sate sute de mii de agricultori fictivi! Despre prețul (probabil, derizoriu) cu care și-au vîndut pământul acești oameni sărmani, statistica Ministerului de Interne nu ne spune nimic. Halal statistică!

Care sînt cauzele care-i determină pe agricultorii ce și-au trecut loturile în proprietate individuală să-și vîndă pămîntul? Din 17 260 de astfel de agricultori, numai 1 791, adică o infimă minoritate, au vîndut din pămînt pentru a-și îmbunătăți gospodăria sau pentru a cumpăra alte pămînturi. Restul masei își vinde pămîntul pentru că *nu mai poate* să reziste : 4 117 agricultori îl vînd pentru că se strămută în Siberia ; 768 îl vînd pentru că trec la alte ocupații ; 5 614 îl vînd de nevoie, din cauza „beției“ (după părerea statisticienilor oficiali !) și din cauza secetei ; 2 498 îl vînd din cauză de boală, de bătrînețe și de singurătate ; 2 472 din „alte“ motive.

Statisticienii lipsiți de probitate încearcă să arate că numai 5 614 gospodării „au rămas într-adevăr fără pămînt“ ! Acesta este, se înțelege, jalnicul procedeu al unor oameni cărora li s-a poruncit să strige „ura !“ În realitate rămîne fără pămînt și se ruinează, după cum vedem, masa imensă a celor care-și vînd pămîntul. Nu întîmplător își vînd pămîntul cei cu pămînt puțin ; acest lucru îl recunoaște pînă și statistica oficială, evitînd, bineînțeles, datele precise și complete. Halal statistică...

Dintre cei 27 588 de țărani care au vîndut pămînt, peste jumătate (14 182) și-au vîndut *tot* pămîntul, iar ceilalți numai o parte. Au fost 19 472 de cumpărători de pămînt. Comparînd numărul cumpărătorilor cu acela al vînzătorilor, constatăm limpede că are loc o concentrare a pămînturilor într-un număr *mai mic* de mîini. Vinde sărăcimea, cumpără bogătanii. Eforturile scribilor oficiali nu pot atenua cu nimic acest fapt.

În gubernia Stavropol au vîndut pămînt 14 282 de țărani și au cumpărat pămînt 7 489 de persoane. Dintre ei 3 290 au cumpărat *mai mult de 15 deseatine*, iar dintre aceștia 580 au cumpărat cîte 50—100 de deseatine, 85 cîte 100—500 de deseatine, 7 cîte 500—1 000 de deseatine. În județul Nikolaev din gubernia Samara, 142 de persoane au cumpărat cîte 50—100 de deseatine, 102 cîte 100—500 de deseatine, 2 cîte 500—1 000 de deseatine.

Au cumpărat pămînt în două și mai multe rînduri 201 persoane în gubernia Perm, 2 957 în gubernia Stavropol,

dintre care 562 în 5—9 rînduri, iar 168 chiar în 10 rînduri și mai multe!

Concentrarea pămînturilor ia proporții uriașe. Am văzut din exemple concrete cît de jalnice, de absurde și reacționare sînt toate încercările de a limita circulația pămînturilor, încercări întreprinse de Duma a III-a și de guvern și apărute de funcționarii „liberali“ prin intermediul partidului cadet. Nimic nu scoate mai bine la iveală caracterul retrograd și obtuzitatea birocratică a cadeților ca apărarea „măsurilor“ îndreptate împotriva circulației pămînturilor țărănești.

Țăranul nu-și vinde pămîntul decît atunci cînd se află la mare ananghie. A încerca să-i îngrădești acest drept înseamnă a da dovadă de o josnică fățărnicie și a-i înrăutăți condițiile de vînzare a pămîntului, căci viața ocolește întotdeauna, prin mii de procedee, asemenea îngrădiri.

Narodnicii, neînțelegînd inevitabilitatea circulației pămîntului în condițiile capitalismului, se situează pe un punct de vedere mult mai democratic, cerînd desființarea proprietății private asupra pămîntului. Numai niște ignoranți pot considera această desființare drept o măsură socialistă. Această măsură nu are absolut nimic socialist. În Anglia, una din țările capitaliste cele mai dezvoltate, fermierii (arendașii-capitaliști) gospodăresc pe pămînturi străine, care aparțin landlorzilor (marilor moșieri). Dacă aceste pămînturi ar fi aparținut statului, capitalismul în agricultură s-ar fi dezvoltat pe scară mai largă, și mai liber. N-ar fi existat piedicile pe care le pune moșierul. N-ar fi fost nevoie să se smulgă producției capitalul care se investește în cumpărarea de pămînt. Circulația pămînturilor, atragerea lor în circuitul mărfurilor, ar fi fost și mai ușoară, deoarece trecerea lor dintr-o mînă-n alta s-ar fi făcut mai liber, mai simplu și mai ieftin.

Cu cît o țară este mai săracă, cu cît o apasă mai mult și o sugrumă jugul mării proprietăți funciare feudale, cu atît mai imperioasă este necesitatea (din punctul de vedere al dezvoltării capitalismului și al creșterii forțelor de producție) desființării proprietății private asupra pămîntului, necesitatea libertății depline de circulație a

pământului și a distrugerii vechiului spirit de rutină și stagnare în agricultură.

La noi însă, legislația agrară stolîpinistă nu numai că nu izbăvește pe țărani de ruină și nu ferește pământul lor împotriva circulației, dar mărește de o sută de ori această ruinare, îngreuiază (într-o măsură mult mai mare decât legislația capitalistă „generală”) situația țăranilor, îi silește să accepte condițiile cele mai proaste la vânzarea pământului.

„Rabocelna Pravda” nr. 12
din 26 iulie 1913
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CUM SĂ MĂRIM CONSUMUL PE LOCUITOR ÎN RUSIA ?

Sub acest titlu a apărut zilele acestea un editorial în revista „Industrie și comerț“, organul satrapilor capitalului industrial din Rusia. Problema pe care o ridică articolul este problema fundamentală a cauzelor înapoierii economice (și generale) a Rusiei. De aceea ea merită o deosebită atenție.

Satrapii comerțului și industriei noastre declară că „la prima vedere este paradoxal“ faptul că, deși în ceea ce privește volumul producției de fontă, de petrol, precum și o serie de alte produse Rusia se situează printre puterile mari și înaintate, în ceea ce privește *consumul pe locuitor* (adică cuantumul produselor importante care revin la un locuitor) „*se învecinează cu Spania*“, una dintre cele mai înapoiate țări.

De pildă, în 1911 consumul de fontă pe locuitor a fost : în Statele Unite ale Americii — 233 kg, în Germania — 136, în Belgia — 173, în Anglia — 105, iar *în Rusia numai 25 kg* (=1 pud și jumătate). În jumătatea de veac care a trecut de la eliberarea țăranilor, consumul de fier a crescut de cinci ori în Rusia, și totuși Rusia rămîne o țară extrem de înapoiată, neînchipt de înapoiată, o țară săracă și pe jumătate sălbatică, avînd de patru ori mai puține unelte de producție moderne decît Anglia, de cinci ori mai puține decît Germania, de zece ori mai puține decît America.

Care să fie cauza ? Revista „Industrie și comerț“ este silită să admită că explicația trebuie căutată în con-

dițiile de trai ale satului. În satele noastre nu se consumă decît aproximativ $\frac{1}{4}$ pud de fier pe locuitor; or „populația sătească reprezintă $\frac{5}{6}$ din populația Rusiei“.

„Un statistician a calculat că, dacă chinezii și-ar lungi costumul național numai cu un deget, aceasta ar da de lucru tuturor fabricilor de textile din Anglia pe timp de un an“.

Justă și elocventă constatare!

Ce se cere deci pentru ca zecile de milioane de țărani ruși „să-și lungească costumul național“, adică, lăsînd metafora la o parte, ce se cere pentru ca ei să-și mărească consumul, să înceteze de a fi pauperi, să ajungă în sfîrșit la un nivel cît de cît omenesc?

Satrapii industriei noastre răspund prin fraze goale: „avîntul cultural general al țării“, dezvoltarea industriei, a orașelor etc., „ridicarea productivității muncii țărănilor“ etc.

Frazeologie stearpă, subterfugii jalnice! De peste o jumătate de secol *are loc* în Rusia o astfel de dezvoltare, o astfel de „ridicare“ — ea are loc indiscutabil. *Toate* clasele afirmă sus și tare că sînt pentru „cultură“. Chiar și ultrareacționarii și narodnicii se situează pe terenul capitalismului. Problema se pune de multă vreme altfel: *de ce* această dezvoltare a capitalismului și a culturii înaintează la noi cu o încetineală de melc? de ce rămînem noi din ce în ce mai mult în urmă? de ce această tot mai accentuată rămînere în urmă impune necesitatea unui ritm neobișnuit de rapid și a „grevelor“?

Satrapii industriei noastre se tem să dea un răspuns la această întrebare, foarte clară pentru orice muncitor conștient, și se tem tocmai pentru că sînt satrapii. Ei nu sînt reprezentanții unui capital liber și puternic, cum e cel american, ci o mîină de monopolști, protejați de stat și apărați prin mii de mașinații și tranzacții cu moșierii ultrareacționari, care, prin proprietatea lor funciară medievală (vreo 70 000 000 de deseatine de pămînt din cel mai bun) și prin asuprirea exercitată de ei, condamnă $\frac{5}{6}$ din populație la mizerie, iar întreaga țară la stagnare și marasm.

„Trebuie să depunem eforturi — exclamă d-l I. B—n în revista satrapilor — ca în ceea ce privește consumul pe locuitor să ne apropiem nu de Spania, ci de Statele Unite ale Americii“. Scribul plătit al satrapilor nu vrea să vadă că tendința de „a satisface“ pe moșierii ultrareacționari duce *inevitabil* la „o apropiere de Spania“, în timp ce o apropiere de nivelul Americii reclamă o luptă hotărâtă necruțătoare pe toată linia împotriva acestei clase.

„Severnala Pravda“ nr. 3
din 3 august 1913
Semnat : V. F r e i

Se tipărește după textul
apărut în ziar

AUGUST BEBEL

Prin moartea lui Bebel am pierdut nu numai pe conducătorul social-democrației germane care se bucura de cea mai mare influență în rândurile muncitorilor și era cel mai iubit de mase : Bebel a întruchipat, în dezvoltarea sa și în întreaga sa activitate politică, o întreagă perioadă istorică din viața nu numai a social-democrației germane, ci și a celei internaționale.

În istoria social-democrației internaționale se pot distinge două mari perioade. Prima perioadă cuprinde nașterea ideilor socialiste și germenii luptei de clasă a proletariatului. Între extrem de numeroasele doctrine și secte socialiste are loc o luptă îndârjită și îndelungată. Socialismul își caută drumul, se caută pe sine. Lupta de clasă a proletariatului, care abia începe să se desprindă din masa generală a „poporului“ mic-burghez, ia aspectul unor răbufniri izolate, cum a fost răscoala țesătorilor din Lyon. În această perioadă clasa muncitoare își caută și ea, pe dibuite, drumul.

Este perioada de pregătire și de naștere a marxismului, singura doctrină socialistă care a trecut cu succes examenul istoriei. Această perioadă, care se întinde aproximativ pe primele două treimi ale secolului trecut, se încheie cu victoria deplină a marxismului, cu falimentul (mai ales după revoluția de la 1848) al tuturor formelor premarxiste ale socialismului și cu separarea clasei muncitoare de democrația mic-burgheză, cu trecerea ei pe o cale istorică de sine stătătoare.

A doua perioadă este aceea a constituirii, a creșterii și maturizării partidelor socialiste de masă cu o componență de clasă, proletară. Uriașa extindere în lărgime a socialismului, creșterea fără precedent a organizațiilor de tot felul ale proletariatului, pregătirea lui multilaterală, pe cele mai diferite tărîmuri, în vederea împlinirii mărețului țel de însemnătate istorică mondială — iată ce caracterizează această perioadă. În locul ei a început să bată la ușă, în ultimii ani, o a treia perioadă, în care forțele, pregătite, își vor înfăptui țelurile lor în cursul unei serii de crize.

August Bebel, muncitor el însuși, și-a format, cu prețul unei lupte îndârjite, o concepție socialistă despre lume, și-a consacrat în întregime, fără precupețire, toate aptitudinile sale excepționale slujirii țelurilor socialismului, a pășit timp de zeci de ani umăr la umăr cu proletariatul german, care creștea și se dezvolta, devenind unul dintre cei mai înzestrați parlamentari din Europa, unul dintre cei mai talentați organizatori și tacticieni, unul dintre cei mai influenți conducători ai social-democrației internaționale, ostilă reformismului și oportunismului.

Bebel s-a născut la 22 februarie 1840 la Colonia, pe Rin, în familia unui modest subofiter prusian. El a supt, o dată cu laptele mamei, o serie de prejudecăți barbare, de care mai târziu s-a debarasat cu încetul, dar temeinic. În anii 1848—1849, în epoca revoluției burgheze din Germania, populația din Renania era animată de năzuințe republicane. În școala primară, numai doi băieți — Bebel și încă unul — s-au pronunțat pentru monarhie, fapt pentru care au mâncat bătaie de la colegii lor. „Un bătut face cât doi nebătuți“ — așa s-ar putea exprima, în traducere liberă, „morală“ pe care o trage însuși Bebel povestind, în memoriile sale, acest episod din anii copilăriei.

Deceniul al 7-lea al secolului trecut a adus Germaniei „primăvara“ liberală după anii îndelungați și grei ai contrarevoluției și o redeșteptare a mișcării muncitorești de masă. Lassalle își începuse activitatea agitatorică strălucită, dar de scurtă durată. Bebel, pe vremea aceea o tânără calfă de strungar, citea cu nesaț ziarele liberale editate de vechi militanți ai mișcării de la 1848, devenind unul din membrii

fervenți ai asociațiilor culturale muncitorești. Eliberându-se de prejudecățile prusace cazone, el îmbrățișează vederile liberale și luptă împotriva socialismului.

Dar viața își ia ce-i al ei, și tînărul muncitor, citind broșurile lui Lassalle, ajunge, treptat, și la Marx, oricît de dificilă era pe atunci, în Germania, cunoașterea operelor acestuia, datorită jugului contrarevoluției care dominase peste un deceniu. Traiul de muncitor, studiul temeinic și conștiincios al științelor sociale l-au adus pe Bebel la socialism. El ar fi ajuns aici și singur, dar acest proces a fost grăbit datorită ajutorului dat de Liebknecht, care era cu 14 ani mai în vîrstă decît el și care tocmai se înapoiase din emigrație, de la Londra.

Gurile rele din rîndurile adversarilor spuneau, pe vremea aceea, că partidul lui Marx este format din trei oameni : conducătorul partidului — Marx, secretarul lui — Engels și „agentul“ lui — Liebknecht. Dar dacă oamenii mărginiți îl ocoleau pe Liebknecht, etichetîndu-l drept „agent“ al emigranților sau al străinilor, Bebel a știut să găsească în el ceea ce-i trebuia : legătura vie cu marea acțiune din 1848 a lui Marx, cu partidul constituit atunci, care, deși mic, era un adevărat partid proletar, reprezentantul viu al concepțiilor marxiste și al tradiției marxiste. „Pe legea mea, de la acest om ai ce învîța !“ — așa s-a exprimat, zice-se, tînărul strungar Bebel vorbind despre Liebknecht.

În a doua jumătate a deceniului al 7-lea, Bebel rupe legăturile cu liberalii, separă partea socialistă a asociațiilor muncitorești de partea burghezo-democratică și se situează, împreună cu Liebknecht, în primele rînduri ale partidului eisenachian, partidul marxiștilor, care ani de-a rîndul a luptat împotriva celui alt partid muncitoresc, partidul lassallean.

Cauza istorică a sciziunii socialismului german se rezumă, pe scurt, la următoarele. La ordinea zilei era problema unificării Germaniei. Această unificare, în condițiile raportului dintre clase din acea vreme, putea fi înfăptuită pe două căi : fie pe calea unei revoluții conduse de proletariat și care să creeze o republică unită, fie pe calea

unor războaie dinastice ale Prusiei, menite să întărească hegemonia moșierilor prusaci într-o Germanie unificată.

Văzînd că drumul proletar și democratic nu prezintă mari șanse, Lassalle și lassalleenii au adoptat o tactică șovăitoare, adaptîndu-se hegemoniei iuncherului Bismarck. Greșelile lor constau în abaterea partidului muncitoresc pe calea socialismului bonapartist de stat. Bebel și Liebknecht, dimpotrivă, susțineau în mod consecvent calea democratică și proletară, luptînd împotriva celor mai mici concesiilor făcute prusacismului, bismarckismului, naționalismului.

Și istoria a dat dreptate lui Bebel și lui Liebknecht, *deși* Germania s-a unificat pe calea preconizată de Bismarck. Numai tactica consecvent democratică și revoluționară a lui Bebel și a lui Liebknecht, numai „dîrzenia“ lor față de naționalism, numai atitudinea lor intransigentă față de unificarea Germaniei și reînnoirea ei „de sus“ au permis să se pună temelia solidă a unui partid muncitoresc cu adevărat social-democrat. Or, atunci era vorba tocmai de punerea *temeliei* partidului.

Dacă cochetarea lassalleenilor cu bismarckismul sau „adaptarea“ lor la bismarckism nu au adus prejudicii mișcării muncitorești germane, acest fapt se datorește *numai* riposteii energice și necruțătoare date de Bebel și Liebknecht acestor tentative.

Iar atunci cînd, la cinci ani de la întemeierea Imperiului german, problema a fost istoricește rezolvată, Bebel și Liebknecht au reușit să unifice cele două partide muncitorești și să asigure hegemonia marxismului în partidul unic.

Bebel a fost ales în parlamentul german încă de la înființarea lui, *deși* era un tînăr în vîrstă de numai 27 de ani. Și bazele tacticii parlamentare a social-democrației germane (și a celei internaționale), care nu ceda nici o iotă dușmanilor și nu lăsa să-i scape nici cea mai mică posibilitate de a obține o cît de neînsemnată îmbunătățire pentru muncitori și care era în același timp intransigentă din punct de vedere principial și întotdeauna îndreptată spre realizarea scopului final, au fost elaborate de el sau cu participarea și sub conducerea lui directă.

Unificată pe calea inițiată de Bismarck, reînnoită în spirit prusac și iuncheresc, Germania a răspuns la succesele partidului muncitoresc cu legea excepțională împotriva socialiștilor. Condițiile de existență legală pentru partidul clasei muncitoare au fost lichidate, el fiind pus în afara legii. Au venit vremuri grele. La prigoana din partea dușmanilor s-au adăugat criza internă din partid, oscilările în problemele fundamentale de tactică. La început au ridicat capul oportuniștii, care s-au lăsat intimidați de lichidarea legalității și au început să se tînguiască și să renunțe la lozincile neciuntite, reproșîndu-și că au mers prea departe etc. De altfel, unul dintre reprezentanții acestui curent oportunist, Hôhberg, acorda ajutor financiar partidului, care era încă slab și nu se putea pune imediat pe propriile lui picioare.

Marx și Engels, care se aflau atunci la Londra, au atacat cu deosebită vehemență rușinoasele oscilări oportuniste. Bebel s-a manifestat ca un adevărat conducător al partidului. El a sesizat la timp pericolul, a înțeles justetea criticii lui Marx și Engels și a știut să orienteze partidul pe calea unei lupte intransigente. A fost fondat un ziar ilegal, „Der Sozialdemokrat“, care a apărut mai întîi la Zürich, iar apoi la Londra, de unde era transportat săptămînal în Germania; ziarul avea aproape 10 000 de abonați¹¹². Oscilările oportuniste au fost lichidate cu toată hotărîrea.

O altă oscilare care s-a manifestat pe vremea aceea, la sfîrșitul deceniului al 8-lea al secolului trecut, a fost atracția față de Dühring. Bebel a suferit și el pentru scurt timp această atracție. Adepții lui Dühring, dintre care cel mai de seamă era Most, jucîndu-se de-a „stîngismul“, au alunecat repede pe panta anarhismului. Critica aspră, necruțătoare făcută de Engels teoriilor lui Dühring a fost întîmpinată cu dezaprobare în multe cercuri ale partidului, iar la un congres al partidului s-a făcut chiar propunerea ca această critică să nu fie permisă în coloanele organului central.

Dar toate elementele viabile ale socialismului — și în fruntea lor, firește, Bebel — au înțeles repede cît sînt de putrede „noile“ teorii, au rupt-o cu ele, precum și cu ten-

dințele anarhiste de tot felul. Sub conducerea lui Bebel și a lui Liebknecht, partidul a învățat să îmbine activitatea ilegală cu cea legală. Atunci când fracțiunea parlamentară legală a social-democrației s-a situat în majoritate pe o poziție oportunistă în faimoasa chestiune a votului pentru acordarea de subvenții unei societăți de navigație, ziarul ilegal „Der Sozialdemokrat“ s-a ridicat împotriva fracțiunii și, după o luptă de patru săptămâni, a repurtat victoria.

În 1890, legea excepțională împotriva socialiștilor, care a fost în vigoare timp de 12 ani, a fost abrogată. Din nou a izbucnit o criză în partid, avînd un caracter similar cu cea de la mijlocul deceniului al 8-lea. Pe de o parte, oportuniștii, în frunte cu Vollmar, erau gata să profite de legalitate pentru a renunța la lozincile neciuntite și la tactica intransigentă. Pe de altă parte, așa-ziii „tineri“ se jucau de-a „stîngismul“, alunecînd pe panta anarhismului. Dar dacă această criză din partid a fost de foarte scurtă durată și cu totul neînsemnată, marele merit în această privință le revine tocmai lui Bebel și lui Liebknecht, care au dat cea mai fermă ripostă ambelor oscilări.

Pentru partid a început o perioadă de rapidă creștere în lărgime și adîncime, de dezvoltare a tuturor formelor de organizare a forțelor proletarietului, nu numai pe tărîmul politic, ci și pe cel sindical, cooperatist, cultural etc. Nemăsurată, uriașă este munca practică desfășurată, în toate aceste domenii, de Bebel ca parlamentar, agitator și organizator. Tocmai prin această muncă și-a cucerit el poziția de conducător unanim recunoscut al partidului, de conducător foarte apropiat de masele muncitorești și iubit peste măsură de ele.

Ultima criză din partidul german, la care Bebel a trebuit să participe foarte activ, a fost așa-numita „bernsteiadiă“. Fostul marxist ortodox Bernstein a ajuns, pe la sfîrșitul secolului trecut, la concepții de-a dreptul oportuniste, reformiste. S-au făcut încercări de a se transforma partidul clasei muncitoare într-un partid mic-burghez al reformelor sociale. Noua molimă oportunistă și-a găsit numeroși adepți printre funcționarii mișcării muncitorești, printre intelectuali.

Ridicându-se cu toată energia împotriva acestei molime, Bebel a exprimat starea de spirit a maselor muncitorești și ferma lor convingere în necesitatea luptei pentru lozincile neciuntite. Cuvîntările rostite de el împotriva oportuniștilor la congresele de la Hanovra și Dresda ale partidului vor rămîne pentru multă vreme un model de apărare a concepțiilor marxiste și de luptă pentru caracterul cu adevărat socialist al partidului muncitoresc ¹¹³. Perioada de pregătire și de mobilizare a forțelor clasei muncitoare constituie, în toate țările, o etapă necesară în dezvoltarea luptei internaționale de eliberare a proletariatului. Nimeni n-a întruchipat atît de pregnant particularitățile și sarcinile acestei perioade ca August Bebel. El însuși muncitor, Bebel a știut să-și croiască drum spre convingeri socialiste ferme, a știut să devină un model de conducător al muncitorilor, de reprezentant și participant la lupta de masă a sclavilor salariați ai capitalului pentru o orînduire mai bună a societății omenești.

„Severnala Pravda” nr. 6
din 8 august 1913
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul
opărit în ziar

SEPARAREA LIBERALISMULUI DE DEMOCRAȚIE

În Rusia, separarea liberalismului de democrație constituie una dintre problemele fundamentale ale întregii mișcări de eliberare.

Care e cauza slăbiciunii acestei mișcări ? Nu cumva faptul că democrația nu s-a separat *destul* de conștient și de categoric de liberalism, lăsându-se influențată de neputința și de oscilările lui ? Sau faptul că democrația s-a separat de el prea devreme (sau prea categoric etc.), slăbind astfel „intensitatea asaltului general“ ?

Mă îndoiesc că între cei ce poartă interes cauzei libertății se va găsi cineva care să pună la îndoială importanța fundamentală a acestei probleme. Nu poți fi adept conștient al libertății fără a fi rezolvat cât se poate de precis această problemă. Iar pentru a o rezolva, trebuie să înțelegi ce forțe sociale, ce clase sînt de partea liberalismului și a democrației și care sînt tendințele politice proprii acestor clase.

În articolul de față vrem să clarificăm această problemă fundamentală analizînd-o prin prisma actualelor evenimente din domeniul politicii externe. Evenimentele de cea mai mare actualitate sînt, desigur, cel de-al doilea război balcanic, zdrobirea Bulgariei, pacea de la București, pace înjositoare pentru Bulgaria, încercarea nereușită a Rusiei de a acuza Franța că nu „ne“-a sprijinit și încercarea nereușită de a obține revizuirea condițiilor de pace.

Aceste acuzații aduse Franței, ca și încercarea Rusiei de a-și relua politica „activă” în Balcani au constituit platforma pe baza căreia, precum se știe, s-au aliat „Novoe Vremea” și „Reci”. Or, asta înseamnă că s-au aliat, pe de o parte, moșierii-iobăgiști și cercurile guvernante naționaliste reacționare, și, pe de altă parte, cercurile cele mai conștiente, cele mai organizate ale burgheziei liberale, care de multă vreme gravitează spre o politică imperialistă.

Cu această ocazie, „Kievskaja Misl”, unul dintre cele mai răspândite ziare de provincie, care exprimă concepțiile unor anumite pături ale democrației mic-burgheze, scrie în extrem de instructivul său editorial din 1 august :

„Nu opoziția și naționalismul și-au schimbat locurile” (așa cum a afirmat d-l Miliukov în faimoasa lui cuvântare rostită în Dumă în legătură cu politica externă), „ci liberalismul s-a separat (subliniat de „Kievskaja Misl”) de democrație și, la început timid, cu unele rezerve, iar apoi cu capul sus, a pășit pe aceeași cale, pe calea aventurilor politice, pe care pășește, înaintea lui și tot sub steagul slavofilismului, naționalismul”.

Și „Kievskaja Misl” reamintește, pe bună dreptate, o serie de fapte unanim cunoscute : „ardoarea șovină” de care a dat dovadă ziarul „Reci”, îndemnul lui de a se înainta spre Armenia și spre Bosfor, „tendențele imperia-
liste” care animă în genere acest ziar.

„Sprijinind — scrie „Kievskaja Misl” — pe cont propriu politica externă a Rusiei, care nu poate să nu fie o politică naționalistă-reacționară, din moment ce și orientarea ei internă continuă să aibă același caracter, liberalismul și-a asumat răspunderea politică pentru acest sprijin”.

Un adevăr incontestabil. Numai că *el* trebuia *analizat* pînă la capăt. Dacă este adevărat că orientarea politicii externe a Rusiei este determinată de orientarea în politica internă (și este, fără îndoială, adevărat), oare acest lucru se referă numai la reacțiune ? Evident că nu. Evident că *el* se referă și la liberalism.

Liberalismul nu s-ar fi putut „separa de democrație” în politica externă dacă nu s-ar fi separat de ea în poli-

tica internă. Însăși „Kievskaja Mîsl“ este nevoită să recunoască acest lucru atunci cînd spune: „caracterul greșelii politice a liberalismului“ „vădește un profund viciu organic“.

Și chiar așa e! Am spune numai, fără a recurge la această expresie cam bombastică și susceptibilă de confuzii: profundele interese de clasă ale burgheziei. Aceste interese de clasă ale liberalismului l-au făcut să se sperie (în special în 1905) de mișcarea democratică și să cotească spre dreapta atît în politica internă cît și în cea externă.

Ar fi pur și simplu ridicol să te apuci să negi legătura dintre imperialismul și șovinismul cadet de astăzi și lozinca cadeto-octombristă din primăvara anului 1907 de a păstra Duma, legătura dintre votul dat de cadeți în primăvara anului 1906 împotriva comitetelor agrare locale și hotărîrea cadeților din toamna anului 1905 de a participa la Duma lui Bulîghin. Este *aceeași* politică a *aceleiași* clase care se teme mai mult de revoluție decît de reacțiune.

Una dintre principalele cauze ale slăbiciunii mișcării de eliberare din Rusia constă în neînțelegerea acestui adevăr de către păturile largi ale micii burghezii în general și în special de către oamenii politici, publiciștii și conducătorii ideologici mic-burhezi.

În pofida poveștilor născocite de liberali, care invocau „intransigența“ celor de stînga pentru a-și camufla astfel încercările lor de a se împăca cu cei de dreapta, democrația muncitorească nu a susținut niciodată că liberalii și cei de dreapta formează „o masă reacționară unică“¹¹⁴, nu a renunțat niciodată să folosească vrajba dintre ei (bunăoară în stadiul al doilea al alegerilor pentru Dumă) în interesul mișcării de eliberare. Dar ea își punea — și trebuia să-și pună de fiecare dată — ca sarcină *neutralizarea* nestatorniciei liberalismului, capabil „să se pasioneze“ de imperialism în timpul guvernării lui Stolîpin sau a lui Maklakov.

Fără a înțelege profundele rădăcini de clasă care *separă* liberalismul de democrație, fără a populariza înțelegerea

acestui fapt în rîndurile maselor, fără a învăța să neutralizeze în felul acesta trădările și șovăielile liberalismului față de cauza „libertății poporului“, democrația rusă nu poate face nici un pas serios înainte. Fără toate acestea n-are rost să vorbim de succesele mișcării de eliberare.

„Severnaia Pravda“ nr. 9
din 11 august 1913
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

UN PROCES REMARCABIL ¹¹⁵

În sfînta măicuță Rusie sînt și acum multe colțișoare în care pînă mai ieri domnea încă iobăgia. Să luăm, de pildă, Uralul. Aici moșierii au zeci de mii de deseatine. Uzinele (adică aceiași moșieri) pun opreliști meșteșugariilor, care nu pot dezvolta mica industrie. Țăranii sînt, pînă în ziua de azi, dependenți de moșieri și nu au fost încă împrorietăriți.

Și Uralul nu-i un „colțișor“, ci o regiune foarte întinsă și dintre cele mai bogate.

Între muncitorii de la uzinele din Ural ale lui Stroganov, un moșier putred de bogat, și administrația acestor uzine s-a purtat ani de-a rîndul un proces în legătură cu împrorietărirea țăranilor potrivit legii din 1862 (*o mie opt sute șazeci și doi!*).

În sfîrșit, acest proces s-a terminat cu sentința dată, în primăvara anului 1909, de „instanța supremă“, adică de Senat, care a dat dispoziție cancelariei guvernatorului de la Perm să *aplice* legea din 1862 și să împrorietărească pe țărani.

Așadar, Senatul dă dispoziție moșierilor să aplice legea la 47 de ani de la promulgarea ei.

Ce s-a întîmplat însă ?

Moșierii s-au plîns latifundiarului Stolîpin, care era pe atunci ministru de interne. După lege, Senatul este mai presus de ministrul de interne, însă Stolîpin, „nesocotind legea“, a trimis guvernatorului din Perm următoarea telegramă : se suspendă executarea ordinului Senatului !

Guvernatorul s-a conformat întocmai. A început o nouă corespondență, au urmat noi tergiversări.

În sfârșit, Consiliul de Stat a acceptat părerea Senatului, și hotărârea Consiliului de Stat „a obținut înalta sancțiune“, adică a fost confirmată de către puterea supremă.

Și ce a urmat ?

Moșierii s-au adresat lui N. A. Maklakov, latifundiar și el, care venise la Ministerul Afacerilor Interne în locul lui Stolîpin. O delegație a moșierilor din Ural „l-a convins“ pe ministru, care a declarat că hotărârea Senatului și a Consiliului de Stat „nu este clară“.

Altă corespondență. Alte tergiversări.

Senatul s-a mai pronunțat încă o dată — în mai 1913 — tot în defavoarea ministrului.

Moșierii din Ural au trimis un nou „memoriu“ ministrului...

Lucrurile s-au oprit aici. Nici pînă azi, după mai bine de o jumătate de veac de la apariția legii din 1862 cu privire la împrăștierea muncitorilor din Ural, aceștia nu au primit pămînt.

Ziarele liberale, comentînd acest proces edificator, ajung la concluzia că în Rusia stăm prost cu „domnia dreptului“. Și chiar așa e. Dar acesta nu-i tot adevărul.

E ridicol să vorbim de „drept“ atunci cînd legile le fac moșierii și tot ei sînt aceia care le aplică sau le abrogă în practică. Înseamnă că există o clasă care creează ea singură „dreptul“ și tot ea îl anulează. Înseamnă că toate cele spuse de liberali despre „drept“ și despre „reformă“ sînt simplă flecăreală.

Moșierii sînt și ei pentru „drept“, dar pentru un drept moșieresc, pentru un drept al lor, pentru un drept al clasei lor.

Dacă în fața unor fapte atît de concludente, liberalii nici nu vor măcar să audă de „teoria“ luptei de clasă, calificînd-o drept eronată etc., asta-i o dovadă limpede că ei nu sînt cu conștiința curată. Nu cumva vor liberalii

să împartă privilegiile cu moșierii? Atunci devine clar de ce nu le place lor „teoria“ luptei de clasă!

Dar ce vină au muncitorii că „teoria“ lor este confirmată de viață?

„Severnaia Pravda“ nr. 14
din 18 august 1913
Semnat : I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

NAȚIONALIZAREA ȘCOLILOR EVREIEȘTI

Politica guvernului este pătrunsă pe de-a-ntregul de spiritul naționalismului. El se străduiește să acorde naționalității „dominante“, adică celei velicoruse, tot soiul de privilegii, cu toate că în Rusia velicorușii formează *minoritatea* populației, și anume doar 43%.

El caută să restrângă tot mai mult drepturile tuturor celorlalte națiuni care populează Rusia, să le izoleze una de alta și să ațîțe vrajba între ele.

O manifestare extremistă a naționalismului contemporan este proiectul de naționalizare a școlilor evreiești. Acest proiect a fost zămislit de președintele consiliului tutelar al districtului școlar Odesa și a fost primit cu simpatie de Ministerul „Instrucțiunii“ Publice. În ce constă, dar, această naționalizare ?

În aceea că se proiectează ca evreii să învețe în școli secundare *speciale* pentru evrei. Iar porțile tuturor celorlalte școli, atît ale celor publice cît și ale celor particulare, să fie închise total pentru evrei. Și ca o completare la acest plan „genial“ se prevede limitarea numărului de elevi în liceele evreiești pe baza faimosului „*numerus clausus*“ !

În toate țările europene, astfel de măsuri și de legi împotriva evreilor au existat numai în întunecata eră a evului mediu, a inchiziției, a arderii pe rug a ereticilor, precum și a altor asemenea drăgălășenii. În Europa, evreii au obținut de multă vreme deplină egalitate de drepturi și

se asimilează într-o măsură din ce în ce mai mare cu popoarele în mijlocul cărora trăiesc.

În politica noastră în general și în sus-menționatul proiect în special, în afară de asuprirea și persecutarea evreilor, mai dăunătoare decît orice este tendința de a ațîța naționalismul, de a izola în cadrul statului o națiune de alta, de a adînci înstrăinarea lor, de a separa școlile lor.

Interesele clasei muncitoare — ca și interesele libertății politice în general — cer, dimpotrivă, cea mai deplină egalitate în drepturi a tuturor naționalităților, fără excepție, din cadrul unui stat și desființarea tuturor barierelor dintre națiuni, strîngerea laolaltă a copiilor de diferite națiuni în școli unice etc. Numai dezbrîndu-se de toate prejudecățile naționale stupide și barbare, numai unind într-o singură uniune pe muncitorii de toate națiunile, clasa muncitoare poate să devină o forță, poate să dea o ripostă capitalului și să obțină o îmbunătățire serioasă a condițiilor ei de viață.

Uitați-vă la capitaliști cum caută ei să ațîțe ura națională în rîndurile „oamenilor simpli“, dar cum își aranjează de minune propriile lor afaceri : în una și aceeași societate pe acțiuni găsim grupați laolaltă ruși, ucraineni, polonezi, evrei și germani. Capitaliștii de toate națiunile și religiile acționează strîns uniți împotriva muncitorilor, iar pe muncitori caută să-i dezbine și să-i slăbească prin vrajă națională !

Acest nefast proiect de naționalizare a școlilor evreiești ne arată, între altele, cît de eronat este planul așa-zisei „autonomii cultural-naționale“, care preconizează scoaterea învățămîntului de sub protecția statului și trecerea lui în mîinile fiecărei națiuni în parte. Noi nu trebuie să tindem nicidecum spre o atare soluție, ci spre unirea muncitorilor de toate națiunile în lupta împotriva oricărui naționalism, în lupta pentru o școală comună cu adevărat democratică și pentru libertatea politică în general. Exemplul țărilor înaintate din lumea întregă — fie el al Elveției, în Europa apuseană, sau al Finlandei, în Eu-

ropa răsăriteană — ne arată că numai instituțiile de stat unice și consecvent democratice asigură conviețuirea cea mai pașnică și raporturile cele mai omenești (și nu de fiare sălbatică) între diferitele naționalități, *fără* împărțirea, atît de artificială și de dăunătoare, a școlilor pe naționalități.

„*Severnaia Pravda*” nr. 14
din 18 august 1913
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

FIERUL ÎN GOSPODĂRIA ȚĂRĂNEASCĂ

Revista „Industrie și comerț”, organul milionarilor din industria noastră, editat de Consiliul congreselor, se tînguia nu de mult, cu o fățarnicie cam stupidă sau cu o fățarnică stupiditate, că Rusia se situează alături de una dintre cele mai înapoiate țări, și anume de Spania, în ceea ce privește consumul pe locuitor la cele mai importante produse.

În ceea ce privește fierul — unul dintre principalele produse ale industriei moderne, una din temelii, am putea spune, ale civilizației —, înapoierea și barbaria Rusiei sînt deosebit de evidente.

„Căruța cu osii de fier — recunoaște organul milionarilor — este și azi încă o raritate în satul rusesc”.

Dar dacă această „raritate” a civilizației în satul rusesc depinde sau nu de *frecvența* relațiilor iobăgiste și de atotputernicia moșierilor-iobăgiști (în fața cărora se prosternază atîta „magnații” capitalismului nostru), — asta-i o chestiune pe care milionarii o trec, cu modestie, sub tăcere.

Sîntem mari maestri și mari amatori de pălăvrăgeală pe tema culturii, dezvoltării forțelor de producție, ridicării gospodăriei țărănești etc. Dar cînd e să dăm deoparte bolovanul care împiedică „ridicarea” milioanei de țărani sărăciți, oprimați, înfomețați, desculți, înapoiați, milionarii noștri își înghit limba.

Iată o serie de date privind statistica agricolă din Ungaria, care arată cît se poate de concret semnificația

asupririi țăranilor de către moșieri într-o problemă ca cea a consumului de fier, *adică* a trăinicieii fundamentului de fier al civilizației în țara respectivă.

Ungaria, după cum se știe, este cea mai apropiată țară de Rusia nu numai din punct de vedere geografic, ci și din punctul de vedere al atotputernicieii moșierilor reacționari, care și-au păstrat, din perioada feudalismului, imense întinderi de pământ.

În Germania, de pildă, 23 000 din cele 5 500 000 de gospodării posedă peste 100 ha de pământ și dețin în total mai puțin de $\frac{1}{4}$ din întregul fond funciar, în timp ce în Ungaria sînt 24 000 de gospodării de acest fel, din cele 2 800 000 existente, și ele dețin 45% din întregul fond funciar al țării !! 4 000 de magnați unguri posedă peste 1 000 de deseatine fiecare, iar toți laolaltă aproape o treime din pământ. Precum vedeți, această țară nu-i departe de „măicuța Rusie“.

Statistica ungară (din 1895) a cercetat deosebit de amănunțit problema fierului în gospodăria țărănească. A rezultat că, din cele 2 800 000 de gospodării, 1 500 000 de gospodării ale muncitorilor agricoli (sau proletare) (avînd pînă la 5 iugăre, *adică* pînă la 2,85 deseatine), precum și 1 000 000 de gospodării țărănești mici (avînd pînă la 20 de iugăre, *adică* pînă la 11 deseatine) sînt condamnate să se mulțumească cu unelte *de lemn*.

În aceste 2 500 000 de gospodării (din totalul de 2 800 000) predomină în mod absolut plugurile cu grindei de lemn și boroanele cu rama de lemn, iar aproape jumătate din totalul căruțelor au osiile de lemn.

În ceea ce privește Rusia, nu există date complete. Din datele existente cu privire la diferite regiuni reiese că mizeria, primitivismul și starea de paragină a imensei majorități a gospodăriilor noastre țărănești sînt incomparabil mai mari decît în Ungaria.

Și nici nu poate fi altfel. Pentru ca căruța cu osii de fier să nu mai fie o raritate, trebuie să avem un fermier liber, civilizată, plin de cutezanță, capabil să țină piept proprietarilor de sclavi, să rupă cu rutina, să dispună de tot pământul țării sale. A te aștepta la „civilizație“ de la un țăran care a fost oprimat pînă acum de toți Markovii

și Purișkevicii, cu sistemul lor de proprietate funciară, este tot una cu a te aștepta la omenie din partea unei Saltâciha.

Milionarii din industria noastră preferă să împartă cu alde Purișkevici privilegiile medievale și să jinduiască într-una după salvarea „patriei“ de anticivilizația medievală...

„Severnaja Pravda“ nr. 16
din 21 august 1913
Semnat : N. N.

Se tipărește după textul
apărut în ziar

GREVELE METALURGIȘTILOR DIN 1912

Asociația proprietarilor de fabrici și uzine din regiunea industrială Moscova a publicat anul acesta (Moscova, 1913, tip. P. P. Reabușinski) un fel de dare de seamă asupra activității ei pe anul 1912. Credem că partea cea mai interesantă din această dare de seamă o constituie cifrele cu privire la mișcarea grevistă pe diversele regiuni ale Rusiei.

I

Asociația industriașilor din Moscova evaluează numărul muncitorilor greviști din Rusia la următoarele cifre: 96 750 în 1911 și 211 595 în 1912. Aceste cifre se referă *numai* la grevele economice. Numărul participanților la grevele politice, după calculele asociației, se ridică la: 850 000 în 1912, 8 000 în 1911 și 4 000 în 1910.

Trebuie remarcat că asociația magnaților din Moscova nu pune de loc la socoteală pe cei 6 000 de greviști de la Lena; aceasta „pentru a înlesni comparația cu datele oficiale“, care nu cuprind întreprinderile ce nu intră sub supravegherea inspecției de fabrică. Firește că nu avem nici așa garanții că această comparație este justă; domnii industriași s-au apucat să imite părțile slabe ale statisticii noastre oficiale, în loc să se îngrijească ca datele lor să fie complete sau măcar ca statisticienii lor să facă calcule exacte. De pildă, tabelul sinoptic cu privire la numărul de greviști (aflat la pag. 23 din darea de seamă) te surprinde de-a dreptul prin greșelile cu totul grosolane

pe care noi am căutat să le îndreptăm atunci când am dat totalurile de mai sus. După acest tabel, numărul metalurgiștilor din regatul Poloniei care au făcut grevă în decursul *întregului* an 1912 a fost de 2 390 de oameni, iar la pagina 56 ni se spune că, în decurs de *șapte luni* ale anului 1912, în regatul Poloniei au făcut grevă 3 790 de metalurgiști!

Nu putem să nu ne exprimăm dorința ca Kit-Kitîcii noștri să-și angajeze scribi care știu să socotească, sau să-și dea statistica lor spre control și rectificare sindicatelor muncitorești.

Să vedem acum care a fost rolul metalurgiștilor în mișcarea grevistă economică din 1912 potrivit datelor publicate de fabricanți.

Numărul total al greviștilor — 211 595 — se repartizează, potrivit acestor date, în felul următor: metalurgiști — 78 195, textiliști — 89 540 și muncitori din toate celelalte ramuri industriale — 43 860. Dat fiind că în Rusia sînt mult mai puțini metalurgiști decît textiliști, aceste date ne arată, de la prima vedere, că *metalurgiștii* au dus în 1912 cea mai susținută și mai perseverentă luptă grevistă în comparație cu muncitorii din celelalte ramuri industriale. Pentru a exprima mai precis această concluzie, să comparăm numărul total al muncitorilor din Rusia cu numărul greviștilor din 1912.

	Numărul total al muncitorilor în Rusia după datele din		Numărul greviștilor pe 1912
	1908 (inclusiv minerii)	1910 (exclusiv minerii)	(după datele asociației industriașilor)
Metalurgiști	529 274	280 194	78 195
Textiliști	823 401	840 520	89 540
Ceialți	901 112	831 241	43 860
<i>Total</i>	2 253 787	1 951 955	211 595

Aceste date arată clar că, în ceea ce privește energia în lupta grevistă, metalurgiștii ocupă primul loc, textiliștii locul al doilea, iar muncitorii din celelalte ramuri industriale ultimul loc.

Dacă „ceilalți“ muncitori ar fi făcut grevă cu tot atîta energie ca și metalurgiștii, numărul greviștilor ar fi fost cu vreo 90 000 mai mare.

Nu începe îndoială că condițiile pieței, relativ mai avantajoase pentru metalurgiști în 1912, le-au ușurat lupta grevistă; dar, dacă în ceea ce privește dîrzenia luptei, metalurgiștii stau cel mai bine, în ceea ce privește *reușita* grevelor economice, „ceilalți“, după cum vom vedea, s-au aflat în cele mai bune condiții.

II

Dîrzenia luptei greviste se apreciază, între altele, după durata medie a grevelor. Această durată medie se obține prin împărțirea numărului total al zilelor de muncă pierdute din cauza grevelor la numărul greviștilor.

Iată cifrele prezentate de asociația proprietarilor de uzine și de fabrici :

	Durata medie a grevelor
Anii 1895—1904.....	4,8 zile
anul 1909.....	6,5 „
„ 1911.....	8,2 „
„ 1912.....	13,4 „

„Rezultă — se spune în darea de seamă — că în 1912 rezistența muncitorilor a crescut aproape de două ori în comparație cu 1911“. Adăugăm că, dacă vom lua datele pe ultimele 7 luni ale anului 1912 (de fapt numai aceste date au fost, de bine de rău, prelucrate în darea de seamă de care ne ocupăm), vom obține o durată medie a grevei de 16 zile.

Perseverența muncitorilor în lupta grevistă crește deci neîndoielnic și din ce în ce mai mult.

Pe ramuri de producție, durata medie a unei greve a fost următoarea :

	În 1911	În 1912	În ultimele 7 luni ale anului 1912
La metalurgiști	10,0 zile	14,2 zile	18,8 zile
„ textiliști	9,2 „	11,9 „	14,0 „
„ ceilalți	5,0 „	15,6 „	16,8 „
<i>Media pe toate ramurile</i>	8,2 „	13,4 „	16,0 „

Observăm că, în ceea ce privește durata grevelor, metalurgiștii s-au situat pe primul loc atât în 1911 cât și în a doua jumătate a anului 1912. Numai în prima jumătate a anului 1912, acest prim loc l-au ocupat „ceilalți“, iar metalurgiștii au trecut pe locul al doilea. În decursul întregii perioade pe care o analizăm, textiliștii au ocupat locul al doilea în ceea ce privește durata grevelor.

III

D-nii industriași stabilesc rezultatele generale ale grevelor calculând „pierderile suferite de industrie“ de pe urma grevelor. Capitaliștii noștri nu vor însă cu nici un chip să calculeze ce a câștigat clasa muncitoare de pe urma grevelor! Iată bilanțul făcut de statistica fabricanților:

Ramurile industriale	Pierderile directe suferite de industriași de pe urma grevelor (economice)	Pierderile de salariu ale muncitorilor	Pierderile suferite de întreaga țară din cauza intreruperii producției
	(în mii de ruble)		
Metalurgică	558	1 145	4 959
Textilă	479	807	6 010
Celelalte	328	529	3 818
<i>Total în 1912</i>	1 365	2 481	14 787
„ „ 1911	402	716	4 563

De aici reiese că în 1912 capitaliștii au avut pierderi de *trei ori* mai mari de pe urma grevelor decât în 1911.

Dar — ne vor obiecta reprezentanții economiei politice burgheze — și „țara“ a suferit pierderi de *trei ori* mai mari, și muncitorii au suferit pierderi de salariu de *trei ori* mai mari, iar pierderile lor sînt mult mai mari decât cele ale fabricanților!

După statistica fabricanților și după logica burgheză, rezultă că acești muncitori nesocotiți nu fac decît să-și pricinuiască lor înșiși pagube de pe urma grevelor, și că autoritățile grijului și capitaliștii binefăcători, persecutînd grevele, poartă de grijă tocmai intereselor muncitorilor...

Dar iată că aceiași industriași ne fac cunoscut că, în ceea ce privește cei 96 730 de greviști din 1911, rezultatele grevelor au putut fi stabilite.

47 369 de muncitori (adică 49%) au suferit o *înfrîngere* în lupta grevistă, iar 49 361 (adică 51%) au căpătat *satisfacție* deplină sau parțială, adică au obținut victoria.

Și tocmai acest rezultat al grevelor, statistica fabricanților și economia burgheză nu vor să-l ia în considerație! Și el nici nu poate fi evaluat în ruble; în afară de cîștigul direct al muncitorilor de pe urma măririi salariului atunci cînd grevele se termină prin victorie, mai există un „cîștig”. Întreaga clasă muncitoare — și, prin urmare, întreaga țară (țara maselor muncitoare, și nu aceea a minorității burgheze) — cîștigă de pe urma ripostei pe care o dau muncitorii, prin grevele lor, d-lor exploatatori. Fără această ripostă, muncitorii ar fi devenit cu totul pauperi, striviți de scumpetea traiului; fără ea, ei s-ar fi transformat cu totul din oameni în sclavi ai capitalului pe vecie.

În a doua jumătate a anului 1912, potrivit statisticii fabricanților, grevele nu au mai avut același succes: 52% din muncitorii greviști au fost *înfrînți*, numai 36% din ei au obținut *victoria*, iar pentru 11% rezultatele grevelor n-au fost clarificate. Aici însă trebuie să analizăm mai minuțios rolul metalurgiștilor greviști în Rusia în general și în diversele ei regiuni în special.

IV

Precum am mai arătat, asociația industriașilor din Moscova furnizează date oarecum prelucrate în legătură cu grevele numai pentru ultimele 7 luni ale anului 1912. Aceste date cuprind 5 regiuni ale Rusiei: Moscova, Petersburg, Ținutul baltic, Sudul și regatul Poloniei.

Metalurgiștii care au făcut grevă în cursul lunilor menționate se repartizează, pe regiuni, în felul următor :

Regiunile	Numărul greviștilor (în cursul ultimelor 7 luni ale anului 1912)	
	În total	Dintre care metalurgiști
Moscova	48 140	3 760
Petersburg	35 390	15 160
Ținutul baltic	13 210	1 160
Sudul	22 195	16 605
Regatul Poloniei	12 690	3 790
<i>Total</i>	131 625	40 475

Prin urmare, în Sud metalurgiștii ocupă un loc predominant în numărul total al muncitorilor greviști. În regiunea Petersburg ei constituie o parte foarte însemnată (peste 40%) din numărul greviștilor, cedînd prioritatea doar textiliștilor (care au avut 16 770 de greviști în regiunea Petersburg). În regiunile Moscova, Ținutul baltic și regatul Poloniei, metalurgiștii au constituit o mică minoritate a greviștilor.

Dacă comparăm primele 5 luni ale anului 1912 cu ultimele 7 luni, obținem următorul tabel :

	Numărul muncitorilor greviști	
	În primele 5 luni ale anului 1912	În ultimele 7 luni
Metalurgiști	37 720	40 475
Textiliști	22 950	66 590
Ceialți	19 300	24 560
<i>Total</i>	79 970	131 625

În a doua jumătate a anului, energia grevistă a metalurgiștilor a slăbit întrucîtva ; — lupta grevistă a textiliștilor s-a intensificat mult ; — mișcarea grevistă a muncitorilor din celelalte ramuri industriale s-a menținut aproximativ la același nivel.

V

În problema gradului de reușită a grevelor, asociația industriașilor din Moscova împarte pe muncitorii greviști în trei grupuri : cei care au suferit o înfrângere, cei care au obținut victoria (satisfacerea totală sau parțială a revendicărilor) și greviștii a căror luptă s-a încheiat cu rezultate imprecise.

Aceasta este una dintre cele mai interesante probleme ale statisticii grevelor. Asociația milionarilor și-a întocmit în mod defectuos statistica : nu găsești în ea, de pildă, date cu privire la grevele ofensive (adică acelea în care muncitorii cer schimbarea *în mai bine* a condițiilor lor de trai și de muncă) și la grevele defensive (cînd muncitorii se opun schimbărilor *în mai rău* ale condițiilor de viață ale muncitorilor, pe care le introduc capitaliștii). Lipsesc apoi date amănunțite cu privire la cauzele grevelor (date care figurează pînă și în statistica noastră oficială) etc.

În afară de aceasta, și prelucrarea datelor existente, așa cum o face asociația industriașilor din Moscova, este cu totul și cu totul nesatisfăcătoare. Sînt și cazuri izbitoare de denaturare evidentă a datelor ; bunăoară, în regiunea Moscova, numărul metalurgiștilor care au obținut victoria a fost apreciat doar la 40 (numărul celor care au suferit o înfrângere fiind apreciat la 3 420, iar al acelor care au făcut greve cu rezultate neclarificate la 300).

În textul dării de seamă însă, la pag. 35, citim că la începutul lunii iulie 1912 au avut loc greve ale muncitorilor într-o serie de ateliere de lăcătușerie artistică, la care au participat în total *peste 1 200 de oameni* din 15 întreprinderi. A fost o grevă ofensivă : muncitorii au cerut introducerea zilei de muncă de 9 ore, a zilei de muncă de 7 ore în ajunul sărbătorilor, mărirea salariilor, îmbunătățirea condițiilor igienico-sanitare. Patronii atelierelor au încercat să se organizeze în vederea unei riposte și au hotărît în unanimitate să nu facă concesii și să nu primească comenzi de la uzinele aflate în grevă. Muncitorii însă, pe cît se vede, au ales bine momentul : sezonul construcțiilor era în toi, „muncitori liberi erau greu de

găsit. Spre sfârșitul lunii iulie, în majoritatea atelierelor patronii au început să cedeze“.

Așa se spune în darea de seamă! În tabelul statistic însă figurează numai 40 (*patruzeci!*) de metalurgiști care au câștigat greva. Fără să vrei îți pui întrebarea dacă nu cumva domnilor statisticieni ai fabricanților nu le-a făcut o deosebită plăcere „să omită“ tocmai *victoriile* muncitorilor, dacă nu s-au străduit — „fără să vrea“, desigur, — să fie pe placul Kit-Kitîcilor micșorînd numărul muncitorilor învingători.

În orice caz, e de datoria muncitorilor conștienți și organizați să aibă o atitudine precaută, de neîncredere față de statistica fabricanților și să întreprindă încercări perseverente în direcția creării unei statistici *proprii*, muncitorești, a grevelor.

Datele generale ale asociației industriașilor cu privire la greve, sub aspectul reușitei lor, sînt următoarele :

Numărul greviștilor	Metalurgiști	Textiliști	Ceilalți	Total
Înfrinți	19 990	43 085	7 150	70 225
Învingători	17 860	20 285	9 520	47 665
Greviști ale căror rezultate nu sînt clare	2 625	3 220	7 890	13 735
<i>Total</i>	40 475	66 590	24 560	131 625

De aici se poate vedea că cele mai bune rezultate le-au obținut grevele muncitorilor din *celelalte* ramuri industriale: aici numărul învingătorilor este *mai mare* decît acela al învinșilor. Locul al doilea îl ocupă metalurgiștii: numărul învingătorilor este și aici foarte însemnat, reprezentînd peste 40% din numărul total al greviștilor. Cele mai slabe rezultate le-au obținut textiliștii: numărul învinșilor este de peste două ori mai mare decît acela al învingătorilor.

VI

În general vorbind, rezultatele luptei greviste din 1912, deși inferioare celor din 1911, sînt totuși destul de bune. Pentru o mai ușoară comparație între diferiți ani, să pre-

supunem că numărul celor care au făcut greve cu rezultate neclarificate se împarte în mod egal între învingători și învinși. În acest caz, vom obține, pentru ultimele 7 luni ale anului 1912, din 132 000 de greviști, 77 000 de învinși (adică 58,4%) și 55 000 de învingători (adică 41,6%).

Nu putem garanta că aceste date sînt întru totul similare cu cele ale statisticii oficiale pe anii trecuți. Vom cita totuși și aceste din urmă date pentru ca muncitorii să poată aprecia rezultatele cu care se soldează, *în general*, în Rusia grevele în anii buni și în anii răi ai mișcării muncitorești.

	Numărul muncitorilor greviști (în mii)				Total
	Învingători	%	Învinși	%	
1895—1904 (total pe 10 ani)	159	37,5	265	62,5	424
1905	705	48,9	734	51,1	1 439
1906	233	50,9	225	49,1	458
1907	59	29,5	141	70,5	200
1908	—	—	—	—	—
1909	—	—	—	—	—
1910	—	—	—	—	—
1911	49	51,0	47	49,0	96
1912 (7 luni)	55	41,6	77	58,4	132

Prin urmare, în a doua jumătate a anului 1912 rezultatele grevelor sînt *mai proaste* decît în anii 1905, 1906 și 1911, dar *mai bune* decît în anii 1895—1904 și *mai bune* decît în 1907. Repetăm, datele pentru diferiți ani de care dispunem nu sînt, probabil, absolut comparabile, totuși ele ne pot da o oarecare idee despre starea de lucruri existentă.

Ținem să menționăm că, potrivit statisticii grevelor din Anglia, procentul muncitorilor care au cîștigat greva în 10 ani 1900—1909 este, în medie, de 26,8%, al aceluia care au pierdut este de 31,7%, iar al aceluia care au terminat lupta printr-un compromis este de 41,3%. Dacă pe aceștia din urmă îi împărțim în mod egal între învingători și învinși, obținem: *învingători* — 47,5%, iar

învinși — 52,3%. Grevele din Rusia din anii 1905 și 1906, precum și cele din 1911 au reputat succese mai mari decît grevele medii din Anglia, cu toată superioritatea indiscutabilă a muncitorilor englezi sub raportul organizării și al libertății politice.

VII

Nu sînt lipsite de interes nici rezultatele grevelor metalurgiștilor din diferite regiuni ale Rusiei.

Regiunile Moscova și Petersburg se deosebesc, în această privință, de toate celelalte. În aceste regiuni, în ultimele 7 luni ale anului 1912, atît grevele metalurgiștilor cît și grevele tuturor muncitorilor în general au fost relativ lipsite de succes. În celelalte regiuni se observă un fenomen contrar.

Iată datele cu privire la regiunile Moscova și Petersburg :

	Numărul metalurgiștilor participanți la greve în ultimele 7 luni ale anului 1912	
	În regiunea Moscova	În regiunea Petersburg
Învinși	3 420	10 840
Învingători	40	4 170
Cu rezultate neclarificate	300	150
<i>Total</i>	3 760	15 160

Numărul muncitorilor învinși este cu mult mai mare decît al celor învingători. Același lucru se poate spune și despre textiliștii din ambele regiuni și despre „ceilalți“ din regiunea Petersburg. Numai în regiunea Moscova „ceilalți“ au un număr mai mare de învingători (4 380) decît de învinși (1 230).

Pe cît se vede, în regiunile Moscova și Petersburg au existat anumite condiții comune nefavorabile pentru grevele muncitorești aproape în toate ramurile industriale.

Dimpotrivă, în Sud, în Ținutul baltic și în regatul Poloniei, grevele tuturor muncitorilor în general și ale metalurgiștilor în special au avut succes.

Numărul metalurgiștilor participanți la greve în ultimele 7 luni ale anului 1912

	în Sud	în Ținutul baltic	în regatul Poloniei
Învinși	4 390	440	900
Învingători	10 040	720	2 890
Cu rezultate neclarificate	2 175	—	—
<i>Total</i>	16 605	1 160	3 790

În regatul Poloniei, cea mai importantă victorie este aceea a metalurgiștilor, și, în general, în această regiune condițiile economice ale luptei greviste au fost dintre cele mai favorabile pentru muncitori. Aici, ei au învins în toate ramurile industriei (în Sud au fost învinși „ceilați“, iar în Ținutul baltic lupta textiliștilor s-a încheiat cu rezultate „nule“ : au fost 1 485 de învingători și tot atâția învinși). Până și textiliștii, care în general au suferit, în întreaga Rusie, în a doua jumătate a anului 1912, cea mai puternică înfrângere (43 000 de învinși la 20 000 de învingători), în regatul Poloniei au obținut rezultate strălucite : numai 390 de învinși și 8 060 de învingători.

În vestul și sudul Rusiei, muncitorii au desfășurat ofensiva împotriva capitaliștilor, obținând victorii importante ; la Moscova și la Petersburg, ei au fost de asemenea în ofensivă, în majoritatea cazurilor însă atacurile lor au fost respinse. Din păcate, datele pe care le analizăm sînt prea sărăcăcioase și nu ne permit să facem o comparație cu anul 1911, așa încît nu se poate trage o concluzie precisă în legătură cu cauzele acestei deosebiri.

VIII

În ceea ce privește dîrzenia grevelor, metalurgiștii ocupă, după cum am văzut, primul loc, iar textiliștii — ultimul. Este interesant să facem o comparație, din acest punct

de vedere, între grevele metalurgiștilor încununat de succes și cele soldate cu înfrîngerea lor. Iată datele în această privință :

	Numărul muncitorilor metalurgiști participanți la greve	Numărul zilelor pierdute (mii)	Numărul mediu de zile pierdute de fiecare grevist
Învinși	19 990	230,7	11,5
Învingători	17 860	387,3	21,7
Cu rezultate neclarificate	2 625	145,3	55,4
<i>Total</i>	40 475	763,3	18,8

Vedem că grevele reușite ale metalurgiștilor se caracterizează printr-o dârzenie aproape de două ori mai mare decît cele nereușite (21,7 zile față de 11,5). Victoria nu a fost ușoară. Capitaliștii au putut fi înfrînți numai în urma unor acțiuni deosebit de energice și perseverente. Iar cu rezultate neclarificate au rămas, pe cît se vede, acele greve în care forțele „dușmanilor“ au ajuns într-o năsură mai mare sau mai mică la un echilibru, iar lupta s-a caracterizat printr-o dârzenie cu totul neobișnuită : durata medie a acestor greve neprecise (în ceea ce privește rezultatele) a fost de 55,4 zile.

De remarcat că și la „ceilalți“ muncitori grevele cu rezultate pozitive dovedesc mai multă dârzenie ; la textiliști, lucrurile s-au petrecut însă invers : mai dârze s-au dovedit grevele care s-au soldat printr-o înfrîngere.

Comparînd datele cu privire la dârzenia luptei greviste a metalurgiștilor din diferite regiuni, obținem următoarele rezultate :

Durata medie a grevei de fiecare muncitor metalurgist grevist

	în regiunea Moscova	în regiunea Petersburg	în Ținutul baltic	în Sud	în regiunea Poloniai
La învinși	11,5	12,1	5,9	12,0	5,2
La învingători	7,5	37,2	23,7	14,9	22,4
La cei cu rezultate neclarificate	12,0	261,3	—	47,1	—
<i>Total</i>	11,5	21,4	17,0	18,4	18,3

Primul loc în ceea ce privește dârzenia în greve a metalurgiștilor în general îl deține regiunea Petersburg; urmează regiunea din Sud, apoi regatul Poloniei, Ținutul baltic și, în sfârșit, regiunea Moscova.

Cu excepția regiunii Moscova, în toate celelalte regiuni grevele care s-au încheiat cu succes au fost mult mai dârze decât cele nereușite.

Judecând după dârzenia în luptă, precum și după procentul muncitorilor participanți la lupta grevistă, metalurgiștii din Petersburg joacă rolul de avangardă față de metalurgiștii din întreaga Rusie. Același rol îl au metalurgiștii în general față de muncitorii din celelalte ramuri industriale.

IX

În darea de seamă a asociației industriașilor din Moscova se face o extrem de scurtă descriere a unora dintre greve. Reproducem câteva pasaje din aceste descrieri pentru ca muncitorii metalurgiști să poată vedea *cum* e înfățișată lupta lor de către domnii care întocmesc dările de seamă ale fabricantilor.

În regiunea Moscova se remarcă greva celor 1 200 de muncitori de la atelierele de lăcătușerie artistică. Despre ea am mai vorbit.

În regiunea Petersburg, una din cele mai îndârjite greve este, după părerea industriașilor, cea de la Siemens și Halske, care a luat sfârșit la 19 august și care a durat 14 săptămîni. După statistica asociației industriașilor, la această grevă au participat 1 600 de muncitori. Administrația uzinei n-a consimțit să anuleze amenda aplicată pentru sărbătorirea zilei de 1 Mai, dar „și-a exprimat, în schimb, intenția de a acorda muncitorilor de crăciun, sub formă de gratificație, câte 3 ruble. Administrația uzinei a consimțit apoi să includă ziua de 1 Mai în lista sărbătorilor în cazul cînd nu va întîmpina piedici din partea guvernului“ (pag. 38 a dării de seamă). „În cursul grevei — citim în darea de seamă —, nu o dată au avut loc atacuri ale muncitorilor împotriva noilor angajați, cu aju-

torul cărora uzinele au reușit să reînceapă, în parte, lucrul^a.

Dintre grevele metalurgiștilor din Sud, remarcabilă este greva celor 3 886 de oameni de la șantierele navale de la Nikolaev, care a dus la pierderea a peste 155 000 de zile de muncă. Muncitorii au cerut ziua de muncă de 8 ore, sporirea salariului cu 50%, desființarea amenzilor și a tuturor muncilor suplimentare, înființarea instituției delegaților aleși etc. Greva a durat toată luna iunie. „La sfârșitul lunii iunie s-a stabilit o înțelegere între muncitori și administrația uzinei pe baza următoarelor condiții: reîntoarcerea tuturor muncitorilor la locurile lor de muncă, acceptarea de către uzină a delegaților aleși, deschiderea de cantine și sporirea salariilor cu 18%“. În cursul grevei s-au produs o serie de ciocniri între greviști și spărgătorii de greve.

Un caracter deosebit de dîrz a avut greva din noiembrie a celor 2 000 de muncitori de la Uzina de locomotive din Harkov. Uzina primise comenzi urgente de la stat și a avut de suferit „pierderi imense de pe urma întreruperii lucrului“.

Dintre grevele din Ural care n-au intrat *de loc* în statistica asociației fabricanților trebuie menționată greva de la Uzinele „Sîsert“. Muncitorii au obținut mărirea salariilor. „La Zlatoust, la fabrica de armament a statului, motivul grevei l-a constituit moartea a trei muncitori în urma mutilărilor provocate de mașini. Greviștii au cerut instalarea unor dispozitive de protecție, precum și mărirea salariilor“.

X

Aruncînd o privire de ansamblu asupra datelor sărăcicioase furnizate de statistica grevelor întocmită de fabricanți, nu poți trece cu vederea următorul fapt.

Pentru muncitori prezintă mare importanță practică și teoretică o statistică a grevelor completă, întocmită cu grijă, prelucrată în mod rațional și care să fie dată repede publicității. Ea le oferă un material prețios atît pentru a pune în adevărata lumină întreaga cale măreață a miș-

cării muncitorești spre țelurile ei de importanță mondială, cât și pentru lămurirea sarcinilor imediate, actuale ale luptei.

În statele cât de cât democratice și libere este posibilă o statistică oficială mai mult sau mai puțin acceptabilă. La noi nu poate fi vorba de așa ceva. Statistica noastră oficială este proastă, în mod absurd fărâmițată între diferite „departamente”, inexactă și totodată apare cu întârziere. Statistica fabricanților este ceva mai bună, dar și mai puțin completă, deși apare, câteodată, ceva mai repede decât la adormitul funcționar de stat al Rusiei.

Muncitorii trebuie să se gândească la o statistică *proprie*, muncitorească, a grevelor. Dificultățile în ceea ce privește întocmirea unei astfel de statistici sînt, desigur, din caleafară de mari, dacă ținem seama de persecuțiile dezlănțuite la noi împotriva asociațiilor muncitorești și a presei muncitorești. Aceste dificultăți nu pot fi învinse dintr-o dată. Dar nu stă în obiceiul muncitorilor să se teamă de persecuții și să dea înapoi în fața greutăților.

Chiar o statistică muncitorească parțială a grevelor, adică o statistică în care să fie cuprinse diferite regiuni, diferite ramuri industriale și intervale relativ mici de timp, ar fi de mare folos. O asemenea statistică i-ar învăța pe muncitori să-și organizeze mai complet și mai bine lucrurile și va permite câteodată să se facă o comparație între tabloul înfățișat de fabricanți sau de funcționari și acela zugrăvit de muncitorii înșiși.

De aceea ne permitem să încheiem această analiză a statisticii fabricanților cu urarea ca muncitorii, în pofida tuturor piedicilor, să încerce încă o dată să întocmească o statistică proprie, muncitorească, a grevelor. Doi-trei muncitori conștienți pot întocmi o descriere precisă a fiecărei greve, arătînd data începerii și pe cea a terminării ei, numărul participanților (clasificați după sex și după vîrstă, dacă este posibil), cauzele grevei și rezultatele ei. O asemenea descriere trebuie să fie trimisă în mai multe exemplare: unul la conducerea uniunii muncitorești respective (sindicală sau alta, sau redacției organului sindical); altul la organul central al presei muncitorești; în sfîrșit,

un al treilea pentru informarea deputatului muncitorilor în Duma de stat.

Atît statistica grevelor întocmită de fabricanți cît și cea oficială vor cuprinde *întotdeauna* nu numai lacune, ci și denaturări. Pînă și în presa care simpatizează cu muncitorii găsești cîteodată o apreciere a grevelor monstruos de greșită, absurdă și pe de-a-ntregul pătrunsă de spirit burghez, aprecierea că grevele ar fi o manifestare a „patimii“ etc.

Numai muncitorii înșiși, apucîndu-se de această treabă, vor contribui — cu timpul, după o muncă perseverentă și eforturi susținute — la o mai bună cunoaștere a propriei lor mișcări și-i vor asigura astfel succese mai însemnate.

„Metallist“ nr. 7, 8 și 10
din 24 august, 18 septembrie
și 25 octombrie 1913
Semnat : V. Iliin

Se tipărește după textul
apărut în revistă

BURGHEZIA RUSĂ ȘI REFORMISMUL RUS

Discursul ținut la Nijni-Novgorod de d-l Salazkin, care, în numele negustorimii din Rusia, a atras atenția prim-ministrului asupra „necesității urgente” a unor reforme politice radicale, a fost deja relevat și analizat în presa muncitorească. Trebuie totuși să ne mai oprim asupra acestui discurs pentru a sublinia două lucruri deosebit de importante.

Cît de repede și-au schimbat rolurile nobilimea unită și negustorimea din Rusia ! Pînă în 1905, timp de peste patruzeci de ani, nobilimea a făcut pe liberala și a reamintit în mod respectuos de constituție, în timp ce negustorimea părea mai mulțumită, mai puțin opoziționistă.

După 1905 lucrurile s-au schimbat cu totul. Nobilimea a devenit arhireacționară. Ea este pe deplin mulțumită de constituția de la 3 iunie și ar dori modificarea ei doar în sensul unei orientări spre dreapta. Negustorimea, dimpotrivă, a devenit o opoziție hotărît liberală.

Rusia pare că „s-a europenizat” dintr-o dată, adică s-a încadrat în relațiile obișnuite — în Europa — dintre feudal și burghez. Aceasta, se înțelege, s-a putut întîmpla numai pentru că, în Rusia, la baza grupărilor politice s-au aflat vreme îndelungată relații pur capitaliste. Ele s-au dezvoltat începînd din 1861 și au ajuns repede la o maturitate deplină în focul lui 1905. Toată frazeologia narodnicistă pe tema unui așa-zis specific principial al Rusiei, toate încercările lor de a se situa deasupra claselor sau în afara claselor, toate raționamentele lor în legătură

cu viața politică și economică din Rusia și-au pierdut dintr-o dată orice interes, au devenit niște vechituri plicticoase, absurde, demodate și ridicole.

Aceasta a însemnat un pas înainte, izbăvirea de o dăunătoare autoînșelare, debarasarea de speranțele puerile de a obține ceva pozitiv, serios, fără luptă de clasă. Situează-te de partea cutărei sau cutărei clase, contribuie la înțelegerea și dezvoltarea cutărei sau cutărei politici de clasă — iată lecția dură, dar folositoare pe care a dat-o într-o formă pozitivă anul 1905 și pe care a confirmat-o într-o formă negativă sistemul de la 3 iunie.

Flecăreala intelectualilor liberali și a narodnicilor mic-burghezi, care se situează în afara claselor, a fost măturată definitiv din calea istoriei. Și e foarte bine că a fost măturată. Doar era și timpul !

Priviți, pe de altă parte, reformismul negustorimii liberale din Rusia. Ea vorbește despre „necesitatea imperioasă a reformelor“ menționate în manifestul de la 17 octombrie. Este îndeobște cunoscut că în acest manifest sînt indicate „bazele de neclintit ale libertății cetățenești“, „inviolabilitatea reală a persoanei“, „libertatea conștiinței, a cuvîntului, a întrunirilor și a asociațiilor“, apoi „dezvoltarea continuă a principiului sufragiului universal“.

Este clar că avem, într-adevăr, aici o listă de reforme politice fundamentale. Este clar că înfăptuirea numai a uneia dintre aceste reforme ar însemna o considerabilă schimbare spre mai bine.

Și iată că *toate* aceste reforme sînt cerute de *întreaga* negustorime, cea mai puternică clasă din punct de vedere economic din Rusia capitalistă. De ce atunci această revendicare este întâmpinată cu o totală indiferență, de ce pare ea pur și simplu lipsită de seriozitate tuturor, începînd cu primul ministru, care a ascultat, a băut, a mîncat, a răspuns la întrebări, a mulțumit și a plecat, și terminînd cu acel negustor din Moscova care a declarat că Salazkin a rostit cuvinte minunate, dar că nu va ieși nimic din ele ?

De ce ?

Pentru că Rusia trece printr-o situație istorică specifică, pe care statele mari din Europa nu o mai cunosc de mult-șor (dar care, la timpul său, a existat în fiecare din ele), când reformismul devine deosebit de obtuz, ridicol, nepuțincios și, de aceea, respingător. Fără îndoială, înfăptuirea oricăreia dintre reformele pe care le revendică negustorime — și a libertății conștiinței, și a libertății de asociere sau a altei libertăți — ar însemna o mare schimbare spre mai bine. Orice clasă înaintată, inclusiv și în primul rând clasa muncitoare, s-ar agăța cu amîndouă mîinile de cea mai mică posibilitate de a aduce pe calea reformelor o schimbare în mai bine.

Acest adevăr simplu nu-l pot înțelege în ruptul capului oportuniștii, care ridică în slava cerului preaînțeleptele lor „revendicări parțiale“, deși exemplul muncitorilor care s-au agățat de reforma „parțială“ (dar reală) a asigurărilor trebuia să fie instructiv pentru toată lumea.

Realitatea este însă că în reformismul liberalilor nu există nimic „real“ în ceea ce privește reformele politice. Cu alte cuvinte, atît negustorimea cît și octombriștii și cadeții — care constituie majoritatea în Dumă — știu foarte bine cu toții că nu există și nu poate exista nici cea mai mică cale reformistă spre vreo reformă dintre cele cerute de Salazkin. Toți o știu, o înțeleg și o simt.

Pentru acest motiv, simpla indicație că nu există o cale reformistă conține mult mai mult realism istoric, mult mai multă realitate și eficacitate istorică decît flecăreala grandilocventă, umflată, pompoasă pe tema unor reforme sau a altora. Cine știe bine că nu există o cale reformistă și împărtășește și altora această convingere face *de fapt* de o mie de ori mai mult pentru folosirea și asigurarea oricărei „posibilități“ în vederea progresului democrației decît flecării, care nu cred nici ei în ceea ce spun despre reforme.

Pentru Rusia contemporană este *deosebit* de valabil un adevăr, confirmat de sute de ori de istoria universală, și

anume : reformele sînt posibile numai ca rezultat accesoriu al unei mișcări care e cu totul lipsită de orice îngustime reformistă. De aceea este reformismul liberal atît de mort. De aceea este atît de viu disprețul pe care-l manifestă democrația și clasa muncitoare față de reformism.

5

„Severnaja Pravda” nr. 21
din 27 august 1913,
„Naș Puti” nr. 3
din 28 august 1913
Semnat : V. I I I n

Se tipărește după textul
apărut în ziarul
„Severnaja Pravda”
contrunat cu textul apărut
în ziarul „Naș Puti”

ROLUL STĂRILOR SOCIALE ȘI AL CLASELOR ÎN MIȘCAREA DE ELIBERARE

Într-o revistă juridică ¹¹⁶ au fost publicate o serie de date statistice cu privire la crimele contra siguranței statului în Rusia. Aceste date sînt deosebit de instructive; ele ne furnizează un material precis în legătură cu rolul stărilor sociale și al claselor în mișcarea de eliberare, în diferite perioade istorice.

Din păcate, ele sînt cu totul incomplete. Sînt prezentate date numai pentru perioadele : 1827—1846 (perioada iobăgiei); 1884—1890 (perioada mișcării „raznocinților“, în care mișcarea burghezo-liberală se îmbină cu cea liberală-narodnicistă). În sfîrșit, perioada direct prerevoluționară (1901—1903) și cea revoluționară (1905—1908), adică perioada mișcării burghezo-democratice și aceea a mișcării proletare.

Datele cu privire la rolul stărilor sociale sînt următoarele. Din 100 de acuzați de crime contra siguranței statului au fost :

Perioadele	Nobili	Mic-burghezi și țărani	Cler	Negustorime
1827—1846	76	23	?	?
1884—1890	30,6	46,6	6,4	12,1
1901—1903	10,7	80,9	1,6	4,1
1905—1908	9,1	87,7	?	?

De aici se vede limpede cît de rapid s-a democratizat mișcarea de eliberare din secolul al XIX-lea și cît de brusc s-a schimbat compoziția ei de clasă. Perioada iobăgiei

(1827—1846) se caracterizează printr-o predominare totală a nobilimii. Ea se întinde de la decembriști pînă la Herzen. Rusia iobăgistă este oprimată și încremenită. Protestează doar o minoritate infimă de nobili, care, neavînd sprijinul poporului, sînt neputincioși. Cei mai buni oameni din rîndurile nobililor au contribuit însă la *trezirea* poporului.

Perioada raznocinților, sau burghezo-liberală (1884—1890): nobilii încep să reprezinte o parte mai mică în rîndurile participanților la mișcarea de eliberare. Dacă însă le adăugăm clerul și negustorimea, obținem 49%, adică *aproape jumătate*. Mișcarea mai este încă, pe jumătate, o mișcare a claselor privilegiate: a nobililor și a vîrfurilor burgheziei. De aici neputința ei, cu tot eroismul unor oameni izolați.

Perioada a treia (1901—1903) și a patra (1905—1908) sînt perioade ale democrației țărănești și proletare. Rolul nobilimii este cu totul redus. Mic-burghezii și țăraniile formează $\frac{8}{10}$ înainte de revoluție și $\frac{9}{10}$ în timpul revoluției. Masele s-au trezit. De aici decurg două rezultate: 1) posibilitatea de a obține ceva serios și 2) ura liberalilor față de mișcare (aparitia liberalismului contrarevoluționar).

Și mai interesante sînt datele cu privire la ocupații, date existente numai pentru ultimele trei perioade. Fiecare 100 de participanți la mișcarea de eliberare (deferiți justiției pentru crime contra siguranței statului) se repartizează pe ocupații precum urmează:

Perioadele	Agricultură	Industrie și comerț	Liber-profesioniști, studenți și elevi	Cu ocupație neprecisă și fără ocupație
1884—1890	7,1	15,1	53,3	19,9
1901—1903	9,0	46,1	28,7	8,0
1905—1908	24,2	47,4	22,9	5,5

Aceste cifre sînt extrem de instructive. Rolul jucat de raznocinți în perioada narodnicismului și a narodovolis-

mului (1884—1890) devine evident de la prima vedere; *majoritatea* participanților sînt studenți, elevi și liber-profesioniști (53,3%). Îmbinarea mișcării burghezo-liberale cu cea liberală-narodnică, un rol remarcabil revenind studenților, elevilor și intelectualilor — iată esența de clasă a partidelor și a mișcării de atunci. Țăranii („agricultura“) și muncitorii industriali („industrie și comerț“) dau o mică minoritate (7% și 15%). Așa-numiții declasați, adică oamenii scoși din clasa lor, care au rupt legăturile cu o anumită clasă, formează o *cincime* (19,9%), mai mult decît țăranii, mai mult decît muncitorii!

Iată unde își au sursa formele specifice ale mișcării, eroismul ei măreț și neputința ei.

Se apropie perioada prerevoluționară (1901—1903). Rolul de frunte îl joacă acum muncitorul de la oraș („industrie și comerț“). Deși reprezintă doar o minoritate a populației, el furnizează *aproape jumătate* (46,1%) din numărul participanților. Intelectualii, studenții și elevii se situează *deja* pe planul al doilea (în ciuda basmelor născocite de liberali și de lichidatori pe seama partidului muncitoresc). Rolul țăranilor este infim (9% din „agricultură“), dar în continuă creștere.

Ultima perioadă, 1905—1908. Rolul muncitorilor de la orașe a crescut de la 46,1% la 47,4%. Ei au reușit să trezească masa țăranimii, care a sporit partea ei de participare la mișcare mai mult decît toate celelalte clase: de la 9% la 24,2%, adică *aproape de trei ori*. Țărănimea i-a întrecut pe intelectualii liber-profesioniști, pe studenți și elevi (22,9%). Rolul declasaților, al celor scoși din clasa lor, este cu totul neînsemnat (5,5%). Caracterul premeditat calomnios al teoriei liberalilor cu privire la esența „intelectualistă“ a revoluției noastre este cît se poate de evident.

Proletariatul și democrația burgheză (țăranimea) — iată cine constituie forța socială a mișcării. Dar țărănimea, deși formează o imensă majoritate în raport cu muncitorii și orășenii, se situează cu mult în urma lor, furnizînd doar

o pătrime (24,2%) din participanți, întrucât ea nu s-a trezit în suficientă măsură.

Ne rămîne să încheiem printr-un elogiu adresat politicii agrare (stolîpiniste) a sistemului de la 3 iunie, care trezește cu mult succes, energic și rapid și pe ceilalți...

„Severnaia Pravda” nr. 22
din 28 august 1913,
„Naș Puti” nr. 4
din 29 august 1913
Semnat : V. Ilin

Se tipărește după textul
apărut în ziarul „Severnaia
Pravda” confruntat cu
textul apărut în ziarul
„Naș Puti”

RĂZBOI DE CLASĂ LA DUBLIN

La Dublin, capitala Irlandei, oraș cu o populație de o jumătate de milion de suflete și nu prea industrial, lupta de clasă, care străbate întreaga viață a oricărei societăți capitaliste, s-a ascuțit, luând forma războiului de clasă. Poliția pur și simplu își face de cap, polițiști beți snopesc în bătăi pe muncitorii pașnici, dau buzna în case, schingiuesc bătrâni, femei și copii. Sute de muncitori răniți (peste 400) și *doi uciși* — iată victimele acestui război. Toți conducătorii de vază ai muncitorilor au fost arestați. Oamenii sînt aruncați în închisoare pentru cea mai nevinovată cuvîntare. Orașul are aspectul unei tabere militare.

Ce s-a întîmplat? Cum de-a izbucnit un astfel de război într-un stat pașnic, liber și civilizat?

Irlanda este un fel de Polonie engleză, dar mai mult de tip galițian decît de tip varșoviano-lodzian-dombrowist. Asuprirea națională și reacțiunea catolică au transformat pe proletarii acestei țări nenorocite în cerșetori, pe țărani — în sclavi abrutizați, ignoranți și obtuzi ai clericalismului, burghezia — într-o falangă de capitaliști, care se comportă ca niște despoți față de muncitori, camuflîndu-se îndărătul unor fraze naționaliste, și, în sfîrșit, administrația — într-o bandă deprinsă să comită tot felul de acte de violență.

În prezent, naționaliștii irlandezi (adică burghezii din Irlanda) au învins: ei își răscumpără pămînturile de la moșierii (landlorzii) englezi și capătă o *autoconducere* națională (faimosul home rule¹¹⁷, pentru care Irlanda a dus

o luptă atît de îndelungată și atît de îndîrjită împotriva Angliei); ei vor cîrmui nestingheriți pe pămînturile „lor“, laolaltă cu popii „lor“ irlandezi.

Și iată că această burghezie naționalistă irlandeză își sărbătorește victoria ei „națională“, maturitatea ei „politică“ declarînd război pe viață și pe moarte mișcării muncitorești din propria țară.

Dublinul este reședința guvernatorului englez. În realitate puterea acestuia e mai mică decît a conducătorului capitaliștilor din Dublin, un oarecare Murphy, editorul ziarului „Independent“¹¹⁸ (să nu vi se pară glumă!), principalul acționar și director al societății de tramvaie din acest oraș și acționar la un număr nesfîrșit de întreprinderi capitaliste din Dublin. Murphy a declarat — desigur, în numele tuturor capitaliștilor din Irlanda — că este gata să pună la dispoziție trei sferturi de milion de lire sterline (circa 7 000 000 de rube) pentru distrugerea sindicatelor din Irlanda.

Aceste sindicate însă au început să se dezvolte admirabil. În urma canaliilor burgheze din Irlanda, care-și sărbătoreau victoria „națională“, pășea proletariatul irlandez, care începea să se trezească la conștiința de clasă. Acesta și-a găsit un conducător talentat în tovarășul *Larkin*, secretarul sindicatului muncitorilor irlandezi din transporturi. Om de o energie irlandeză clocotitoare, înzestrat cu un strălucit talent oratoric, *Larkin* făcea minuni în rîndurile muncitorilor necalificați, în rîndurile acestei mase a proletariatului britanic pe care, în Anglia, blestematul spirit mic-burghez, liberal, aristocratic al muncitorului englez „calificat“ (skilled), o separă atît de frecvent de muncitorii înaintați.

Sindicatelor muncitorești irlandeze încep să fie cuprinse de un spirit nou. Masele de muncitori necalificați au adus în aceste sindicate o învioreare fără precedent. Au început să se organizeze pînă și femeile, ceea ce constituie un fenomen fără precedent în Irlanda catolică. Dublinul promitea să devină oraș fruntaș în întreaga Mare Britanie în ceea ce privește organizarea muncitorilor. Țara în care caracteristice erau figurile popilor catolici, grași, ghiftuiți și acelea ale muncitorilor săraci, flămînzi, zdrențuiți, care

umblă și duminica jerpeliți fiindcă nu au cu ce să-și cumpere haine de sărbătoare, — această țară, strivită de o îndoită și întreită asupraire națională, a început să devină țara unei armate de proletari bine organizate.

Murphy a declarat cruciada burgheziei împotriva lui Larkin și a „larkinismului“. Pentru început au fost concediați 200 de muncitori de la tramvaie, cu scopul de a provoca o grevă în timpul expoziției și de a învenina toată lupta. Sindicatul muncitorilor din transporturi declară grevă, cerînd reprimirea celor concediați. Murphy organizează lock-outuri împotriva muncitorilor. Aceștia răspund cu greve. Se duce un război pe toată linia. Pasiunile se dezlănțuie.

Larkin, care este de altfel nepotul cunoscutului Larkin executat în 1867 pentru participare la mișcarea irlandeză de eliberare, rostește cuvîntări înflăcărâte la diferite mitinguri. Într-o asemenea cuvîntare el menționează și faptul că partidul burghezilor englezi, dușmani ai legii irlandeze „home rule“, cheamă deschis la împotrivire față de guvern, amenință cu revoluția, organizează împotrivirea armată față de această lege, inundă țara cu chemări la revoluție bucurîndu-se de o totală impunitate.

Dar ceea ce le este permis reacționarilor, șoviniștilor englezi, lui Carson, Londonderry, Bonar Law (Purișkevicii englezi, naționaliștii care duc o campanie împotriva Irlandei), nu-i este permis proletariatului socialist. Larkin este arestat. Mitingul muncitoresc este interzis.

Totuși Irlanda nu este Rusia. Atentatul la libertatea întrunirilor dezlănțuie o furtună de proteste. A fost nevoie de trimiterea lui Larkin în judecată. Dar la proces Larkin se transformă în acuzator, aducînd, de fapt, pe banca acuzaților pe însuși Murphy. În cursul audierii martorilor, Larkin dovedește că Murphy a dus tratative îndelungate cu guvernatorul chiar înainte de arestarea lui, a lui Larkin. El declară că poliția se află în solda lui Murphy, și nimeni nu cutează să respingă această acuzație.

Larkin este eliberat pe cauțiune (libertatea politică nu poate fi desființată dintr-o dată). El declară că va participa în orice caz la miting. Și, într-adevăr, el vine travestit și începe să vorbească în fața mulțimii. Poliția îl

recunoaște, pune mâna pe el și-l snopește în bătai. Începe dictatura bêtei polițienești, care timp de două zile practică bătaia în masă, schingiuirea femeilor și a copiilor. Poliția dă buzna în casele muncitorilor. Muncitorul *Nolan*, membru al sindicatului muncitorilor din transporturi, este omorât în bătaie. Un alt muncitor moare de pe urma rănilor căpătate.

Joi 4 septembrie (22 august st.v.) a avut loc înmormântarea lui *Nolan*. Proletarii din Dublin au format un cortegiu funebru de 50 000 de oameni care au condus la locul de veci rămășițele pămîntești ale tovarășului lor. Fiarele polițiste s-au ascuns, neîndrăznind să întărite masele, și ordinea a fost exemplară. „E o demonstrație mai impunătoare decît cea de la înmormîntarea lui *Parnell*“ (cunoscutul lider al naționaliștilor irlandezi) — a declarat un bătrîn irlandez unui corespondent german.

Evenimentele de la Dublin vor constitui un punct de cotitură în istoria mișcării muncitorești și a socialismului din Irlanda. *Murphy* a amenințat că va distruge sindicatele muncitorești din Irlanda. El nu a făcut decît să distrugă ultimele rămășițe ale influenței burgheziei naționaliste irlandeze asupra proletariatului din Irlanda. El a contribuit la făurirea, în Irlanda, a unei mișcări muncitorești revoluționare de sine stătătoare, străină de prejudecăți naționaliste.

Acest lucru s-a făcut simțit imediat la congresul sindicatelor (trade-unionurilor) care s-a deschis la 1 septembrie (19 august st.v.) la Manchester. Evenimentele de la Dublin i-au înflăcărat pe delegați, în pofida împotrivirii manifestate de oportuniștii din sindicate, pătrunși de spirit mic-burghez și de admirație față de superiori. Delegația muncitorilor din Dublin a fost întâmpinată cu ovații. Delegatul *Partridge*, președintele secției din Dublin a uniunii sindicale a metalurgiștilor, a povestit despre revoltătoarele acte de violență la care s-a dat poliția la Dublin. O tînără muncitoare tocmai se pregătea de culcare, cînd în casă au năvălit polițiștii. Tînăra s-a ascuns în closet. Au scos-o de acolo tîrînd-o de păr. Polițiștii fuseseră îmbătați. Acești „oameni“ (în ghilimele) au molestat băieți de zece ani și copii de cinci ani !

Partridge a fost arestat în două rânduri pentru cuvântări pe care însuși judecătorul le-a calificat drept pașnice. Sînt sigur, a spus Partridge, că acum voi fi aresat chiar dacă aş spune în public „Tatăl nostru“.

Congresul de la Manchester a trimis o delegație la Dublin. Burghezia locală a recurs din nou la arma naționalistă (întocmai cum procedează la noi burghezii naționaliști în Polonia, în Ucraina sau printre evrei!), declarînd că „englezii n-au ce căuta pe pămîntul Irlandei!“ *Din fericire* însă, naționaliștii și-au pierdut influența asupra muncitorilor*.

La Congresul de la Manchester s-au spus lucruri care nu s-au mai auzit de multă vreme. S-a propus mutarea întregului congres la Dublin și organizarea unei greve în întreaga Anglie. Smillie, președintele sindicatului minerilor, a declarat că metodele folosite la Dublin vor face pe toți muncitorii englezi să pornească la revoluție și că îi vor învăța mînuirea armei.

Masele muncitorești din Anglia trec încet, dar ferm pe o cale nouă, — de la apărarea măruntelor privilegii ale aristocrației muncitorești la marea luptă eroică a maselor înseși pentru o nouă orînduire a societății. Și, pornind pe această cale, proletariatul englez, prin energia și spiritul său de organizare, va înfăptui socialismul mai repede și mai temeinic decît oricare altul.

„*Severnala Pravda*“ nr. 23
din 29 august 1913,
„*Naș Pui*“ nr. 5
din 30 august 1913
Semnat : V.

Se tipărește după textul
apărut în ziarul
„*Severnala Pravda*“

---

* Naționaliștii irlandezi au și început să-și exprime temerea că Larkin va organiza un partid muncitoresc irlandez independent, de care va trebui să se țină seama în primul parlament național irlandez.

NOI MĂSURI DE „REFORMĂ“ AGRARĂ

Guvernul a elaborat un nou proiect de lege cu privire la proprietatea țărănească. Se prevede o rapidă „îngrădire a fărîmițării“ hutorilor și otruburilor. Moșierii vor „să apere mica proprietate funciară“ împotriva destrămării și fărîmițării.

Esența legii constă în faptul că se interzice fărîmițarea parcelelor țărănești *mijlocii*, adică a hutorelor și otruburilor. Atît în caz de vînzare cît și în caz de moștenire, loturile de acest fel trebuie să rămînă în mîinile unui singur proprietar. Ceilalți moștenitori primesc „răscumpărarea“ în bani, pe baza evaluării făcute de comisiile agrare moșierești.

Banii necesari pentru aceste răscumpărări sînt acordați, în condiții deosebit de avantajoase, prin banca țărănească și sînt garantați prin ipotecă asupra pămîntului. Mărimea loturilor mijlocii (indivizibile) este stabilită pe baza legilor iobăgiste din 1861 cu privire la mărimea lotului stabilită prin decret.

Importanța acestui proiect de lege este evidentă. Moșierii vor să creeze pentru burghezia țărănească o proprietate funciară privilegiată și apărată împotriva capitalismului. Moșierii, simțind că privilegiile lor și proprietatea lor funciară iobăgistă se clatină, caută să atragă de partea lor pătura burgheziei țărănești, infimă ca număr, dar cea mai avută. Eu împart cu voi o mică parte din privilegiile mele, spune moșierul chiaburilor și bogătanilor, vă ajut să vă îmbogățiți pe spinarea masei de țărani, care se ruinează,

iar voi să mă apărați împotriva acestei mase, să fiți reazemul ordinii. Iată semnificația de clasă a noului proiect de lege.

Există aici cea mai deplină concordanță cu linia generală a politicii agrare de la 3 iunie, a așa-zisei politici stolîpiniste. E una și aceeași politică moșierească, și moșierii, ca clasă, nu pot duce o altă politică în Rusia de după 1905. Ei nu-și pot apăra altfel privilegiile și chiar propria lor existență.

Democrația — atît cea muncitorească cît și cea burgheză (adică masa țărănimii) — trebuie să înțeleagă acest adevăr incontestabil al relațiilor de clasă și să tragă concluziile ce se impun de aici. Nimic nu-i mai absurd și mai reacționar decît punctul de vedere birocratic pe care s-au situat liberalii și narodnicii, care se tem de *circulația* pămînturilor țărănești, adică de vînzarea-cumpărarea lor liberă. De pildă, „Reci“, în cele două editoriale în care se ocupă de noul proiect de lege, declară că „apărarea micii proprietăți funciare este un fenomen necesar“. Nenorocirea este, vedeți dv., că politica agrară de la 3 iunie a fost adoptată „pe neașteptate, ca o puternică armă politică“.

Preaînțeleptul liberal, în rolul de birocrat „situat deasupra claselor“, are o atitudine reprobativă față de Stolîpin, conducătorul moșierilor, pentru că acesta folosește arma politică în favoarea moșierilor! Dorința lașă de a se ascunde de inevitabila luptă de clasă este camuflată cu lamentări pe tema legăturii dintre interesele unei clase și politica ei. Nu-i deci de mirare că Stolîpin nu făcea decît să ia în rîs pe *asemenea* adversari.

„Apărarea micii proprietăți funciare“, această formulă preferată a liberalilor (din Rusia) și a narodnicilor, este o frază reacționară. Clasa muncitoare sprijină țărănimea (și o conduce) numai atunci cînd — și în măsura în care — ea acționează democratic, adică în interesul dezvoltării sociale și al dezvoltării capitalismului, în interesul izbăvirii țării de asuprirea iobăgiștilor și de privilegiile lor. În schimb, orice îngrădire a circulației pămînturilor țărănești este o măsură, în primul rînd, absurdă, care nu poate opri capitalismul în loc și care nu face decît să înrăutățească situația maselor, să le îngreueze viața, să împingă la eludarea legii.

În al doilea rînd, ea este o măsură care creează de fapt o pătură subțire de mic-burghezi *privilegiați*, care sînt cei mai anchilozăți și mai obtuzi dușmani ai progresului.

Politicii de clasă a moșierilor-iobăgiști, clasa muncitoare nu-i opune fraze în spiritul celor situați „deasupra claselor”, ci interesele altor clase, care formează nouă zecime din populație. Țărănimea, ca masă mic-burgheză, va oscila multă vreme între democratismul consecvent al proletariatului și speranța de a primi pomană de la moșieri, de a împărți privilegiile cu ei.

Condițiile moșierilor ruși sînt însă atît de grele pentru țărani, foametea care se abate, în aceste condiții, peste milioane de oameni este un fenomen atît de obișnuit, încît nu poate exista nici un dubiu asupra faptului pe cine va urma tot ce este element viu, viabil și conștient.

„*Naș Puti*” nr. 4
din 29 august 1913,
„*Severnala Pravda*” nr. 24
din 30 august 1913
Semnat : V. I l i n

Se tipărește după textul
apărut în ziarul
„*Severnala Pravda*”

NEGUSTORUL SALAZKIN ȘI PUBLICISTUL F. D.

Discursul rostit de negustorul Salazkin prezintă, fără îndoială, o deosebită semnificație socială. A devenit de domeniul trecutului acea perioadă istorică — a „acumulării primitive“ — când nobilul-moșier bombănea și solicita „încredere“, iar negustorul îi făcea temeneli și-i mulțumea umil.

A trecut și prima fază a perioadei contrarevoluționare a lui 3 iunie, când negustorul, înfricoșat de moarte de mișcarea maselor, își îndrepta privirile pline de extaz și înduioșare către Stolîpin. A început cea de-a doua fază — aceea a avîntului muncitoresc, a înviorării „sociale“ și a liberalismului negustorilor.

Aprecierea justă a acestui liberalism, care ocupă o poziție de mijloc între octombrism și partidul cadet, *se impune* tot mai mult (în virtutea desfășurării evenimentelor) chiar democrației mic-burgheze. „Severnaia Pravda“ a relevat, de curînd, judiciosul raționament al ziarului „Kievskaiia Mîsl“ (vezi „Severnaia Pravda“ nr. 9 din 11 august *) cu privire la *separarea* liberalismului de democrație, la apropierea dintre liberalismul cadet — ca să nu mai vorbim de „progresiști“ — și naționalismul reacționar.

Unii publiciști însă, prizonieri ai doctrinei lor oportuniste, rămîn în urmă chiar și față de democrația mic-burgheză. În fruntea acestor publiciști se situează, firește, lichidatorul F.D.

* Vezi volumul de față, pag. 393—396. — *Nota red.*

Referindu-se la discursul rostit de Salazkin, F.D. scria (în „Novaia Raboceaia Gazeta“ din 23 august) că au dreptate ultrareacționarii când vociferează împotriva lui Salazkin, „dar dreptate are și presa de stînga (citește : liberală) care arată incapacitatea organică a birocrăției de a satisface cerințele actuale ale țării. Numai «Rossiia» nu are dreptate“.

„Poziția lui Salazkin — scrie F.D. — nu se explică prin dragostea față de programele radicale, ci prin lipsa de ordine și legalitate. Negustorul s-a răzvrătit... Și dacă așa stau lucrurile, oricît de ostil ar fi negustorul față de programele radicale, el va fi nevoit, dacă nu azi, atunci mîine, să combine eforturile sale cu acelea ale păturilor mai radicale ale populației țării noastre“.

Aceasta este aprecierea pe care o face F.D. El nu merge mai departe de combinarea liberalismului cu muncitorii.

Original punct de vedere ! Combinarea eforturilor negustorului cu acelea ale moșierului ultrareacționar, asta n-o observă F.D. El nu observă că Salazkin este pentru „temeliile“ regimului instaurat la 3 iunie, dorind să-l îndepărteze pe Purișkevici fără a ieși din cadrul acestor temelii.

El nu observă, pe de altă parte, deosebirea dintre poziția *reformistă* a liberalilor și a lui Salazkin și poziția clasei muncitoare, străină de meschina îngustime a reformismului. Publicistul F.D. n-a sesizat trăsătura esențială care deosebește în momentul de față democrația de liberalism.

Pe el îl interesează *numai* un singur lucru : „Combinarea“ liberalilor cu muncitorii. Interesantă... specialitate !

Examinați articolul lui F.D. ca pe un document politic din punct de vedere „general european“ (lui F.D. și prietenilor lui le place doar atît de mult să vorbească de europenismul lor...). Veți vedea că F.D. împărtășește întru totul poziția lui Lloyd George și a ultraoportuniștilor din „partidul laburist“ (dacă-i vorba de Anglia) ; — sau pe a lui Combes și Jaurès (dacă-i vorba de Franța) ; — sau pe a lui „Berliner Tageblatt“ ¹¹⁹, organ al liberalilor de stînga de la Berlin, și pe a lui Bernstein, Kolb și Vollmar.

Articolul lui F.D. nu conține nimic inacceptabil pentru un cadet de stînga, care se străduiește „să combine“ „efor-

turile Salazkinilor cu acelea ale păturilor mai radicale ale țării“.

Marxistul le spune muncitorilor : folosiți divergențele dintre cei de seama lui Salazkin și Purișkevici, neutralizând oscilările Salazkinilor, care „s-au combinat“ cu Purișkevicii mult mai strâns decît cu opoziția. Liberalul spune muncitorilor : Salazkinii vor fi nevoiți să-și combine eforturile lor cu ale voastre.

De ce, așadar, a uitat publicistul F.D. să explice rădăcinile de clasă ale reformismului liberalilor în general, ale lui Salazkin în special ? De ce a uitat F.D. pînă și să arate toată această îngustime absurdă, ridicolă și monstruoasă, în condițiile din Rusia, a reformismului preconizat de cei de teapa negustorului Salazkin ?

Nu cumva din cauză că publicistul nostru, *în pofida* „firmei“ sale marxiste, se situează pe un punct de vedere reformist, identic cu cel pe care s-a situat negustorul Salazkin, *în concordanță* cu interesele clasei sale și cu firma sa progresistă, adică semiocombristă ?

„Severnaia Pravda“ nr. 26
din 1 septembrie 1913
Semnat : Unul aproape
Impăciuitorist

Se tipărește după textul
apărut în ziar

LUPTA PENTRU MARXISM

Problema subscripțiilor muncitorești pentru presa muncitorească din Petersburg a cunoscut în ultima vreme o largă dezbateră în coloanele ziarelor. Și trebuie să recunoaștem că este indiscutabil necesară o foarte minuțioasă și serioasă dezbateră a ei, întrucît este vorba de o problemă de mare importanță politică principială.

Cum se pune problema? Lichidatorii („Novaia Raboceaia Gazeta“) sînt pentru împărțirea egalitară a subscripțiilor. Marxiștii („Severnaia Pravda“) cer împărțirea subscripțiilor după destinația pe care le-o fixează muncitorii care-și dau obolul. Discutînd despre orientarea cutărui sau cutărui ziar, muncitorii înșiși trebuie să hotărască *cui* își acordă subscripțiile.

În primul *document* referitor la această problemă, în rezoluția celor 22 de muncitori din Vîborg adepți ai lichidatorismului, lucrurile erau spuse cît se poate de clar (vezi „Novaia Raboceaia Gazeta“ nr. 2 din 9 august): „Sumele rezultate din subscripțiile pentru ziarele muncitorești să fie împărțite în mod egal“. Apoi, rezoluțiile unei părți a muncitorilor de la uzinele „Nobel“ și „Putilov“ („Novaia Raboceaia Gazeta“ nr. 6, 8, 9, 10) susțineau și efectuau în practică împărțirea sumelor colectate în *trei* părți egale: marxiştilor, lichidatorilor și populiștilor. Redacția ziarului „Novaia Raboceaia Gazeta“ a aprobat tacit acest lucru și l-a susținut în articolul semnat G.R. (nr. 9).

„Severnaia Pravda“, dimpotrivă, a arătat că împărțirea în părți egale nu este un procedeu just, întrucît nu corespunde sarcinilor și țelurilor marxismului.

Repetăm, orice muncitor conștient trebuie să se lămurească cu toată atenția și absolut independent în privința acestei probleme.

Care sînt argumentele pentru împărțirea în mod egal ? Se invocă „lozincă sfîntă a muncitorilor marxiști : proletari din toate țările, uniți-vă !“

Se pune însă întrebarea dacă această lozincă cere unirea muncitorilor marxiști, să zicem membri ai unui partid marxist, cu muncitorii care urmează partidele *burgheze*. Chibzuind puțin, orice muncitor va ajunge la concluzia că nu.

În toate țările, chiar în cele mai înaintate, există muncitori care urmează partidele *burgheze* : pe liberali în Anglia, pe „radical-socialiști“ în Franța, pe catolici și partidul „populist“, partid liberal, în Germania, partidul reformist (mic-*burghez*) în Italia etc. și pînă și P.P.S. („Partidul socialist polonez“), partid mic-*burghez*, în Polonia vecină.

Măreața lozincă cheamă pe muncitori să se unească într-un partid de clasă proletar, de sine stătător, or, *toate* partidele enumerate mai sus *nu* sînt proletare.

Să trecem la principiul de bază al *narodnicilor* noștri. Concepția *narodnicilor* potrivit căreia desființarea proprietății private asupra pămîntului și împărțirea lui egalitară înseamnă socialism sau „socializare“ este o concepție eronată și *burgheză*. Marx a arătat de multă vreme că economiștii *burghezi* mai cutezători pot cere și au cerut desființarea proprietății private asupra pămîntului¹²⁰. Aceasta este o reformă *burgheză*, care lărgeste sfera de acțiune a capitalismului. Noi sprijinim pe țărani, ca pe o democrație *burgheză*, în lupta lor pentru pămînt și pentru libertate, împotriva moșierilor iobăgiști.

Unitatea organizației proletare a muncitorilor salariați cu democrația țărănească mic-*burgheză* constituie însă cea mai grosolană încălcare a măreței lozinci a marxismului. Încercările de a se ajunge la o astfel de unitate ar aduce mari prejudicii mișcării muncitorești, soldându-se întotdeauna cu un faliment rapid.

Istoria Rusiei (anii 1905—1906—1907) a demonstrat că narodnicii nu au și nu pot avea alt sprijin de masă, de clasă decât în țărăimea de stînga.

Prin urmare, lichidatorii și muncitorii care i-au urmat s-au depărtat de marxism, au părăsit calea *de clasă*, au pășit pe calea unității fără partid a muncitorilor salariați cu partidul mic-burghez. Căci tocmai o uniune *fără partid* este atunci cînd i se spune muncitorului: nu te mai uita care-i partid proletar și care-i mic-burghez și împarte-n părți egale! *

Masele „nu-și dau seama în ce constă fondul problemei” — scrie G.R. în nr. 9 al ziarului „Novaia Raboceaia Gazeta”. Tocmai de aceea avem nevoie de un ziar marxist vechi, încercat, pentru a *dezvolta conștiința* maselor „care nu-și dau seama”, pentru a le *ajuta să facă deosebire* și să se lămurească.

Iar atunci cînd G.R. și ceilalți publiciști de teapa lui, care sînt *împotriva* unirii marxiste într-un cadru organizat, vorbesc (fără să ridice cîtuși de puțin problema unificării celor două partide!) de „masele care nu-și dau seama în ce constă fondul problemei”, ei nu fac decât să *predice* nepartinitatea, să *renege* marxismul, să promoveze în surdina concepțiile mic-burgheze și o politică mic-burgheză.

Prin această politică a lor, lichidatorii nu fac decât să-și justifice denumirea de lichidatori, adică de renegați și de distrugători ai organizației marxiste.

Un alt argument (vezi articolul lui G.R. și raționamentul însuși redacției ziarului „Novaia Raboceaia Gazeta” nr. 6) este acela că subscripțiile cu destinații precise anihilează

* Cum răspund unii muncitori la acest indemn lipsit de principii al lichidatorilor se poate judeca după următoarea rezoluție publicată în nr. 21 al ziarului „Novaia Raboceaia Gazeta”.

„Această hotărîre (de a împărți în mod egal sumele între cele trei ziare...) o considerăm necesară și singura justă în primul rînd, pentru că cele trei ziare, fiind ziare muncitorești, sînt supuse în aceeași măsură sancțiunilor și persecuțiilor și, în al doilea rînd, imensa majoritate a muncitorilor, atît de la noi cît și din alte localități, care nu s-a dumirit încă pe deplin asupra particularităților diferitelor curente de partid și nu pot adera în mod conștient la unul dintre ele, simpatizează în egală măsură cu toate”.

Ziarul lichidatorist nu s-a apucat măcar o dată să explice cititorilor săi, să le dea posibilitatea să judece dacă un ziar al narodnicilor poate fi socotit ziar muncitoresc și dacă poate fi pus alături de ziarul marxist sau chiar de cel lichidatorist. „Novaia Raboceaia Gazeta” preferă să se adapteze „stihiei”, să se tirască în coada celor rămași nedumeriți, dacă asta poate să pricinuiască o „neplăcere” marxiștilor

„riposta unanimă dată reacțiunii“, care persecută ziarele muncitorești.

Orice muncitor conștient, dacă va sta să chibzuiască puțin, va vedea că acesta este vechiul argument liberal că prin separarea democrației de liberali se anihilează „unanimitatea împotriva reacțiunii“, un argument burghez, profund eronat.

Masa celor fără partid, „care — după cum susține lichidatorul G.R. — nu-și dă seama în ce constă fondul problemei“, învață perfect de bine din exemple. Cine este încă prea înapoiat și inconștient, cine nu știe sau, de lene, nu vrea să gândească și „să-și dea seama“ dă din mână în semn de indiferență și spune: „protestez și eu, împarte-n părți egale la toți“. Iar cine *începe* să chibzuiască și „să-și dea seama“, acela merge să asculte și *discuțiile purtate de pe diferite platforme*, adică susținerea concepțiilor fiecărui curent, și, ascultînd pe alții *mai* conștienți, încetul cu încetul, învață și el și, de la lipsă de discernămint și de la o largă simpatie față de toți, trece la o atitudine precisă, bine chibzuită față de ziare.

Toate aceste adevăruri elementare, pe care „trebuie să le știe și să le țină minte orice muncitor“, sînt uitate de lichidatori. Lichidatorii, cu *planul* lor: „împarte-n părți egale“, n-au făcut decît să arate că *au deplină dreptate* cei care-i consideră propagandiști ai nepartinității, renegați ai marxismului și promotori ai „influenței burgheze asupra proletariatului“ (vezi hotărîrea unanimă a marxiștilor din ianuarie 1910).

Organizația marxistă unește pe muncitorii *conștienți* printr-un program comun, printr-o tactică comună, prin hotărîri *comune*, cu privire la atitudinea față de reacțiune, față de capitaliști, față de partidele burghezo-democratice (narodnicii) etc. Toate aceste hotărîri *comune*, cum sînt, de pildă, cele din 1908, 1912 și 1913 cu privire la caracterul absurd și nefast al *reformismului* — sînt susținute și aplicate cu perseverență de către marxiști.

Discuțiile (convorbiri, dezbateri, controverse) cu privire la partide și cu privire la tactica comună sînt necesare; fără ele masa se fărîmițează; fără ele *nu este posibilă* adoptarea unor hotărîri comune și, prin urmare, nu este

posibilă nici unitatea de acțiune. Fără ele *se descompune* organizația marxistă a *muncitorilor* „care-și dau seama în ce constă fondul problemei” și se înlesnește exercitarea influenței burgheziei asupra celor rămași în urmă.

Susținând sistemul subscripțiilor după destinație, al subscripțiilor în urma discuțiilor purtate de pe diferite platforme, cei mai buni muncitori din Petersburg luptă pentru marxism, împotriva adeptilor nepartinității.

Și sîntem siguri că muncitorii vor apăra din răspuțeri, întotdeauna și pretutindeni, *numai* sistemul marxist al subscripțiilor și discuțiilor, care contribuie la *instruirea* masei.

„*Severnala Pravda*” nr. 27
din 3 septembrie 1913
Semnat : V. I l l n

Se tipărește după textul
apărut în ziar

LA O SAPTĂMÎNĂ DUPĂ MĂCELUL DE LA DUBLIN

Duminică 7 septembrie (25 august st. v.) — exact la o săptămână după măcelul organizat de poliție —, muncitorii din Dublin s-au adunat într-un uriaș miting de protest împotriva comportării capitaliștilor din Irlanda și a poliției irlandeze.

Mitingul a avut loc în aceeași stradă (O'Connel) și pe același loc unde urma să aibă loc duminica trecută mitingul interzis de poliție. Este un loc istoric, cel mai potrivit și cel mai des folosit pentru organizarea de mitinguri la Dublin.

Poliția s-a ascuns. Străzile erau pline de muncitori. O mare mulțime de oameni și o ordine exemplară. „Duminica trecută — a spus, emoționat, unul dintre oratorii irlandezi —, aici domnea bîta polițistă fără minte, în timp ce astăzi domnește mintea fără bîta polițistă“.

În Anglia *există* o constituție — și autoritățile nu au mai cutezat să folosească și de data asta polițiști beți. Au fost înălțate trei tribune, iar șase oratori, printre care și reprezentanți ai proletariatului englez, au înfierat crima săvîrșită împotriva poporului, chemînd pe muncitori la strînsă unire internațională, la luptă unită.

A fost adoptată în unanimitate o rezoluție în care se cerea libertatea întrunirilor și libertatea de asociere, precum și instituirea imediată a unei anchete — sub conducerea unor persoane independente și cu garantarea publicii-

țării întregului mers al cercetărilor — în legătură cu comportarea poliției duminica trecută.

La Londra a avut loc un impunător miting la Trafalgar-Square. Grupurile de socialiști și de muncitori au venit în frunte cu steagurile lor. Au fost numeroase panouri cu diferite desene și inscripții pe teme actuale. Mulțimea a aplaudat puternic la apariția unui panou ce înfățișa pe un polițist care agită un steag roșu cu inscripția : „gura !“.

Dintre oratori s-au remarcat Ben Tillet, care a demonstrat, pe bază de fapte, că guvernul „liberal“ al Angliei nu se deosebește cu nimic de un guvern reacționar, și Partridge, secretarul metalurgiștilor din Dublin, care a făcut o expunere amănunțită a nerușinatelor samavolnicii comise de poliția din Dublin.

Este instructiv să menționăm că principală lozincă a mitingului de la Dublin și a celui de la Londra a fost revendicarea libertății de coaliție (de asociere). Ceea ce este absolut firesc. În Anglia *există* temeliile libertății politice, *există*, în general vorbind, un regim constituțional. Libertatea de asociere, revendicată de către muncitori, reprezintă acolo una dintre reformele vital necesare și pe deplin realizabile sub actualul regim constituțional (tot așa cum este realizabilă în Rusia, să zicem, reforma parțială a asigurărilor sociale pentru muncitori).

Libertatea de asociere este o problemă tot atât de vitală pentru muncitorii din Anglia ca și pentru cei din Rusia. Iar muncitorii din Anglia procedează foarte just lansând lozinca reformei politice, atât de necesară lor, înțelegând perfect de bine care este calea spre înfăptuirea acestei reforme și deplina posibilitate de realizare a ei în condițiile constituției engleze (întocmai cum muncitorii din Rusia ar fi procedat just formulând revendicarea parțială de a se aduce anumite modificări legii asigurărilor).

În Rusia însă nu există tocmai temeliile generale ale libertății politice, *fără de care* revendicarea libertății de asociere ar fi de-a dreptul ridicolă, ea nefiind decât o frază liberală cu totul banală, care amăgește poporul cu ideea

posibilității unei căi reformiste la noi. În Rusia nu se poate duce luptă pentru libertatea de asociere — vital necesară atît muncitorilor cît și întregului popor — fără a opune reformismului neputincios și fals al liberalilor democratismul consecvent al muncitorilor, care nu sînt cu nimic vinovați de iluziile reformismului.

„Severnaia Pravda” nr. 27
din 3 septembrie 1913,
„Naș Putil” nr. 8
din 3 septembrie 1913
Semnat : V.

Se tipărește după textul
apărut în ziarul
„Severnaia Pravda”

PROBLEME PRINCIPIALE ALE POLITICII

BURGHEZIA LIBERALĂ ȘI REFORMISMUL

Milionarul Salazkin a luat cuvîntul la tîrgul de la Nijni-Novgorod, în numele negustorimii din întreaga Rusie, cerînd largi reforme politice. La adunarea din Petersburg a metalurgiștilor, la care au participat trei mii de persoane, reformiștii au suferit o înfrîngere categorică, întrunind abia vreo 150 de voturi pentru lista lor de candidați în consiliul de conducere ¹²¹.

Aceste două fapte, a căror confruntare se impune de la sine, trezesc pînă și în oamenii cei mai lipsiți de principii preocuparea pentru problemele principiale ale politicii actuale din Rusia. În Rusia, foarte mulți indivizi provenind din toate clasele manifestă interes pentru politică, dar puțini sînt cei care-și dau seama cît de important este ca problemele politice să fie puse în mod principal. Puțini sînt cei ce-și dau seama de importanța partidelor care dau întotdeauna răspunsuri bine chibzuite, precise, cuprinzătoare la aceste probleme. Iar atunci cînd partidele sînt legate de anumite clase, asemenea răspunsuri sînt date pe baza experienței căpătate prin activitatea depusă de ele în rîndurile maselor și sînt verificate prin ani îndelungați de asemenea activitate.

Tocmai în acest spirit sînt răspunsurile marxiștilor, care au făcut, acum mai bine de patru ani și jumătate, o seamă de aprecieri asupra sistemului de la 3 iunie și a sarcinilor ce le revin în legătură cu acest sistem *. O prăpastie adîncă

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 335—338. — *Nota red.*

separă pe muncitorii care de ani de zile acționează conștiincios pe toate tărîmurile, în spiritul acestor răspunsuri, de intelectualii dezorientați, care se tem să dea un răspuns precis și care alunecă la fiecare pas spre reformism și lichidatorism.

Nu pot fi decît demni de milă oamenii care, urmărind lupta desfășurată de marxiști împotriva lichidatorilor, caută să se eschiveze, invocînd, neputincioși, drept pretext răul pe care-l pricinuiesc discuțiile, zîzaniile, certurile intestine, fracționismul... Din această categorie de oameni fac parte numeroși „marxiști și ei“, precum și toți narodnicii „de stînga“ !

Partizani principali ai burgheziei și dușmani ai marxismului, liberalii de la ziarul „Reci“, nu au putut lăsa să treacă neobservate faptele menționate mai sus. Într-un editorial apărut în nr. 234 al acestui ziar, ei reiau aceleași fraze jalnice și răsuflete, — dar nu se mărginesc la atîta.

Ei sînt nevoiți să recunoască că „bolșevicii duc luptă împotriva lichidatorilor pretutindeni“, că „această luptă a pătruns prin toți porii în organismul muncitoresc“.

Ei și ? Este aceasta un fapt întîmplător ?

Nicidecum...

„De multă vreme s-au conturat importante divergențe principiale, care, în ultimă analiză, se rezumă la problema direcției de dezvoltare a țării“.

În sfîrșit, au ajuns să priceapă și ei ceva ! Marxiștii au explicat acest lucru încă în decembrie 1908, iar liberalii au început să-l înțeleagă abia în august 1913. Mai bine mai tîrziu decît niciodată.

„Este posibilă calea reformelor — continuă ziarul liberal —, sau, dimpotrivă, «reforme sînt posibile numai ca un rezultat accesoriu al unei mișcări eliberate cu desăvîrșire de orice îngustime a reformismului» (citată din „Severnaia Pravda“). Iată cum se pune problema“.

Întocmai ! Problema lichidatorismului nu este decît o parte a problemei reformiștilor fără partid care se rup de marxism.

Interesant este însă să vedem cum susțin reformismul liberalii, care sînt adepții lui principali.

„Desigur, în concepția care admite posibilitatea reformelor numai ca «rezultat accesoriu» există multă metafizică și mult fatalism. Fără reformatori și fără reformism nu pot exista nici reforme, fie ele ca «rezultat accesoriu»...”

Iată o mostră de întăritare și de încercare de a te eschiva de la răspuns ! Ce caută aici metafizica dacă experiența istorică — experiența Angliei, Franței, Germaniei, Rusiei, experiența întregii istorii moderne a omenirii din Europa și din Asia — ne arată că reformele serioase au fost doar un rezultat accesoriu al unor mișcări eliberate cu desăvîrșire de îngustimea reformismului ?

Ce caută aici fatalismul cînd aceeași experiență ne arată clar că cele mai active s-au dovedit tocmai clasele ostile reformismului ?

Sau poate în comportarea clasei muncitoare din Rusia în primii ani ai secolului al XX-lea se observă mai mult „fatalism” decît în comportarea zemților liberali și a burgheziei din ultimele trei decenii ale secolului al XIX-lea ? Vă acoperiți pur și simplu de ridicol, domnilor liberali !

Sînteți oare atît de ignorați încît nu vedeți legătura care există între interesele de clasă ale burgheziei și tendința ei de a se mărgini la reformism ? — între situația clasei muncitoare și tendința sa contrară ?

În orice caz, domnilor, sînteți proști apărători ai reformismului în general ! Dar poate că reușiți să apărați mai bine reformismul din Rusia de astăzi ?

„...Trebuie să recunoaștem — scrie în continuare ziarul „Reci” — că situația actuală, care a dovedit nu o dată celor mai modești reformatori cît de zadarnice sînt eforturile lor, împinge gîndirea, și în special sentimentele oamenilor, spre negarea reformismului”.

Asta-i bună ! Reiese că chiar dv., adepții principali ai reformismului, nu puteți invoca nici experiența istoriei, nici „situația actuală” din Rusia. Chiar dv. sînteți nevoiți să recunoașteți că această situație vă este potrivnică !

Ce metafizicieni și fataliști — sau ce sclavi orbi ai măr-ginitului, egoistului, lașului sac cu bani — sînteți, domni-

lor, dacă, în pofida experienței istoriei, în pofida experienței „situației actuale“, continuați să vă situați pe poziția neprincipială a reformismului. Fără să credeți voi înșivă în reforme, nu susțineți, de fapt, acea burghezie care năzuiește să profite de pe urma altora ?

Se înțelege că metalurgiștii din Petersburg, detașament înaintat al clasei muncitoare din Rusia, au pricinuit o înfrângere categorică reformiștilor și lichidatorilor chiar la ei acasă. După datele ziarului liberal și reformist „Reci“, reformiștii-lichidatori au întrunit 150 de voturi din 2 000, adică $7\frac{1}{2}$ voturi dintr-o sută. Nu dovedește oare acest fapt încă și încă o dată, după alegerile de deputați din partea muncitorilor pentru Duma a IV-a, după istoria apariției presei muncitorești la Petersburg și la Moscova, că lichidatorii nu sînt decît niște intelectuali dezorientați și semi-liberali ? că masa muncitorilor conștienți i-a condamnat și i-a respins ferm și hotărît ?

„Severnaia Pravda“ nr. 28
din 4 septembrie 1913,
„Naș Puti“ nr. 9
din 4 septembrie 1913
Semnat : V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziarul
„Severnaia Pravda“
confruntat cu textul
apărut în ziarul
„Naș Puti“

ATITUDINEA LIBERALILOR ȘI DEMOCRAȚILOR ÎN PROBLEMA LIMBII

În repetate rînduri, ziarele au relevat darea de seamă a rezidentului din Caucaz, care se caracterizează nu prin ultrareacționarism, ci printr-un „liberalism“ timid. Rezidentul se pronunță, printre altele, împotriva rusificării artificiale, adică împotriva rusificării naționalităților neruse. În Caucaz, reprezentanții naționalităților neruse tind *ei înșiși* să-i învețe pe copii limba rusă, de pildă în școlile parohiale armenesti, în care predarea limbii ruse nu este obligatorie.

Subliniind acest lucru, unul dintre cele mai răspîndite ziare liberale din Rusia, „Russkoe Slovo“ (nr. 198), ajunge la concluzia justă că în Rusia atitudinea ostilă față de limba rusă „se datorește exclusiv“ impunerii pe cale „artificială“ (ar trebui să se spună : silită) a limbii ruse.

„Soarta limbii ruse nu trebuie să ne îngrijoreze. Ea singură își va cuceri recunoașterea generală în Rusia“ — scrie ziarul. Și acest lucru este just, căci necesitățile schimbului economic vor sili întotdeauna naționalitățile care trăiesc într-un anumit stat (atîta timp cît vor voi să trăiască împreună) să învețe limba majorității. Cu cît regimul din Rusia va fi mai democrat, cu atît capitalismul se va dezvolta mai puternic, mai repede și pe scară mai largă și cu atît nevoile schimbului vor împinge mai stăruitor diferitele naționalități să învețe limba cea mai potrivită în vederea unor relații comerciale generale.

Dar ziarul liberal se grăbește să se contrazică și să-și dovedească inconsecvența lui liberală.

„Nu credem — scrie ziarul — ca cineva, fie el chiar un adversar al rusificării, să poată contesta că într-un stat atît de uriaş cum este Rusia trebuie să existe o singură limbă oficială şi că această limbă... nu poate fi alta decît limba rusă“.

Ce logică sucită ! Mica Elveţie nu pierde, ci cîştigă de pe urma faptului că nu are o *singură* limbă oficială, ci trei limbi : germana, franceza şi italiana. În Elveţia, 70% din totalul populaţiei sînt germani (în Rusia, 43% sînt velicoruşi), 22% — francezi (în Rusia, 17% ucraineni), 7% — italieni (în Rusia, 6% polonezi şi 4¹/₂% bieloruşi). Dacă italienii din Elveţia adeseori vorbesc în parlamentul comun limba franceză, ei nu fac acest lucru sub presiunea vreunei legi poliţieneşti drastice (o astfel de lege nu există în Elveţia), ci pur şi simplu pentru că cetăţenii civilizaţi ai unui stat democrat preferă ei înşişi să vorbească o limbă pe care o înţelege majoritatea. Limba franceză nu inspiră italienilor nici un resentiment, fiindcă este limba unei naţiuni libere şi civilizate, şi nu o limbă care le-a fost impusă prin odioase măsuri poliţieneşti.

De ce atunci „uriaşa“ Rusie, mult mai pestriţă şi extrem de înapoiată, trebuie să-şi *frîneze* dezvoltarea menţinînd un privilegiu, oricare ar fi el, pentru una dintre limbi ? N-ar trebui oare să fie tocmai invers, domnilor liberali ? N-ar trebui oare ca Rusia, dacă vrea să ajungă la nivelul Europei, să lichideze cît mai repede, cît mai deplin şi cît mai hotărît toate privilegiile, de orice natură ar fi ele ?

Dacă vor dispărea privilegiile de tot felul, dacă una dintre limbi nu va mai fi impusă, toţi slavii se vor deprinde repede şi cu uşurinţă să se înţeleagă unul pe altul şi nu-i va mai speria ideea „înspăimîntătoare“ că în parlamentul comun se vor auzi discursuri rostite în limbi diferite. Cît despre nevoile circuitului economic, acestea *vor determina* ele singure acea limbă a ţării respective a cărei cunoaştere este mai *avantajoasă*, în interesul legăturilor comerciale, pentru majoritatea populaţiei. Şi această determinare va fi cu atît mai fermă, cu cît va fi acceptată de bunăvoie de populaţia diferitelor naţiuni şi cu atît mai rapidă şi mai largă, cu cît democratismul va fi mai consecvent, cu cît, în virtutea acestui lucru, dezvoltarea capitalismului va fi mai rapidă.

Și în problema limbii, ca și în toate problemele politice, liberalii se manifestă ca niște negustori cu două fețe, care întind o mână (pe față) democrației, iar cealaltă (pe la spate) moșierilor iobăgiști și polițiștilor. Sîntem împotriva privilegiilor, strigă liberalul, dar, pe la spate, el se tîrguie cu moșierii iobăgiști pentru a obține cînd un privilegiu, cînd altul.

Așa arată *orice* naționalism burghezo-liberal, nu numai cel velicorus (acesta este cel mai rău dintre toate datorită caracterului său violent și înrudirii lui cu d-nii Purișkevici), dar și cel polonez, evreiesc, ucrainean, gruzin și oricare altul. Sub lozinca „culturii naționale“, burghezia *tuturor* națiunilor, atît în Austria cît și în Rusia, duce în *realitate* o politică de dezbinare a muncitorilor, de slăbire a democrației, de tranzacții negustorești cu moșierii iobăgiști în jurul vînzării drepturilor popoarelor și a libertății lor.

Lozinca democrației muncitorești nu este „cultura națională“, ci cultura internațională a democratismului și a mișcării muncitorești mondiale. Burghezia n-are decît să caute să înșele poporul prin tot felul de programe naționale „pozitive“. Muncitorul conștient îi va răspunde: există o singură cale de rezolvare a problemei naționale (în măsura în care, în general, este posibilă rezolvarea acestei probleme în lumea capitalistă, în lumea profitului, a fricțiunilor și a exploatării), și această cale este democratismul consecvent.

Dovadă în Europa apuseană : Elveția — țară cu o veche cultură, și în Europa răsăriteană : Finlanda — țară cu o cultură tînără.

Programul național al democrației muncitorești este : absolut nici un fel de privilegii pentru nici o națiune, pentru nici o limbă ; rezolvarea problemei autodeterminării politice a națiunilor, adică a despărțirii lor de stat, într-un mod cu desăvîrșire liber, pe cale democratică ; promulgarea unei legi valabile pentru întregul stat în virtutea căreia orice măsură (a zemstvelor, a administrației orășenești, comunale etc. etc.) care acordă un privilegiu vreuneia dintre națiuni, care încalcă principiul egalității în drepturi a națiunilor sau drepturile minorității naționale să fie declarată ilegală și nevalabilă, oricare cetățean al statului avînd

dreptul să ceară anularea unei asemenea măsuri ca anti-constituțională, precum și sancțiuni penale pentru cei care ar încerca să aplice o asemenea măsură.

Disensiunilor pe tema națională dintre diferitele partide burgheze în problema limbii etc., democrația muncitorească le opune, ca o contracarare a oricărui naționalism burghez, următoarea revendicare: unitatea necondiționată și contopirea deplină a muncitorilor aparținând *tuturor* naționalităților în *toate* organizațiile muncitorești, sindicale, cooperatiste, de consum, culturale și de orice alt fel. Numai printr-o astfel de unitate și contopire poate fi apărată democrația, pot fi apărate interesele muncitorilor împotriva capitalului, care a devenit și continuă să devină într-o măsură din ce în ce mai mare internațional, — pot fi apărate interesele dezvoltării omenirii, ale trecerii ei la o viață nouă, în care nu vor exista nici un fel de privilegii și nici un fel de exploatare.

„*Severnala Pravda*” nr. 29 din
5 septembrie 1913
„*Naș Puti*” nr. 12 din
7 septembrie 1913
Semnat: V. I.

Se tipărește după textul
apărut în ziarul
„*Severnala Pravda*”
confruntat cu textul
apărut în ziarul
„*Naș Puti*”

LIMBAJUL CIFRELOR ¹²²

I

Se știe că în întreaga Rusie salariul muncitorilor din fabrici și uzine a făcut un mare salt în sus tocmai în 1905 și în anii următori. După cum rezultă din rapoartele inspectorilor de fabrici, în Rusia salariul mediu al muncitorului de fabrică a fost în decurs de cinci ani, 1901—1905, de 206 ruble, pentru ca în următorii cinci ani, 1906—1910, el să fie de 238 de ruble.

În gubernia Moscova, salariul muncitorilor este întrucîtva mai mic decît salariul mediu pe întreaga Rusie. În anii 1901—1905, el era de 201 ruble, după statistica inspectorului de fabrici Kozminîh-Lanin, iar în următorii patru ani, 1906—1909, de 235 de ruble.

Prin urmare, datorită lui 1905, salariul muncitorilor din Moscova a crescut în medie, de fiecare muncitor, *cu 34 de ruble*, adică cu aproape 17%. Evaluînd la 300 000—350 000 numărul muncitorilor din fabricile și uzinele din gubernia Moscova, rezultă o sumă a sporului *annual* al tuturor muncitorilor de aproximativ *11 000 000 de ruble*.

Precum vedem, jertfele aduse de muncitori în grevele din 1905 au fost compensate printr-o îmbunătățire substanțială a situației lor economice.

Și, cu toate că după victoria sistemului de la 3 iunie, adică a sistemului contrarevoluționar (antirevoluționar), o serie întreagă de cuceriri ale muncitorilor le-au fost luate, capitalul nu a reușit să readucă salariul la nivelul lui scăzut dinainte. În gubernia Moscova, din 1901 pînă în 1905, salariul muncitorilor a fost de aproximativ 200 de ruble

anual, oscilînd de la un an la altul între 197 (în 1902) și 203 ruble (în 1905). În 1906, rezultatele anului 1905 au devenit pentru prima oară vizibile, salariul s-a ridicat la 228 de ruble, apoi în 1907 — la 237 de ruble, în 1908 a scăzut puțin (la 236 $\frac{1}{2}$ ruble), pentru ca în 1909 să ajungă din nou la 237 de ruble.

Cifrele arată că, de n-ar fi fost cuceririle din 1905—1906, muncitorii ar fi fost expuși unei mizerii cu totul insuportabile, deoarece în ultimii zece ani costul vieții a fost în continuă creștere.

II

În fabricile mari din gubernia Moscova, salariul muncitorilor este, de regulă, mai mare decît în cele mici. De pildă, la textiliști, care reprezintă 68%, adică mai bine de două treimi din numărul total al muncitorilor din fabricile și uzinele din gubernia noastră, salariul mediu anual în 1909 a fost :

		Ruble	%
În fabricile care numără	peste 1 000 muncitori...	219	100
" " " "	501—1 000 "	204	93
" " " "	101— 500 "	197	90
" " " "	51— 100 "	188	86
" " " "	21— 50 "	192	88
" " " "	21 și mai puțini	164	75
<i>Total</i>		211	96

Cu cît fabrica este mai mare, cu atît mai mare este și salariul muncitorilor. Același lucru îl constatăm și la metalurgiști. Într-o fabrică mare, muncitorilor le este mai ușor să se unească și să dea riposta cuvenită capitalului, să-și apere în comun revendicările. Pentru a ajunge din urmă pe tovarășii lor înaintați, muncitorii din fabricile mici și din ateliere trebuie să se unească în mod mai stăruitor în asociații (sindicale, culturale, cooperatiste și altele) și să-și strîngă și mai mult rîndurile în jurul ziarului lor muncitoresc.

Datorită faptului că în fabricile mari muncitorii sînt mai strîns uniți, aici grevele lor se organizează mai ușor și se desfășoară cu mai mult succes. În anii 1905 și 1906,

fabricile mari au participat în mai mare măsură la mișcarea grevistă decît cele mici.

În legătură cu aceasta vedem că muncitorii de la fabricile cele mai mari *au cîștigat mai mult* de pe urma grevelor din acești ani decît cei de la întreprinderile mici. Iată datele cu privire la muncitorii din toate ramurile industriale din gubernia Moscova :

Categoriile de fabrici după numărul de muncitori	Salariul mediu anual de fiecare muncitor		
	În decurs de 5 ani (1901—1905)	În decurs de 4 ani (1906—1909)	Sporul în ruble
Care numără peste 1 000 oameni	196	234	+38
” ” 501—1 000 ”	186	231	+45
” ” 101— 500 ”	211	238	+27
” ” 51— 100 ”	215	240	+25
” ” 21— 50 ”	216	241	+25
” ” 20 și mai puțini	193	207	+14
<i>Total</i>	201	235	+34

În legătură cu aceste cifre trebuie explicată, în primul rînd, o excepție (aparentă) de la regula arătată mai sus, și anume că în fabricile mari salariile sînt mai mari decît în cele mici. Fapt e că metalurgiștii, tipografii și alte cîteva categorii de muncitori cîștigă mult mai bine decît textiliștii (respectiv 360 și 310 ruble față de 211 etc.). Iar în categoria fabricilor celor mai mari, *procentul* de textiliști față de numărul total al muncitorilor este mult mai mare decît în fabricile mici și mijlocii. De aici decurge aparenta excepție de la regula că în fabricile mari salariile sînt mai ridicate decît în cele mici și mijlocii.

Dar care este concluzia cu privire la creșterea salariului după anul 1905 în fabricile mari și mici ?

În fabricile mari (cu peste 500 de muncitori), această creștere este de aproximativ 40 de ruble anual, adică cam 20 de copeici la fiecare rublă.

În fabricile mici și mijlocii, cu 21—500 de muncitori, creșterea este de aproape 25 de ruble, adică de aproximativ 12 copeici la fiecare rublă.

În fabricile cele mai mici (care au pînă la 20 de oameni), creșterea este de numai 14 ruble, adică de 7—8 copeici la rublă.

Prin urmare, fiecare luptă grevistă mai energică și mai unită a muncitorilor din fabricile mari a dus, în cele din urmă, la o creștere mai mare a salariului. Așa cum am mai arătat, unindu-se în asociații, muncitorii din fabricile mici pot obține o situație egală, în această privință, cu cei din fabricile mari.

III

Avantajele obținute de muncitori de pe urma luptei greviste din 1905 s-au exprimat nu numai în creșterea salariului. În afară de aceasta, s-a îmbunătățit, în general, întreaga situație a muncitorilor.

Proporțiile acestei îmbunătățiri în situația muncitorilor nu pot fi precis exprimate în cifre, însă orice muncitor a înțeles-o și a simțit-o cât se poate de bine în anii 1905—1906.

Datele furnizate de inspectorul de fabrici Kozminîh-Lanin permit numai să se stabilească ce influență a avut anul 1905 asupra *amenzilor* aplicate muncitorilor. Amendându-i pe muncitori, capitalistul își asumă rolul de judecător. De aceea amenzile sînt întotdeauna legate de cea mai crasă samavolnicie față de muncitori, iar cîteodată chiar de o batjocură directă la adresa lor. Este deci firesc ca întotdeauna muncitorii să ceară *să fie desființate* amenzile, să li se ia capitaliștilor dreptul de a fi arbitri într-o chestiune care-i privește direct.

Iată datele cu privire la amenzile aplicate tuturor muncitorilor din gubernia Moscova pe ani :

Anii	În medie de fiecare muncitor au fost aplicate amenzi în copeici
1901.....	30
1902.....	27
1903.....	27
1904.....	29
1905.....	17
1906.....	12
1907.....	15
1908.....	18
1909.....	21

Vedem cu cît succes „au redus“ muncitorii suma amenzilor. Pînă în 1905, ele reprezentau 27 pînă la 30 de copeici de fiecare muncitor.

Vine anul 1905. Amenzile scad dintr-o dată aproape la jumătate: la 17 copeici. În 1906, rezultatele anului 1905 devin și mai evidente: amenzile scad la 12 copeici.

Trece revoluția. Capitaliștii prind curaj. Amenzile se ridică din nou la 15—18—21 de copeici.

Dar nici în 1909 — care a fost anul celei mai depline și mai îndelungate acalmii —, capitaliștii nu reușesc să ridice amenzile la nerușinatul nivel de altădată. Oricît de slugarnic s-ar prosterna capitalistul în fața lui Purișkevici, nici unul din acești doi „buni amici“ nu se mai pot întoarce la ce-a fost odată: *muncitorul din Rusia nu mai este același*. El a mai învățat cîte ceva!

Dacă vom compara totalul amenzilor cu totalul salariului muncitorilor — și comparația este necesară, fiindcă nu-i același lucru să dai 20 de copeici dintr-un salariu de o rublă sau de o rublă și jumătate —, victoria obținută de muncitori în 1905 devine și mai evidentă.

La un salariu de 100 de ruble al muncitorului reveneau, în medie, amenzi pe an în copeici:

în 1901.....	15	în 1906.....	5
„ 1902.....	14	„ 1907.....	6
„ 1903.....	13	„ 1908.....	8
„ 1904.....	14	„ 1909.....	9
„ 1905.....	9		

Prin urmare, ca rezultat al anului 1905, muncitorii din gubernia Moscova au obținut o reducere a nerușinatelelor amenzi la o treime. Vor obține ei și desființarea totală a amenzilor.

IV

În încheiere să ne oprim puțin și asupra problemei: în ce proporție își primesc muncitorii din Moscova salariul în numerar.

În această privință, situația muncitorilor din Moscova este cît se poate de grea. În 1909, ei au primit în total

73 000 000 de ruble salariu ; din această sumă, 61 500 000, adică 84,2⁰/₀, s-au plătit în numerar. Aproape a zecea parte din salarii, 7 200 000 de ruble, a fost plătită în produse alimentare și în alte mărfuri din prăvăliile fabricilor. Acest sistem de plată îi pune pe muncitori în stare de dependență iobăgistă față de patroni, aducându-le acestora un „supraprofit“.

Deosebit de proastă, în această privință, este situația muncitorilor din industria de prelucrare a bumbacului : mai mult de o cincime din salariu (5 900 000 de ruble din 28 800 000) a fost plătită în produse alimentare. Dacă muncitorii ar fi reușit să aibă cooperativele lor muncitorești libere, atunci nu numai că sclavii capitalului ar fi economisit sute de mii de ruble, ci s-ar fi desființat și dependența lor semiiobăgistă față de prăvăliile patronilor.

Mai departe, 3 750 000 de ruble (5⁰/₀) din salarii au fost plătite muncitorilor în produse alimentare luate de ei din prăvăliile asociațiilor de consum etc. În sfârșit, 680 000 de ruble (0,9⁰/₀) din salarii reprezintă suma reținută pentru hrana primită de muncitori de la patroni.

Această formă de remunerare, care condamnă pe muncitor la mii de forme de dependență personală cu caracter iobăgist, s-a menținut mai vizibil în întreprinderile de prelucrare a mătăsii și a inului, apoi în cele de prelucrare a produselor alimentare și animale.

În ceea ce privește influența anului 1905 asupra formelor de salarizare, în această privință nu s-a înregistrat aproape nici o cucerire. Iată datele începând din 1901 :

Anii	Întreaga sumă a salariului muncitorilor (milioane ruble)	În numerar	S - a plătit (în %)		
			În mărfuri din prăvăliile fabricilor	În mărfuri luate de la cooperativele de consum	În hrană primită de la patron
1901	53	81,4	8,9	7,3	2,4
1902	54	81,5	9,1	7,0	2,4
1903	57	83,0	8,3	6,6	2,1
1904	55	82,7	9,0	6,5	1,8
1905	57	82,8	9,2	6,5	1,5
1906	64	85,1	7,6	5,8	1,5
1907	71	83,8	9,4	5,3	1,5
1908	73	82,9	10,4	5,2	1,5
1909	73	84,2	9,8	5,1	0,9

După 1905, plățile în numerar au crescut în proporții cu totul neînsemnate. Tot atât de puțin s-a restrâns sistemul de angajare a muncitorilor cu hrana patronului. Dimpotrivă, plățile în mărfuri din prăvăliile fabricilor au crescut chiar într-o oarecare măsură.

În general vorbind, situația a rămas tot atât de proastă ca și înainte. Muncitorii din Moscova vor trebui să lupte pentru achitarea salariilor în numerar și pentru înlocuirea prăvăliilor de fabrică prin cooperative muncitorești de consum libere.

„*Naș Puti*” nr. 13 și 14
din 8 și 10 septembrie 1913
Semnat : V. I l i n

Se tipărește după textul
apărut în ziar

DOMNII BURGHEZI DESPRE AGRICULTURA „BAZATĂ PE MUNCĂ“

La Congresul agricol de la Kiev, primul referat a fost prezentat de d-l profesor Kosinski, care a demonstrat, în fața a 1 000 de moșieri din întreaga Rusie, că în agricultură „gospodăria bazată pe muncă“ a ieșit victorioasă.

Problema gospodăriei „bazate pe muncă“ este una dintre cele mai importante probleme care contribuie la clarificarea relațiilor capitaliste în agricultură. În afară de aceasta, în Rusia există partidul burghez al narodnicilor (inclusiv al celor „de stînga“), care se străduiește să-i convingă pe muncitori de caracterul său socialist, agitînd cel mai mult tocmai chestiunea gospodăriei „bazate pe muncă“. De aceea este necesar ca fiecare muncitor conștient să știe ce este această gospodărie „bazată pe muncă“.

D-l profesor burghez Kosinski, fără a prezenta absolut nici un fel de date, și-a încredințat auditoriul că economia țărănească e în plină dezvoltare, iar marile gospodării, care exploatează muncă salariată, se descompun și pier. În același timp, d-l profesor

„a deosebit trei forme de gospodărie țărănească: 1) parcelară (pitică), cînd țăranul lucrează undeva în fabrică, neavînd acasă, la țară, decît casa și grădina de zarzavat, care îi completează întrucîtva venitul; 2) de consum, cînd țăranul are o rezervă mai mare de pămînt, însă cultivarea lui nu poate acoperi toate nevoile familiei; în acest caz, o parte din membrii familiei lucrează în afara gospodăriei; 3) bazată pe muncă, reprezentînd o gospodărie țărănească completă, în care lucrează întreaga familie. Evoluția agrară duce la lichidarea gospodăriilor de consum și la eliminarea lor de către gospodăriile bazate pe muncă și de cele parcelare. Viitorul aparține în special gospodăriilor bazate pe muncă. Întinderea

lor medie, pe scara Rusiei, este de circa 50 de deseatine. Triumful gospodăriei bazate pe muncă nu este însoțit nicidecum de proletarizarea satului“ („Kievskaja Mîsl“ nr. 242).

Acestea sînt principiile teoriei burgheze a agriculturii „bazate pe muncă“, preluată de narodnici. Orice muncitor care cunoaște cît de cît economia politică își va da imediat seama că d-l burghez denușește gospodării parcelare, sau pitice, gospodăriile *proletare* ale muncitorilor agricoli, „gospodăriile“ muncitorilor *salariați*.

Denumirea de „gospodărie „de consum“ el o dă, pe cît se vede, micilor gospodărie țărănești, și cu precădere nu celor care produc pentru schimb, pentru piață, ci celor naturale (care produc pentru consumul propriu). Recunoscînd eliminarea acestor gospodărie, inconștientul nostru profesor burghez recunoaște prin însuși acest fapt victoria capitalismului, creșterea schimbului și eliminarea micii gospodărie. Eliminarea de către *care* gospodărie? În primul rînd, de către cele proletare. Tocmai asta se numește proletarizare, inconștientule domn profesor! În al doilea rînd, de către gospodăriile „bazate pe muncă“, care au, în medie, circa 50 de deseatine.

Rămîne să demonstrez inconștientului profesor și elevilor săi eseri (narodnici) că gospodăriile „bazate pe muncă“ sînt tocmai gospodăriile *mic-burgheze, capitaliste*.

Care este trăsătura principală a capitalismului? — Folosirea muncii salariate. E timpul ca profesorii și eserii noștri să-și întipărească bine în minte acest adevăr.

Și ce ne spune statistica științifică, europeană despre munca salariată în gospodăria țărănească? Ea ne spune că nu numai gospodăriile cu 50 de deseatine, dar chiar gospodăriile care posedă *peste 10 ha* (1 ha = aproape o deseatină), în *majoritatea cazurilor*, nu se pot lipsi de munca salariată!

Germania. Ultimul recensămînt din 1907. Numărul gospodăriilor avînd între 10—20 ha este de 412 741. Aceste gospodărie folosesc 711 867 de muncitori salariați. Chiar și gospodăriile cu cîte 5—10 ha numără 487 704 muncitori salariați la 652 798 de gospodărie. Cu alte cuvinte, chiar și în acest caz numărul muncitorilor salariați este mai mare

decît jumătate din numărul gospodăriilor. Dar oricine știe că micii țărani, în imensa majoritate a cazurilor, nu țin mai mult de un muncitor salariat.

Austria. Ultimul recensămînt din 1902. Numărul gospodăriilor cu cîte 10—20 ha este de 242 293. Dintre acestea, *majoritatea*, 142 272, adică aproape $\frac{3}{5}$, au muncitori salariați. Trebuie să adăugăm că Austria este o țară mult mai înapoiată decît Germania în ceea ce privește dezvoltarea capitalismului. În întreaga agricultură austriacă, procentul muncitorilor salariați este de *două* ori mai scăzut (14%) decît în cea germană (30%).

Elveția. Ultimul recensămînt din 1905. Numărul gospodăriilor cu cîte 10—15 ha este de 19 641. Dintre acestea, 11 148, adică *majoritatea*, au muncitori salariați. Dintre gospodăriile cu 5—10 ha au muncitori salariați circa 36% în Elveția și 33% în Austria.

Putem judeca, după toate acestea, nemărginita ignoranță sau extrema lipsă de probitate a profesorului burghez, în urma căruia se tîrăsc narodnicii și care *neagă* proletarizarea satului după ce *a recunoscut* eliminarea gospodăriilor „de consum“, în primul rînd, de către cele proletare, și, în al doilea rînd, de către cele „bazate pe muncă“, desemnînd prin acest cuvînt dulceag gospodăriile care folosesc muncitori salariați!

Toți aceia care ridică în slavă succesele agriculturii „bazate pe muncă“ în condițiile capitalismului (inclusiv narodnicii noștri de stînga) sînt niște burghezi care caută să înșele pe muncitori. Înșelăciunea constă, în primul rînd, în înfrumusețarea burgheziei. Exploatatorul de muncă salariată se cheamă gospodar „harnic“! În al doilea rînd, ea constă în estomparea prăpastiei care există între uriașa masă a gospodăriilor proletare și minoritatea infimă a gospodăriilor capitaliste.

Interesele burgheziei cer înfrumusețarea capitalismului și estomparea prăpastiei de clasă. Interesele proletariatului cer demascarea capitalismului și a exploatării muncii salariate, cer să li se deschidă ochii maselor asupra adîncimii prăpastiei de clasă.

Iată cîteva date sumare — bazate pe recensămîntul din 1907 — care arată prăpastia de clasă din agricultura

germană. Totalul gospodăriilor — 5 700 000. Dintre acestea, proletare (pînă la 2 ha de pămînt) — 3 400 000. Imensa majoritate a acestor „gospodari” sînt muncitori salariați care posedă un petic de pămînt.

Urmează apoi mica gospodărie (2—5 ha ; 1 000 000 de gospodării). Aceștia sînt țărani cei mai săraci. Dintre ei, mai puțin de jumătate (495 000) sînt agricultori de sine stătători, fără îndeletniciri auxiliare. Majoritatea acestor țărani sînt însă nevoiți să practice îndeletniciri auxiliare, adică să-și vîndă forța de muncă. Acestor țărani le este cel mai ușor să se alătore proletariatului.

Să-i grupăm pe aceștia laolaltă în *grupul I*: gospodăriile proletare și ale micilor țărani.

Grupul al II-lea: gospodăriile țăranilor mijlocași (5—10 ha). După cum am văzut, destul de multe dintre ele exploatează muncitori salariați. Țăranul mijlocaș este un mic-burghez care oscilează între proletariat și burghezie.

Grupul al III-lea: ceilalți, adică capitaliștii (de la 20 ha în sus) și țărani cu gospodărie mare (10—20 ha). Am văzut că acești țărani exploatează în cea mai mare parte muncitori salariați.

Prin urmare, grupul I: gospodăriile proletare și ale micilor țărani; grupul al II-lea: gospodăriile țăranilor mijlocași; grupul al III-lea: gospodării mari țărănești și cele pur capitaliste. Să vedem cît pămînt și cîte vite au aceste grupuri:

Grupurile	Numărul gospodăriilor (in milioane)	P o s e d ă (i n m i l i o a n e)			
		Muncitori	Pămînt (ha)	Vite (calculat in vite mari)	Mașini
I	4,4	7,3	5,0	7,0	0,2
II	0,6	2,5	4,6	5,1	0,4
III	0,7	5,4	22,2	17,3	1,2
<i>Total</i>	5,7	15,2	31,8	29,4	1,8

Iată un tablou al agriculturii actuale, care nu este zugrăvit nici de profesori, nici de narodnici, dar care în schimb este real. Cea mai mare parte din pămînt, vite și mașini se află în mîinile unei minorități infime (mai puțin de $\frac{1}{8}$ — 0,7 din 5,7) de capitaliști și țărani burghezi.

Imensa masă a „gospodăriilor“ (4 400 000 din 5 700 000) au de fiecare gospodărie mai puțin de doi muncitori, sub două deseatine de pământ și sub două capete de vite. Ei sînt niște nevoiași. Partea lor în întreaga producție agricolă este infimă. Ei sînt duși de nas, promițîndu-li-se posibilități de salvare în condițiile capitalismului.

Comparați productivitatea muncii în diferite grupuri (adică cîți muncitori revin la fiecare deseatină de pământ, la fiecare vită), și veți vedea că există o barbară fărîmițare și jefuire a muncii în mica gospodărie. Capitaliștii posedă însă aproape toate mașinile și dau o înaltă productivitate a muncii.

Raportați numărul vitelor la întinderea de pământ (inclusiv fînețe, pășuni etc.) în diferitele grupuri. Veți vedea vita înfometată în gospodăria mică și „propășire“ capitalistă la grupul restrîns de sus.

Marxiștii apără interesele masei, explicîndu-le țăranilor că pentru ei nu există scăpare în afară de alăturarea la lupta proletară. Profesorii burghezi și narodnicii înșală masele cu basmele lor despre mica agricultură „bazată pe muncă“ în orînduirea capitalistă.

„Naș Puti“ nr. 15
din 11 septembrie 1913,
„Pravda Truda“ nr. 4
din 14 septembrie 1913
Semnat : V. I. I. n

Se tipărește după textul
apărut în ziarul
„Pravda Truda“

HARRY QUELCH

Miercuri 17 septembrie (4 septembrie st. v.) a încetat din viață, la Londra, tovarășul Harry Quelch, liderul social-democraților englezi. Organizația social-democraților englezi a luat ființă în 1884, sub denumirea de „Federația social-democrată”. În 1909 și-a luat denumirea de „Partidul social-democrat”, iar din 1911, după ce și-a alipit o serie de grupuri socialiste izolate, pe aceea de „Partidul socialist britanic”.

Harry Quelch a fost unul dintre cei mai energici și mai devotați activiști ai social-democrației engleze. El a fost un militant nu numai al organizației social-democrate, de partid, a clasei muncitoare, ci și al organizației ei sindicale. Filiala din Londra a sindicatului tipografilor l-a ales în repetate rânduri președinte al ei. El a fost de mai multe ori și președinte al Biroului din Londra al „Consiliului trade-unionurilor” („Trades Council”).

Quelch a fost redactor al cotidianului „Justice”¹²³, organul central al social-democraților englezi, precum și al revistei „Social-democrat”¹²⁴, publicație lunară a partidului.

El a participat îndeaproape la întreaga activitate a social-democrației engleze, luînd întotdeauna cuvîntul la adunările de partid și la întrunirile populare. A reprezentat în repetate rânduri social-democrația engleză la congresele internaționale și în Biroul socialist internațional. La Congresul socialist internațional de la Stuttgart, Quelch a fost obiectul unei măsuri represive din partea

guvernului din Württemberg, care *l-a expulzat* din Stuttgart (fără judecată, printr-un ordin al poliției, ca străin) pentru că la o întrunire publică declarase despre Conferința de la Haga că este „a thief's supper” (textual: o adunătură de pungăși). A doua zi după expulzarea lui, la deschiderea ședinței congresului, delegații englezi au lăsat liber scaunul pe care stătuse Quelch și au atârnat de spe-teaza lui un carton cu inscripția: „aici a stat Harry Quelch, expulzat ieri de guvernul din Württemberg”.

Germanii din sud își manifestă adeseori ura lor față de prusaci pentru spiritul lor cazon, birocratic, polițienesc, dar, atunci când este vorba de proletarul socialist, acțiunează ei înșiși ca cei mai răi prusaci.

Condițiile istorice ale activității social-democrației engleze, al cărei lider a fost Quelch, poartă o amprentă profund specifică. În țara cea mai înaintată a capitalismului și a libertății politice, burghezia engleză (care încă în secolul al XVII-lea a venit de hac, într-un mod destul de democratic, monarhiei absolute) a reușit în secolul al XIX-lea să *scindeze* mișcarea muncitorească engleză. Pe la mijlocul secolului al XIX-lea, Anglia deținea un monopol aproape absolut pe piața mondială. Datorită acestui monopol, profiturile capitalului englez erau atât de mari, încât își putea permite să împartă firimituri din profiturile sale aristocrației muncitorești — muncitorilor industriali calificați.

Această aristocrație muncitorească, care avea pe atunci venituri destul de mari, s-a închistat în asociații înguste, călăuzite de interese egoiste, de breaslă, separându-se de masa proletariatului și manifestându-se în politică de partea burgheziei liberale. Și poate nici astăzi nu există în vreo țară din lume un număr atât de mare de liberali printre muncitorii calificați ca în Anglia.

În ultimul sfert al secolului al XIX-lea, situația a început să se schimbe însă. Monopolul Angliei a fost subminat de America, Germania etc. Baza economică a profesionalismului și a liberalismului îngust, mic-burghez în rîndurile muncitorilor englezi s-a năruit. Socialismul ridică din nou capul în Anglia, pătrunde în rîndurile maselor

și crește nestăvilit, în *pofida* oportunismului înverșunat al intelectualității engleze cvasisocialiste.

Quelch s-a aflat în primele rînduri ale celor care luptau cu perseverență și cu convingere împotriva oportunismului și a politicii muncitorești liberale în mișcarea muncitorească engleză. Este drept că ruperea de mase imprima uneori social-democraților englezi un anume caracter sectarist. Hyndman, liderul și întemeietorul social-democrației din Anglia, a alunecat chiar pînă la șovinism. Dar partidul social-democrat i-a dat riposta cuvenită, și în întreaga Anglie *numai* social-democrații britanici au dus, în decurs de decenii, o propagandă și o agitație sistematică în spirit marxist. În aceasta constă marele merit istoric al lui Quelch și al tovarășilor săi. Roadele activității marxistului Quelch se vor face simțite în toată amploarea lor în anii următori în cadrul mișcării muncitorești engleze.

În încheiere nu putem să nu relevăm simpatia lui Quelch față de social-democrații ruși și ajutorul pe care li l-a acordat el. Acum 11 ani, la Londra urma să fie tipărit un ziar social-democrat rus¹²⁵. Social-democrații englezi, în frunte cu Quelch, au pus la dispoziție, cu toată bunăvoința, tipografia lor. Însuși Quelch a trebuit „să se restrîngă” din această cauză: în locul biroului de redactor i s-a rezervat un colțișor din tipografie despărțit printr-un perete subțire de scînduri. În acest colțișor încăpea o mică măsuță de scris, avînd fixată deasupra ei în perete o poliță cu cărți, și un scaun. Cînd autorul rîndurilor de față îl vizita pe Quelch în acest „birou redacțional”, nu mai încăpea al doilea scaun...

„Pravda Truda” nr. 1
din 11 septembrie 1913,
„Naș Puti” nr. 16
din 12 septembrie 1913
Semnat: V. L.

Se tipărește după textul
apărut în ziarul
„Pravda Truda”

MATERIALE
PREGĂTITOARE

PLANUL ARTICOLULUI
„TREI IZVOARE ȘI TREI PĂRȚI CONSTITUTIVE
ALE MARXISMULUI” *

Socialismul, conținutul lui
(protestul și lupta claselor *asuprite* împotriva
sistemului bazat pe *asuprire*).

Socialismul utopic.

Dezvoltarea Franței, în virtutea unei serii întregi de
cauze istorice, a arătat cel mai clar care sînt forțele
motrice ale dezvoltării: lupta de clasă.

Din haos și înșelătorie,
politica a devenit o știință,
este posibilă *verificarea* etc.

Organisierte Massenbewegung**:

{ eliberarea muncitorilor —
cauza muncitorilor înșiși.

Socialismul din utopic a devenit științific, a adoptat
teoria **luptei de clasă**.

Piatra unghiulară a politicii marxismului.

ΣΣ*** O concepție filozofică încheată despre lume.
Analiza orînduirii economice, elucidarea cauzelor
sclaviei salariate și a legilor dezvoltării capita-
lismului.

Lupta de clasă ca mijloc de ieșire.

Σ**** = învățătura proletariatului.

Scris în martie 1913

Publicat pentru prima oară în
1959 în revista „Voprosi
Isticii KPSS” nr. 4

Se tipărește după manuscris

* Vezi volumul de față, pag. 41—49. — Nota red.

** — Mișcare de masă organizată — Nota trad.

*** — Total general. — Nota red.

**** — Total. — Nota red.

PLANURI PENTRU REFERATUL DESPRE PROBLEMA NAȚIONALĂ *

1

Introducere. Actualitatea problemei naționale.
Spiritul războinic al reacțiunii naționaliste.
Problema națională și partidele socialiste.

I (A)

1. Separatismul medieval. Dialectele — $n + 1$.
Limba vorbită de popor și latina.
2. Revendicările economice și democratice ale statului național.
3. Centralismul democratic, tipul comun de stat „normal”.
Centralismul *versus* autonomia locală.
„Statul național”

$$+ \text{„teoria”} \begin{cases} \alpha - \varepsilon \\ (1) - (5). \end{cases}$$

(B)

Revendicarea autodeterminării națiunilor, semnificația și necesitatea ei.

4. Din punctul de vedere general-democratic și istoric-rus.

$$\left(\begin{array}{l} \text{Tezele } \S 1 - 2 \\ (a) - (g) \end{array} \right)$$

5. Sensul ei. Tezele $\S 3 - \S 4$.
6. Exemplul Norvegicii.

(C)

7. Egalitatea în drepturi a națiunilor și privilegiile naționale.

---

* Vezi volumul de față, pag. 333—341. — *Nota red.*

8. *Limba de stat*. Elveția versus Rusia.
9. Autonomie teritorială sau personală?
Însemnătatea teritoriului.
10. Regiunile naționale ale Rusiei.
11. Autonomia cultural-națională
  - (α) lozinca culturii naționale este greșită.
  - (β) contravine internaționalismului.
  - (γ) atrage în sfera de influență a naționalismului burghez...
  - (δ) naționalismul absolut și naționalismul rafinat.
  - (ε) distragere de la sarcinile democratice.
  - (ζ) componența socială diferită a națiunilor.
  - (η) orașele și satele.
  - (θ) autonomie cultural-națională — clericalism.

Brunn și Stalin ucrainenii

- (ι) caracter artificial („seimurile“).
  - (κ) nu izbăvește.
  - (λ) curii naționale.
  - (μ) scopul ei este „de a separa“, în timp ce este necesară unirea.
- 11 b i s.* Programul de la Brunn: § 3.
Congresul de la Brunn. *Eșecul* autonomiei cultural-naționale.
- 11 t e r.* Evreii.

Preluarea. *T e z e l e*, pag. 13.

12. O lege valabilă pe cuprinsul întregului stat și garantarea drepturilor minorității.
Tezele § 6.
Dreptul de urmărire pentru încălcare, respectiv revendicarea desființării privilegiilor naționale.

- Obiecțiile lui Medem și analiza lor*.
- D** 13. Austria
- { Wimberg
  - { Brunn
  - { Citate din O. Bauer
  - { Cehii și separatismul
  - { Eșec
14. Rusia. Tezele § 9 (pag. 17).
15. Conferința din august a lichidatorilor versus conferința eserilor.
-

---

* Vezi volumul de față, pag. 129—131, 239—241. — Nota red.

2

Cele trei părți :

- I
- A) Naționalitatea, ca lozincă și postulat burghezo-democratic.
  - B) Revendicarea autodeterminării națiunilor ca un drept.
- II
- C) Autonomia cultural-națională.
  - D) Programul s.-d. din Austria și al celei din Rusia.

U c r a i n a : Bacinski

Ucrainismul și Struve.
Burghezia divide.
Rădăcinile luptei naționale.
Lupta împotriva ucrainismului.

Judenfrage. K. Kautsky.
Norvegia.

Austria — „omul bolnav“ după Turcia.

Caracterul artificial al Austriei (1848)

Destrămarea Austriei sau o federație de state naționale democratice?

K. Kautsky versus Renner-Springer und O. Bauer.

Mișcarea națională a slavilor din Balcani.

Asia și evoluția ei democratică. Turcia — Persia
— China — India.

Autonomie cultural-națională
și clericalism (Brünn).

Componenta socială diferită a diferitelor naționalități.

Capitalismul, moară care macină națiunile.

Orașele și satele. Componentă națională diferită.

Ironia soartei: națiunile cu teritoriu *nu* acceptă autonomia exteritorială a națiunilor, — iar o națiune fără teritoriu nu obține recunoaștere *nici măcar* din partea adeptilor principali ai autonomiei naționale.

Preluarea „autonomiei cultural-naționale“ în Rusia. Partidele burgheze ale evreimii *din Europa* și autonomia cultural-națională.

Norvegia și despărțirea ei în 1905.

Elveția și normele ei „lingvistice“ (respectiv *naționale*).

{ O ciudățenie (limba provensală în Franța și încercările de reînviere a ei). Idem în *Germania cu Plattdeutsch*.
{ Deznaționalizarea.

Scris înainte de 26 iunie
(9 iulie) 1913

Publicat pentru prima dată în 1937,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXX

Se tipărește după manuscris

LISTA LUCRĂRILOR LUI
V. I. LENIN

CARE N-AU FOST GĂSITE

—

ADNOTĂRI

—

INDICI

—

DATE DIN
VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI
V. I. LENIN

LISTA LUCRĂRILOR LUI V. I. LENIN
CARE N-AU FOST GĂSITE PÎNĂ ÎN PREZENT
(Martie — septembrie 1913)

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONSFĂTUIREA DE LA CRACOVIA
A MEMBRILOR C.C. AL P.M.S.D.R.

Consfătuirea membrilor C.C. al P.M.S.D.R. la care Lenin a rostit, după toate probabilitățile, o cuvîntare a avut loc între 10 și 13 (23—26) martie 1913 la Cracovia. Consfătuirea a analizat problema mării formatului ziarului „Pravda” și a lărgirii componenței redacției.

Informațiile cu privire la faptul că această consfătuire a avut loc se află în materialele departamentului poliției, păstrate în Arhiva centrală de istorie din Moscova.

REFERATUL „RUSIA CONTEMPORANĂ
ȘI MIȘCAREA MUNCITOREASCĂ”

V. I. Lenin a prezentat un referat pe această temă la 5 (18) aprilie 1913 la Universitatea populară din Cracovia.

Ziarul polonez „Naprzód” („Înainte”) nr. 92 din 22 aprilie 1913 inserează următoarea relatare cu privire la referat: „Acum cîteva zile a ținut un referat la Cracovia tov. Lenin, unul dintre conducătorii cei mai de vază ai social-democrației ruse. Publicăm o scurtă expunere a referatului...”. Relatarea asupra referatului apărută în ziar se publică în volumul de față, pag. 58—62.

INCEPUTUL ARTICOLULUI
„ÎN LEGĂTURĂ CU EDITORIALUL DIN «LUCI» NR. 189”

Articolul a fost scris înainte de 10 (23) mai 1913. În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează numai o parte din manuscrisul acestui articol — de la pagina 7 la pagina 14.

ARTICOLELE

- „O ÎNȘELĂTORIE CRASĂ”. Scris la 10 (23) mai 1913.
- „REALIZĂRILE DIN STRĂINĂTATE”. Scris la 11 (24) mai 1913.
- „POLITICA LIBERALĂ”. Scris la 17 (30) mai 1913.

„DOMNII CADEȚI SPRIJINĂ PE PURIȘKEVICI“. Scris la 28 mai (10 iunie) 1913.

„AGENȚII CAPITALIȘTILOR AȚIȚĂ POPOARELE LA RĂZBOI“. Scris la 28 mai (10 iunie) 1913.

„IN GERMANIA“. Scris la 30 mai (12 iunie) 1913.

„PARTICIPAREA LA GUVERNUL BURGHEZ“. Scris la 7 (20) iunie 1913.

Despre aceste articole aflăm dintr-o listă întocmită de V. I. Lenin, cuprinzând titlurile articolelor scrise de el pentru ziarul „Pravda“ în mai și iunie 1913 și nepublicate în ziar (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

PROIECTUL UNEI CUVÎNTĂRI „CU PRIVIRE LA PROBLEMA NAȚIONALĂ“

V. I. Lenin a scris proiectul acestei cuvîntări înainte de 18 aprilie (1 mai) 1913 pentru G. I. Petrovski, deputat bolșevic în Duma a IV-a, care a rostit cuvîntarea în ședința Dumei din 20 mai (2 iunie) 1913.

Despre acest proiect de cuvîntare aflăm din scrisoarea lui N. K. Krupskaja către N. I. Podvoiski din 18 aprilie (1 mai) 1913: „Am trimis pe adresa redacției textul a două cuvîntări... 2) Cu privire la problema națională... Această a doua cuvîntare este extrem de importantă prin ofensiva principială împotriva vulgariei autonomii cultural-naționale“ („Din epoca ziarelor «Zvezda» și «Pravda» (1911—1914)“, vol. III, Moscova-Petrograd, 1923, pag. 224) și din amintirile lui G. I. Petrovski, care arată că proiectul cuvîntării a fost scris de V. I. Lenin (vezi revista „Proletarskaia Revoliuția“ nr. 3 din 1924, pag. 226—227).

UN BILEȚEL CĂTRE A. S. ENUKIDZE

În legătură cu acest bilețel, scris la 22 mai (4 iunie) 1913, A. S. Enukidze îi scrie lui S. G. Șaumian la 23 mai (5 iunie): „Chiar ieri am primit câteva rînduri de la el“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

PRIMA PAGINĂ A ARTICOLULUI „PARTIDUL MUNCITORESC ȘI FALSIFICATORII LIBERALI (DESPRE POTRESOV)“

Articolul a fost scris la 27 mai (9 iunie) 1913. În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se află manuscrisul acestui articol de la pagina 2 la pagina 4.

O SCRISOARE CĂTRE N. D. KIKNADZE

Despre această scrisoare, scrisă înainte de 3 (16) iunie, aflăm din scrisoarea lui N. D. Kiknadze către V. I. Lenin (vezi „Probleme de istorie a P.C.U.S.” nr. 4 din 1961, pag. 145).

„O PROBLEMĂ FUNDAMENTALĂ DIN ISTORIA PARTIDULUI”

În legătură cu această notă, scrisă la 3 (16) iunie 1913, V. I. Lenin a scris în aceeași zi colegiului redacțional al ziarului „Pravda”: „Cer insistent ca nota alăturată să fie publicată *în întregime*... Dacă n-o publicați, trimiteți-o la revista «Prosvetșenie»” (vezi volumul de față, pag. 262); titlul notei figurează și pe lista articolelor de mai-iunie 1913, alcătuită de V. I. Lenin (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

PRIMA PAGINĂ A ARTICOLULUI „O APRECIERE ERONATĂ
(«LUCI» DESPRE MAKLAKOV)“

Articolul a fost scris la 4 (17) iunie 1913. În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se află o parte din manuscrisul acestui articol, de la pagina 2 pînă la pagina 7.

SCRISOARE CĂTRE SECȚIA DE LA PARIS
A BOLȘEVICILOR

În legătură cu această scrisoare, scrisă înainte de 12 (25) iunie 1913, în materialele departamentului de stat al poliției se dau următoarele date: „Lenin a adresat o scrisoare secției de la Paris a bolșevicilor, cerîndu-i să ia măsuri pentru a se urmări în mod sistematic problema literaturii ilegale și a editării Organului Central al partidului, ziarul «Soșial-Demokrat»” (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

PAGINA A ȘASEA DIN ARTICOLUL „CUVINTE
INSTRUCTIVE”

Articolul a fost scris la începutul lunii iulie 1913. Din manuscrisul acestui articol, aflat în Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S., lipsește pagina a șasea.

UN RAPORT „CU PRIVIRE LA STAREA DE LUCRURI DIN PARTID“

Raportul a fost prezentat de V. I. Lenin la 21 iulie (3 august) 1913, la cea de-a II-a Conferință a organizației din străinătate a P.M.S.D.R., care a avut loc la Berna. În „Buletinul Comitetului organizației din străinătate a P.M.S.D.R.“ nr. 3 din 2 (15) octombrie 1913 a apărut următoarea notă informativă: „Raport cu privire la starea de lucruri din partid (Lenin). Acest raport va fi dezvoltat și va apărea, probabil, în broșură“. Raportul este menționat și în amintirile lui G. L. Șklovski (vezi „Zapiski Instituta Lenina“, vol. I, 1927, pag 121).

O CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONSĂTUIREA DE LA PORONIN A MEMBRILOR C.C. AL P.M.S.D.R

Consfătuirea membrilor C.C. al P.M.S.D.R., la care V. I. Lenin a rostit, după toate probabilitățile, o cuvîntare, a avut loc la 27 iulie (9 august) 1913, la Poronin. Într-un raport către departamentul poliției se comunică despre această consfătuire următoarele: „La 27 iulie a.c., în Austria, în satul Poronin (la o depărtare de 6 verste de Zakopane), unde se află în vilegiatură Lenin, a avut loc o consfătuire particulară“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.). La consfătuire s-au discutat următoarele probleme: cu privire la starea de lucruri din partid și la sarcinile imediate ale partidului, cu privire la fracțiunea social-democrată din Dumă, cu privire la școala de partid, cu privire la presă, și în special cu privire la fondarea unui ziar bolșevic la Moscova, cu privire la „Pravda“, cu privire la O.C. — ziarul „Soțial-Demokrat“, cu privire la revista „Prosvetșenie“, cu privire la editura „Priboi“, cu privire la consfătuirile funcționarilor comerciali, la problema cooperatistă etc.

„BURGHEZIA ȘI GUVERNUL“

În ziarul „Naș Puti“ nr. 12 din 7 septembrie 1913 n-a apărut decât titlul acestui articol, coloana de dedesubt rămînînd albă. Textul articolului, confiscat, după cum ne informează revista „Krasnîi Arhiv“ nr. 2 din 1941, pag. 168, n-a fost găsit pînă în prezent.

LISTA PUBLICAȚIILOR LA A CĂROR
REDACTARE A PARTICIPAT V. I. LENIN

REVISTA „PROSVEȘCENIE“

- Nr. 3 — martie 1913
Nr. 4 — aprilie 1913
Nr. 5 — mai 1913
Nr. 6 — iunie 1913
Nr. 7 — iulie 1913
Nr. 8 — august 1913
Nr. 9 — septembrie 1913

ZIARUL „SOȚIAL-DEMOKRAT“

- Nr. 31 — 15 (28) iunie 1913
-

ADNOTĂRI

- 1 Articolul „*Destinele istorice ale învățăturii lui Karl Marx*”, scris de V. I. Lenin cu ocazia comemorării a 30 de ani de la moartea lui Karl Marx, a apărut în ziarul „Pravda” nr. 50 din 1 martie 1913.

„Pravda” — cotidian bolșevic legal ; primul număr a apărut la Petersburg în ziua de 22 aprilie (5 mai) 1912.

Hotărârea cu privire la necesitatea editării unui cotidian muncitoresc de masă a fost adoptată în cursul lucrărilor Conferinței a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. Un rol important în pregătirea editării ziarului „Pravda” l-a jucat ziarul „Zvezda”, care de la sfârșitul anului 1911 a desfășurat o largă campanie pentru crearea unui cotidian muncitoresc. „Zvezda” a publicat numeroase scrisori și articole ale muncitorilor din Petersburg în care ei propuneau crearea unui asemenea ziar și își exprimau hotărârea de a-l întreține din subscripții benevole. Inițiativa muncitorilor înaintați din Petersburg a fost aprobată cu căldură de muncitorii din întreaga Rusie.

„Pravda” a luat ființă în condițiile noului avânt revoluționar, când în întreaga țară s-a ridicat un val de greve politice de masă în legătură cu masacrul de la Lena. „*Tocmai avântul de care muncitorii au dat dovadă în aprilie* — scria V. I. Lenin — a creat ziarul muncitoresc «Pravda»” (Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 448).

Ziarul era editat cu fonduri strânse de muncitorii înșiși ; el era difuzat, într-un număr de circa 40 000 de exemplare, dar tirajul unor numere a atins cifra de 60 000 de exemplare. Lenin a caracterizat organizarea unui cotidian muncitoresc drept o măreață operă istorică săvârșită de muncitorii din Petersburg.

Lenin conducea „Pravda” din punct de vedere ideologic ; el scria aproape zilnic articole pentru ziar, dădea directive redacției. Lenin lupta ca ziarul să fie scris într-un spirit combativ, revoluționar, critica redacția atunci când se publicau articole insuficient de clare în problemele principale. În „Pravda” au apărut peste 270 de articole și note ale lui Lenin, semnate

cu diferite pseudonime : V. Ilin, V. Frei, K. T., V. I., I., Un pravdist, Statistician, Un cititor, M. N. etc.

Au fost membri ai redacției ziarului „Pravda” și colaboratori activi în diferite perioade : N. N. Baturin, Demian Bednîi, A. I. Ulianova-Elizarova, K. S. Eremeev, M. I. Kalinin, N. K. Krupskaja, S. V. Malîșev, L. R. și V. R. Menjinski, V. M. Molotov, V. I. Nevski, M. S. Olminski, M. I. Podvoiski, N. G. Poletaev, M. A. Saveliev, K. N. Samoilova, N. A. Skripnik, I. M. Sverdlov, I. V. Stalin, P. I. Stucika ș.a. La ziar colaborau activ deputații bolșevici din Duma a IV-a de stat. A. M. Gorki a publicat numeroase lucrări în ziarul „Pravda”.

„Pravda” înfăptuia legătura de zi cu zi între partid și masele largi populare. În jurul ziarului s-a format o mare armată de corespondenți muncitori. În fiecare număr al ziarului apăreau zeci de corespondențe ale muncitorilor. În doi ani și ceva s-au publicat peste 17 000 de corespondențe trimise de muncitori. Ziarul înfățișa lipsa de drepturi a oamenilor muncii, aducea exemple edificatoare în privința mizeriei în care trăiau muncitorii, descria mersul grevelor, promova politica partidului de conducere a mișcării revoluționare în continuă dezvoltare ; el educa masele în spiritul solidarității proletare, în spiritul internaționalismului proletar. „Pravda” se bucura de un mare prestigiu printre muncitori. Ziarul acorda o importanță deosebită descrierii situației țărănimii în Rusia țaristă. El avea o „Rubrică țărănească”. În paginile ziarului „Pravda”, Lenin lupta cu consecvență pentru hegemonia proletariatului în revoluția ce se apropia, pentru alianța dintre clasa muncitoare și țărănime, demasca tendințele contrarevoluționare ale burgheziei liberale. Ziarul a jucat un rol important în campania electorală pentru Duma a IV-a de stat.

La sfârșitul lunii decembrie 1912 — începutul lunii ianuarie 1913 — problema activității redacției ziarului „Pravda” a fost dezbătută în mod special la Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu activiștii de partid. Consfătuirea a adoptat rezoluția întocmită de V. I. Lenin „Cu privire la reorganizarea și la activitatea redacției ziarului «Pravda»”, în care se trasau măsuri de îmbunătățire a activității redacției.

O mare parte din munca organizatorică a partidului era concentrată la redacția ziarului „Pravda”. Aici se organizau întâlniri cu reprezentanții celulelor de partid locale, aici se primeau informații despre munca de partid în fabrici și uzine, de aici se transmiteau directivele de partid ale Comitetului din Petersburg și ale Comitetului Central al partidului.

„Pravda” era supusă în permanență presiunilor polițienești. Numai în primul an de existență a ziarului s-au intentat 36 de procese împotriva redactorilor săi. În total, redactorii au stat în închisoare 48 de luni. În aceeași perioadă au fost confiscate 41 de numere ale ziarului. Ziarul a fost suspendat de guvernul țarist de 8 ori, dar a continuat să apară sub alte denumiri :

„Raboceaia Pravda“, „Severnaia Pravda“, „Pravda Truda“, „Za Pravdu“, „Proletarskaia Pravda“, „Puti Pravdî“, „Rabocii“, „Trudovaia Pravda“. În aceste condiții grele, bolșevicii au izbutit să publice, în doi ani și ceva, 636 de numere ale ziarului „Pravda“. La 8 (21) iulie 1914 ziarul a fost suspendat.

Ziarul „Pravda“ și-a reluat apariția abia după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. De la 5 (18) martie 1917, el a început să apară ca organ al Comitetului Central și al Comitetului din Petersburg ale P.M.S.D.R. La 5 (18) aprilie, după întorcerea din străinătate, V. I. Lenin a intrat în redacție și a preluat conducerea ziarului „Pravda“. În perioada iulie-octombrie 1917, ziarul „Pravda“ a avut de suferit represii din partea guvernului provizoriu burghez contrarevoluționar, fiind nevoit să-și schimbe în repetate rânduri denumirea: „Listok «Pravdî»“, „Proletarii“, „Rabocii“, „Rabocii Puti“. După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, începînd din 27 octombrie (9 noiembrie) 1917, Organul Central al partidului a început să apară iarăși sub vechea sa denumire, „Pravda“.

Ziarul „Pravda“ are o însemnătate excepțională în istoria partidului bolșevic și a revoluției. Ziarul a fost un propagandist, agitator și organizator colectiv în lupta pentru aplicarea politicii partidului. El s-a situat în centrul luptei pentru partinitate, a combătut cu hotărîre pe menșevicii-lichidatori, pe otzoviști și pe trokîști, a demascat rolul lor trădător.

„Pravda“ a luptat împotriva oportunismului și centrismului internațional. Ziarul educa pe muncitori în spiritul marxismului revoluționar. El a contribuit la creșterea considerabilă a partidului, la unirea rîndurilor sale, la întărirea legăturii sale cu masele. Datorită activității ziarului „Pravda“ s-a pus temelia de granit a partidului bolșevic de masă. Generația de muncitori înaintați educată de „Pravda“ a jucat un rol remarcabil în Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și în construirea socialismului.

„Pravda“ ocupă un loc deosebit de important în istoria presei bolșevice. Ziarul „Pravda“ a fost primul ziar muncitoresc legal de masă și a marcat o etapă nouă în dezvoltarea presei clasei muncitoare din Rusia și a proletariatului internațional. Începînd din 1914, ziua apariției primului număr din „Pravda“ a devenit sărbătoarea presei muncitorești.

Lenin a caracterizat activitatea ziarului „Pravda“ în articolele „Bilanțul unei activități de o jumătate de an“, „Muncitorii și «Pravda»“, „Clasa muncitoare și presa muncitorească“, „Raportul C.C. al P.M.S.D.R. și instrucțiunile date delegației C.C. la Consfătuirea de la Bruxelles“, „Cu privire la rezultatele obținute de ziua presei muncitorești“, „La a zecea aniversare a «Pravdei»“ etc. (vezi Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 442—458; vol. 22, pag. 76—78; Opere, vol. 20,

Editura politică, 1959, pag. 365—373, 499—542, 555—563 ; vol. 33, E.S.P.L.P. 1957, pag. 340—343). — 1.

- 2 „*Scrisoarea către Conducerea Partidului social-democrat din Germania*“ a fost scrisă la 2 (15) martie 1913, din însărcinarea Consfătuirii de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu activității de partid într-o perioadă de lupte înverșunate duse de bolșevici împotriva lichidatorilor. Ea constituie răspunsul la propunerea liderilor social-democraților germani de a se convoca consfătuirii comune ale bolșevicilor și lichidatorilor în scopul unificării lor. — 5.
- 3 *Duma a IV-a de stat* și-a început activitatea la 15 (28) noiembrie 1912. Alegerile pentru Duma a IV-a de stat au avut loc în toamna anului 1912, pe baza legii electorale reacționare din 3 (16) iunie 1907, și au fost însoțite de o serie întreagă de măsuri guvernamentale menite să asigure în Dumă o majoritate ultra-reacționară, convenabilă guvernului. Căutînd să răpească clasei muncitoare posibilitatea de a-și trimite reprezentanții în Dumă, guvernul punea tot felul de piedici alegerii deputaților muncitorimii, recurgea la falsificări grosolane, lua măsuri represive împotriva muncitorilor înaintați. Caracterizarea campaniei electorale pentru Duma a IV-a de stat și aprecierea compoziției de clasă și de partid a Dumei alese au fost făcute de V. I. Lenin în articolul „Bilanțul alegerilor“ (vezi Opere complete, vol. 22, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 350—378).

În Duma a IV-a de stat, partidele de dreapta și naționaliste aveau 185 de mandate, octombriștii — 98, cadeții — 59, progresiștii și naționaliștii burghezi — 69, trudoviczii — 10 și social-democrații — 14. Reiese, așadar, că în Duma a IV-a (ca și în Duma a III-a) au existat două majorități contrarevoluționare : o majoritate formată din partidele de dreapta plus octombriștii (283 de voturi) și una formată din octombriști plus liberalii (226 de voturi).

Din fracțiunea social-democrată din Duma a IV-a făceau parte 6 bolșevici : A. E. Badaev, M. K. Muranov, G. I. Petrovski, F. N. Samoilov, N. R. Șagov și R. V. Malinovski (care, după cum s-a stabilit ulterior, era provocator), 7 menșevici și un membru fără drepturi depline (E. I. Jagiello, deputat al orașului Varșovia), care a aderat la menșevici. Deputații bolșevici fuseseră aleși de muncitorii din principalele gubernii industriale, în care erau concentrate $\frac{4}{5}$ din proletariatul Rusiei. Deputații menșevici reprezentau în Dumă regiuni neindustriale ale țării. Profitînd de mica lor superioritate numerică în cadrul fracțiunii, menșevicii frînau activitatea ei, împiedicau adoptarea unei serii de hotărîri propuse de bolșevici. În octombrie 1913, în urma indicațiilor date de C.C. al partidului, deputații bolșevici s-au retras din fracțiunea social-democrată unită și au format o fracțiune bolșevică de sine stătătoare, care și-a luat denumirea de fracțiunea muncitorească social-democrată din Rusia.

Lenin îndruma zi de zi activitatea deputaților bolșevici, învățându-i să folosească în mod revoluționar tribuna Dumei. El dădea deputaților muncitori indicații concrete în problemele importante. La deschiderea lucrărilor Dumei, Lenin a elaborat tezele „Cu privire la unele cuvântări ale deputaților muncitorimii” (vezi Opere complete, vol. 22, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 213—218), care au stat la baza declarației fracțiunii social-democrate. În volumul de față se publică documentele: „Politica Ministerului Instrucțiunii Publice” (pag. 132—142) și „În legătură cu politica agrară (generală) a actualului guvern” (pag. 277—295), scrise de Lenin pentru deputații bolșevici. În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. există documente care atestă că Lenin conducea activitatea deputaților social-democrați, întocmea planuri ale cuvântărilor pe care ei urmau să le rostească, pregătea proiecte de cuvântări. Deputații bolșevici se duceau în străinătate la Lenin, ale cărui indicații îi ajutau să adopte o linie de comportare justă în Dumă. Apărînd în Dumă punctul de vedere al partidului, deputații bolșevici proclamau, în azul întregii țări, revendicările clasei muncitoare. Ei luptau împotriva pregătirii războiului imperialist, denunțau situația dezastruoasă a muncitorilor și a țăranilor, asupra națională. Demascînd politica antipopulară a țarismului, deputații bolșevici foloseau adesea o formă de propagandă ca aceea a interpelărilor adresate guvernului în problemele de actualitate. În Duma a IV-a au fost făcute interpelări cu privire la evenimentele de la Lena, prigonirea sindicatelor muncitorești, interzicerea adunărilor și alegerilor în organele caselor de asigurări, explozia de la Uzina din Ohta, maltratarea deținuților politici în închisori, represiviunile împotriva greviștilor, lock-outurile din fabricile de textile etc.

Duma de stat s-a dovedit incapabilă să rezolve marile probleme pe care le punează dezvoltarea obiectivă a țării; activitatea ei se reducea tot mai mult la o pălăvrăgeală sterilă. Activitatea legislativă a Dumei a IV-a a urmărit în bună parte consolidarea unor piloni ai absolutismului, ca: justiția, biserica, poliția. Duma de stat a aprobat intrarea Rusiei în primul război mondial. În ședința Dumei din 26 iulie (8 august) 1914, reprezentanții tuturor fracțiunilor burghezo-moșierești au declarat că sprijină întru totul politica imperialistă a guvernului țarist. Menșevicii și eserii s-au situat pe pozițiile defensivismului. Numai partidul bolșevic a luat atitudine categorică împotriva războiului. Frațiunea bolșevică a refuzat să voteze creditele de război și a început să desfășoare o propagandă revoluționară în mase. În noiembrie 1914, deputații bolșevici din Duma a IV-a au fost arestați și deferiți justiției. Cuvîntările curajoase rostite la proces de membrii fracțiunii bolșevice, care demascau absolutismul, au avut un rol important în desfășurarea propagandei antimilitariste, în revoluționarea conștiinței maselor muncitorești.

În august 1915, fracțiunile burghezo-moșierești din Duma a IV-a de stat au constituit așa-numitul „Bloc progresist”, în care au

intrat peste jumătate din numărul total al membrilor Dumei. Acesta a fost, după cum spunea Lenin, un „bloc liberal-octombrist în vederea unei înțelegeri cu țarul pe baza unui program de reforme și a mobilizării industriei pentru înfrângerea Germaniei“ (Opere, vol. 21, Editura politică, 1959, pag. 374). Pe măsura înrăutățirii situației militare a Rusiei, a accentuării ruinei economice și apropierii revoluției, liderii „Blocului progresist“ au început să se arate nemulțumiți de politica țarismului și de incapacitatea guvernului de a duce războiul pînă la capăt. Ei au participat la pregătirea unei revoluții de palat pentru a instala în locul lui Nicolaie al II-lea un alt țar, care să fie mai pe placul burgheziei. La 26 februarie (11 martie) 1917, țarul a declarat dizolvată Duma a IV-a de stat. Dar membrii ei, neînfrînzînd să protesteze fațăș, au hotărît să-și continue ședințele în mod neoficial. La 27 februarie (12 martie), ei au constituit, în vederea combaterii revoluției și a salvării monarhiei, un comitet provizoriu al Dumei de stat, care, în înțelegeri cu reprezentanții esero-menșevici ai Sovietului din Petrograd, a adoptat hotărîrea de a crea guvernul provizoriu burghez. Membrii comitetului provizoriu al Dumei de stat se manifestau ca dușmani activi ai revoluției, iar în consfătuirile lor „neoficiale“ cereau instaurarea unei dictaturi militare și desființarea Sovietelor. La 6 (19) octombrie 1917, sub presiunea maselor revoluționare, guvernul provizoriu burghez a fost nevoit să declare dizolvată Duma de stat. — 7.

- 4 „Vorwärts“ — cotidian, organul central al Partidului social-democrat din Germania; a început să apară la Berlin din 1891 sub denumirea de „Vorwärts. Berliner Volksblatt“, potrivit unei hotărîri a Congresului de la Halle al partidului; era o continuare a ziarului „Berliner Volksblatt“, care apărea din 1884. În coloanele acestui ziar, F. Engels a combătut diversele manifestări de oportunism. În ultimii ani ai secolului trecut, după moartea lui Engels, redacția ziarului a încăput în mâinile aripii drepte a partidului și a publicat sistematic articole scrise de oportuniști. Prezentînd în mod tendențios lupta dusă în cadrul P.M.S.D.R. împotriva oportunismului și revizionismului, „Vorwärts“ a sprijinit pe „economisti“, iar mai tîrziu, după scindarea partidului, pe menșevici. În anii reacțiunii, „Vorwärts“ a publicat articole calomnioase scrise de Troțki, fără a da lui Lenin și bolșevicilor posibilitatea de a le dezminți și de a înfățișa în mod obiectiv starea de lucruri din partid. În perioada primului război mondial, „Vorwärts“ s-a situat pe pozițiile social-șovinismului; după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a devenit unul dintre centrele de propagandă antisovietică. A apărut la Berlin pînă în 1933. — 7.
- 5 Este vorba de *Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R.*, care s-a ținut în zilele de 5—17 (18—30) ianuarie 1912. Ea a jucat de fapt rolul unui congres al partidului. Confe-

rința a fost condusă de Lenin. El a rostit cuvîntul de deschidere și o cuvîntare în problema constituirii conferinței, a prezentat rapoarte cu privire la momentul actual și la sarcinile partidului și cu privire la activitatea Biroului socialist internațional, a făcut o serie de comunicări, a luat parte la dezbaterile în legătură cu activitatea Organului Central, cu sarcinile social-democrației în lupta împotriva foametei, în legătură cu problema organizatorică, cu activitatea organizației de partid din străinătate și cu o serie de alte probleme. Lenin a prezentat proiecte de rezoluții în toate problemele importante de pe ordinea de zi a conferinței (vezi Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 127—164).

În raportul lui Lenin „Cu privire la momentul actual și la sarcinile partidului” și în rezoluția conferinței s-a făcut o profundă analiză a situației politice din țară și s-a subliniat creșterea stării de spirit revoluționare a maselor. Conferința a relevat că sarcina cuceririi puterii de către proletariat, care duce după sine țărănimea, continuă să fie sarcina revoluției democratice în Rusia.

Una dintre cele mai importante acțiuni ale conferinței a fost curățirea partidului de oportuniști. Rezoluțiile „Cu privire la lichidatorism și la grupul lichidatorilor” și „Cu privire la organizația de partid din străinătate”, adoptate de conferință, au avut o uriașă însemnătate principială și practică. Lichidatorii s-au grupat în jurul a două reviste legale: „Nașa Zarea” și „Delo Jizni”. Conferința a declarat că, „prin comportarea sa, grupul de la «Nașa Zarea» și «Delo Jizni» s-a pus definitiv în afara partidului”. Lichidatorii au fost excluși din P.M.S.D.R. Conferința a condamnat activitatea grupurilor antipartinice din străinătate: menșevicii-golosiști, vperedisti și troțkiștii. Ea a declarat că este absolut necesar ca în străinătate să existe o organizație de partid unică, care, sub controlul și sub conducerea C.C., să desfășoare o activitate de sprijinire a partidului și a arătat că grupurile din străinătate „care nu se supun centrului de activitate social-democrată din Rusia, adică C.C., și care provoacă dezorganizarea, stabilind relații separate cu Rusia peste capul C.C., nu se pot folosi de numele P.M.S.D.R.” Aceste rezoluții au jucat un rol deosebit de important în întărirea unității partidului marxist din Rusia.

Problema participării la campania electorală pentru Duma a IV-a de stat a ocupat un loc important în lucrările conferinței. Conferința a subliniat că sarcina principală a partidului în alegeri și a fracțiunii social-democrate în Dumă o constituie propaganda socialistă de clasă și organizarea clasei muncitoare. Ea a arătat că lozincile principale ale partidului în alegerile pentru Dumă sînt revendicările fundamentale cuprinse în programul-minimum: republică democratică; ziua de lucru de opt ore; confiscarea întregului pămînt moșieresc.

Conferința a adoptat rezoluția „Cu privire la caracterul și la formele organizatorice ale muncii de partid” și a aprobat proiectul de modificări în statutul de organizare a partidului, proiect

propus de Lenin. Ea a declarat ziarul „Soțial-Demokrat“ Organ Central al partidului ; a ales Comitetul Central și a format Biroul din Rusia al C.C.

Conferința de la Praga a P.M.S.D.R. a jucat un rol excepțional în construirea partidului bolșevic, partid de tip nou. Ea a făcut bilanțul unei întregi perioade istorice a luptei bolșevicilor împotriva menșevicilor, consfințind victoria bolșevicilor. Menșevicii-lichidatori au fost alungați din partid. Pe baza hotărârilor conferinței s-au unit organizațiile de partid locale. Conferința a întărit partidul ca organizație pe întreaga Rusie. Ea a definit linia politică și tactică a partidului în condițiile noului avânt revoluționar. Curățindu-și rîndurile de oportuniști, partidul bolșevic s-a situat în fruntea noului și puternicului avânt al luptei revoluționare a maselor populare. Conferința de la Praga a avut o mare însemnătate internațională. Ea a dat elementelor revoluționare din partidele Internaționalei a II-a un exemplu de luptă hotărâtă împotriva oportunismului, mergînd pînă la ruptură organizatorică totală cu oportuniștii. — 7.

6 C.O. (Comitetul de organizare) — centrul conducător al menșevicilor, înființat la Conferința din august 1912 a lichidatorilor ; a funcționat pînă în august 1917, cînd a fost ales Comitetul Central al partidului menșevic. — 8.

7 „Luci“ — cotidian legal al menșevicilor-lichidatori ; a apărut la Petersburg de la 16 (29) septembrie 1912 pînă la 5 (18) iulie 1913. Au apărut în total 237 de numere. Fondurile necesare pentru editarea lui proveneau din donații făcute de liberali. Conducerea ideologică a ziarului se afla în mîinile unui grup format din P. B. Akselrod, F. I. Dan, L. Martov și A. S. Martînov. În coloanele lui, lichidatorii combăteau tactica revoluționară a bolșevicilor, propagau lozincă oportunistă a creării unui așa-zis „partid legal“, se pronunțau împotriva grevelor revoluționare de masă ale muncitorilor și încercau să revizuiască principalele puncte din programul partidului. Lenin spunea că „«Luci» este înrobît de politica liberală“ și califica acest ziar drept organ al renegării. — 8.

8 P.P.S. — Partidul socialist polonez (Polska Partia Socjalistyczna).

S.D.P. — Social-democrația din regatul Poloniei și Lituania. (S.D.R.P. și L.). — 8.

9 „Reci“ — cotidian, organul central al partidului cadet ; a apărut la Petersburg începînd de la 23 februarie (8 martie) 1906, sub îngrijirea efectivă a lui P. N. Miliukov și I. V. Ghessen și cu colaborarea activă a lui P. D. Dolgorukov, P. B. Struve, M. M. Vinarev ș.a. Ziarul a fost interzis la 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 de Comitetul militar-revoluționar de pe lîngă Sovietul din Petrograd. Pînă în august 1918 a continuat să apară sub diferite denumiri : „Nașa Reci“, „Svobodnaia Reci“, „Vek“, „Novaia Reci“, „Naș Vek“. — 12.

- 10 *Cadeții* — membrii partidului constituțional-democrat, principalul partid al burgheziei monarhiste liberale din Rusia. Partidul cadet a fost creat în octombrie 1905; în rîndurile lui au intrat reprezentanți ai burgheziei, frunțași ai zemstvelor din rîndurile moșierilor și intelectuali burghezi. Militanții mai de seamă din rîndurile cadeților au fost: P. N. Miliukov, S. A. Muromțev, V. A. Maklakov, A. I. Șingarev, P. B. Struve, F. I. Rodicev etc. Pentru a înșela masele muncitoare, cadeții și-au luat denumirea falsă de „partid al libertății poporului”; în realitate, ei nu mergeau mai departe de revendicarea unei monarhii constituționale. Cadeții considerau drept principalul lor țel lupta împotriva mișcării revoluționare și voiau să împartă puterea cu țarul și cu moșierii iobăgiști. În anii primului război mondial, ei au sprijinit în mod activ politica externă de cîtropiri dusă de guvernul țarist. În perioada revoluției burghezo-democratice din februarie au căutat să salveze monarhia. Deținînd un rol conducător în cadrul guvernului provizoriu, cadeții au dus o politică antipopulară, contrarevoluționară, pe placul imperialiștilor anglo-franco-americani. După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, cadeții s-au manifestat ca dușmani neîmpăcați ai Puterii sovietice, au participat activ la toate acțiunile contrarevoluționare armate și la campaniile intervenționiștilor. Ca emigranți, după înfrîngerea intervenționiștilor și a albgardiștilor, ei nu și-au încetat activitatea contrarevoluționară antisovietică. — 12.
- 11 Cuvintele citate de V. I. Lenin sînt o parafrază la următoarele două versuri din poezia lui N. A. Nekrasov „Cîntec de leagăn” :
„După strai, slujbaș vei trece,
Dar la suflet, ciîne”. — 17.
- 12 *La 3 (16) iunie 1907* a fost publicat manifestul țarului cu privire la dizolvarea Dumei a II-a și la modificările aduse legii electorale. Prin noua lege, numărul reprezentanților moșierilor și burgheziei comerciale și industriale în Dumă era considerabil mărit, iar numărul, și pînă atunci redus, al reprezentanților țăranilor și muncitorilor era micșorat de cîteva ori. Acest act constituia o încălcare grosolană a manifestului din 17 octombrie 1905 și a Legii fundamentale din 1906, potrivit căreia guvernul nu putea emite decrete de lege fără aprobarea Dumei de stat. Duma a III-a, aleasă pe baza acestei legi, care s-a întrunit la 1 (14) noiembrie 1907, avea o componență ultrareacționară-octombristă.
Lovitura de stat de la 3 iunie a marcat începutul perioadei de reacțiune stolîpinistă. — 21.
- 13 *Declarația fracțiunii social-democrate din Duma a IV-a de stat* a fost elaborată în comun de deputații bolșevici și menșevici. Ea a fost adoptată în urma unei lupte înverșunate în cadrul fracțiunii. Bolșevicul A. E. Badaev, membru al fracțiunii social-democrate, scrie în amintirile sale: „Fracțiunea noastră a consacrat încă înainte de deschiderea Dumei o serie de ședințe discutării

declarației. Discuțiile care se purtau cu o deosebită pasiune se prelungeau uneori pînă noaptea târziu. La elaborarea declarației au asistat din cele două părți, în afară de deputați, și activiștii de partid care se aflau în acel timp la Petersburg... După o luptă aprigă și îndelungată, după înverșunate ciocniri cu menșevicii, am obținut, în cele din urmă, includerea în declarație a tuturor revendicărilor fundamentale ale bolșevicilor" (A. Badaev. „Bolșevicii în Duma de stat. Amintiri“, Moscova, 1954, pag. 67).

La baza declarației au stat tezele lui V. I. Lenin „Cu privire la unele cuvîntări ale deputaților muncitorimii“ (vezi Opere complete, vol. 22, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 213—218). În concordanță cu indicațiile lui Lenin, în declarație au fost incluse aproape toate punctele principale cuprinse în programul-minimum al P.M.S.D.R. Cu toate acestea menșevicii au reușit să includă un punct care cuprindea revendicarea autonomiei cultural-naționale. Declarația fracțiunii social-democrate a fost citită în ședința Dumei de stat din 7 (20) decembrie 1912. La 8 (21) decembrie, „Pravda“ a publicat stenograma ședinței Dumei cu textul declarației, fapt care a atras confiscarea numărului respectiv al ziarului și trimiterea în judecată a redactorului. — 24.

- 14 „Zeit“ — săptămînal, organ al Bundului, a apărut la Petersburg în limba evreiască, de la 20 decembrie 1912 (2 ianuarie 1913) pînă la 5 (18) mai 1914. — 24.
- 15 „Novoe Vremea“ — cotidian ; a apărut din 1868 pînă în 1917 la Petersburg ; a aparținut pe rînd mai multor editori și și-a schimbat de repetate ori orientarea politică. La început era un ziar liberal moderat, iar apoi, din 1876, cînd a început să fie editat de A. S. Suvorin, a devenit un organ al cercurilor reacționare ale nobilimii și ale funcționării birocratice. Din 1905 a devenit un organ de presă al ultrareacționarilor. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, acest ziar a sprijinit întru totul politica contrarevoluționară a guvernului provizoriu burghez și a dus o campanie furibundă împotriva bolșevicilor. La 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 a fost interzis de Comitetul militar-revoluționar de pe lîngă Sovietul din Petrograd. — 26.
- 16 Acest fragment de text — începînd de la cuvintele „Pe întreaga perioadă...“ pînă la „...500 000 000 de ruble!“ nu figurează în textul articolului apărut în „Pravda“ nr. 62 din 15 martie 1913 și nici în edițiile a doua și a treia ale Operelor lui V. I. Lenin. El a fost găsit abia în 1941. — 27.
- 17 „Octombriștii“ — membrii partidului „Uniunea 17 octombrie“, creat în Rusia după publicarea manifestului dat de țar la 17 octombrie 1905. Era un partid contrarevoluționar, care reprezenta și apăra interesele mării burghezii și ale moșierilor care-și exploatau pe baze capitaliste moșiile ; în fruntea acestui partid au

stat A. I. Gucikov, cunoscut industriaș și proprietar de imobile din Moscova, și M. V. Rodzeanko, mare moșier. Octombriștii au sprijinit fără rezervă politica internă și externă a guvernului țarist. — 31.

- 18 *Progresiștii* — grupare politică a burgheziei liberale-monarhiste ruse, care, în alegerile pentru Dumele de stat și în Dume, încercau să unească sub steagul „nepartinității” elemente din diferite partide și grupuri burghezo-moșierești.

În Duma a III-a de stat, progresiștii au format o fracțiune în care au intrat reprezentanții partidului „înnoirii pașnice” și ai partidului „reformelor democratice”. Teama de o nouă explozie revoluționară îi făcea pe progresiști să critice „extremismele” guvernului țarist, care, după părerea lor, prin intransigența sa, a creat terenul pentru activitatea forțelor revoluționare de stînga. În 1912, în cursul alegerilor pentru Duma a IV-a de stat, progresiștii au încheiat un bloc cu cadeții, pe care i-au ajutat, prin aparenta lor neapartenență la nici un partid, să cîștige voturile „alegătorului burghez de la 3 iunie” (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 326).

În noiembrie 1912 progresiștii s-au constituit într-un partid politic de sine stătător, avînd următorul program: o constituție moderată strict cenzitară, reforme mărunte, un guvern responsabil, adică un guvern care să răspundă în fața Dumei, înăbușirea mișcării revoluționare. V. I. Lenin a arătat că prin componența și prin ideologia lor progresiștii erau „un amestec de octombriști și cadeți”; el a caracterizat programul partidului progresiștilor ca fiind un program național-liberal: „Ei vor fi partidul «adevăratei» burghezii capitaliste, așa cum îl vedem și în Germania” (Opere complete, vol. 22, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 359, 266).

În perioada primului război mondial, partidul progresist a devenit deosebit de activ; el cerea înlocuirea conducerii militare, mobilizarea industriei pentru nevoile frontului și un „guvern responsabil” în care să intre reprezentanții burgheziei ruse. După revoluția burghezo-democratică din februarie, unii lideri ai acestui partid au intrat în guvernul provizoriu burghez. După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, partidul progresiștilor a dus o luptă activă împotriva Puterii sovietice.

Printre liderii progresiștilor se numărau P. P. Reabușinski și A. I. Konovalov, vestiți fabricanți din Moscova, moșierul I. N. Efremov și alții. Progresiștii au editat în diferite perioade organe politice de presă proprii: revista „Moskovskii Ejenedelnik”, ziarele „Slovo”, „Russkaja Molva” și „Utro Rossii”. — 31.

- 19 Lenin se referă aici la următoarele cuvinte ale lui Marx din „Contribuții la critica filozofiei hegeliene a dreptului. Introdu-

- cere^a : „O școală care justifică joshnicia zilei de astăzi prin joshnicia zilei de ieri, o școală care califică drept strigăt de răzvrătire orice strigăt al iobagului împotriva cnutului atunci cînd cnutul este un cnut vechi, istoric... această școală istorică a dreptului ar fi inventat deci istoria germană dacă nu ar fi fost ea însăși o invenție a istoriei germane“ (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 1, Editura politică, 1960, ediția a II-a, pag. 415). — 32.
- 20 Industria petrolieră a Rusiei se afla sub controlul celor mai mari societăți internaționale pe acțiuni. În 1912—1913, aproape întreaga extracție de petrol se afla în mîinile unor mari societăți legate de capitalul străin (anglo-francez, german, anglo-olandez), în cea mai mare parte unite în concerne. 70% din comerțul cu petrol și reziduuri petroliere era concentrat în mina a două firme : „Societatea frații Nobel“ și societatea „Mazut“. — 33.
- 21 *Senatul* — unul din organele guvernamentale supreme în Rusia țaristă. A luat ființă prin ucazul lui Petru I în 1711 în locul Dumei boierilor, ca organ suprem administrativ de dispoziție în problemele curente ale administrației. Membrii Senatului erau numiți de țar dintre înalții demnitari.
- Consiliul de Stat* — unul din organele superioare de stat din Rusia țaristă. A fost creat în 1810 pe baza proiectului lui M. M. Speranski ca organ legislativ consultativ, ai cărei membri erau numiți sau confirmați de către țar. Consiliul de Stat era o instituție reacționară, care respingea chiar proiectele de legi moderate adoptate de Dumă. — 34.
- 22 *Primul război balcanic (octombrie 1912 — mai 1913)* — războiul dintre Turcia și țările Alianței balcanice : Bulgaria, Serbia, Muntenegru și Grecia. Războiul s-a încheiat cu înfrîngerea Turciei, care prin Tratatul de pace de la Londra și-a pierdut aproape toate posesiunile din Balcani. Regiunile slave Macedonia și Tracia au fost eliberate. Poporul albanez și-a dobîndit independența de stat. Cu toate că în acest război monarhiile și burghezia din țările balcanice au urmărit scopuri dinastice, de cetropire, el a avut totuși, în ansamblu, un caracter progresist, deoarece a desăvîrșit eliberarea popoarelor balcanice de sub jugul turcesc și a dat o lovitură rămășițelor feudalismului. V. I. Lenin considera că primul război balcanic a fost „o verigă în lanțul evenimentelor pe arena mondială, care marchează prăbușirea rînduieiilor medievale în Asia și în Europa de răsărit“. — 39.
- 23 Articolul „*Trei izvoare și trei părți constitutive ale marxismului*“ a fost scris de V. I. Lenin cu ocazia comemorării a 30 de ani de la moartea lui Karl Marx și publicat în revista „Prosvetșenie“ nr. 3 din 1913.

„*Prosvetzenie*” — revistă teoretică bolșevică legală lunară ; a apărut la Petersburg din decembrie 1911 pînă în iunie 1914. Tirajul revistei atingea 5 000 de exemplare.

Revista a fost creată din inițiativa lui V. I. Lenin în locul revistei bolșevice „*Mysl*”, care apăruse la Moscova și fusese suspendată de guvernul țarist. La revistă au colaborat V. V. Vorovski, A. I. Ulianova-Elizarova, N. K. Krupskaia, V. M. Molotov, M. S. Olminski, I. V. Stalin, M. A. Saveliev. Lenin a atras pe A. M. Gorki la activitatea revistei, încredințându-i conducerea rubricii literare.

Din Paris, iar apoi din Cracovia și din Poronin, Lenin a condus revista „*Prosvetzenie*” ; el redacta articole, întreținea o corespondență regulată cu membrii colegiului redacțional. În revistă au fost publicate lucrările lui Lenin : „*Trei izvoare și trei părți constitutive ale marxismului*”, „*Note critice în problema națională*”, „*Despre dreptul națiunilor la autodeterminare*” și o serie de alte lucrări.

Revista demasca pe oportuniștii lichidatori, pe otzoviști, pe troțkiști, precum și pe naționaliștii burghezi, prezenta lupta clasei muncitoare în condițiile noului avînt revoluționar, populariza zozincile bolșevice în campania electorală pentru Duma a IV-a de stat ; ea se pronunța împotriva revizionismului și centrismului din partidele Internaționalei a II-a. Revista a jucat un rol remarcabil în educarea marxistă internaționalistă a muncitorilor snaintați din Rusia.

În ajunul primului război mondial, revista „*Prosvetzenie*” a fost suspendată de guvernul țarist. Ea și-a reluat apariția în toamna anului 1917 ; a apărut un singur număr (dublu), în care au fost publicate lucrările lui Lenin „*Vor păstra oare bolșevicii puterea de stat ?*” și „*Cu privire la revizuirea programului partidului*”. — 41.

- 24 Vezi F. Engels. „*Ludwig Feuerbach și sfîrșitul filozofiei clasice germane*”, Editura politică, 1959, ediția a IV-a ; F. Engels. „*Anti-Dühring*”, E.S.P.L.P. 1955, ediția a III-a ; K. Marx și F. Engels. „*Manifestul Partidului Comunist*”, Editura politică, 1962, ediția a VIII-a. — 42.
- 25 Este vorba de ziarul bolșevic „*Pravda*” și de ziarul menșevic lichidatorist „*Luci*”. — 53.
- 26 „*Rusia contemporană și mișcarea muncitorească*” — referat ținut de V. I. Lenin la Cracovia la 18 aprilie (st.n.) 1913. O relatare asupra referatului a apărut în ziarul „*Naprzód*”. „*Naprzód*” („*Înainte*”) — organul central al Partidului social-democrat polonez din Galiția și Silezia ; a apărut la Cracovia începînd din 1892 pînă în 1943. — 58.
- 27 Este vorba de *greva generală din octombrie* — greva politică generală care a avut loc în octombrie 1905 în Rusia și care a constituit una dintre principalele etape ale revoluției din 1905—

1907. Greva a fost pregătită de întreaga desfășurare a luptei revoluționare a proletariatului în 1905. Muncitorilor aflați în grevă li s-au alăturat micii funcționari, studenții, avocații, medicii etc. La grevă au participat muncitori de diferite naționalități din Rusia. „De data aceasta — scria Lenin —, greva politică generală din Rusia a cuprins într-adevăr întreaga țară, unind, în avântul eroic al celei mai asuprite și mai înaintate clase, toate popoarele blestematului «Imperiu» rus” (Opere complete vol. 12, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 2). Numărul participanților la grevă a fost de peste două milioane de oameni. Lozincile sub care s-a desfășurat greva din octombrie au fost răsturnarea absolutismului, boicotarea activă a Dumei lui Bulîghin, convocarea unei adunări constituante și instaurarea republicii democratice. Ea a fost însoțită de mitinguri și demonstrații de masă, care adeseori se transformau în ciocniri cu poliția și cu armata. În cursul grevei generale din octombrie, în numeroase orașe din țară au luat ființă Soviete de deputați ai muncitorilor. — 59.
- 28 *Consiliul nobilimii unite* — organizație contrarevoluționară a moșierilor iobăgiști, s-a constituit în mai 1906, la primul Congres al împuterniciților asociațiilor guberniale ale nobilimii, și a ființat până în octombrie 1917. Scopul principal al acestei organizații era apărarea regimului absolutist, a marii proprietăți moșierești și a privilegiilor nobilimii. În fruntea consiliului nobilimii unite se aflau contele A. A. Bobrinski, prințul N. F. Kasatkin-Rostovski, contele D. A. Olsufiev, V. M. Purișkevici și alții. Lenin a denumit consiliul nobilimii unite „consiliul iobăgiștilor uniți”. Consiliul nobilimii unite s-a transformat de fapt într-un organ semiguvernamental, care dicta guvernului măsuri legislative menite să apere interesele iobăgiștilor. Un mare număr de membri ai acestui consiliu au intrat în Consiliul de Stat și în instituțiile centrale ale organizațiilor ultrareacționare. — 60.
- 29 „*Russkoe Bogatstvo*” — revistă lunară; a apărut la Petersburg din 1876 până în 1918. La începutul ultimului deceniu al secolului al XIX-lea a trecut în mâinile narodnicilor liberali, în frunte cu N. K. Mihailovski. În jurul revistei „*Russkoe Bogatstvo*” s-au grupat publiciști care ulterior au devenit membri marcanți ai partidelor socialist-revoluționar și „socialist-populist”, precum și ai grupurilor trudovice din Dumele de stat. Începând din 1906 revista a devenit organul Partidului socialist-populist al muncii (enesii), partid semicadet. — 61.
- 30 Lenin se referă la legile cu privire la asigurări pentru caz de boală și accidente, adoptate de Duma a III-a de stat la 23 iunie (6 iulie) 1912 sub presiunea mișcării muncitorești. Aceste legi se extindeau numai asupra a 20% din muncitorii industriali și nu prevedeau asigurări de invaliditate, bătrânețe, șomaj. — 61.

- 31 Este vorba de lupta națională care a avut loc în cadrul social-democrației austriece și în urma căreia partidul unic s-a destrămat. La Congresul de la Wimberg (Viena) din 1897, partidul unic a fost dizolvat, iar în locul lui s-a instituit o uniune federativă a șase „grupuri social-democrate” naționale: germană, cehă, poloneză, ruteană, italiană și cea a slavilor de sud. Toate aceste grupuri nu erau legate între ele decât prin congrese și printr-o Conducere centrală comună. La Congresul din 1899 de la Brünn, Conducerea centrală a partidului a fost transformată într-un organ federativ, alcătuit din comitetele executive ale partidelor social-democrate naționale. — 62.
- 32 Este vorba de masacrarea muncitorilor neînarmați de la exploatarea aurifere de la Lena din Siberia în ziua de 4 (17) aprilie 1912.
- Știrea despre drama sîngeroasă de la Lena a stîrnit revolta clasei muncitoare din Rusia. În întreaga țară au avut loc manifestații de stradă, mitinguri și greve de protest. Frațiunea social-democrată din Dumă a interpellat guvernul țarist în legătură cu masacrul de la Lena. Răspunsul insolent al ministrului țarist Makarov la această interpelare: „așa a fost și așa va fi și de aici înainte!” a sporit indignarea muncitorilor. La grevele de protest împotriva masacrului de la Lena au participat aproximativ 300 000 de muncitori. Ele s-au contopit cu grevele de 1 Mai, la care au luat parte circa 400 000 de muncitori. „Masacrul de la Lena — arăta V. I. Lenin — a prilejuit transformarea stării de spirit revoluționare a maselor într-un avînt revoluționar al maselor” (Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 354—355). — 63.
- 33 *Partidul laburist englez* (Labour Party) a fost fondat în 1900 sub denumirea de „Comitetul reprezentanței muncitorești”, în scopul asigurării alegerii unei reprezentanțe muncitorești în parlament; el reunea sindicatele (trade-unionuri), organizații și grupuri socialiste. În 1906, comitetul și-a schimbat denumirea în Partid laburist. Membrii trade-unionurilor devin în mod automat membri ai acestui partid, cu condiția să plătească cotizația de partid. Partidul laburist este condus de un comitet executiv, care, împreună cu Consiliul general al trade-unionurilor și cu comitetul executiv al Partidului cooperatist formează așa-numitul Consiliu național al muncii. Strîns legate de Partidul laburist sînt Partidul cooperatist, care este membru colectiv al acestui partid, și Partidul laburist independent. Partidul laburist, care a avut inițial componența unui partid muncitoresc (dar în care ulterior a pătruns un număr mare de elemente mic-burgheze), este o organizație oportunistă prin ideologie și tactică. Liderii partidului au promovat chiar de la apariția lui o politică de colaborare de clasă cu burghezia. „Partidul laburist este pe de-a-ntregul un partid burghez, căci, deși e alcătuit din muncitori, el este condus de reacționari — cei mai înverșunați reacționari, care

acționează în totul în spiritul burgheziei...” (V. I. Lenin. Opere, vol. 31, E.S.P.L.P. 1956, pag. 240).

În timpul primului război mondial, liderii Partidului laburist s-au situat pe poziții social-șoviniste. Laburiștii au format în repetate rânduri guvernul (în 1924, 1929, 1945 și 1950). Atunci când s-au aflat la putere, ei au promovat în mod invariabil politica imperialismului englez. Nemulțumirea manifestată de oamenii muncii englezi față de politica reacționară a conducerii Partidului laburist a dus la formarea unui curent de stînga în partid, îndreptat împotriva politicii oficiale a conducerii lui. — 66.

- 34 *Partidul socialist britanic* a luat ființă în 1911, la Manchester, în urma fuzionării Partidului social-democrat cu alte grupuri socialiste. Partidul socialist britanic a desfășurat o agitație în spiritul ideilor marxismului și a fost un partid „neoportunist, ci într-adevăr independent față de liberali” (vezi volumul de față, pag. 365). Dar faptul că avea puțini membri și că legătura sa cu masele era slabă îi imprima un caracter oarecum sectar.

În perioada primului război mondial (1914—1918) s-a desfășurat în rândurile acestui partid o luptă înverșunată între curentul internaționalist (W. Gallacher, A. Inkpin, J. MacLean, F. Rotstein și alții) și curentul social-șovinst, în frunte cu Hyndman. În cadrul curentului internaționalist existau unele elemente inconsecvente, care într-o serie de probleme se situau pe poziții centriste.

În februarie 1916, un grup de activiști ai P.S.B., au întemeiat ziarul „The Call”, care a jucat un rol important în opera de unire a internaționaliștilor. În aprilie 1916, conferința anuală de la Salford a P.S.B. a condamnat poziția social-șovinistă a lui Hyndman și a adepților săi; ca urmare, aceștia s-au retras din partid.

Partidul socialist britanic a salutat Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Membrii săi au jucat un rol important în mișcarea oamenilor muncii din Anglia pentru apărarea Rusiei Sovietice împotriva intervenției străine. În 1919 majoritatea organizațiilor locale ale partidului (98 contra 4) s-au pronunțat pentru aderarea la Internaționala Comunistă.

Împreună cu Grupul comunist al unității, Partidul socialist britanic a avut rolul principal în constituirea Partidului Comunist al Marii Britanii. La primul Congres de unificare, care a avut loc în 1920, majoritatea covârșitoare a organizațiilor locale ale P.S.B. au intrat în partidul comunist. — 66.

- 35 *Partidul laburist independent din Anglia* (Independent Labour Party) — organizație reformistă, întemeiată de liderii „noilor trade-unionuri” în 1893, în condițiile înviorării luptei greviste și ale intensificării mișcării pentru independența clasei muncitoare din Anglia față de partidele burgheze. Din I.L.P. făceau parte membrii „noilor trade-unionuri” și ai unei serii de sindicate vechi, reprezentanți ai intelectualilor și ai micii burghezii, aflați

sub influența fabienilor. Liderul acestui partid era J. Keir-Hardie. Programul partidului preconiza lupta pentru proprietatea colectivă asupra tuturor mijloacelor de producție, de repartitie și de schimb, introducerea zilei de muncă de 8 ore, interzicerea muncii copiilor, instituirea asigurărilor sociale și acordarea de ajutoare de șomaj.

Chiar de la înființarea sa, I.L.P. s-a situat pe poziții burghezo-reformiste, acordând atenție în primul rând formei de luptă parlamentare și tranzacțiilor parlamentare cu partidul liberal. Caracterizând Partidul laburist independent, Lenin scria că acesta este „în realitate un partid oportunist, dependent totdeauna de burghezie” (Opere, vol. 29, Editura politică, 1959, pag. 479). — 66.

- 36 „*Labour Leader*” — săptămînal; apare din 1891; din 1893 este organul de presă al Partidului laburist independent din Anglia. Din 1922 ziarul a apărut sub denumirea de „*New Leader*”; din 1946 apare sub denumirea de „*Socialist Leader*”. — 66.

- 37 Este vorba de *Conferința a V-a (generală) a P.M.S.D.R.*, care a avut loc la Paris între 21 și 27 decembrie 1908 (3 și 9 ianuarie 1909).

Locul central în lucrările conferinței l-a ocupat raportul lui Lenin „Cu privire la momentul actual și la sarcinile partidului”. Conferința a adoptat cu modificări neînsemnate rezoluția propusă de Lenin (vezi Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 335—338). Au fost adoptate hotărârile bolșevice și în celelalte probleme: „Cu privire la fracțiunea social-democrată din Dumă”, problema organizatorică, unificarea organizațiilor naționale locale etc. Conferința a condamnat fără cruțare lichidatorismul ca curent oportunist și a chemat la o luptă ideologică și organizatorică hotărîtă împotriva încercărilor de a lichida partidul. În același timp, hotărârile ei au dat o lovitură și otzoviștilor. Făcînd o apreciere asupra însemnătății conferinței, Lenin scria: „Conferința generală a P.M.S.D.R., care a avut loc de curînd, scoate partidul la drum și reprezintă, indiscutabil, un punct de cotitură în dezvoltarea mișcării muncitorești din Rusia după victoria contrarevoluției” (op. cit., pag. 365). — 72.

- 38 Este vorba de programul agrar menșevic de municipalizare a pămîntului, adoptat de Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R., care a avut loc la Stockholm la 10—25 aprilie (23 aprilie—8 mai) 1906. Vezi critica programului agrar menșevic în lucrările lui V. I. Lenin „Raport asupra Congresului de unificare al P.M.S.D.R.” și „Programul agrar al social-democrației în prima revoluție rusă din 1905—1907” (vezi Opere complete, vol. 13, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 1—65; vol. 16, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 199—419). — 74.

39 „*Dnevnik Soțial-Demokrata*” — organ neperiodic, editat de G. V. Plehanov, la Geneva, din martie 1905 pînă în aprilie 1912 (cu mari întreruperi). Au apărut 16 numere. Editarea acestei publicații a fost reluată în 1916 la Petrograd, dar n-a apărut decît un singur număr.

În numerele 9—16 ale publicației, apărute în 1909—1912, Plehanov s-a ridicat împotriva menșevicilor-lichidatori, care pășiseră pe calea lichidării organizațiilor de partid ilegale. Dar în problemele fundamentale de tactică el continua să se situeze pe poziții menșevice. — 75.

40 „*Nașa Zarea*” — revistă legală lunară a menșevicilor-lichidatori ; a apărut la Petersburg începînd din ianuarie 1910 și pînă în septembrie 1914. A fost condusă de A. N. Potresov și a avut drept colaboratori pe F. I. Dan, S. O. Ţederbaum (V. Ejov) și alții. În jurul acestei reviste s-a încheiat centrul lichidatorilor din Rusia. În rezoluția Conferinței a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R. din 1912 se menționa că „o parte dintre social-democrați, care s-au grupat în jurul revistelor «Nașa Zarea» și «Delo Jizni», au luat fățiș apărarea curentului care fusese declarat de întregul partid ca fiind un produs al influenței burgheze asupra proletariatului” (V. I. Lenin, Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 159). — 75.

41 Este vorba de hotărîrile *plenarei C.C. al P.M.S.D.R.*, cunoscută sub denumirea de plenară „de unificare”, care a avut loc la 2—23 ianuarie (15 ianuarie — 5 februarie) 1910 la Paris.

La lucrările plenarei din ianuarie a C.C. au participat reprezentanți ai tuturor fracțiunilor și grupărilor, precum și ai organizațiilor social-democrate naționale. Majoritatea în cadrul plenarei au avut-o împăciuitoriștii. Lenin a dus o luptă dîrză împotriva lichidatorilor, vperediştilor, troțkiștilor și împăciuitoriștilor, promovînd o linie de apropiere între bolșevici și menșevicii-partiiți. La insistențele lui Lenin, plenara a adoptat rezoluția „Cu privire la starea de lucruri din partid”, care a condamnat lichidatorismul și otzovismul, a recunoscut pericolul acestor curente și necesitatea de a se duce lupta împotriva lor. Făcînd o apreciere a însemnătății pe care a avut-o plenara din ianuarie, Lenin sublinia că ea a fixat definitiv linia tactică a partidului în perioada contrarevoluției și, dezvoltînd rezoluția Conferinței a V-a a P.M.S.D.R. (Conferința generală din 1908), a calificat lichidatorismul și otzovismul drept manifestări ale influenței exercitate de burghezie asupra proletariatului. Plenara a stabilit totodată că e necesară crearea unei adevărate unități în rîndurile partidului în legătură cu sarcinile politice ideologice ale partidului în actuala perioadă istorică. Totodată, Lenin a condamnat cu toată tăria hotărîrile împăciuitoriste adoptate de plenară. Lucrările plenarei, lupta desfășurată în cadrul ei sînt amănunțit expuse în articolul lui V. I. Lenin „Insemnările unui

- publicist^a (vezi Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 255—324). — 76.
- 42 Lenin citează din hotărîrea plenarei C.C. al P.M.S.D.R. din 2—23 ianuarie (15 ianuarie—5 februarie) 1910 cu privire la condamnarea lichidatorismului și otzovismului (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 237—248). — 76.
- 43 *Vperedismul, grupul „Vpered“* — grup antipartinic al otzoviștilor, ultimatiștilor și ziditorilor de dumnezeu; a fost organizat, din inițiativa lui A. Bogdanov și a lui G. A. Aleksinski, în decembrie 1909, după desființarea centrului fracționist otzovist-ultimatist — școala de la Capri; a avut un organ de presă cu aceeași denumire, care a apărut la Geneva în 1910—1911. După Conferința de partid de la Praga, vperediștii au dus lupta, împreună cu menșevicii-lichidatori și cu troțkiștii, împotriva hotărîrilor plenarei. Acțiunile neprincipiale antipartinice și antimarxiste ale grupului „Vpered“ au făcut ca muncitorii să se îndepărteze de el. „Influența acestui grup — scria Lenin — a fost tot timpul cât se poate de neînsemnată și el își ducea zilele de azi pe mâine numai datorită tacticii de conciliere cu diferite grupuri din străinătate, rupte de Rusia și cu totul neputincioase“ (vezi Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 221). Neîfiind sprijinit de mișcarea muncitorească, grupul „Vpered“ s-a destrămat de fapt în 1913—1914 și a încetat formal să mai existe după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. — 77.
- 44 „*Vozrojdenie*“ — revistă legală a menșevicilor lichidatori; a apărut din decembrie 1908 pînă în iulie 1910 la Moscova. La revistă au colaborat F. Dan, L. Martov, A. Martînov și alții. — 80.
- 45 „*Nevskii Golos*“ — cotidian legal al menșevicilor-lichidatori; a apărut la Petersburg între 20 mai (2 iunie) și 31 august (13 septembrie) 1912. Au apărut în total 9 numere. Ziarul era editat de către D. F. Kostrov; el apărea în locul ziarului „*Jivo Delo*“. La „*Nevskii Golos*“ colaborau P. B. Akselrod, L. Martov, A. Martînov, I. Ceațki ș.a. — 80.
- 46 „*Jivaia Jizn*“ — cotidian al menșevicilor-lichidatori, a apărut la Petersburg în iulie 1913. — 81.
- 47 „*Novaia Raboceaia Gazeta*“ — cotidian al menșevicilor-lichidatori; a apărut la Petersburg de la 8 (21) august 1913 pînă la 23 ianuarie (5 februarie) 1914, în locul cotidianului „*Jivaia Jizn*“. — 81.

- 48 „*Osvobojdienie*” — revistă bilunară; a apărut în străinătate de la 18 iunie (1 iulie) 1902 pînă în 5 (18) octombrie 1905, sub îngrijirea lui P. B. Struve. A fost organul burgheziei liberale ruse și a promovat cu consecvență ideile unui liberalism monarhist moderat. În 1903, în jurul acestei reviste s-a grupat (iar în ianuarie 1904 s-a constituit) „Uniunea eliberării”, care a dăinuit pînă în octombrie 1905. Împreună cu zemții-constituționaliști, „osvobojdeniștii” au constituit nucleul partidului constituțional-democrat (cadet), înființat în octombrie 1905. — 84.
- 49 Este vorba de manifestul dat de țar la 17 octombrie 1905, în care se promiteau „libertăți cetățenești” și o Dumă „legislativă”. Manifestul reprezenta o concesie smulsă țarismului de către revoluție. Guvernul țarist urmărea să cîștige timp, să scindeze forțele revoluționare, să zădărnicească greva și să înăbușe revoluția. Bolșevicii au dezvăluit această manevră politică a absolutismului. La 18 (31) octombrie 1905, C.C. al P.M.S.D.R. a lansat apelul „Către poporul rus!”, în care explica caracterul mincinos al manifestului țarului și chema la continuarea luptei. În legătură cu manifestul din 17 octombrie, vezi lucrările lui V. I. Lenin „Prima victorie a revoluției” și „Apropierea deznodămîntului” (Opere complete, vol. 12, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 27—34 și 71—78). — 84.
- 50 „*Vehi*” — culegere de articole ale unor cunoscuți publiciști cadeți, reprezentanți ai burgheziei liberale contrarevoluționare: N. A. Berdeaev, S. N. Bulgakov, M. O. Gherșenzon, A. S. Izgoev, B. A. Kisteakovski, P. B. Struve și S. L. Frank; a apărut la Moscova în primăvara anului 1909. V. I. Lenin a făcut o analiză critică și o apreciere politică asupra culegerii cadeților contrarevoluționari în articolul său „Despre «Vehi»” (vezi Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 179—188). — 85.
- 51 Este vorba de *legea din 11 (24) decembrie 1905* cu privire la instituirea unei Dume de stat „legislative”, promulgată de guvernul țarist în toul insurecției armate din Moscova. Legea asigura moșierilor și capitaliștilor o majoritate copleșitoare în Dumă. Duma I, aleasă pe baza legii din 11 decembrie 1905, a fost o Dumă cadetă. — 85.
- 52 „*Popii lui Sabler*” — Lenin denușește astfel pe preoții care, în urma instrucțiunii reacționarului Sabler, procurorul-șef al sinodului, au intervenit activ în alegerile pentru Duma a IV-a de stat spre a asigura alegerea deputaților care erau pe placul guvernului țarist. În legătură cu aceasta, vezi articolul lui Lenin „Clerul în alegeri și alegeri cu participarea clerului” (Opere complete, vol. 22, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 142—145). — 85.

53 „*Industrie și comerț*” — revistă; a fost editată la Petersburg din 1908 pînă în 1917 de consiliul asociațiilor reprezentanților industriei și comerțului. — 97.

54 Articolul „*O mare victorie a tehnicii*” este consacrat problemei extracției gazului în subteran direct din stratele de cărbune. Posibilitatea gazificării subterane a cărbunilor a fost pentru prima dată stabilită teoretic și enunțată de către marele savant rus D. I. Mendeleev în lucrarea „*O viitoare forță pe malurile Donețului*”, publicată în 1888. În 1912 ideea gazificării subterane a fost susținută de chimistul englez W. Ramsay; acesta a început în 1913 experimentări pe care le-a întrerupt din cauza izbucnirii războiului imperialist.

Realizarea practică a ideii gazificării subterane a cărbunilor este legată de mari dificultăți, fapt care a frînat aplicarea pe scară industrială a acestei metode la exploatarea zăcămintelor de cărbuni. Experiențe de gazificare subterană a cărbunilor în condiții naturale s-au început în U.R.S.S. În 1932—1934 s-au construit în bazinul Donețului stațiunile experimentale de la Lisiceansk și Gorlovka. În 1936—1941 s-au construit și dat în exploatare cîteva stațiuni de gazificare subterană de tip semi-industrial și industrial în Donbass și în împrejurimile Moscovei. După Marele Război pentru Apărarea Patriei, gazificarea subterană a luat extindere.

După cel de-al doilea război mondial au început să se efectueze experiențe în acest domeniu într-o serie de alte țări. — 99.

55 „*Zvezda*” — ziar bolșevic legal; a apărut la Petersburg de la 16 (29) decembrie 1910 pînă la 22 aprilie (5 mai) 1912. Inițial, ziarul apărea săptămînal; începînd de la 21 ianuarie (3 februarie) 1912 a început să apară de două ori pe săptămîină, iar de la 8 (21) martie 1912 de trei ori pe săptămîină. Continuarea directă a ziarului „*Zvezda*” a fost „*Nevskaia Zvezda*”, care a început să apară în urma confiscărilor frecvente ale ziarului „*Zvezda*”. Tirajul ziarului „*Zvezda*” era, la începutul editării lui, de 7 000—10 000 de exemplare. În timpul evenimentelor de la Lena din 1912, el a ajuns la 50 000—60 000 de exemplare.

Problema reorganizării presei marxiste legale se punea cu acuitate în legătură cu începutul de înviore a mișcării revoluționare din Rusia. În toamna anului 1910, în timpul lucrărilor Congresului socialist internațional de la Copenhaga, a avut loc o consfătuire la care au luat parte V. I. Lenin, G. V. Plehanov, bolșevicul N. G. Poletaev, membru al fracțiunii social-democrate din Duma a III-a de stat, și alții. La consfătuire s-a ajuns la un acord cu privire la editarea unui organ legal în Rusia cu colaborarea menșevicilor-partiți. Pe baza acestui acord, în redacția ziarului „*Zvezda*” au intrat V. D. Bonci-Bruevici (din partea bolșevicilor), N. I. Iordanski (din partea menșevicilor-partiți) și I. P. Pokrovski (din partea fracțiunii social-democrate

din Duma a III-a de stat). N. G. Poletaev a avut un rol important în organizarea editării ziarului. În această perioadă, „Zvezda” era considerată organul fracțiunii social-democrate din Dumă. La 11 (24) iunie 1911, la al 25-lea număr, ziarul a fost suspendat temporar. În octombrie 1911, „Zvezda” și-a reluat apariția cu o componență a redacției schimbată; menșevicii-partițiți nu mai făceau parte din redacție.

Ziarul „Zvezda” se afla sub conducerea ideologică a lui V. I. Lenin; el purta corespondență cu membrii redacției, le îndruma munca, critica greșelile, îndeosebi în prima perioadă a existenței ziarului „Zvezda”, și lupta pentru ca ziarul să aibă o orientare marxistă consecventă. În „Zvezda” și în „Nevskaia Zvezda”, circa 50 de articole ale lui Lenin au apărut sub semnăturile: V. Ilici, V. F., William Frey, F. L—ko K.T., T., B.K., M.Ș., P.P., Ilin, R. Silin, R.S., B.G., Un sceptic ne-liberal, K.F., F.F., M.M. etc.

O valoroasă muncă organizatorică și redacțională au depus la „Zvezda” N. N. Baturin, N. G. Poletaev, K. S. Eremeev, M. S. Olminski. Au colaborat activ la ziar V. D. Bonci-Bruevici, Demian Bednii și alții. În „Zvezda” au fost publicate o serie de articole ale lui G. V. Plehanov. Lenin l-a atras pe A. M. Gorki la activitatea ziarului „Zvezda”.

Sub conducerea lui Lenin, „Zvezda” a devenit un ziar marxist combativ. El susținea și propaga principiile marxismului revoluționar, lupta împotriva lichidatorismului și otzovismului, pentru întărirea partidului marxist, pentru alianța revoluționară dintre clasa muncitoare și țărănime. Ziarul a susținut platforma electorală a bolșevicilor în alegerile pentru Duma a IV-a de stat. „Zvezda” a publicat cuvântările rostite de membrii fracțiunii social-democrate din Dumă și interpelările făcute în Dumă de fracțiune. Ziarul a dus o luptă activă pentru aplicarea hotărârilor Conferinței a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R.

„Zvezda” a stabilit legături strânse permanente cu muncitorii din fabrici și uzine; la rubrica mișcarea muncitorească, ziarul publica articole în legătură cu nevoile imediate ale muncitorilor. „Zvezda” se bucura de un mare prestigiu în rîndurile muncitorilor din Rusia. În primăvara anului 1912, în legătură cu avîntul mișcării muncitorești, rolul ziarului „Zvezda” a crescut extrem de mult. O amploare deosebită a luat rubrica cronicii muncitorești, în care se publicau știri cu privire la evenimentele de la Lena. În ziar apăreau numeroase știri din diferite orașe ale Rusiei în legătură cu greve, demonstrații și mitinguri, se publicau scrisori ale muncitorilor către „Zvezda”, rezoluții de protest împotriva masacrelor de la Lena, adoptate la adunările muncitorilor.

Redacția ziarului a fost nevoită să-și desfășoare activitatea în condiții de permanente represii din partea guvernului țarist: confiscarea unor numere, amenzi, interzicerea ziarului, arestarea redactorilor. În timpul evenimentelor de la Lena din 1912, fiecare număr al ziarului „Zvezda” era confiscat, dar

se reușea, cu toate acestea, ca o parte din tiraj să fie difuzat în rândurile muncitorilor înainte de confiscare.

Ziarul „Zvezda” nu apărea zilnic și era destinat păturilor înaintate ale proletariatului. Trebuia să se creeze un cotidian bolșevic de masă. „Zvezda” a avut un rol de seamă în propagarea ideii de creare a unui asemenea organ. Lista de subscripție deschisă de redacția ziarului „Zvezda” în scopul creării unui cotidian muncitoresc a fost sprijinită cu căldură de masele muncitorești. „Zvezda” își informa cu regularitate cititorii despre părerile pe care și le expuneau muncitorii și publica totalul sumelor vărsate în fondul pentru crearea unui nou organ de presă. Ziarul „Zvezda” a pregătit crearea ziarului bolșevic legal de masă „Pravda”. — 102.

- 56 Este vorba de ziarul „*Naș Puti*”. Lenin a arătat necesitatea editării unui ziar muncitoresc legal la Moscova încă în vara anului 1912 (vezi Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 451—452). El considera necesară în primul rând întărirea ziarului „Pravda”, iar apoi crearea unui ziar la Moscova — „Moskovskaia Pravda”, cum îl denumește el într-o scrisoare către A. M. Gorki. Problema editării unui organ de presă al partidului la Moscova a fost dezbătută la Consfătuirea de la Ponorin a membrilor C.C. al P.M.S.D.R. din 27 iulie (9 august) 1913.

Redacția ziarului „Pravda” a organizat colectarea de fonduri pentru ziarul muncitoresc din Moscova. La 24 noiembrie 1912 „Pravda” a publicat scrisoarea unui grup de muncitori din Moscova în care se arăta importanța și oportunitatea editării unui ziar muncitoresc la Moscova. Muncitorii făceau apel la organizarea de colecte pentru fondul ziarului. Muncitorii au dat curs acestui apel. Apariția ziarului a întârziat din cauza arestărilor efectuate printre activiștii de la Moscova ai partidului.

Primul număr al ziarului muncitoresc din Moscova „Naș Puti” a apărut la 25 august (7 septembrie) 1913. V. I. Lenin a participat activ la editarea ziarului. El își trimitea articolele concomitent ziarelor „Pravda” și „Naș Puti”. În ziarul „Naș Puti” au apărut o serie de articole ale lui Lenin: „Burghezia și reformismul din Rusia”, „Rolul stărilor sociale și al claselor în mișcarea de eliberare”, „Război de clasă la Dublin”, „La o săptămână după măcelul de la Dublin”, „Probleme principiale ale politicii”, „Harry Quelch” și altele.

Printre colaboratorii ziarului „Naș Puti” se numărau A. M. Gorki, Demian Bednii, M. S. Olminski, I. I. Skvorțov-Stepanov, I. V. Stalin, deputații bolșevici în Duma a IV-a de stat: A. E. Badaev, F. N. Samoilov, N. R. Șagov.

Ziarul „Naș Puti” se bucura de multă popularitate printre muncitori; 395 de grupuri muncitorești sprijineau ziarul prin subscripții bănești. Ziarul „Naș Puti” era supus la neîncetate represii din partea poliției; la 12 (25) septembrie 1913 el a fost interzis; au apărut în total 16 numere. Muncitorii din Mos-

cova au răspuns la interzicerea ziarului printr-o grevă, dar apariția sa n-a mai putut fi reluată. — 102.

- 57 „*Novaia Rusi*” — continuare a cotidianului burghezo-liberal „Rusi”, care a apărut la Petersburg din decembrie 1903 sub îngrijirea lui A. A. Suvorin. În timpul revoluției din 1905 ziarul „Rusi” s-a apropiat de cadeți. A fost interzis la 2 (15) decembrie 1905. A continuat să apară cu întreruperi, sub diferite denumiri: „Rusi”, „Molva”, „XX Vek”, „Ok”, „Novaia Rusi”. — 110.
- 58 „*Russkaia Misl*” — revistă lunară literară și politică, a apărut la Moscova din 1880 pînă în 1918; pînă în 1905 a avut o orientare narodnicistă-liberală. După revoluția din 1905 — organ al aripii drepte a partidului cadet; a apărut sub îngrijirea lui P. B. Struve. A propovăduit naționalismul, „vehismul”, obscurantismul clerical; a apărut proprietatea moșierească. — 116.
- 59 *Cel de-al II-lea Congres general al specialiștilor în industria minieră, metalurgică și în industria construcțiilor de mașini* a avut loc la 17—24 aprilie 1913 la Petersburg. La lucrările congresului au participat 756 de persoane, reprezentanți ai diferitelor instituții de învățămînt superior tehnic, ai secțiilor societății tehnice ruse, ai Asociației inginerilor minieri etc. Lucrările congresului s-au desfășurat pe secții: industria minieră, industria construcțiilor de mașini, metalurgie și construcția de mașini agricole, tehnologie; anumite probleme au fost dezbătute în ședințe comune ale tuturor secțiilor. S-au prezentat în total 156 de referate, printre care: „Cu privire la măsurile de protecție a vieții și sănătății muncitorilor”, „Condițiile de trai și de muncă ale muncitorilor din industria siderurgică”, „Bazele științifice ale conducerii uzinei” ș.a. — 118.
- 60 „*Kievskaja Misl*” — cotidian de orientare burghezo-democratică; a apărut la Kiev din 1906 pînă în 1918. Pînă în 1915 ziarul a editat săptămînal și un supliment ilustrat; din 1917 a început să apară într-o ediție de dimineață și una de seară. — 118.
- 61 „*Zemșcina*” — cotidian ultrareacționar; a apărut la Petersburg din iunie 1909 pînă în februarie 1917. — 122.
- 62 Vezi K. Marx. Briefe an Kugelmann. Verlag J. H. W. Dietz Nachf. Berlin, pag. 57. — 123.
- 63 *Tripla Alianță* — bloc imperialist format în 1879—1882 de Germania, Austro-Ungaria și Italia. Inițiativa creării Triplei Alianțe a fost Germania, care a încheiat în 1879 cu Austro-Ungaria un tratat de alianță, la care a aderat în 1882 Italia. Tratatul cu privire la Tripla Alianță prevedea acțiuni comune ale participanților săi și era îndreptat mai ales împotriva Rusiei și Franței. Italia, care sub raport financiar depindea de Anglia,

a aderat la această alianță sub rezerva că își va îndeplini obligațiile numai în cazul când Anglia nu va figura printre inamicii alianței. Încă înainte de izbucnirea primului război mondial au apărut șovăieli în poziția Italiei. La începutul războiului, Italia s-a declarat neutră, iar în mai 1915 a trecut de partea Antantei și a intrat în război împotriva foștilor săi aliați: Austro-Ungaria și Germania. În felul acesta, Tripla Alianță a încetat să existe.

Tripla Înțelegere (sau Antanta) — bloc imperialist, format definitiv în 1907 de Anglia, Franța și Rusia țaristă, în opoziție cu Tripla Alianță imperialistă a Germaniei, Austro-Ungariei și Italiei. Crearea Antantei a fost precedată de încheierea alianței franco-ruse în anii 1891—1893 și a acordului anglo-francez din 1904. Constituirea Antantei a fost desăvârșită prin semnarea acordului anglo-rus din 1907. În timpul primului război mondial, blocului alcătuit de Anglia, Franța și Rusia i s-au alăturat S.U.A., Japonia, Italia și o serie de alte state. — 128.

- 64 Este vorba de următoarele hotărâri ale partidului: „Proiectul condițiilor de unificare a Bundului cu P.M.S.D.R.“, adoptat în 1906 de către Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R., și rezoluția „Despre unificarea organizațiilor naționale pe teren“, adoptată în 1908 de către Conferința a V-a generală a P.M.S.D.R. (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 136—137, 207). — 129.
- 65 *Congresul socialist internațional de la Copenhaga* (Congresul al VIII-lea al Internaționalei a II-a), care a avut loc la 28 august—3 septembrie 1910, a adoptat o rezoluție care aproba hotărârea Congresului de la Stuttgart din 1907 cu privire la necesitatea unității mișcării sindicale în fiecare stat și care condamna tendințele separatiste. Rezoluția a fost adoptată cu 222 de voturi contra 5 (ale separatiștilor) și 7 abțineri. — 130.
- 66 „*Politica Ministerului Instrucțiunii Publice*“ reprezintă proiectul unei cuvântări scrise de Lenin pentru a fi rostită în Dumă de către un deputat bolșevic. Cuvântarea în această problemă a fost ținută de A. F. Badaev la ședința din 4 (17) iunie 1913, în cursul dezbaterilor la raportul comisiei bugetare asupra bugetului de cheltuieli al Ministerului Instrucțiunii Publice pe 1913. El a dat citire în Dumă, aproape cuvânt cu cuvânt, proiectului scris de Lenin, însă nu a reușit să-și termine cuvântarea, deoarece pentru expresia: „Nu merită oare acest guvern să fie alungat de popor?“ i s-a luat cuvântul. — 132.
- 67 Nr. 2 al revistei bolșevice „*Prosveșcenie*“ (februarie 1913), în care a fost publicată fabula lui Demian Bednii „*Lumînarea*“, a fost confiscat, iar redactorul ei — arestat. — 140.
- 68 *Greva generală din Belgia* a avut loc între 14 și 24 aprilie (st. n.) 1913. Muncitorii belgieni au cerut modificarea constituției — vot

universal, egal și secret. Greva a luat mari proporții : din cei peste 1 000 000 de muncitori au participat la grevă 400 000—500 000. „Pravda“ a publicat regulat materiale în legătură cu mersul grevei ; în ziar au apărut de asemenea informații în legătură cu colectele organizate de muncitorii din Rusia în sprinul greviștilor. — 155.

- 69 „*Buletinul finanțelor, industriei și comerțului*“ — săptămînal editat de Ministerul de Finanțe ; a apărut la Petersburg din noiembrie 1883 pînă în 1917 (pînă în ianuarie 1885 a apărut sub denumirea de „Indicatorul deciziilor guvernamentale în materie financiară“). Revista publica decizii guvernamentale, articole și cronici economice. — 160.
- 70 „*Russkoe Slovo*“ — cotidian ; a apărut la Moscova începînd din 1895 (primul număr, de probă, a apărut în 1894) ; editorul ziarului era I. D. Sîtin. Fiind formal un ziar fără partid, el apăra interesele burgheziei ruse de pe poziții liberale moderate. Ziarul avea rubrici de informații bine organizate. El a fost primul ziar din Rusia care a avut corespondenți proprii în toate orașele mari ale țării și în numeroase capitale ale lumii.
Ziarul a fost suspendat în noiembrie 1917 pentru publicarea unor știri calomnioase antisovietice. Începînd din ianuarie 1918, el a apărut cîtva timp sub denumirile de „*Novoe Slovo*“ și „*Nașe Slovo*“ ; în iulie 1918 a fost suspendat definitiv. — 160.
- 71 *Federația social-democrată* din Anglia a fost fondată în 1884 Alături de reformiști (Hyndman și alții), din Federația social-democrată făcea parte și grupul de social-democrați revoluționari, adepți ai marxismului (H. Quelch, T. Mann, E. Aveling, Eleanor Marx-Aveling și alții), care formau aripa stîngă a mișcării socialiste din Anglia. F. Engels a criticat conducerea Federației social-democrate pentru dogmatism și sectarism, pentru că s-a rupt de mișcarea muncitorească de masă din Anglia și pentru că ignorează particularitățile ei. În 1907, Federația social-democrată a primit denumirea de Partid social-democrat ; în 1911, acest partid împreună cu elementele de stînga ale Partidului laburist independent au întemeiat Partidul socialist britanic ; în 1920, acest partid împreună cu Grupul comunist al unității au jucat rolul principal în crearea Partidului Comunist al Marii Britanii. — 165.
- 72 „*Russkaia Molva*“ — cotidian, organ al partidului progresiștilor, partid burghezo-moșieresc ; a apărut la Petersburg de la 9 (22) decembrie 1912 pînă la 20 august (2 septembrie) 1913. — 170.
- 73 „*Industrie și comerț*“ — supliment zilnic la „Buletinul finanțelor, industriei și comerțului“. A apărut la Petersburg din 1893 pînă în 1918. Din 1894 a început să apară ca publicație independentă. — 173.

74 Este vorba de *Consfătuirea C.C. al P.M.S.D.R. cu activiștii de partid* care a avut loc la Cracovia între 26 decembrie 1912—1 ianuarie 1913 (8—14 ianuarie 1913). La lucrările consfătuirii au participat V. I. Lenin, N. K. Krupskaja, I. V. Stalin, deputații bolșevici în Duma a IV-a de stat A. E. Badaev, G. I. Petrovski, N. R. Șagov ș.a. Au fost reprezentate organizațiile de partid ilegale din Petersburg, din regiunea Moscova, din Sud, din Ural și din Caucaz. Consfătuirea de la Cracovia a fost prezidată de V. I. Lenin. El a prezentat referatele: „Avântul revoluționar, grevele și sarcinile partidului“, „Despre atitudinea față de lichidatorism și despre unitate“ (al cărui text nu s-a păstrat), a alcătuit și redactat toate rezoluțiile consfătuirii și a scris „Comunicatul“ C.C. al P.M.S.D.R. cu privire la consfătuire.

Consfătuirea a adoptat hotărâri în legătură cu problemele cele mai importante ale mișcării muncitorești: sarcinile partidului în legătură cu noul avânt revoluționar și creșterea mișcării greviste, construirea organizației ilegale, activitatea fracțiunii social-democrate din Dumă, campania pentru asigurările sociale, presa de partid, organizațiile social-democrate naționale, lupta împotriva lichidatorismului și unitatea partidului proletariatului (vezi Opere complete, vol. 22, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 271—294).

Hotărârile consfătuirii au jucat un rol deosebit de important în consolidarea partidului și a unității lui, în extinderea și întărirea legăturilor partidului cu masele largi de oameni ai muncii, în elaborarea de noi forme ale muncii de partid în condițiile avântului crescând al mișcării muncitorești. Rezoluțiile Consfătuirii de la Cracovia au fost aprobate de C.C. al P.M.S.D.R. — 190.

75 „*Russkie Vedomosti*“ — ziar; a apărut la Moscova din 1863, exprimând concepțiile intelectualității liberale moderate. În ultimele două decenii ale secolului trecut, la acest ziar au colaborat o seamă de scriitori din tabăra democratică (V. G. Korolenko, M.E. Saltîkov-Șcedrin, G. I. Uspenski și alții); totodată, ziarul a publicat și lucrări ale narodnicilor liberali. Începând din 1905 ziarul a devenit organul aripii de dreapta a partidului cadet. Lenin a arătat că ziarul „*Russkie Vedomosti*“ îmbina în felul său „cadetismul de dreapta cu o oarecare doză de narodnicism“. În 1918 ziarul „*Russkie Vedomosti*“ a fost interzis o dată cu celelalte ziare contrarevoluționare. — 205.

76 „*Proiect de platformă pentru Congresul al IV-lea al Social-democrației din Ținutul leton*“ a fost scris de Lenin în mai 1913 pentru bolșevicii letoni în legătură cu pregătirea Congresului al IV-lea al Social-democrației din Ținutul leton.

În perioada reacțiunii, când membrii activi, de bază ai partidului — bolșevicii — au fost, după revoluția din anii 1905—1907, aproape cu toții aruncați de guvernul țarist în închisori, deportați sau siliți să emigreze, menșevicii-lichidatori și împăciuițiștii au acaparat toate instituțiile centrale ale Social-de-

mocrației din Ținutul leton (C.C., O.C., Comitetul din străinătate). În anii avântului mișcării revoluționare, bolșevicii letoni se întăresc într-o serie de organizații locale, se situează în fruntea mișcării revoluționare a muncitorilor letoni și desfășoară o luptă intensă împotriva conducerii menșevice a partidului. Sprijiniți de muncitorii cu orientare bolșevică, bolșevicii letoni au reușit să creeze în cadrul Social-democrației din Ținutul leton o fracțiune încheșată din punct de vedere organizatoric. Emigranții letoni bolșevici și-au creat în străinătate un centru — Biroul grupurilor din străinătate, care în toamna anului 1912 a început să editeze un organ propriu, „Buletinul Biroului grupurilor din străinătate“.

Lenin a urmărit cu atenție desfășurarea luptei interne de partid în S.D.Ț.L., ajutând pe bolșevicii letoni în lupta lor împotriva conducerii lichidatoriste. Proiectul de platformă pentru Congresul al IV-lea al S.D.Ț.L., scris de Lenin, a fost publicat în august 1913, în ziarul „Cinas Biedrs“ nr. 4; în noiembrie 1913 el a apărut ca supliment la nr. 8 al „Buletinului“ sub titlul „Platforma noastră la Congresul al IV-lea al Social-democrației din Ținutul leton“. Proiectul de platformă a mai apărut ca editorial în nr. 9—10 al „Buletinului“ la 20 noiembrie 1913. Sub influența elementelor împăciuitoare din cadrul ei, redacția „Buletinului“ a omis din textul lui Lenin un capitol important, cel consacrat problemei naționale, și a operat prescurtări și modificări în restul capitolelor. În edițiile Operelor lui Lenin, „Proiectul de platformă“ se publică integral, după manuscrisul în limba rusă care s-a păstrat.

Social-democrația din Ținutul leton a fost creată în iunie 1904, la primul său Congres, sub denumirea de Partidul muncitoresc social-democrat leton. În iunie 1905, la Congresul al II-lea al acestui partid, a fost adoptat programul partidului. Congresele I și al II-lea au votat hotărâri în care se sublinia necesitatea fuziunii cu P.M.S.D.R. La Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. (1906), P.M.S.D.L. a fost primit în acest partid ca organizație teritorială. După congres a adoptat denumirea de Social-democrația din Ținutul leton. — 215.

- 77 Este vorba de așa-zisa *Conferință din august a lichidatorilor*, care a avut loc la Viena în august 1912; la această conferință s-a constituit Blocul antipartinic din august, al cărui organizator era Troțki. La conferință au participat reprezentanți ai Bundului, ai Comitetului regional Caucaz, ai Social-democrației din Ținutul leton și ai grupurilor lichidatoriste, troțkiste și otzoviste din străinătate (redacția ziarului „Golos Soțial-Demokrata“, a „Pravdei“ de la Viena a lui Troțki și grupul „Vpered“). Din Rusia au trimis delegați „grupurile de inițiativă“ ale lichidatorilor din Petersburg și Moscova, organizația din Krasnoiarsk, „Organizația militară social-democrată din Sevastopol“ și redacțiile publicațiilor lichidatoriste „Nașa Zarea“ și „Nevski Golos“; la conferință a asistat de asemenea un reprezentant al

Comitetului din străinătate al organizației „Spilka“. Cei mai mulți dintre delegați erau persoane care locuiau în străinătate, fiind rupte de clasa muncitoare din Rusia și neavând legături directe cu activitatea organizațiilor de partid locale. Conferința a adoptat hotărâri antipartinice, lichidatoriste în toate problemele tacticii social-democrate și s-a pronunțat împotriva existenței partidului ilegal.

Încercarea lichidatorilor de a-și crea în Rusia un partid centrist, lichidatorist n-a fost sprijinită de muncitori. Lichidatorii n-au izbutit să aleagă un Comitet Central și s-au limitat să constituie un Comitet de organizare. Blocul antibolșevic, creat din elemente eterogene, a cărui formare reprezenta sarcina principală a conferinței, a început să se destrame chiar la conferință. Reprezentantul grupului „Vpered“ a părăsit conferința fără să mai aștepte terminarea ei; curînd după aceea au plecat social-democrații letoni, iar apoi și ceilalți participanți. Sub loviturile bolșevicilor, Blocul din august s-a destrămat după un an, un an și jumătate. În legătură cu destrămarea Blocului din august, vezi articolele lui V. I. Lenin „Destrămarea Blocului «din august»“, „Demascarea ficțiunii «Blocului din august»“, „Cum este disimulată călcarea unității prin țipete despre unitate“ (Opere, vol. 20, Editura politică, 1959, pag. 152—155, 177—180, 325—348). — 217.

78 Este vorba de hotărârile Congresului al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. (1906) și ale Conferinței a V-a generale a P.M.S.D.R. (1908) (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 136, 207). — 239.

79 Lenin se referă la greva muncitorilor din Petersburg, mai cu seamă a textiliștilor, din 1895 și îndeosebi din 1896. Greva din 1896 a început la 23 mai, la Fabrica de textile „Kalinkinskaia“, în urma refuzului fabricanților de a plăti muncitorilor întregul salariu pentru zilele nelucrate cu ocazia încoronării și țesătorii de bumbac din Petersburg, iar după aceea s-a întins și la marile uzine constructoare de mașini, la fabrica de produse din cauciuc, la fabrica de hîrtie și la cea de zahăr. Proletariatul din Petersburg a pornit pentru prima oară pe un front larg la luptă împotriva exploataților. Au făcut grevă peste 30 000 de muncitori. Greva s-a desfășurat sub conducerea organizației din Petersburg a „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare“, care a scos manifeste și proclamații în care făcea apel la muncitori să lupte strîns uniți și cu toată fermitatea pentru avîrarea drepturilor lor. „Uniunea de luptă“ a tipărit și răspîndit principalele revendicări ale greviștilor: reducerea zilei de muncă la 10 ore și jumătate, majorarea salariului tarifar, achitarea la timp a salariilor etc.

Grevele din Petersburg au contribuit la dezvoltarea mișcării muncitorești din Moscova și din alte orașe ale Rusiei, au silit

- gvernul să grăbească revizuirea legilor pentru reglementarea muncii în fabrici și să publice legea din 2 (14) iunie 1897 cu privire la reducerea zilei de muncă în fabrici și uzine la 11 ore și jumătate. Grevele, după cum a scris ulterior Lenin, „au deschis era mișcării muncitorești — cel mai puternic factor al întregii noastre revoluții —, mișcare ce s-a dezvoltat apoi continuu” (Opere complete, vol. 16, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 97). — 243.
- 80 Lenin dă denumirea de *octombriști și cadeți prusieni* partidului „progresiștilor”, partid al burgheziei liberale, înființat în 1861. — 243.
- 81 Vezi K. Marx și F. Engels. „Manifestul Partidului Comunist”, Editura politică, 1962, ediția a VIII-a, pag. 42. — 253.
- 82 „*Novii Ekonomist*” — revistă lunară; a apărut la Petersburg de la 26 ianuarie (8 februarie) 1913 pînă în decembrie 1917, redactor editor al revistei fiind profesorul P. P. Migulin. Din colegiul de redacție făceau parte octombriști și cadeți. — 257.
- 83 Scrisoarea „*Despre d-l Bogdanov și grupul «Vpered»*” a fost scrisă de Lenin în legătură cu declarația lui Bogdanov publicată în ziarul „Pravda” din 26 mai 1913, în care acesta încerca să infirme faptul relevat de Lenin în articolul „Probleme litigioase” că refuzul de a activa în Dumă și de a folosi celelalte posibilități legale a fost legat de „vperedism” (vezi volumul de față, pag. 77). Redacția ziarului „Pravda” a publicat declarația lui Bogdanov însoțită de următoarea notă: „Împărtășind întru totul punctul de vedere expus în articolul «Probleme litigioase», apărut în nr. 95, redacția consideră totodată indicat, pentru a păstra o atitudine imparțială, să publice declarația de față a colaboratorului nostru permanent, tov. Bogdanov”. Lenin a protestat cu tărie împotriva publicării acestei note. El a trimis ziarului „Pravda” scrisoarea „Despre d-l Bogdanov și grupul «Vpered»” însoțită de o notă împotriva denaturării de către Bogdanov a istoriei partidului (notă care n-a fost publicată atunci și nici n-a fost găsită pînă în prezent). Lenin a prevenit în repetate rînduri în scrisorile sale redacția ziarului „Pravda” că este inadmisibil ca Bogdanov să colaboreze la un ziar bolșevic. După ce a scris articolul „Ideologie”, în care propaga fățiş concepțiile machiste, Bogdanov a fost scos din rîndul colaboratorilor ziarului „Pravda”. — 261.
- 84 Articolul de față a apărut în ediția a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 19, precum și în „Culegeri din Lenin”, vol. XXX, sub un titlu dat de redacție: „In legătură cu discursul cadetului Maklakov”. În 1954 Institutul de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. a primit din Polonia o serie de documente din arhiva lui V. I. Lenin de la Cracovia-Poronin, printre care și o listă a articolelor scrise pentru ziarul

„Pravda“. Datorită acestei liste s-a putut stabili titlul exact dat de Lenin articolului: „O apreciere eronată («Luci» despre Maklakov)“. — 264.

- 85 *Cartism* (de la cuvîntul englez charter — cartă) — mișcare revoluționară de masă a muncitorilor englezi din deceniile al 4-lea și al 5-lea ale secolului al XIX-lea, generată de greaua situație economică și de lipsa de drepturi politice. Cartismul a fost, precum scria V. I. Lenin, „cea dintîi mișcare revoluționară proletară, mișcare largă, cu adevărat de masă, încheată din punct de vedere politic“ (Opere, vol. 29, Editura politică, 1959, pag. 293). Centrul organizatoric al mișcării proletariatului era „Asociația muncitorilor din Londra“. Conducerea asociației a întocmit o petiție către parlament, care a fost publicată în mai 1838. Această Cartă a poporului constituia un program format din șase puncte: vot universal pentru bărbații care au împlinit vârsta de 21 de ani, vot secret, circumscripții electorale egale, desființarea censului de avere pentru cei ce candidează în parlament, remunerarea deputaților, alegeri anuale în parlament. Mișcarea, care a început prin mitinguri, demonstrații grandioase, se desfășura sub lozincă luptei pentru înfăptuirea Cartei poporului. În iulie 1840 a luat ființă „Asociația națională cartistă“, primul partid muncitoresc de masă din istoria mișcării muncitorești.

La 2 mai 1842, cartiștii au depus în parlament o a doua petiție, care conținea o serie de revendicări cu caracter social (reducerea zilei de muncă, mărirea salariilor ș.a.). Petiția a fost respinsă de parlament. Drept răspuns cartiștii au organizat o grevă generală.

În 1848, cartiștii proiectau organizarea unui cortegiu de masă spre parlament cu o a treia petiție, însă guvernul a concentrat trupe, împiedicînd formarea acestui cortegiu. Petiția a fost examinată cu multe luni mai tîrziu și respinsă. După 1848, mișcarea cartistă a început să decadă. Principala cauză a insucceselor mișcării cartiste a fost lipsa unui program și a unei tactici precise, precum și lipsa unei conduceri proletare consecvent revoluționare. Cartiștii au exercitat însă o mare influență atît asupra istoriei politice a Angliei cît și în ceea ce privește dezvoltarea mișcării muncitorești internaționale. — 268.

- 86 Este vorba de poziția naționalistă și șovinistă pe care s-au situat octombriștii, progresiștii și cadeții în Duma a IV-a în mai 1913, în cursul dezbaterilor asupra proiectului de buget al Ministerului Afacerilor Interne. În legătură cu această problemă, vezi volumul de față, pag. 231—233, 234—236. — 271.

- 87 Este vorba de *Congresul al XII-lea al Societății de medicină „Pirogov“*, care a avut loc la Petersburg între 29 mai (11 iunie) și 5 (18) iunie 1913. La congres au participat aproximativ 1 500 de persoane. — 272.

88 *Neomalthusianism* — variantă a teoriei reacționare, antiumană a preotului R. Malthus (1766—1834), economist burghez englez; ea căuta să apere capitalismul, încercând să explice toate calamitățile sociale legate de el prin cauze istorice-naturale și să sustragă astfel masele de oameni ai muncii de la lupta împotriva regimului capitalist. Malthus susținea că pauperizarea oamenilor muncii nu se datorește capitalismului și exploatării, ci faptului că înmulțirea populației este mai intensă decât creșterea producției mijloacelor de subsistență și că înlăturarea tuturor calamităților sociale nu este cu puțință decât printr-o reducere artificială a creșterii populației, adică prin abținerea de la căsătorie și procreare.

În Rusia, ideile malthusianismului au fost dezvoltate de P. Struve, M. Tugan-Baranovski, S. Bulgakov și alții, care au încercat să demonstreze că pauperizarea și ruina maselor țărănești din Rusia sînt determinate de suprapopulație.

Malthusianismul, care consideră epidemiile și războaiele drept un mijloc admisibil de reducere a populației, este folosit pe scară largă de ideologii contemporani ai imperialismului ca o justificare a politicii lor reacționare, a colonialismului și a pregătirii de noi războaie. — 272.

89 Vezi K. Marx și F. Engels. „Manifestul Partidului Comunist”, Editura politică, 1962, ediția a VIII-a, pag. 34. — 275.

90 „*În legătură cu politica agrară (generală) a actualului guvern*” reprezintă proiectul unei cuvîntări pregătite de Lenin pentru a fi citită în Dumă de un deputat bolșevic. Cuvîntarea a fost citită de deputatul N. R. Șagov la 9 (22) iunie 1913, în cadrul dezbaterilor asupra raportului comisiei bugetare cu privire la proiectul de buget al departamentului bunurilor statului. În timp ce citea cuvîntarea, Șagov a fost apostrofat mereu de deputații de dreapta și a primit din partea președintelui Dumei repetate avertizări că i se va retrage cuvîntul pentru încălcarea regulamentului care interzicea citirea de cuvîntări. El n-a reușit să citească decât aproximativ jumătate din textul lui Lenin, fiind nevoit să omită o serie de pasaje. — 277.

91 „*Uniunea poporului rus*” — organizație monarhistă ultrareacționară, pogromistă; a fost creată în octombrie 1905 la Petersburg, în vederea luptei împotriva mișcării revoluționare. Această „Uniune” grupa în rîndurile sale moșieri reacționari, mari proprietari de imobile, comercianți, funcționari de poliție, clerici, mici burghezi de la orașe, chiaburi, elemente declasate și certate cu legea.

„Uniunea poporului rus” se situa pe poziția menținerii neștirbite a absolutismului țarist, a gospodăriei moșierești semifeudale și a privilegiilor nobilimii. În programul ei figura lozincă „ortodoxie, autocrație, naționalism”, lozincă monarhistă naționalistă de pe vremea iobăgiei. În lupta ei împotriva revoluției, „Uniunea” folosea ca metodă principală pogromul și asasinatul. — 312.

- 92 Este vorba de cotidianul „Vorwärts“, organul central al Partidului social-democrat din Germania. — 315.
- 93 Este vorba de manifestațiile slavofile, organizate de către elementele naționaliste reacționare la 17, 18 și 24 martie (30, 31 martie și 6 aprilie) 1913 la Petersburg, cu ocazia victoriilor sârbo-bulgare împotriva turcilor în primul război balcanic. Elementele reacționare au căutat să exploateze lupta de eliberare națională a popoarelor balcanice în interesul politicii de putere dominantă a țarismului rus în Orientul Apropiat. — 315.
- 94 Este vorba de greva de o zi care a avut loc la Petersburg la 4 aprilie 1913, când se împlinea un an de la asasinarea muncitorilor de la Lena; la această grevă au participat peste 85 000 de oameni. — 320.
- 95 Alegerile pentru conducerea sindicatului metalurgiștilor din Petersburg au avut loc la 21 aprilie (4 mai) 1913. La adunare au asistat 800 de persoane, și alte peste 400 de persoane n-au putut pătrunde în adunare, deoarece localul era neîncăpător. Bolșevicii au propus o listă de candidați pentru conducere care a fost publicată în ziarul „Pravda“ nr. 91 și difuzată celor prezenți la adunare. În pofida lichidatorilor, care au cerut ca alegerile să se facă „fără a se ține seama de orientare“, majoritatea participanților la adunare au votat lista ziarului „Pravda“; din cei 14 membri aleși în conducere, 10 figurau pe lista bolșevică. — 326.
- 96 „Diskussionnii Listok“ — supliment al ziarului „Soțial-Demokrat“, Organul Central al P.M.S.D.R.; a apărut, pe baza unei hotărâri a plenei din ianuarie 1910 a C.C. al P.M.S.D.R., cu începere de la 6 (19) martie 1910 și pînă la 29 aprilie (12 mai) 1911 la Paris. Au apărut trei numere. Din redacția ziarului făceau parte reprezentanți ai bolșevicilor, menșevicilor, ultimatiștilor, bundiștilor, plehanoviștilor, social-democrației poloneze și ai Social-democrației din Ținutul leton. În „Diskussionnii Listok“ au fost publicate articolele lui V. I. Lenin „Însemnările unui publicist“, „Semnificația istorică a luptei interne de partid din Rusia“ și „Convorbire între un legalist și un adversar al lichidatorismului“ (vezi Opere complete, vol. 19, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 255—324 și 381—400; vol. 20, 1963, ediția a doua, pag. 243—253). — 326.
- 97 „Der Kampf“ — revistă lunară, organul social-democrației austriece; a apărut la Viena începînd din 1907 și pînă în 1934; camuflîndu-se printr-o frazeologie de stînga, revista se situa de fapt pe o poziție centristă oportunistă. Redactorii ei au fost: O. Bauer, A. Braun, K. Renner, F. Adler și alții. — 327.
- 98 Lenin denuște astfel ziarul „Neue Preussische Zeitung“ — cotidian reacționar german; a început să apară la Berlin din

- unie 1848 ; a fost organul camarilei contrarevoluționare de la curte și al iuncherimii prusiene. Ziarul mai este cunoscut și sub denumirea de „Kreuzzeitung“, pentru că pe frontispiciul lui figura o cruce. A apărut pînă în 1939. — 329.
- 99 Este vorba de politica lui V. K. Pleve, om de stat reacționar al Rusiei țariste, ministru al afacerilor interne. El a înăbușit cu cruzime mișcările țărănești, a distrus o serie de zemstve, a organizat pogromuri împotriva evreilor și a promovat o politică reacționară de rusificare în regiunile periferice ale Rusiei. — 330.
- 100 Lenin a scris „Teze în legătură cu problema națională“ în vederea referatelor cu privire la problema națională pe care le-a ținut în zilele de 9, 10, 11 și 13 iulie (st. n.) 1913 la Zürich, Geneva, Lausanne și Berna. La aceste conferințe au asistat nu numai bolșevici, ci și reprezentanți ai grupurilor de emigranți din celelalte partide socialiste. Planurile acestor referate sînt publicate în cadrul secțiunii „Materiale pregătitoare“ din volumul de față (vezi pag. 476—480). Consemnări amănunțite ale dezbaterilor pe marginea referatelor au fost publicate în „Culegeri din Lenin“, vol. XVII. — 333.
- 101 „Federație de cea mai rea speță“ — astfel au fost caracterizate în hotărârile Conferinței de partid de la Praga din 1912 relațiile dintre P.M.S.D.R. și organizațiile social-democrate naționale statornicite începînd de la Congresul al IV-lea (de unificare). „Naționaliștii“ activau „complet separat de organizațiile din Rusia“, fapt care exercita o influență extrem de negativă asupra întregii activități a P.M.S.D.R. Deși organizațiile social-democrate din Polonia și Lituania, din Ținutul leton și Bundul făceau parte din P.M.S.D.R., de fapt ele activau în mod separat. Reprezentanții lor nu participau la conducerea muncii de partid pe întreaga Rusie ; ele încurajau în mod direct sau indirect activitatea antipartinică a lichidatorilor (vezi în legătură cu aceasta Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 141—142 ; vol. 22, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 249—250). — 340.
- 102 *Partidul narodoviștilor* (narodova democrația, național-democrația) — principalul partid reacționar, naționalist al moșierimii și burgheziei poloneze, strîns legat de biserica catolică ; s-a constituit în 1897. Liderii lui au fost R. Dmowski, Z. Balicki, W. Grabski și alții. Lansînd lozincile „armoniei de clasă“ și ale „intereselor naționale“, național-democrații urmăreau să supună influenței lor masele populare și să le atragă pe făgașul politicii lor reacționare. Propagînd un înverșunat naționalism și șovinism militant ca mijloc de luptă împotriva mișcării socialiste și general-democratice a poporului polonez, național-democrații au încercat să-l izoleze pe acesta de mișcarea revoluționară rusă. În perioada revoluției din 1905—1907, căuțînd să se

Înțeală cu țarismul asupra soluției de compromis a autonomiei regatului Poloniei, național-democrații au pornit fățiș pe calea sprijinirii țarismului și a luptei împotriva revoluției, „folosind toate mijloacele, inclusiv denunțurile, lock-outurile și asasi-natele” (Opere complete, vol. 15, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 39). Într-o rezoluție specială „Despre democrația narodovistă”, Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. a subliniat necesitatea „demascării neobosite și necruțătoare a fizionomiei și activității contrarevoluționare, ultrareacționare a național-democraților, ca aliați ai țarismului în lupta împotriva revoluției” („Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I, Editura pentru literatură politică, 1954, pag. 172). În timpul primului război mondial (1914—1918), național-democrații au sprijinit fără rezerve Antanta, mizând pe victoria Rusiei țariste și sperând că teritoriile poloneze aflate sub jugul Austriei și Germaniei vor fi alipite de restul Poloniei spre a forma o Polonie autonomă în cadrul Imperiului rus. Prăbușirea regimului țarist a silit pe național-democrați să adopte o orientare filofranceză. Deși dușmani înverșunați ai Revoluției Socialiste din Octombrie și ai Statului sovietic, totuși, dată fiind tradiționala lor poziție antigermană, nu întotdeauna național-democrații au sprijinit întru totul politica externă antisovietică aventuristă a clicii lui Pilsudski, care a guvernat Polonia începând din 1926. În prezent, unele grupuri izolate ale partidului național-democraților activează în rîndurile elementelor reacționare ale emigrației poloneze. — 341.

- 103 Este vorba de împărțirea școlilor pe naționalități, principala revendicare a programului burghezo-naționalist al „autonomiei cultural-naționale”. — 341.
- 104 Este vorba de întreruperea activității Dumei a IV-a de stat pentru vacanța de vară, la sfârșitul primei sesiuni. Această întrerupere s-a prelungit de la 25 iunie pînă la 15 octombrie (de la 8 iulie la 28 octombrie) 1913. — 348.
- 105 „*Leipziger Volkszeitung*” — cotidian al social-democrației germane. A apărut din 1894 pînă în 1933. — 351.
- 106 Este vorba de cotidianul cadet „*Sovremennoe Slovo*”; a apărut la Petersburg din septembrie 1907 pînă la 3 (16) august 1918. — 355.
- 107 „*Rossiiia*” — cotidian reacționar, pogromist; a apărut la Petersburg din noiembrie 1905 pînă în aprilie 1914. Din 1906, organ al Ministerului de Interne. Ziarul era subvenționat dintr-un fond secret pentru presa „reptilă” pus de guvern la dispoziția Ministerului de Interne. V. I. Lenin a denumit ziarul „*Rossiiia*”, „fițuică polițistă-venală”. — 356.

- 108 Lenin se referă la cuvîntarea rostită de deputatul bolșevic G. I. Petrovski în ședința Dumei din 20 mai (2 iunie) 1913, în cursul dezbaterilor asupra bugetului Ministerului Afacerilor Interne. Proiectul acestei cuvîntări a fost scris de Lenin. Într-o scrisoare trimisă la Petersburg la 18 aprilie (1 mai) 1913, N. K. Krupskaja scria de la Cracovia că trebuie depuse toate eforturile ca această cuvîntare, avînd în vedere marea ei importanță, să fie citită în întregime. Manuscrisul cuvîntării nu a fost găsit. — 358.
- 109 *Congresul al doilea al studențimii din Ucraina* a avut loc la Lvov între 19 și 22 iunie (2—5 iulie) 1913; congresul a fost organizat astfel încît să coincidă cu manifestările legate de sărbătorirea marelui scriitor, savant, activist pe tărîm social-democratul revoluționar ucrainean Ivan Franko. La lucrările congresului au participat și reprezentanți ai studențimii ucrainene din Rusia. Raportul „Tineretul ucrainean și situația actuală a națiunii” a fost prezentat la congres de social-democratul ucrainean Donțov, care preconiza lozincă unei Ucraine „neatîrnate”. Această lozincă, sprijinită de național-democrați, a provocat protestul grupului de social-democrați ucraineni emigrați din Rusia. — 358.
- 110 Lenin se referă la articolul lui F. Engels „Dezbaterile de la Berlin cu privire la revoluție”, apărut în „Noua gazetă renană” (vezi K. Marx și F. Engels, Opere, vol. 5, Editura politică, 1959, pag. 70—72). — 363.
- 111 „*Frankfurter Zeitung*” — cotidian, organul de presă al marilor speculanți de bursă germani; a apărut la Frankfurt pe Main din 1856 pînă în 1943. În 1949 și-a reluat apariția sub denumirea de „*Frankfurter Allgemeine Zeitung*”; este purtătorul de cuvînt al monopoliștilor vest-germani. — 367.
- 112 „*Der Sozialdemokrat*” — ziar, organul central al Partidului social-democrat german în timpul cît era în vigoare legea excepțională împotriva socialiștilor; a apărut la Zürich de la 28 septembrie 1879 pînă la 22 septembrie 1888 și la Londra de la 1 octombrie 1888 pînă la 27 septembrie 1890. Datorită conducerii ideologice a lui Engels, ziarul „*Sozialdemokrat*” a avut o orientare marxistă. În pofida unor greșeli, ziarul a apărut ferm tactica revoluționară și a avut un rol de seamă în unirea și organizarea forțelor social-democrației germane. După abrogarea legii excepționale împotriva socialiștilor, ziarul „*Sozialdemokrat*” și-a încetat apariția, și „*Vorwärts*” a devenit din nou organul central al partidului. — 390.
- 113 Lenin se referă la următoarele cuvîntări ale lui A. Bebel: „Atacurile împotriva concepțiilor fundamentale și a tacticii partidului”, rostită la Congresul de la Hanovra al social-democrației germane (9—14 octombrie (st. n.) 1899), „Tactica parti-

dului" și „Colaborarea la presa burgheză“, rostite la Congresul de la Dresden (13—20 septembrie (st. n.) 1903). — 392.

- 114 Lenin se referă la cunoscuta teză a lui Lassalle potrivit căreia, față de clasa muncitoare, toate celelalte clase sînt doar o masă reacționară, teză inclusă în programul Partidului muncitoresc socialist din Germania, adoptat în 1875 la Congresul de la Gotha. K. Marx a criticat această teză în lucrarea sa „Critica programului de la Gotha“ (K. Marx. „Critica programului de la Gotha“, Editura politică, 1959, ediția a II-a, pag. 20—21). — 395.
- 115 În articolul de față este vorba de înzestrarea cu loturi a muncitorilor de la Uzinele din Pavlovsk și Ocer, care țineau de domeniile ereditare ale conșilor Stroganov din gubernia Perm (județul Ohansk).
- Muncitorii de la Uzina din Ocer au început încă din 1867 demersurile pe lîngă contele S. G. Stroganov cu privire la înzestrarea lor cu loturi, iar cei din Pavlovsk — din 1874 ; organele guvernamentale au început examinarea acestei probleme în 1890 pentru Uzina din Ocer și în 1897 pentru Uzina din Pavlovsk. Problema înzestrării cu loturi a muncitorilor de la Uzina din Pavlovsk a ajuns la Senat în 1903, iar a celor de la Uzina din Ocer — în 1904. Abia în 1909 Senatul a adoptat o hotărîre care prevedea înzestrarea cu loturi a muncitorilor de la Uzina din Pavlovsk, ceea ce a predeterminat o soluție similară în ceea ce privește Uzina din Ocer și alte uzine. În 1913 Senatul a mai adoptat cîteva cazuri în legătură cu această problemă. Dar muncitorii n-au primit pămînt nici atunci.
- Polemizînd cu „ziarele liberale“, V. I. Lenin are în vedere ziarul „Reci“, organul partidului cadet, care consacrase procesului muncitorilor de la Uzinele „Stroganov“ editorialul din numărul din 7 august 1913 și mai înainte corespondențe din numărul din 4 august 1913. Problema a fost tratată și de ziarul „Russkoe Slovo“ în numărul din 4 august 1913. Materiale analoge au apărut și în alte ziare. — 397.
- 116 Lenin se referă la revista liberală „Pravo“, care publicase la 18 (31) august 1913 articolul lui I. Berman „Influența factorilor social-juridic și economic asupra atentatelor la siguranța statului“. — 426.
- 117 Este vorba de lupta burgheziei liberale irlandeze pentru autonomie politică în cadrul Imperiului britanic. Proiectul de lege cu privire la home rule mai fusese depus în parlamentul englez, fiind respins de fiecare dată. În 1912, într-un moment de avînt al mișcării muncitorești și al mișcării de eliberare națională din Irlanda, proiectul de lege a fost depus pentru a treia oară în parlament și în 1914 a fost sancționat de rege. — 430.

- 118 Este vorba de „*Irish Independent*” — cotidian, principalul organ de presă al naționaliștilor irlandezi ; apare din 1891. — 431.
- 119 „*Berliner Tageblatt und Handelszeitung*” — ziar burghez german ; a apărut din 1872 pînă în 1939. — 439.
- 120 Vezi K. Marx. „Teorii asupra plusvalorii (volumul al IV-lea al «Capitalului»)”, partea a doua, Editura politică, 1960, pag. 30. — 442.
- 121 Noile alegeri ale conducerii sindicatului metalurgiștilor din Petersburg au avut loc la 25 august (7 septembrie) 1913. La întrunire au participat aproape trei mii de oameni. În pofida încercărilor lichidatorilor de a ridica asistența împotriva conducerii bolșevice a sindicatului, a fost adoptată, în aplauzele asistenței, cu o mare majoritate de voturi, o rezoluție în care se exprimau mulțumiri conducerii pentru activitatea depusă de ea. Lista lichidatorilor n-a întrunit decît 150 de voturi. Lista bolșevicilor, publicată în prealabil în ziarul „*Severnaia Pravda*”, a fost adoptată cu o majoritate covârșitoare de voturi. — 449.
- 122 Articolul „*Limbajul cifrelor*” a apărut în ziarul „*Naș Puti*” nr. 13—14 din 8 și 10 septembrie 1913, însoțit de următoarea notă a redacției : „Redacția cere scuze autorului pentru prescurtările și modificările pe care a fost necesar să le opereze în articol”. Nu s-a putut stabili despre ce anume modificări este vorba, deoarece manuscrisul articolului n-a fost găsit. — 457.
- 123 „*Justice*” — săptămînal, a apărut la Londra din ianuarie 1884 pînă la începutul anului 1925 ; organul de presă al Federației social-democrate, iar din 1911 — organul de presă al Partidului socialist britanic. Din februarie 1925 pînă în decembrie 1933 a apărut sub denumirea de „*Social-Demokrat*”. — 469.
- 124 „*The Social-Demokrat*” — revistă a social-democraților englezi ; a apărut la Londra din 1897 pînă în 1911. — 469.
- 125 Este vorba de „*Iskra*”, primul ziar marxist ilegal pe întreaga Rusie, înființat de Lenin în 1900 și care a jucat un rol hotărîtor în crearea partidului marxist revoluționar al clasei muncitoare din Rusia. Din iunie 1902 pînă în primăvara anului 1903 ziarul a apărut la Londra. — 471.
-

INDICE DE LUCRĂRI ȘI IZVOARE
CITATE SAU MENȚIONATE
DE V. I. LENIN

- Adunarea reprezentanților uzinelor din raionul Viborg.* — „Novaia Raboceaia Gazeta“, Petersburg, 1913, nr. 2, 9 august, pag. 2, la rubrica: Muncitorii despre presa muncitorească. — 441.
- Akselrod, P. B. Pe teme curente.* (Din scrisorile lui P. B. Akselrod către prieteni). — „Nașa Zarea“, Petersburg, 1912, nr. 6, pag. 8—20. — 80.
- *Pe teme curente.* (Din scrisorile lui P. B. Akselrod către prieteni). „Nevskii Golos“, Petersburg, 1912, nr. 6, 5 iulie, pag. 2—3. — 80.
- Aleksinski, G. A. [Recenzie la]:* A. Bogdanov. „Sarcinile culturii în epoca noastră“. Editura „Dorovatovski și Cearușnikov“. Moscova. 1911. Prețul 60 de copeici. — „Sovremennii Mir“, [Petersburg, 1911], nr. 7, pag. 345—348, la rubrica: Critică și bibliografie. — 262.
- An* — vezi Jordania, N. N.
- Anuarul Rusiei pe anul 1910.* (Anul șapte). Petersburg, (tipolitogr. „Nirkin“), 1911, 926 pag. (Comisia centrală de statistică a Ministerului Afacerilor Interne). — 133—134.
- Anul 1912.* — „Novoe Vremea“, Petersburg, 1913, nr. 13 221, 1 (14) ianuarie, pag. 2—3. — 26—28.
- [Articolul 129 din codul penal].* — În: Codul penal... promulgat la 22 martie 1903, cu o expunere a deosebirilor esențiale față de codul în vigoare și cu un indice alfabetic de materii. Ediție neoficială. Moscova. Librăria „Pravovedenie“ Golubev, [1903], pag. 50—51. — 171.
- Asociația proprietarilor de fabrici și uzine din regiunea industrială Moscova în 1912.* Moscova, tip. „Reabușinski“, 1913. 144 pag. — 207—214, 225—226, 228—230, 406—421.

B—n, I. — *vezi* Braghin, I.

Bednii, D. *Luminarea*. Fabulă. — „Prosveșcenie“, Petersburg, 1913, nr. 2, pag. 20—21. — 140.

Berman, I. *Influența factorilor social-juridici și economici asupra atentatelor la siguranța statului*. (După Culegerea de date statistice cu privire la procesele penale). — „Pravo“, Petersburg, 1913, nr. 33, 18 august, col. 1 912—1 924. — 426—429.

Bilanțul grevei din Belgia. [Editorial]. — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 95 (181), 26 aprilie, pag. 1. — 156.

Bogdanov, A. *Declarație într-o chestiune de fapt*. (Scrisoare către redacție). — „Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 120 (324), 26 mai, pag. 2—3. — 261—263.

[Braghin, I.] *Consumul de fier în Rusia*. — „Industrie și Comerț“, Petersburg, 1913, nr. 14 (134), 15 iulie, pag. 69—72. Semnat : I. B. — n. — 383—385, 403.

„Buletinul finanțelor, industriei și comerțului“, Petersburg. — 160.

„Buletinul oficial“, Petersburg, 1905, nr. 169, 6 (19) august, pag. 2—4. — 58—59.

— 1905, nr. 222, 18 (31) octombrie, pag. 1. — 423.

— 1905, nr. 268, 13 (26) decembrie, pag. 1. — 85.

Către tovarășii muncitori. — „Severnaia Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 8, 10 august, pag. 1—2. Semnat : Semion. — 441.

Colonizarea țăranilor. În vol. : Anuarul ziarului „Reci“ pe 1912, Petersburg, f.a., pag. 635—636 (Supliment gratuit la ziarul „Reci“). — 109—110, 163, 283.

[*Condițiile fuzionării S.D.R.P. și L. cu P.M.S.D.R., adoptate la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.*]. În : Procesele-verbale ale Congresului de unificare al P.M.S.D.R., care a avut loc la Stockholm în 1906. Moscova, tip. „Ivanov“, 1907, pag. 345—348. — 340.

Congresul societății de medicină „Pirogov“. (Prin telefon de la corespondentul nostru din Petersburg). — „Russkoe Slovo“, Moscova, 1913, nr. 127, 4 (17) iunie, pag. 4—5. — 272.

Culegere de rapoarte ale inspectorilor de fabrici pe 1910. Petersburg, tip. „Kiršbaum“, 1911. IV. XC, 319 pag. (Ministerul Industriei și Comerțului. Direcția industrială). — 457.

Cum poate fi mărit volumul consumului pe cap de locuitor în Rusia? [Editorial]. — „Industrie și comerț“, Petersburg, 1913, nr. 14 (134), 15 iulie, pag. 57—59. — 383, 403.

**Cu privire la locul Bundului în partid.* [Principalele rezoluții adoptate la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R.]. — În: Congresul al II-lea ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Geneva, tip. partidului, [1904], pag. 12, 62. (P.M.S.D.R.). — 339—340.

Cu privire la momentul actual și la sarcinile partidului. [Rezoluție adoptată la Conferința a V-a a P.M.S.D.R. (Conferința generală din 1908)]. — În: Înștiințarea Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la conferința generală ordinară a partidului. [Editat de C.C. al P.M.S.D.R. Paris, 1909], pag. 4—5 (P.M.S.D.R.). — 217, 444, 450.

Cu privire la problema autonomiei cultural-naționale. [Rezoluție adoptată la Conferința din august 1912 a lichidatorilor]. — În: Comunicatul cu privire la conferința organizațiilor P.M.S.D.R. Editura C.O. [Viena], septembrie 1912, pag. 42. (P.M.S.D.R.). — 24, 220, 340.

Cu privire la unificarea organ[izațiilor] naționale pe teren. [Rezoluție adoptată la Conferința a V-a a P.M.S.D.R. (Conferința generală din 1908)]. — În: Înștiințarea Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la conferința generală ordinară a partidului. [Editat de C.C. al P.M.S.D.R. Paris, 1909], pag. 6. (P.M.S.D.R.). — 129, 239, 340.

Cuvîntarea social-democratului Badaev. — „Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 127 (331), 5 iunie, pag. 2. Sub titlul comun: Duma de stat. Ședința din 4 iunie. — 306.

[Dan, F. I.] *Cine are dreptate?* — „Novaia Raboceaia Gazeta“, Petersburg, 1913, nr. 13, 23 august, pag. 1. Semnat: F. D. — 439—440.

— *O problemă la ordinea zilei.* — „Luci“, Petersburg, 1912, nr. 65, 2 decembrie, pag. 1. Semnat: F. D. — 315.

— *Plehanov despre sciziune.* — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 57 (143), 9 martie, pag. 1. Semnat: F. D. — 79, 105—108.

Dare de seamă asupra Conferinței a IX-a a Bundului. Geneva, 1912. 48 pag. (P.M.S.D.R. Uniunea generală a muncitorilor evrei din Lituania, Polonia și Rusia). — 217.

* Cu asterisc sînt notate cărțile, ziarele, articolele și documentele pe care există însemnări ale lui V. I. Lenin și care se păstrează în Arhiva centrală de partid de pe lângă C.C. al P.C.U.S.

- Dărilor de seamă stenografice [ale Dumei de stat].* 1908. Sesiunea întâi. Partea a II-a. Ședințele 31—60. (21 februarie — 6 mai 1908). Petersburg, Imprimeriile statului, 1908. XV pag., 2 962 col. (Duma de stat. Legislatura a III-a). — 60, 90, 216, 234, 319.
- [*Declarația depusă de Troțki și de alții la ședința plenarei C.C. al P.M.S.D.R. din ianuarie 1910*]. — „Diskussionnii Listok” [Paris], 1910, nr. 2, 25 mai (7 iunie), pag. 6, în art. : Lenin, V. I. „Însemnările unui publicist”. Ziarul poartă data : 24/7 iunie. — 78.
- Declarația fracțiunii social-democrate din Duma a IV-a de stat.* — „Pravda”, Petersburg, 1912, nr. 188, 8 decembrie, pag. 2—3. Sub titlul comun : Duma de stat. Ședința din 7 decembrie. — 24.
- **Declarația membrilor fracțiunii social-democrate din Duma de stat.* — „Luci”, Petersburg, 1913, nr. 43 (129), 21 februarie, pag. 1. Semnat : Bureanov, Ciheidze, Cihenkeli, Haustov, Mankov, Skobelev, Tuleakov. — 22—25.
- **Dedesubturile reformei agrare.* — „Novoe Vremea”, Petersburg, 1913, nr. 13 350, 13 (26) mai, pag. 6, la rubrica : Știri interne. — 185.
- De la anarhism la oportunism.* — „Pravda”, Petersburg, 1913, nr. 99 (303), 1 mai, pag. 1—2, la rubrica : De peste hotare. Semnat : I. K. — 245.
- Deputatul Sinadino despre Duma de stat.* — „Kievskaja Misl”, 1913, nr. 121, 3 mai, pag. 2, la rubrica : Viața din Rusia. — 168—169.
- Din partea unui grup de muncitori metalurgiști de la uzinele „Putilov”, „Chimică” și „Aleksandrov”.* (Dincolo de bariera Narva). — „Novaia Raboceaia Gazeta”, Petersburg, 1913, nr. 9, 18 august, pag. 3, la rubrica : Muncitorii despre presa muncitorească. — 441.
- Din partea unor reprezentanți ai uzinelor metalurgice din raionul Viborg.* — „Novaia Raboceaia Gazeta”, Petersburg, 1913, nr. 9, 18 august, pag. 2—3, la rubrica : Muncitorii despre presa muncitorească. — 441.
- Din partea redacției.* — „Luci”, Petersburg, 1912, nr. 1, 16 septembrie, pag. 1. — 219—220.
- Din partea redacției.* [Notă din partea redacției ziarului „Pravda” la scrisoarea lui A. Bogdanov „Declarație într-o chestiune de fapt”]. — „Pravda”, Petersburg, 1913, nr. 120 (324), 26 mai, pag. 2. — 261—263.
- Din partea redacției.* Răspunsul redacției ziarului „Luci” la articolul lui N. N. Jordania „Încă o dată despre ilegalitate”. —

- „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 95 (181), 26 aprilie, pag. 2.
— 80, 89, 219, 320—321, 326—327.
- Disensiuni în rândurile muncitorilor.* — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 234 (2 546), 28 august (10 septembrie), pag. 1. — 450—452.
- „*Diskussionnii Listok*“, [Paris], 1910, nr. 2, 25 mai (7 iunie), pag. 4—14. Ziarul poartă data : 24/7 iunie. — 77, 296, 326.
- Dietzgen, J. Achizitul filozofiei și scrisori despre logică.* Logica specială democrat-proletară. Tradus din limba germană de P. Dauge și A. Orlov. Cu o prefață scrisă pentru ediția rusă de E. Dietzgen. Petersburg, Dauge, 1906. XII, 210, II pag. — 123.
- *Esența muncii cerebrale a omului.* O nouă critică a rațiunii pure și practice. Cu o schiță biografică a autorului de E. Dietzgen. Cu o prefață a lui A. Pannekoek. Tradus din limba germană de B. S. Weinberg, sub redacția lui P. Dauge. Moscova, Dauge, 1907. XXVII, 124 pag. — 123.
- *Incursiunile unui socialist în domeniul teoriei cunoașterii.* În anexă articolul lui E. Dietzgen : Max Stirner și Joseph Dietzgen. Tradus după ultima ediție germană de B. S. Weinberg, sub redacția lui P. Dauge. Petersburg, Dauge, 1907. 180 pag. — 123.
- D—lov., A. Circulația pământurilor lotuale.* — „Rossiia“, Petersburg, 1913, nr. 2 336, 28 iunie (11 iulie), pag. 1 ; nr. 2 337, 29 iunie (12 iulie), pag. 1. — 378—381.
- „*Dnevnik Soțial-Demokrata*“, [Geneva]. — 75.
- 1905, nr. 2, august, pag. 37—49. — 237—238.
- Dobroserdov, K. G. Duma de stat și învățământul public.* — „Nevskaia Zvezda“, Petersburg, 1912, nr. 6, 22 mai, pag. 2. — 140.
- Duma de stat.* Ședința din 20 mai. Dezbaterile la bugetul Ministerului Afacerilor Interne. Cuvântarea rostită de social-democratul Petrovski. — „Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 116 (320), 22 mai, pag. 3. — 458.
- Duma de stat.* (Prin telefon de la corespondentul nostru special). Ședința din 6 iunie. — „Russkoe Slovo“, Moscova, 1913, nr. 130, 7 (20) iunie, pag. 3—4. — 394.
- Duma de stat.* Sesiunea a V-a. Ședința 107. — „Reci“, Petersburg, 1912, nr. 104 (2 058), 17 (30) aprilie, pag. 4—5. Semnat : S. L. — 138.
- Egorov, A.* — vezi Martov, L.
- Engels, F. Anti-Dühring.* Domnul Eugen Dühring revoluționează știința. 1876—1878. — 42, 123, 390.

- *Dezbaterile de la Berlin cu privire la revoluție*. 13—14 iunie 1848. — 363.
- *Ludwig Feuerbach și sfârșitul filozofiei clasice germane*. Inceputul anului 1886. — 42, 125.
- Ermanski, O. A. Ce mai critică!* — „Nașa Zarea“, Petersburg, 1912, nr. 7—8, pag. 53—61. — 251—253, 254—256.
- *Contribuții la caracterizarea mării burghezii ruse*. — „Nașa Zarea“, Petersburg, 1912, nr. 1—2, pag. 47—59; nr. 3, pag. 21—31. — 251, 254.
- *Organizațiile reprezentative ale clasei industriale-comerciale din Rusia*. Referat prezentat în cadrul adunării generale a Societății imperiale tehnice ruse, la ședințele din 12 și 18 noiembrie 1911. (Reprodus după „Analele Societății imperiale tehnice ruse“ pe 1912). Petersburg, [tipolitogr. „Șreder“], 1912. 3, 208 pag., 3 cartogr. (Societatea imperială tehnică rusă. Secția XI industrial-economică). Înaintea titlului autor: A. O. Guška. — 251, 254, 255.
- Esop. Lăudărosul*. — 349.
- E. V. Activitatea președintelui Consiliului de Miniștri, secretarul de stat Piotr Arkadieviți Stolîpin*. În 3 părți. Partea I. 1909—1910. Editat de autor. Petersburg, 1911. XIV, 377 pag. — 281.
- Expunere de motive la proiectul de buget al statului pe anul 1913*. Partea I. În: Proiectul de buget pe anul 1913, însoțit de expunerea de motive a ministrului de finanțe. Petersburg, tip. „Kirșbaum“, 1912, pag. 1—140. — 26, 27, 132, 135—136.
- Expunere de motive a ministrului finanțelor la proiectul de buget al statului pe anul 1913*. Partea a II-a. — În: Proiectul de buget pe anul 1913, însoțit de expunerea de motive a ministrului de finanțe. Petersburg, tip. „Kirșbaum“, 1913, pag. I—VII, 1—246. Semnat: V. Kokovțov. — 20, 21, 282, 283, 286, 287, 291—292.
- Extracția de cărbune în unele țări și bilanțul mondial*. — În: Anuarul ziarului „Reci“ pe anul 1912. Petersburg, f.a., pag. 673. (Supliment gratuit la ziarul „Reci“). — 36.
- Extracția de petrol*. Ibid., pag. 681. — 34, 35, 36.
- F. D.* — *vezi* Dan, F. I.
- Formele mișcării naționale în statele actuale*. Austro-Ungaria. Rusia. Germania. Sub redacția lui A. I. Kasteleanski. Petersburg. „Obščestvennaia Polza“, 1910. XIII, 821 pag. — 130, 239, 477.

- Freibank-urile* — „Russkoe Slovo“, Moscova, 1913, nr. 128, 5 (18) iunie, pag. 6—7, la rubrica : Moscova. Semnat : Vl. B. — ii. — 311—313.
- G. R. — *vezi* Levițki, V.
- Greva*. — „Russkoe Slovo“, Moscova, 1913, nr. 151, 2 (15) iulie, pag. 4, la rubrica : Petersburg. (Prin telefon de la corespondenții noștri). — 355.
- Greva*. — „Russkoe Slovo“, Moscova, 1913, nr. 152, 3 (16) iulie, pag. 4, la rubrica : Petersburg. (Prin telefon de la corespondenții noștri). — 355, 356.
- Grevele*. — „Novoe Vreamea“, Petersburg, 1913, nr. 13 399, 2 (15) iulie, pag. 5, la rubrica : Cronică. — 355.
- Grevele*. — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 177 (2 489), 2 (15) iulie, pag. 3. — 355.
- Grevele*. — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 178 (2 490), 3 (16) iulie, pag. 3. — 355.
- Grevele*. — „Sovremennoe Slovo“, Petersburg, 1913, nr. 1 967, 2 iulie, pag. 3. — 355.
- Grot, N. I. Idealurile morale ale epocii noastre*. Friedrich Nietzsche și Lev Tolstoi. Extras din revista „Probleme de filozofie și psihologie“. Ediția a 3-a, Moscova, tipolitogr. „Kușnerev“, 1894, 28 pag. — 371.
- Gucikov, A. I. Răspuns prințului E. N. Trubeșkoi*. — „Russkie Vedomosti“, Moscova, 1906, nr. 224, 10 septembrie, pag. 2. — 59.
- Gușka, A. O.* — *vezi* Ermanski, O. A.
- Hijneakov, V. M. Culegere de hotărâri ale adunării zemstvei guberniale Cernigov în sesiunile XXXVI—XLVI din anii 1900—1909*. Vol. I—II. Alcătuită de V. M. Hijneakov din însărcinarea administrației zemstvei guberniale. Cernigov, tip. zemstvei guberniale, 1912. 2 vol. — 346.
- *Din istoricul unei zemstve*. — „Russkoe Bogatstvo“, Petersburg, 1913, nr. 3, pag. 316—343. — 346—347.
- [*Ikov, V. K.*] *Revista revistelor*. — „Vozrojdienie“, Moscova, 1910, nr. 5, 30 martie, col. 47—52; nr. 6, 14 aprilie, col. 71—78. Semnat : V. Mirov. — 80.
- Ilin* — *vezi* Lenin, V. I.
- Impozitul pe venit în Statele Unite*. — „Novii Ekonomist“, Petersburg, 1913, nr. 21, 25 mai, pag. 17. — 257, 258—259.

- Indicele de prețuri ale mărfurilor.* (Index number). — „Industrie și comerț“, Petersburg, 1913, nr. 9 (129), 1 mai, pag. 421, la rubrica : Statistica comercială-industrială. — 191.
- „*Industrie și comerț*“, Petersburg. — 97.
- 1913, nr. 3 (123), 1 februarie, pag. 110—114. — 97—98.
- 1913, nr. 8 (128), 15 aprilie, pag. 389—390. — 373.
- 1913, nr. 9 (129), 1 mai, pag. 403—406, 419, 421. — 191, 192—193, 197—199.
- 1913, nr. 14 (134), 15 iulie, pag. 57—59, 69—72. — 383—385, 403—405.
- „*Iskra*“ (veche, leninistă), [Leipzig — München — Londra — Geneva]. — 189, 471.
- Izgoev, A. S.* „*Boicotul în Polonia prusiană.* — „*Russkaia Misl*“, Moscova — Petersburg, 1913, cartea a III-a, pag. 5—10, la rubrica : Politică, viață socială și economie. Sub titlul comun : Din Rusia și din străinătate. Note și extrase. — 117.
- *Noul.* Articolul întâi. Clasa muncitoare și social-democrația. — „*Russkaia Misl*“, Moscova — Petersburg, 1913, cartea a VI-a, pag. 106—126. — 342—345.
- In atenția tovarășilor muncitori.* — „*Luci*“, Petersburg, 1913, nr. 106 (192), 10 mai, pag. 1. Semnat : Muncitorul Gherman. — 181—183.
- Indreptar pe anul 1912.* (Completare la „*Îndreptarul*“ pe anul 1910). Ediția a 4-a, Petersburg, Imprimeriile statului, 1912. VI, 249 pag. (Duma de stat. Legislatura a III-a — sesiunea a V-a). — 138.
- In Duma de stat.* Dezbaterile la buget : Sesiunea I, ședința 44. — „*Reci*“, Petersburg, 1913, nr. 129 (2 441), 14 (27) mai, pag. 4—5. Semnat : L. Nemanov. — 184—186.
- In Duma de stat.* Dezbaterile asupra bugetului Ministerului Afacerilor Interne. Sesiunea I, ședința 49. — „*Reci*“, Petersburg, 1913, nr. 136 (2 448), 21 mai (3 iunie), pag. 3—4. Semnat : L. Nemanov. — 231—233, 271.
- In Duma de stat.* Sesiunea I, ședința 31. — „*Reci*“, Petersburg, 1913, nr. 80 (2 392), 23 martie (5 aprilie), pag. 5—6. — 33—36.
- In Duma de stat.* Sesiunea I, ședința 32. — „*Reci*“, Petersburg, 1913, nr. 85 (2 397), 28 martie (10 aprilie), pag. 4—5. — 59.
- In Duma de stat.* Sesiunea I, ședința 34. — „*Reci*“, Petersburg, 1913, nr. 91 (2 403), 3 (16) aprilie, pag. 5. — 63.

- In Duma de stat.* Sesiunea I, ședința 52. — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 137 (2 449), 22 mai (4 iunie), pag. 3—4. Semnat : Jak. Liv. — 231—233, 234—236, 242.
- In Duma de stat.* Sesiunea I, ședința 57. — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 143 (2 455), 28 mai (10 iunie), pag. 4—5. Semnat : L. Ne-manov. — 264—266.
- In Duma de stat.* Sesiunea I, ședințele 64 și 65. — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 151 (2 463), 6 (19) iunie, pag. 3—5. Semnat : L. Ne-manov și Jak. Liv. — 330—332.
- In loc de o revistă a presei.* — „Novaia Raboceaia Gazeta“, Petersburg, 1913, nr. 6, 14 august, pag. 2. — 443—444.
- Imprumutul de reorganizare din 1913 cu dobânda de 5% contractat de China în valută aur.* — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 122 (2 434), 7 (20) mai, pag. 1. — 177.
- Intii Mai.* [Manifest. Petersburg, aprilie 1913]. 2 pag. (P.M.S.D.R.). Semnat : Comitetul Central al P.M.S.D.R. — 325.
- Intii Mai.* Muncitori și muncitoare din Rusia ! [Manifest, Viena, aprilie 1913]. 2 pag. (P.M.S.D.R.). Semnat : Comitetul de organizare al P.M.S.D.R. — 325.
- 1 Mai.* — „Russkoe Slovo“, Moscova, 1913, nr. 101, 3 (16) mai, pag. 6, la rubrica : Petersburg. (Prin telefon de la corespondenții noștri). — 315.
- „*Jivaia Jizn*“, Petersburg. — 375, 376, 443.
— 1913, nr. 1, 11 iulie, pag. 1—2. — 375—377.
— 1913, nr. 8, 19 iulie, pag. 2—3. — 81.
- [*Jordania, N. N.*] Încă o dată despre „ilegalitate“. — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 95 (181), 26 aprilie, pag. 2. Semnat : An. — 81, 216, 219, 327.
- Karpov, P. Consfăturile muncitorești.* — „Novaia Raboceaia Gazeta“, Petersburg, 1914, nr. 5 (123), 7 ianuarie, pag. 1. — 81.
- Kaufman, A. A. Ce ne arată statistica colonizărilor.* — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 117 (2 429), 1 (14) mai, pag. 1—2. — 163.
- Kautsky, K. Naționalism și internaționalism.* — „Naucinaia Misl“, Riga, 1908, nr. 1, pag. 3—42. — 222, 223, 338.
- Kiev, 1 august.* [Editorial]. — „Kievskaja Misl“, 1913, nr. 210, 1 august, pag. 1. — 394—396, 438.

- „*Kievskaja Misl*“, 1913, nr. 111, 23 aprilie, pag. 2. — 156.
 — 1913, nr. 113, 25 aprilie, pag. 1. — 118—119.
 — 1913, nr. 120, 2 mai, pag. 4. — 315.
 — 1913, nr. 121, 3 mai, pag. 2. — 168—169.
 — 1913, nr. 210, 1 august, pag. 1. — 394—396, 438.
 — 1913, nr. 242, 2 septembrie, pag. 2. — 464—465.
- [*Kolšov, D.*] *Cu cine sîntem noi.* — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 108 (194), 12 mai, pag. 1. Semnat : L. S. — 90—94.
 — *Masele muncitorești și mișcarea ilegală.* — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 15 (101), 19 ianuarie, pag. 1. — 23, 81, 219, 320.
- *— *Răsfoind revistele.* — „Nașa Zarea“, Petersburg, 1913, nr. 3, pag. 44—52. Semnat : L. Sedov. — 81, 219.
- Komarov, A. I. Adevărul în problema colonizărilor.* Petersburg, tip. „Alțuler“, 1913. 139 pag. — 110—115, 284—286.
- Konovalov, I. Imaginea satului de astăzi.* Agenda agitatorului. Ediție postumă cu un portret al autorului și cu o prefață a lui Vl. Kranihfeld. Petersburg, Editura scriitorilor, 1913. XVIII, 398 pag. — 287, 289.
- Kosovski, V. V. Conflictul germano-ceh în mișcarea muncitorească din Austria.* — „Nașa Zarea“, Petersburg, 1912, nr. 7—8, pag. 26—37 ; nr. 9—10, pag. 18—31. — 130, 240, 340.
 — *În Austria și la noi.* — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 72 (158), 27 martie, pag. 1. — 89.
 — „*Separatismul meu*“. (Scrisoare către redacție). — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 119 (205), 25 mai, pag. 1. — 239—241.
- Kozminih-Lanin, I. M. Industria din gubernia Moscova pe o perioadă de nouă ani (de la 1 ianuarie 1901 la 1 ianuarie 1910).* Editura Societății pentru sprijinirea și dezvoltarea industriei manufacturiere. Moscova, f.a. VII, 67 pag. Foaia de titlu și prefața în limbile rusă și germană. — 458—463.
- Krîlov, I. A. Lebăda, Știuca și Racul.* — 169.
 — *Muzicanții.* — 55.
 — *Oglînda și maimuța.* — 34.
- L. M. — vezi Martov, L.
 L. S. — vezi Kolšov, D.

Legea cu privire la răscumpărarea vetrelor de către țăranii eliberați din iobăgie și la sprijinul acordat de guvern pentru dobândirea în proprietatea acestora a unor terenuri agricole. 19 februarie 1861. — În : *Legea cu privire la țăranii eliberați din iobăgie.* Petersburg, 1861, pag. 1—32. — 435.

[*Legi cu privire la asigurarea muncitorilor.* 23 iunie 1912]. — „Colecția de hotărâri și dispoziții ale guvernului, publicată sub îngrijirea Senatului ocîrmuitor“, Petersburg, 1912, Secț. I, nr. 141, 11 iulie, art. 1 227—1 230, pag. 2 615—2 666. — 61, 447. .

Lenin, V. I. A dovedit sau nu „Pravda“ separatismul bundiștilor? — „Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 127 (331), 5 iunie, pag. 2. Semnat : V. I. — 477.

— *Avîntul revoluționar, grevele și sarcinile partidului.* [Rezoluție adoptată la Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid]. — În : [Lenin, V. I.] Comunicatul și rezoluțiile Consfătuirii Comitetului Central al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid. Februarie 1913. Editura C.C. al P.M.S.D.R. [Paris, prima jumătate a lunii februarie 1913], pag. 9—11 (P.M.S.D.R.). — 319—320.

— *Bilanțul unei activități de o jumătate de an.* III. — „Pravda“, Petersburg, 1912, nr. 80, 1 august, pag. 1. Semnat : Statistician. — 101, 106.

*— *Burgezia rusă și reformismul rus.* — „Severnaia Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 21, 27 august, pag. 1. Semnat : V. Ilin. — 450.

— *Cu privire la absența delegaților din partea centrelor naționale la conferința generală de partid.* [Rezoluție adoptată la Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — În : Conferința generală a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia din 1912. Editura C.C. Paris, tip. coop. „Ideal“, 1912, pag. 15—16. (P.M.S.D.R.). — 340.

— *Cu privire la atitudinea față de lichidatorism și la unitate.* [Rezoluție adoptată la Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid]. — În : [Lenin, V. I.] Comunicatul și rezoluțiile Consfătuirii Comitetului Central al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid. Februarie 1913. Editura C.C. al P.M.S.D.R. [Paris, prima jumătate a lunii februarie 1913], pag. 18—21 (P.M.S.D.R.). — 218, 219, 444.

*— *Cu privire la lichidatorism și la grupul lichidatorilor.* [Rezoluție adoptată la Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — În : Conferința generală a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia din 1912. Editura C.C. Paris, tip. coop. „Ideal“, 1912, pag. 28—29. (P.M.S.D.R.). — 444.

- *Cu privire la momentul actual și la sarcinile partidului.* [Rezoluție adoptată la Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]. — În: Conferința generală a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia din 1912. Editura C.C. Paris, tip. coop. „Ideal”, 1912, pag. 17—18 (P.M.S.D.R.). — 217.
- *Cum distruge V. Zasluci lichidatorismul.* — „Prosveșcenie”, Petersburg, 1913, nr. 9, pag. 46—61. Semnat: V. Ilin; V. I. — 81.
- *Despre noua fracțiune a împăciunitorștilor sau a virtuoșilor.* — „Soțial-Demokrat”, [Paris], 1911, nr. 24, 18 (31) octombrie, pag. 2—7. Semnat: N. Lenin. — 296—297.
- *În atenția cititorilor ziarelor „Luci” și „Pravda”.* — „Pravda”, Petersburg, 1913, nr. 102 (306), 5 mai, pag. 1. Semnat: Un cititor al ziarelor „Luci” și „Pravda”. — 181—183.
- *Insemnările unui publicist. II. „Criza unificării” în partidul nostru.* — „Diskussionnîi Listok”, [Paris], 1910, nr. 2, 25 mai (7 iunie), pag. 4—14. Semnat: N. Lenin. Ziarul poartă data: 24/7 iunie. — 296, 326.
- *Liberalii în rolul de apărători ai Dumei a IV-a.* — „Pravda”, Petersburg, 1913, nr. 128 (332), 6 iunie, pag. 1. — 330.
- *Munca copiilor în gospodăria țărănească.* — „Pravda”, Petersburg, 1913, nr. 133 (337), 12 iunie, pag. 1. Semnătura: V. I. — 301.
- *Muncitorii și „Pravda”.* — „Pravda”, Petersburg, 1912, nr. 103, 29 august, pag. 1. Semnat: St. — 101.
- *Neputință și dezorientare. (Notă).* — „Pravda”, Petersburg, 1913, nr. 115 (319), 21 mai, pag. 1. Semnat: V. Ilin. — 296.
- *„Nodul problemei”.* — „Pravda”, Petersburg, 1913, nr. 56 (260), 8 martie, pag. 1. Semnat: V. I. — 14.
- *Note false.* — „Pravda”, Petersburg, 1913, nr. 55 (259), 7 martie, pag. 1. Semnat: V. I. — 12—13.
- * — *O anchetă cu privire la organizațiile marelui capital.* — „Prosveșcenie”, Petersburg, 1912, nr. 5—7, aprilie — iunie, pag. 69—80. Semnat: V. Ilin. — 251, 253, 254, 255.
- *Probleme litigioase. Articolul întâi.* — „Pravda”, Petersburg, 1913, nr. 85 (289), 12 aprilie, pag. 1—2. Semnat: I. — 76, 82, 83, 120, 121, 122, 181.
- *Probleme litigioase. Articolul al doilea.* — „Pravda”, Petersburg, 1913, nr. 95 (299), 26 aprilie, pag. 2. Semnat: I. — 79, 82—83, 120, 121, 122, 181, 261.

- *Probleme litigioase*. Articolul al treilea. — „Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 110 (314), 15 mai, pag. 2. Semnat : I. — 79, 82—83.
- *Probleme litigioase*. Articolul al patrulea. — „Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 122 (326), 29 mai, pag. 2. Semnat : V. I. — 82, 86.
- *Probleme litigioase*. Articolul al cincilea. — „Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 124 (328), 31 mai, pag. 1. Semnat : I. — 86.
- *Probleme litigioase*. Articolul al șaselea. — „Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 126 (330), 2 iunie, pag. 1. Semnat : V. I. — 90.
- *Rezoluția cu privire la tactica fracțiunii social-democrate din Duma a III-a de stat*. — „Proletarii“, [Vîborg], 1907, nr. 20, 19 noiembrie, pag. 4, la rubrica : Din partid. Sub titlul comun : Rezoluțiile Conferinței a III-a generale. Pe ziă ca loc de apariție figurează Moscova. — 242.
- *Rezoluțiile [adoptate la Consfătuirea de la Cracovia a C.C. al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid]*. — În : [Lenin, V. I.] Comunicatul și rezoluțiile Consfătuirii Comitetului Central al P.M.S.D.R. cu unii activiști de partid. Februarie 1913. Editura C.C. al P.M.S.D.R. [Paris, prima jumătate a lunii februarie 1913], pag. 9—23 (P.M.S.D.R.). — 190.
- *Semnificația problemei colonizărilor*. — „Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 96 (300), 27 aprilie, pag. 2. Semnat : V. I. — 163.
- *Separarea liberalismului de democrație*. — „Severnaia Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 9, 11 august, pag. 1. Semnat : V. I. — 438.
- *Separatiștii din Rusia și separatiștii din Austria*. — „Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 104 (308), 8 mai, pag. 2. — 239—241, 477.
- *Teze în legătură cu problema națională*. Iunie 1913¹. — 476, 477, 478.
- *Trei izvoare și trei părți constitutive ale marxismului*. — „Prosvetzenie“, Petersburg, 1913, nr. 3, pag. 28—31. Semnat : V. I. — 475.
- [Levișki, V.] *Metalurgiști, luați seama!* — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 92 (178), 23 aprilie, pag. 1. Semnat : G. Rakitin. — 326.
- *Tactica consecventă a „unității”*. — „Novaia Raboceaia Gazeta“, Petersburg, 1913, nr. 9, 18 august, pag. 1. Semnat : G. R. — 441—445.
- Limba rusă*. [Editorial]. — „Russkoe Slovo“, Moscova, 1913, nr. 198, 28 august (10 septembrie), pag. 2. — 453—454.

¹ Publicat pentru prima oară în „Culegeri din Lenin“, vol. III, 1925, pag. 460—468.

- Lipin, F. I. Deputații muncitori și problema națională.* — „Zeit“, Petersburg, 1913, nr. 9, 21 februarie (6 martie), pag. 1. În limba evreiască. — 24.
- Litovțev, S.* — *vezi* Poleakov, S. L.
- „*Luci*“, Petersburg. — 8, 22—23, 71, 72, 75, 79, 80—82, 83, 89, 90, 91, 93, 94, 105, 106, 107, 120—121, 122, 125, 126, 170, 172, 181—183, 216, 218, 219, 220, 238, 324, 326, 327.
- 1912, nr. 1, 16 septembrie, pag. 1. — 219—220.
- 1912, nr. 53, 17 noiembrie, pag. 1. — 316, 326, 420.
- 1912, nr. 65, 2 decembrie, pag. 1. — 317.
- 1913, nr. 15 (101), 19 ianuarie, pag. 1. — 23, 24, 80—81, 219, 321.
- *— 1913, nr. 43 (129), 21 februarie, pag. 1. — 22—23, 24.
- 1913, nr. 57 (143), 9 martie, pag. 1. — 79, 105—106.
- 1913, nr. 72 (158), 27 martie, pag. 1. — 90.
- 1913, nr. 84 (170), 11 aprilie, pag. 2. — 237—238.
- 1913, nr. 92 (178), 23 aprilie, pag. 1, 2. — 125—126, 326.
- 1913, nr. 93 (179), 24 aprilie, pag. 2; nr. 94 (180), 25 aprilie, pag. 2. — 121—122, 181—183.
- 1913, nr. 95 (181), 26 aprilie, pag. 1, 2. — 80, 88, 156, 216, 219, 321, 326—327.
- 1913, nr. 102 (188), 5 mai, pag. 1. — 170, 171, 172.
- 1913, nr. 103 (189), 7 mai, pag. 1. — 170—172.
- 1913, nr. 106 (192), 10 mai, pag. 1. — 181—183.
- 1913, nr. 108 (194), 12 mai, pag. 1. — 89—94.
- 1913, nr. 109 (195), 14 mai, pag. 2. — 85, 189—190.
- 1913, nr. 119 (205), 25 mai, pag. 1. — 239—241.
- 1913, nr. 122 (208), 29 mai, pag. 1. — 264, 265.
- 1913, nr. 125 (211), 1 iunie, pag. 2. — 296—297.
- 1913, nr. 149 (235), 2 iulie, pag. 1. — 356.
- Lunacearski, A. V. O explicație necesară.* [Foaie volantă. Paris, iunie 1913]. 1 pag. — 262.
- Manifest.* 17 (30) octombrie 1905. — „Buletinul oficial“. Petersburg, 1905, nr. 222, 18 (31) octombrie, pag. 1. — 423.
- Manifestul Partidului social-democrat din Rusia.* [Manifest]. F. I., tip. partidului, [1898], 2 pag. — 339.

- Martov, L. Lupta pentru unitate.* Articolul I. — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 125 (211), 1 iunie, pag. 2. — 296—297.
- *Pe o veche temă.* — „Jivaia Jizn“, Petersburg, 1913, nr. 1, 11 iulie, pag. 1—2. Semnat : L. M. — 375—377.
- *Rezultatele greveii din Belgia.* — „Kievskaja Misl“, 1913, nr. 111, 23 aprilie, pag. 2. Semnat : A. Egorov. — 155—156.
- Marx, K. Contribuții la critica filozofiei hegeliene a dreptului.* Introducere. Sfârșitul anului 1843 — ianuarie 1844. — 32.
- *Capitalul.* Critica economiei politice. Vol. I—III. 1867—1894. — 45—46.
- *Scrisoare către L. Kugelmann.* 5 decembrie 1868. — În : Marx, K. Scrisori către L. Kugelmann. Cu o prefață a redacției ziarului „Neue Zeit“. Trad. din lb. germană de M. Ilina, redactată și prefațată de N. Lenin. Petersburg, [„Novaia Duma“], 1907, pag. 48—50. — 123, 125.
- *Teorii asupra plusvalorii (vol. al IV-lea al „Capitalului“).* Ianuarie 1862 — iulie 1863. — 442.
- Marx, K. și Engels, F. Manifestul Partidului Comunist.* Decembrie 1847 — ianuarie 1848. — 42, 253, 275.
- Medem, V. D. Mișcarea națională și partidele socialiste naționale din Rusia.* — În : Formele mișcării naționale în statele de astăzi. Austro-Ungaria. Rusia. Germania. Sub redacția lui A. I. Kasteleanski. Petersburg, „Obščestvennaia Polza“, 1910, pag. 747—798. — 130, 240, 478.
- Menșikov, M. O. Apărați-vă !* — „Novoe Vreeme“, Petersburg, 1913, nr. 13 332, 25 aprilie (8 mai), pag. 4. — 148—150.
- Mertalov, G. Dezvoltarea automobilismului în Germania.* — „Industrie și comerț“, Petersburg, 1913, nr. 8 (128), 15 aprilie, pag. 389—390, la rubrica : Din practica industrială și comercială. — 373.
- Miliukov, P. N. Ce spun preceptele istoriei.* — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 51 (2 363), 21 februarie (6 martie), pag. 4—5. — 16—17.
- Moghileanski, M. M. Congresul studenților din Ucraina.* — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 174 (2 486), 29 iunie (12 iulie), pag. 2—3. — 358—359.
- Moscova, 22 mai.* [Editorial]. — „Russkie Vedomosti“, Moscova, 1913, nr. 117, 22 mai, pag. 1—2. — 234.
- „*Nașa Zarea*“, Petersburg. — 75, 81—82, 83, 216, 219, 296.
- 1910, nr. 2, pag. 50—62. — 79—80.
- 1912, nr. 1—2, pag. 47—59 ; nr. 3, pag. 21—31. — 251, 254.

- 1912, nr. 6, pag. 8—20. — 80.
- 1912, nr. 7—8, pag. 26—37, 53—61. — 130, 240, 251—253, 254—256, 340.
- 1912, nr. 9—10, pag. 18—31. — 130, 240, 340.
- *— 1913, nr. 3, pag. 44—52. — 81, 219.
- „*Naș Puti*”, Moscova. — 102, 103—104, 106, 220.
- „*Naucinaia Misl*”, Riga, 1908, nr. 1, pag. 3—42. — 223, 338.
- Naumov, G. Congresul minier.* — „*Kievskaiia Misl*”, 1913, nr. 113, 25 aprilie, pag. 1. — 118—119.
- Nekrasov, N. A. Cîntec de leagăn.* (Imitație după Lermontov). — 17.
- „*Nevskaia Zvezda*”, Petersburg, 1912, nr. 6, 22 mai, pag. 2. — 140.
- „*Nevskii Golos*”, Petersburg. — 81.
- 1912, nr. 6, 5 iulie, pag. 2—3. — 80.
- [*Nota redacției la articolul lui S. I. Semkovski „Filozoful-muncitor Joseph Dietzgen”*]. — „*Luci*”, Petersburg, 1913, nr. 92 (178), 23 aprilie, pag. 2. — 125—126.
- Noul an.* [Editorial]. — „*Novaia Raboceaia Gazeta*”, Petersburg, 1914, nr. 1 (119), 1 ianuarie, pag. 1. — 81.
- „*Novaia Raboceaia Gazeta*”, Petersburg. — 81, 441, 443.
- 1913, nr. 2, 9 august, pag. 2. — 441.
- 1913, nr. 6, 14 august, pag. 2. — 441, 442, 443—444.
- 1913, nr. 8, 17 august, pag. 2. — 441.
- 1913, nr. 9, 18 august, pag. 1, 2—3. — 441—443.
- 1913, nr. 10, 20 august, pag. 2. — 441.
- 1913, nr. 13, 23 august, pag. 1. — 439—440.
- 1913, nr. 21, 1 septembrie, pag. 2. — 443.
- 1914, nr. 1 (119), 1 ianuarie, pag. 1. — 81.
- 1914, nr. 5 (123), 7 ianuarie, pag. 1. — 81.
- „*Novaia Rusi*”, Petersburg. — 110—111.
- „*Novii Ekonomist*”, Petersburg, 1913, nr. 21, 25 mai, pag. 17. — 257, 258—259.
- „*Novoe Vremea*”. — Petersburg, — 122, 148.
- 1913, nr. 13 221, 1 (14) ianuarie, pag. 2—3. — 26—28.

- 1913, nr. 13 332, 25 aprilie (8 mai), pag. 4. — 149.
- 1913, nr. 13 343, 6 (19) mai, pag. 5. — 179—180.
- *— 1913, nr. 13 350, 13 (26) mai, pag. 6. — 185.
- 1913, nr. 13 399, 2 (15) iulie, pag. 5. — 355.
- 1913, nr. 13 425, 28 iulie (10 august), pag. 2—3. — 394.
- Obolenski, V. A. Aspecte din viața Rusiei butorelor.* Vechiul și noul în viața satului din județul Nikolaevsk, gubernia Samara. — „Russkaia Mîsl“, Moscova-Petersburg, 1913, cartea I, pag. 68—84; cartea II, pag. 32—50. — 291.
- O explicație necesară. — „Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 108 (312), 12 mai, pag. 1. — 190.
- Oficiosul francez despre Cavalla.* — „Novoe Vremea“, Petersburg, 1913, nr. 13 425, 28 iulie (10 august), pag. 2—3. Sub titlul comun: Petersburg, 27 iulie. — 371.
- „Osvobojdenie“, Stuttgart-Paris. — 84.
- Paris, 1905, nr. 72, 21 (8) iunie, pag. 353—355. — 58—59.
- Panteleev, L. F. În memoria iubitului nostru prieten V. M. Sobolevski.* — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 134 (2 446), 19 mai (1 iunie), pag. 2. — 205—206.
- Pentru libertatea presei.* [Editorial]. — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 103 (189), 7 mai, pag. 1. — 170—172.
- Peșonov, A. V. Pe teme actuale.* Platforma noastră (profilul și dimensiunile ei). — „Russkoe Bogatstvo“, Petersburg, 1906, [nr. 8], pag. 178—206. — 61, 85, 88.
- Petersburg, 16 martie.* [Editorial]. — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 73 (2 385), 16 (29) martie, pag. 1. — 40.
- Petersburg, 22 mai.* [Editorial]. — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 137 (2 449), 22 mai (4 iunie), pag. 1. — 231, 232—233.
- Petersburg, 24 mai.* [Editorial]. — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 139 (2 451), 24 mai (6 iunie), pag. 1. — 234, 242—244, 330.
- Petersburg, 27 iunie.* [Editorial]. — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 172 (2 484), 27 iunie (10 iulie), pag. 1. — 349.
- Petersburg, 6 iulie.* [Editorial]. — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 181 (2 493), 6 (19) iulie, pag. 1. — 376.
- Petersburg, 26 iulie.* [Editorial]. — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 201 (2 513), 26 iulie (8 august), pag. 1. — 394.

- Petersburg*, 28 iulie. [Editorial]. — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 203 (2 515), 28 iulie (10 august), pag. 1. — 394.
- Petersburg*, 15 august. [Editorial]. — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 221 (2 533), 15 (28) august, pag. 1. — 436.
- Petersburg*, 16 august. [Editorial]. — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 222 (2 534), 16 (29) august, pag. 1. — 436.
- Petersburg*. Uzina „Putilov“. — „Novaia Raboceaia Gazeta“, Petersburg, 1913, nr. 10, 20 august, pag. 2, la rubrica : Muncitorii despre presa muncitorească. — 441.
- Plehanov*, G. V. Către tovarășii care participă la conferința convocată de C.O. — „Za Partiiu“, [Paris], 1912, nr. 2, 26 septembrie (9 octombrie), pag. 4. — 220.
- Frații care se dușmănesc între ei. — „Dnevnik Soțial-Demokrata“, Geneva, 1905, nr. 2, august, pag. 37—49. — 237—238.
- Încă o conferință scizionistă. — „Za Partiiu“, [Paris], 1912, nr. 3, 15 (2) octombrie, pag. 1—3. — 220.
- *Joseph Dietzgen*. — „Sovremennii Mir“, Petersburg, 1907, nr. 7—8, august, pag. 59—75. — 125.
- [*Poleakov*, S. L.] *Agenda parlamentară*. 27 februarie. — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 57 (2 369), 28 februarie (13 martie), pag. 2. Semnat : S. Litovțev. — 12, 15.
- Potresov*, A. N. *Acuz pe Plehanov*. — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 84 (170), 11 aprilie, pag. 2. Semnat : A. Potresov-Starover. — 237—238.
- *Schițe critice*. În care se arată de ce au ajuns să capete preponderență niște fleacuri. — „Nașa Zarea“, Petersburg, 1910, nr. 2, pag. 50—62. — 79—80.
- „*Pravda*“, Petersburg. — 7, 22, 71, 72, 77, 86, 92—93, 94, 101—104, 105, 106, 107, 120—122, 181, 182, 190, 220, 239, 240, 261, 324, 326, 345.
- 1912, nr. 80, 1 august, pag. 1. — 101, 106.
- 1912, nr. 103, 29 august, pag. 1. — 101.
- 1912, nr. 188, 8 decembrie, pag. 2—3. — 24.
- 1913, nr. 44 (248), 22 februarie, pag. 3. — 23.
- 1913, nr. 55 (259), 7 martie, pag. 1. — 13.
- *— 1913, nr. 56 (260), 8 martie, pag. 1. — 15.
- 1913, nr. 59 (263), 12 martie, pag. 1. — 106.
- 1913, nr. 85 (289), 12 aprilie, pag. 1—2. — 76, 82, 120, 121, 122, 181.

- 1913, nr. 95 (299), 26 aprilie, pag. 2. — 79, 82, 120, 121, 122, 181, 261.
- 1913, nr. 96 (300), 27 aprilie, pag. 2. — 163.
- 1913, nr. 99 (303), 1 mai, pag. 1—2. — 245.
- 1913, nr. 102 (306), 5 mai, pag. 1. — 181—183.
- 1913, nr. 104 (308), 8 mai, pag. 2. — 239—241.
- 1913, nr. 108 (312), 12 mai, pag. 1. — 190.
- 1913, nr. 110 (314), 15 mai, pag. 2. — 79, 82.
- 1913, nr. 115 (319), 21 mai, pag. 1. — 297.
- 1913, nr. 116 (320), 22 mai, pag. 3. — 358.
- 1913, nr. 120 (324), 26 mai, pag. 2—3. — 261—263.
- 1913, nr. 122 (326), 29 mai, pag. 2. — 82, 86.
- 1913, nr. 124 (328), 31 mai, pag. 1. — 86.
- 1913, nr. 126 (330), 2 iunie, pag. 1. — 90.
- 1913, nr. 127 (331), 5 iunie, pag. 2. — 306, 477.
- 1913, nr. 128 (332), 6 iunie, pag. 1. — 330.
- 1913, nr. 133 (337), 12 iunie, pag. 1. — 301.
- „Pravo“, Petersburg, 1913, nr. 33, 18 august, col. 1912—1924.
— 426—429.
- Program agrar, [adoptat la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.].* — În: Hotărârile și rezoluțiile Congresului de unificare al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. [Petersburg], tip. C.C., [1906], pag. 1. (P.M.S.D.R.). — 74.
- Programul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, adoptat la Congresul al II-lea al partidului.* — În: Congresul al II-lea ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Textul integral al proceselor verbale. Editat de C.C. Geneva, tip. partidului, [1904], pag. 1—6. (P.M.S.D.R.). — 5—6, 7, 24, 221, 222, 333, 444.
- Proiect de lege cu privire la întruniri.* — În: Duma a IV-a de stat. Frațiunea libertății poporului în perioada 15 noiembrie 1912 — 25 iunie 1913. Partea a III-a. Proiectele de legi prezentate de fracțiune în cursul sesiunii I. Petersburg, 1913, pag. 43—44. — 37—38.
- [Proiectul condițiilor de unificare a Bundului cu P.M.S.D.R., adoptat la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.].* — În: Procesele-verbale ale Congresului de unificare al P.M.S.D.R., care a avut loc la Stockholm în 1906. Moscova, tip. „Ivanov“, 1907, pag. 362—363. — 129, 340, 341.

[Proiectul condițiilor de unificare a P.M.S.D.L. cu P.M.S.D.R., adoptat la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R.] — Ibid., pag. 353—354. — 340.

Proiectul bugetului de stat pe 1913 însoțit de expunerea de motive a ministrului de finanțe. Petersburg, tip. „Kirșbaum“, 1912. 945 pag. — 20, 21, 26, 27, 132, 135—136, 281—282, 283, 287, 290—292.

„Proletarii“, [Vîborg], 1907, nr. 20, 19 noiembrie, pag. 4. Pe ziar ca loc de editare figurează Moscova. — 242.

„Prosvetșenie“, Petersburg. — 262, 345.

*— 1912, nr. 5—7, aprilie-iunie, pag. 69—80. — 251—256.

— 1913, nr. 2, pag. 20—21. — 140.

— 1913, nr. 3, pag. 28—31, 50—62; nr. 4, pag. 22—41; nr. 5, pag. 25—36. — 475—477.

— 1913, nr. 9, pag. 46—61. — 81.

*P—v, I. Se îmbunătățește starea țărănimii sau se înrăutățește? — „Industrie și comerț“, Petersburg, 1913, nr. 100, 2 (15) mai, pag. 1, la rubrica: Problema agrară. — 173—175.

Rakitin, G. — vezi Levițki, V.

Răspunsul celor șase deputați muncitori. — „Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 44 (248), 22 februarie, pag. 3, la rubrica: Mișcarea muncitorească. Semnat: A. E. Badaev, R. V. Malinovski, M. K. Muranov, G. I. Petrovski, F. N. Samoïlov, N. R. Șagov. — 23.

„Reci“, Petersburg. — 128, 359, 366, 375, 376, 394.

— 1912, nr. 104 (2 058), 17 (30) aprilie, pag. 4—5. — 138—142.

— 1913, nr. 51 (2 363), 21 februarie (6 martie), pag. 4—5. — 16—17.

— 1913, nr. 57 (2 369), 28 februarie (13 martie), pag. 2. — 12—15.

— 1913, nr. 70 (2 382), 13 (26) martie, pag. 4. — 31—32.

— 1913, nr. 73 (2 385), 16 (29) martie, pag. 1. — 40.

— 1913, nr. 80 (2 392), 23 martie (5 aprilie), pag. 5—6. — 33—36.

— 1913, nr. 85 (2 397), 28 martie (10 aprilie), pag. 4—5. — 59.

— 1913, nr. 91 (2 403), 3 (16) aprilie, pag. 5. — 63.

— 1913, nr. 117 (2 429), 1 (14) mai, pag. 1—2. — 163.

— 1913, nr. 122 (2 434), 7 (20) mai, pag. 1. — 177.

— 1913, nr. 129 (2 441), 14 (27) mai, pag. 4—5. — 185.

- 1913, nr. 134 (2 446), 19 mai (1 iunie), pag. 2. — 205—206.
- 1913, nr. 136 (2 448), 21 mai (3 iunie), pag. 3—4. — 231—233, 271.
- 1913, nr. 137 (2 449), 22 mai (4 iunie), pag. 1, 3—4. — 231—233, 234—236, 242.
- 1913, nr. 139 (2 451), 24 mai (6 iunie), pag. 1. — 234, 242—244, 330—332.
- 1913, nr. 143 (2 455), 28 mai (10 iunie), pag. 4—5. — 264—265, 266.
- 1913, nr. 151 (2 463), 6 (19) iunie, pag. 3—5. — 330—332.
- 1913, nr. 172 (2 484), 27 iunie (10 iulie), pag. 1. — 349.
- 1913, nr. 174 (2 486), 29 iunie (12 iulie), pag. 2—3. — 358—359.
- 1913, nr. 177 (2 489), 2 (15) iulie, pag. 3. — 355.
- 1913, nr. 178 (2 490), 3 (16) iulie, pag. 3. — 355.
- 1913, nr. 181 (2 493), 6 (19) iulie, pag. 1. — 377.
- 1913, nr. 201 (2 513), 26 iulie (8 august), pag. 1. — 394.
- 1913, nr. 203 (2 515), 28 iulie (10 august), pag. 1. — 394.
- 1913, nr. 221 (2 533), 15 (28) august, pag. 1. — 436.
- 1913, nr. 222 (2 534), 16 (29) august, pag. 1. — 436.
- 1913, nr. 234 (2 546), 28 august (10 septembrie), pag. 1. — 450—452.
- Referatul profesorului Kosinski.* Victoria gospodăriei bazate pe muncă. — „Kievskaja Mîsl“, 1913, nr. 242, 2 septembrie, pag. 2. Sub titlul comun : Congresul agricol. — 464, 465, 466.
- Regulamentul alegerilor pentru Duma de stat.* [6 (19) august, 1905]. — „Buletinul oficial“, Petersburg, 1905, nr. 169, 6 (19) august, pag. 2—4. — 58—59.
- Regulamentul alegerilor pentru Duma de stat.* [3 (16) iunie 1907]. — „Colecția de hotărâri și dispoziții ale guvernului, publicată sub îngrijirea Senatului ocîrmuitor“, Petersburg, 1907, cap. I, nr. 94, 3 iunie, art. 845, pag. 1 303—1 380. — 7, 59, 86, 160, 329.
- Reprezentanții presei despre noul proiect de lege.* — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 102 (188), 5 mai, pag. 1. — 170, 171, 172.
- Revendicările politice ale industriașilor.* — „Russkoe Slovo“, Moscova, 1913, nr. 190, 18 (31) august, pag. 6—7. — 423.
- *„*Revista industriei și comerțului*“, Petersburg, 1913, nr. 100, 2 (15) mai, pag. 1. — 173.

- Rezoluția adoptată de Conferința generală din decembrie 1908 a P.M.S.D.R. și confirmată de ultima conferință care a avut loc în 1912.* — În: Conferința generală a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia din 1912. Editat de C.C. Paris, tip. coop. „Ideal”, 1912, pag. 32—34. (P.M.S.D.R.). — 217.
- [Rezoluția adoptată la Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R. ca o completare la proiectul condițiilor de unificare a Bundului cu P.M.S.D.R.]* — În: Procesele-verbale ale Congresului de unificare al P.M.S.D.R., care a avut loc la Stockholm în 1906. Moscova, tip. „Ivanov”, 1907, pag. 392. — 129, 239, 340, 341.
- Rezoluția la rapoarte, [adoptată la Conferința a V-a (Conferința generală din 1908) a P.M.S.D.R.]* — În: Înștiințarea Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la conferința generală ordinară de partid. [Editat de C.C. al P.M.S.D.R. Paris, 1909], pag. 4. (P.M.S.D.R.). — 71, 72—76, 79, 81, 82, 219, 444, 450.
- [Rezoluțiile adoptate de Conferința a V-a a P.M.S.D.R. (Conferința generală din 1908)]* — În: Înștiințarea Comitetului Central al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia cu privire la conferința generală ordinară a partidului. [Editat de C.C. al P.M.S.D.R. Paris, 1909], pag. 4—7. (P.M.S.D.R.). — 190, 217.
- Rezoluțiile [adoptate la Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. din ianuarie 1912]* — În: Conferința generală a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia din 1912. Editat de C.C. Paris, tip. coop. „Ideal”, 1912, pag. 14—34. (P.M.S.D.R.). — 190.
- Rezoluțiile [adoptate la Conferința din august 1912 a lichidatorilor]* — În: Comunicat cu privire la conferința organizațiilor P.M.S.D.R. Edit. C.O., [Viena], septembrie 1912, pag. 23—44. (P.M.S.D.R.). — 89, 217, 219—220.
- Rezultatele impunerii fiscale a imobilelor urbane potrivit legii din 6 iunie 1910.* — „Industrie și comerț”, Petersburg, 1913, nr. 9 (129), 1 mai, pag. 403—406. Semnat: O. N. — ov. — 192—193.
- „Rossiia”, Petersburg. — 356, 439.
- 1913, nr. 2 236, 28 februarie (13 martie). Supliment gratuit la nr. 2 236 al ziarului „Rossiia”, pag. 723—754. — 12—13.
- 1913, nr. 2 336, 28 iunie (11 iulie), pag. 1; nr. 2 337, 29 iunie (12 iulie), pag. 1. — 378—380.
- Rubakin, N. A. Birocrația guvernantă de la noi în cifre.* (Din „Studii despre înalta societate”). — „Sîn Otecesva”, Petersburg, 1905, nr. 54, 20 aprilie (3 mai), pag. 2—3. — 275.

- „*Russkaia Misl*“, Moscova-Petersburg. — 116, 342.
 — 1913, vol. I, pag. 68—84; vol. II, pag. 32—50. — 291.
 — 1913, vol. III, pag. 5—10. — 117.
 — 1913, vol. VI, pag. 106—126. — 342—345.
 „*Russkaia Molva*“, Petersburg. — 170, 341.
 „*Russkie Vedomosti*“, Moscova. — 205, 206.
 — 1905, nr. 210, 5 august, pag. 3. — 206.
 — 1906, nr. 224, 10 septembrie, pag. 2. — 59.
 — 1913, nr. 117, 22 mai, pag. 1—2. — 234.
 „*Russkoe Bogatstvo*“, Petersburg, 1906, [nr. 8], pag. 178—206.
 — 61, 85.
 — 1913, nr. 3, pag. 316—343. — 346—347.
 „*Russkoe Slovo*“, Moscova, 1913, nr. 100, 1 (14) mai, pag. 2. — 160—162.
 — 1913, nr. 101, 3 (16) mai, pag. 6. — 315.
 — 1913, nr. 127, 4 (17) iunie, pag. 4—5. — 272—273.
 — 1913, nr. 128, 5 (18) iunie, pag. 1, 6—7. — 306, 307, 311—313.
 — 1913, nr. 130, 7 (20) iunie, pag. 3—4. — 394.
 — 1913, nr. 151, 2 (15) iulie, pag. 4. — 355.
 — 1913, nr. 152, 3 (16) iulie, pag. 4. — 355, 356.
 — 1913, nr. 190, 18 (31) august, pag. 6—7. — 423.
 — 1913, nr. 198, 28 august (10 septembrie), pag. 2. — 453, 454.
Saltikov-Șcedrin, M. E. Liberalul. — 93.
 — *Saltimbancii.* — 315.
 [*Samoilov, A. A.] Iuriev, A. Modestie ministerială.* — „*Severnaia Pravda*“, Petersburg, 1913, nr. 15, 20 august, pag. 1. — 422.
Sărbătorirea lui 1 Mai. (De la corespondenții noștri). Petersburg, 1 Mai. — „*Kievskaiia Misl*“, 1913, nr. 120, 2 mai, pag. 4, la rubrica : *Telegrame.* — 315.
Ședința a douăzeci și patra. 27 februarie 1913. [Duma de stat. Legislatura a IV-a. Sesiunea întâi]. — „*Rossia*“, Petersburg, 1913, nr. 2 236, 28 februarie (13 martie). Supliment gratuit la nr. 2 236 al ziarului „*Rossia*“, pag. 723—754. — 12—13, 14, 15.
Sedov, L. — *vezi* Kolțov, D.

- Semkovski, S. I. Filozoful-muncitor Joseph Dietzgen.* (La comemorarea a 25 de ani de la moartea sa). — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 92 (178), 23 aprilie, pag. 2. — 125—126.
- „*Severnaia Pravda*“, Petersburg. — 441.
- 1913, nr. 8, 10 august, pag. 1—2. — 441.
- 1913, nr. 9, 11 august, pag. 1. — 438.
- 1913, nr. 15, 20 august, pag. 1. — 422.
- 1913, nr. 18, 23 august, pag. 1. — 422.
- *— 1913, nr. 21, 27 august, pag. 1. — 450.
- Sibirski, N.* „35 000 de curieri“. — „Pravda“, Petersburg, 1913, nr. 59 (263), 12 martie, pag. 1. — 106.
- „*Sin Otecestva*“, Petersburg, 1905, nr. 54, 20 aprilie (3 mai), pag. 2—3. — 275—276.
- Societățile de asigurare.* — „Industrie și comerț“, Petersburg, 1913, nr. 9 (129), 1 mai, pag. 419, la rubrica : Statistica acționarilor. — 198—199.
- Sologub, F. Spiridușul.* — 139.
- „*Soșial-Demokrat*“, [Paris], 1910, nr. 11, 26 (13) februarie, pag. 10. — 76—79, 81, 82—83, 219, 237, 444.
- 1911, nr. 24, 18 (31) octombrie, pag. 2—7. — 296—297.
- „*Sovremennii Mir*“, Petersburg, 1907, nr. 7—8, august, pag. 59—75. — 125.
- [1911], nr. 7, pag. 345—348. — 262.
- „*Sovremennoe Slovo*“, Petersburg. — 366.
- 1913, nr. 1967, 2 iulie, pag. 3. — 355.
- Spiritul doctrinar cadet.* [Editorial!]. — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 122 (208), 29 mai, pag. 1. — 264.
- Spiritul vremii.* [Editorial]. — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 149 (235), 2 iulie, pag. 1. — 356.
- Spre Prusia.* — „Novoe Vreame“, Petersburg, 1913, nr. 13 343, 6 (19) mai, pag. 5, la rubrica : Știri interne. — 179—180.
- [*Stalin, I. V.*] *Problema națională și social-democrația.* — „Prosveșcenie“, Petersburg, 1913, nr. 3, pag. 50—62 ; nr. 4, pag. 22—41 ; nr. 5, pag. 25—36. Semnat : K. Stalin. — 477.
- Starea de lucruri în partid.* [Rezoluție adoptată la plenara C.C. al P.M.S.D.R. din ianuarie 1910]. — „Soșial-Demokrat“, [Paris],

- 1910, nr. 11, 26 (13) februarie, pag. 10, la rubrica : Din partid. — 76—79, 80, 81, 82—83, 219, 237, 444.
- Statistica proprietății funciare pe anul 1905.* Ed. 24. Gubernia Orlov, Petersburg, tip. centrală „Minkov“, 1906, 54 pag. (Comisia centrală de statistică a Ministerului Afacerilor Interne). — 289—291.
- Statistica proprietății funciare pe anul 1905.* Culegere de date privitoare la 50 de gubernii din Rusia europeană. Petersburg, tip. „Minkov“, 1907. 199 pag ; L pag. tabele (Comisia centrală de statistică a Ministerului Afacerilor Interne). — 291—293.
- Stolîpin, P. A. Discursuri rostite în Duma de stat. 1906—1911.* F. I., [tip. Ministerului Afacerilor Interne], f. a. 398 pag. — 277, 289.
- Struve, P. B. Revoluția rusă și pacea.* Scrisoare deschisă lui Jean Jaurès. — „Osvobojenie“, Paris, 1905, nr. 72, 21 (8) iunie, pag. 353—355. — 59.
- Studiu asupra colonizărilor și lucrărilor de cadastru în Ural. (1906—1910).* Cu anexe : hărți, planuri, fotografii și tabele. Petersburg, [1911], 70 pag. (Direcția colonizărilor. Direcția generală a agriculturii și a organizării teritoriului). — 109.
- Și ce va mai urma ?* — „Luci“, Petersburg, 1912, nr. 53, 17 noiembrie, pag. 1. — 316, 326, 421.
- [Șingarev, A. I.] *Noua Dumă și vechile sarcini.* — „Reci“, Petersburg, 1913, nr. 70 (2 382), 13 (26) martie, pag. 4. — 30—31.
- Tarski, M. Reprezentarea în zemstve.* — „Industrie și comerț“, Petersburg, 1913, nr. 3 (123), 1 februarie, pag. 110—114. — 97—98.
- Tovarăși !* [Manifest. Petersburg, aprilie 1913]. 2 pag. (P.M.S.D.R.). Semnat : Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. — 320, 325.
- Tovarăși !* [Manifest. Petersburg, aprilie 1913]. 1 pag. (P.M.S.D.R.). Semnat : Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. — 320, 325.
- Tovarăși !* [Manifest, Petersburg, anterior datei de 4 aprilie 1913]. 1 pag. (P.M.S.D.R.). Semnat : Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. — 320, 325.
- Tovarăși !* [Manifest. Petersburg, februarie 1913]. 2 pag. (P.M.S.D.R.). Semnat : Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R. — 320, 325.
- Tovarăși muncitori din Petersburg.* Ziua de 9 ianuarie... [Manifest, Petersburg, ianuarie 1913]. 2 pag. (P.M.S.D.R.). Semnat : Comitetul din Petersburg al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. — 320, 325.
- „*Un articol regretabil*“. — „Luci“, Petersburg, 1913, nr. 93 (179), 24 aprilie, pag. 2 ; nr. 94 (180), 25 aprilie, pag. 2. Semnat : A. B. — 121—122, 181—183.

- Ucaz către Senatul ocîrmuitor [cu privire la modificările și completările regulamentului alegerilor pentru Duma de stat. 11 (24) decembrie 1905].* — „Buletinul oficial”, Petersburg, 1905, nr. 268, 13 (26) decembrie, pag. 1, la rubrica : Acte guvernamentale. — 85.
- Uzinele „L. Nobel”.* — „Novaia Raboceaia Gazeta”, Petersburg, 1913, nr. 6, 14 august, pag. 2, la rubrica : Muncitorii despre presa muncitorească. — 441, 442.
- Uzina „Putilov”.* — „Novaia Raboceaia Gazeta”, Petersburg, 1913, nr. 8, 17 august, pag. 2, la rubrica : Muncitorii despre presa muncitorească. — 441.
- Uzina „Starîi Aivaz”.* — „Novaia Raboceaia Gazeta”, Petersburg, 1913, nr. 21, 1 septembrie, pag. 2, la rubrica : Muncitorii despre presa muncitorească. — 443.
- Varzar, V. E. Date statistice cu privire la grevele muncitorilor din fabrici și uzine pe anii 1895—1904.* Petersburg, tip. „Kirșbaum”, 1905. 79 pag. (Ministerul Industriei și Comerțului. Secția industrie). — 58, 228, 230, 414.
- *— *Statistica grevelor muncitorilor din fabrici și uzine în cursul anului 1905.* Petersburg, tip. „Kirșbaum”, 1908. 111 pag. cu tabele. (Ministerul Industriei și Comerțului. Secția industrie). — 58, 225, 226, 228, 229, 230, 414.
- *— *Statistica grevelor muncitorilor din fabrici și uzine în perioada 1906—1908.* Petersburg, tip. „Kirșbaum”, 1910. 72, 220 pag., (Ministerul Industriei și Comerțului. Secția industrie). — 228, 229, 414.
- **Vehi.* Culegere de articole despre intelectualitatea rusă. Moscova, [tip. „Sablin”, martie] 1909. II, 209 pag. — 85, 116, 122.
- Veselovski, B. Construcțiile la orașe.* — „Russkoe Slovo”, Moscova, 1913, nr. 100, 1 (14) mai, pag. 2. — 160—162.
- *Statistica învățămîntului public.* — „Russkoe Slovo”, Moscova, 1913, nr. 128, 5 (18) iunie, pag. 1. — 306, 307.
- Vinogradov, P. G. Scrisori politice.* — „Russkie Vedomosti”, Moscova, 1905, nr. 210, 5 august, pag. 3. — 206.
- Vlasov, A. Cu privire la problema organizatorică.* — „Luci”, Petersburg, 1913, nr. 109 (195), 14 mai, pag. 2. — 85, 189—190.
- Vom trăi și vom vedea!* [Editorial]. — „Severnaia Pravda”, Petersburg, 1913, nr. 18, 23 august, pag. 1. — 422.
- [*Voronțov-Dașkov, I. I.*] *Raport cu privire la perioada de opt ani de guvernare a Caucazului adresat de generalul aghiotant contele*

- Voronțov-Doșkov maiestății sale împăratului.* Petersburg, Imprimeriile statului, 1913, 36 pag. — 453.
- „*Vozrojdenie*“, Moscova. — 81, 296.
- 1910, nr. 5, 30 martie, col. 47—52; nr. 6, 14 aprilie, col. 71—78. — 80.
- „*Za Partiiu*“, [Paris], 1912, nr. 2, 26 septembrie (9 octombrie), pag. 4. — 219.
- 1912, nr. 3, 15 (2) octombrie, pag. 1—3. — 219, 220.
- Zasulici, V. I. În legătură cu o problemă.* — „*Jivaia Jizn*“, Petersburg, 1913, nr. 8, 19 iulie, pag. 2—3. — 81.
- „*Zeit*“, Petersburg, 1913, nr. 9, 21 februarie (6 martie), pag. 1. În limba evreiască. — 24.
- „*Zemșcina*“, Petersburg. — 122, 356.
- „*Zvezda*“, Petersburg. — 102.
- Bauer, O. Die Nationalitätenfrage und die Sozialdemokratie.* Wien, Brand, 1907. VIII, 576 S. (Marx-Studien. Blätter zur Theorie und Politik des wissenschaftlichen Sozialismus. Hrsg. von M. Adler und R. Hilferding. Bd. 2). — 222, 223, 337, 338, 478, 480.
- Bebel, A. Aus meinem Leben.* 1. Teil. Stuttgart, Dietz, 1910. VIII, 221 S. — 387.
- «*Berliner Tageblatt*». — 439.
- «*Bulletin of the New York Public Library Astor Lenox and Tilden foundations*», New York, 1912, Vol. XVI, No. 2, February, p. 77—219. — 371, 372.
- «*Der Čechoslavische Sozialdemokrat*», Prag, 1913, Nr. 3, 15. April, S. 23. — 134, 223, 240, 340.
- Chasles, P. Le parlement Russe. Son organisation — ses rapports avec l'Empereur. Avec une préface de Anatole Leroy-Beaulieu.* Paris, Rousseau, 1910. XV, 218 p. — 13, 14, 15.
- Dietzgen, J. Das Acquisit der Philosophie und Briefe über Logik. Speziell demokratisch-proletarische Logik.* Stuttgart, Dietz, 1895. VI, 232 S. — 123.
- *— *Kleinere philosophische Schriften.* Eine Auswahl. Stuttgart, Dietz, 1903. 272 S. — 123, 125.

- *— *Die Religion der Sozialdemokratie*. Sechs Kanzelreden. — In : Dietzgen, J. Kleinere philosophische Schriften. Eine Auswahl. Stuttgart, Dietz, 1903, S. 12—76. — 125.
- *— *Sozialdemokratische Philosophie*. Sieben Kapitel. — Ibidem, S. 94—142. — 123, 125.
- *Streifzüge eines Sozialisten in das Gebiet der Erkenntnistheorie*. Horlingen — Zürich, 1887. 60 S. (Sozialdemokratische Bibliothek. XVIII). — 123, 124, 125.
- *Das Wesen der menschlichen Kopfarbeit*. Dargest. von einem Handarbeiter. Eine abermalige Kritik der reinen und praktischen Vernunft. Hamburg, Meißner, 1869. VIII, 129 S. — 123.
- *— *Der wissenschaftliche Sozialismus*. — In : Dietzgen, J. Kleinere philosophische Schriften. Eine Auswahl. Stuttgart, Dietz, 1903, S. 1—11. — 123.
- Dublin unter dem Polizeiknüppel*. (Von unserem Korrespondenten). Dublin, 4. September 1913. — «Vorwärts», Berlin, 1913, Nr. 231, 6. September, S. 1—2. — 433.
- «*Frankfurter Zeitung*», Frankfurt am Main, 1913, Nr. 199, 20. Juli. — 367, 368.
- Gesetz gegen die gemeingefährlichen Bestrebungen der Sozialdemokratie*. Vom 21. Oktober 1878. — «Reichsgesetzblatt», Berlin, 1878, Nr. 34, S. 351—358. — 390, 391.
- Harry Quelch gestorben*. — «Vorwärts», Berlin, 1913, Nr. 243, 18. September, S. 3. Unter der Rubrik : Aus der Partei. — 470.
- Huge Armaments Profits*. — «The Labour Leader», [London], 1913, No. 15, April 10, p. 9. — 65.
- «*Irish Independent*», Dublin. — 431
- Die internationale Sozialdemokratie und der Nationalitätenstreit in Österreich*. [Die Resolution des Gesamtparteitages der Sozialdemokratie in Österreich, abgehalten zu Brünn]. — In : Verhandlungen des Gesamtparteitages der Sozialdemokratie in Österreich, abgehalten zu Brünn vom 24. bis 29. September 1899 im «Arbeiterheim». Nach dem stenographischen Protokolle. Wien, Brand, 1899, S. XIV—XVI. — 223, 337, 338, 477, 478, 479.
- Die Jahreskonferenz der British Socialist Party*. — «Leipziger Volkszeitung», 1913, Nr. 115, 22. Mai. 1. Beilage zu Nr. 115 «Leipziger Volkszeitung», S. 3. — 165—166.
- «*Justice*», London. — 469.
- «*Der Kampf*», Wien, 1913, Nr. 8, 1. Mai, S. 357—365. — 327.

- Kautsky, K. Nationalität und Internationalität.* [Stuttgart, Singer, 1908]. 36 S. (Ergänzungshefte zur Neuen Zeit, Nr. 1. Ausgegeben am 18. Januar 1908). — 223, 338, 479, 480.
- Eine Kundgebung des Dubliner Proletariats.* — «Vorwärts» Berlin, 1913, Nr. 234, 9. September, S. 1. — 446, 447.
- «*The Labour Leader*», London, 1913, No. 14, April 3, p. 9. — 66—67.
— 1913, No. 15, April 10, p. 9. — 65.
— 1913, No. 21, May 22, p. 3—5. — 187—188.
— 1913, No. 24, June 12, p. 1—2. — 275.
- Die Lage der Sozialdemokratie in Rußland.* Hrsg. vom «Boten» des Organisationskomitees der Sozialdemokratischen Arbeiterpartei Rußlands. Berlin, 1912. 47 S. — 326—327.
- **Landwirtschaftliche Betriebsstatistik.* Hrsg. vom kaiserlichen Statistischen Amte. Teil 2 b. Zusammenfassende Darstellung der Ergebnisse. Verlag des Statistischen Reichsamts, Berlin, [1912]. 100, 189 S.; 6 Kart. (Statistik des Deutschen Reichs. Bd. 212, 2 b. Berufs- und Betriebszählung vom 12. Juni 1907). — 248—250, 299—300, 303, 404, 465.
- Landwirtschaftliche Statistik der Länder der Ungarischen Krone.* Bd. 4. Verteilung der Wirtschaften nach Charakter und Grösse. Im Auftrage des Kön. Ungarischen Ackerbauministers. Verfasst und hrsg. durch das Kön. Ungarische statistische Central-Amt. Budapest, Pester Buchdruckerei, 1900. X, 445 S. — 404.
- «*Leipziger Volkszeitung*», 1913, Nr. 106, 10. Mai. 3. Beilage zu Nr. 106 «*Leipziger Volkszeitung*», S. 1—2. — 153—154.
— 1913, Nr. 115, 22. Mai. 1. Beilage zu Nr. 115 «*Leipziger Volkszeitung*», S. 3. — 165—166.
— 1913, Nr. 138, 18. Juni, S. 1—2. — 308—309.
— 1913, Nr. 150, 2. Juli, S. 1—2. — 364—365.
— 1913, Nr. 158, 11. Juli. 1. Beilage zu Nr. 158 «*Leipziger Volkszeitung*», S. 1. — 351—352.
- Die Maifeier in Rußland.* Petersburg, 14. Mai. (Privattelegramm des «Vorwärts»). — «Vorwärts», Berlin, 1913, Nr. 117, 15. Mai. 1. Beilage zu Nr. 117 des «Vorwärts», S. 2. In der Rubrik: Aus der Partei. — 315.
- Marx, K. u. Engels, F. Manifest der Kommunistischen Partei.* London, «Bildungs-Gesellschaft für Arbeiter», 1848. 30 S. — 1.
- «*Neue Preussische Zeitung*», Berlin, 1913, Nr. 279, 18. Juni. — 329, 330.

- [Newbold, W.] *The war trust scandal*, British and German armaments firms in one ring. Liberal politicians and exadmirals implicated. — «The Labour Leader», [London], 1913, No. 21, May 22, p. 3—5. — 187—188.
- *Worse than the Marconi scandal*. Cabinet ministers and bishops as shareholders in war trust. Unholy alliance of church, state, press and jingoes. — «The Labour Leader», [London], 1913, No. 24, June 12, p. 1—2. — 275.
- Österreichische Statistik hrsg. von der K. K. statistischen Zentral-kommission*. LXXXIII. Bd. I. Heft. Ergebnisse der landwirtschaftlichen Betriebszählung. Vom 3. Juni 1902 in den im Reichsrate vertretenen Königreichen und Ländern. I. Heft: Analytische Bearbeitung. Summarische Daten für das Reich, die Verwaltungsgebiete und Länder, nebst Anhang, enthaltend Übersichten nach natürlichen Gebieten. Bearb. von dem Bureau der K. K. statistischen Zentralkommission. Wien, 1909. [4], XLV, 65 S. — 248—249, 250, 299—300, 303, 304, 466.
- Der Parteitag der British Socialist Party*, London, 14. Mai. (Eig. Ber.). — «Vorwärts», Berlin, 1913, Nr. 119, 17. Mai, S. 4. In der Rubrik: Aus der Partei. — 165—166.
- Programm der deutschen Arbeiterpartei*. — In: Protokoll des Vereinigungskongresses der Sozialdemokraten Deutschlands, abgehalten zu Gotha vom 22. bis 27. Mai 1875. Leipzig, Genossenschaftsbuchdruckerei, 1875, S. 3—4. — 395.
- Protokoll des Sozialistenkongresses zu Gotha vom 27. bis 29. Mai 1877*. Hamburg, 1877, 92 S. — 390.
- Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands*. Abgehalten zu Dresden vom 13. bis 20. September 1903. Berlin, Expedition der Buchh. «Vorwärts», 1903. 448 S. — 392.
- Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands*. Abgehalten zu Hannover vom 9. bis 14. Oktober 1899. Berlin, Expedition der Buchh. «Vorwärts», 1899, 304 S. — 392.
- Ravesteyn, W. Das Erwachen Insulindens*. — «Leipziger Volkszeitung», 1913, Nr. 106, 10. Mai 3. Beilage zu Nr. 106 «Leipziger Volkszeitung», S. 1—2. — 153—154.
- «*Reichsgesetzblatt*», Berlin, 1878, Nr. 34, S. 351—358. — 390, 391.
- Die Reichstagswahlen von 1912*. Bearb. im kaiserlichen Statistischen Amte. Hft. 3. Berlin, Buchh. für Staats- und Rechtswissenschaft, 1913. 125 S.; 3 Tafeln. (Statistik des Deutschen Reichs, Bd. 250, 3). — 360—363.

- [Renner, K.] Springer, R. *Der Kampf der Österreichischen Nationen um den Staat*. T. 1: Das nationale Problem als Verfassungs- und Verwaltungsfrage. Leipzig — Wien, Deuticke, 1902. IV, 252 S. — 62, 337—338, 480.
- Report for the Year ending December 31, 1911*. — «Bulletin of the New York Public Library Astor Lenox and Tilden foundations», New York, 1912, Vol. XVI, No. 2, February, p. 77—219. — 371—372.
- Resolution, [angenommen auf der ersten Konferenz der deutschen und französischen Parlamentarier zu Bern am 11. Mai 1913]*. — «Vorwärts», Berlin, 1913, Nr. 115, 13. Mai, S. 3, in der Korrespondenz: Deutsch-französische Verständigungskonferenz in Bern. — 151, 152.
- Resolution über die Einigkeit, [angenommen auf dem Internationalen Sozialistenkongreß zu Kopenhagen 1910]*. — In: Internationaler Sozialistenkongreß zu Kopenhagen. 28. August bis 3. September 1910. Berlin, Buchh. «Vorwärts», 1910, S. 16. — 130, 223, 240.
- [Rotstein, Th.] *Die australische Arbeiterpartei*. — «Leipziger Volkszeitung», 1913, Nr. 138, 18. Juni, S. 1—2. — 308—309.
- *Eine lehrreiche Ersatzwahl*. Leipzig, 2. Juli. — «Leipziger Volkszeitung», 1913, Nr. 150, 2. Juli, S. 1—2. — 364—366.
- *Mädchenhandel und Mumpitz*. — «Leipziger Volkszeitung», 1913, Nr. 158, 11. Juli. 1. Beilage zu Nr. 158 «Leipziger Volkszeitung», S. 1. In der Rubrik: Politische Übersicht. — 351—353.
- Schiemann, Th. *Die äussere Politik der Woche*. — «Neue Preussische Zeitung», Berlin, 1913, Nr. 279, 18. Juni. — 329—330.
- Semkowsky, S. *Die Wiederbelebung des russischen Proletariats*. — «Der Kampf», Wien, 1913, Nr. 8, 1. Mai, S. 357—365. — 327.
- «Social-demokrat», London. — 469.
- «Der Sozialdemokrat», Zürich — London. — 390, 391.
- Statistical abstract of the United States*. 1911. No. 34. Prepared by the Bureau of statistics, under the direction of the secretary of commerce and labor. Washington, 1912. 803 p. (Department of commerce and labor). — 20—21, 35, 36, 135, 136, 137, 258, 259—260.
- Streiks und Aussperrungen im Jahre 1909*. Bearb. im kaiserlichen Statistischen Amte. Berlin, Puttkammer u. Mühlbrecht, 1910. 62 S. (Statistik des Deutschen Reichs. Bd. 239). — 229, 230.

- Taylor, F. W. The principles of scientific management.* New York — London, Harper, 1911. 144 p. — 18, 19.
- [*Trotsky, L.*] *Aus dem russischen Parteileben.* — «Vorwärts», Berlin, 1912, Nr. 72, 26. März. 1. Beilage zu Nr. 72 des «Vorwärts», S. 1. — 325, 326.
- «Vorwärts», Berlin. — 7.
- 1912, Nr. 72, 26. März. 1. Beilage zu Nr. 72 des «Vorwärts», S. 1. — 325, 326.
- 1913, Nr. 115, 13. Mai, S. 3. — 151, 152.
- 1913, Nr. 117, 15. Mai. 1. Beilage zu Nr. 117 des «Vorwärts», S. 2. — 315.
- 1913, Nr. 119, 17. Mai, S. 4. — 165—166.
- 1913, Nr. 231, 6. September, S. 1—2. — 433.
- 1913, Nr. 234, 9. September, S. 1. — 446—447.
- 1913, Nr. 243, 18. September, S. 3. — 470.
- Die Weltmacht des Kaufmanns.* — «Frankfurter Zeitung», Frankfurt am Main, 1913, Nr. 199, 20. Juli. — 367—368.
- Eine Wendung zum Besseren.* — «Der Čechoslawische Sozialdemokrat», Prag, 1913, Nr. 3, 15. April, S. 23. Unter der Rubrik: Notizen. — 130, 223, 240, 340.
- Where were other Labour M. P.'s?* — «The Labour Leader», London, 1913, No. 14, April 3, p. 9. — 66—67.
-

INDICE DE NUME

A

Akselrod, P. B. (1850—1928) — unul dintre liderii menșevismului. În 1883 a luat parte la crearea grupului „Eliberarea muncii”. Începând din 1900 a fost membru al redacției ziarului „Iskra” și al redacției revistei „Zarea”. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., s-a manifestat ca menșevic activ. În perioada reacțiunii și a noului avânt revoluționar, a fost unul dintre conducătorii lichidatorilor și a făcut parte din redacția ziarului „Golos Soțial-Demokrata”, organ al menșevicilor lichidatori; în 1912 a participat la Blocul antipartinic din august. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd și a sprijinit Guvernul provizoriu burghez. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă; în emigrație a făcut propagandă pentru intervenția armată împotriva Rusiei Sovietice. — 80.

Aleksinski, G. A. (n. 1879) — la începutul activității sale politice — social-democrat. În perioada primei revoluții ruse din 1905—1907 a aderat la bolșevici. În anii reacțiunii a fost otzovist, unul dintre organizatorii grupului antipartinic „Vpered”. În timpul primului război mondial s-a manifestat ca un social-șovinist inveterat, colaborator la o serie de ziare burgheze. În 1917, s-a alăturat grupului plehanovist „Edinstvo” și s-a situat pe o poziție contrarevoluționară. În iulie 1917 a confecționat, împreună cu serviciul de contraspionaj militar, niște documente false, prin care calomnia pe V. I. Lenin și pe bolșevici. În aprilie 1918 a fugit peste graniță. În emigrație s-a alăturat taberei ultrareacționare. — 77, 220, 262.

An — vezi Jordania, N. N.

Armstrong — reprezentantul firmei engleze pentru industria de război „Armstrong, Witwers și Co”, înființată de William George Armstrong (1810—1900); a ființat pînă în 1937. — 65.

Astrahan, I. D. (1862—1918) — medic, autorul unei serii de lucrări privind problemele asigurărilor sociale, lupta împotriva trau-

matismelor etc. Din primii ani ai secolului al XX-lea a lucrat ca medic de fabrică la fabricile de textile din raionul Hamovniki din Moscova. A fost unul dintre fondatorii asociației medicilor din fabrici, care a luat ființă în 1903; a participat la organizarea congreselor generale ale medicilor din fabrici și uzine din 1909 și 1911. — 273.

B

B—n, I. — vezi Braghin, I.

Bacinski, I. (n. 1870) — social-democrat galițian. Adept al teoriei burghezo-naționaliste a „autonomiei cultural-naționale“. În timpul primului război mondial a făcut parte din „Liga eliberării Ucrainei“ — organizație ultranaționalistă, care voia ca, cu ajutorul monarhiei austriece, să înfăptuiască lozinca unei Ucraine „neatîrnate“. În 1918 a fost membru al Radei naționale a Ucrainei din Galiția, iar în 1919 — ambasadorul acestei Rade în S.U.A.

Este autorul broșurii „Relațiile dintre partidele ucrainean și polonez în Galiția răsăriteană“, apărută în 1910 la Lvov. — 479.

Bacon, Reginald Hugh Spencer (1863—1947) — mare specialist englez în problemele marinei militare, din 1909 contraamiral. În 1910—1915 a fost directorul Uzinelor de armament din Coventry. — 188.

Badaev, A. E. (1883—1951) — bolșevic, de profesiune muncitor-lăcătuș, ulterior activist de partid și om de stat sovietic. A intrat în P.M.S.D.R. în 1904. A dus muncă de partid la Petersburg. Deputat în Duma a IV-a de stat din partea muncitorilor din gubernia Petersburg, a făcut parte din fracțiunea bolșevică în Dumă; paralel cu activitatea în Dumă, a desfășurat o importantă activitate revoluționară și în afara Dumei: a colaborat la ziarul bolșevic „Pravda“, a participat la Consfăturile de la Cracovia și Poronino ale Comitetului Central cu activiștii de partid. Arestat în noiembrie 1914 împreună cu ceilalți deputați bolșevici, în 1915 a fost deportat în ținutul Turuhan. Întorcându-se din deportare după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, a luat parte activă la munca organizației bolșevice din Petrograd. După Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a ocupat funcții de conducere în partid, în aparatul de stat și în domeniul economic. Între 1938—1943 a fost președintele Prezidiului Sovietului Suprem al R.S.F.S.R. și vicepreședinte al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. Începând din 1925 a fost membru în Comitetul Central. Este autorul cărții „Bolșevicii în Duma de stat“, care a cunoscut numeroase ediții. — 306.

Balașov, P. N. (n. 1871) — mare moșier; în 1900—1909 — mareșalul nobilimii din județul Brașlav, gubernia Podolsk. Deputat în Dumele a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Podolsk. În Duma a IV-a a fost liderul fracțiunii naționaliștilor ruși și al mode-

raților de dreapta. A fost președintele organizației șoviniste Liga națională din Rusia. — 40.

Banton, Olderman George (1856—1932) — militant activ al Partidului laburist independent din Anglia. A fost membru în consiliul municipal al orașului Leicester și primar al orașului. Între 1922—1924 a fost membru al parlamentului. — 365, 366.

Bauer, Otto (1882—1938) — unul dintre liderii social-democrației austriece și ai Internaționalei a II-a, ideolog al așa-numitului „austro-marxism”, care era o variantă de reformism. Bauer a fost unul dintre autorii teoriei burghezo-naționaliste a „autonomiei cultural-naționale”. Bauer a avut o atitudine negativă față de Revoluția Socialistă din Octombrie. În 1919, 1927 și 1934 a participat activ la reprimarea luptei revoluționare a clasei muncitoare din Austria. În manifestările sale anticomuniste mergea alături de fascism, sprijinea propaganda pangermană. — 222, 337, 478, 480.

Bebel, August (1840—1913) — unul dintre cei mai de seamă militanți ai social-democrației germane și ai mișcării muncitorești internaționale. Vezi articolul „August Bebel” din volumul de față. — 151, 386—392.

Bednii, Demian (Pridvorov, E. A. *) (1883—1945) — talentat poet sovietic, membru al partidului bolșevic din 1912. În 1911 a început să colaboreze la ziarul bolșevic „Zvezda” și „Pravda”. Versurile și fabulele lui sînt pătrunse de spiritul luptei de clasă împotriva orînduirii capitaliste și a apărătorilor ei. În perioada intervenției armate străine și a războiului civil a activat pe front ca agitator. Poemele, fabulele, cîntecele, pamfletele lui Bednii reflectă viața oamenilor sovietici în anii construcției socialiste. — 140.

Bennigsen, E. P. (n. 1875) — conte, moșier, octombrist. A fost mareșalul nobilimii dintr-un județ, membru al zemstvei județene Starorusi și al zemstvei guberniale Novgorod, precum și al Dumei orașenești Petersburg. Deputat în Dumele a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Novgorod. — 40.

Bernstein, Eduard (1850—1932) — lider al aripii ultraoportuniste a social-democrației germane și al Internaționalei a II-a; teoretician al revizionismului și reformismului. A intrat în mișcarea social-democrată la mijlocul deceniului al 8-lea al secolului trecut. Din 1881 pînă în 1889 a fost redactor al ziarului „Der Sozialdemokrat”. În 1896—1898 a publicat în revista „Die Neue Zeit”, sub titlul „Problemele socialismului”, o serie de articole, care au fost apoi editate într-un volum intitulat „Premisele socialismului și sarcinile social-democrației”, în care a procedat în mod deschis la revizuirea bazelor filozofice, economice și politice ale marxismului revoluționar. Bernstein afirma că mișcarea muncitorească nu are altă sarcină decît aceea

* În paranteze, cu litere cursive sînt scrise adevăratele nume de familie.

de a lupta pentru reforme menite să îmbunătățească situația economică a muncitorilor în societatea capitalistă. El a lansat formula oportunistă : „mișcarea este totul, scopul final nu este nimic“. În perioada primului război mondial s-a situat pe pozițiile social-șovinismului. În anii care au urmat, Bernstein a continuat să sprijine politica burgheziei imperialiste și să lupte împotriva Revoluției Socialiste din Octombrie și a Statului sovietic. — 391, 439.

Bismarck, Otto Eduard Leopold (1815—1898) — om de stat și diplomat al Prusiei și al Germaniei. Scopul principal pe care l-a urmărit el a fost unirea prin „foc și sabie“ a micilor state germane izolate și crearea unui imperiu german unic, sub hegemonia Prusiei iuncherilor. În ianuarie 1871, Bismarck a fost numit cancelar al Imperiului german și timp de 20 de ani a condus întreaga politică externă și internă a Germaniei, căreia i-a imprimat o orientare corespunzătoare intereselor iuncherilor-moșieri, străduindu-se totodată să asigure alianța dintre iuncheri și marea burghezie. Nereușind să înăbușe mișcarea muncitorească cu ajutorul legii excepționale împotriva socialiștilor, introdusă de el în 1878, Bismarck a venit cu un program demagogic de legislație socială, făcând să se voteze o serie de legi care instituiau pentru unele categorii de muncitori asigurări obligatorii. Dar încercarea lui de a destrăma mișcarea muncitorească prin pomeni mizere n-a dat nici un rezultat. În 1890 Bismarck a demisionat. — 15, 90, 244, 247, 265—266, 345, 389.

Bogdanov, A. (Malinovski, A. A.) (1873—1928) — social-democrat, filozof, sociolog, economist ; de profesiune medic. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar a devenit liderul otzoviștilor, precum și al grupului „Vpered“. În domeniul filozofiei a încercat să creeze un sistem propriu, „empiriomonismul“ (variantă a filozofiei idealist-subiectiviste machiste), pe care Lenin l-a criticat cu asprime în lucrarea sa „Materialism și empiriocriticism“. La Consfătuirea din iunie 1909 a redacției largite a ziarului „Proletarii“, Bogdanov a fost exclus din rîndurile bolșevicilor. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii și conducătorii „Proletcultului“. Începînd din 1926 a fost directorul Institutului de transfuzie a sîngelui, întemeiat de el. — 261—263.

Bourgeois, Leon Victor Auguste (1851—1925) — om politic francez, unul dintre liderii radicalilor. În 1888 a fost ales în parlament ; în 1895—1896 a fost șeful guvernului francez ; în 1902—1904 — președintele Camerei deputaților. Începînd din 1905 a fost senator. A fost ministru într-o serie de guverne. Începînd din 1919 a fost șeful delegației franceze la Liga Națiunilor. — 246.

Braghin, I. (B-n, I.) — colaborator (în 1913) la revista „Industrie și comerț“, exponenta intereselor marii burghezii industriale și comerciale. — 385.

Bronștein, S. I. — vezi Semkovski, S.

C

Chasles, Pierre — publicist reacționar francez, autor al unei serii de lucrări consacrate situației politice și economice din Rusia: „Le Parlement Russe“, „La Révolution Russe et la guerre européenne“ ș.a. — 13, 14, 15.

Carson, Eduard Henry (1854—1935) — om politic reacționar englez, conservator, lord, adversar înverșunat al autonomiei Irlandei. În 1912 Carson a organizat în Ulster (partea de nord a Irlandei) bande armate ultrareacționare de „unioniști“ (adepti ai uniunii anglo-irlandeze) în vederea luptei împotriva mișcării de eliberare națională din Irlanda. În 1915 a intrat în guvernul de coaliție Asquith, în anii 1917—1918 a fost ministru fără portofoliu în cabinetul lui Lloyd George. În 1921 s-a retras din activitatea politică intensă. — 432.

Cernișevski, N. G. (1828—1889) — mare democrat-revoluționar și socialist-utopist, om de știință, scriitor și critic literar rus, unul dintre precursorii eminenti ai social-democrației ruse. Cernișevski a fost inspiratorul și îndrumătorul ideologic al mișcării democrat-revoluționare din deceniul al 7-lea al secolului trecut din Rusia. Revista „Sovremennik“, care apărea sub îngrijirea lui, era purtătorul de cuvânt al forțelor revoluționare din Rusia. Cernișevski a demascăat cu vehemență caracterul iobăgăst al „reformei țărănești“ din 1861 și a chemat pe țărani la răscoală. În 1862 a fost arestat de guvernul țarist și întemnițat în fortăreața Petropavlovskaja, unde a stat aproape doi ani, iar după aceea a fost condamnat la șapte ani muncă silnică și deportare pe viață în Siberia. A stat în deportare timp de 20 de ani. El a rămas pînă în ultima clipă a vieții sale un luptător înflăcărat împotriva inegalității sociale, împotriva tuturor formelor de manifestare a asupririi politice și economice. — 16, 119.

Cernov, V. M. (1876—1952) — unul dintre liderii și teoreticienii partidului eserilor. În anii 1902—1905 a fost redactorul ziarului „Revoluționnaia Rossiia“, organul central al eserilor. A publicat o serie de articole îndreptate împotriva marxismului, în care încerca să demonstreze că teoria lui Marx nu poate fi aplicată la agricultură. În 1917, în calitate de ministru al agriculturii în Guvernul provizoriu burghez, a organizat crunte represii împotriva țăranilor, care trecuseră la ocuparea pămînturilor moșierești. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii rebeliunilor antisovietice. În 1920 a emigrat în străinătate, unde a continuat să desfășoare o activitate antisovietică. — 238.

Cibenkeli, A. I. (n. 1874) — social-democrat, menșevic, de profesie jurist. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a fost lichidator. Deputat în Duma a IV-a de stat din partea regiunilor Batum și Kars și a districtului Suhumi. În Dumă a făcut parte din fracțiunea menșevică; în anii primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. După revoluția burghezo-democratică din fe-

bruarie 1917 a fost reprezentantul Guvernului provizoriu burghez în Transcaucazia. În anii 1918—1921 a fost ministru de externe în guvernul menșevic al Gruziei, apoi — emigrant alb. — 24.

Clemenceau, Georges Benjamin (1841—1929) — om de stat, fruntaș al vieții politice din Franța; timp de mulți ani a fost lider al partidului radical. Din 1876 — membru al Camerei deputaților din Franța. În 1902 a fost ales în Senat. Între 1906 și 1909 a fost șeful guvernului francez. Apărând interesele marelui capital, a promovat o politică de crunte represii împotriva clasei muncitoare. În timpul primului război mondial s-a manifestat ca un șovinist inveterat. Din noiembrie 1917, Clemenceau a devenit din nou șef al guvernului francez, instaurând în țară un regim de dictatură militară. El a fost unul dintre organizatorii și inspiratorii intervenției armate împotriva Rusiei Sovietice, s-a străduit să înfăptuiască „încercuirea economică” și să sugrume Republica sovietică. Fiind înfrânt în alegerile prezidențiale din 1920, s-a retras din viața politică. — 246.

Combes, Justin Louis Emile (1835—1921) — om politic burghez francez, radical. În 1895—1896 a fost ministru al învățămîntului. În 1902—1905 a fost șeful guvernului francez. Guvernul Combes a aplicat unele măsuri anticlericale: a rupt relațiile diplomatice cu Vaticanul, a elaborat un proiect de lege privind separarea bisericii de stat care a fost adoptat curînd după demisia acestui guvern, a interzis unele congregații monahale etc. În 1915—1916 Combes a intrat în cabinetul Briand ca ministru fără portofoliu. — 439.

Creusot — vezi Schneider.

D

Dan, F. I. (Gurvici, F. I., F. D.) (1871—1947) — unul dintre liderii menșevicilor. A participat la Congresele al IV-lea (de unificare) și al V-lea (de la Londra) și la o serie de conferințe ale P.M.S.D.R. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a condus în străinătate grupul lichidatorilor și a fost redactor al ziarului „Golos Soțial-Demokrata”. În timpul primului război mondial a fost defensist. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd și a făcut parte din Prezidiul C.E.C. al primei legislaturi; a sprijinit Guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. La începutul anului 1922 a fost expulzat ca dușman al Statului sovietic. — 79, 86, 90, 105, 126, 251, 320, 326, 344, 438—440.

Dietzgen, Josef (1828—1888) — tăbăcar german, a ajuns în mod independent la principiile materialismului dialectic. A luat parte la revoluția din 1848—1849 din Germania, iar după înfrîngerea ei a fost nevoit să emigreze din țară. Timp de 20 de ani a pribegit prin America și Europa, a lucrat la diferite întreprinderi și concomitent s-a ocupat cu cercetări filozofice. Din 1864 pînă în 1868,

Dietzgen a trăit în Rusia și a lucrat la o tăbăcărie din Petersburg. Aici a scris el cartea „Esența muncii cerebrale a omului” și o recenzie la primul volum al „Capitalului” lui Marx. În 1869, Dietzgen s-a întors în Germania, a făcut cunoștință cu K. Marx și a participat activ la munca Partidului social-democrat din Germania. În 1884, Dietzgen a plecat din nou în S.U.A., unde a redactat ziarul „Der Sozialist”, organ al Comitetului executiv al Partidului muncitoresc socialist din America. — 123—126.

Dobroliubov, N. A. (1836—1861) — mare democrat-revoluționar rus, eminent critic literar și filozof materialist, prieten intim și tovarăș de luptă al lui N. G. Cernîșevski. Din toamna anului 1857 a condus rubrica de critică și bibliografie a revistei „Sovremennik”, iar mai târziu și pe cea de satiră a revistei „Svistok”. Dobroliubov era un adversar neîmpăcat al absolutismului și iobăgiei și un adept al insurecției populare împotriva guvernului absolutist. Alături de A. I. Herzen, V. G. Belinski și N. G. Cernîșevski, el a fost unul dintre precursorii social-democrației revoluționare din Rusia. — 119.

Dobroserdov, K. — autorul articolului „Duma de stat și învățămîntul public”, publicat la 22 mai 1912 în ziarul bolșevic „Nevskaia Zvezda” nr. 6. — 140.

Domov — vezi Pokrovski, M. N.

Donțov, D. — membru al Partidului muncitoresc social-democrat ucrainean, partid mic-burghez; colaborator al ziarului „Șleahi”, care apărea la Lvov, și al revistei „Ukrainskaia Jizn” de la Moscova. A fost unul din fondatorii „Ligii eliberării Ucrainei”, organizație naționalistă, înființată în timpul primului război mondial, care căuta să înfăptuiască, cu ajutorul monarhiei austriece, lozinca unei Ucraine „neatîrnate”. După Revoluția Socialistă din Octombrie — emigrant. — 358—359.

Dumont, Charles Emile Etienne (n. 1867) — om politic burghez francez, radical-socialist. În 1912 a fost ministrul lucrărilor publice, în 1913 și în 1930 — ministru de finanțe, iar în 1931—1932 — ministru al marinei. Din 1924 — senator. — 246.

Dühring, Eugen (1835—1921) — filozof și economist german, ideolog mic-burghez. Concepțiile filozofice ale lui Dühring reprezentau un amalgam eclectic de pozitivism, materialism metafizic și idealism. Concepțiile lui Dühring, care erau susținute de o parte din social-democrația germană, au fost criticate de Engels în cartea „Anti-Dühring. Domnia Eugenia Dühring revoluționează știința”. În cartea sa „Materialism și empiriocriticism” și într-o serie de alte lucrări, V. I. Lenin a criticat în repetate rânduri concepțiile eclectice ale lui Dühring.

Principalele lucrări ale lui Dühring sînt: „Istorie critică a economiei naționale și a socialismului”, „Curs de economie națională și socială”, „Curs de filozofie”. — 390.

E

Efremov, I. N. (n. 1866) — mare moșier, deputat în Dumele I, a III-a și a IV-a de stat. Unul dintre organizatorii partidului „înnoirii pașnice”, ulterior — lider al partidului progresist, partid burghez. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Dumei de stat și a făcut parte din Guvernul provizoriu burghez. — 40.

Egorov, A. — *vezi* Martov, L.

Ejov, V. — *vezi* Tederbaum, S. O.

Engels, Friedrich (1820—1895) — unul dintre întemeietorii comunismului științific, conducător și învățător al proletariatului internațional, prieten și tovarăș de luptă al lui K. Marx (*vezi* articolul lui V. I. Lenin „Friedrich Engels”. Opere complete, vol. 2, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 1—14). — 1, 42, 123—124, 125, 388, 390.

Ermanski, A. (*Kogan, O. A., Gușka, A. O.*) (1866—1941) — social-democrat, menșevic. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar a fost lichidator; a colaborat activ la presa menșevică. În timpul primului război mondial a fost centrist. În 1917 a fost menșevic-internaționalist. În 1918 a fost membru al Comitetului Central al menșevicilor. În 1921 a ieșit din partidul menșevic; a activat pe tărâm științific la Moscova. — 251—253, 254—255, 256.

Essad Pasha Toptani (1863—1920) — om politic albanez, general. După proclamarea independenței Albaniei (noiembrie 1912) a constituit (în octombrie 1913) guvernul Albaniei Centrale cu reședința în orașul Durres. — 127.

F

F. D. — *vezi* Dan, F. I.

Feuerbach, Ludwig Andreas (1804—1872) — eminent filozof materialist și ateist german, unul dintre predecesorii marxismului. Feuerbach a criticat filozofia idealistă a lui Hegel, a arătat legătura care există între idealism și religie; totuși, în explicarea fenomenelor sociale, Feuerbach a rămas idealist. Materialismul său este un materialism metafizic și contemplativ. El n-a reușit să înțeleagă rolul practicii în procesul de cunoaștere și în dezvoltarea socială. În ultimii ani ai vieții a manifestat interes pentru literatura socialistă, a citit „Capitalul” lui Marx, iar în 1870 a intrat în Partidul social-democrat din Germania.

Lucrările „Teze despre Feuerbach” de K. Marx, „Ideologia germană” de K. Marx și F. Engels, „Ludwig Feuerbach și sfârșitul filozofiei clasice germane” de F. Engels, precum și „Materialism și empirio-

criticism* de V. I. Lenin conțin o analiză multilaterală a filozofiei lui Feuerbach. — 42.

Filena — vezi Filene, Eduard Albert.

Filene, Eduard Albert (1860—1937) — mare capitalist american, personalitate marcantă în domeniul industriei și comerțului, vicepreședinte al Congresului internațional al Camerelor de comerț. — 367—368.

Frank, Ludwig (1874—1914) — social-democrat german, unul dintre liderii revizionistilor, social-șovinist, de profesiune avocat. Începând din 1907 a fost membru al Reichstagului. La Congresul partidului de la Magdeburg (1910) s-a pronunțat în favoarea votării creditelor de război. La începutul primului război mondial s-a înrolat voluntar în armată și a murit pe front. — 267—268.

G

G. R. — vezi Levițki, V.

Gärtner — funcționar la Ministerul Comunicațiilor al Austriei, membru al Societății internaționale pentru lupta împotriva prostituției. — 352.

Ghinsburg, B. A. — vezi Kolțov, D.

Gladstone, William Ewart (1809—1898) — om politic și bărbat de stat englez, lider al partidului liberal. A fost ministru într-o serie de guverne, iar în anii 1868—1874, 1880—1885, 1886, 1892—1894 a fost prim-ministru. A folosit pe scară largă demagogia socială și simulacrele de reforme (reforma electorală din 1884 ș. a.) pentru a atrage de partea liberalilor păturile mic-burgheze ale populației și vîrfurile clasei muncitoare. A dus o politică colonială de cotropiri. Ca om politic, Gladstone, „acest erou al burghezilor liberali și al filistinilor obtuzi“, după cum l-a definit V. I. Lenin, se caracteriza printr-o totală lipsă de principii și printr-o mare doză de fățarnicie. — 188.

Grayson, Albert Victor (n. 1882) — socialist englez, ziarist. În 1907 a fost ales în parlament, unde a intrat în fracțiunea muncitorească. În 1911 a participat la fondarea Partidului socialist britanic, intrînd în Comitetul executiv al partidului. — 165.

Greulich, Hermann (1842—1925) — unul dintre fondatorii Partidului social-democrat elvețian, liderul aripii lui de dreapta. La începutul activității sale politice a făcut parte din organizația burghezo-reformistă „Grütli“. Din 1869 pînă în 1880 a redactat la Zürich ziarul social-democrat „Tagwacht“, cu începere din 1890 a fost membru al parlamentului cantonal din Zürich, iar din 1902 — al parlamentului Confederației elvețiene. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste. Ulterior Greulich a luptat

Împotriva afilierei aripii de stînga a Partidului social-democrat elvețian la Internaționala Comunistă. — 151.

Grinberg, V. D. — vezi Medem, V. D.

Grot, N. I. (1852—1899) — filozof idealist și psiholog rus. Din 1876 a fost profesor de filozofie la Institutul de istorie și filologie din Nejin, între 1883—1886 — la Universitatea Novorossiisk din Odesa, iar din 1886 — la Universitatea din Moscova. A fost președintele Societății de psihologie din Moscova. În 1889 a fondat revista de orientare idealistă „Probleme de filozofie și psihologie“, al cărei redactor-șef a fost. Este autorul unei serii de lucrări în domeniul filozofiei și psihologiei. — 371.

Gucikov, A. I. (1862—1936) — mare capitalist, organizator și lider al partidului octombrist. În perioada primei revoluții ruse s-a solidarizat cu politica de crunte represii a guvernului împotriva clasei muncitoare și a țărănimii. În 1910—1911 a fost președintele Dumei a III-a de stat. În timpul primului război mondial a fost președinte al Comitetului central industrial-militar și membru al Consiliului extraordinar al apărării. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru de război și de marină în primul Guvern provizoriu. În august 1917 a participat la organizarea rebeliunii lui Kornilov. După Revoluția Socialistă din Octombrie a dus o luptă activă împotriva Puterii sovietice; emigrant alb. — 40, 59.

Gujon, I. P. — mare industriaș, în primul deceniu al secolului al XX-lea a fost directorul societății „Ūzina metalurgică din Moscova“, membru al „Societății franceze de subvenții“, președintele „Societății fabricanților din regiunea industrială Moscova“. — 207.

Gușka, A. O. — vezi Ermanski, A.

Gutovski, V. A. — vezi Maevski, E.

H

Hardie, James Keir (1856—1915) — militant al mișcării muncitorești engleze, reformist, lider al Partidului laburist independent, unul dintre fondatorii partidului laburist. Și-a început cariera politică în calitate de conducător al organizației sindicale a minerilor din Scoția. În 1888 a întemeiat Partidul laburist din Scoția. În 1892 a fost ales în parlament; a dus o politică conciliatoare față de reprezentanții partidelor burgheze. La începutul primului război mondial s-a situat pe poziții centriste, apoi s-a alăturat fătîș social-șovinistilor. — 364.

Hartley, Eduard (1855—1918) — militant al mișcării muncitorești engleze. A făcut parte din Comitetul executiv al Federației social-

democrate ; a fost membru al Partidului laburist independent. Ulterior — membru al Partidului socialist britanic. — 365—366.

Hegel, Georg Wilhelm Friedrich (1770—1831) — mare filozof german, idealist obiectiv, ideolog al burgheziei germane. Meritul istoric al lui Hegel constă în elaborarea profundă și multilaterală a dialecticii idealiste, care a constituit unul dintre izvoarele teoretice ale materialismului dialectic. Totuși, dialectica lui Hegel avea un caracter idealist, fiind indisolubil legată de sistemul său conservator, metafizic. Prin concepțiile sale social-politice, Hegel era un adept al monarhiei constituționale.

Principalele lucrări ale lui Hegel sînt : „Fenomenologia spiritului“ (1806), „Știința logicii“ (1812—1816), „Enciclopedia științelor filozofice“ (1817) etc. — 42.

Hervé, Gustave (1871—1944) — socialist francez, publicist și avocat. În 1906 a fondat ziarul „La Guerre Sociale“, în coloanele căruia a propagat un program semianarhist de luptă împotriva militarismului. La Congresul de la Stuttgart al Internaționalei a II-a (1907) a susținut acest punct de vedere, cerînd ca la fiecare război să se răspundă prin grevă și insurecție. Într-o serie de lucrări ale sale, V. I. Lenin a dezvăluit caracterul mic-burghez al hervéismului. În timpul primului război mondial a fost social-șovinist. După Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a luat o atitudine fățiș ostilă față de Statul sovietic. În 1918 a fost exclus din Partidul socialist francez. În deceniul al 4-lea a fost adept al unei apropieri între Franța și Germania fascistă. — 245.

Herzen, A. I. (1812—1870) — mare democrat-revoluționar rus, filozof materialist, publicist și scriitor ; întemeietor al socialismului „rus“, „țărănesc“. Herzen a intrat în mișcarea de eliberare ca un revoluționar din rîndurile nobilimii, continuînd tradițiile decembriștilor. În 1852 a înființat la Londra o tipografie rusă și a creat o presă rusă liberă în străinătate. În 1855, după ce publicase cîteva manifeste, broșuri și articole cu caracter revoluționar, a început să editeze almanahul „Polearnaia Zvezda“, iar în 1857, împreună cu N. P. Ogarev, a început să scoată revista „Kolokol“.

În articolul „În memoria lui Herzen“, V. I. Lenin a caracterizat rolul jucat de Herzen în istoria mișcării de eliberare din Rusia (vezi Opere complete, vol. 21, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 268—275). — 427.

Hijneakov, V. M. (1842—1917) — militant al zemstvelor ; a fost timp de mulți ani consilier al unei zemstve guberniale ; în 1875—1886 — primar al orașului Cernigov. Din 1887 pînă în 1896 a fost președintele zemstvei guberniale Cernigov. Din însărcinarea acestei zemstve a alcătuit „Culegerea de hotărîri ale adunărilor zemstvei guberniale Cernigov“ pe anii 1900—1909 ; a scris o carte intitulată „Amintirile unui militant al zemstvelor“ (1916). — 346—347.

Höbberg, Karl (1853—1885) — ziarist, social-democrat de dreapta german. La sfârșitul deceniului al 8-lea — începutul deceniului al 9-lea a editat revistele „Die Zukunft“, „Jahrbuch für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik“ și „Staatswirtschaftliche Abhandlungen“. După intrarea în vigoare a legii excepționale împotriva socialiștilor s-a ridicat împreună cu Schramm și Bernstein împotriva tacticii revoluționare a partidului, chemînd la alianță cu burghezia și la subordonarea intereselor proletariatului intereselor burgheziei. K. Marx și F. Engels au dat o ripostă energică acestor concepții oportuniste, pe care le-au calificat drept un act de trădare a partidului. — 390.

Hume, David (1711—1776) — filozof englez, idealist subiectiv, agnostic, istoric și economist burghez; în domeniul filozofiei a continuat pe G. Berkeley în ceea ce privește dezvoltarea în spirit idealist a senzualismului lui J. Locke. Recunoscînd senzațiile ca bază a cunoașterii, el considera că sarcina acesteia din urmă este de a combina (potrivit obișnuinței) senzațiile elementare și reprezentările ce se formează pe baza lor. Hume nega concepția materialistă despre cauzalitate, recunoștea numai succesiunea în timp a fenomenelor și considera că problema existenței lumii exterioare este insolubilă. Concepțiile lui Hume au avut o influență considerabilă asupra dezvoltării ulterioare a filozofiei burgheze idealiste. — 124.

Hvostov, A. N. (1872—1918) — mare moșier. A fost substituit de procuror la Tribunalul districtual din Moscova, viceguvernator la Tula, iar între anii 1906 și 1910 — guvernator la Vologda, apoi la Nijni-Novgorod. A devenit faimos prin acțiunile și cuvîntările sale ultrareacionare. Deputat în Duma a IV-a de stat din partea guberniei Orel. Lider al fracțiunii celor de dreapta. Din 1915 pînă în 1916 a fost ministru al afacerilor interne și șeful jandarmeriei. — 34.

Hyndmann, Henry Meyers (1842—1921) — socialist englez, reformist. În 1881 a fondat Federația democratică, reorganizată în 1884 în Federația social-democratică. În perioada 1900—1910 a fost membru al Biroului socialist internațional. A fost unul dintre liderii Partidului socialist britanic; în 1916 a fost exclus din partid pentru propagandă în favoarea războiului imperialist. A avut o atitudine ostilă față de Revoluția Socialistă din Octombrie și a sprijinit intervenția împotriva Rusiei Sovietice. — 165—166, 471.

I

Ilin, V. — *vezi* Lenin, V. I.

Irving, David Daniel (1854—1924) — socialist englez, feroviar. Unul dintre organizatorii trade-unionurilor. A fost timp de mulți ani membru al Federației social-democrate din Anglia; a fost membru al Partidului socialist britanic, făcînd parte din conducerea lui. De

la începutul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. În 1918 a fost ales în parlamentul englez. — 166.

Iuan Și-kai (1859—1916) — om politic chinez. În 1898 a aderat la mișcarea liberală, pe care a trădat-o însă curînd după aceea. A fost guvernatorul Șandunului și provinciei-capitală Cijili. După răsturnarea dinastiei manciuriene, avînd sprijinul reacțiunii interne și al imperialiștilor străini, a devenit președintele Chinei; a instituit în țară un regim de dictatură militară. În 1915 a întreprins o tentativă nereușită de a se proclama împărat. — 145, 146, 177.

Izgoev (Lande), A. S. (n. 1872) — publicist burghez, unul dintre ideologii partidului cadet. La început a fost „marxist legal“, apoi a aderat la social-democrați; în 1905 a trecut în partidul cadet. A scris la organele cadete: la ziarul „Reci“, la revistele „Lujnîe Zapiski“ și la „Russkaia Misl“; a colaborat la culegerea contrarevoluționară „Vehi“. După Revoluția Socialistă din Octombrie a colaborat la revista „Vestnik Literaturî“, publicație a unui grup de intelectuali decadenți. În 1922 a fost expulzat pentru activitate publicistică contrarevoluționară. — 117, 342—345.

J

Jagiello, E. I. (n. 1873) — militant al mișcării muncitorești poloneze, membru al P.P.S.-„levița“, de profesiune strungar. În 1912, în alegerile pentru Duma a IV-a de stat, Jagiello a candidat pe lista depusă de către blocul P.P.S.-„levița“ și al Bundului, fiind ales în pofida protestelor social-democraților polonezi. Prin voturile „grupului de șapte“ menșevic și fără a se ține seama de protestele categorice ale bolșevicilor, Jagiello a fost primit în fracțiunea social-democrată din Dumă. După primul război mondial, Jagiello a aderat la aripa stîngă a mișcării muncitorești poloneze; ulterior s-a retras din viața politică. — 8.

Jagow, Traugot (1865—1941) — demnitar prusian. Din 1909 a fost șeful poliției orașului Berlin. Între 1916—1918 a fost președinte guvernamental la Breslau. — 268.

Jaurès, Jean (1859—1914) — militant de seamă al mișcării socialiste franceze și internaționale, istoric. În 1902 Jaurès și adepții lui au înființat Partidul socialist francez, care, în 1905, după contopirea cu Partidul socialist din Franța, și-a luat denumirea de Partidul socialist francez unificat. Membru al parlamentului în anii 1885—1889, 1893—1898, 1902—1914; unul dintre liderii fracțiunii parlamentare socialiste. În 1904 a fondat ziarul „L'Humanité“, pe care l-a condus pînă la sfîrșitul vieții. A militat neobosit pentru apărarea democrației, a libertăților democratice, pentru pace, împotriva aspirării imperialiste și a războaielor de cîtopire. Era convins că numai socialismul poate să pună capăt definitiv războaielor și jugului colonial. Dar Jaurès credea că socialismul va învinge nu prin lupta de clasă a proletariatului împotriva burgheziei, ci ca

rezultat „al înfloririi ideii democratice“. V. I. Lenin a criticat cu asprime concepțiile reformiste ale lui Jaurès, care îl împingeau pe calea oportunismului.

Prin lupta lui pentru pace, împotriva pericolului iminent de război, Jaurès și-a atras ura burgheziei imperialiste. În ajunul primului război mondial, el a fost ucis de un agent al reacțiunii. — 439.

Jordania, N. N. (An) (1870—1953) — social-democrat, unul dintre liderii menșevicilor din Caucaz. În 1905 a redactat ziarul menșevic „Soțial-Demokrati“ (în limba gruzină). În 1906 a fost ales deputat în Duma I de stat. La Congresul al V-lea (de la Londra) al partidului a fost ales membru în C.C. al P.M.S.D.R. din partea menșevicilor. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar, Jordania a aderat formal la grupul menșevicilor-partiiți, dar în fapt i-a susținut pe lichidatori. În 1914 a colaborat la revista lui Troțki „Borba“; în timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost președinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor din Tiflis, iar în 1918—1921 a fost șeful guvernului menșevic contrarevoluționar din Gruzia; din 1921 — emigrant alb. — 81, 88, 216, 219, 327—328.

K

Kant, Immanuel (1724—1804) — întemeietorul filozofiei clasice germane, din 1770 profesor la Universitatea din Königsberg. Filozofia lui Kant reprezintă o varietate a idealismului subiectiv și a agnosticizmului, dar totodată ea conține o anumită tendință materialistă, care își găsește expresia în teoria „lucrului în sine“ și în recunoașterea faptului că cunoștințele noastre izvorăsc din experiență. Kantianismul a jucat un rol imens în istoria filozofiei burgheze. Sub influența lui s-au format reprezentanții de mai târziu ai idealismului clasic german (Fichte, Schelling, Hegel) și au luat naștere o serie de curente în gândirea filozofică burgheză, ca: neokantianismul, pozitivismul etc. Tendința de a se reîntoarce la Kant sau de a împăca marxismul cu kantianismul a caracterizat întotdeauna pe revizionisti.

Datorită inconsecvenței și caracterului ei contradictoriu, filozofia lui Kant a fost criticată atât „de la dreapta“ (de idealistii subiectiviști mult mai inconsecvenți), cât și „de la stînga“ (de Feuerbach, Cernîșevski și de reprezentanții materialismului dialectic) (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 18, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 198—209, 377—380).

Principalele opere ale lui Kant sînt: „Allgemeine Naturgeschichte und Theorie des Himmels...“ („Istoria naturală generală și teoria cerului“) (1755), „Kritik der reinen Vernunft“ („Critica rațiunii pure“) (1781), „Kritik der praktischen Vernunft“ („Critica rațiunii practice“) (1788), „Kritik der Urteilskraft“ („Critica puterii de judecată“) (1790) și altele. — 124.

Kasso, L. A. (1865—1914) — mare moșier, profesor de drept civil la Universitatea din Harkov, iar apoi la Universitatea din Moscova.

Din 1910 pînă în 1914 a fost ministru al Instrucțiunii Publice. A promovat o politică ultrareacționară în învățămîntul de toate gradele. A persecutat cu cruzime studențimea revoluționară și pe profesorii progresiști. — 134, 135.

Katkov, M. N. (1818—1887) — moșier, publicist reacționar. Și-a început activitatea politică ca adept al liberalismului moderat al nobililor; la începutul deceniului al 7-lea al secolului trecut s-a înrolat în tabăra reacțiunii. În 1863—1887 a fost redactor-editor al ziarului „Moskovskie Vedomosti”, care a devenit purtătorul de cuvînt al reacțiunii monarhiste. Katkov spunea singur despre el că este „un credincios cîine de pază al absolutismului”. Numele lui a devenit simbolul celei mai deșănțate reacțiuni monarhiste. — 60, 277.

Kaufman, A. A. (1864—1919) — economist și statistician burghez rus, publicist; unul dintre organizatorii și liderii partidului cadet. Din 1887 pînă în 1906 a lucrat în cadrul Ministerului Agriculturii și Domeniilor Statului. A participat la elaborarea proiectului de reformă agrară al cadeților. A colaborat la ziarul „Russkie Vedomosti”. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în instituțiile centrale de statistică. — 163.

Kautsky, Karl (1854—1938) — unul dintre liderii social-democrației germane și ai Internaționalei a II-a; la început a fost marxist, dar mai tîrziu a devenit renegat al marxismului, ideolog al centrismului (kautskismului), una dintre cele mai dăunătoare variante ale oportunismului. A fost redactor al revistei „Die Neue Zeit”, publicație teoretică a social-democrației germane.

A intrat în mișcarea socialistă în 1874. Concepțiile sale din acea vreme reprezentau un amestec de lassalleianism, neomalthusianism și anarhism. În 1881 a făcut cunoștință cu K. Marx și F. Engels și, sub influența lor, a trecut la marxism, dar încă din acea perioadă a manifestat șovăieli și oscilări spre oportunism, lucru pentru care K. Marx și F. Engels l-au criticat cu asprime. În ultimele două decenii ale secolului trecut a scris o serie de lucrări în legătură cu unele probleme ale teoriei marxiste: „Doctrina economică a lui Karl Marx”, „Problema agrară” etc., care, cu toate greșelile pe care le conțin, au jucat un rol pozitiv în propagarea marxismului. Mai tîrziu, cînd mișcarea revoluționară a luat o mare amploare, Kautsky a trecut pe pozițiile oportunismului. În timpul primului război mondial, Kautsky s-a situat pe pozițiile social-șovinismului, pe care îl camufla sub paravanul unei frazeologii internaționaliste. El a emis teoria ultraimperialismului. După Revoluția Socialistă din Octombrie, Kautsky a luat în mod fățiș atitudine împotriva revoluției proletare și a dictaturii proletariatului, împotriva Puterii sovietice.

În „Falimentul Internaționalei a II-a”, „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului”, „Statul și revoluția”, „Revoluția proletară și renegatul Kautsky” și într-o serie de alte lucrări ale sale, V. I. Lenin a supus kautskismul unei critici nimicitoare. — 222, 338, 375, 479, 480.

Keir-Hardie — *vezi* Hardie, James Keir.

Kliujev, I. S. (n. 1856) — proprietar de imobile, octombrist. A fost inspector al școlilor primare din orașul și din județul Samara, consilier al zemstvei județene și guberniale și al Dumei orășenești Samara. Deputat în Duma a II-a de stat din partea orașului Samara, iar în Duma a III-a și a IV-a de stat — din partea guberniei Samara. — 138—141.

Kogan, O. A. — *vezi* Ermanski, O. A.

Kokovțov, V. N. (1853—1943) — unul dintre oamenii politici de seamă ai Rusiei țariste. Din 1904 pînă în 1914 (cu o întrerupere de scurtă durată) a fost ministru de finanțe, iar din 1911, după asasinarea lui Stolîpin, a deținut în același timp și postul de președinte al Consiliului de Miniștri. În timpul primului război mondial a fost un mare om de afaceri bancare, iar după Revoluția Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — 134, 135, 184, 185.

Kolb, Wilhelm (1870—1918) — social-democrat german, oportunist și revizionist fățiș, redactor al ziarului „Volksfreund”. În timpul primului război mondial s-a manifestat ca social-șovinist. — 439.

Kolțov, D. (Ghinsburg, B. A., L. C., Sedov, L.) (1863—1920) — social-democrat, după Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a devenit menșevic activ și a colaborat la o serie de publicații menșevice. În perioada primei revoluții ruse a activat în cadrul mișcării sindicale din Petersburg; din 1908 a lucrat la Baku. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar s-a situat pe pozițiile lichidatorismului. În timpul primului război mondial a fost social-șovinist; după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost comisar pentru problemele muncii în Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petersburg. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. În 1918—1919 a lucrat în sectorul cooperatist. — 80—81, 86, 90, 126, 219, 344.

Komarov, A. I. — funcționar la administrația forestieră, a lucrat mulți ani în Siberia în calitate de revizor forestier și de funcționar silvic. În 1908—1910 a publicat în ziarul burghezo-liberal „Novaia Rusi” o serie de articole, în care a criticat sistemul de organizare a colonizărilor. După ce a ieșit la pensie, în 1913 a reunit aceste articole într-un volum, pe care l-a intitulat „Adevărul despre colonizări”. — 110—115, 284—286.

Konovalov, A. I. (n. 1875) — mare fabricant și moșier, unul dintre liderii partidului burghez al progresiștilor. Deputat în Duma a IV-a de stat din partea guberniei Kostroma. În 1915—1916 a fost vicepreședinte al Comitetului Central industrial-militar. În 1917 — ministru al comerțului și industriei în primele două guverne provizorii și locțiitorul lui Kerenski în ultimul din aceste guverne. După

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — 170—171, 172.

Konovalev, I. A. (1883—1911) — începînd din 1900 a luat parte la mișcarea revoluționară. În ultimii ani ai vieții sale a devenit provocator, fapt care a ieșit la iveală abia după revoluția din februarie 1917. — 287, 289.

Kosinski, V. A. (n. 1866) — specialist în economia agrară de orientare narodnică. În 1904—1909 a fost profesor la Universitatea „Novorossiisk” din Odesa, apoi la Institutul politehnic din Kiev. Autor al lucrării „Contribuții la problema agrară”, vol. I („Gospodăria țărănească și cea moșierească”) și vol. II („Tendențele fundamentale de mobilizare a proprietății funciare și factorii lor social-economici”). În 1918 a fost ministru adjunct al muncii în guvernul contrarevoluționar al atamanului Skoropadski, apoi a emigrat. — 464—465.

Kosovski, V. (Levinson, M. I.) (1870—1941) — unul dintre liderii Bundului. La sfîrșitul ultimului deceniu al secolului trecut a participat la cercurile social-democrate din Vilno, în 1897 a luat parte la Congresul constitutiv al Bundului, a fost ales în C.C. și numit redactor-șef al organului central al Bundului, ziarul „Die Arbeiterstimme”. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a fost delegat din partea Comitetului din străinătate al Bundului, antiiskrist; după congres — menșevic. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a colaborat la organele de presă ale menșevicilor-lichidatori: revista „Nașa Zarea” și ziarul „Luci”. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții germanofile. Față de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă; după revoluție a emigrat și a activat în organizațiile Bundului din Polonia. În 1939 a plecat în S.U.A. — 90, 126, 130, 239—241, 340.

Kozminh-Lanin, I. M. (n. 1874) — inginer mecanic. În 1913 a fost inspector de fabrici în gubernia Moscova, iar din 1914 profesor la o serie de școli superioare din Moscova. Este autorul unor lucrări de statistică a muncii în întreprinderile din gubernia Moscova. — 457, 460.

Krivoșein, A. V. (1858—1923) — înalt demnitar țarist. Din 1905 — administrator general adjunct, iar apoi administrator general al organizării teritoriului și al agriculturii; a promovat activ politica agrară a lui Stolîpin. A fost membru al Consiliului de Miniștri și al Consiliului de Stat, ministru adjunct la finanțe. După Revoluția din Octombrie a fost unul dintre conducătorii așa-numitului „centru de dreapta” — organizație contrarevoluționară a marii burghezii și a moșierimii. În 1920 a fost șeful guvernului albogardist din Crimeea. După zdrobirea armatei lui Vranghel, a fugit în străinătate. — 111, 284.

Krupenski, P. N. (n. 1863) — deputat în Dumele a II-a, a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Basarabia, mare proprietar funciar. În Duma a IV-a a fost liderul fracțiunii de centru; a rostit discursuri pogromiste împotriva partidelor de stînga. Din 1910 pînă în 1917 a fost șambelan al curții. După Revoluția Socialistă din Octombrie a sprijinit intervenția militară străină în sudul Rusiei. — 40.

Krupp — familie de mari industriași, care se află în fruntea concernului metalurgic al industriei de război din Germania — unul din principalele arsenale ale imperialismului german. Concernul s-a dezvoltat dintr-o mică firmă, fondată în 1811 de către Friedrich Krupp (1787—1826). Conducătorii concernului au luat parte activă la pregătirea primului și a celui de-al doilea război mondial, de pe urma cărora au obținut profituri uriașe. Potrivit hotărîrilor adoptate la Conferințele de la Iața și de la Potsdam (1945), uzinele de armament ale concernului trebuiau să fie lichidate. În Germania occidentală, aceste hotărîri n-au fost aduse la îndeplinire, și uzinele familiei Krupp continuă să fabrice armament pentru Bundeswehr. — 65.

Kugelmann, Ludwig (1830—1902) — social-democrat german, prieten al lui Marx, participant la revoluția de la 1848—1849 din Germania; membru al Internaționalei I. Kugelmann a fost delegat la Congresele de la Lausanne (1867) și de la Haga (1872) ale Internaționalei și a contribuit la editarea și răspîndirea „Capitalului” lui Marx. Din 1862 pînă în 1874 a fost în corespondență cu K. Marx, pe care îl informa asupra stării de lucruri din Germania. Scrisorile lui Marx către Kugelmann au fost tipărite pentru prima oară în 1902, în revista „Die Neue Zeit”; în 1907 au apărut în traducere rusă, fiind prefațate de V. I. Lenin. — 123.

Kuskova, E. D. (1869—1958) — publicistă rusă, militantă burgheză pe tărîm social. În ultimii ani ai secolului trecut, pe cînd se afla în străinătate, s-a apropiat de grupul „Eliberarea muncii”; curînd însă, sub influența bernsteinismului, a pornit pe calea revizuirii marxismului. Documentul cunoscut sub denumirea de „Credo”, scris de Kuskova în spiritul bernsteinismului, a exprimat cît se poate de pregnant esența oportunistă a „economismului” și a stîrnit un protest energetic din partea unui grup de marxiști ruși, în frunte cu V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 4, Editura politică, 1961, ediția a doua, pag. 157—170). În ajunul revoluției din 1905—1907, Kuskova a intrat în organizația liberală „Uniunea eliberării”. În 1906 a scos împreună cu S. N. Prokopovici revista semicadetă „Bez Zaglavii” și a colaborat activ la „Tovarișci”, ziarul cadeților de stînga. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. În 1922 a fost expulzată din Rusia Sovietică; în străinătate a devenit o militantă activă a emigrației albgarviste. — 91.

L

L. M. — vezi Martov, L.

L. S. — vezi Kolțov, D.

Lande, A. S. — vezi Izgoev, A. S.

Larin, I. (Lurie, M. A.) (1882—1932) — social-democrat, în anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar a fost unul dintre liderii lichidatorilor. Larin a luat parte la Blocul antipartinic din august, creat de Troțki în 1912. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a condus grupul menșevicilor internaționaliști care editau revista „Internațional”. În august 1917 a fost primit în partidul bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de stat și în domeniul economic. — 90, 344.

Larkin, James (1878—1947) — militant al mișcării muncitorești irlandeze, unul dintre liderii trade-unionurilor. În 1909 a fost unul dintre fondatorii Sindicatului muncitorilor din transporturi și al muncitorilor necalificați din Irlanda. A condus greva muncitorilor portuari din 1911 și greva generală de la Dublin din 1913. Între 1914 și 1923 a locuit în S.U.A., unde a avut de suferit persecuții pentru participarea la mișcarea muncitorească. Reîntors în Irlanda, a organizat Uniunea muncitorilor din Irlanda, organizație de stînga, care a fost afiliată un timp la Internaționala sindicală. În 1924 devine membru al Partidului Comunist al Marii Britanii. Ulterior a ieșit din mișcarea comunistă, pășind pe calea colaborării cu laburiștii și cu naționaliștii burghezi irlandezi. — 431, 432.

Larkin, Michael (1834—1867) — militant de vază al mișcării de eliberare națională din Irlanda; a făcut parte din Societatea fenienilor, care pregăteau o insurecție armată împotriva dominației engleze. Arestat în momentul în care încerca să elibereze de sub escortă pe doi lideri ai fenienilor care erau trimiși la închisoare, a fost executat la Manchester. — 432.

Lassalle, Ferdinand (1825—1864) — socialist mic-burghez german, întemeietorul lassalleanismului, o varietate a oportunismului în mișcarea muncitorească germană. Lassalle a fost unul dintre fondatorii Uniunii generale a muncitorilor germani (1863). Crearea acestei uniuni a avut o însemnătate reală pentru mișcarea muncitorească, dar Lassalle, ales președinte al ei, a orientat-o pe o cale oportunistă. Lassalleenii socoteau că prin agitația legală pentru dreptul de vot universal, prin crearea de asociații de producție subvenționate de statul iuncherilor se va ajunge la crearea unui „stat popular liber”. Lassalle a sprijinit politica de unificare „de sus” a Germaniei sub hegemonia Prusiei reacționare. Politica oportunistă a lassalleenilor a constituit o piedică în calea activității Internaționalei I și a creării unui partid cu adevărat muncitoresc în Germania, a întârziat formarea conștiinței de clasă a muncitorilor. Concepțiile teoretice și

politice ale lassalleenilor au fost aspru criticate de către clasicii marxism-leninismului (vezi K. Marx. „Critica programului de la Gotha“; V. I. Lenin. „Statul și revoluția“ și alte lucrări). — 387, 388.

Law, Andrew Bonard (1858—1923) — om politic reacționar englez, unul dintre liderii conservatorilor. A luptat împotriva proiectului de lege cu privire la home rule (autonomia Irlandei). În 1915—1916 a fost ministru al coloniilor, în 1916—1918 — ministru de finanțe, iar în 1922—1923 — prim-ministru. Unul dintre inspiratorii politicii antisovietice a imperialismului englez. — 432.

Leadov (Mandelștam), M. N. (1872—1947) — revoluționar de profesie. În 1893 a participat la crearea Uniunii muncitorilor din Moscova, prima organizație social-democrată din Moscova. În 1895 a fost arestat, iar în 1897 — deportat la Verhoiansk pe termen de 5 ani. După întoarcerea din deportare a activat la Saratov. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a fost agent al C.C., a dus o luptă activă împotriva menșevicilor în Rusia și în străinătate și a participat ca delegat al bolșevicilor la Congresul de la Amsterdam al Internaționalei a II-a. A luat parte activă la revoluția din 1905—1907, a fost membru al Comitetului de partid din Moscova. În anii reacțiunii s-a alăturat otzoviștilor; a aderat la grupul fracționist „Vpered“ și a fost unul dintre lectorii școlii fracționiste de la Capri (în 1911 s-a retras din grupul „Vpered“).

După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost vicepreședinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Baku; s-a situat pe poziții menșevice. În 1920 a fost reprimat în rîndurile P.C. (b) din Rusia, a lucrat în sectorul economic la Moscova, în Consiliul economic superior, iar apoi la Comisariatul poporului pentru învățămînt; în 1923 a fost numit rector al Universității comuniste „I. M. Sverdlov“. Autor al unei serii de lucrări în domeniul istoriei partidului. — 262.

Lenin, V. I. (Ulianov, V. I., Ilin, V. Un cititor) (1870—1924) — date biografice. — 13, 58, 61—62, 76, 79, 83, 86, 101, 163, 181—188, 251—254, 261—263, 296—297, 330, 471.

Levinson, M. I. — vezi Kosovski, V.

Levițki, V. (Tederbaum, V. O., G. R.) (n. 1883) — social-democrat, menșevic. În perioada reacțiunii și a noului avînt revoluționar a fost unul dintre liderii lichidatorismului; a făcut parte din redacția revistei „Nașa Zarea“, a colaborat la „Golos Soțial-Demokrata“, „Vozrojdenie“ și la alte publicații periodice menșevice lichidatoriste. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții șoviniste. A avut o atitudine ostilă față de Revoluția Socialistă din Octombrie și a luptat activ împotriva Puterii sovietice; în 1920 a fost implicat în procesul organizației contrarevoluționare „Centrul tactic“. Mai tîrziu s-a ocupat de publicistică. — 80, 441, 443, 444.

Licikus, L. G. (1858—1926) — medic, a fost directorul maternității Mariinskaia din Petersburg. Din 1923 profesor la Institutul de medicină din Leningrad. — 272.

Liebknecht, Wilhelm (1826—1900) — militant de seamă al mișcării muncitorești germane și internaționale, unul dintre întemeietorii și conducătorii Partidului social-democrat din Germania. Din 1875 și pînă la sfîrșitul vieții sale, Liebknecht a fost membru al Comitetului Central al Partidului social-democrat din Germania și redactor responsabil al ziarului „Vorwärts”, organul central al acestui partid. Din 1867 pînă în 1870 a fost deputat în Reichstagul Confederației Germaniei de nord, iar începînd din 1874 a fost ales în repetate rînduri deputat în Reichstagul german; a folosit cu pricepere tribuna parlamentară pentru a demasca politica internă și externă reacționară a iuncherimii prusace. Pentru activitatea sa revoluționară a fost condamnat în repetate rînduri la închisoare. A participat la activitatea Internaționalei I și la organizarea Internaționalei a II-a. Marx și Engels îl prețuiau pe Liebknecht, dar în același timp îl criticau pentru poziția lui împăciuitoare față de elementele oportuniste, ajutîndu-l să se situeze pe o poziție justă. — 238, 388, 389, 390—391.

Litovțev, S. — vezi Polcakov, S. L.

Liut, L. G. (n. 1880) — moșier, octombrist, a fost substituit de procuror la Tribunalul regional din Simferopol. Deputat în Dumele a II-a, a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Kerson. În Duma a IV-a a fost vicepreședinte al comisiei pentru interpelări etc. — 63.

Lloyd-George, David (1863—1945) — om de stat și diplomat englez, liderul partidului liberal. Din 1890 a fost membru al parlamentului. În 1905—1908 — ministru al comerțului, iar în 1908—1915 — ministru de finanțe. A jucat un rol important în stabilirea liniei politice a guvernului Angliei, de pregătire a primului război mondial. A luptat împotriva mișcării revoluționare a proletariatului; prin linguseli, minciuni și făgăduieli făcute muncitorilor a încercat să împiedice sau măcar să întîrzie crearea unui partid revoluționar al clasei muncitoare. V. I. Lenin scria că „Lloyd George slujește burghezia în mod admirabil și o slujește tocmai *printre* muncitori, promovează influența ei *tocmai* în rîndurile proletariatului, acolo unde este cel mai necesar și cel mai greu să-ți subordonezi moralicește masele” (Opere, vol. 23, E.S.P.L.P. 1957, pag. 111—112). În anii 1916—1922, în calitate de prim-ministru, s-a străduit să consolideze pozițiile imperialismului englez în Orientul Apropiat și Mijlociu, precum și în Balcani. A reprimat cu cruzime mișcarea de eliberare națională din colonii și din țările dependente. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre inspiratorii și organizatorii intervenției armate și ai blocadei împotriva Statului sovietic. În 1922, după o serie de eșecuri politice, și-a dat demisia, continuînd să aibă însă o anumită influență politică pînă la sfîrșitul vieții. — 439.

Londonderry, Charles Stuart (1852—1915) — om politic reacționar englez, conservator, marchiz. Vicerege al Irlandei în 1886—1889; în 1902—1905 a fost ministru al învățământului. În Camera lorzilor a condus gruparea adversarilor proiectului de lege cu privire la home rule. — 432.

Lunacearski, A. V. (1875—1933) — revoluționar de profesie, eminent om de stat sovietic. A intrat în mișcarea revoluționară la începutul ultimului deceniu al secolului trecut. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a devenit bolșevic. A făcut parte din redacțiile ziarelor bolșevice „Vpered“, „Proletarii“ și „Novaia Jizn“. În anii reacțiunii s-a îndepărtat de marxism, a făcut parte din grupul antipartinic „Vpered“ și a propagat ideea îmbinării marxismului cu religia. În timpul primului război mondial, Lunacearski s-a situat pe poziții internaționaliste. La începutul anului 1917 a aderat la grupul interraioniștilor, împreună cu care a fost primit în partid la Congresul al VI-lea al P.M.S.D.R. (b). După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost, pînă în 1929, comisar al poporului pentru învățământul public, iar apoi președinte al Comitetului științific de pe lângă C.E.C. al U.R.S.S. În 1930 a devenit academician. În august 1933 a fost numit reprezentant plenipotențiar al U.R.S.S. în Spania. A scris o serie de lucrări în probleme de artă și literatură. — 262.

Lurie, M. A. — vezi Larin, I.

Luxemburg, Rosa (1871—1919) — militantă de seamă a mișcării muncitorești internaționale, unul dintre liderii aripii stîngi a Internaționalei a II-a. În mișcarea revoluționară a început să activeze în ultimii ani ai deceniului al 9-lea al secolului trecut. A fost unul dintre întemeietorii și conducătorii Partidului social-democrat din Polonia; a luptat împotriva naționalismului din rîndurile mișcării muncitorești poloneze. Începînd din 1897 a participat în mod activ la mișcarea social-democrată germană. A combătut bernsteinismul și millerandismul. A luat parte la prima revoluție rusă (la Varșovia); în 1907 a participat la Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R., unde i-a sprijinit pe bolșevici. Totuși, în anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar, Rosa Luxemburg a avut o atitudine împăciuitoare față de lichidatori, iar în 1912 a condamnat așa-numita opoziție „rozlamovistă“ din social-democrația poloneză, curentul cel mai apropiat de bolșevici.

De la începutul primului război mondial Rosa Luxemburg s-a situat pe o poziție internaționalistă. A fost unul dintre inițiatorii creării grupului „Internațional“, care ulterior și-a luat denumirea de „Spartacus“, iar mai tîrziu de „Uniunea Spartacus“. După revoluția din noiembrie 1918 din Germania a participat la congresul de constituire a Partidului Comunist din Germania, congres la care a avut un rol conducător. În ianuarie 1918 a fost arestată și asasinată din ordinul guvernului Scheidemann. Lenin, care o aprecia în mod deosebit pe R. Luxemburg, a criticat-o în repetate rînduri pentru greșelile ei, ajutînd-o astfel să adopte o poziție justă. — 375.

Lvov, N. N. (1867—1944) — moșier ; V. I. Lenin l-a calificat drept „mic nobil contrarevoluționar“. În 1906 a fost membru al C.C. al partidului cadet, iar mai târziu unul dintre fondatorii „Partidului înnoirii pașnice“. Deputat în Dumele I, a II-a și a III-a de stat din partea guberniei Saratov. În Dumele a III-a și a IV-a a fost liderul „progresiștilor“. În 1913 a fost vicepreședinte al Dumei. În 1917 a fost unul dintre conducătorii Uniunii moșierilor. După Revoluția Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — 331.

M

MacDonald, James Ramsay (1866—1937) — om politic englez, unul dintre întemeietorii și liderii Partidului muncitoresc independent și ai partidului laburist. A promovat o politică ultraoportunistă, a propagat teoria reacționară a colaborării între clase și a integrării treptate a capitalismului în socialism. La începutul primului război mondial s-a situat pe poziții pacifiste, iar apoi a pășit pe calea sprijinirii fățișe a burgheziei imperialiste. În 1918—1920 a încercat să împiedice lupta muncitorilor englezi care se ridicaseră împotriva intervenției antisovietice ; a dus o politică de scindare a clasei muncitoare. În 1924 și în 1929—1931 a deținut postul de prim-ministru. Guvernul laburist MacDonald a reprimat mișcarea de eliberare națională din coloniile engleze și a promovat o politică antimuncitorească. În 1931—1935, MacDonald s-a aflat în fruntea așa-numitului „guvern național“, a cărui politică o stabileau conservatorii. — 364, 365, 366.

Maevski, E. (Gutovski, V. A.) (1875—1918) — social-democrat, menșevic. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar a fost lichidator, a colaborat la revista „Nașa Zarea“, la ziarul „Luci“ și la alte organe ale menșevicilor-lichidatori. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții defensiste. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. — 86, 126.

Maklakov, N. A. (1871—1918) — moșier, ultrareacționar. În 1900—1909 a lucrat la Ministerul de Finanțe, în 1913—1915 la Ministerul Afacerilor Interne. În 1915 a devenit membru al Consiliului de Stat. — 135, 395, 398.

Maklakov, V. A. (n. 1870) — cadet de dreapta, moșier, a profesat avocatura, pledînd în numeroase procese politice. Deputat în Dumele a II-a, a III-a și a IV-a de stat din partea Moscovei. Membru în C.C. al partidului cadet. După revoluția burgheză-democratică din februarie 1917 a fost ambasadorul Guvernului provizoriu la Paris, apoi emigrant alb. — 264, 265, 266.

Malinovski, A. A. — vezi Bogdanov, A.

Malinovski, R. V. (1876—1918) — provocator, agent secret al ohranei din Moscova. În 1906 a aderat în scopuri meschine la

mişcarea muncitorească ; a fost membru al unui comitet muncitoresc și secretar al conducerii sindicatului metalurgiștilor. Începînd din 1907 a furnizat de bunăvoie informații poliției, iar în 1910 a devenit agent secret al ohranei țariste. În 1912, la Conferința de la Praga a P.M.S.D.R., a fost ales membru al C.C. ; în același an, folosindu-se de serviciile ohranei, care a înlăturat pe aceia care-i stăteau în cale, a fost ales deputat în Duma a IV-a de stat din partea curiei muncitorești a guberniei Moscova. În 1914, la indicația Ministerului de Interne, și-a depus mandatul de deputat în Duma de stat și s-a ascuns în străinătate. În 1918 s-a întors în Rusia Sovietică, a fost deferit justiției și împușcat în baza unei sentințe a Tribunalului suprem al C.E.C. din Rusia. — 8.

Mandelștam, M. N. — vezi Leadov, M. N.

Markov, N. E. (Markov II) (n. 1866) — mare moșier, politician reacționar din Rusia țaristă, una dintre căpeteniile organizațiilor ultrareacționare-pogromiste „Uniunea poporului rus” și „Oastea arhanghelului Mihail”. Deputat în Dumele a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Kursk. În Dumă a fost unul din liderii aripii de dreapta. După Revoluția Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — 33—34, 184, 194, 318, 347, 404.

Martînov, A. (Piker, A. S.) (1865—1935) — unul dintre liderii „economistilor”, menșevic de seamă ; mai târziu membru al partidului comunist. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a fost lichidator, a făcut parte din redacția ziarului „Golos Soțial-Demokrata”, organul de presă al lichidatorilor. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții centriste, iar după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a devenit menșevic-internaționalist. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a îndepărtat de menșevism. În 1923, la Congresul al XII-lea al P.C. (b) din Rusia, a fost primit în partid ; a lucrat la Institutul „K. Marx și F. Engels” ; începînd din 1924 a făcut parte din redacția revistei „Internaționala Comunistă”. — 79.

Martov, L. (Tederbaum, I. O., Egorov, A.) (1873—1923) — unul dintre liderii menșevismului. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar s-a situat pe poziții lichidatoriste, a fost redactor responsabil al ziarului „Golos Soțial-Demokrata”, a luat parte la Conferința antipartinică din august (1912). În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a condus grupul menșevicilor internaționaliști. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luat atitudine împotriva Puterii sovietice. În 1920 a emigrat în Germania ; a editat la Berlin revista menșevică contrarevoluționară „Soșialisticeskii Vestnik”. — 80, 156, 296—297, 344, 375—376.

Marx, Karl (1818—1883) — întemeietorul comunismului științific, gînditor genial, conducător și învățător al proletariatului internațional (vezi articolul lui V. I. Lenin „Karl Marx (Scurtă schiță bio-

grafică și expunere a marxismului)“ în Opere, vol. 21, Editura politică, 1959, pag. 29—77). — 1, 3, 32, 41—49, 123—124, 126, 253, 256, 275, 363, 368, 388, 390, 442.

Maslov, P. P. (1867—1946) — economist, social-democrat, autor al unei serii de lucrări în problema agrară, în care a încercat să revizuiască marxismul. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la menșevici, a elaborat programul lor de municipalizare a pământului. În anii reacțiunii și ai noului avânt s-a situat pe poziții lichidatoriste, iar în perioada primului război mondial s-a manifestat ca social-șovinist. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a retras din viața politică și a desfășurat o activitate pedagogică și științifică. În 1929 a fost ales membru activ al Academiei de Științe a U.R.S.S. — 126.

Massé, Louis Frank Alfred Pierre (n. 1870) — om politic burghez francez, radical-socialist. A fost ministru al comerțului, vicepreședinte al Camerei deputaților. — 246.

Medem, (Grinberg), V. D. (1879—1923) — unul dintre liderii Bundului. În 1906 a fost ales membru în C.C. al Bundului, a participat la lucrările Congresului al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R., sprijinindu-i pe menșevici. După Revoluția Socialistă din Octombrie a condus organizațiile bundiste din Polonia. În 1921 a plecat în S.U.A., unde a publicat, în coloanele ziarului socialist evreiesc de dreapta „Vorwärts“, articole calomnioase împotriva Rusiei Sovietice. — 126, 130, 240, 241, 478.

Menjinski, V. R. (Stepinski) (1874—1934) — bolșevic, ulterior militant de seamă al Statului sovietic. A intrat în P.M.S.D.R. în 1902; a dus muncă de partid la Iaroslavl și Petersburg. În timpul primei revoluții ruse a desfășurat o intensă activitate revoluționară în armată, a fost unul din redactorii ziarului bolșevic „Kazarma“. În 1906 a fost arestat și întemnițat. În 1907 a fugit în străinătate, a aderat la grupul antipartinic „Vpered“ (pe care l-a părăsit în 1911). Întors în iulie 1917 în Rusia, a lucrat în cadrul organizației militare a bolșevicilor; a participat activ la pregătirea și desfășurarea insurecției armate din octombrie la Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost comisar al poporului la finanțe, consul general al R.S.F.S.R. la Berlin. Începând din 1919 a lucrat în cadrul C.E.C. din Rusia. În 1923—1926 a fost vicepreședinte, iar din 1926 — președintele O.G.P.U. din U.R.S.S. La Congresele al XV-lea și al XVI-lea ale partidului a fost ales membru al Comitetului Central. — 262.

Menșikov, M. O. (1859—1919) — publicist reacționar, colaborator al ziarului ultrareacționar „Novoe Vreeme“. V. I. Lenin a scris despre Menșikov că este un „credincios câine de pază al sutelor negre țariste“ (Opere complete, vol. 20, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 148). După Revoluția Socialistă din Octombrie, Menșikov a dus o luptă activă împotriva Puterii sovietice. În 1919 a fost împușcat pentru activitate contrarevoluționară. — 148—149, 150.

Migulin, P. P. (n. 1870) — economist — profesor, din 1907 consilier la Direcția generală a agriculturii și a organizării teritoriului. Între 1913—1917 a fost redactor-editor al revistei „Novii Ekonomist”, care reflecta interesele marii burghezii industriale și comerciale. Începând din 1914 — consilier la Ministerul de Finanțe. — 257.

Miliukov, P. N. (1859—1943) — lider al partidului cadet, ideolog de seamă al burgheziei imperialiste ruse, istoric și publicist. Începând din 1902 a colaborat activ la revista liberală „Osvobojdenie”, care apărea în străinătate. În octombrie 1905 a fost unul dintre întemeietorii partidului cadet, apoi președinte al Comitetului Central al acestui partid și redactor al ziarului „Reci”, organul central al cadeților. A fost deputat în Dumele a III-a și a IV-a de stat. În 1917 a fost ministru de externe în primul Guvern provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a devenit unul dintre organizatorii intervenției militare străine împotriva Rusiei Sovietice; militant activ al emigrației albe. — 12—13, 14—15, 16—17, 40, 60, 90, 171, 216, 394.

Miliutin, N. A. (1818—1872) — om de stat al Rusiei țariste, conte. Din 1859 ministru-adjunct la Ministerul Afacerilor Interne. Sub conducerea sa a fost elaborat Regulamentul de la 19 februarie 1861. Considera că țarismul poate fi consolidat prin introducerea unor reforme liberale moderate; a avut o atitudine ostilă față de mișcarea revoluționară și a participat în mod activ la lupta împotriva mișcării de eliberare națională din Polonia din 1863. A scris o serie de lucrări de statistică și economie. — 16—17.

Moghileanski, M. M. (1873—1942) — avocat, publicist. În 1906 a intrat în partidul cadet; a colaborat la organul central al acestui partid, ziarul „Reci”, și la alte publicații periodice ruse și ucrainene. După Revoluția Socialistă din Octombrie a ieșit din partidul cadet. În deceniul al 4-lea a lucrat în cadrul Academiei de științe a R.S.S.U. — 358—359.

Morgan — familie de bancheri miliardari, care reprezintă unul dintre cele mai puternice grupuri ale oligarhiei financiare din S.U.A. Banca Morgan a fost înființată de Junius Spencer Morgan (1813—1890). În sfera de influență a grupului Morgan se află o serie de mari bănci, societăți de asigurare și de căi ferate, întreprinderi metalurgice, uzine de avioane, întreprinderi ale industriei electrotehnice etc. Familia Morgan joacă un rol important în stabilirea politicii interne și externe a S.U.A. — 100.

Morley, John (1838—1923) — om politic și publicist burghez englez. În 1883 a fost ales deputat în parlament. Din 1905 pînă în 1910 a ocupat postul de secretar de stat pentru problemele Indiei, ducând o politică de reprimare a mișcării de eliberare națională. Mai târziu — prim-ministru. În 1914 a demisionat. — 96.

Morozovii — mari fabricanți de textile din Rusia. În 1913—1914, întreprinderile Morozovilor, unite în patru companii, aveau

54 000 de muncitori. În timpul primului război mondial, Morozovii au jucat un rol marcant în comitetele industrial-militare. — 100.

Most, Johann Joseph (1846—1906) — social-democrat german, apoi anarhist. În 1874 și 1878 a fost ales deputat în Reichstag. După publicarea în 1878 a legii excepționale împotriva socialiștilor, Most a emigrat la Londra, unde a editat ziarul anarhist „Freiheit”. În 1882, Most a emigrat în S.U.A., unde a continuat să scoată ziarul „Freiheit”. În anii care au urmat s-a retras din mișcarea muncitorească. — 390.

Muranov, M. K. (1873—1959) — bolșevic, de profesie muncitor lăcătuș. Membru al P.M.S.D.R. din 1904, a dus muncă de partid la Harkov. Deputat în Duma a IV-a de stat din partea muncitorilor din gubernia Harkov, a făcut parte din fracțiunea bolșevică din Dumă; paralel cu activitatea în Dumă, a desfășurat o intensă activitate revoluționară în afara Dumei, a colaborat la ziarul bolșevic „Pravda”. Arestat în noiembrie 1914 împreună cu ceilalți deputați bolșevici, a fost deportat în 1915 în ținutul Turuhan. În 1917—1923 a lucrat în cadrul aparatului C.C. al P.C. (b); la Congresele al VI-lea, al VIII-lea și al IX-lea ale partidului a fost ales în Comitetul Central. Din 1922 pînă în 1934 a fost membru al Comisiei Centrale de Control de pe lângă P.C. (b) al U.R.S.S. — 8, 92, 93.

Murphy, William Martin (1844—1921) — mare capitalist irlandez, naționalist. A fost editorul ziarului naționalist irlandez „Irish Independent”. — 431, 432, 433.

N

Nobel — familie de întreprinzători suedezi. L. E. Nobel (1831—1888) a fost fondatorul uneia dintre cele mai mari firme petroliere din Rusia „Societatea frații Nobel”, care a deținut pînă la Revoluția Socialistă din Octombrie mari exploatari petrolifere la Baku. Fratele său mai mic, Alfred Nobel (1833—1896, născut în Rusia), obținînd în 1867 brevetul de invenție pentru prepararea dinamitei, a înființat ulterior în Franța, în Germania, în Anglia și în alte țări întreprinderi pentru fabricarea de substanțe explozive din nitroglicerina. — 34, 270.

Nolan, James (mort în 1913) — muncitor irlandez, membru al Sindicatului muncitorilor din transporturi și al muncitorilor necalificați din Irlanda. — 433.

Newbold, John Turner Walton (1888—1943) — om politic, publicist și economist englez. A fost membru al Partidului laburist independent. În 1921 a intrat în Partidul Comunist al Marii Britanii. În 1922 a fost ales în parlament, fiind primul deputat comunist din Anglia. În 1923 a participat la Congresul al IV-lea al Internaționalei Comuniste, fiind ales în Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste. În 1924 a ieșit din partidul comunist. — 275.

O

Obolenski, V. A. — prinț, mare moșier; a colaborat la ziarul cadet „Russkaia Mîsl” și la ziarul „Russkaia Molva”, organul progresiștilor. — 291.

P

Panteleev, L. F. (1840—1919) — scriitor, publicist și militant pe tărîm social, participant la mișcarea revoluționară din deceniul al 7-lea. Începînd din 1877 a activat în publicistică, a colaborat la o serie de publicații periodice. Ulterior a intrat în partidul cadet. Începînd din 1910 a fost președintele comitetului Fondului literar. — 205—206.

Parnell, Charles Stuart (1846—1891) — militant de seamă al mișcării naționale irlandeze, liberal. În 1875 a fost ales în parlamentul englez, unde a fost unul din organizatorii obstrucției parlamentare ca mijloc de împotrivire față de măsurile reacționare ale guvernului englez. A fost liderul adeptilor legii home rule pentru Irlanda. A contribuit la fondarea, în 1879, a ligii agrare, organizație țărănească de masă. Ulterior, temîndu-se de mișcarea țăranilor irlandezi care se intensifica, a început să folosească tactica blocurilor și compromisurilor de culise cu burghezia engleză. — 433.

Partridge, W. P. — militant de seamă al mișcării muncitorești din Irlanda, președintele secției de la Dublin a Sindicatului muncitorilor din industria construcțiilor de mașini. Începînd din 1913 a fost unul din liderii Sindicatului muncitorilor din transporturi și al muncitorilor necalificați din Irlanda. A participat activ la insurecția din 1916 de la Dublin pentru independența Irlandei. După înăbușirea insurecției a fost condamnat la 10 ani detențiune, însă a fost eliberat înainte de termen din motive de sănătate și curînd după aceasta a încetat din viață. — 433, 447.

Peșehonov, A. V. (1867—1933) — om politic și publicist burghez. În ultimul deceniu al secolului trecut a fost narodnic liberal; colaborator al revistei „Russkoe Bogatstvo”, iar în 1904 unul dintre redactorii ei; a colaborat la revista „Osvobojdenie”, publicație a burgheziei monarhiste liberale, și la „Revoluționnaia Rossiia”, ziar al eserilor. Cu începere din 1906 a fost unul dintre conducătorii partidului mic-burghez al „socialiștilor-populiști” (enesii). În 1917 a fost ministru al aprovizionării în Guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice; din 1922 — emigrant alb. — 85, 88.

Petrovski, G. I. (1878—1958) — unul dintre veteranii mișcării muncitorești revoluționare, bolșevic, ulterior eminent activist de partid și om de stat sovietic. Membru de partid din 1897. În prima revoluție rusă a fost unul dintre conducătorii mișcării muncitorești la Ekaterinoslav (astăzi Dnepropetrovsk). Ales deputat în Duma a

IV-a de stat din partea muncitorilor din gubernia Ekaterinoslav, a intrat în fracțiunea bolșevică din Dumă. Arestat în noiembrie 1914 împreună cu ceilalți deputați bolșevici, a fost deportat în 1915 în ținutul Turuhansk. Din deportare a continuat activitatea revoluționară. A participat activ la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. În 1917—1919 a fost comisar al poporului pentru afacerile interne al R.S.F.S.R.; din 1919 pînă în 1938 a fost președinte al C.E.C. din Ucraina, după constituirea U.R.S.S. — vicepreședinte al C.E.C. al U.R.S.S.; în 1938—1940 — vicepreședinte al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. În 1926—1939 a fost membru supleant în Biroul Politic al C.C. al P.C. (b). Începînd din 1940 a fost director adjunct al Muzeului revoluției din U.R.S.S. — 59, 358.

Piker, A. S. — vezi Martînov, A.

Plehanov, G. V. (1856—1918) — militant de seamă al mișcării muncitorești ruse și internaționale, primul propagator al marxismului în Rusia. În 1883 a creat la Geneva prima organizație marxistă rusă — grupul „Eliberarea muncii”. Plehanov a luptat împotriva narodnicismului și a combătut revizionismul din mișcarea muncitorească internațională. La începutul primului deceniu al secolului nostru a făcut parte din redacția ziarului „Iskra” și a revistei „Zarea”.

În perioada 1883—1903, Plehanov a scris o serie de lucrări care au avut un rol de seamă în apărarea și propagarea concepției materialiste despre lume. Dintre acestea pot fi citate: „Socialismul și lupta politică”, „Divergențele noastre”, „Contribuții la dezvoltarea concepției moniste asupra istoriei”, „Contribuții la istoria materialismului”, „Rolul personalității în istorie” și altele. Dar încă pe atunci au început să se manifeste la Plehanov greșeli serioase, care au constituit germenele concepțiilor sale menșevice de mai târziu. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., Plehanov s-a situat pe o poziție împăciuitoare față de oportunist, iar mai târziu s-a alăturat menșevicilor. În perioada primei revoluții ruse, el s-a situat pe poziții menșevice în toate problemele fundamentale. A condamnat insurecția armată din decembrie 1905. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar, Plehanov a luat atitudine împotriva revizuirii marxismului în spirit machist și împotriva lichidatorismului și s-a situat în fruntea grupului menșevicilor-partiți. În timpul primului război mondial s-a situat pe pozițiile social-șovinismului. Întors în Rusia după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, Plehanov s-a situat în fruntea grupului „Edinstvo”, grup de extremă dreaptă din rîndurile menșevicilor-defensiști, și a luat atitudine împotriva bolșevicilor, împotriva revoluției socialiste, considerînd că în Rusia nu sînt condiții pentru trecerea la socialism. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine negativă, dar nu a participat la lupta împotriva Puterii sovietice.

Dînd o înaltă prețuire lucrărilor filozofice ale lui Plehanov și rolului său în răspîndirea marxismului în Rusia, V. I. Lenin îl critica în același timp cu asprime pentru abaterile lui de la marxism și

pentru greșelile grave din activitatea lui politică. — 6, 75, 91, 125, 220, 221, 237, 238, 325.

Pobedonosțev, K. P. (1827—1907) — om de stat reacționar din Rusia țaristă, procuror general al sinodului, șeful efectiv al guvernului și principalul inspirator al deșănțatei reacțiuni iobăgiste din timpul domniei lui Alexandru al III-lea; a continuat să joace un rol important și în timpul domniei lui Nicolaie al II-lea. A dus o luptă înverșunată împotriva mișcării revoluționare. A fost un adversar hotărât al reformelor burgheze din deceniul al 7-lea al secolului trecut, partizan al monarhiei absolutiste și dușman al științei și culturii. În perioada de avânt a mișcării revoluționare, în octombrie 1905, a fost nevoit să-și dea demisia și s-a retras din viața politică. — 60, 277.

Pokrovski, M. N. (Domov) (1868—1932) — membru al P.M.S.D.R. din 1905, bolșevic, istoric de vază. A participat activ la revoluția din 1905—1907; a fost membru al Comitetului de partid din Moscova. Din 1908 pînă în 1917 a trăit în emigrație. În anii reacțiunii a aderat la otzoviști și ultimatiști, iar apoi la grupul antipartinic „Vpered”, de care s-a separat în 1911. În 1917 s-a întors în Rusia, a participat la insurecția armată din Moscova. Din noiembrie 1917 pînă în martie 1918 a fost președinte al Sovietului din Moscova. Un timp oarecare a făcut parte din grupul „comuniștilor de stînga”. În 1918 a fost numit locțiitor al comisarului poporului pentru învățămînt din R.S.F.S.R. În decursul anilor a condus Academia comunistă, Institutul de istorie de pe lîngă Academia de Științe a U.R.S.S., Institutul Profesura roșie etc. În 1929 a devenit academician. A fost ales, în repetate rînduri, în C.E.C. din Rusia și în C.E.C. din U.R.S.S. — 262.

Poleakov, S. L. (Litovțev, S.) (1875—1945) — scriitor și ziarist burghez. A colaborat la ziarele cadete: „Revi” și „Sovremennoe Slovo”. După Revoluția Socialistă din Octombrie a emigrat; a colaborat activ la publicațiile emigranților albi. — 12, 15.

Potresov, A. N. (1869—1934) — unul dintre liderii menșevismului; în anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar — ideolog al lichidatorismului. A avut un rol conducător în revistele „Vozrojenie”, „Nașa Zarea” și în alte organe de presă ale menșevicilor-lichidatori. În timpul primului război mondial a fost social-șovinist. După Revoluția Socialistă din Octombrie a emigrat din țară; în străinătate a colaborat la săptămînalul „Dni”, editat de Kerenski, și s-a dedat la atacuri împotriva Rusiei Sovietice. — 79, 126, 237—238, 320, 344.

Pridvorov, E. M. — *vezi* Bednii, Demian.

Prokopovici, S. N. (1871—1955) — economist și publicist burghez. La sfîrșitul ultimului deceniu al secolului trecut a fost unul dintre reprezentanții de seamă ai „economismului” și unul dintre primii propagatori ai bernsteinismului în Rusia. Ulterior, membru activ al

organizației monarhiste-liberale „Uniunea eliberării“. În 1906 a fost membru al C.C. al partidului cadet. Redactor-editor al revistei semi-cadete și semimenșevice „Bez Zaglavii“. În 1917 a fost ministru al aprovizionării în Guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitate antisovietică. — 91.

Purișkevici, V. M. (1870—1920) — mare moșier, ultrareacționar, monarhist. A fost unul dintre inițiatorii organizației ultrareacționare „Uniunea poporului rus“; în 1907 a ieșit din această uniune și a creat o nouă organizație contrarevoluționară monarhistă, „Oastea arhanghelului Mihail“; deputat în Dumele a II-a, a III-a și a IV-a de stat din partea guberniei Basarabia; și-a câștigat o tristă faimă prin discursurile sale antisemite și pogromiste rostite în Dumă. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Puterii Sovietice. — 38, 78, 113, 157, 170, 171, 194, 236, 266, 318, 329, 347, 405, 432, 439, 440, 455, 461.

Q

Quelch Harry (1858—1913) — activist de seamă al mișcării muncitorești engleze și internaționale. Vezi articolul „Harry Quelch“ din volumul de față. — 166, 469—471.

R

Ramsay, William (1852—1916) — chimist și fizician englez; profesor la Universitatea din Bristol și la Colegiul universitar din Londra, membru de onoare al Academiei de științe din Petersburg; este cunoscut prin lucrările sale în domeniul chimiei organice și al chimiei fizice. Ramsay nutrea o profundă stimă față de Mendeleev, cu care era în corespondență. Independent de D. I. Mendeleev și mult mai târziu decât el, Ramsay a preconizat gazificarea subterană a huilei pentru utilizarea gazului emanat în scopuri tehnice.

Principalele lucrări ale lui Ramsay sînt: „Sistemul chimiei“, „Gazele din atmosferă“, „Chimia modernă“, „Studii biografice și de chimie“ ș.a. — 99, 100.

Ravesteyn, Wilem van (n. 1876) — socialist olandez. Membru al Partidului muncitoresc social-democrat olandez din 1900, a aderat la aripa stîngă a acestuia. A fost unul dintre fondatorii (1907) și redactorii ziarului „De Tribune“, organul aripii stîngi a partidului. În 1909 împreună cu alți „tribuniști“ a fost exclus din partid, după care a participat la înființarea partidului social-democrat, partid revoluționar. Din 1918 — membru al Partidului Comunist din Olanda. Ulterior s-a retras din mișcarea comunistă, iar în 1926 a fost exclus din partidul comunist. — 153.

Reabușinski, P. P. (n. 1871) — mare bancher și industriaș din Moscova, unul dintre capii contrarevoluției. A participat activ la crearea partidului burghez al progresiștilor, a editat ziarul „Utro

Rossii^a, care era exponentul intereselor marii burghezii. În august 1917 a amenințat că va înăbuși revoluția „cu mâna scheletică a foamei”; a fost unul dintre inspiratorii și organizatorii acțiunii contrarevoluționare a lui Kornilov. După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie a emigrat în Franța, unde a desfășurat o activitate contrarevoluționară împotriva Statului sovietic. — 100, 207, 406.

Renner, Karl (Schpringer) (1870—1950) — om politic austriac, liderul și teoreticianul social-democraților de dreapta din Austria. Unul dintre ideologii așa-zisului „austromarxism” și ai teoriei burghezo-naționaliste a „autonomiei cultural-naționale”. În perioada primului război mondial — social-șovinist. În 1919—1920 — cancelar al Austriei, în 1945—1950 — președintele Austriei. — 62, 338, 480.

Ricardo, David (1772—1823) — eminent economist englez, autorul lucrărilor „Despre principiile economiei politice și despre impozite” (1817), „Despre protecția agriculturii” (1822) și al altor lucrări în care și-a găsit încununarea economia politică burgheză clasică. Apărând interesele burgheziei în lupta ei împotriva rămășițelor feudalismului, Ricardo susținea principiul liberei concurențe, cerînd înlăturarea tuturor îngrădirilor care frînau dezvoltarea producției capitaliste. Însemnătatea istorică a lui Ricardo pentru știința economică rezidă, în primul rînd, în a sa teorie a valorii bazate pe muncă, pe care a căutat s-o pună la baza întregii economii politice. Dezvoltînd teoria valorii a lui A. Smith, Ricardo a demonstrat că valoarea este determinată de munca cheltuită pentru producerea mărfii, că din această sursă izvorăsc atît salariul muncitorului, cît și veniturile neprovenite din muncă: profitul și renta. El a descoperit antagonismul dintre salariul muncitorului și profitul capitalistului, adică a scos la iveală conflictul dintre interesele proletariatului și ale burgheziei. Dar mîrginirea sa de clasă l-a împiedicat pe Ricardo să facă o analiză cu adevărat științifică a capitalismului, să dezvăluie secretul exploatării capitaliste. El considera că producția de mărfuri și capitalismul constituie forma eternă și firească a producției sociale. El n-a dezvăluit natura socială a valorii, n-a văzut deosebirea dintre valoare și prețul de producție și n-a putut să înțeleagă originea și esența banilor.

Concepțiile teoretice ale lui Ricardo au fost criticate de K. Marx în „Capitalul”, în „Teorii asupra plusvalorii” și în alte lucrări. — 46.

Rockefellerii — familie de magnați financiari din S.U.A. Intemeietorul acestei dinastii — John Davison Rockefeller (1839—1937) — a creat trustul „Standard Oil”, care a monopolizat industria petrolului din S.U.A. În prezent, familia Rockefeller reprezintă unul dintre principalele grupuri financiare monopoliste din S.U.A. și joacă un rol important în stabilirea politicii interne și externe a acestei țări. — 100.

Rodzeanko, M. V. (1859—1924) — mare moșier, unul dintre liderii partidului octombriștilor, monarhist. Președinte al Dumei a III-a, apoi al Dumei a IV-a de stat; a sprijinit guvernul țarist în lupta lui împotriva mișcării revoluționare. În perioada revoluției burghezo-

democratice din februarie 1917 a organizat centrul contrarevoluționar „Comitetul provizoriu“ al Dumei de stat, apoi „Consiliul privat“ al membrilor Dumei de stat; a fost unul dintre organizatorii rebeliunii lui Kornilov. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fugit la Denikin și a încercat să unească toate forțele contrarevoluționare în lupta împotriva Puterii sovietice, apoi a emigrat. — 40, 171.

Romanov — dinastie imperială rusă (1613—1917). — 314, 320, 325.

Rotștein, F. A. (1871—1953) — social-democrat, ulterior diplomat sovietic, istoric. În 1890 a fost silit să emigreze din Rusia. Stabilindu-se în Anglia, a intrat în Federația social-democrată engleză, aderând la aripa ei de stînga. În 1901 a intrat în P.M.S.D.R. A colaborat la presa socialistă din Rusia și din străinătate. Între 1918—1920 a fost unul dintre conducătorii mișcării de masă din Anglia, care s-a desfășurat sub lozincă „Jos mâinile de pe Rusia!“; a participat la înființarea Partidului Comunist al Marii Britanii. În 1920 s-a reîntors în patrie. În 1921—1922 a fost reprezentant plenipotențiar al Republicii Sovietice în Iran, în 1923—1930 — membru al colegiului Comisariatului poporului pentru afacerile externe. A participat activ la organizarea învățămîntului superior sovietic. A contribuit la dezvoltarea științei sovietice, a fost director al Institutului de economie și politică mondială. În 1939 a fost ales academician. A scris o serie de lucrări privind istoria imperialismului. — 95.

Rubakin, N. A. (1862—1946) — bibliograf și scriitor, autor a numeroase lucrări de bibliografie, de istorie a tipăriturilor în Rusia, de lucrări de știință popularizată în domeniul geografiei, științelor naturii etc. În 1907 a emigrat în Elveția, unde a rămas pînă la sfîrșitul vieții. Principala sa lucrare bibliografică este „Printre cărți“ (1906). În recenzia făcută la volumul al II-lea al acestei lucrări, V. I. Lenin arăta: „Nici o bibliotecă serioasă nu se va putea lipsi de lucrarea d-lui Rubakin“ (Opere, vol. 20, Editura politică, 1959, pag. 254). V. I. Lenin se întîlnea cu Rubakin în străinătate și consulta cărți din biblioteca acestuia. Ulterior, Rubakin a întreținut legături strînse cu Uniunea Sovietică și a lăsat prin testament U.R.S.S. biblioteca sa de 80 000 de volume, care a fost trecută în fondul de cărți al Bibliotecii de stat „V. I. Lenin“. — 275.

S

Salazkin, A. S. (n. 1870) — mare comerciant și proprietar funciar, cadet, deputat în Dumele a II-a și a IV-a de stat din partea guberniei Reazan. Din 1910 a fost președintele comitetului tîrgului și bursei din Nijni-Novgorod; în anii primului război mondial — împuternicitul Ministerului Agriculturii în gubernia Nijni-Novgorod pentru aprovizionarea armatei. După Revoluția Socialistă din Octombrie a desfășurat o activitate contrarevoluționară în sudul Rusiei. — 422, 423, 424, 438—440, 449.

Saltîciha (Saltîkova, D. I.) (1730—1801) — moşierică din judeţul Podolsk, gubernia Moscova, devenită celebră prin comportarea ei bestială faţă de iobagi. A torturat de moarte 139 de ţărani. Sub presiunea opiniei publice, Ekaterina a II-a a fost nevoită să defere justiţiei cazul Saltîcihei; în 1786 ea a fost condamnată la pedeapsa cu moartea, ce i-a fost comutată în detenţiune pe viaţă într-o închisoare mănăstirească. Numele Saltîcihei a devenit sinonim cu comportarea inumană a moşierilor iobăgişti faţă de ţărani. — 405.

Schiemann, Theodor (1847—1921) — istoric burghez german; din 1892 — profesor la Universitatea din Berlin. S-a specializat în istoria Rusiei secolului al XIX-lea; a editat o colecţie de monumente literare ruse. — 329.

Schneider — familie de magnaţi financiari din Franţa, care joacă un mare rol în viaţa economică şi politică a ţării. Firma „Schneider et Co.“, înfiinţată în 1863 de către fraţii Etienne şi Adolphe Schneider, dirijează şi în prezent unul din cele mai mari concerne existente în Franţa, „Schneider-Creuzot“. În ajunul primului război mondial, conducătorii concernului, producând materiale de război, întreţineau strânse legături cu grupurile fabricanţilor de armament din celelalte ţări. — 65.

Sedov, L. — vezi Kolţov, D.

Semionov, I. A. — inginer şi fabricant din Petersburg; după Revoluţia Socialistă din Octombrie a emigrat. — 18.

Semkovski, S. (Bronştein, S. I.) (n. 1882) — social-democrat, menşevic. A făcut parte din redacţia „Pravdei“ de la Viena a lui Troţki, a colaborat la organele menşevicilor-lichidatori şi la presa social-democrată din străinătate. V. I. Lenin a criticat aspru într-o serie de lucrări poziţia lui Semkovski în problema naţională şi în alte probleme. În perioada primului război mondial a fost centrist. Reîntors din emigraţie în 1917, a intrat în C.C. menşevic. Ulterior a fost profesor la o serie de institute de învăţământ superior din Ucraina; a desfăşurat o activitate ştiinţifică şi publicistică. — 82, 125—126, 327.

Sinadino, P. V. (1875—1941) — mare moşier, în 1903—1910 — primarul oraşului Chişinău. Deputat în Dumele a II-a, a III-a şi a IV-a de stat din partea guberniei Basarabia. În timpul primului război mondial a lucrat ca medic militar. În deceniul al 4-lea a fost membru în Consiliul de administraţie al Băncii „Basarabia“. — 168—169.

Smillie, Robert (1857—1940) — militant al mişcării muncitoreşti engleze. De mic copil a lucrat într-o fabrică, iar de la vârsta de 17 ani în mină. În anii 1894—1918 şi 1921—1940 a fost preşedinte al Sindicatului minerilor din Scoţia. În 1912—1921 a fost preşedinte al Federaţiei minerilor din Marea Britanie. Sub conducerea lui s-a

desfășurat în 1912 o mare grevă a muncitorilor din minele de cărbuni. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții pacifiste. În anii 1923—1929 a fost membru al parlamentului. În 1928 a fost ales membru al Consiliului general al trade-unionurilor, făcând parte din aripa lui de stînga. — 434.

Smith, Adam (1723—1790) — economist englez, unul dintre reprezentanții cei mai de seamă ai economiei politice burgheze clasice. În lucrarea sa „Studiu asupra naturii și cauzelor avuției națiunilor” (1776), el a afirmat pentru prima oară că izvorul valorii îl constituie orice muncă, indiferent de ramura de producție în care ea este cheltuită. Pornind de la această teză, el a tras o concluzie extrem de importantă, și anume că salariul muncitorului reprezintă o parte din produsul muncii lui și este determinat de valoarea mijloacelor lui de existență, că izvorul veniturilor capitaliștilor și ale proprietarilor funciari îl constituie tot munca muncitorilor. Smith a fost primul care a arătat că societatea capitalistă se compune din trei clase: muncitori, capitaliști și proprietari funciari; dar, din cauza caracterului limitat al concepțiilor sale burgheze, el a negat existența luptei de clasă în această societate. Relevînd marile merite ale lui Smith în dezvoltarea economiei politice, Marx a arătat, totodată, mărginirea burgheză a concepțiilor lui, caracterul lor contradictoriu și eronat. Smith confunda determinarea justă a valorii mărfurilor prin timpul de muncă pe care îl conțin cu determinarea valorii mărfurilor prin valoarea muncii însăși. Susținînd că în capitalism valoarea se compune numai din venituri-salariu, profit și rentă, el omitea în mod greșit valoarea capitalului constant consumat în procesul de producție a mărfii. Tezele greșite ale lui Smith au fost folosite de economiștii burghezi vulgari în scopul apărării ideologice a capitalismului. — 46.

Snowden, Philipp (1864—1937) — om politic englez, reprezentant al aripii de dreapta a Partidului muncitoresc independent, din care a făcut parte timp de 34 de ani (pînă în 1927), unul dintre liderii partidului laburist. În 1903—1906 și 1917—1920 a fost președinte al Partidului muncitoresc independent. Din 1906 — membru al parlamentului. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții centriste și s-a pronunțat pentru o coaliție cu burghezia. În cabinetul MacDonald din 1924, precum și în cel din 1929—1931 a fost cancelar al trezoreriei. Adversar înverșunat al comunismului. — 364.

Sobolevski, V. M. (1846—1913) — publicist liberal; din 1873 — colaborator al ziarului „Russkie Vedomosti”, în 1876—1882 — redactor adjunct, iar din 1882 — redactor-editor al acestui ziar. — 205.

Sokolov, A. V. — *vezi* Volski, S.

Sologub, F. (Teternikov, F. K.) (1863—1927) — scriitor decadent. Romanul său „Spiridușul” (1905) este o frescă a vieții miciei-burghezii provinciale. În anii primei revoluții ruse, Sologub și-a exprimat în versurile sale simpatia față de muncitorii răsculați; creația lui din

anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar se caracterizează prin pesimism. — 189.

Soloviev, I. A. (1820—1876) — funcționar țarist, unul din inițiatorii reformei „țărănești“ din 1861. Între 1843 și 1857 a funcționat la Ministerul Bunurilor Statului, din 1857 a fost directorul departamentului zemstvelor din Ministerul Afacerilor Interne; din 1867 — senator. — 16.

Stalin (Djugașvili), I. V. (1879—1953) — unul dintre militanții de seamă ai mișcării muncitorești revoluționare ruse și internaționale, ai partidului comunist și ai Statului sovietic, eminent teoretician al marxism-leninismului. În P.M.S.D.R. a intrat în 1898; după Congresul al II-lea al partidului — bolșevic. A desfășurat activitate de partid la Tiflis, Batum, Baku și Petersburg. În ianuarie 1912, la Conferința a VI-a (de la Praga) a P.M.S.D.R., a fost ales în Comitetul Central; a participat la redactarea ziarului bolșevic „Pravda“. În perioada de pregătire și înlăptuire a Revoluției Socialiste din Octombrie a făcut parte din Centrul militar-revoluționar, creat de Comitetul Central al partidului în vederea pregătirii insurecției. La cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor din Rusia a fost ales în Consiliul Comisarilor Poporului, încredințându-i-se conducerea Comisariatului poporului pentru problemele naționalităților. În perioada intervenției militare străine și a războiului civil a fost membru al Consiliului militar-revoluționar al Republicii și a îndeplinit sarcini de răspundere, încredințate de Comitetul Central și de guvernul sovietic, pe o serie de fronturi de luptă. În 1922 a fost ales secretar general al C.C. al P.C. (b) din Rusia.

Stalin a jucat un rol important în înlăptuirea planului leninist de industrializare a U.R.S.S. și de colectivizare a agriculturii, în lupta pentru construirea socialismului, pentru independența Țării sovietice, pentru consolidarea păcii; lui îi revine un mare merit în lupta ideologică împotriva dușmanilor leninismului — troțkiștii, oportuniștii de dreapta, naționaliștii burghezi și revizioniştii de tot felul. În 1941, Stalin a devenit președinte al Consiliului Comisarilor Poporului, iar apoi al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. În anii Marelui Război pentru Apărarea Patriei a fost președinte al Comitetului de stat al apărării, comisar al poporului pentru apărare și comandant suprem al Forțelor armate ale U.R.S.S.

În activitatea lui Stalin a existat, pe lîngă latura pozitivă, și o latură negativă. Aflîndu-se în cele mai importante funcții de partid și de stat, Stalin, mai ales în ultima perioadă a vieții sale, a comis greșeli serioase în conducerea diferitelor domenii de activitate a partidului și a Statului sovietic, atît în viața internă a Țării sovietice, cît și în politica ei externă. Aceste greșeli, legate de cultul personalității lui, au pricinuit un mare prejudiciu cauzei partidului comunist și societății sovietice. O apreciere partinică a activității lui I. V. Stalin a fost făcută în hotărîrile și în alte materiale ale Congresului al XX-lea al P.C.U.S., în rezoluția C.C. al P.C.U.S. „Cu privire la

lichidarea cultului personalității și a urmărilor sale“ și în alte documente de partid. — 477.

Stepinski — vezi Menjinski, V. R.

Stolîpin, P. A. (1862—1911) — om de stat al Rusiei țariste, mare moșier. Din 1906 pînă în 1911 președinte al Consiliului de Miniștri și ministru al afacerilor interne. De numele lui este legată perioada de cruntă reacțiune politică, în care pedeapsa cu moartea a fost larg folosită ca mijloc pentru înăbușirea mișcării revoluționare („reacțiunea stolîpinistă“ din 1907—1910). Stolîpin a efectuat o reformă agrară în scopul de a crea gospodării chiburești, care să devină un sprijin al absolutismului țarist la sate. Dar încercarea lui de a consolida autocrația putredă cu ajutorul cîtorva reforme de sus, efectuate în interesul burgheziei și moșierilor, a suferit un eșec total. Stolîpin a fost asasinat în 1911, la Kiev, de socialistul-revoluționar Bogrov. — 60, 111, 265, 277, 281, 284, 289, 395, 397, 398, 436, 438.

Stroganovii — în secolele al XVI-lea și al XVII-lea mari negustori și fabricanți; în secolele al XVIII-lea, al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea mari moșieri și fabricanți în Ural; mulți dintre ei au ocupat înalte funcții administrative, diplomatice și militare în Rusia țaristă. — 397.

Struve, P. B. (1870—1944) — economist și publicist burghez, unul dintre liderii partidului cadet. În ultimul deceniu al secolului trecut a fost unul dintre reprezentanții cei mai de seamă ai „marxismului legal“, a procedat la o „completare“ și la o „critică“ a teoriei economice și filozofice a lui K. Marx; a căutat să adapteze marxismul și mișcarea muncitorească la interesele burgheziei. Struve a fost unul dintre teoreticienii și organizatorii „Uniunii eliberării“, organizație monarhistă-liberală (1903—1905), și redactor al organului ei ilegal, revista „Osvobojdenie“. O dată cu înființarea, în 1905, a partidului cadet, el devine membru al Comitetului Central al acestui partid. Struve a fost unul dintre ideologii imperialismului rus. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost un dușman inveterat al Puterii sovietice, membru al guvernului contrarevoluționar al lui Vranghel și, în cele din urmă, emigrant alb. — 59, 84, 85, 88, 119, 341, 358, 479.

Sun Iat-sen (1866—1925) — eminent democrat-revoluționar și om de stat din China. De profesiune medic. În 1894 a întemeiat organizația revoluționară Sincijunhuei (Uniunea renașterii Chinei), care preconiza răsturnarea prin forță a dinastiei manciuriene. În 1905, Sun Iat-sen a reorganizat Sincijunhuei, transformînd-o într-o organizație mai largă — Tunmînhuei (Liga unită), cu un program revoluționar mai amplu. La baza programului noii organizații stăteau trei principii formulate de Sun Iat-sen: naționalismul (răsturnarea dinastiei manciuriene), puterea poporului (instaurarea republicii) și bunăstarea poporului (drepturi egale asupra pămîntului). Lenin aprecia mult esența democrat-revoluționară a acestui program, criticînd totodată unele concepții narodniciste greșite ale lui Sun Iat-sen. Tunmînhuei a fost

principala organizație politică care a pregătit revoluția din 1911—1913 din China. Dar democrația chineză, în frunte cu Sun Iat-sen, n-a știut să mobilizeze și să organizeze în cursul revoluției masele largi populare, n-a izbutit să formuleze și să aplice un program antiimperialist și antifeudal consecvent. Sun Iat-sen, ales președinte provizoriu al republicii, a renunțat curînd la acest post. În august 1912, din organizația Tunmînhuei a fost fondat partidul gomindan. Sun Iat-sen a fost ales președinte al acestui partid.

În anii următori Sun Iat-sen a continuat lupta împotriva reacțiunii interne și a imperialiștilor străini. Sun Iat-sen a salutat Revoluția Socialistă din Octombrie, care a avut o mare influență asupra concepției sale despre lume, a chemat la stabilirea unor relații de prietenie între China și Rusia Sovietică. În vederea creării unui front național de luptă pentru independență și pentru democratizarea țării, Sun Iat-sen a sprijinit activ colaborarea dintre partidul gomindan, condus de el, și Partidul Comunist Chinez. — 30, 146, 147.

Ș

Șcepkin, N. N. (1854—1919) — militant al zemstvelor, membru în C.C. al partidului cadet. A fost consilier al Dumei orașenești din Moscova și al zemstvei guberniale. Deputat în Dumele a III-a și a IV-a de stat din partea orașului Moscova. În timpul primului război mondial a fost membru în Comitetul Central al Uniunii orașelor. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Puterii sovietice. În 1919 a fost împușcat pentru activitate contrarevoluționară. — 331.

Singarev, A. I. (1869—1918) — cadet, fruntaș al zemstvelor, de profesiune medic. Din 1907 membru al C.C. al partidului cadet. Deputat în Dumele a II-a și a III-a de stat din partea guberniei Voronej și în Duma a IV-a din partea orașului Petersburg; lider al fracțiunii cadeților din Dumă. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 — ministru al agriculturii în primul Guvern provizoriu burghez și ministru de finanțe în cel de-al doilea guvern provizoriu burghez. — 31—32.

T

Taylor, Frederic Winslow (1856—1915) — inginer american, inițiatorul sistemului de organizare a muncii care-i poartă numele, bazat pe folosirea la maximum a zilei de muncă. În condițiile capitalismului, acest sistem duce la intensificarea exploatării oamenilor muncii. — 18—19.

Teternikov, F. K. — vezi Sologub, F.

Tillett, Benjamin (Ben) (1860—1943) — militant al mișcării muncitorești engleze. În 1887—1922 — secretar general al sindicatului muncitorilor portuari, înființat de el; a organizat o serie de greve importante. Este unul dintre fondatorii Partidului laburist indepen-

dent. În perioada primului război mondial — social-șovinist. În 1917 și 1929 a fost ales deputat în parlament. Din 1921 pînă în 1931 a fost membru al Consiliului general al Congresului trade-unionurilor (în 1928—1929 a fost președintele acestui consiliu). — 447.

Timoșkin, F. F. (n. 1872) — țaran înstărit, comerciant, deputat în Duma a III-a de stat din partea populației ruse din Transcaucazia, a făcut parte din fracțiunea celor de dreapta. Discursurile sale se remarcă prin spiritul lor ultrareacționar. — 85.

Tolstoi, L. N. (1828—1910) — genial scriitor rus, unul dintre cei mai mari scriitori din lume, care a exercitat o influență covârșitoare asupra dezvoltării literaturii ruse și universale.

V. I. Lenin a consacrat caracterizării concepției despre lume a lui Tolstoi și aprecierii întregii lui activități o serie de lucrări: „Lev Tolstoi, oglindă a revoluției ruse“, „L. N. Tolstoi“, „L. N. Tolstoi și mișcarea muncitorească contemporană“, „Tolstoi și lupta proletară“, „L. N. Tolstoi și epoca sa“ (vezi Opere complete, vol. 17, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 213—220; vol. 20, Editura politică, 1963, ediția a doua, pag. 20—25, 40—43, 74—75, 105—109). — 209.

Troțki (Bronștein), L. D. (1879—1940) — dușman înveterat al leninismului. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar, camuflîndu-se sub masca „nefracționismului“, s-a situat de fapt pe pozițiile lichidatorilor. În 1912 a organizat Blocul antipartinic din august. În perioada primului război mondial s-a situat pe o poziție centristă, a dus lupta împotriva lui V. I. Lenin în problemele războiului, păcii și revoluției. Întorcîndu-se din emigrație după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917, a aderat la grupul „interraioniștilor“ și, împreună cu ei, la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost primit în rîndurile partidului bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a ocupat o serie de funcții în guvernul sovietic. În 1918 a luat poziție împotriva păcii de la Brest, iar în 1920—1921 s-a aflat în fruntea opoziției în discuția asupra sindicatelor; începînd din 1923 a dus o înverșunată luptă fracționistă împotriva liniei generale a partidului, împotriva programului leninist de construire a socialismului, a propagat ideea imposibilității victoriei socialismului în U.R.S.S. Partidul comunist, demascînd troțkismul ca pe o deviere mic-burgheză în partid, l-a zdrobit din punct de vedere ideologic și organizatoric. În 1927 Troțki a fost exclus din partid; în 1929 a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitate antisovietică, iar în 1932 i s-a retras cetățenia sovietică. Aflîndu-se în străinătate, a continuat lupta împotriva Statului sovietic și a partidului comunist, împotriva mișcării comuniste internaționale. — 78, 82, 326.

Trubețkoi, E. N. (1863—1920) — prinț, unul dintre ideologii liberalismului burghez rus, filozof idealist. A fost profesor de filozofie a dreptului la Universitatea din Kiev, apoi la Universitatea din Moscova. Pînă în 1906 a făcut parte din partidul cadet. În 1906 a participat la crearea partidului „înnoirii pașnice“. A avut un rol

important în înăbușirea de către țarism a revoluției din 1905—1907 și în crearea regimului stolîpinist din Rusia. În timpul primului război mondial a fost unul dintre ideologii imperialismului rus. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a manifestat ca dușman înverșunat al Puterii sovietice ; a fost un denikinist activ. — 59.

†

Țederbaum, I. O. — vezi Martov. L.

Țederbaum, S. O. (Ejov, V.) (1879—1939) — social-democrat, menșevic. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar a fost un lichidator activ, a colaborat la ziarele și revistele menșevicilor-lichidatori. În perioada primului război mondial a fost defensist. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a retras din activitatea politică. — 79, 344.

Țederbaum, V. O. — vezi Levițki, V.

U

Un cititor — vezi Lenin, V. I.

V

Van-Ravesteyn — vezi Ravesteyn, Wilem van.

Veselovski, B. B. (1880—1954) — literat, istoric și economist. În 1901—1902 a aderat la organizația social-democrată din Moscova. Începînd din 1905 a desfășurat activitate științifică și literară la Petersburg. A colaborat la revistele „Obrazovanie”, „Sovremennîi Mir” ; din 1913 a luat conducerea rubricii zemstvelor la ziarul „Russkoe Slovo”. Între 1907—1912 a luat parte la activitatea fracțiunii social-democrate din Duma a III-a de stat. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat la Arhivele centrale, la Comitetul de Stat al Planificării al R.S.F.S.R. ; a fost profesor la o serie de institute de învățămînt superior. Este autorul unei „Istории a zemstvelor” în patru volume, a scris și a redactat o serie de alte lucrări în problema agrară și în probleme privind administrația zemstvelor și administrația urbană. — 160, 306, 307.

Vigdorcik, N. A. (1874—1954) — medic, autor al unei serii de lucrări privind problemele asigurărilor sociale și bolilor profesionale. În ultimul deceniu al secolului trecut a luat parte la mișcarea social-democrată la Kiev ; a participat la lucrările Congresului I al P.M.S.D.R. În 1906 s-a retras din activitatea politică, ocupîndu-se cu practica medicală și desfășurînd activitate științifică la Petersburg. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în specialitate. Între 1924—1951 a funcționat ca profesor la Institutul de perfecționare a medicilor din Leningrad. — 272.

Vinogradov, P. G. (1854—1925) — istoric, profesor la Universitatea din Moscova, iar apoi la Universitatea din Oxford. Prin convingerile sale politice era apropiat de cadeți. A luat atitudine împotriva mișcării revoluționare, fapt care s-a manifestat pregnant în „Scrisorile politice“, publicate de el în ziarul „Russkie Vedomosti“ din 5 august 1905. În aceste scrisori, după cum a arătat V. I. Lenin, Vinogradov a exprimat „deosebit de pregnant interesele, tactica și psihologia burgheziei egoiste...“ (Opere complete, vol. 11, Editura politică, 1962, ediția a doua, pag. 224). Față de Revoluția Socialistă din Octombrie și de Puterea sovietică a avut o atitudine ostilă. — 206.

Vlasov, A. — autorul articolului „Cu privire la o problemă organizatorică“, publicat în ziarul menșevicilor-lichidatori „Luci“ nr. 109 (195) din 14 mai 1913. — 85, 189—190.

Vollmar, Georg Heinrich (1850—1922) — unul dintre liderii aripii oportuniste a Partidului social-democrat din Germania, ziarist. În anii 1879—1880 a redactat organul partidului „Der Sozialdemokrat“, care apărea ilegal la Zürich. A fost ales în repetate rânduri deputat în Reichstag și în landtagul Bavariei. De la începutul ultimului deceniu al secolului trecut, Vollmar a devenit ideolog al reformismului și revizionismului. În timpul primului război mondial, Vollmar s-a situat pe poziții social-șoviniste. În ultimii ani ai vieții sale s-a retras din viața politică. — 391, 439.

Volski, S. (Sokolov, A. V.) (n. 1880) — social-democrat. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar a fost unul dintre liderii otzoviștilor, a luat parte la organizarea și activitatea școlilor fracționiste de la Capri și de la Bologna și a făcut parte din grupul anti-partinic „Vpered“. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a lucrat în secția militară a Sovietului din Petrograd. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. A stat câțva timp în emigrație, dar s-a întors curînd în Rusia Sovietică. A lucrat la Comitetul de Stat al Planificării și în Comisariatul poporului pentru comerț. Începînd din 1927 s-a ocupat cu activitatea publicistică. — 262.

Z

Zasulici, V. I. (1849—1919) — militantă de seamă a mișcării narodnice, iar apoi a mișcării social-democrate din Rusia. A luat parte la crearea grupului „Eliberarea muncii“, în cadrul căruia a activat. Începînd din 1900 a făcut parte din redacția ziarului „Iskra“ și a revistei „Zarea“. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a devenit unul dintre liderii menșevismului. În perioada reacțiunii și a noului avânt revoluționar s-a alăturat lichidatorilor, iar în timpul primului război mondial s-a situat pe pozițiile social-șovinismului. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine negativă. — 81.

DATE DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI V. I. LENIN

(Martie—septembrie 1913)

- Martie—septembrie* Lenin locuiește în Polonia (la Cracovia și Poronin) ; de aici, el conduce întreaga muncă de partid din Rusia.
- Martie, 1 (14)* Articolul lui Lenin „Destinele istorice ale învățaturii lui Karl Marx“ apare în ziarul „Pravda“ nr. 50.
- Martie, 2 (15)* Într-o scrisoare adresată în numele C.C. al P.M.S.D.R. Conducerii Partidului social-democrat german, Lenin respinge propunerea oportuniștilor germani de a se convoca o conferință „de unificare“ a bolșevicilor cu lichidatorii.
- Articolul lui Lenin „Marea proprietate moșierească și mica proprietate țărănească în Rusia“ apare în ziarul „Pravda“ nr. 51.
- Martie, 7 (20)* Articolul lui Lenin „Note false“ apare în ziarul „Pravda“ nr. 55.
- Martie, 8 (21)* Articolul lui Lenin „«Nodul problemei»“ apare în ziarul „Pravda“ nr. 56.
- Martie, 9 (22)* Articolul lui Lenin „Sulimenirea iobăgiei de către liberali“ apare în ziarul „Pravda“ nr. 57.
- Martie, 10—13 (23—26)* Lenin conduce Consfătuirea de la Cracovia a membrilor C.C. al P.M.S.D.R.
- Martie, în jurul datei de 10 (23) — mai, în jurul datei de 11 (24)* Lenin face extrase din rapoartele, interpelările și proiectele de legi depuse în Duma de stat și alcătuiește după „Buletinele informative“ ale Dumei lista unor cărți care-i erau necesare.

- Martie, 13 (26)*   Articolul lui Lenin „Un sistem «științific» de exploatare sîngeroasă” apare în ziarul „Pravda” nr. 60.
- Martie, 14 (27)*   Articolul lui Lenin „«Succesele» noastre” apare în ziarul „Pravda” nr. 61.
- Martie, înainte de 15 (28)*   Lenin scrie un adaos la articolul său „«Numerar disponibil»”.
- Martie, 15 (28)*   Articolele lui Lenin „Acord sau sciziune? (Pe marginea divergențelor din cadrul fracțiunii social-democrate din Dumă)” și „«Numerar disponibil»” apar în ziarul „Pravda” nr. 62.
- Martie, în jurul datei de 16 (29)*   Într-o scrisoare adresată lui L. B. Kamenev, Lenin face o apreciere pozitivă asupra lucrării lui I. V. Stalin în problema națională și comunică despre arestarea acestuia și a altor bolșevici, relevă îmbunătățirea muncii de partid în Rusia, prezintă cifre comparative referitoare la tirajele ziarelor „Pravda” și „Luci”; critică cartea Rosei Luxemburg „Acumularea capitalului”.
- Martie, 22 (aprilie, 4)*   Articolul lui Lenin „Un mare succes al republicii chineze” apare în ziarul „Pravda” nr. 68.
- Martie, 23 (aprilie, 5)*   Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Pravda”, Lenin dă indicații cu privire la sprijinirea celor șase deputați bolșevici din Duma a IV-a de stat în lupta lor împotriva celor șapte menșevici, cu privire la intensificarea campaniei de subscripții pentru „Pravda” și la publicarea de literatură ilegală pe scară mai largă.
- În jurul datei de 23 martie (5 aprilie)*   Lenin scrie planul unui articol despre sindicate.
- Martie, 26 (aprilie, 8)*   Articolul lui Lenin „Vechile sarcini și decrepitudinea senilă a liberalismului” apare în ziarul „Pravda” nr. 71.
- Martie, în jurul datei de 26 (8 aprilie)*   Lenin face extrase din izvoare americane și rușești cu privire la producția de petrol și la prețul petrolului în S.U.A., pe care le folosește apoi în articolul „Despre «lipsa de petrol»”.
- Lenin scrie articolul „Despre «lipsa de petrol»” în legătură cu discutarea în Dumă a problemei sindicatului petrolului.

- Martie, 27*
(aprilie, 9)   Articolul lui Lenin „Proiectul de lege cadet cu privire la întruniri” apare ca editorial în ziarul „Pravda” nr. 72.
- Martie, 29*
(aprilie, 11)   Articolul lui Lenin „Războiul balcanic și șovinismul burgez” apare în ziarul „Pravda” nr. 74.
- Martie*   Lenin întocmește „Planul articolului «Trei izvoare și trei părți constitutive ale marxismului»”.
- Lenin formulează în scris observațiile sale critice asupra cărții Rosei Luxemburg „Acumularea capitalului”.
- Martie — aprilie*   Lenin alcătuiește planul articolului „Rosa Luxemburg completează în chip nefericit teoria lui Marx”.
- Lenin scrie articolul „Conversație”.
- Martie —*
august   Lenin urmărește cu regularitate catalogul „Monatliche Übersicht der bedeutenderen Erscheinungen des deutschen Buchhandels”, 48 Jahrg., 1913, J. C. Hinrichs'sche Buchhandlung in Leipzig.
- Aprilie, 5 (18)*   Lenin prezintă în cadrul Universității populare din Cracovia referatul „Rusia contemporană și mișcarea muncitorească”; o relatare cu privire la referat a apărut în ziarul polonez „Naprzód” nr. 92 din 22 aprilie 1913.
- Aprilie, 6 (19)*   Apare nr. 3 al revistei „Prosvetzenie”, consacrat comemorării a 30 de ani de la moartea lui K. Marx, în cadrul căruia este publicat articolul lui V. I. Lenin „Trei izvoare și trei părți constitutive ale marxismului”.
- Aprilie, 10 (23)*   Articolul lui Lenin „Deputații noștri cei culți” apare în ziarul „Pravda” nr. 83.
- Aprilie, 11 (24)*   Articolul lui Lenin „«Cui folosește?»” apare în ziarul „Pravda” nr. 84.
- Aprilie, 12 (25)*   Articolul lui Lenin „În Anglia” apare în ziarul „Pravda” nr. 85.
- Aprilie, 12 (25) —*
iunie, 2 (15)   Seria de articole ale lui Lenin grupate sub titlul comun „Probleme litigioase” apare în ziarul „Pravda” nr. 85, 95, 110, 122, 124 și 126.
- Aprilie, 13 (26)*   Lenin prezintă la Leipzig un referat pe tema: „Avântul social în Rusia și sarcinile social-democraților”.

- Aprilie, 14 (27)*   Articolul lui Lenin „Civilizații europene și sălbaticii asiatici” apare în ziarul „Pravda” nr. 87.
- Aprilie, în jurul lui 18 (1 mai)*   Lenin trimite lui G. I. Petrovski, deputat în Duma a IV-a de stat, un proiect de cuvântare cu privire la problema națională, întocmit de el, pe care acesta urma să-l citească în Dumă.
- Lenin trimite redacției ziarului „Pravda” manifeste pentru 1 Mai.
- Aprilie, 18 (mai, 1)*   Lenin ia parte la adunarea de 1 Mai a muncitorilor din Cracovia.
- Aprilie, 20 (mai, 3)*   Articolul lui Lenin „Socoteli negustorești” apare în ziarul „Pravda” nr. 90.
- Aprilie, 21 (mai, 4)*   Într-o scrisoare adresată deputaților bolșevici din Duma a IV-a de stat, Lenin roagă să i se trimită noile proiecte de legi, materialele informative editate de Dumă și declarațiile depuse în Dumă; el relevă o îmbunătățire în activitatea redacției ziarului „Pravda”.
- Articolul lui Lenin „O mare victorie a tehnicii” apare în ziarul „Pravda” nr. 91.
- Aprilie, în jurul lui 23 (6 mai)*   Într-o scrisoare către social-democratul leton I. E. Gherman, Lenin îl sfătuiește ca, în vederea Congresului al IV-lea al Social-democrației din Ținutul leton, care urma să aibă loc în curînd, să pregătească pentru tipar platforma bolșevicilor letoni. Lenin expune punctele principale pe care trebuia să le cuprindă platforma.
- Aprilie, 23 (mai, 6)*   În numărul festiv al ziarului „Pravda” (nr. 92), consacrat împlinirii unui an de la apariția ziarului, apare articolul lui Lenin „Ceva despre rezultate și fapte” și „La aniversarea «Pravdei» (Muncitorii sprijină ziarul muncitoresc)”.
- Aprilie, 23 sau 24 (mai, 6 sau 7)*   Lenin și Krupskaia se mută pe tot timpul verii în satul Poronin (în apropiere de Cracovia).
- Aprilie, 26 (mai, 9)*   Lenin scrie articolul „Politica internațională a burgheziei”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 101 din 4 (17) mai.
- Lenin scrie articolul „Separatiștii din Rusia și separatiștii din Austria”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 104 din 8 (21) mai.
- În jurul datei de 26 aprilie (9 mai)*   Într-o scrisoare adresată lui A. M. Gorki, Lenin îl roagă să scrie un articol sau o povestire pentru numărul din mai al revistei „Prosveșcenie”; îl în-

științează despre victoria reputată de bolșevici asupra lichidatorilor în alegerea noii conduceri a sindicatului metalurgiștilor; îi scrie despre boala lui N. K. Krupskaja; îi cere părerea despre numărul festiv al ziarului „Pravda” și despre fabulele lui Demian Bednii.

Aprilie, 27
(mai, 10)

Lenin scrie proiectul cuvîntării „Politica Ministerului Instrucțiunii Publice”, care urma să fie citită în Dumă de către deputatul bolșevic A. E. Badaev.

Lenin scrie articolul „Capitalismul și munca femeii”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 102 din 5 (18) mai.

Aprilie, 27
și mai, 1
(mai, 10 și 14)

Articolul lui Lenin „Semnificația problemei colonizărilor” apare în ziarul „Pravda” nr. 96 și 99

Aprilie, 28
(mai, 11)

Lenin scrie articolul „Lupta dintre partide în China”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 100 din 3 (16) mai.

Lenin scrie articolul „Ce ne spune un moșier despre «liniștirea» satului”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 101 din 4 (17) mai.

Aprilie, 29
(mai, 12)

În legătură cu victoria reputată de bolșevici în alegerile pentru conducerea sindicatului metalurgiștilor, Lenin scrie o scrisoare către redacția ziarului „Pravda”, în care dă indicații cu privire la întărirea unității sindicatului în lupta împotriva lichidatorilor și cu privire la sprijinirea revistei „Metallist”.

Aprilie, 29—30
(mai, 12—13)

Într-o scrisoare adresată surorii sale M. I. Ulianova, Lenin îi descrie viața la Poronin; își exprimă satisfacția în legătură cu apariția numărului festiv al ziarului „Pravda”.

Aprilie—iunie

Lenin se ocupă de organizarea și recrutarea cursanților pentru școala de partid ce urma să se deschidă la Poronin; elaborează programa de studii, care cuprindea economia politică, teoria și practica socialismului în Rusia, problema națională și problema agrară; scrie scrisori lui G. V. Plehanov și A. M. Gorki, invitându-i să țină cursuri și să organizeze convorbiri cu cursanții.

Mai, 2 (15)

Lenin scrie articolul „Burghezia și pacea”. Articolul apare ca editorial în ziarul „Pravda” nr. 103 din 7 (20) mai.

- Lenin scrie articolul „Învățămintele grevei din Belgia“. Articolul apare în ziarul „Pravda“ nr. 104 din 8 (21) mai.
- Mai, 3 (16)* Lenin scrie articolul „Clasa muncitoare și problema națională“. Articolul apare ca editorial în ziarul „Pravda“ nr. 106 din 10 (23) mai.
- Mai, 4 (17)* Apare nr. 4 al revistei „Prosveșcenie“, în care s-a publicat nota bibliografică a lui Lenin „Vehiștii și naționalismul“.
- Articolul lui Lenin „Liberalii și libertatea de asociere“ apare ca editorial în ziarul „Pravda“ nr. 101.
- Lenin scrie articolele „Încă ceva despre problema colonizărilor“ și „Industria construcțiilor și muncitorii din construcții“. Articolele apar în ziarul „Pravda“ nr. 105 din 9 (22) mai.
- Mai, 5 (18)* Articolele lui Lenin „În atenția cititorilor ziarelor «Luci» și «Pravda»“ și „La 25 de ani de la moartea lui Joseph Dietzgen“ apar în ziarul „Pravda“ nr. 102.
- Lenin scrie articolul „Congresul «Partidului socialist britanic»“. Articolul apare la 14 (27) mai în ziarul „Pravda“ nr. 109.
- Lenin scrie articolul „O apreciere a Dumei a IV-a“. Articolul apare în ziarul „Pravda“ nr. 110 din 15 (28) mai.
- Mai, 7 (20)* Articolul lui Lenin „Deșteptarea Asiei“ apare în ziarul „Pravda“ nr. 103.
- Mai, 10 (23)* Lenin scrie articolul „Se îmbunătățește starea țărânimii sau se înrăutățește?“ Articolul apare în ziarul „Pravda“ nr. 111 din 16 (29) mai.
- Lenin scrie articolele „Înapoiata Europă și înaintata Asie“ și „Moșierii despre exodul muncitorilor agricoli“. Ele apar în ziarul „Pravda“ nr. 113 din 18 (31) mai.
- Lenin scrie articolul „O înșelătorie crasă“.
- Mai, în jurul lui 10 (23)* Lenin scrie articolul „În legătură cu editorialul din ziarul «Luci» nr. 189“.
- Mai, 11 (24)* Lenin scrie capitolul al III-lea din articolul „Probleme litigioase“. Acest capitol apare în ziarul „Pravda“ nr. 110 din 15 (28) mai.
- Lenin scrie articolul „Realizările străinătății“.

- Mai, în jurul
lui 12 (25)* Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Pravda”, Lenin îi felicită pe pravdiști pentru îmbunătățirea ziarului și dă sfaturi practice cu privire la posibilitatea de „a ajunge la o sută de mii de cititori”.
- Mai, 16 (29)* Lenin scrie articolele „O organizare agrară moșierească”, „Înarmările și capitalismul” și nota „Neputință și dezorientare”. Articolele și nota au apărut în ziarul „Pravda” nr. 115 din 21 mai (3 iunie).
- Mai, 17 (30)* Lenin scrie articolul „Politica liberală”.
Lenin scrie articolele „Scumpetea și viața «grea» a capitaliștilor” și „Social-democrația germană și înarmările”. Ele apar în ziarul „Pravda” nr. 116 din 22 mai (4 iunie).
- Mai, 19
(iunie, 1)* Articolul lui Lenin „Nu e bine” apare în ziarul „Pravda” nr. 114.
Lenin scrie capitolul al patrulea din articolul „Probleme litigioase”. Acest capitol apare în ziarul „Pravda” nr. 122 din 16 (29) mai.
Lenin scrie articolul „Creșterea bogăției capitaliste”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 131 din 9 (22) iunie.
- Mai, 20
(iunie, 2)* Lenin scrie articolul „Cum organizează masele catolicii germani”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 120 din 26 mai (8 iunie).
Lenin scrie articolul „Concediile pentru muncitori”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 124 din 31 mai (13 iunie).
- Mai, în ju-
rul lui 21
(3 iunie)* Lenin întocmește planul capitolelor al V-lea și al VI-lea din articolul „Probleme litigioase. Partidul legal și marxiștii”.
- Mai, 21
(iunie, 3)* Lenin scrie capitolul al V-lea din articolul „Probleme litigioase”, care apare în ziarul „Pravda” nr. 124 din 31 mai (13 iunie).
Lenin scrie articolul „Cuvintele sincere ale unui liberal”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 125 din 1 (14) iunie.
- Mai, în ju-
rul lui 22
(4 iunie)* Într-o scrisoare adresată lui C. Huysmans, secretarul Biroului socialist internațional, Lenin îi comunică că cei 1 500 de franci primiți de adresant sînt colectați de muncitorii ruși ca ajutor pentru muncitorii belgieni aflați în grevă.

- Mai, 23*
(iunie, 5) Lenin scrie capitolul al VI-lea din articolul „Probleme litigioase”, care apare în ziarul „Pravda” nr. 126 din 2 (15) iunie.
- Mai, 23—25*
(iunie, 5—7) Lenin scrie articolul „Fabricanții despre grevele muncitorilor”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 123, 126, 127 și 131 din 30 mai (12 iunie), 2 (15), 5 (18), 9 (22) iunie.
- Mai, în jurul lui 25*
(7 iunie) Lenin alcătuiește pentru bolșevicii letoni proiectul de platformă în vederea Congresului al IV-lea al social-democrației din Ținutul leton. Proiectul de platformă apare în august 1913 în limba letonă în ziarul „Cinas Biedrs”.
- Lenin scrie o scrisoare social-democratului leton I. Rudis-Ghipslis în care-i comunică că s-a trimis lui I. E. Gherman proiectul de platformă a bolșevicilor pentru Congresul al IV-lea al Social-democrației din Ținutul leton.
- Mai, 25*
(iunie, 7) Lenin scrie articolul „Grevele economice din 1905 și cele din 1912”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 130 din 8 (21) iunie.
- Lenin scrie articolul „Succesul grevelor din 1912 în comparație cu anii precedenți”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 133 din 12 (25) iunie.
- Mai, 27*
(iunie, 9) Lenin scrie articolul „Semnificația unei mișcări «istorice»”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 126 din 2 (15) iunie.
- Lenin scrie articolul „Unde este adevăratul sprijin?”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 127 din 5 (18) iunie.
- Lenin scrie articolul „Partidul muncitoresc și falsificatorii liberali (Despre Potresov)”, în care critică pe A. N. Potresov, care-l atacase pe G. V. Plehanov pentru poziția sa antilichidaristă.
- Mai, în jurul lui 27*
(9 iunie) Lenin alcătuiește tabele statistice referitoare la impozitul pe venit din America după datele publicate de revista „Novii Ekonomist” nr. 21 pe 1913. El folosește aceste materiale în articolul „Capitalismul și impozitele”.
- Mai, 28*
(iunie, 10) Lenin scrie articolul „Agenții capitaliștilor ațîță popoarele la război” și „Domnii cadeți sprijină pe Purișkevici”.
- Lenin scrie articolul „A dovedit sau nu «Pravda» separatismul bundiștilor?”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 127 din 5 (18) iunie.

Lenin scrie articolul „Liberalii în rolul de apărători ai Dumei a IV-a“, care apare ca editorial în ziarul „Pravda“ nr. 128 din 6 (19) iunie.

*Mai, 30
(iunie, 12)*

Lenin scrie articolul „Din Franța“. Articolul apare în ziarul „Pravda“ nr. 127 din 5 (18) iunie.

Lenin scrie articolul „Țărănimia și clasa muncitoare“. Articolul apare în ziarul „Pravda“ nr. 132 din 11 (24) iunie.

Lenin scrie articolul „În Germania“.

Mai

Nota lui Lenin „Concepția liberală și concepția marxistă a luptei de clasă“ apare în nr. 5 al revistei „Prosvetzenie“.

Iunie, 1 (14)

Lenin scrie articolul „Capitalismul și impozitele“. Articolul apare în ziarul „Pravda“ nr. 129 din 7 (20) iunie.

Iunie, 3 (16)

Lenin scrie împotriva lui Bogdanov nota „O problemă importantă în istoria partidului (Bogdanov)“, pe care o trimite redacției ziarului „Pravda“. Într-o scrisoare către redacția ziarului „Pravda“, Lenin o felicită cu ocazia măririi formatului ziarului; dă sfaturi practice în vederea măririi tirajului ziarului; sfătuiește să se scoată suplimente populare duminicale; critică o serie de greșeli comise și cere îndreptarea lor; comunică că nu este de acord cu publicarea scrisorilor lui Bogdanov în „Pravda“.

Lenin scrie o scrisoare lui M. S. Olminski (Vitimski), în care-și spune părerea despre articolele acestuia „Cine de partea cui se situează?“ și „Adevărul“, apărute în „Pravda“ nr. 106 și 123 din 10 (23) mai și 30 mai (12 iunie), precum și o scrisoare către colegiul redacțional al ziarului „Pravda“ intitulată „Despre d-l Bogdanov și grupul «Vpered»“.

Lenin scrie o scrisoare la Petersburg bolșevicilor membri ai conducerii sindicatului metalurgiștilor, în care promite să scrie articole pentru revista „Metallist“ și să atragă și alți autori; dă indicații în legătură cu intensificarea luptei împotriva lichidatorilor.

Iunie, 4 (17)

Lenin scrie articolul „O apreciere eronată («Luci» despre Maklakov)“.

Iunie, 5 (18)

Lenin scrie articolul „Deputatul Frank se pronunță în favoarea grevei de masă“. Articolul apare în ziarul „Pravda“ nr. 132 din 11 (24) iunie.

- Iunie, 6 (19)* Lenin scrie articolul „Clasa muncitoare și neomalthusianismul”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 137 din 16 (29) iunie.
- Lenin scrie articolul „Financiarii-afaceriști și politicienii burghezi”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 142 din 23 iunie (6 iulie).
- In jurul datei de 7 (20) iunie* Lenin scrie proiectul de cuvântare : „În legătură cu politica agrară (generală) a actualului guvern” ; cuvântarea e destinată a fi citită în Dumă de deputatul N. R. Șagov.
- Iunie, 7 (20)* Lenin scrie o scrisoare către redacția „Pravda” intitulată „Un neadevăr”. Scrisoarea apare în ziarul „Pravda” nr. 136 din 15 (28) iunie.
- Lenin scrie articolul „Participarea la guvernul burghez”.
- Lenin scrie articolul „Mica producție în agricultură”. Articolul apare în ziarul „Raboccaia Pravda” nr. 5 din 18 (31) iulie.
- Iunie, 8 (21)* Lenin scrie articolul „Munca copiilor în gospodăria țărănească”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 133 din 12 (25) iunie.
- Lenin scrie articolul „Un congres interesant”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 134 din 13 (26) iunie.
- Lenin scrie articolul „În Australia”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 134 din 13 (26) iunie.
- Lenin scrie articolul „Carne ieftină pentru «popor»”. Articolul apare în ziarul „Pravda” nr. 137 din 16 (29) iunie.
- După 8 (21) iunie* Lenin întocmește o listă a articolelor scrise de el în lunile mai și iunie, dintre care o parte au apărut în ziarul „Pravda”.
- Iunie, 9—11 (22—24)* Lenin pleacă împreună cu N. K. Krupskaia de la Poronin la Berna pentru tratament. În drum spre Berna ei se opresc la Viena.
- Inainte de 12 (25) iunie* Lenin scrie o scrisoare secției din Paris a bolșevicilor, cerându-le să contribuie la editarea literaturii social-democrate ilegale și a Organului Central, ziarul „Soțial-Demokrat”.
- Între 12 (25) iunie și 24 iulie (6 august)* La Berna, Lenin vizitează zilnic la spital pe N. K. Krupskaia ; lucrează în bibliotecă.

- Lenin asistă la un concert organizat de casa de ajutor reciproc a studenților ruși. El ascultă pe M. S. Kedrov interpretînd bucăți de Beethoven și de alți compozitori.
- Iunie, 12 (25)*   Articolul lui Lenin „Capitaliștii și înarmările” apare în ziarul „Pravda” nr. 133.
- În jurul datei de 12 (25) iunie*   Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Pravda”, Lenin critică redacția pentru faptul că nu publică nota scrisă de el împotriva lui A. Bogdanov.
- Iunie, 13 (26)*   Într-o scrisoare adresată lui L. B. Kamenev la Paris, Lenin îi comunică că intenționează să țină în patru orașe din Elveția referatul pe tema „Problema națională și social-democrația”; îi comunică faptul că consfătuirea membrilor C.C. al P.M.S.D.R. a fost amînată pentru luna august.
- Iunie, 15 (28)*   Articolele lui Lenin „1 Mai al proletariatului revoluționar” (editorial) și „Insemnările unui publicist” apar în ziarul „Soțial-Demokrat” nr. 31.
- Iunie, 16 (29)*   Într-o scrisoare adresată lui L. B. Kamenev, Lenin îi scrie despre știrile îmbucurătoare primite în legătură cu Comitetul din Petersburg și cu Sindicatul metalurgiștilor din Petersburg, despre școala de partid care urma să fie organizată la Poronin și despre faptul că A. M. Gorki a consimțit să predea la această școală.
- Iunie, 17 (30)*   Într-o scrisoare adresată lui N. I. Podvoiski la Petersburg, Lenin dă indicații deputaților bolșevici din Duma a IV-a de stat cu privire la tactica ce trebuie adoptată față de deputații menșevici în legătură cu pregătirea raportului de activitate al fracțiunii social-democrate din Dumă.
- Iunie, 20 (iulie, 3)*   Articolul lui Lenin „În legătură cu apelurile liberalilor în favoarea sprijinirii Dumei a IV-a” apare în ziarul „Pravda” nr. 139.
- Iunie, în jurul lui 26 (9 iulie)*   Lenin elaborează „Tezele în legătură cu problema națională” și pregătește planul referatului pe care urma să-l țină pe această temă.
- Iunie, 26 (iulie, 9)*   Lenin ține la Zürich un referat în problema națională; ia însemnări în cursul discuțiilor care au urmat după referat.
- Curtea de Apel din Petersburg dă sentința cu privire la distrugerea broșurii lui Lenin: „De-auzi

- părerea unui prost... (Însemnările unui publicist social-democrat)" (Petersburg, 1907).
- Între 26 iunie și 24 iulie (9 iulie și 6 august)* În procesul elaborării tezelor în legătură cu problema națională, Lenin face extrase dintr-o serie de izvoare.
- Iunie, 27 (iulie, 10)* Lenin se oprește o zi la Geneva, unde informează grupul bolșevic local despre starea de lucruri din partid.
- Lenin cere lui A. F. Ilin-Jenevski informații cu privire la activitatea organizației elevilor de liceu din Petersburg.
- Lenin ține la Geneva un referat pe tema „Social-democrația și problema națională”; ia însemnări în cursul discuțiilor care au urmat după referat.
- Iunie, 28 (iulie, 11)* Lenin ține la Lausanne un referat în problema națională.
- Iunie, 30 (iulie, 13)* Lenin prezintă la Berna un referat în problema națională; face însemnări în legătură cu discuțiile.
- Începutul lunii iulie* Lenin scrie articolul „Cuvinte instructive”.
- Iulie, 2 (15)* Articolul lui Lenin „Imagini din viață” apare în „Pravda” nr. 149.
- Iulie, 5 (18)* Articolul lui Lenin „Suspendarea activității Dumei și dezorientarea liberalilor” apare ca editorial în ziarul „Pravda” nr. 151.
- Iulie, în jurul lui 7 (20)* Lenin alcătuiește notițele bibliografice (în limba germană) după anunțul de cărți de statistică și politice apărut în ziarul „Frankfurter Zeitung” din 20 iulie 1913.
- Iulie, 12 (25)* Într-o scrisoare către A. M. Gorki, Lenin îi propune ca, atunci când va pleca de la Berna la Poronin, să fixeze o întâlnire cu el la Berna, Zürich sau München pentru a discuta ce ajutor ar putea da Gorki în reluarea apariției ziarului bolșevic, deoarece „Pravda” fusese suspendată.
- Iulie, 13 (26)* Într-o scrisoare adresată mamei sale M. A. Ulianova, Lenin îi comunică că intervenția chirurgicală la care a fost supusă N. K. Krupskaja a

- reușit ; el îi scrie că se va întoarce curînd la Poronin și o informează în ce orașe intenționează să se oprească.
- Articolul lui Lenin „Al V-lea Congres internațional pentru combaterea prostituției” apare în ziarul „Raboceaia Pravda” nr. 1.
- Iulie, 16 (29)*   Articolele lui Lenin : „Vorbe și fapte” (editorial), „Cadeții și problema ucraineană”, „Cele mai recente date cu privire la partidele din Germania” și „Demascarea oportuniștilor englezi” apar în ziarul „Raboceaia Pravda” nr. 3.
- Iulie, 17 (30)*   Articolul lui Lenin „Ideile capitalului progresist” apare în ziarul „Raboceaia Pravda” nr. 4.
- Iulie, 18 (31)*   Articolul lui Lenin „Ce se poate face pentru culturalizarea poporului” apare în ziarul „Raboceaia Pravda” nr. 5.
- Iulie, 21*
(august, 3)   Articolul lui Lenin „O ramură industrială «la modă»” apare în ziarul „Raboceaia Pravda” nr. 8. Lenin prezintă raportul „Despre starea de lucruri din partid” la cea de-a doua Conferință de la Berna a organizației din străinătate a P.M.S.D.R.
- Iulie, 22—24*
(august, 4—6)   Lenin împreună cu Krupskaja pleacă de la Berna la Poronin ; în drum se opresc la Zürich, München și Viena.
- Iulie, 24*
(august, 6)   Articolul lui Lenin „Lichidatorismul cel mort și ziarul «Reci» cel viu” apare în ziarul „Raboceaia Pravda” nr. 10.
- Iulie, 25*
(august, 7)   Lenin scrie proiectul convenției dintre C.C. al P.M.S.D.R. și grupul „Priboi” cu privire la recunoașterea acestuia ca editură a C.C. al P.M.S.D.R.
- Iulie, 26*
(august, 8)   Articolul lui Lenin „Circulația pămînturilor locale” apare în ziarul „Raboceaia Pravda” nr. 12.
- Iulie, 27*
(august, 9)   Lenin conduce la Poronin consfătuirea membrilor C.C. al P.M.S.D.R., la care se discută următoarele probleme : situația din partid și sarcinile imediate, despre fracțiunea social-democrată din Dumă, despre școala de partid, despre presă, și în special despre crearea unui ziar bolșevic la Moscova, despre „Pravda”, despre O.C. — ziarul „Soșial-Demokrat”, despre revista „Prosvetșenie”, despre editura „Priboi”, despre congresele funcționarilor comerciali și despre congresul cooperatist.

Lenin ia parte la o consfătuire restrînsă a membrilor C.C. al P.M.S.D.R. în legătură cu cooptarea în C. C. a unor noi membri și cu alegerea unor „persoane de încredere” — agenți ai C.C.

- August, 3 (16)*   Articolul lui Lenin „Cum să mărim consumul pe locuitor în Rusia?” apare în ziarul „Severnaia Pravda” nr. 3.
- August, 4 (17)*   Scrisoare de condoleanțe scrisă de Lenin, în numele C.C. al P.M.S.D.R., la moartea lui August Bebel, apare în ziarul „Vorwärts” nr. 211.
- August, 8 (21)*   Articolul lui Lenin „August Bebel” apare în ziarul „Severnaia Pravda” nr. 6.
- Între 8 (21) august și 29 septembrie (12 octombrie)*   Într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Severnaia Pravda”, Lenin anunță că a trimis articolul „Cum distruge V. Zasulici lichidatorismul” la revista „Prosvetșenie” și cere ca articolul să fie publicat și în ziar; recomandă ca ziarul să apară nu zilnic, ci săptămînal; roagă să i se trimită ziarele: „Raboceaia Pravda”, „Jivaia Jizn”, „Severnaia Pravda” și „Novaia Raboceaia Gazeta”.
- August, 11 (24)*   Articolul lui Lenin „Separarea liberalismului de democrație” apare ca editorial în ziarul „Severnaia Pravda” nr. 9.
- Într-o scrisoare adresată lui S. G. Șaumian, Lenin îl roagă să-i trimită materiale în legătură cu problema națională și statistica naționalităților din Caucaz.
- August, 12 (25)*   Într-o scrisoare adresată lui V. M. Kasparov, Lenin îl roagă să i se trimită toate numerele ziarelor „Severnaia Pravda”, începînd cu nr. 2, „Novaia Raboceaia Gazeta” și „Naș Puti” și să i se comunice lui A. S. Enukidze (Abel) să expedieze din Petersburg aceste ziare ambalîndu-le în ziare burgheze.
- August, 18 (31)*   Articolele lui Lenin „Un proces remarcabil” și „Naționalizarea școlii evreiești” apar în ziarul „Severnaia Pravda” nr. 14.
- August, 21 (septembrie, 3)*   Articolul lui Lenin „Fierul în gospodăria țărănească” apare în ziarul „Severnaia Pravda” nr. 16. Curtea de apel din Petersburg dă o sentință prin care dispune distrugerea broșurii lui N. Lenin „Martov și Cerevanin colaborează la presa burgheză” (Petersburg, 1906).

- August, în jurul lui 23 (5 septembrie)* Lenin totalizează subscripțiile muncitorești pentru ziarele bolșevice „Rabocœia Pravda” și „Severnaia Pravda”.
- August, 24 — octombrie, 25 (septembrie, 6 — noiembrie, 7)* Articolul lui Lenin „Grevele metalurgiștilor din 1912” apare în revista „Metallist” nr. 7, 8 și 10.
- Între 25 și 29 august (6 și 11 septembrie)* Lenin primește o telegramă de felicitare din partea conducerii sindicatului metalurgiștilor în legătură cu victoria reputată de bolșevici în alegerile pentru conducerea sindicatului.
- August, în jurul lui 27 (9 septembrie)* Lenin extrage din ziarele „Severnaia Pravda” și „Novaia Rabocœia Gazeta” listele de candidați pentru conducerea și comisia de revizie a sindicatului metalurgiștilor și totalizează numărul lor.
- August, 27 și 28 (septembrie, 9 și 10)* Articolul lui Lenin „Burghezia rusă și reformismul rus” apare în ziarele „Severnaia Pravda” nr. 21 și „Naș Puti” nr. 3.
- August, 28 și 29 (septembrie, 10 și 11)* Articolul lui Lenin „Rolul stărilor sociale și al claselor în mișcarea de eliberare” apare în ziarele „Severnaia Pravda” nr. 22 și „Naș Puti” nr. 4.
- August, 29 și 30 (septembrie, 11 și 12)* Articolele lui Lenin „Război de clasă la Dublin” și „Noi măsuri de «reformă» agrară” apar în ziarele „Severnaia Pravda” nr. 23 și 24 și „Naș Puti” nr. 4 și 5.
- August, 31 (septembrie, 13)* Lenin scrie o scrisoare la Berlin lui Max Grünwald, care ținea arhiva de partid a Social-democrației germane, cu rugămintea de a permite lui V. M. Kasparov să cerceteze arhiva social-democrației ruse.
- August* Articolul lui Lenin „«Problemele nevralgice» ale partidului nostru. Problema «lichidatorismului» și problema «națională»” apare în revista poloneză „Pismo Dyskucyjne” nr. 1.
- Septembrie, 1 (14)* Lenin se întâlnește cu reprezentantul editurii „Priboi”, căruia îi dă indicații în legătură cu editarea literaturii de partid legale și a unei reviste pentru problemele de asigurări sociale, precum și cu reprezentantul revistei „Prosveșcenie”, cu care discută probleme legate de activitatea viitoare a redacției.

- Articolul lui Lenin „Negustorul Salazkin și publicistul F. D.” apare în ziarul „Severnaia Pravda” nr. 26.
- Septembrie, 3 (16)*   Articolele lui Lenin „Lupta pentru marxism” și „La o săptămână după măcelul de la Dublin” apar în ziarul „Severnaia Pravda” nr. 27. Cel de-al doilea articol este publicat și în ziarul „Naș Puti” nr. 8.
- Septembrie, 4 (17)*   Articolul lui Lenin „Probleme principiale ale politicii” apare în ziarele „Severnaia Pravda” nr. 28 și „Naș Puti” nr. 9.
- Septembrie, 5 și 7 (18 și 20)*   Articolul lui Lenin „Atitudinea liberalilor și a democraților în problema limbii” apare în ziarele „Severnaia Pravda” nr. 29 și „Naș Puti” nr. 12.
- Septembrie, 6 (19)*   Curtea de apel din Petersburg dă sentința cu privire la distrugerea broșurii lui N. Lenin „Social-democrația și alegerile pentru Dumă” (Petersburg, 1907).
- Septembrie, 7 (20)*   Articolul lui Lenin „Burghezia și guvernul” este scos de cenzură din nr. 12 al ziarului „Naș Puti”.
- Septembrie, 8 și 10 (21 și 23)*   Articolul lui Lenin „Limbajul cifrelor” apare în ziarul „Naș Puti” nr. 13 și 14.
- Septembrie, 11, 12 și 14 (24, 25 și 27)*   Articolele lui Lenin „Domnii burghezi despre agricultura «bazată pe muncă»” și „Harry Quelch” apar în ziarele „Naș Puti” nr. 15 și 16 și „Pravda Truda” nr. 1 și 4.
-

C U P R I N S

Prefață	VII
-------------------	-----

1 9 1 3

DESTINELE ISTORICE ALE ÎNVĂȚĂTURII LUI KARL MARX	1—4
I	1
II	2
III	3
*SCRISOARE CĂTRE CONDUCEREA PARTIDULUI SOCIAL-DEMOCRAT DIN GERMANIA	5—9
MAREA PROPRIETATE MOȘIEREASCĂ ȘI MICA PRO- PRIETATE ȚĂRĂNEASCĂ ÎN RUSIA	10—11
NOTE FALSE	12—13
„NODUL PROBLEMEI“	14—15
SULIMENIREA IOBĂGIEI DE CĂTRE LIBERALI	16—17
UN SISTEM „ȘTIINȚIFIC“ DE EXPLOATARE SÎN- GEROASĂ	18—19
„SUCESELE“ NOASTRE	20—21
ACORD SAU SCIZIUNE ? (<i>Pe marginea divergențelor din cadrul fracțiunii social-democrate din Dumă</i>)	22—25
„NUMERAR DISPONIBIL“	26—28

* Cu asterisc sînt notate titlurile date de Institutul de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. — *Nota red.*

UN MARE SUCCES AL REPUBLICII CHINEZE	29—30
VECHILE SARCINI ȘI DECREPITUDINEA SENILĂ A LIBERALISMULUI	31—32
*DESPRE „LIPSA DE PETROL“	33—36
PROIECTUL DE LEGE CADET CU PRIVIRE LA IN- TRUNIRI	37—38
RĂZBOIUL BALCANIC ȘI ȘOVINISMUL BURGHEZ	39—40
TREI IZVOARE ȘI TREI PĂRȚI CONSTITUTIVE ALE MARXISMULUI	41—49
I	42
II	45
III	47
CONVERSAȚIE	53—57
*RUSIA CONTEMPORANĂ ȘI MIȘCAREA MUNCITO- REASCĂ. <i>Relatare apărută în presă</i>	58—62
DEPUTAȚII NOȘTRI CEI CULTI	63
„CUI FOLOSEȘTE ?“	64—65
ÎN ANGLIA (<i>Tristele rezultate ale oportunistului</i>)	66—67
PROBLEME LITIGIOASE. <i>Partidul legal și marxistii</i>	69—94
*I Hotărîrea din 1908	71
*II Hotărîrea din 1910	76
*III Atitudinea lichidatorilor față de hotărîrile din 1908 și din 1910	79
*IV Semnificația de clasă a lichidatorismului	82
*V Lozinca „luptei pentru un partid legal“	86
*VI	90
CIVILIZAȚII EUROPENI ȘI SĂLBATICII ASIATICI	95—96
SOCOTELI NEGUSTOREȘTI	97—98
O MARE VICTORIE A TEHNICII	99—100

LA ANIVERSAREA „PRAVDEI“ (<i>Muncitorii sprijină ziarul muncitoresc</i>)	101—104
CEVA DESPRE REZULTATE ȘI FAPTE	105—108
SEMNIFICAȚIA PROBLEMEI COLONIZĂRILOR	109—115
VEHIȘTII ȘI NAȚIONALISMUL (<i>Notă bibliografică</i>)	116—117
LIBERALII ȘI LIBERTATEA DE ASOCIERE	118—119
ÎN ATENȚIA CITITORILOR ZIARELOR „LUCI“ ȘI „PRAVDA“	120—122
LA 25 DE ANI DE LA MOARTEA LUI JOSEPH DIETZGEN	123—126
POLITICA INTERNAȚIONALĂ A BURGHEZIEI	127—128
SEPARATIȘTII DIN RUSIA ȘI SEPARATIȘTII DIN AUSȚRIA	129—131
POLITICA MINISTERULUI INSTRUCȚIUNII PUBLICE (<i>Completări la problema învățămîntului public</i>)	132—142
CAPITALISMUL ȘI MUNCA FEMEII	143—144
LUPTA DINTRE PARTIDE ÎN CHINA	145—147
CE NE SPUNE UN MOȘIER DESPRE „LINIȘTIREA“ SATULUI	148—150
BURGHEZIA ȘI PACEA	151—152
DEȘTEPTAREA ASIEI	153—154
ÎNVĂȚĂMINTELE GREVEI DIN BELGIA	155—156
CLASA MUNCITOARE ȘI PROBLEMA NAȚIONALĂ	157—159
INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR ȘI MUNCITORII DIN CONSTRUCȚII	160—162
ÎNCĂ CEVA DESPRE PROBLEMA COLONIZĂRILOR	163—164
CONGRESUL „PARTIDULUI SOCIALIST BRITANIC“	165—167
O APRECIERE ASUPRA DUMEI A IV-A	168—169

*ÎN LEGĂTURĂ CU EDITORIALUL DIN ZIARUL „LUCI“ Nr. 189	170—172
SE ÎMBUNĂTĂTEȘTE STAREA ȚĂRĂNIMII SAU SE ÎNRĂUTĂTEȘTE ?	173—175
INAPOIATA EUROPĂ ȘI ÎNAINȚATA ASIE	176—178
MOȘIERII DESPRE EXODUL MUNCITORILOR AGRICOLI	179—180
NU E BINE ! (<i>Încă o dată în atenția cititorilor ziarelor „Luci“ și „Pravda“</i>)	181—183
O ORGANIZARE AGRARĂ MOȘIEREASCĂ	184—186
ÎNARMĂRILE ȘI CAPITALISMUL	187—188
NEPUTINȚĂ ȘI DEZORIENTARE (<i>Notă</i>)	189—190
SCUMPETEA ȘI VIAȚA „GREA“ A CAPITALIȘTILOR	191—193
SOCIAL-DEMOCRAȚIA GERMANĂ ȘI ÎNARMĂRILE	194—196
CREȘTEREA BOGĂȚIEI CAPITALISTE	197—199
CUM ORGANIZEAZĂ MASELE CATOLICII GERMANI	200—202
CONCEDIILE PENTRU MUNCITORI	203—204
CUVINTELE SINCERE ALE UNUI LIBERAL	205—206
FABRICANȚII DESPRE GREVELE MUNCITORILOR	207—214
I	207
II	209
III	211
*PROIECT DE PLATFORMĂ PENTRU CONGRESUL AL IV-LEA AL SOCIAL-DEMOCRAȚIEI DIN ȚINUTUL LETON	215—224
Aprecierea situației politice și a sarcinilor tactice generale ale social-democrației	215
Problema unității P.M.S.D.R.	218
Atitudinea față de lichidatorism	218

In legătură cu faptul că Comitetul Central al Social-democrației din Ținutul leton sprijină conferința lichidatorilor și a C.O. lichidatorist	219
Problema națională	220
GREVELE ECONOMICE DIN 1905 ȘI CELE DIN 1912	225—227
SUCESUL GREVELOR DIN 1912 ÎN COMPARAȚIE CU ANII PRECEDENȚI	228—230
SEMNIFICAȚIA UNEI MOȚIUNI „ISTORICE“	231—233
UNDE ESTE ADEVĂRATUL SPRIJIN ?	234—236
PARTIDUL MUNCITORESC ȘI FALSIFICATORII LIBERALI (<i>Despre Potresov</i>)	237—238
A DOVEDIT SAU NU „PRAVDA“ SEPARATISMUL BUNDIȘTILOR ?	239—241
LIBERALII ÎN ROLUL DE APĂRĂTORI AI DUMEI A IV-A	242—244
DIN FRANȚA (<i>De la corespondentul nostru</i>)	245—247
ȚĂRĂNIMEA ȘI CLASA MUNCITOARE	248—250
CONCEPȚIA LIBERALĂ ȘI CONCEPȚIA MARXISTĂ A LUPTEI DE CLASĂ. <i>Notă</i>	251—256
CAPITALISMUL ȘI IMPOZITELE	257—260
DESPRE D-L BOGDANOV ȘI GRUPUL „VPERED“ (<i>Pentru colegiul redacțional al ziarului „Pravda“</i>)	261—263
O APRECIERE ERONATĂ („ <i>Luci</i> “ <i>despre Maklakov</i>)	264—266
DEPUTATUL FRANK SE PRONUNȚĂ ÎN FAVOAREA GREVEI DE MASĂ	267—269
CAPITALIȘTII ȘI ÎNARMĂRILE	270—271
CLASA MUNCITOARE ȘI NEOMALTHUSIANISMUL	272—274
FINANCIARII-AFACERIȘTI ȘI POLITICIENII BURGHEZI	275—276
ÎN LEGĂTURĂ CU POLITICA AGRARĂ (GENERALĂ) A ACTUALULUI GUVERN	277—295
UN NEADEVĂR (<i>Scrisoare către redacție</i>)	296—297

MICA PRODUCȚIE ÎN AGRICULTURĂ	298—301
MUNCA COPIILOR ÎN GOSPODĂRIA ȚĂRĂNEASCĂ	302—305
UN CONGRES INTERESANT	306—307
ÎN AUSTRALIA	308—310
CARNE IEFTINĂ PENTRU „POPOR”	311—313
1 MAI AL PROLETARIATULUI REVOLUȚIONAR .	314—323
ÎNSEMNĂRILE UNUI PUBLICIST	324—328
ÎN LEGĂTURĂ CU APELURILE LIBERALILOR ÎN FAVOAREA SPRIJINIRII DUMEI A IV-A	329—332
TEZE ÎN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA NAȚIONALĂ	333—341
CUVINTE INSTRUCTIVE	342—345
IMAGINI DIN VIAȚĂ	346—347
SUSPENDAREA ACTIVITĂȚII DUMEI ȘI DEZORIENTAREA LIBERALILOR	348—350
AL V-LEA CONGRES INTERNAȚIONAL PENTRU COMBATEREA PROSTITUȚIEI	351—352
VORBE ȘI FAPTE	355—357
CADEȚII ȘI PROBLEMA UCRAINEANĂ	358—359
CELE MAI RECENTE DATE CU PRIVIRE LA PARTI- DELE DIN GERMANIA	360—363
DEMACAREA OPORTUNIȘTILOR ENGLEZI	364—366
IDEILE CAPITALULUI PROGRESIST	367—369
CE SE POATE FACE PENTRU CULTURALIZAREA POPORULUI	370—372
O RAMURĂ INDUSTRIALĂ „LA MODĂ”	373—374
LICHIDATORISMUL CEL MORT ȘI ZIARUL „RECI” CEL VIU	375—377
CIRCULAȚIA PĂMINTURILOR LOTUALE	378—382

CUM SĂ MĂRIM CONSUMUL PE LOCUITOR ÎN RUSIA ?	383—385
AUGUST BEBEL	386—392
SEPARAREA LIBERALISMULUI DE DEMOCRAȚIE	393—396
UN PROCES REMARCABIL	397—399
NAȚIONALIZAREA ȘCOLILOR EVREIEȘTI	400—402
FIERUL ÎN GOSPODĂRIA ȚĂRĂNEASCĂ	403—405
GREVELE METALURGIȘTILOR DIN 1912	406—421
I	406
II	408
III	409
IV	410
V	412
VI	413
VII	415
VIII	416
IX	418
X	419
BURGHEZIA RUSĂ ȘI REFORMISMUL RUS	422—425
ROLUL STĂRILOR SOCIALE ȘI AL CLASELOR ÎN MIȘCAREA DE ELIBERARE	426—429
RĂZBOI DE CLASĂ LA DUBLIN	430—434
NOI MĂSURI DE „REFORMĂ“ AGRARĂ	435—437
NEGUSTORUL SALAZKIN ȘI PUBLICISTUL F. D.	438—440
LUPTA PENTRU MARXISM	441—445

LA O SĂPTĂMINĂ DUPĂ MĂCELUL DE LA DUBLIN	446—448
PROBLEME PRINCIPIALE ALE POLITICII. <i>Burghezia liberală și reformismul</i>	449—452
ATITUDINEA LIBERALILOR ȘI DEMOCRAȚILOR ÎN PROBLEMA LIMBII	453—456
LIMBAJUL CIFRELOR	457—463
I	457
II	458
III	460
IV	461
DOMNII BURGHEZI DESPRE AGRICULTURA „BAZATĂ PE MUNCĂ“	464—468
HARRY QUELCH	469—471

MATERIALE PREGĂTITOARE

*PLANUL ARTICOLULUI „TREI IZVOARE ȘI TREI PĂRȚI CONSTITUTIVE ALE MARXISMULUI“	475
*PLANURI PENTRU REFERATUL DESPRE PROBLEMA NAȚIONALĂ	476—480
1	476
2	479

Lista lucrărilor lui V. I. Lenin care n-au fost găsite pînă în prezent (<i>martie — septembrie 1913</i>)	483—486
Lista publicațiilor la a căror redactare a participat V. I. Lenin	487
Adnotări	488—525
Indice de lucrări și izvoare citate sau menționate de V. I. Lenin	526—557

Indice de nume	558—598
Date din viața și activitatea lui V. I. Lenin	599—614

I L U S T R A Ț I I

Coperta revistei „Prosvetșenie“ nr. 3, martie 1913, în care a apărut articolul lui V. I. Lenin „Trei izvoare și trei părți constitutive ale marxismului“	43
Prima pagină din manuscrisul lui V. I. Lenin „Conversație“ — 1913	51
Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „În legătură cu politica agrară (generală) a actualului guvern“, — 1913	279
Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Teze în legătură cu problema națională“ — 1913	334—335
Prima pagină a ziarului „Raboceaia Pravda“ nr. 3 din 16 iulie 1913, cuprinzând articolele lui V. I. Lenin „Vorbe și fapte“ (editorial), „Cadeții și problema ucraineană“ și „Cele mai recente date cu privire la partidele din Germania“	353

Dat la cules 09.12.1963. Bun de tipar 30.01 1964. Apărut 1964. Hirtle vclnă de 63 g/m², 16'540×840. Coli editoriale 40,07. Coli de tipar 40,50. 1. 16.389 1964. C.Z. pentru biblioteci 3C23=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 5729/31.009 la Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”, Piața Scintei nr. 1, București — R.P.R.

101 12